KALLELSE

Nämnd	Kommunstyrelsen
Datum och tid	2017-08-22 Klockan 08.15
Plats	SR Gräsö, kommunkontoret, Östhammar

ÄRENDELISTA

Kl. 11.00 finns Emelie Rova på plats för eventuella frågor i ärende 9
Kl. 11.10 finns Annila Bexelius på plats för eventuella frågor i ärende 13-15
Kl. 11.20 finns Marie Berggren på plats för eventuella frågor i ärende 22-23
Kl. 13.30 finns Linn Sunnelid på plats för eventuella frågor i ärende 32

Besök	Nr		Föredragande/inbjudna
08.15	1	Information från gemensamma nämnder och kommunala bolag	
	2	Information från Strategienheten om slutförvaret	
	3	Information om befolkningsutveckling	
08:30	4	Rapport från räddningsnämnden	Anders Ahlström
09.15	5	Hållbar arbetsgivare, måluppfyllelse KF mål nr 7	Linn Sunnelid
	6	Strategiska satsningar inom Hållbar arbetsgivare	Linn Sunnelid
10.00	7	Utredning Distributionscentral i Östhammars och Tierps kommuner, information	Andreas Aller Annila Bexelius Annelie Wallén
10:30	8	Socialförvaltningen, budgetuppföljning	Kerstin Björck-Jansson Håkan Dahlqvist
	9	Ny inköpsorganisation, antagande	
	10	Samråd om förslag till detaljplan för Öregrunds hamn, del av fastigheten Öregrund 1:2 m.fl.	
	11	Samråd om förslag till ny detaljplan för Östhammar 29:6-8, ”Sjöblick”	
	12	Samråd om förslag till ny detaljplan för Frösåkersskolan, Östhammar	

	13	Öregrund 160:5, fastighetsreglering	
	14	Anmälan om intresse för optionsavtal till Källörstomten, Östhammar	
	15	Granskning av renovering/ombyggnad av Kommunhuset, svar på rapport	
	16	Ändring i bolagsordning för Östhammar vatten AB och val av ersättare till styrelsen i Östhammar vatten AB	
	17	Departementspromemorian Elektroniska fakturor vid offentlig upphandling (Ds 2017:31), remiss	
	18	Delegation i personalfrågor, antagande	
	19	Delegationsordning för kommunstyrelsen, revidering	
	20	Reglemente för barn- och utbildningsnämnden, revidering	
	21	Skötselplan för naturreservatet Kodödkärret, remissvar	
	22	Betänkandet Informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (SOU 2017:36), remissvar	
	23	Strålsäkerhetsmyndighetens förslag på kärnavfallsavgifter, finansiering- och kompletteringsbelopp för 2018-2020, remissvar	
	24	Utvärdering av reglemente för utvecklingsgrupperna	
	25	Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut, kvartal 1, 2017	
	26	Svar på motion gällande källsortering och flergångsmuggar	
11.30	27	Information från kommunledningsförvaltningen	Peter Nyberg
	28	Östhammars stad fyller 650 år – Östhammars kommuns roll	Peter Nyberg
13:00	29	Svar på medborgarförslag – Fler gatlyktor och bättre belysning	Jonna Strandberg Fagerlund Elsa Jansson Annila Bexelius

13:10	30	Svar på medborgarförslag – Rökfria zoner vid busshållplatser	Marie Lek Annila Bexelius
13:20	31	Svar på medborgarförslag om att författa ett verktyg ”råd och riktlinjer för gestaltningen av det offentliga rummet i Östhammars kommun”	Hans Lindström Charlotte Köhler
	32	Budget 2018 och flerårsplan, ramförslag	
	33	Delegationsbeslut	
	34	Valärenden	
	35	Anmälningsärenden	

Sekreterare Inger Modig Lind

Ordförande Jacob Spangenberg (C)

1 Dnr KS-2017-1 Dpl 904

Information från gemensamma nämnder och kommunala bolag

Kommunstyrelsens beslut

2 Dnr KS-2017-1 Dpl 904

Information från Strategienheten om slutförvaret

Handling O

Rapport om aktuellt från strategienheten, slutförvarsfrågor, perioden 2017-06-30 – 2017-09-12 redovisas.

Kommunstyrelsens beslut

3 Dnr KS-2017-1 Dpl 904

Information om befolkningsutveckling

Kommunstyrelsens beslut

4 Dnr KS-2017-1 Dpl 904

Rapport från Räddningsnämnden

Brandchef Anders Ahlström besöker kommunstyrelsen för en rapport från Räddningsnämnden.

Kommunstyrelsens beslut

5 Dnr KS2017-545 Dpl 022

Hållbar arbetsgivare, måluppfyllelse KF mål nr 7

Handling C [1-2,] KSAU 2017-06-20

Resultat från Nyckeltalsinstitutets mätning Attraktiv arbetsgivarindex och Jämställdhetsindex föreligger.

Administrativ chef Linn Sunnelid föredrar ärendet och meddelar att resultatet kommer att ges ut i ett pressmeddelande, dag som ovan.

Arbetsutskottets beslut 2017-06-20

Arbetsutskottet har tagit del av information och tackar för densamma.

Presentationen delges kommunstyrelsen vid sammanträde 2017-08-22.

_____

Kommunstyrelsens beslut

6 Dnr KS-2017-545 Dpl 022

Strategiska satsningar inom Hållbar arbetsgivare

Handling A

En presentation lämnas på sammanträdet.

Administrativ chef Linn Sunnelid föredrar ärendet och meddelar att dokumentet kommer att ges ut i ett pressmeddelande, dag som ovan.

Arbetsutskottets beslut 2017-06-20

Arbetsutskottet har tagit del av information och tackar för densamma.

Presentationen delges kommunstyrelsen vid sammanträde 2017-08-22.

_____

Kommunstyrelsens beslut

7 Dnr KS-2017-410 Dpl 545

Utredning Distributionscentral i Östhammars och Tierps kommuner, information

Handling F [1-2], KSAU 2017-06-20

Östhammars och Tierps kommuner har gemensamt gjort en utredning om distributionscentral. Utredningen tas upp för information och diskussion.

Projektledare Andreas Aller föredrar ärendet. Teknisk chef Annila Bexelius medverkar.

Arbetsutskottets beslut 2017-05-09

Arbetsutskottet har tagit del av informationen och tackar för densamma.

Kommundirektör Peter Nyberg får i uppdrag att genomföra en avstämning/lägesrapport med Tierps kommun.

Ärendet återkommer till arbetsutskottet 2017-06-20.

Tekniska förvaltningens skrivelse daterad 2017-06-07 föreligger.

Projektledare Andreas Aller föredrar ärendet. Teknisk chef Annila Bexelius och måltidschef Annelie Wallén medverkar.

Förslag till beslut

Tekniska förvaltningen föreslår att man i nuläget inte inför en distributionscentral utan att man projektanställer en samordnare enligt beskrivning i skrivelse 2017-06-07 och att tekniska förvaltningen tilldelas extra pengar i budget för projektledaren.

Arbetsutskottets förslag 2017-06-20

Kommunstyrelsen beslutar att

- **Östhammars kommun avstår från att införa en varudistributionscentral**
- **Östhammars kommun ställer sig positiva till idén om att projektanställa en samordnare under förutsättning att ett samarbete med Tierps kommun införs**

Kommunstyrelsens beslut

8 Dnr KS-2017-17 Dpl 042

Socialförvaltningen, budgetuppföljning

Handling L, KSAU 2017-08-15

Med anledning av nämndens underskott per den 31 maj 2017 besöker socialnämndens ordförande Kerstin Björck-Jansson (C) och förvaltningschef Håkan Dahlqvist arbetsutskottet för en diskussion.

Administrativ chef Linn Sunnelid och ekonom Gunilla Jansson på Lednings- och verksamhetsstöd medverkar.

Bakgrund och handlingsplaner presenteras.

Arbetsutskottets beslut 2017-08-15

Arbetsutskottet har tagit del av informationen och tackar för densamma.

Kommunstyrelsen informeras i ärendet på sammanträde 2017-08-22.

Kommunstyrelsens beslut

9 Dnr KS-2016-846 Dpl 001

Ny inköpsorganisation

Handling D, KSAU 2017-06-20

Under hösten har upphandlingsstrateg utrett hur vi på bästa sätt organiserar våra inköp. Utredningens förslag är att centralisera inköp till en egen enhet som ska tillhöra lednings- och verksamhetsstöd. Omorganisationen ska omfördela resurser inom kommunen för att vi enklare, säkrare och effektivare ska kunna hantera våra upphandlingar.

Kommundirektör Peter Nyberg inleder ärendet.

Upphandlingsstrateg Emmelie Rova föredrar ärendet. Chef för strategienheten Marie Berggren medverkar.

Arbetsutskottets beslut 2016-11-22

Arbetsutskottet har tagit del av informationen.

———

Ett förslag till ny inköpsorganisation föreligger.

Kommundirektör Peter Nyberg föredrar ärendet. Upphandlingsstrateg Emmelie Rova medverkar.

Arbetsutskottets förslag 2017-06-20

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta föreliggande förslag till ny inköpsorganisation.

———

Kommunstyrelsens förslag

10 Dnr KS-2014-424 Dpl 313
Dnr SBN-2012-2047

Samråd om förslag till detaljplan för Öregrunds hamn, del av fastigheten Öregrund 1:2 m.fl.

Handling A, KSAU 2017-08-15

Samrådstid: 2017-07-05 – 2017-08-16. Förlängd samrådstid har begärts.

Planförslaget omfattar delar av hamnen i centrala Öregrund. Detaljplanens syfte är att möjliggöra för utveckling av inre delarna av Öregrund avseende allmänhetens tillgänglighet samt verksamheter i anslutning till befintliga centrumanläggningar. Planen syftar även till att bereda plats åt fler båtar i hamnen.

Synpunkter lämnas till bygg- och miljönämnden senast 2017-08-16. Förlängd remisstid har begärts.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Kommunstyrelsen har inga synpunkter på föreliggande samråd om förslag till detaljplan för Öregrunds hamn, del av fastigheten Öregrund 1:2 m.fl.

Pär-Olov Olsson (M) avstår från att delta i beslutet.

_____

Kommunstyrelsens beslut

11 Dnr KS-2017-623 Dpl 313
Dnr SBN-2014-3099

Samråd om förslag till ny detaljplan för Östhammar 29:6-8, ”Sjöblick”

Handling B, KSAU 2017-08-15

Samrådstid: 2017-07-05 – 2017-08-16. Samrådstiden är förlängd till 2017-10-04.

Planförslaget omfattar delar av kvarteret Stångören som ligger i förlängningen av norra Tullportsgatan, direkt öster om centrum i Östhammar. Detaljplanens syfte är att möjliggöra förtätning av aktuella fastigheter genom ersättandet av befintliga småhus med flerbostadsbebyggelse upp till fyra våningar som totalt inrymmer ca 40-50 lägenheter.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Kommunstyrelsen har inga synpunkter på föreliggande samråd om förslag till detaljplan för Östhammar 29:6-8, ”Sjöblick”.

Pär-Olov Olsson (M) avstår från att delta i beslutet.

_____

Kommunstyrelsens beslut

12 Dnr KS-2017-624 Dpl 313
Dnr BMN-2017-134

Samråd om förslag till ny detaljplan för Frösåkersskolan, Östhammar

Handling C, KSAU 2017-08-15

Samrådstid: 2017-07-05 – 2017-08-09. Förlängd samrådstid har begärts.

Planförslaget omfattar Frösåkersskolans nuvarande område. Syftet med planen är att möjliggöra uppförandet av en ny skolbyggnad i fyra våningar. Ett område med natur kommer att sparas för att skapa en grön buffertzon gentemot de boende norr om skolområdet. Nu gällande detaljplan medger markanvändningen allmänt ändamål i två våningar.

Synpunkter på planförslaget lämnas senast 2017-08-09 till bygg- och miljönämnden.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Kommunstyrelsen har inga synpunkter på föreliggande samråd om förslag till ny detaljplan för Frösåkersskolan, Östhammar.

_____

Kommunstyrelsens beslut

13 Dnr KS-2017-517 Dpl 215

Öregrund 160:5, fastighetsreglering

Handling D, KSAU 2017-08-15

Ägaren till fastigheten Öregrund 160:5 har önskemål om att fåt tillgång till ytterligare mark intill sitt garage. Ett markbyte genom en fastighetensreglering har därvid föreslagits.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Kommunstyrelsen godkänner avtalet om fastighetsreglering mellan Öregrund 160:5 och Öregrund 5:7.

_____

Kommunstyrelsens beslut

14 Dnr KS-2017-368 Dpl 215

Anmälan om intresse för optionsavtal till Källörstomten, Östhammar

Handling E, KSAU 2017-08-15

Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör har i skrivelse anmält intresse för att teckna ett optionsavtal om tillgång till Källörstomten för att säkerställa behovet av tillträde, parkering och angöring samt att på sikt kunna återkapa badhusparken.

Tekniska förvaltningens skrivelse 2017-06-30 föreligger.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Östhammars kommun avstår från att teckna ett optionsavtal om tillgång till marken med Societetsföreningen Källör med hänvisning till att kommunen fortsatt bör ha rådighet över markområdet. Frågan om nyttjanderätt av området kan övervägas i ett senare skede och bör då i så fall villkoras med en plan på hur badhusparken ska återskapas och skötas.

———

Kommunstyrelsens beslut

15 Dnr KS-2017-394 Dpl 900

Granskning av renovering/ombyggnad av Kommunhuset, svar på rapport

Handling F, KSAU 2017-08-15

KPMG har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna genomfört en granskning av ombyggnaden/renoveringen av kommunhuset.

Kommunrevisionens skrivelse 2017-04-21 inklusive granskningsrapport samt tekniska förvaltningens yttrande över granskning av ombyggnad av kommunhuset daterat 2017-07-03 föreligger.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Kommunstyrelsen svarar Kommunrevisionen i enlighet med tekniska förvaltningens yttrande över granskning av ombyggnad av kommunhuset, daterat 2017-07-03.

_____

Kommunstyrelsens beslut

16 Dnr KS-2017-507 Dpl 003

Ändring i bolagsordning för Östhammar vatten AB och val av ersättare till styrelsen i Östhammar vatten AB

I beslut om samgående med Gästrike vatten som fullmäktige beslutade om 2016-06-14, § 64 finns som bilaga ett aktieägaravtal (bilaga10) som reglerar hur många ledamöter och ersättare styrelsen i Östhammar vatten AB ska ha. Där framgår att styrelsen ska bestå av minst tre och högst sju ledamöter samt högst tre ersättare (Aktieägaravtal Gästrike vatten 2.2.2).

I gällande bolagsordning för Östhammar vatten AB § 7 står att antal ersättare i styrelsen ska vara högst fem stycken. D.v.s det är två fler än vad Östhammars kommun förbundit sig att ha i enlighet med aktieägaravtalet med Gästrike vatten. Därför måste bolagsordningen för Östhammar vatten ändras vad gäller antalet ersättare i styrelsen.

Kommunfullmäktige 2016-12-13, § 143 a) beslutade att välja följande personer som ersättare till styrelsen för Östhammar vatten AB.

Ersättare
Bertil Alm (C)
Roger Lamell (S)
Lennart Owenius (M)
Ann-Charlotte Grehn (S)
Caroline Schnell (S)

Kommunstyrelsens förslag 2017-08-15

Kommunstyrelsen förslår kommunfullmäktige besluta att ny lydelse för § 7 i bolagsordning för Östhammar vatten AB blir:

§ 7 Styrelsen ska bestå av minst tre (3) och högst sju (7) styrelseledamöter samt högst tre (3) ersättare.
Ledamöter och eventuella suppleanter utses av kommunfullmäktige i Östhammar kommun för tiden från den ordinarie bolagsstämma som följer närmast efter det att val till kommunfullmäktige förrättas intill slutet av den ordinarie bolagsstämma som följer närmast efter nästa val till kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige utser också ordförande i bolagets styrelse.

Kommunstyrelsen föreslår också kommunfullmäktige besluta att välja högst tre ersättare till styrelsen i Östhammar vatten AB.

Kommunstyrelsens förslag

17 Dnr KS-2017-617 Dpl 900
Dnr ÖK-2017-21377

Departementspromemorian Elektroniska fakturor vid offentlig upphandling (Ds 2017:31), remiss

Fi2017/02886/DF

Handling G, KSAU 2017-08-15

I promemorian föreslås en ny lag om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling. Lagen genomför EU-direktiv om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling. Regleringen i direktivet innebär att det blir obligatoriskt för upphandlande myndigheter och enheter att acceptera elektroniska fakturor i de format som överensstämmer med den nya europeiska standard som kommer att tas fram enligt direktivet. I promemorian föreslås även att en bestämmelse införs som innebär att de fakturor som en leverantör utfärdar till en upphandlande myndighet eller enhet ska vara elektroniska och överensstämma med den europeiska standarden för elektronisk fakturering, om inte någon annan standard för elektronisk fakturering har avtalats. Vidare föreslås att den myndighet som regeringen bestämmer vid vite får förelägga en leverantör att de fakturor som leverantören utfärdar, och som omfattas av bestämmelserna i den föreslagna lagen, ska överensstämma med den europeiska standarden för elektronisk fakturering.

Bestämmelserna i lagen ska inte tillämpas i de fall ett användande av elektronisk faktura skulle innebära risk för röjande av uppgifter som omfattas av sekretess eller risk för skada i övrigt för säkerhetskänslig verksamhet.

Sista svarsdag för remissen är 2017-09-29.

Lednings- och verksamhetsstöd (ekonomi) samt upphandlingsstrateg Emmelie Rova meddelar att de inte har några synpunkter på remissen avseende departementspromemorian ”Elektroniska fakturor vid offentlig upphandling” utan finner lagförslaget tillfredsställande.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Östhammars kommun finner lagförslaget tillfredsställande och har i övrigt inga synpunkter att framföra.

———

Kommunstyrelsens beslut

18 Dnr KS-2017-484 Dpl 002

Delegation i personalfrågor, antagande

Handling H, KSAU 2017-08-15

Föreligger förslag till delegation i personalfrågor. Föreliggande förslag ersätter tidigare delegation i personalfrågor, KS § 285/2015-12-08.

Förhandlingschef Birgitta Kraft föredrar ärendet. Administrativ chef Linn Sunnelid samt HR-specialist Jenny Nolin medverkar.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Föreliggande förslag till delegations i personalfrågor antas.

Kommunstyrelsens beslut

19 Dnr KS-2017-483 Dpl 002

Delegationsordning för kommunstyrelsen, revidering

Handling I, KSAU 2017-08-15

Revideringar har gjorts i delegationsordning för kommunstyrelsen. Samtliga revideringar är markerade med röd text.

Revideringar har gjorts med anledning av omorganisation på lednings- och verksamhetsstöd där tidigare delegation till chefsekonom nu delegerats till Administrativ chef för lednings- och verksamhetsstöd.

Under rubriken ”fastigheter, tomter, försäljning, uthyrning” gällande uthyrning och inhyrning finns följande delegation:

Uthyrning av lägenheter Och lokaler i kommunala fastigheter Samt inhyrning av lägenheter och lokaler För kommunal verksamhet	Teknisk chef med rätt till vidare- delegation

Delegation bör ändras i enlighet med nedanstående för att bli korrekt:

Uthyrning av lägenheter och lokaler samt Inhyrning av lägenheter och lokaler för Kommunal verksamhet	Teknisk chef med rätt till vidare- delegation

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Kommunstyrelsen antar föreslagna ändringar i delegationsordningen.

_____

Kommunstyrelsens beslut

20 Dnr KS-2016-468 Dpl 003

Reglemente för barn- och utbildningsnämnden, revidering

Handling K, KSAU 2017-08-15

I barn- och utbildningsnämndens reglemente saknas ansvar för arbetsmiljöuppgifter.

Föreligger förslag till reviderat reglemente.

Barn- och utbildningsnämndens beslut 2016-05-12

Barn- och utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta det reviderade reglementet för barn- och utbildningsnämnden.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta det reviderade reglementet för barn- och utbildningsnämnden.

Kommunstyrelsens förslag

21 Dnr KS-2017-591 Dpl 900

Skötselplan för naturreservatet Kodödkärret, remissvar
511-4800-11

Handling M, KSAU 2017-08-15

Östhammars kommun har från Länsstyrelsen fått ett förslag till bildande av naturreservatet Kodödkärret. Området ligger öster om sjön Vällen. I kommunens översiktsplan pekas sjön Vällen med omkringliggande marker ut som värdeområde för natur, fritid och kulturlandskap. Kommunen yttrar sig kring kopplingar till kommunala bedömningar av området, ärendegång med markägare samt skötsel- och informationsåtgärder.

Yttrande ska vara Länsstyrelsen tillhanda senast 2017-08-25.

Miljösakkunnig Camilla Andersson föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Östhammars kommun yttrar sig i enlighet med strategienhetens skrivelse daterad 2017-08-08.

Kommunstyrelsens beslut

22 Dnr KS-2017-494 Dpl 900

Betänkandet Informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (SOU 2017:36), remissvar

Ju2017/03997/L4

Handling N, KSAU 2017-08-15

Utredningen föreslår en ny lag och en ny förordning om informationssäkerhet för vissa leverantörer av samhällsviktiga och digitala tjänster. Förslagen gäller vissa offentliga och enskilda verksamheter som tillhandahåller samhällsviktiga tjänster inom sju skyddsvärda sektorer; energi, transporter, bank, finansmarknadsinfrastruktur, hälso- och sjukvård, leverans och distribution av dricksvatten samt digital infrastruktur. Även leverantörer av digitala tjänster omfattas av förslagen. För att omfattas av bestämmelserna krävs att tjänsten är beroende av nätverk eller informationssystem och att en incident skulle medföra en betydande störning vid tillhandahållandet av tjänsten.

Leverantörerna föreslås bland annat bli skyldiga att vidta tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder och rapportera allvarliga it-incidenter till Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB). En tillsynsmyndighet för varje sektor föreslås få ansvar för att övervaka att regelverket följs och att kraven i lagstiftningen har fått effekt på säkerheten. Tillsynsmyndigheten ska få befogenhet att besluta om sanktioner.

Remissen har delgivits IT-enheten, beredskapssamordnare, Gästrike vatten och socialförvaltningen för synpunkter.

Förslag till yttrande från strategienheten, daterat 2017-08-14 föreligger.

Marie Berggren, strategienheten föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Östhammars kommun yttrar sig över Betänkandet Informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (SOU 2017:36) i enlighet med strategienhetens skrivelse 2017-08-14.

_____

Kommunstyrelsens beslut

23 Dnr KS-2017-616 Dpl 900

Strålsäkerhetsmyndighetens förslag på kärnavfallsavgifter, finansiering- och kompletteringsbelopp för 2018-2020, remissvar

SSM2016-5513

Handling O, KSAU 2017-08-15
Handling B

Enligt 6 § förordningen (2008:715) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet ska Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) för var och en av reaktorinnehavarna upprätta ett förslag till den kärnavfallsavgift som reaktorinnehavaren ska betala. SSM ska ge reaktorinnehavaren, berörda myndigheter, kommuner och organisationer tillfälle att yttra sig över avgiftsförslaget. Förslaget ska, enligt 8 § förordningen, sedan synpunkter inhämtats, överlämnas till regeringen för beslut. Tillsammans med förslaget till avgifter ska enligt 20 § förordningen lämnas förslag till finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp (för vilka säkerheter ska ställas) för varje reaktorinnehavare.

Synpunkter ska ha inkommit till SSM senast 2017-09-21.

Marie Berggren, strategienheten föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Östhammars kommun yttrar sig över SSM:s underlag i enlighet med Strategienhetens skrivelse daterad 2017-08-15.

——

Kommunstyrelsens beslut

24 Dnr KS-2017-464 Dpl 003

Utvärdering av reglemente för utvecklingsgrupperna

Handling E, KSAU 2017-06-20

I januari 2016 trädde ett nytt reglemente för utvecklingsgrupperna i kraft. Syftet med det nya reglementet var att, utan att påverka utvecklingsgruppernas operativa arbete eller autonomi, öka gruppernas legitimitet i den egna bygden/orten genom tydligare krav på representativitet, öppenhet och tillgänglighet. I samband med antagande av reglementet beslutades om utvärdering av detsamma.

Kommundirektör Peter Nyberg föredrar ärendet.

Arbetsutskottets förslag 2017-06-20

Kommunstyrelsen beslutar att

- **Utvecklingsgrupperna tillsvidare ska leva kvar**
- **Utvecklingsgrupperna ska utgöra en beslutsgrupp för inkomna ansökningar**
- **Utvecklingsgrupperna ska ha fortsatt dispositionsrätt på 10 000 kronor per år inom ramen för uppdraget**

Arbetsutskottets beslut 2017-06-20

Frågan om förhållandet mellan utvecklingsgrupper och fokusgrupper tas upp till diskussion på arbetsutskottets sammanträde i höst, förslagsvis under september månad.

———

Kommunstyrelsens beslut

25 Dnr KS-2017-521 Dpl 701
Dnr SN-2017-108

Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut, kvartal 1, 2017

Handling C

Redovisas statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen (SoL) och 9 § Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) under perioden 2017-01-01 till och med 2017-03-31. Rapporten överlämnas till kommunfullmäktige i enlighet med 16 kap. 6 h § respektive 28 h § LSS.

Socialnämndens beslut

Statistikrapporten överlämnas till kommunfullmäktige. (Bilaga 1)

Kommunstyrelsens beslut

26 Dnr KS-2016-824 Dpl 913

Svar på motion från Kerstin Dreborg (MP) om källsortering och flergångsmuggar

Handling D [1-2]

Kerstin Dreborg (MP) har lämnat in en motion daterad 2016-11-01 om källsortering och flergångsmuggar.

Miljöpartiet de gröna yrkar på att

- källsortering införs i kommunens alla verksamheter och på samtliga förvaltningar
- inköp av engångsmuggar begränsas på lämpligt sätt

Kommunfullmäktiges beslut 2016-11-15

Motionen remitteras till kommunstyrelsen.

Tekniska utskottets beslut 2017-04-26

Tekniska utskottet föreslår kommunstyrelsen att motionen besvaras i enlighet med tekniska kontorets yttrande.

(Bilaga 2).

Kommunstyrelsens förslag

27 Dnr KS-2017-1 Dpl 904
Dnr KS-2017-677 Dpl 001

Information från kommunledningsförvaltningen

Handling L [1-3]

Kommundirektör Peter Nyberg föredrar ärendet och informerar om organisationsöversyn, överenskommelse med det civila samhället och nya mål och resultatmått.

Arbetsutskottets beslut 2017-08-15

Arbetsutskottet har tagit del av informationen och tackar för densamma.

Kommunstyrelsen informeras i ärendet på sammanträde 2017-08-22.

Kommundirektör Peter Nyberg ges i uppdrag att sammanfatta ett beslutsunderlag i ärendet om organisationsöversyn inför kommunstyrelsens arbetsutskotts sammanträde 2017-09-05.

Kommunstyrelsens beslut

28 Dnr KS-2016-173 Dpl 993

Östhammars stad fyller 650 år – Östhammars kommuns roll

Handling P, KSAU 2017-08-15

Östhammars stad fyller 650 år, 2018. Vilken roll skall Östhammars kommun ha.

- Samordnande
- Samordning och marknadsföring
- Samordning, marknadsföring och inkludera kommunens egna evenemang

I övrigt bör ställning tas till eventuell sponsring i form av lokal infrastruktur, el, vatten, tillstånd, baja-maja etc.

Arbetsgruppen föreslår att Östhammars kommuns roll skall innebära ett större ansvarstagande än enbart samordning. Skälet till detta är att firandet innebär att platsvarumärket stärks. Vidare föreslås att kultur- och fritidsnämnden och kommunstyrelsen prioriterar medel i ordinarie budget. Troligen behöver ytterligare medel tillföras.

Engagemangsansvarig Lisa Karm Toga, chef för tillväxtkontoret Ulf Andersson föredrar ärendet. Kommundirektör Peter Nyberg medverkar.

Arbetsutskottets beslut 2017-05-09

Östhammars kommun samordnar, marknadsför och inkluderar kommunens egna evenemang.

Arbetsgruppen får i uppdrag att utarbeta ett underlag inkluderat ett budgetförslag avseende firandet.

Kommunstyrelsen får information i ärendet på sammanträdet 2017-05-30.

Ärendet behandlas i kommunstyrelsens arbetsutskott 2017-06-20.

———

Evenemangsansvarig Lisa Karm Togo föredrar ärendet.
Chef för tillväxtkontoret Ulf Andersson, kommunikationschef Lucia Bender och Sara Söderström medverkar.

Kultur- och fritidsförvaltningens skrivelse 2017-06-16 lämnas på sammanträdet.

Arbetsutskottets beslut 2017-06-20

Ärendet bereds ytterligare inför kommunstyrelsens arbetsutskott 2017-08-15 och kommunstyrelsen 2017-08-22.

———

Beslutsunderlag daterat 2017-06-16 föreligger.

Engagemangsansvarig Lisa Karm Toga föredrar ärendet.

Arbetsutskottets beslut 2017-08-15

Arbetsutskottet ställer sig positiva till förslaget.

I beslutsunderlag daterat 2017-06-16 utgår finansieringsförslaget.

Kommundirektör Peter Nyberg får i uppdrag att se över finansieringsfrågan inför kommunstyrelsens sammanträde 2017-08-22.

———

Kommunstyrelsens beslut

29 Dnr KS-2017-377 Dpl 915

Svar på medborgarförslag angående fler gatulyktor och bättre belysning

Handling E [1-2]

I medborgarförslag daterat 2017-04-18 föreslås att gatulampor ska finnas överallt där det finns hus på glesbygden så att man kan ta sig till varandra utan att behöva vara rädd eller orolig för att det ska komma något djur eller fordon som inte ser en.

Kommunfullmäktiges beslut 2017-04-25

Medborgarförslaget överlämnas till kommunstyrelsen.

Tekniska utskottets beslut 2017-06-14

Tekniska utskottet föreslår kommunstyrelsen att anta tekniska kontorets förslag till svar på medborgarförslaget gällande fler gatlyktor och bättre belysning.

(Bilaga 4).

Förslagsställarna inbjuds till sammanträdet.

Kommunstyrelsens beslut

30 Dnr KS-2017-277 Dpl 915

Svar på medborgarförslag – Rökfria zoner vid busshållplatser

Handling F [1-2]

I medborgarförslag inlämnat 2017-03-14 föreslås att man gör busshållplatser till rökfria zoner vid busstationer. Sätt upp anslag om det och flytta de befintliga askkopparna till annat ställe en bit ifrån hållplatsen.

Kommunfullmäktiges beslut 2017-04-25

Medborgarförslaget överlämnas till kommunstyrelsen.

———

Tekniska utskottets beslut 2017-06-14

Tekniska utskottet föreslår kommunstyrelsen att anta tekniska kontorets förslag till svar på medborgarförslaget gällande rökfria zoner vid busshållplatser.

(Bilaga 5).

———

Förslagsställaren inbjuds till sammanträdet.

Kommunstyrelsens beslut

31 Dnr KS-2017-58 Dpl 915

Svar på medborgarförslag om att författa ett verktyg ”råd och riktlinjer för gestaltningen av det offentliga rummet i Östhammars kommun”

Handling Q, KSAU 2017-08-15

I medborgarförslag daterat 2017-01-03 förslås att det tillsätts en grupp kloka personer med uppdrag att författa ett verktyg ”råd och riktlinjer för gestaltningen av det offentliga rummet i Östhammars kommun” för ett gemensamt rådgivande regelverk för såväl bygg- och miljöförvaltningen, tekniska förvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen.

Kommunfullmäktiges beslut 2017-02-14

Medborgarförslaget överlämnas till kommunstyrelsen.

———

Bygg- och miljönämndens yttrande 2017-06-21, § 100 föreligger.

Arbetsutskottets förslag 2017-08-15

Medborgarförslaget besvaras i enlighet med bygg- och miljönämndens yttrande 2017-06-21.

———

Förslagsställaren inbjuds till sammanträdet.

Kommunstyrelsens beslut

32 Dnr KS-2017-20 Dpl 041

Budget 2018 och flerårsplan, ramförslag

Handling N

Befolkning Östhammars kommun, Skatte- och bidragsprognos 2017-2021, Preliminär resultatbudget 2018, underlag för Flerårsplan resultatbudget 2019-2021, Investeringsbudget 2018 utifrån plan 2016-11-15 samt Investeringsbudget 2018 och plan 2019-2021 utifrån plan 2016-11-15 föreligger.

Ekonom Gunilla Jansson föredrar ärendet. Administrativ chef Linn Sunnelid och kommundirektör Peter Nyberg medverkar.

Arbetsutskottets förslag 2017-06-20

Kommunstyrelsen beslutar att föreliggande ramförslag, budget 2018 och flerårsplan godkänns och överlämnas till förvaltningarna.

Kommunstyrelsens beslut

33 a) Dnr KS-2017-100 Dpl 002
Dnr KFN-2017-1

Delegationsbeslut, integrationsmedlen

Beslut om integrationsstöd enligt följande har fattats

Sökande	**Beslutsdatum**	**Belopp**
Föreningen Aktivera Östhammar	2017-05-12	81 000
IF Team Perrys Gym	2017-06-26	3 000
Östhammars Litteraturförening	2017-06-26	7 500
Gimo Ridklubb	2017-06-26	20 000

Kommunstyrelsens beslut

33 b) Dnr KS-2017-100 Dpl 002

Delegationsbeslut, fråga om organisering av Skolbusstrafik från år 2020
KT2017-0024

Handling G

Mot bakgrund av Region Uppsala skrivelse 2017-01-26 delegeras till barn- och utbildningsnämnden att bereda och besvara frågan.

Barn- och utbildningsförvaltningens svar till Region Uppsala daterat 2017-07-07 föreligger.

Kommunstyrelsens beslut

33 c) Dnr KS-2017-100 Dpl 002

Delegationsbeslut, personalfrågor

Barn- och utbildningsnämnden rapporterar:
Anställningar för verksamhetsåret 2016.

IT-kontoret rapporterar:
Tillfällig anställning, feriearbete, 2017-05-22 – 2017-06-30
Provanställning, 2017-07-05 – 2018-01-04, IT-tekniker
Provanställning, 2017-07-03 – 2018-01-03, IT-tekniker

Strategienheten rapporterar:
Utredare slutförvar, 2017-08-21 – tv

Kommunstyrelsens beslut

33 d) Dnr KS-2017-100 Dpl 002
Dnr BMN-2017-1331
Dnr KFN-2017-127

Delegationsbeslut, kostnadsreglering för bygglov-/bygganmälan gällande ideell förening

IBK Östhammar har beviljats befrielse från avgift för utsättning.

Kommunstyrelsens beslut

33 e) Dnr KS-2017-100 Dpl 002

Delegationsbeslut, ansökan om antagning i hemvärnet

Kommunstyrelsens ordförande har tillstyrkt en ansökan.

Kommunstyrelsens beslut

34 a) Dnr KS-2017-482 Dpl 911

Valärende, entledigande som ledamot och ordförande i Säkerhetsgruppen

Barbro Andersson Öhrn (S) ansöker om entledigande som ledamot och ordförande i Säkerhetsgruppen i slutförvarsorganisationen från 2017-07-01.

Kommunstyrelsens beslut 2017-05-30

Barbro Andersson Öhrn (S) entledigas från sitt uppdrag som ledamot och ersättare i Säkerhetsgruppen i slutförvarsorganisationen från 2017-07-01.

Val av ledamot efter Barbro Andersson Öhrn (S) utses på kommunstyrelsens sammanträde 2017-08-22.

_____

Kommunstyrelsens beslut

34 b) Dnr KS-2017-511 Dpl 911

Valärende, entledigande av Sören Axelsson (LPO) som ledamot i Kommunfullmäktige, Referensgruppen och lokala säkerhetsnämnden samt som ersättare från valberedningen

Sören Axelsson (LPO) begär i skrivelse 2017-06-02 entledigande från sina uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige, Referensgruppen, lokala säkerhetsnämnden samt som ersättare från valberedningen.

Kommunfullmäktiges beslut 2017-04-25

Sören Axelsson (LPO) entledigas från sina uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige, referensgruppen, lokala säkerhetsnämnden samt som ersättare från valberedningen.

Ny sammanräkning begärs hos Länsstyrelsen.

———

Valberedningen har att föreslå ledamot i referensgruppen samt ersättare till valberedningen efter Sören Axelsson (LPO).

Valberedningens förslag

Kommunstyrelsens beslut

34 c) Dnr KS-2017-629 Dpl 911

Gräsö Skärgårdsråd, styrelse 2017, konfirmering

Styrelsens sammansättning redovisas muntligt.

Kommunstyrelsens beslut

35 a) Dnr KS-2017-1 Dpl 904

Anmälningsärende, inkomna handlingar

Handling F

Förteckning över anmälningsärenden nummer 21-37 föreligger.

Kommunstyrelsens beslut

35 b) Dnr KS-2017-1 Dpl 904
Dnr KS-207-463 Dpl 042

Räddningsnämndens delårsuppföljning mars/april 2017

Handling I, KSAU 2017-06-20

Delårsuppföljning, mars/april 2017 föreligger.

Arbetsutskottets beslut 2017-06-20

Arbetsutskottet har tagit del av redovisningen och överlämnar densamma till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens beslut

35 c) Dnr KS-2016-625 Dpl 286
Dnr KS-2017-1 Dpl 904

Anmälningsärende - laglighetsprövning enligt kommunallagen, överklagande av beslut angående tomtavgifter och regler för tomtkö

88-17 E

Handling H [1-2]

Förvaltningsrättens dom 2017-05-30 om att Förvaltningsrätten avslår överklagandet föreligger.

Kommunstyrelsens beslut

35 d) Dnr KS-2016-343 Dpl 900
Dnr KS-2017-1 Dpl 904

Anmälningsärende - laglighetsprövning enligt kommunallagen, överklagande av beslut angående anslutning av Östhammars kommuns VA-verksamhet till Gästrike vatten

828-16 E

Handling I [1-2]

Förvaltningsrättens dom 2017-05-30 om att Förvaltningsrätten avslår överklagandet föreligger.

Kommunstyrelsens beslut

35 e) Dnr KS-2017-32 Dpl 007
Dnr KS-2017-1 Dpl 904

Anmälningsärende - Uppsala kommunrevision, granskning av överförmyndarnämnden

Handling N, KSAU 2017-01-17
Handling M

Kommunrevisionen i Uppsala har gett KPMG i uppdrag att genomföra en granskning av överförmyndarens verksamhet.

Skrivelse 2016-12-19 samt granskningsrapport föreligger.

Arbetsutskottets beslut 2017-01-17

Arbetsutskottet har tagit del av granskningsrapporten och överlämnar densamma till kommunstyrelsen.

_____

Kommunstyrelsens beslut 2017-01-24

Kommunstyrelsen har tagit del av anmälningsärende avseende granskning av överförmyndarens verksamhet.

_____

Överförmyndarnämndens svar till revisorerna föreligger.

Förslag till beslut

Östhammars kommun ställer sig bakom överförmyndarnämndens svar till revisorerna.

Kommunstyrelsens beslut

35 f) Dnr KS-2017-514 Dpl 007
Dnr KS-2017-1 Dpl 904

Anmälningsärende – granskning av intern kontroll, räddningsnämnden

Handling J

Kommunrevisionen i Uppsala har gett KPMG i uppdrag att granska den interna kontrollen 2016.

Skrivelse 2017-04-24 samt granskningsrapport föreligger.

Kommunstyrelsens beslut

35 g) Dnr KS-2017-1 Dpl 904

Anmälningsärende – Bergskraft Bergslagen Ekonomisk förening, protokoll ordinarie föreningsstämma

Handling K

Protokoll från ordinarie föreningsstämma 2017-05-18 föreligger.

Kommunstyrelsens beslut

Aktuellt i slutförvarsfrågan 2017-08-22 Rapport från Strategienheten till KS

Perioden 2017-06-30 – 2017-09-12

Senaste nytt om slutförvarsansökningarna

Huvudförhandling av kärnbränsleförvaret
Mark- och miljödomstolen kungjorde den 4 juli förhandlingsordningen för huvudförhandlingarna som startar 5 september 2017. Förhandlingarna gäller såväl kärnbränsleförvaret (M 1333-11) som artskyddsmålet (M 4617-13). Förhandlingen kommer pågå fem veckor enligt nedan:

- 5-8 september, Stockholm
- 11-14 september, Stockholm
- 2-6 oktober, Oskarshamn
- 9-13 oktober, Östhammar (Ladan i Gimo)
- 23-27 oktober, Stockholm

Enligt den preliminära tidplanen räknar mark- och miljödomstolen med att frågan om tillåtlighet överlämnas till regeringen med domstolens yttrande i december.

Sammanställning av villkor & åtaganden, kärnbränsleförvaret
Den 30 juni lämnade SKB ytterligare kompletteringar till mark- och miljödomstolen. De innehöll:

1. Yttrande från Mannheimer Swartling (Aktbil. 552)
2. Bilaga K:1 Förslag till villkor (Aktbil. 553)
3. Bilaga K:10 Summering av inlämnade dokument (Aktbil. 554)
4. Bilaga K:27 Påverkan på vattenmiljöer (Aktbil. 555)
5. Bilaga K:28 Åtaganden

Kärnavfallsavgifter 2018-2020
Strålsäkerhetsmyndigheten har skickat ut förslag till kärnavfallsavgifter på remiss över vilka avgifter kärnkraftsindustrin ska betala in till kärnavfallsfonden under perioden. Avgifterna beräknas och beslutas för att täcka de kostnader som kan förväntas för att ta omhand det radioaktiva avfall som uppstår i det svenska kärnenergiprogrammet. Yttrande över detsamma behandlas på KS sammanträde 22 augusti.

Hamnverksamhet i Forsmark
Mark- och miljödomstolen har översänt målet om tillstånd till hamnverksamhet till kommunen för yttrande. Ärendet (som är tätt förbundet med såväl kärnbränsleförvaret som utbyggnaden av SFR) kommer till kommunstyrelsen i september.

Övrig aktuell information

Nya medarbetare i slutförvarsorganisationen
Vi hälsar Anna Bergsten välkommen som utredare och Magnus Degerman välkommen som kommunikatör. Anna kommer börja fokusera på SFR-prövningen och Magnus ska arbeta med våra ökade kommunikationsinsatser under hösten och våren.

Öppet möte för allmänheten
Den 29 augusti kommer det hållas ett öppet möte i Frösåkersskolan för att informera om processen, kommunens roll, huvudförhandlingen och folkomröstningen.

Bakgrundsinformation om SKB:s slutförvarsansökningar

Den 16 mars 2011 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att får bygga och driva ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark till Mark- och miljödomstolen i Nacka respektive Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM).
Alla ansökningshandlingar, som inte är belagda med sekretess (t ex det fysiska skyddet runt anläggningen), kan du läsa hos **SSM.** samt hos **Mark- och miljödomstolen.**
Här kan man också hitta remissinstansers yttranden över kompletteringsbehov och SKB:s bemötande av desamma.

Den 19 december 2014 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att bygga ut slutförvaret för låg- och medelaktivt driftavfall, SFR. Ansökningshandlingarna finns att tillgå på **SKB:s hemsida.**

Nyckeltalsinstitutets
Attraktiv Arbetsgivarindex AVI

Att använda personalnyckeltal
Mäta Jämföra
Analysera
Agera!

Resultatrapport 2016 för Östhammars kommun

Utmärkt Verksamhet
Nyckeltalet
2016

Visa era styrkor!

”...och få koll på era svagheter”

Utgiven april 2017

Nyckeltals Institutet

Innehållsförteckning

Utveckling och trender 3
Läsanvisningar 4

Östhammars kommun specifika resultat
Årets resultat 5
Resultatsammanfattning 6
Analys 7

SPINDELDIAGRAM
Spindeldiagram jämfört med egen bransch 8
Spindeldiagram jämfört med föregående år 9
Spindeldiagram jämfört med median-AVI 10
Spindeldiagram jämfört med bästa AVI 11

Attraktiv arbetsgivarindex, AVI 12
Tre nyckeltal 13

Tillsvidareanställda – andel tillsvidareanställda 14
Median månadslön 15
Karriärmöjligheter – andel kv. chefer/andel kv. anställda 16
Utbildning/Kompetensutveckling – tid för utbildning 17
Övertid 18
Korttidssjukfrånvaro 19
Personalansvar – anställda per chef 20
Långtidssjukfrånvaro 21
Avgångar 22
Bakgrundsfakta 23
ÖVRIGA NYCKELTAL

Organisationserfarenhet – anställningstid 24
Rörlighet nyanställda 25
Rekryteringar externt - internt 26
Personalrörlighet 27
Förändring ålderstruktur 28
Utbildningskostnad 29
Utvecklingssamtal 30
Anmälda arbetsskador 31
Semesterdagar 32
Obekväm arbetstid 33
Andel med flexibel arbetstid 34
Distansarbete 35
Friskvård på arbetstid 36
Friskvårdsbelopp 37

LÄRANDE NYCKELTAL
Lärande nyckeltal 38

POÄNGTABELL FÖR AVI 39

UTVECKLING OCH TRENDER I ATTRAKTIV ARBETSGIVARINDEX AVI® 2016, utgiven 2017

Medverkande företag och organisationer
Denna rapport är baserad på 208 organisationer med 695 000 medarbetare. Databasen är inte statisk utan ökar successivt. Medverkande organisationer är både från privat och offentlig sektor. Slutsatserna gäller framförallt företag och organisationer med mer än 100 anställda.

Attraktiv Arbetsgivarindex AVI®
Resultatet för år 2016 hamnar något lägre i Attraktiv Arbetsgivarindex AVI® än tidigare år. Detta är en flerårig trend som pekar åt fel håll. Framför allt är det den ökade kort- och långtidssjukfrånvaron som drar ned resultatet.

Med Nyckeltalsinstitutets nyckeltal som grund är det framför allt privata tjänsteföretag och statliga organisationer som är de mest attraktiva arbetsgivarna. De har generellt mer kompetens-utveckling, mindre arbetsgrupper och lägre sjuk-frånvaro.

När det gäller höga långtidssjuktal är det ofta kvinnodominerande arbetsplatser med många anställda per chef. Samvariationen mellan många anställda per chef och långtidssjukfrånvaro håller i sig. Storleken på arbetsgrupperna kan förklara 30 procent av långtidssjukfrånvaron. (se vidare på sidan 38 om lärande nyckeltal).

Positiva trender
Av de nio nyckeltalen som ingår i AVI uppvisar två nyckeltal en positiv trend. Det är medianlönerna och karriärnyckeltalet som blir bättre. Andel chefer som är kvinnor jämfört med andel anställda kvinnor, blir alltmer lika och inom en inte alltför avlägsen framtid kommer det vara jämställt inom chefskollektivet. Granskar vi de högsta chefsbefattningarna inom privata företag så är det fortfarande en bra bit kvar till jämställdhet.

För några nyckeltal inom attraktiv arbetsgivare har det inte hänt så mycket. Det gäller bl.a. kompetens-utveckling. Cirka 1,8 procent, eller 4 arbetsdagar/ år av arbetstiden, läggs på kompetensutveckling. Verksamheter verkar inte öka sina satsningar på kompetensutveckling. Inte heller övertiden visar några stora förändringar mot föregående år.

Negativa trender
Däremot ökar både kort- och långtidssjukfrånvaron liksom andelen avgångar. Framför allt långtids-sjukfrånvaron visar oroväckande höga värden. Den närmar sig 4 procent av den arbetade tiden, vilket är en ökning med nästan 50 procent på fyra år. Korttidssjukfrånvaron är cirka 2,6 procent av den arbetade tiden, vilket motsvarar i genomsnitt mellan fem till sex dagar per anställd och år. Det är en ökning med en dag per anställd och år. Antalet avgångar har ökat från i genomsnitt 9 till 10 av 100 anställda.

Attraktiv Arbetsgivarindex AVI ® - historisk utveckling

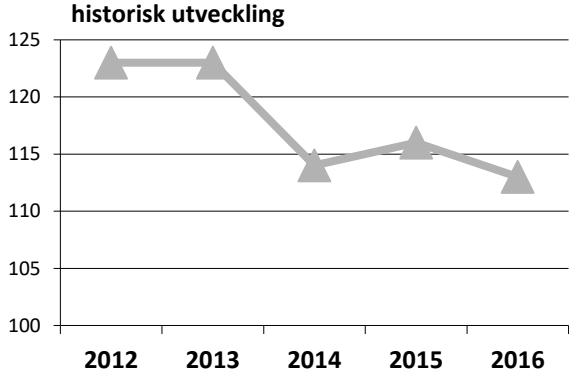

Långtidssjukfrånvaro i procent av arbetad tid - historisk utveckling

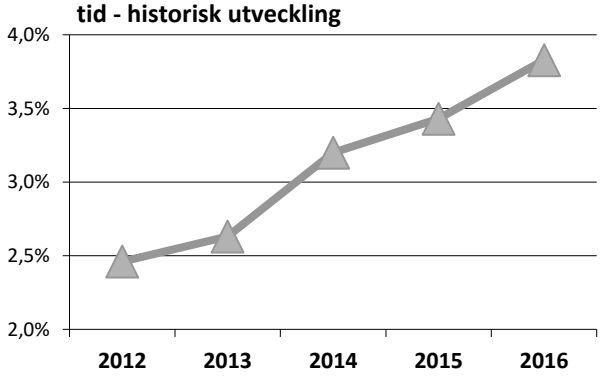

ATT LÄSA OCH TOLKA RAPPORTEN

Här finner du korta förklarande texter som kan underlätta din läsning och tolkning av rapporten.

Beräkning av Attraktiv Arbetsgivarindex®
Poängen för varje nyckeltal summeras till ett index. Nyckeltalens poäng baseras på tabellerna på sidan 38. Poängen till vänster i tabellen uppnås när nivåerna för de olika nyckeltalen uppnås. Till exempel får man 20 poäng för nyckeltal nr 1, ”Tillsvidareanställda”, om andel tillsvidareanställda överstiger 98 %. För nyckeltal nr 6, ”Korttidssjukfrånvaro”, uppnås 20 poäng om korttidssjukfrånvaron understiger 0,5 %.

Vad är ett bra AVI?
Varje nyckeltal kan ge som lägst 1 poäng och som högst 20 poäng. Maximal poäng är 180.
Ju högre AVI-poäng, desto bättre arbetsvillkor ur medarbetarnas perspektiv.
I spindeldiagrammen, sid 6 - 9, är det alltid bäst att befinna sig långt ut i diagrammet.

Färger underlättar läsningen.
För att förenkla läsningen av rapporten används genomgående samma färger i alla diagram. Det som utmärks med svart avser resultaten för din organisation, grått avser resultaten från samtliga organisationer som deltagit i mätningen och rött avser medianen av organisationer i valt verksamhetsområde.

Redovisningsmått
Statistiken redovisas i form av kvartiler och percentiler. Det som visas i diagrammen är: Lägsta värde, percentil 10, kvartil 1, median, kvartil 3, percentil 90 och högsta värde.

För varje nyckeltal presenteras hur deltagande organisationer fördelar sig på olika resultat. I diagrammen som visar utvecklingen över tid, 2012-2016, har vi valt att genomgående redovisa medianvärden för samtliga medverkande organisationer och i valt verksamhetsområde. Genom att utläsa i vilken percentil eller kvartil er organisation hamnar får ni en bra bild av hur många som ligger högre respektive lägre än er organisation i det totala urvalet.

Exempel:
Om ditt nyckeltal hamnar i den första kvartilen innebär det att minst 3/4 av organisationerna har högre värde än din organisation. Om ditt nyckeltal hamnar i andra kvartilen betyder det att minst hälften av alla organisationer har ett högre värde och minst en 1/4 av alla har ett lägre värde

När uppgifter saknas
Om ni avstått från att rapportera in en uppgift som behövs för att beräkna AVI, har vi istället gett din organisation en poäng som är framräknad som en median av övriga organisationer i valt verksamhetsområde.

Har du frågor?
Är du välkommen att kontakta oss på telefon 08 – 402 00 29 eller på epost info@nyckeltal.se.

Östhammars kommun

har placering 148 av 201 medverkande organisationer.

99 poäng

(fg år 98)

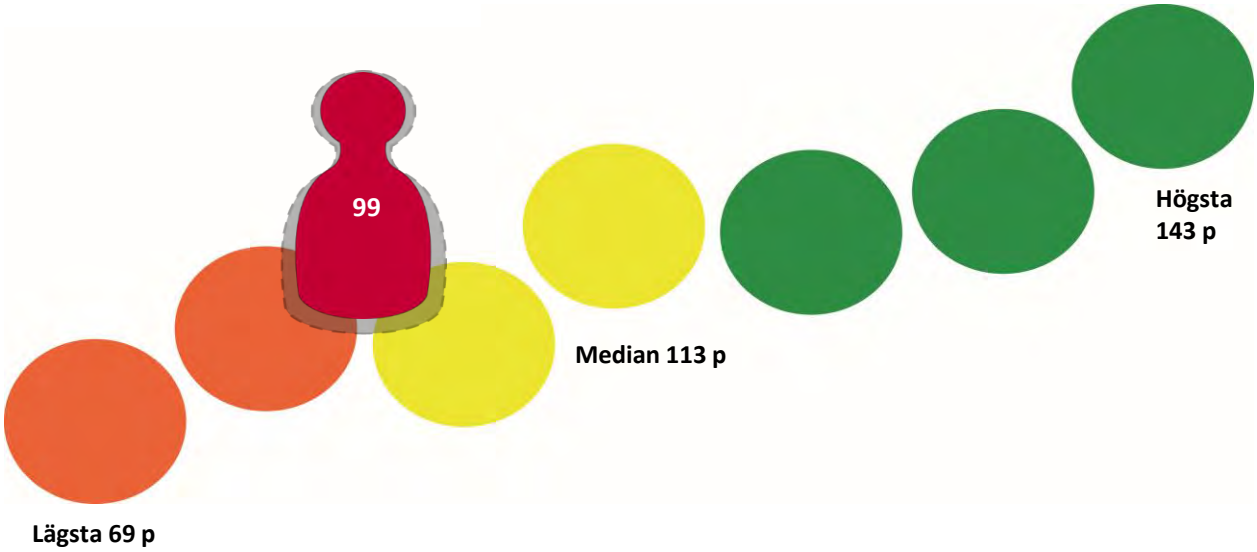

Den högsta poängen för AVI är 143
Medianpoängen för AVI är 113
Den lägsta poängen för AVI är 69

Den högsta poängen för Hela kommuner är 118
Medianpoängen för Hela kommuner är 99
Den lägsta poängen för Hela kommuner är 81

Sammanfattning av nyckeltal i Attraktiv Arbetsgivarindex 2016 för Östhammars kommun

Rapporten baseras på 1 905 anställda varav 1 731 tillsvidareanställda.

- 91 av 100 är tillsvidareanställda - se sidan 14
- Medianlönen är 25 334 kronor per månad - se sidan 15
- 9 av 100 tillsvidareanställda slutade - se sidan 22
- 7 av 10 chefer är kvinnor - se sidan 16
- I genomsnitt har varje anställd 8 korttidssjukfrånvarodagar per år - se sidan 19
- 20 tillsvidareanställda i genomsnitt per chef - se sidan 20
- I genomsnitt är 67 anställda är varje dag långtidssjukskrivna - se sidan 21
- 10 övertidstimmar i genomsnitt per anställd och år - se sid 18

Nyckeltalsinstitutets analys av Östhammars kommun

Korttidssjukfrånvaro:
Korttidssjukfrånvaron är 3,6% av den arbetade tiden. Det motsvarar 7,5 dagar per anställd, räknat på 210 arbetsdagar per år.
Den kostar minst 33 miljoner kronor per år enligt Nyckeltalsinstitutets schablon.
Korttidssjukfrånvaron har ökat med 0,3%-enheter sedan förra året. Om den utvecklingen fortsätter kommande år kommer korttidssjukfrånvaron då att kosta minst 36 miljoner kronor.

Långtidssjukfrånvaro:
Långtidssjukfrånvaron är 3,8% av den arbetade tiden. Det motsvarar i genomsnitt 67 anställda per dag.
Den har ökat med 0,5%-enheter sedan förra året. Om den utvecklingen fortsätter kommande år kommer långtidssjukfrånvaron då att vara 4,4%.
Kostnaden för långtidssjukfrånvaro är specifik för varje organisation.

Avgångar:
148 tillsvidareanställda, (8,5%), slutade. Av dessa var 53 pensionsavgångar.

Kostnaden för dessa avgångar är specifik för varje organisation.

Andel chefer som är kvinnor i förhållande till andel anställda kvinnor:
56 av cheferna är kvinnor och 29 av cheferna är män. Det innebär att 66% av cheferna är kvinnor och 86% av de tillsvidareanställda är kvinnor. Den relationen, 66% / 86% blir 0,77.
Relationen mellan andel chefer som är kvinnor och andel anställda kvinnor bör i en jämställd organisation vara 1,0.
För att det ska bli helt jämställt bör antalet chefer som är kvinnor öka med 17.

Antal anställda per chef:
Ni har i genomsnitt 20,4 tillsvidareanställda per chef.
Det är fler anställda per chef än medianvärdet, som är 12,8.
Nivån på er långtidssjukfrånvaro är 3,8%, vilket är högre än medianen på 3,8%.
Denna kombination är vanligt förekommande – verksamheter med många anställda per chef brukar också ha en högre långtidssjukfrånvaro än medianvärdet. Det finns en stark samvariation mellan storlek på arbetsgrupp och långtidssjukfrånvaro, ju färre anställda per chef desto lägre långtidssjukfrånvaro.
Minska storleken på era arbetsgrupper för att skapa bättre förutsättningar att sänka er nivå på långtidssjukfrånvaron.

Tillsvidareanställningar:
Andelen tillsvidareanställda är 90,9%.

Kompetensutveckling:

Lön:
Medianlönen är 25 334 kr. Det är en ökning med 2,1% sedan föregående år.

Övertid:
Övertiden är 0,6% av arbetad tid.

Östhammars kommun jämfört med bransch.

Attraktiv Arbetsgivarindex AVI ®

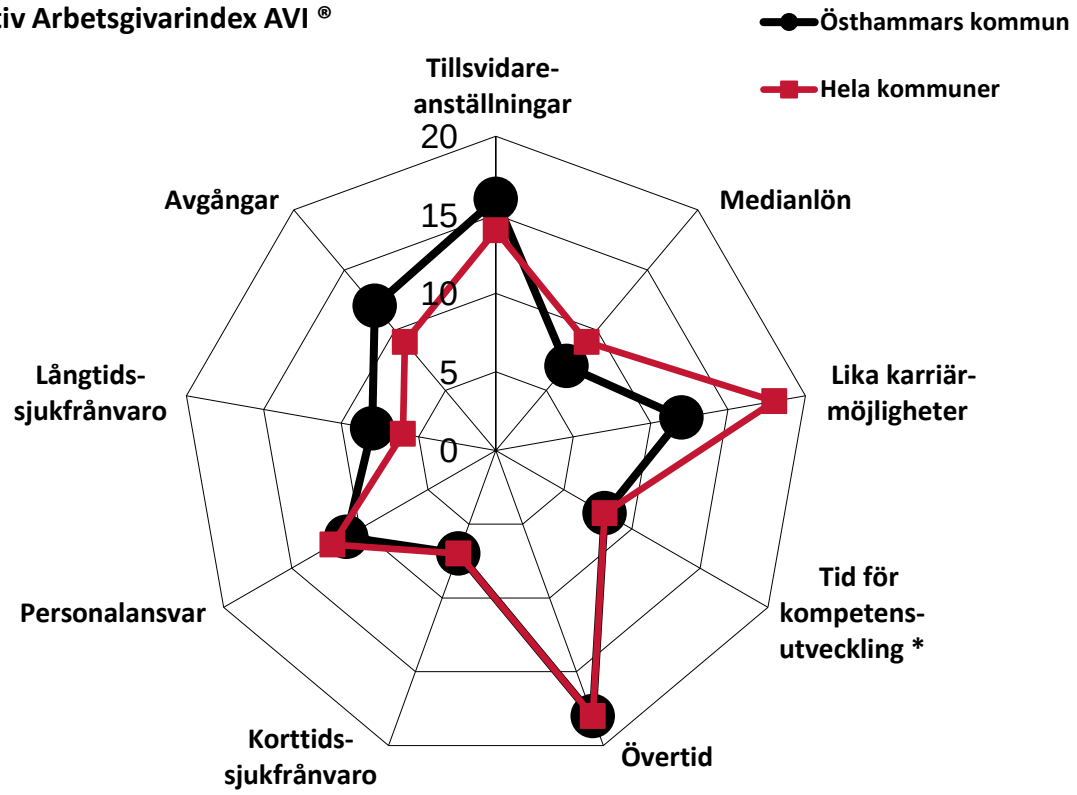

*** Uppgift saknas. Värdet beräknat som median av övriga organisationer i samma verksamhetsområde.**

Högre poäng ger placering längre ut i spindeln vilket innebär en mer attraktiv arbetsgivare.
T ex. låga poäng för personalansvar (in mot mitten av spindeln) innebär att det är många anställda per chef.
Och höga poäng för korttidssjukfrånvaro att det är låg korttidssjukfrånvaro.

Här jämförs Östhammars kommun med medianen av Hela kommuner.

AVI är en sammanslagning av nio nyckeltal, där varje nyckeltal har tilldelats en viss poäng (jämför AVI poängtabell).

Östhammars kommun			**Median**
	Värde	**Poäng**	**Hela kommuner**
Tillsvidareanställningar	91%	**16**	**14**
Medianlön	25 334	**7**	**9**
Lika karriärmöjligheter	0,77	**12**	**18**
Tid för kompetensutveckling		**8** *	**8**
Övertid	0,6%	**18**	**18**
Korttidssjukfrånvaro	3,6%	**7**	**7**
Personalansvar	20,4	**11**	**12**
Långtidssjukfrånvaro	3,8%	**8**	**6**
Avgångar	8,5%	**12**	**9**
SUMMA AVI		**99**	

* Uppgift saknas. Värdet beräknat som median av övriga organisationer i samma verksamhetsområde.

Östhammars kommun jämfört med föregående år.

Attraktiv Arbetsgivarindex AVI ®

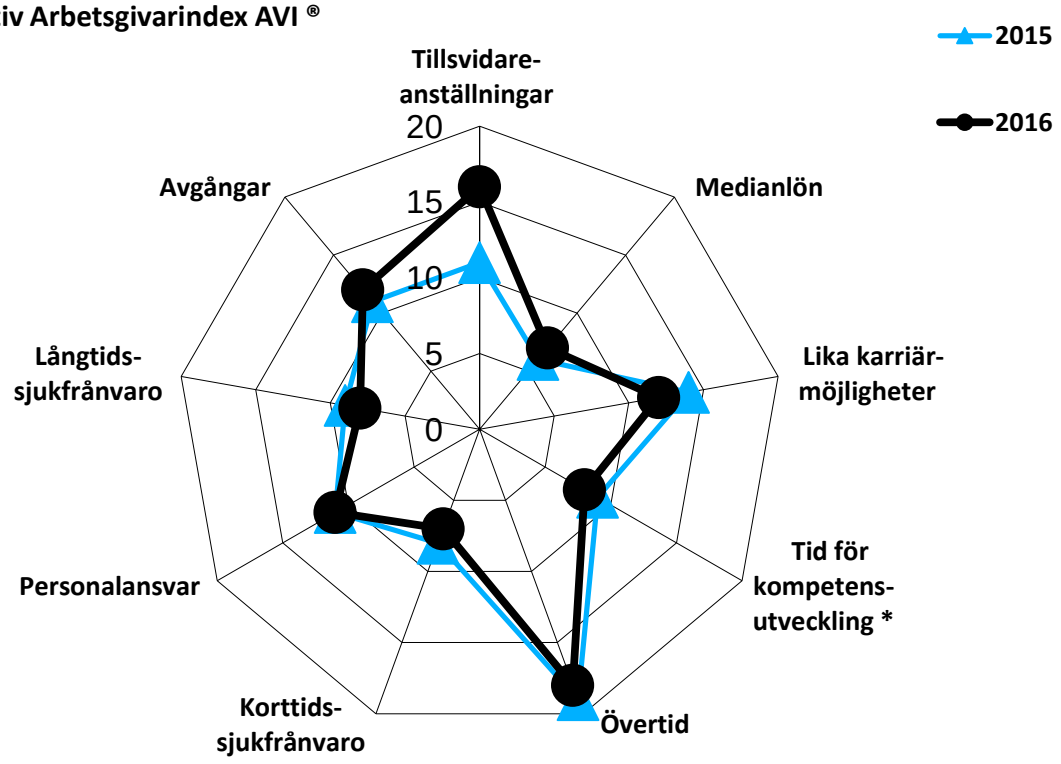

*** Uppgift saknas. Värdet beräknat som median av övriga organisationer i samma verksamhetsområde.**

Högre poäng ger placering längre ut i spindeln vilket innebär en mer attraktiv arbetsgivare.

Attraktiv arbetsgivarindex AVI - historisk utveckling.

AVI är en sammanslagning av nio nyckeltal, där varje nyckeltal har tilldelats en viss poäng (jämför AVI poängtabell).

Östhammars kommun

	Värde	**Poäng**	Värde fg år	**Poäng**
Tillsvidareanställningar	90,9%	**16**	81,1%	**11**
Medianlön	25 334	**7**	24 807	**6**
Lika karriärmöjligheter	0,77	**12**	0,81	**14**
Tid för kompetensutveckling		**8** *		**9** **
Övertid	0,6%	**18**	0,5%	**19**
Korttidssjukfrånvaro	3,6%	**7**	3,3%	**8**
Personalansvar	20,4	**11**	20,7	**11**
Långtidssjukfrånvaro	3,8%	**8**	3,3%	**9**
Avgångar	8,5%	**12**	9,1%	**11**
SUMMA AVI		**99**		**98**

* Uppgift saknas. Värdet beräknat som median av övriga organisationer i samma verksamhetsområde.
** Uppgift saknas. Poängen beräknad som samma som föregående år eller om sådan uppgift saknas samma som i år.

Östhammars kommun jämfört med median.

Attraktiv Arbetsgivarindex AVI ®

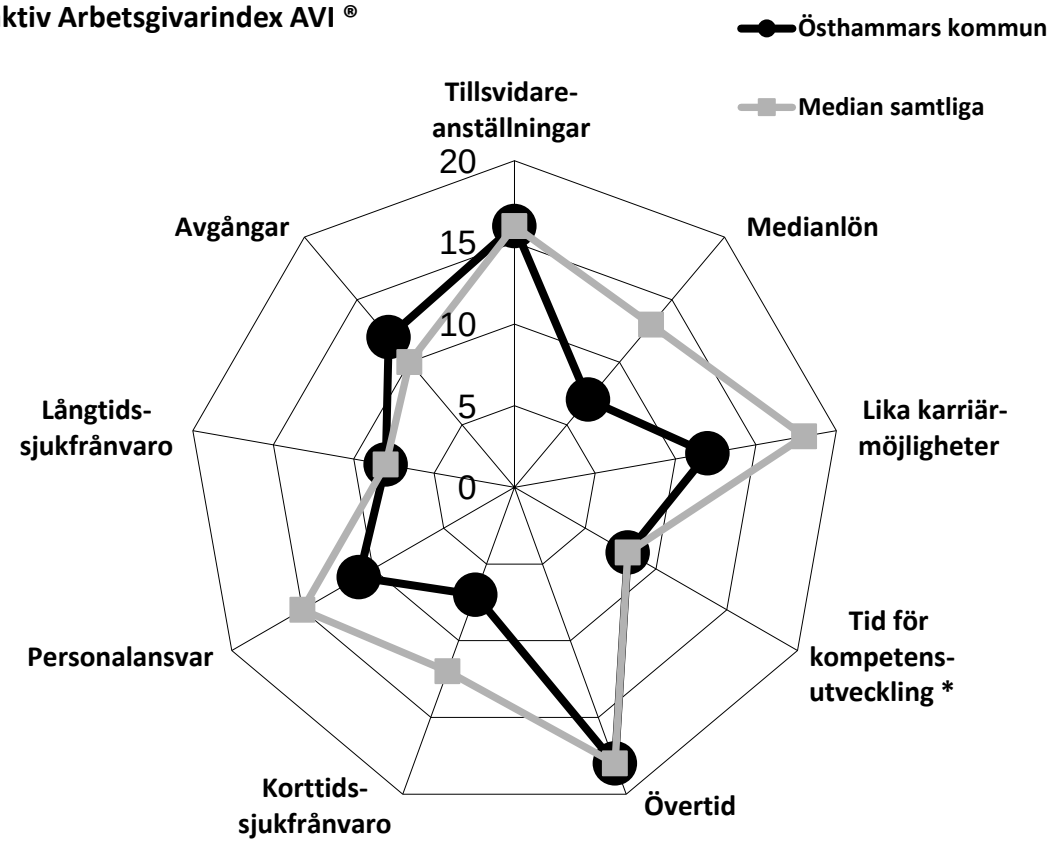

*** Uppgift saknas. Värdet beräknat som median av övriga organisationer i samma verksamhetsområde.**

Högre poäng ger placering längre ut i spindeln vilket innebär en mer attraktiv arbetsgivare.

Här jämförs Östhammars kommun med medianen av samtliga organisationer.

AVI är en sammanslagning av nio nyckeltal, där varje nyckeltal har tilldelats en viss poäng (jämför AVI poängtabell).

Östhammars kommun	Värde	**Poäng**	**Medianvärde för samtliga**
Tillsvidareanställningar	91%	**16**	**16**
Medianlön	25 334	**7**	**13**
Lika karriärmöjligheter	0,77	**12**	**18**
Tid för kompetensutveckling		**8** *	**8**
Övertid	0,6%	**18**	**18**
Korttidssjukfrånvaro	3,6%	**7**	**12**
Personalansvar	20,4	**11**	**15**
Långtidssjukfrånvaro	3,8%	**8**	**8**
Avgångar	8,5%	**12**	**10**
SUMMA AVI		**99**	

* Uppgift saknas. Värdet beräknat som median av övriga organisationer i samma verksamhetsområde.

Östhammars kommun jämfört med bästa företag.

Attraktiv Arbetsgivarindex AVI ®

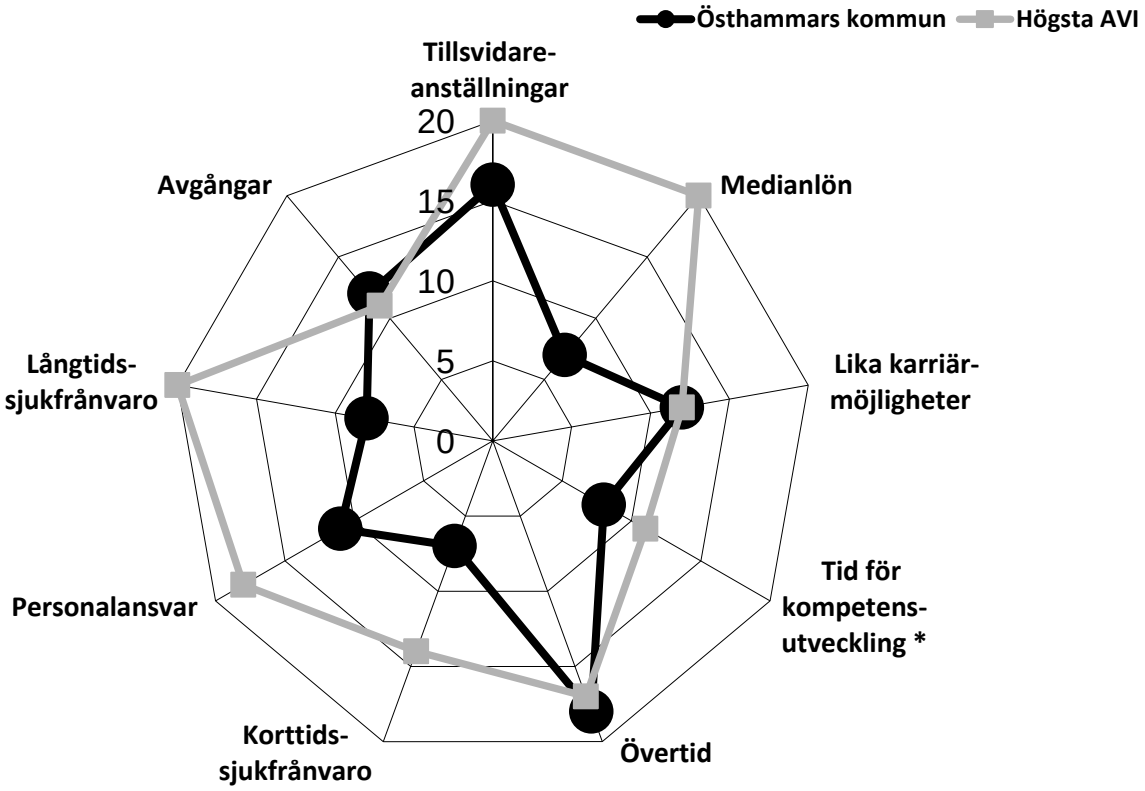

*** Uppgift saknas. Värdet beräknat som median av övriga organisationer i samma verksamhetsområde.**

Högre poäng ger placering längre ut i spindeln vilket innebär en mer attraktiv arbetsgivare.

Här jämförs Östhammars kommun med den organisation som har högst AVI.

AVI är en sammanslagning av nio nyckeltal, där varje nyckeltal har tilldelats en viss poäng (jämför AVI poängtabell).

Östhammars kommun			**Företag**
	Värde	**Poäng**	**med högst AVI**
Tillsvidareanställningar	91%	**16**	**20**
Medianlön	25 334	**7**	**20**
Lika karriärmöjligheter	0,77	**12**	**12**
Tid för kompetensutveckling		**8** *	**11**
Övertid	0,6%	**18**	**17**
Korttidssjukfrånvaro	3,6%	**7**	**14**
Personalansvar	20,4	**11**	**18**
Långtidssjukfrånvaro	3,8%	**8**	**20**
Avgångar	8,5%	**12**	**11**
SUMMA AVI		**99**	**143**

* Uppgift saknas. Värdet beräknat som median av övriga organisationer i samma verksamhetsområde.

Attraktiv arbetsgivarindex AVI ®

Attraktiv arbetsgivarindex, AVI, är en sammanslagning av nio nyckeltal, där varje nyckeltal har tilldelats en viss poäng enligt AVI poängtabell. Ju högre AVI, desto mer attraktiv arbetsgivare. Jämförelsen är med medianen för alla och medianen för det verksamhetsområde ni valt att jämföra med.

Attraktiv Arbetsgivarindex AVI ® - historisk utveckling

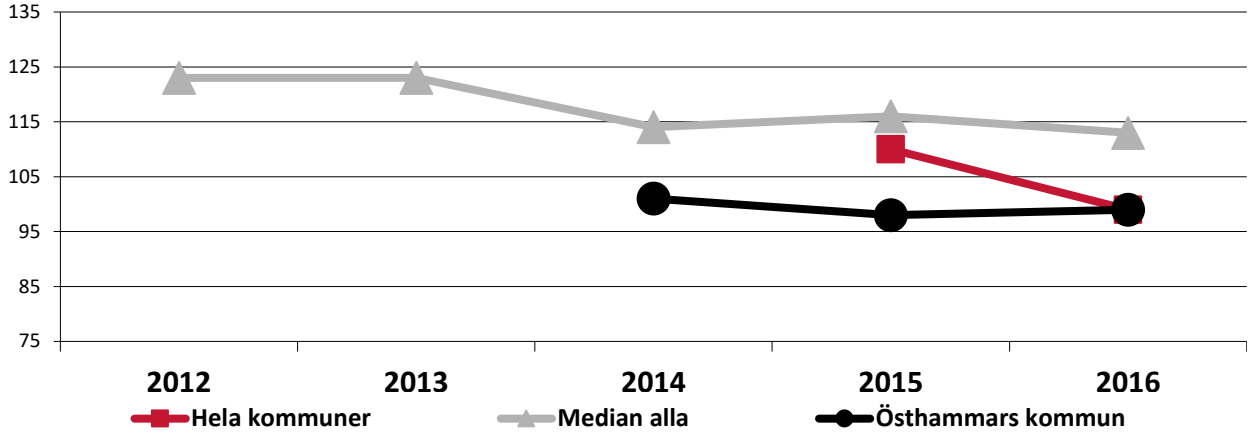

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			101	98	99
Median alla	123	123	114	116	113
Hela kommuner				110	99

Attraktiv Arbetsgivarindex AVI ®

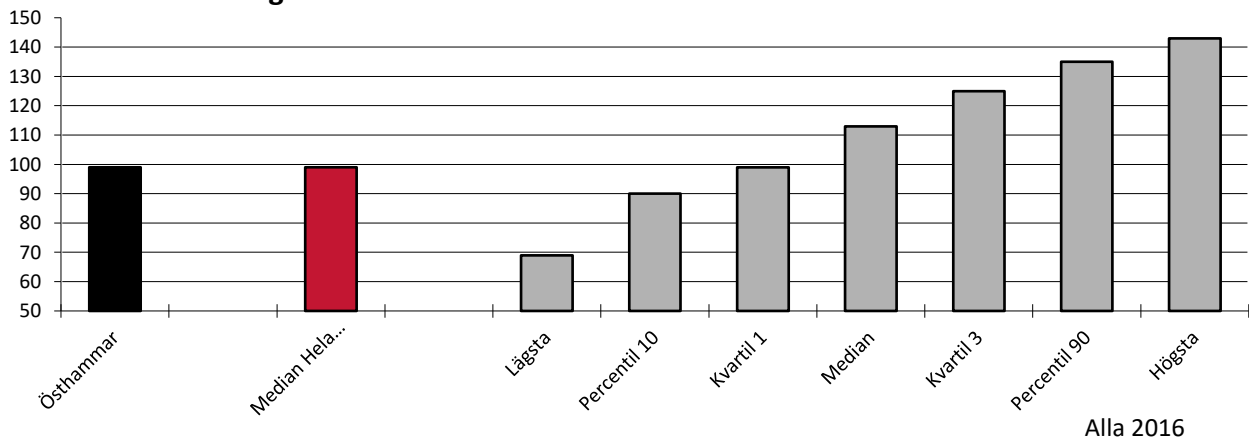

Östhammars kommun	99	Lägsta	69
Median Hela kommuner	99	Median	113
		Högsta	143

Tre nyckeltal där er företag skiljer sig mest från övriga företag i mätningen.

	Karriär	Erfarenhet	arbetstider
Ert värde	0,77	16%	13%
Medianvärde	0,94	31%	75%
	Andel chefer som är kvinnor / andel anställda kvinnor	**Anställda med 2-5 års anställn**	**Andel med flexibla arbetstider**

Ni har:

- en låg andel chefer som är kvinnor i relation till andel anställda kvinnor

- en låg andel anställda med 2-5 års anställningstid

- en låg andel anställda har möjlighet till flexibel arbetstid

Hur överensstämmer detta med företagets uppsatta mål?

Förklaring:
Nyckeltalen är automatiskt framräknade utifrån databasen med 695 000 medarbetares arbetsvillkor.
Dessa tre nyckeltal är de som avviker mest ifrån databasens medianvärde.

Tillsvidareanställning

Nyckeltalet beskriver antal tillsvidareanställda i förhållande till totalt antal anställda inkl visstids-anställda. Värderingen är att en tillsvidareanställning ger en trygghet för den anställde.

Andel tillsvidareanställda av totalt antal anställda - historisk utveckling

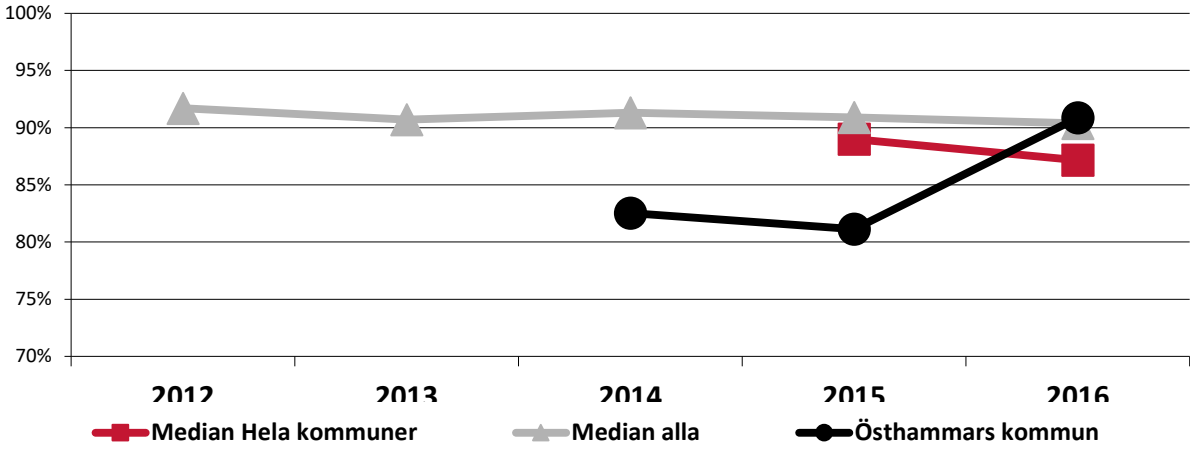

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			82,5%	81,1%	90,9%
Median alla	92%	91%	91%	91%	90%
Median Hela kommuner				89%	87%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

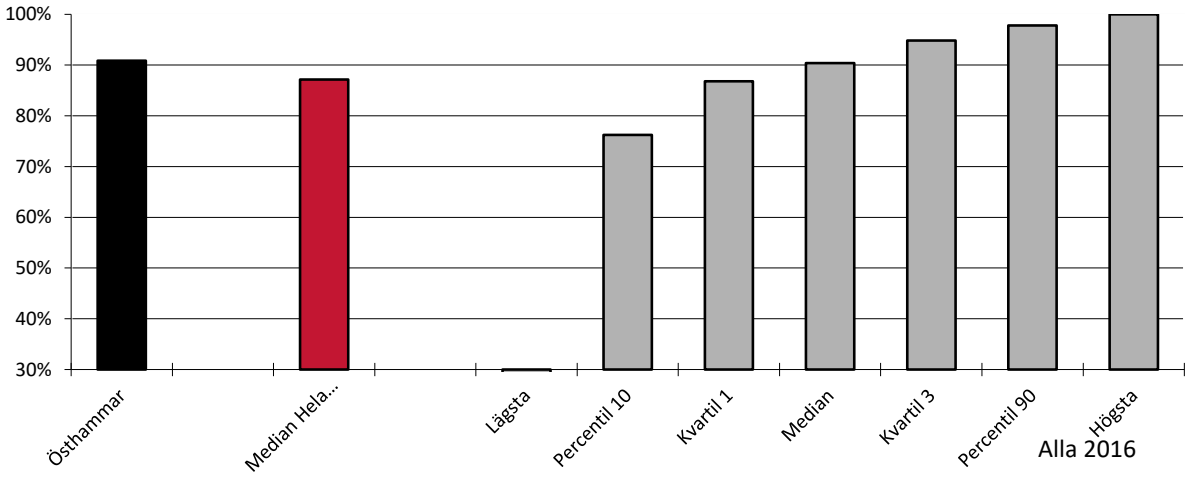

Östhammar	90,9%	Lägsta	17%
Median Hela kommuner	87%	Median	90%
		Högsta	100%

Medianlön

Nyckeltalet beskriver medianlön per månad exklusive sociala avgifter för samtlig personal uppräknat till heltid. Värderingen är att det, utifrån ett medarbetarperspektiv, är bättre med högre lön än lägre.

Medianlön per månad - historisk utveckling

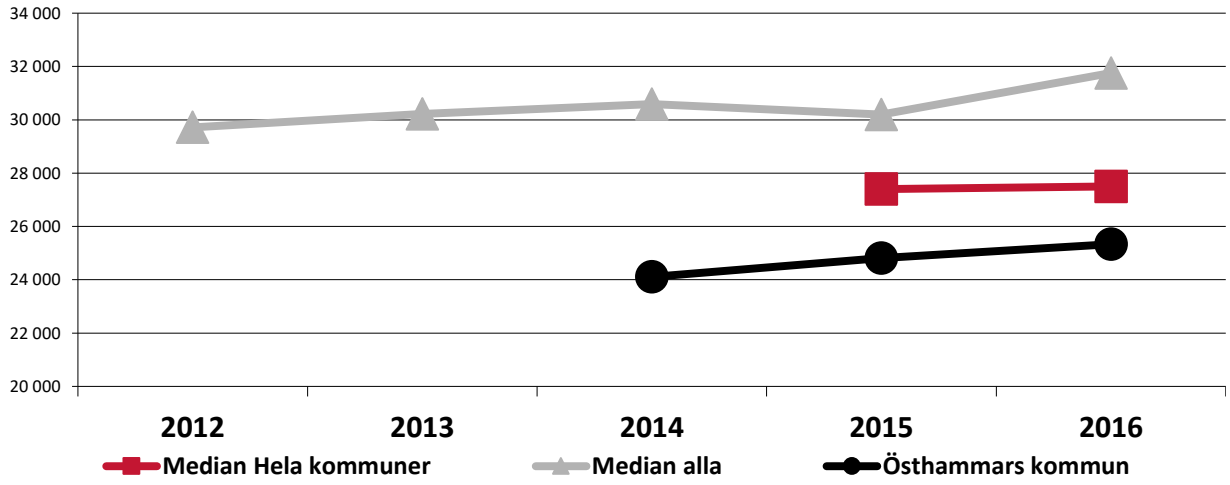

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			24 107	24 807	25 334
Median alla	29 715	30 217	30 586	30 200	31 755
Median Hela kommuner				27 400	27 500

Ert nuläge i förhållande till övrigas

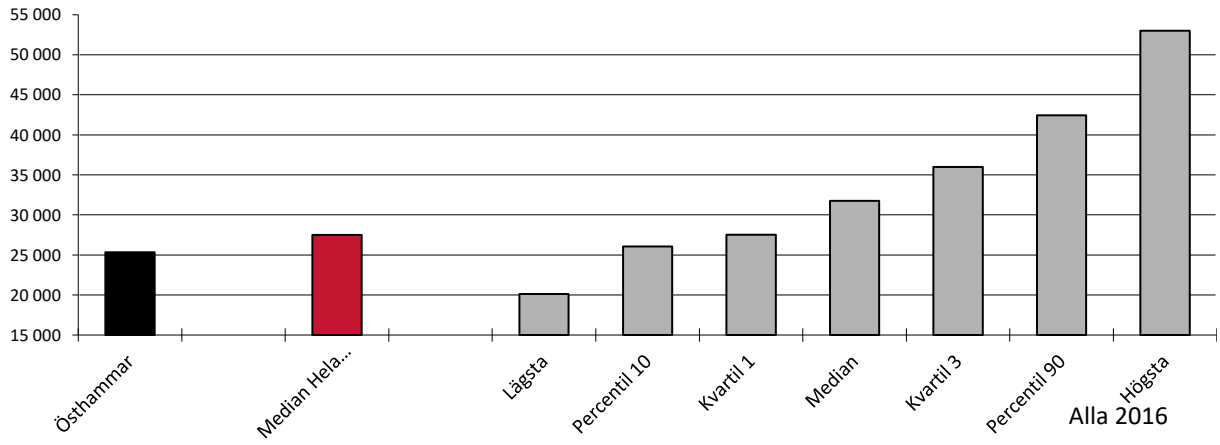

Östhammars kommun	25 334	Lägsta	20 108
Median Hela kommuner	27 500	Median	31 755
		Högsta	53 000

Lika karriärmöjligheter

Nyckeltalet beskriver könsstrukturen bland chefer i relation till strukturen hos de anställda. Är värdet under 1,0 är kvinnor underrepresenterade på chefspositioner. Är värdet över 1,0 är män underrepresenterade.

Östhammars kommun
66 % av cheferna är kvinnor
86 % av de anställda är kvinnor

Andel chefer som är kvinnor i relation till andel anställda som är kvinnor - historisk utveckling

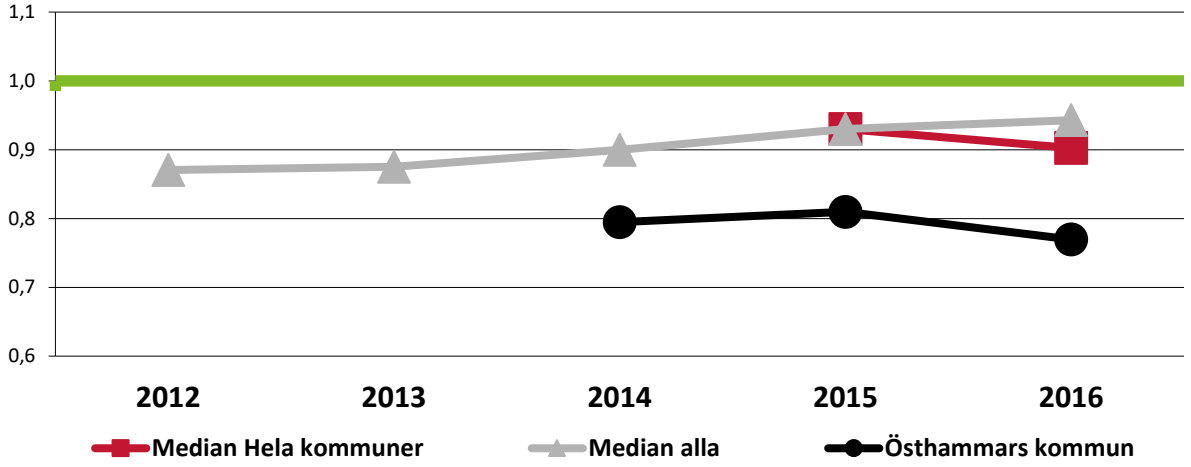

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			0,79	0,81	0,77
Median alla	0,87	0,88	0,90	0,93	0,94
Median Hela kommuner				0,93	0,90

Ert nuläge i förhållande till övrigas

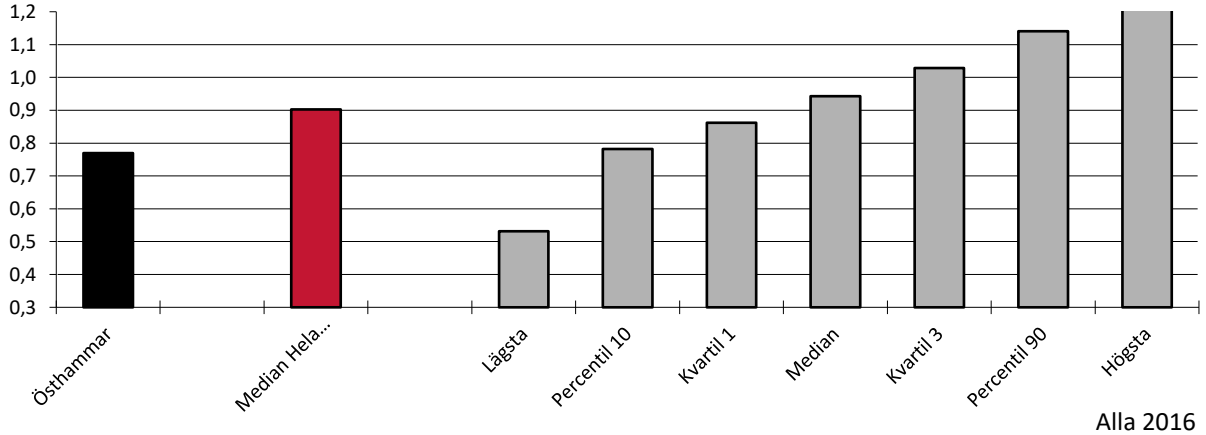

Alla 2016

Östhammars kommun	0,77	Lägsta	0,53
Median Hela kommuner	0,90	Median	0,94
		Högsta	1,95

Tid för kompetensutveckling

Nyckeltalet beskriver andel utvecklingsinsatser med avsikt att höja kompetensen för en enskild person eller enheten totalt. Endast tid för kompetensutveckling på arbetstid medräknas. Värderingen att det är bättre med mer kompetensutveckling än mindre.

Tid för kompetensutveckling i procent av total arbetad tid - historisk utveckling

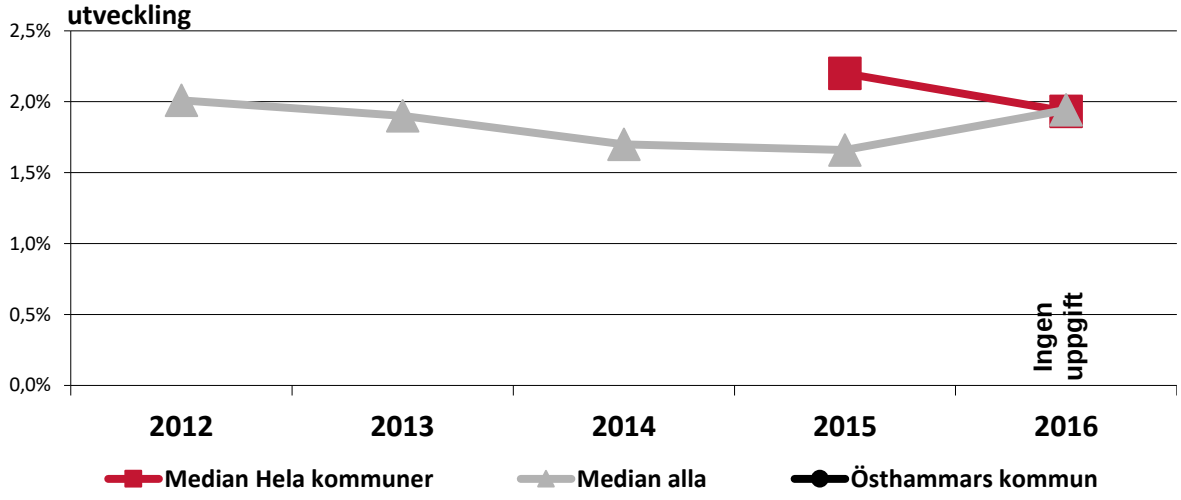

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun					
Median alla	2,0%	1,9%	1,7%	1,7%	1,9%
Median Hela kommuner				2,2%	1,9%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

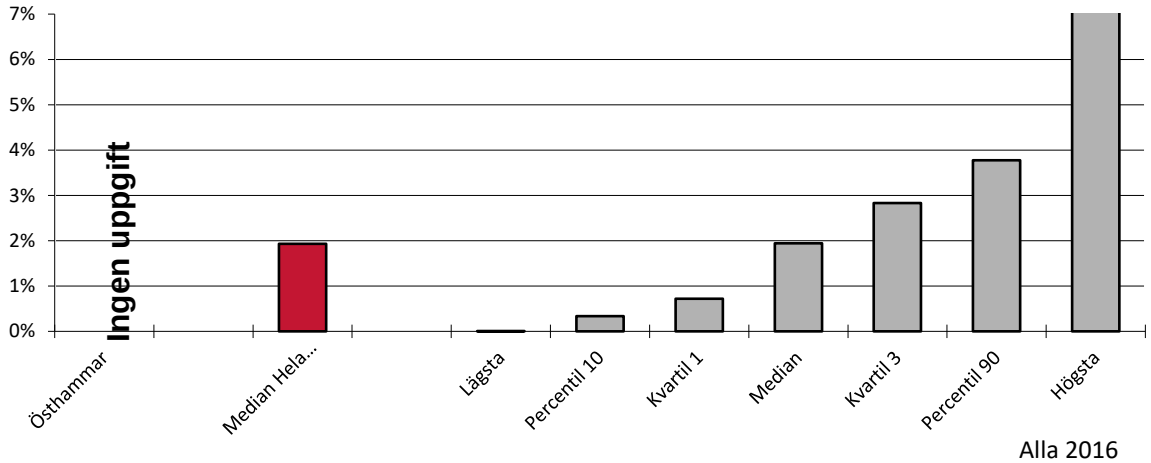

Östhammars kommun		Lägsta	0,0%
Median Hela kommuner	1,9%	Median	1,9%
		Högsta	11,1%

Övertid

Nyckeltalet beskriver övertid för samtlig personal i förhållande till total arbetad tid. Mertid, jour- och beredskapstid räknas ej med. Värderingen är att det är bättre med låg övertid än hög.

Övertid i procent av arbetad tid - historisk utveckling

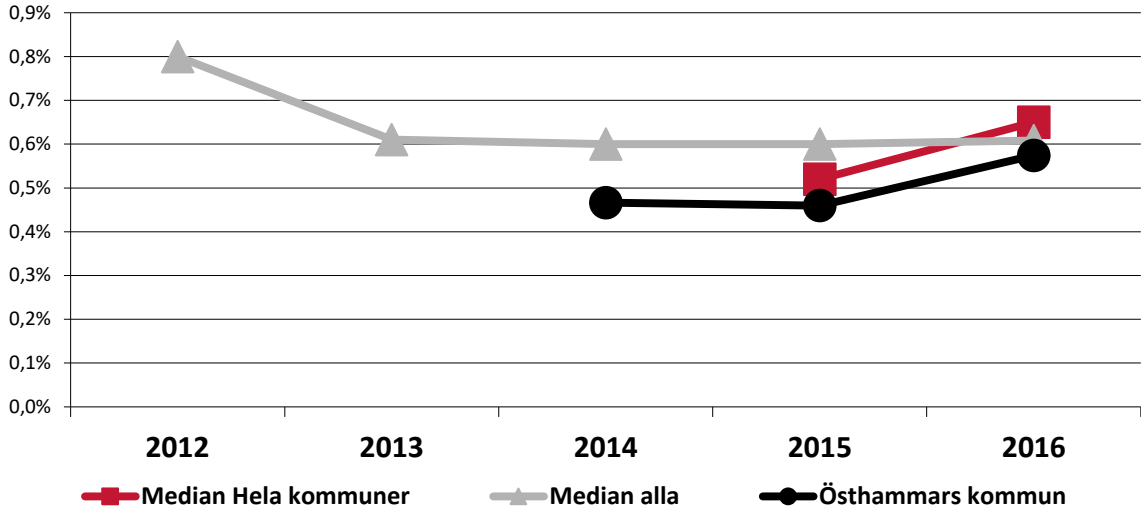

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			0,5%	0,5%	0,6%
Median alla	0,8%	0,6%	0,6%	0,6%	0,6%
Median Hela kommuner				0,5%	0,7%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

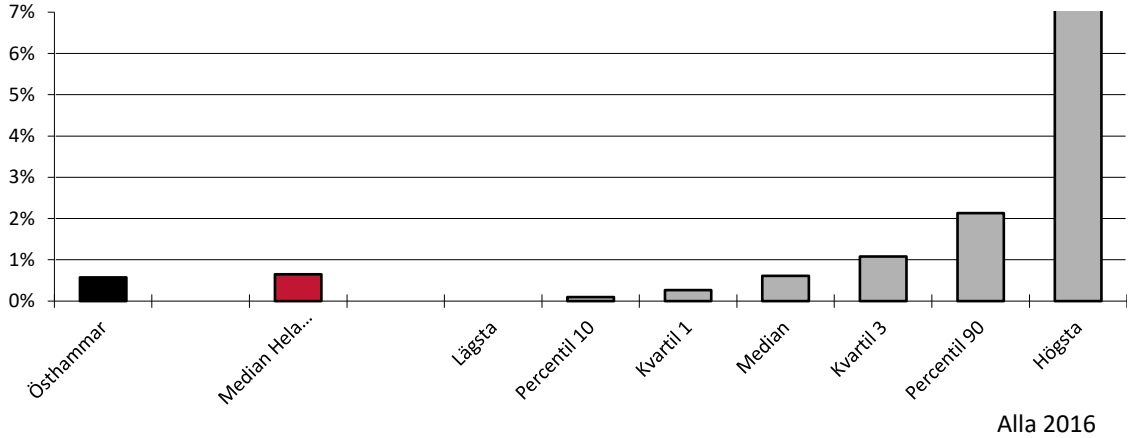

Alla 2016

Östhammars kommun	0,6%	Lägsta	0,0%
Median Hela kommuner	0,7%	Median	0,6%
		Högsta	13,1%

Korttidssjukfrånvaro

Nyckeltalet beskriver sjukfrånvaro till och med dag 14 i relation till antal arbetade timmar. Avser samtliga anställda. I Attraktiv arbetsgivarindex är värderingen att det är bättre med lägre korttidssjukfrånvaro än högre.

Korttidssjukfrånvaro i procent av arbetad tid - historisk utveckling

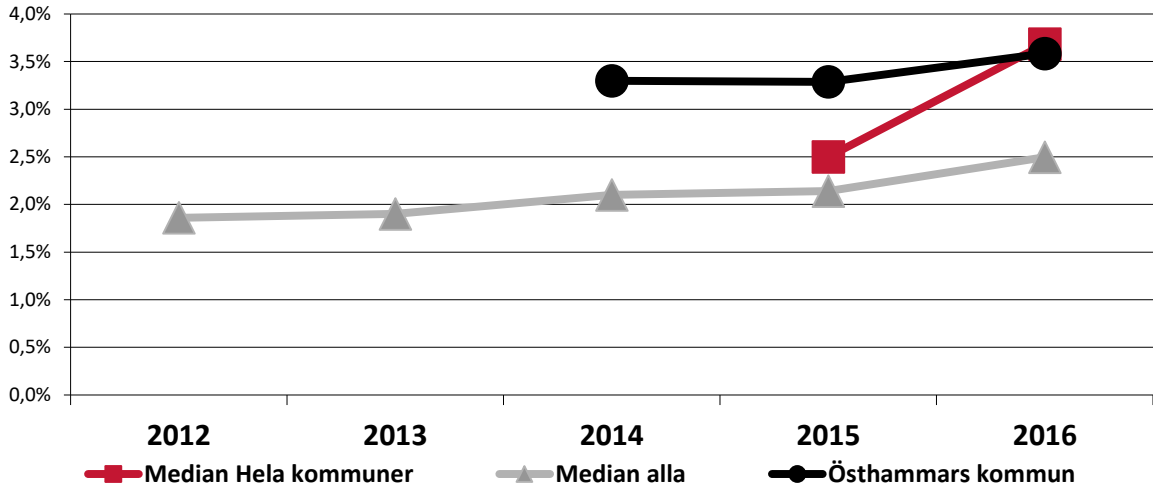

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			3,3%	3,3%	3,6%
Median alla	1,9%	1,9%	2,1%	2,1%	2,5%
Median Hela kommuner				2,5%	3,7%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

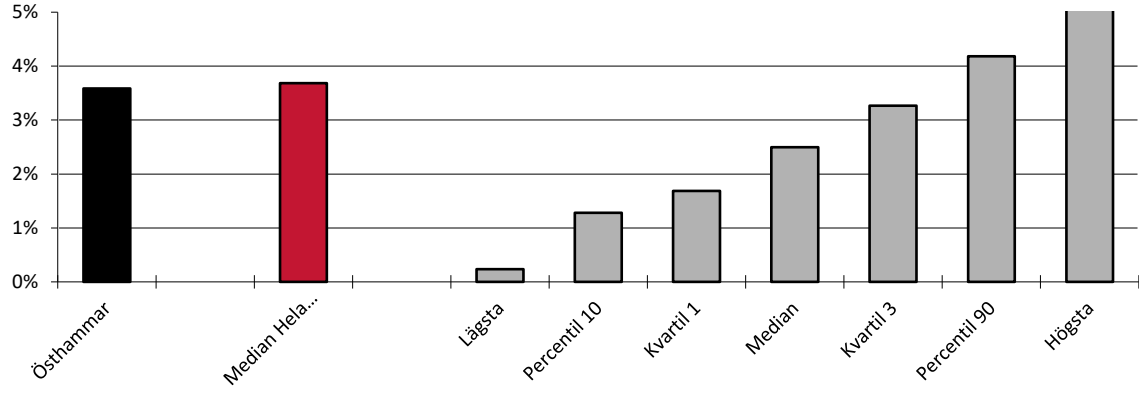

Alla 2016

Östhammars kommun	3,6%	Lägsta	0,2%
Median Hela kommuner	3,7%	Median	2,5%
		Högsta	11,8%

Personalansvar

Nyckeltalet beskriver antalet tillsvidareanställda per chef. I tabellen nere till höger visas även det totala antalet anställda inkl visstidsanställda per chef. Värderingen är att det är bättre med färre tillsvidareanställda per chef.

Antal tillsvidareanställda per chef - historisk utveckling

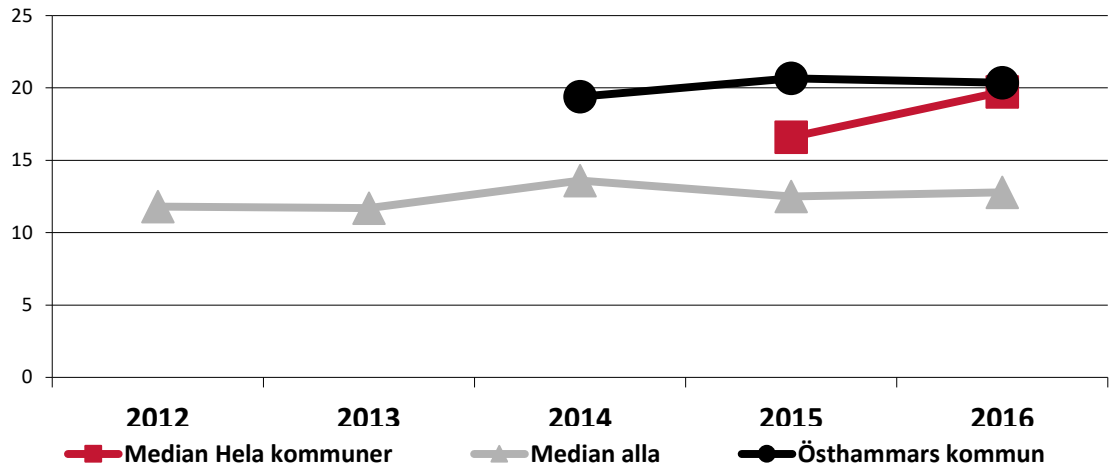

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			19,4	20,7	20,4
Median alla	11,8	11,7	13,6	12,5	12,8
Median Hela kommuner				16,6	19,7

Ert nuläge i förhållande till övrigas

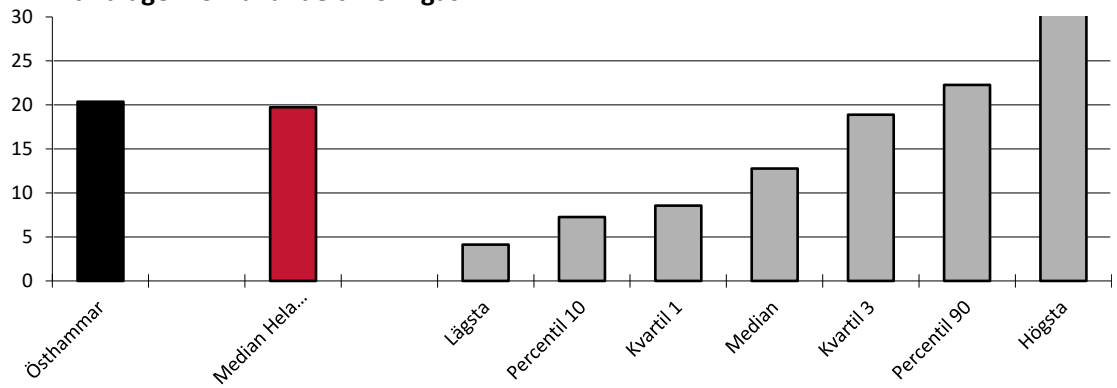

Alla 2016

	*	**		*	**
Östhammars kommun	20,4	22,4	Lägsta	4,1	4,1
Median Hela kommun	19,7	22,5	Median	12,8	15,0
			Högsta	36,5	37,3

* Antal tillsvidareanställda/chef ** Totalt antal anställda/chef

Långtidssjukfrånvaro

Nyckeltalet beskriver sjukfrånvaro från dag 15 i relation till totalt antal arbetade timmar. Avser samtliga anställda. Värderingen är att det är bättre med lägre långtidssjukfrånvaro än högre.

Långtidssjukfrånvaro i procent av arbetad tid - historisk utveckling

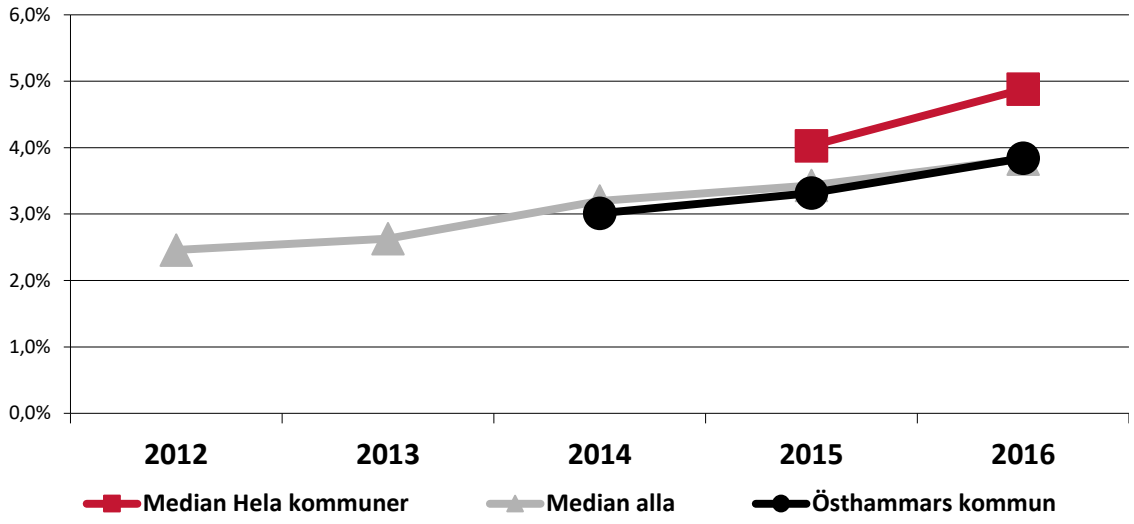

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			3,0%	3,3%	3,8%
Median alla	2,5%	2,6%	3,2%	3,4%	3,8%
Median Hela kommuner				4,0%	4,9%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

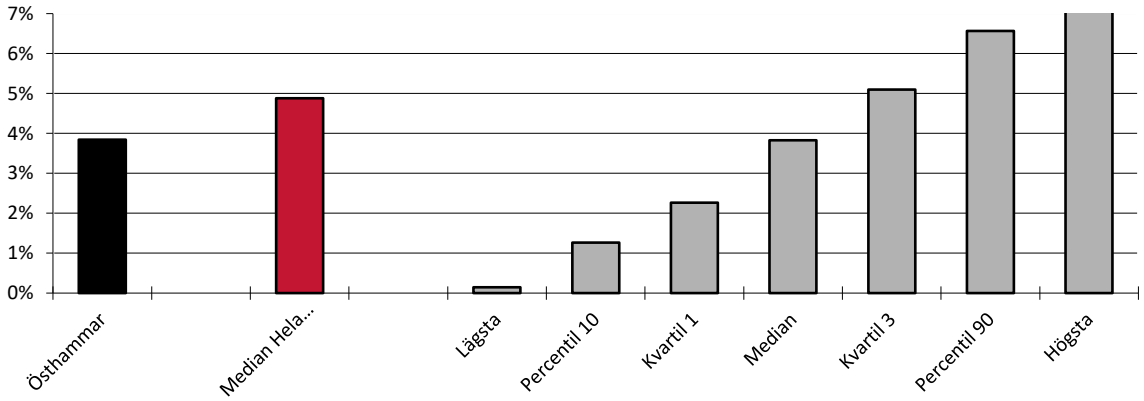

Alla 2016

Östhammars kommun	3,8%	Lägsta	0,1%
Median Hela kommuner	4,9%	Median	3,8%
		Högsta	18,9%

Avgångar

Nyckeltalet beskriver antal tillsvidareanställda som har lämnat företaget inklusive pensionsavgångar och uppsägningar. Värderingen är att det är bättre med få som slutar än många.

Antal avgångar i % av antal tillsvidareanställda - historisk utveckling

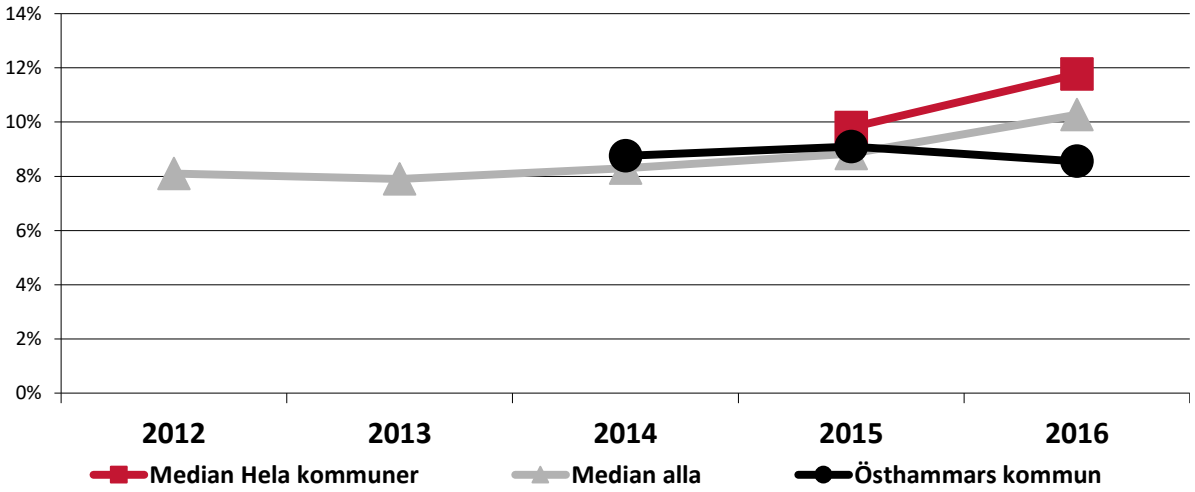

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			8,8%	9,1%	8,5%
Median alla	8,1%	7,9%	8,3%	8,8%	10,3%
Median Hela kommuner				9,8%	11,8%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

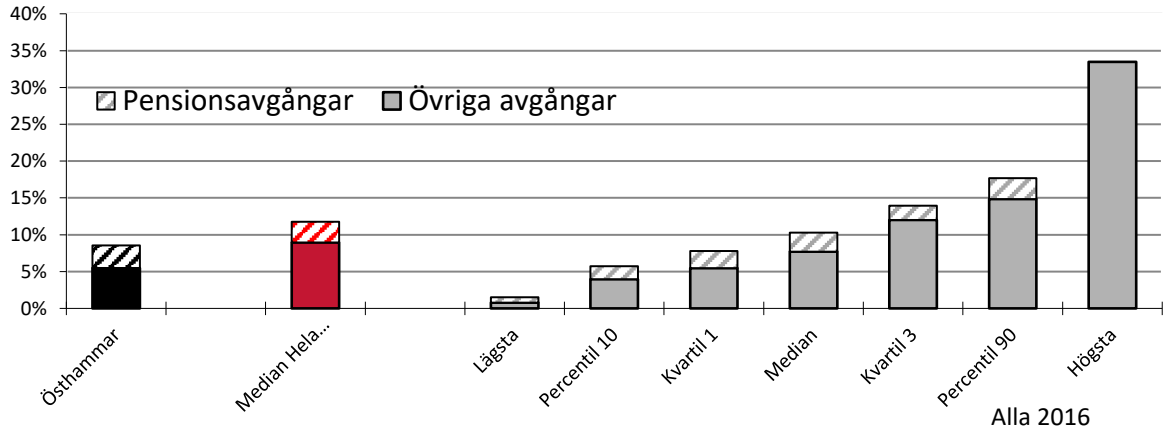

	totalt	ex pensionsavg.		totalt	ex pension
Östhammars kommun	8,5%	5,5%	Lägsta	1,5%	0,8%
Median Hela kommuner	11,8%	9,0%	Median	10,3%	7,7%
			Högsta	33,5%	33,5%

Bakgrundsfakta Östhammars kommun

Antal tillsvidareanställda

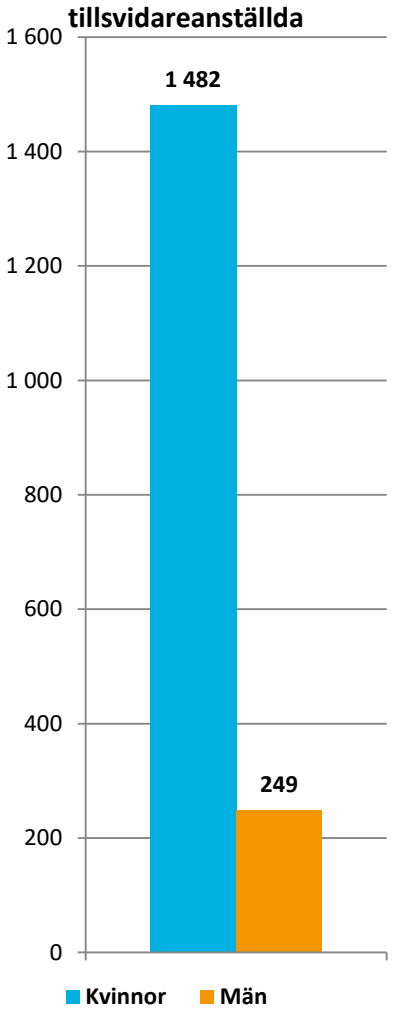

Anställda

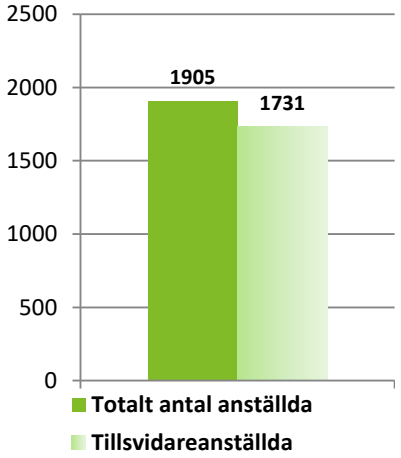

Anställda och avgångar

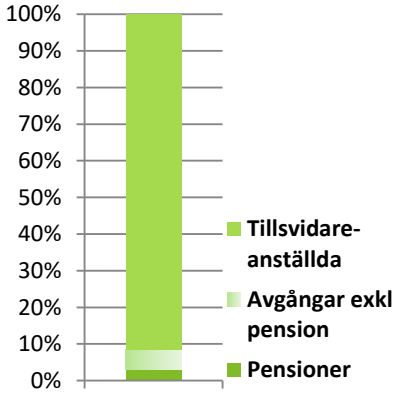

Lika Karriärmöjlighet

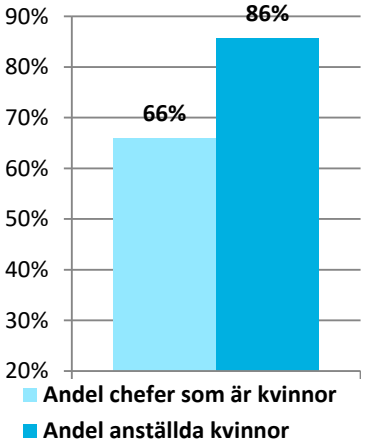

Anställda och chefer

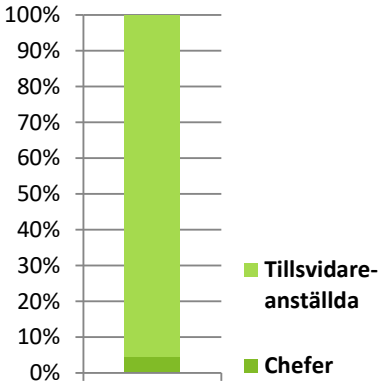

Produktivt arbetad tid och sjukfrånvarotid

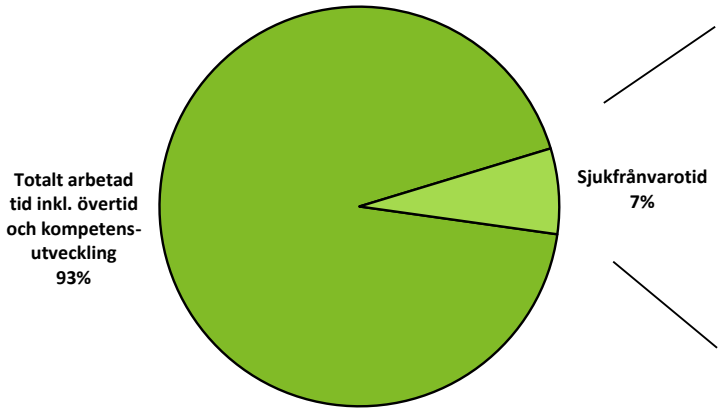

Sjukfrånvarotid

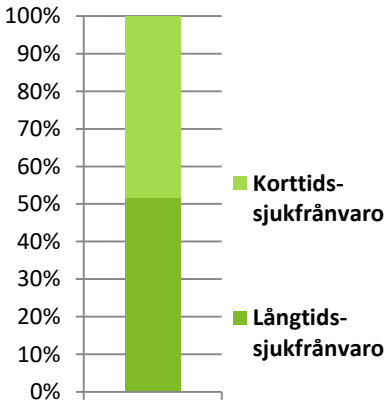

Förhållandet mellan produktivt arbetad tid och sjukfrånvaro.

Organisationserfarenhet

Nyckeltalet beskriver hur många år de tillsvidareanställda har arbetat inom företaget.

Andel anställda med olika anställningstid

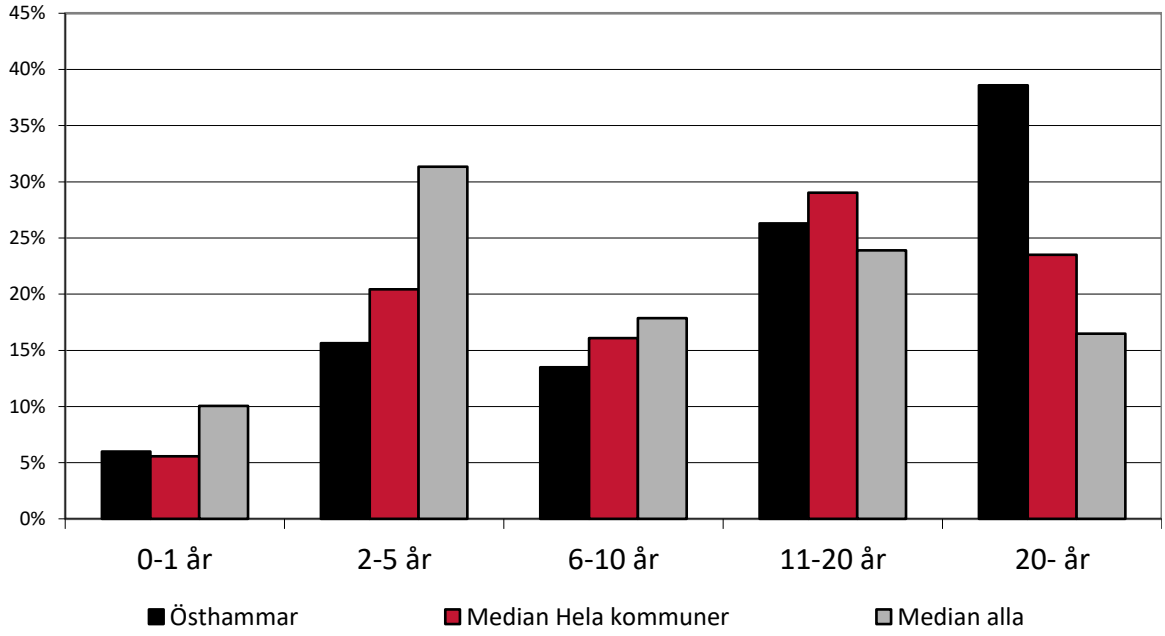

	Anställningstid i år				
	0-1 år	2-5 år	6-10 år	11-20 år	20- år
Östhammars kommun	6,0%	15,6%	13,5%	26,3%	38,6%
Median alla	10,0%	31,3%	17,9%	23,9%	16,5%
Median Hela kommuner	5,6%	20,4%	16,1%	29,0%	23,5%

Rörlighet bland nyanställda

Nyckeltalet beskriver hur stor andel av de tillsvidareanställda som rekryterades 2015 som finns kvar i verksamheten vid utgången av 2016.

Andel av nyanställda (2015) som är kvar 2016

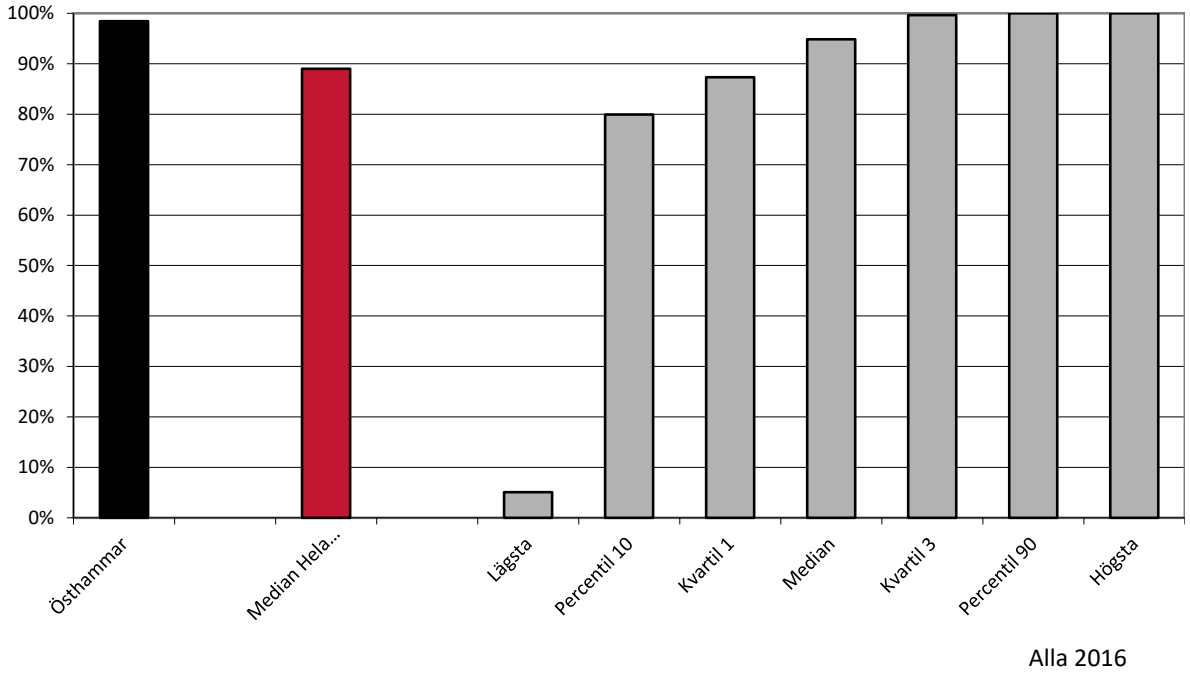

Östhammars kommun	98%	Lägsta	5%
Median Hela kommuner	89%	Median	95%
		Högsta	100%

Rekryteringar

Nyckeltalet beskriver andel tillsvidareanställda som har rekryterats dels internt, dels externt.

Intern- och externrekryteringar i procent av antal tillsvidareanställda

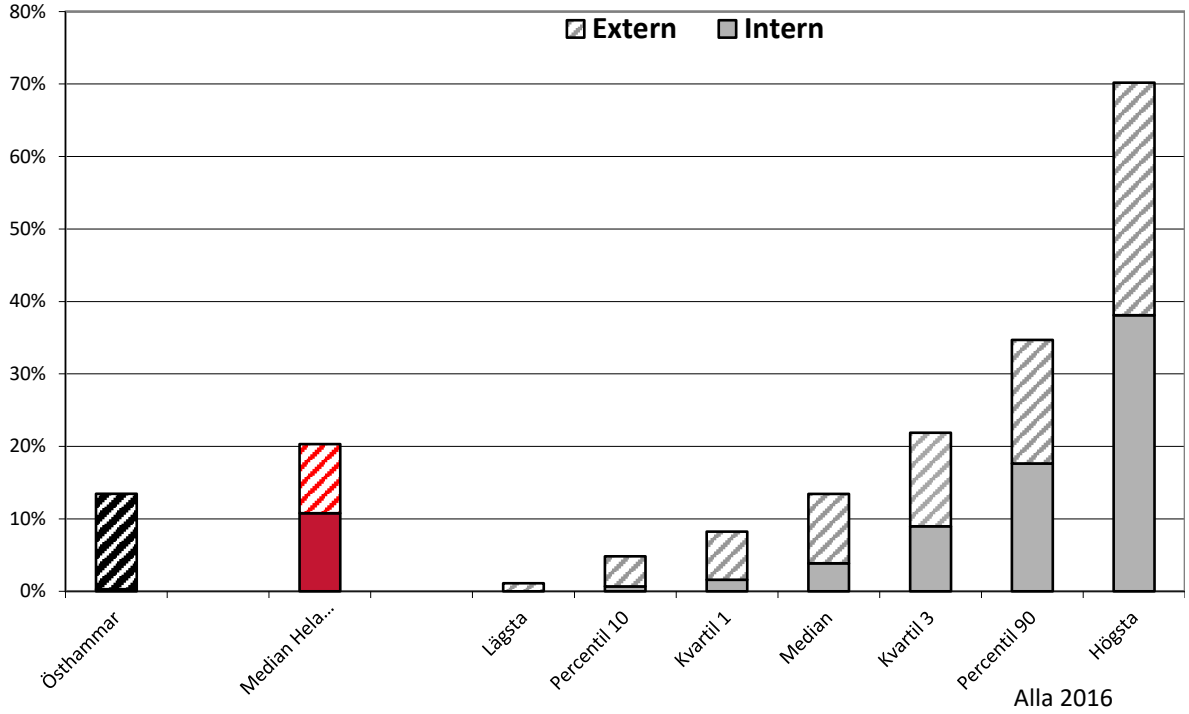

	Intern	Extern		Intern	Extern
Östhammars kommun	0,3%	13,2%	Lägsta	0%	1%
Median Hela kommuner	11%	10%	Median	4%	10%
			Högsta	38%	32%

Personalrörlighet

Nyckeltalet beskriver andelen avgångar och externrekryteringar.

Extern personalomsättning

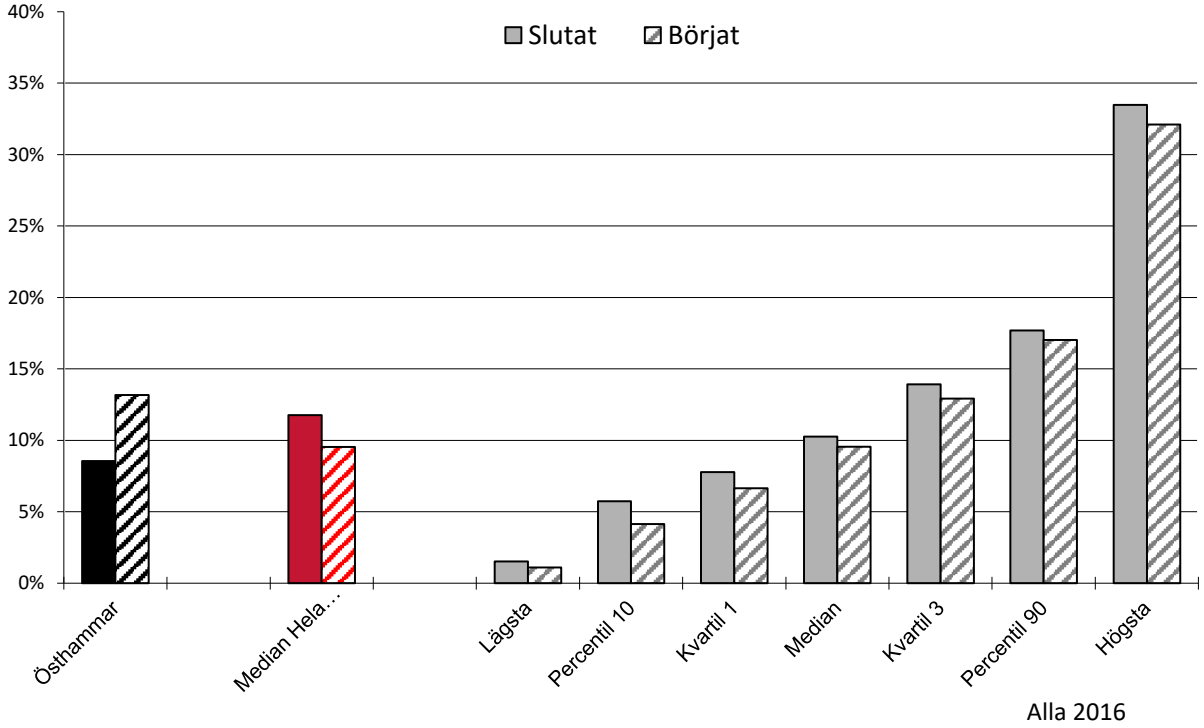

	Slutat	Börjat		Slutat	Börjat
Östhammars kommun	8,5%	13,2%	Lägsta	2%	1%
Median Hela kommuner	11,8%	9,5%	Median	10%	10%
			Högsta	33%	32%

Förändring av åldersstruktur

Nyckeltalet beskriver genomsnittlig ålder på alla externt rekryterade tillsvidareanställda respektive alla som har slutat sin anställning under perioden.

Medelålder på de som rekryterats och de som slutat

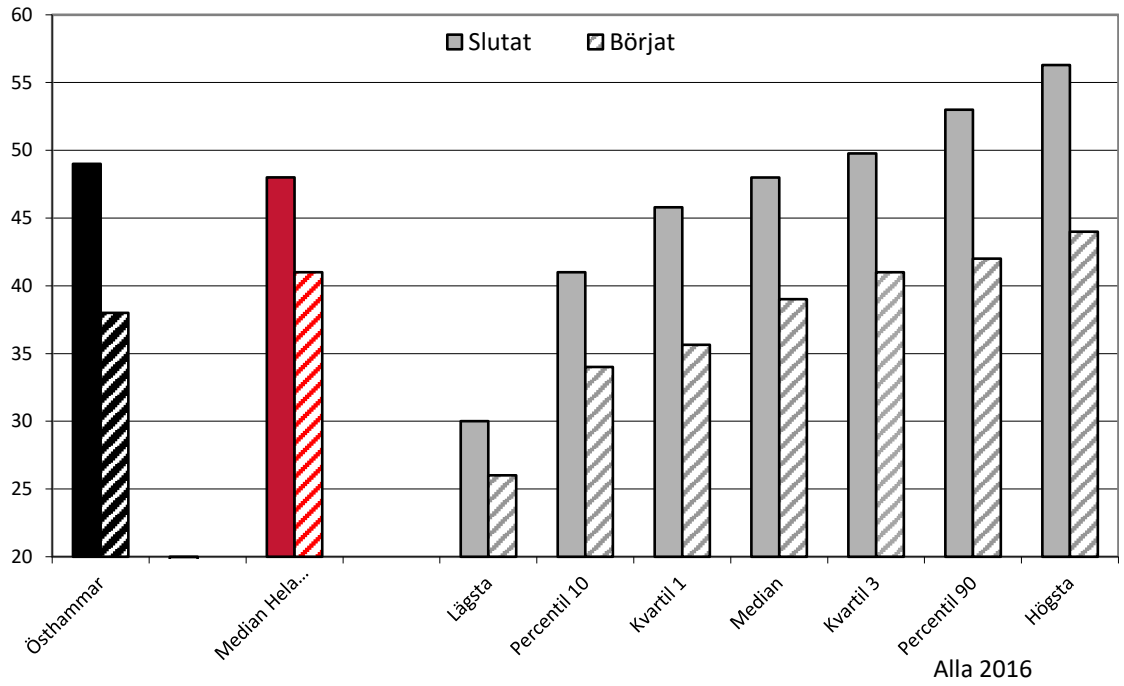

	Slutat	Börjat		Slutat	Börjat
Östhammars kommun	49	38	Lägsta	30	26
Median Hela kommuner	48	41	Median	48	39
			Högsta	56	44

Utbildningkostnad

Nyckeltalet beskriver totala utbildningskostnader per anställd i tusentals kronor (tkr).

Utbildningskostnad per anställd

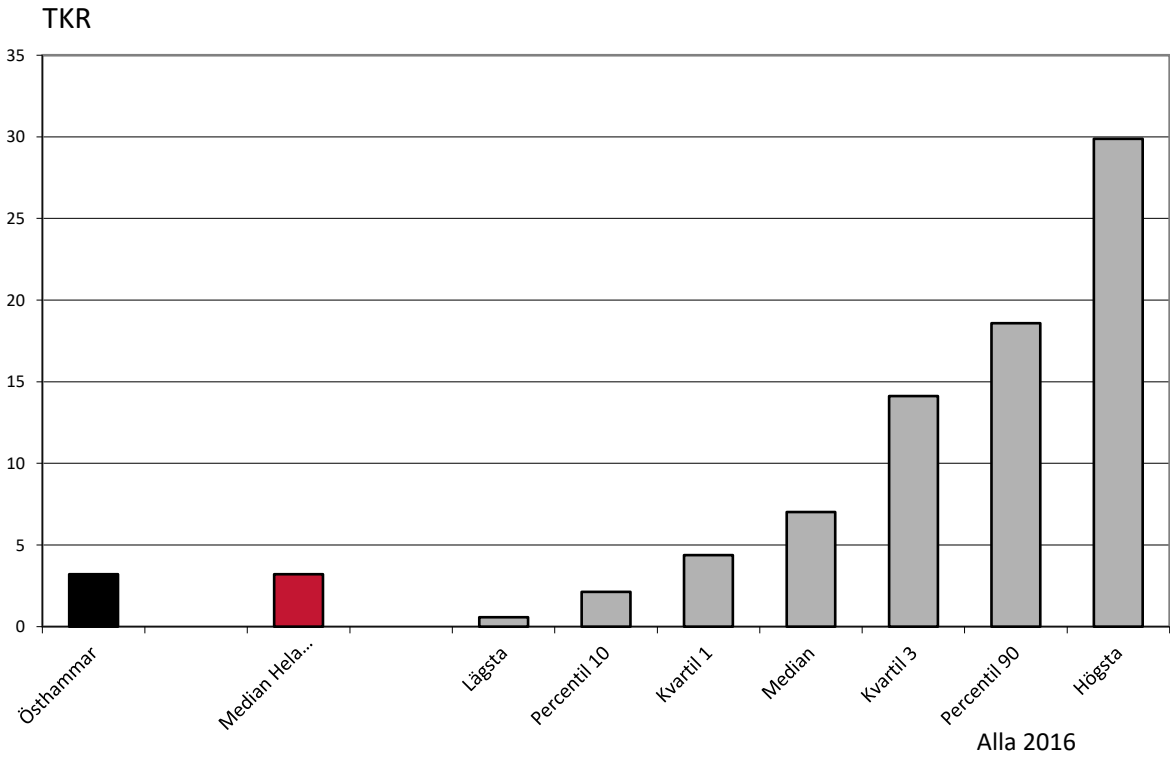

Östhammars kommun	3 tkr	Lägsta	1
Median Hela kommuner	3 tkr	Median	7
		Högsta	30

Utvecklingssamtal

Nyckeltalet beskriver hur stor andel av de tillsvidareanställda som har haft utvecklingssamtal under året.

Andel anställda som har haft utvecklingssamtal - historisk utveckling

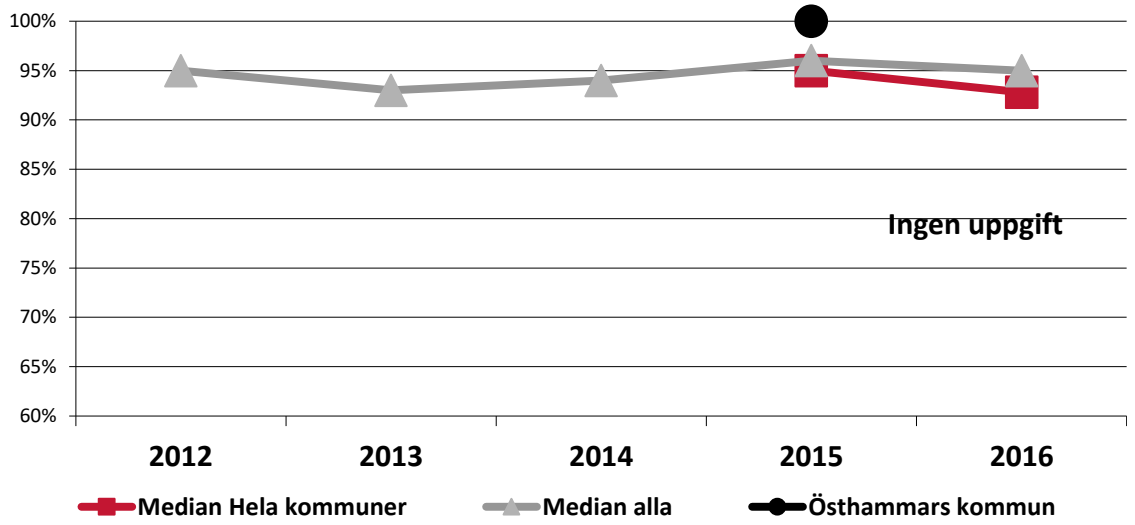

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun				100%	
Median alla	95%	93%	94%	96%	95%
Median Hela kommuner				95%	93%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

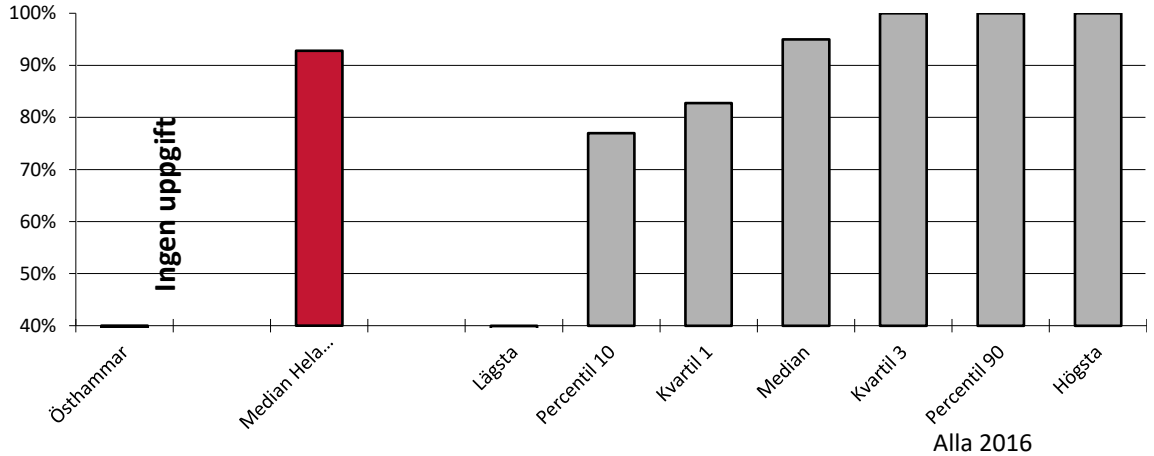

Östhammars kommun		Lägsta	0%
Median Hela kommuner	93%	Median	95%
		Högsta	100%

Arbetsskador

Nyckeltalet beskriver antal anmälda arbetsskador till Försäkringskassan i förhållande till totalt antal anställda.

Antal anmälda arbetsskador per 100 anställda - historisk utveckling

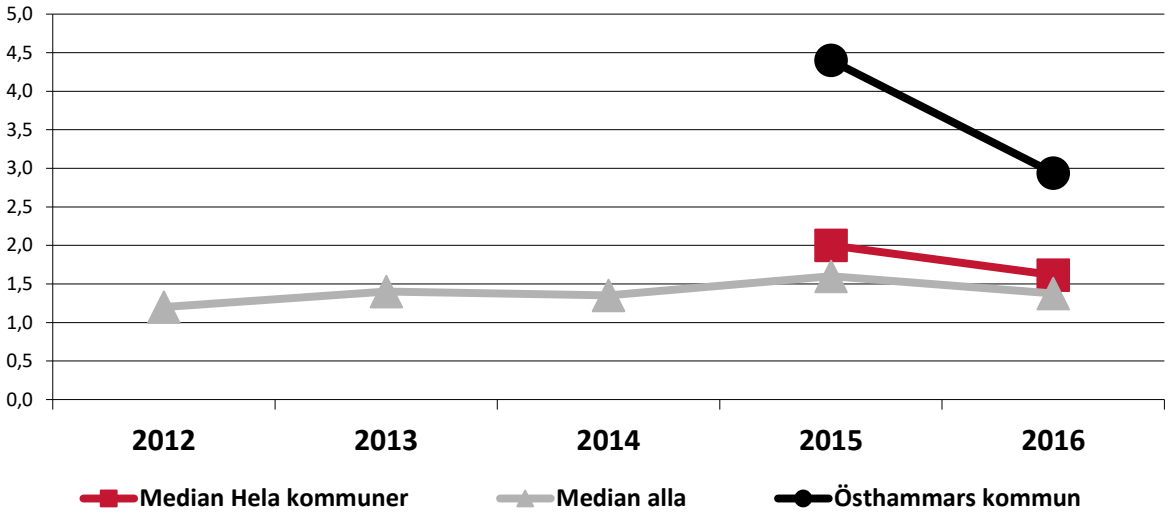

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun				4,4	2,9
Median alla	1,2	1,4	1,4	1,6	1,4
Median Hela kommuner				2,0	1,6

Ert nuläge i förhållande till övrigas

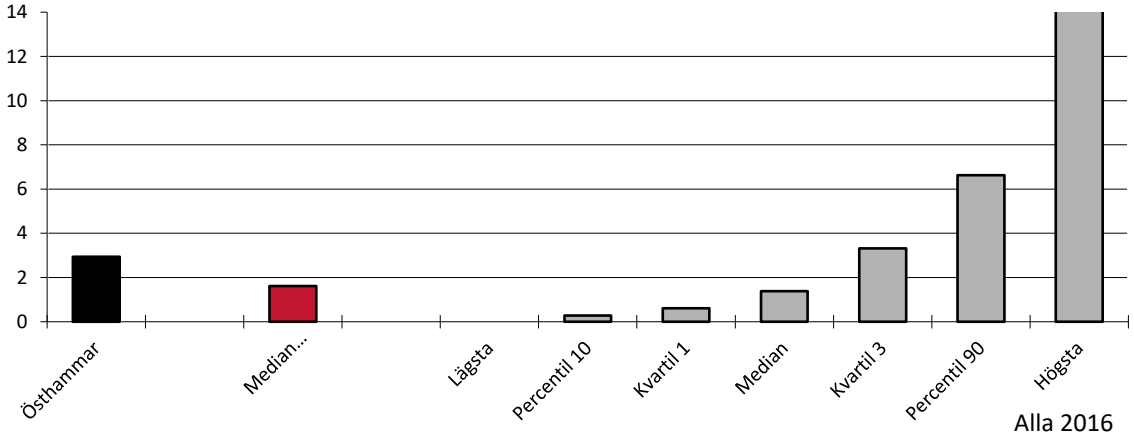

Östhammars kommun	2,9	Lägsta	0,0
Median Hela kommuner	1,6	Median	1,4
		Högsta	18,9

Semester

Nyckeltalet beskriver genomsnittligt antal semesterdagar som erbjuds för tillsvidareanställd personal.

Genomsnittligt antal semesterdagar per anställd

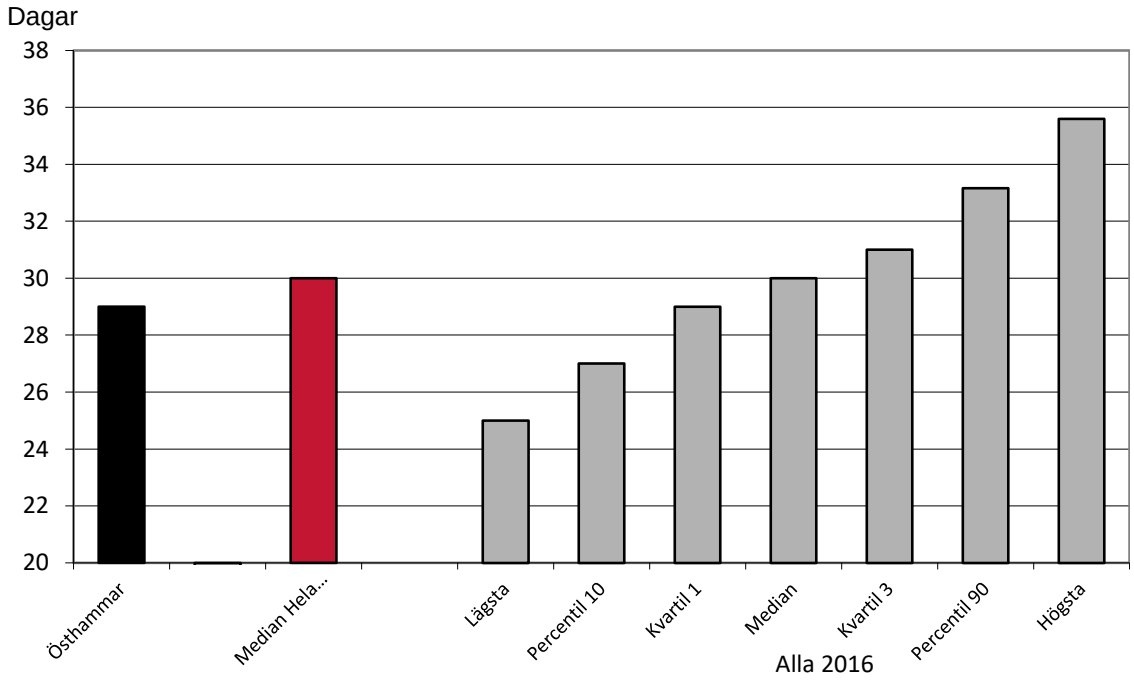

Östhammars kommun	29	Lägsta	25
Median Hela kommuner	30	Median	30
		Högsta	36

Obekväm arbetstid

Nyckeltalet beskriver hur stor andel av samtliga anställda som regelbundet arbetar på obekväm arbetstid.

Andel som arbetar obekväm arbetstid

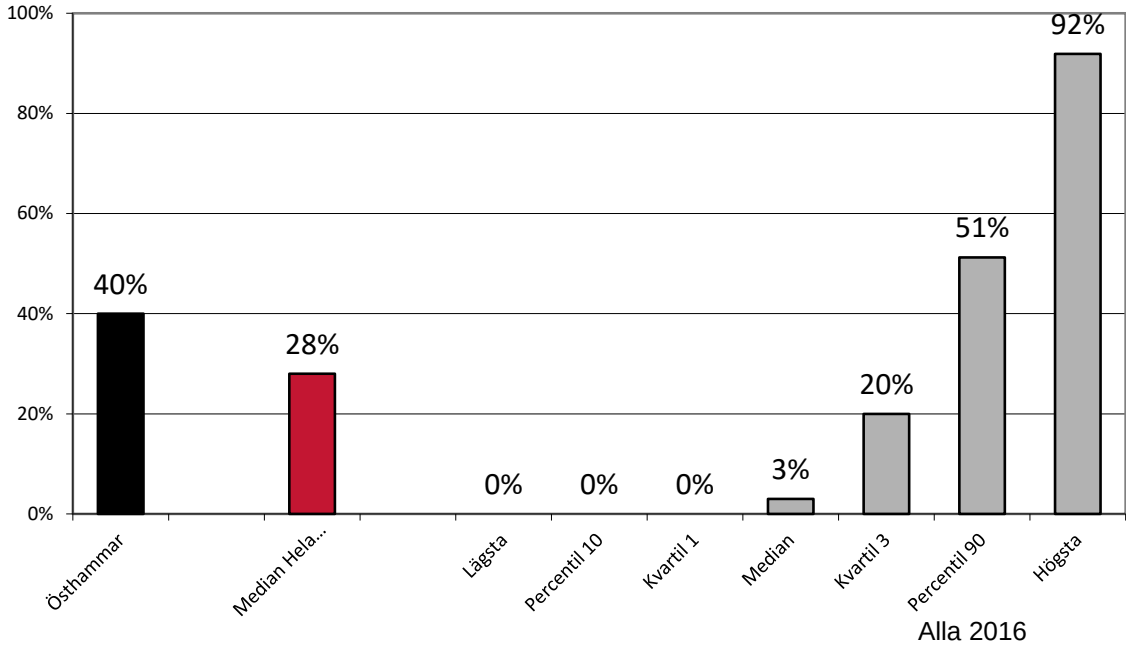

Östhammars kommun	40%	Lägsta	0%
Median Hela kommuner	28%	Median	3%
		Högsta	92%

Flexibel arbetstid

Nyckeltalet beskriver andel av samtliga anställda som har flexibel arbetstid.

Andel med flexibel arbetstid

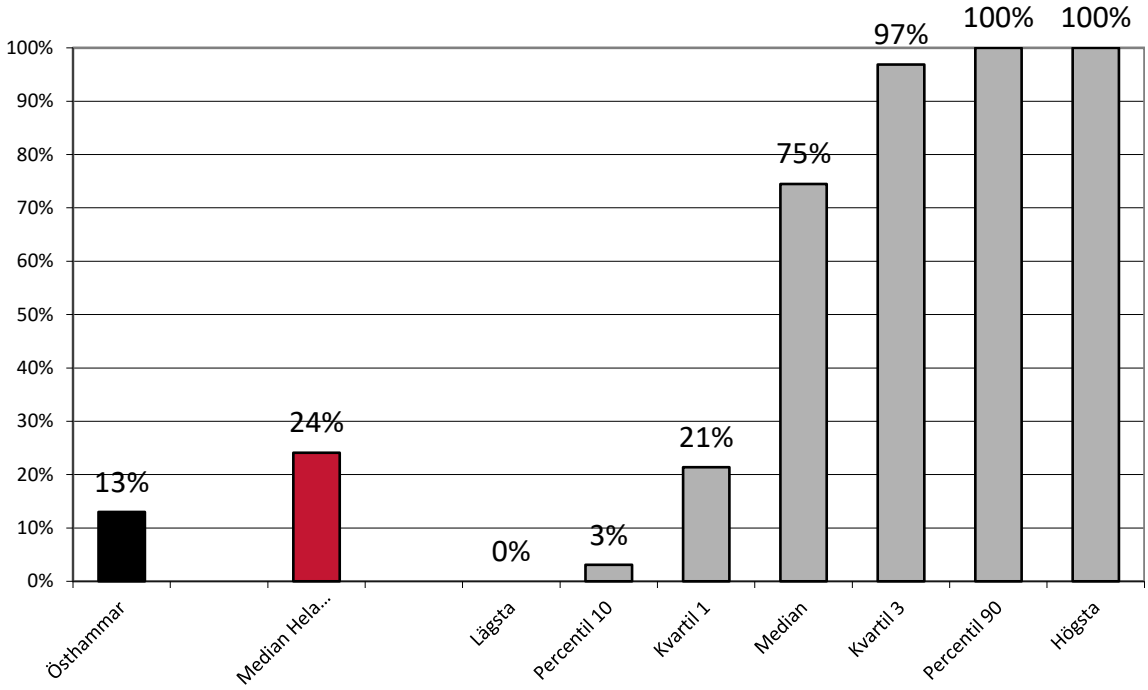

Alla 2016

Östhammars kommun	13%	Lägsta	0%
Median Hela kommuner	24%	Median	75%
		Högsta	100%

Distansarbete

Nyckeltalet beskriver andel av samtliga anställda som har möjlighet att arbeta hemifrån.

Andel som har möjlighet att arbeta hemifrån

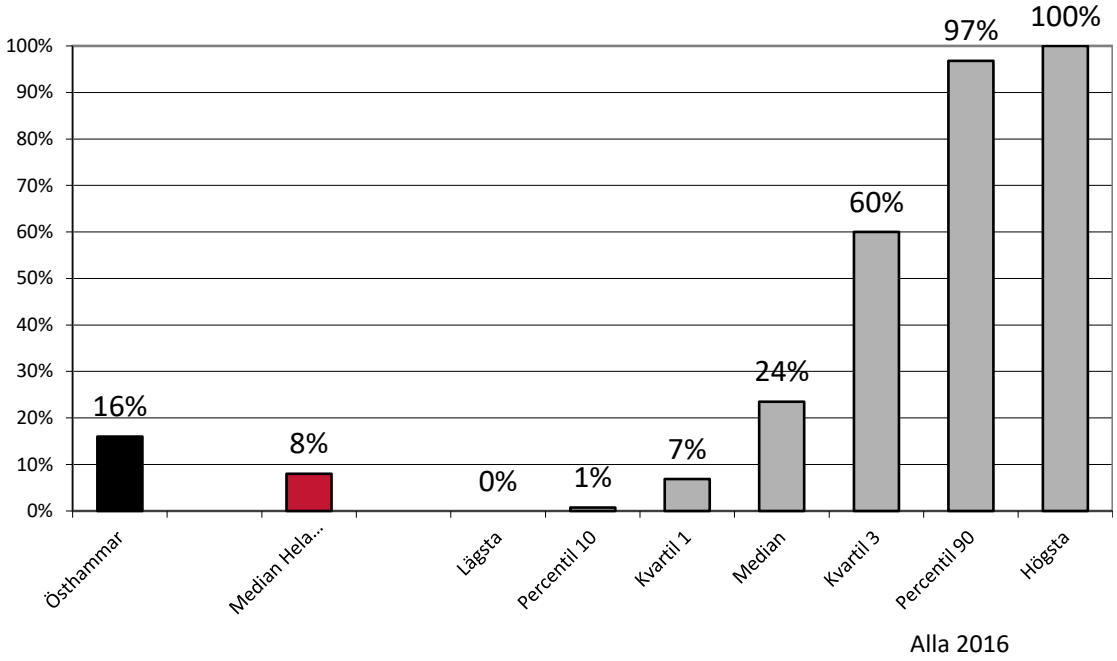

Östhammars kommun	16%	Lägsta	0%
Median Hela kommuner	8%	Median	24%
		Högsta	100%

Friskvård

Nyckeltalet beskriver hur många minuter friskvård på arbetstid de har som erbjuder friskvård på arbetstid.

Minuter friskvård per vecka på arbetstid - för de som har friskvård på arbetstid

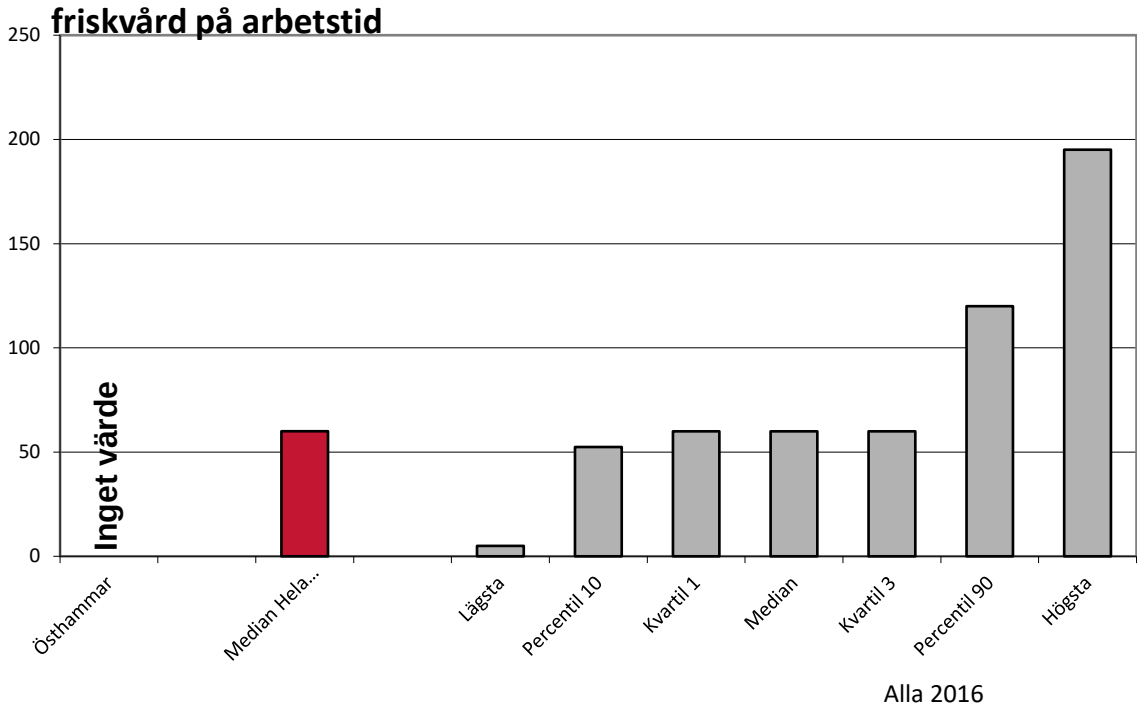

Östhammars kommun		Lägsta	5
Median Hela kommuner	60	Median	60
		Högsta	195

Andel av samtliga företag som erbjuder friskvård på arbetstid:
42%

Andel av samtliga Hela kommuner som erbjuder friskvård på arbetstid:
44%

Friskvårdsbelopp

Nyckeltalet visar högsta belopp som medarbetare får använda till friskvårdsaktiviteter.

Friskvårdspeng / anställd

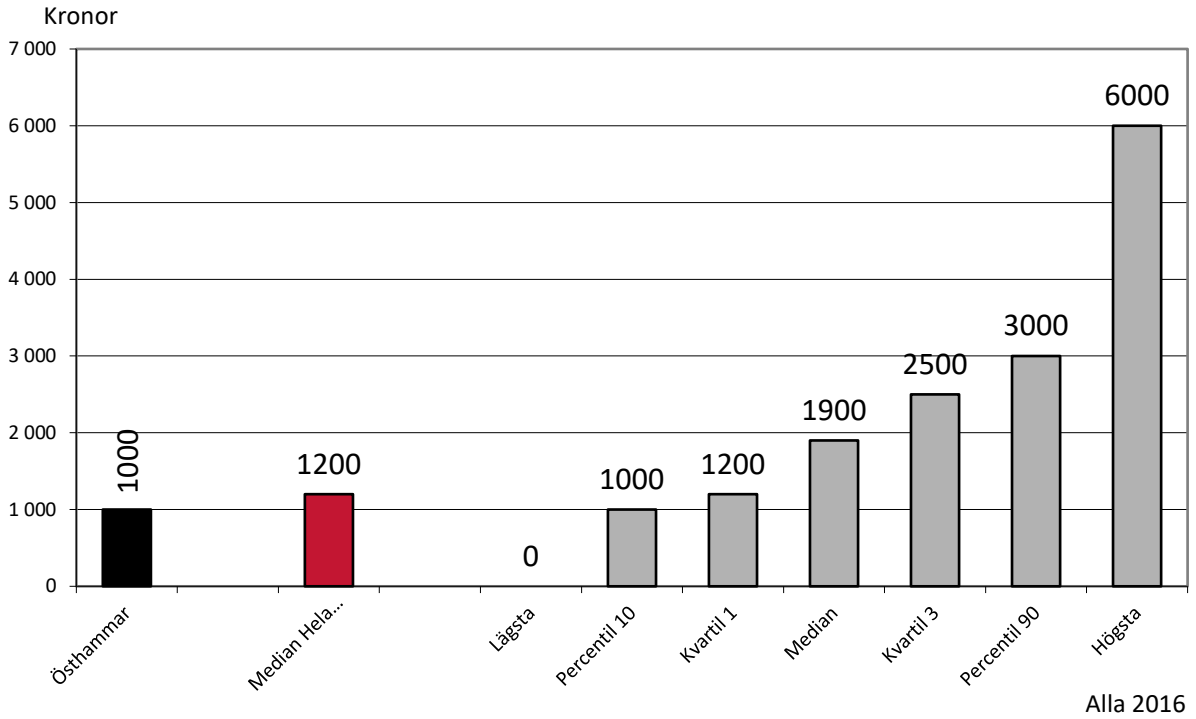

Östhammars kommun	1000	Lägsta	0
Median Hela kommuner	1200	Median	1900
		Högsta	6000

Lärande nyckeltal

Nyckeltalsinstitutet har även i år noterat en fortsatt stark samvariation mellan antal anställda per chef och långtidssjukfrånvaro. Detta är en samvariation som håller i sig och som Nyckeltalsinstitutet uppmärksammade första gången i början av 2000-talet.

En korrelation på 0,55 innebär att det är en mycket stark samvariation mellan antal anställda per chef per chef och långtidssjukfrånvaro. I de organisationer där det är många anställda per chef är det väldigt ofta en hög långtidssjukfrånvaro. Jämför bilden nedan där varje orange punkt visar en organisation. Det är bara ett par organisationer med över 18 anställda per chef som har under 3,8 procent långtidssjukfrånvaro. Bland organisationer med färre än 18 anställda per chef är det många som har under 3 procents långtidssjukfrånvaro.

Östhammars kommun

Svart boll = eget värde
Grå boll = median alla
Röd boll = median Hela kommuner

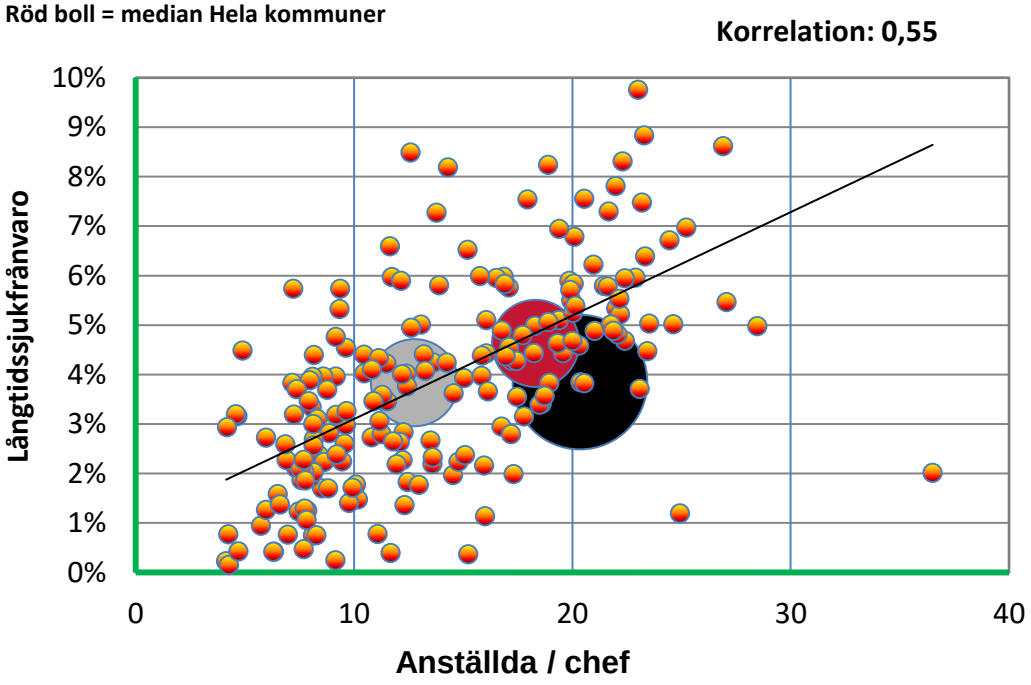

Så här beräknas AVI:

Attraktiv arbetsgivarindex, AVI, beräknas utifrån nio nyckeltal.

De är

1 Tillsvidareanställningar (Andel tillsvidareanställda i procent av totalt antal anställda)
2 Medianlön (Medianmånadslön uppräknad till heltid)
3 Lika Karriärmöjlighet (Andel chefer som är kvinnor i förhållande till andel anställda som är kvinnor)
4 Utbildningstid (Utbildningstid i procent av total arbetad tid)
5 Övertid (i procent av total arbetad tid)
6 Korttidssjukfrånvaro (Korttidssjukfrånvaro i procent av arbetad tid)
7 Personalansvar (Antal anställda per chef)
8 Långtidssjukfrånvaro (Långtidssjukfrånvaro i procent av arbetad tid)
9 Avgångar (Antal avgångar i procent av antal tillsvidareanställda)

Poängen för varje nyckeltal summeras till ett index. Nyckeltalens poäng baseras på följande tabeller: Poängen i vänstra kolumnen uppnås när nivåerna för de olika nyckeltalen uppnås. Till exempel uppnås 20 poäng för Tillsvidareanställning (nyckeltal 1) om andel tillsvidareanställda överstiger 98 %. För Medianlön uppnås 20 poäng om nyckeltalet (2) överstiger 38 000 kr osv.

Observera att för nyckeltalet Lika Karriärmöjligheter utgås från det kön som har lägst andel chefsrepresentation i förhållande till andel anställda. Det betyder att när nyckeltalet visar över 1,0 räknas poängen efter "andel chefer som är män i förhållande till andel anställda män".

Poäng	1	2	3	4	5	6	7	8	9
20	98%	38000	0,950	4,75%	0,25%	0,50%	4	0,50%	1%
19	96%	37000	0,925	4,50%	0,50%	0,75%	6	0,75%	2%
18	94%	36000	0,900	4,25%	0,75%	1,00%	8	1,00%	3%
17	92%	35000	0,875	4,00%	1,00%	1,25%	10	1,25%	4%
16	90%	34000	0,850	3,75%	1,25%	1,50%	12	1,50%	5%
15	88%	33000	0,825	3,50%	1,50%	1,75%	14	1,75%	6%
14	86%	32000	0,800	3,25%	1,75%	2,00%	16	2,00%	7%
13	84%	31000	0,775	3,00%	2,00%	2,25%	18	2,25%	8%
12	82%	30000	0,750	2,75%	2,25%	2,50%	20	2,50%	9%
11	80%	29000	0,725	2,50%	2,50%	2,75%	22	2,75%	10%
10	78%	28000	0,700	2,25%	2,75%	3,00%	24	3,00%	11%
9	76%	27000	0,675	2,00%	3,00%	3,25%	26	3,50%	12%
8	74%	26000	0,650	1,75%	3,25%	3,50%	28	4,00%	13%
7	72%	25000	0,625	1,50%	3,50%	3,75%	30	4,50%	14%
6	70%	24000	0,600	1,25%	3,75%	4,00%	32	5,00%	15%
5	68%	23000	0,575	1,00%	4,00%	4,25%	34	5,50%	16%
4	66%	22000	0,550	0,75%	4,25%	4,50%	36	6,00%	17%
3	64%	21000	0,525	0,50%	4,50%	4,75%	38	6,50%	18%
2	62%	20000	0,500	0,25%	4,75%	5,00%	40	7,00%	19%
1	0%	0	0,000	0,00%					

Ta gärna kontakt med Nyckeltalsinstitutet för genomgång av resultatrapporten och få mer information om våra kompletterande tjänster kring förändringsledning.
08 - 402 00 29
info@nyckeltal.se

Nyckeltalsinstitutets Jämställdhetsindex JÄMIX

Att använda personalnyckeltal
Mäta Jämföra Analysera Agera!

Resultatrapport 2016
Östhammars kommun

Utmärkt Verksamhet Nyckeltalet 2016

Mot framgång med jämna steg

Utgiven april 2017

Nyckeltals Institutet

Innehållsförteckning

Övergripande resultat 2016	2
Läsanvisningar	3
Östhammar specifika resultat	
Jämix-poäng	4
Resultatsammanfattning	5
Jämställdhetsanalys	6
SPINDELDIAGRAM	
Spindeldiagram jämfört med eget verksamhetsområde	7
Spindeldiagram jämfört med föregående år	8
Spindeldiagram jämfört med median-JÄMIX	9
Spindeldiagram jämfört med bästa JÄMIX	10
Övergripande JÄMIX-bild	11
Tre nyckeltal - som avviker mest från andra	12
JÄMSTÄLLDHETSINDEX, JÄMIX®	
Yrkesgrupper	13
Högsta ledningsgruppen	14
Karriärmöjlighet	15
Lön	16
Långtidssjukfrånvaro	17
Föräldradagar kvinnor / män	18
Sysselsättningsgrad	19
Tillsvidareanställda	20
Jämställdhetsarbete	21
Specifikation JÄMIX-nyckeltalen	22
ÖVRIGA NYCKELTAL	
Styrelse	23
Internrekrytering	24
Externrekrytering	25
Högskoleutbildning	26
Kompetensutveckling	27
Korttidssjukfrånvaro	28
Föräldradagar män	29
Tillfällig vård av barn	30
Reducerad Heltid	31
Övertid	32
Avgångar	33
Ålder	34
LÄRANDE NYCKELTAL	
Lärande nyckeltal - högskoleutbildning och lön	35
POÄNGTABELL FÖR JÄMIX	36

ÖVERGRIPANDE RESULTAT JÄMIX 2016, utgiven 2017

Medverkande företag och organisationer
Denna rapport är baserad på 208 organisationer med 668 000 medarbetare. Databasen är inte statisk utan ökar successivt. Medverkande organisationer är både från privat och offentlig sektor. Slutsatserna gäller framförallt företag och organisationer med mer än 100 anställda.

Utvecklingen av jämställdheten planar ut
Utifrån de deltagande företagen och organisationernas resultat kan vi konstatera att jämställdheten inom svenskt arbetsliv nu har planat ut. Med Nyckeltalsinstitutets nyckeltal som indikatorer på jämställdhet blev medianen för JÄMIX® år 2016 115 poäng. Det är en minskning jämfört med föregående år. I ett längre perspektiv blir det dock mer jämställt i alla typer av branscher och liksom tidigare ligger statliga organisationer generellt något högre än andra verksamheter.

Vi ser en allt tydligare samvariation mellan skillnad i högskoleutbildning och skillnad i lön. I verksamheter där män har en högre andel högskoleutbildning har män också högre lön. Liksom tvärtom.

Den 1 januari 2016 infördes en extra pappamånad. Detta har inte påverkat resultatet av uttaget av föräldradagar i JÄMIX® mer än marginellt.

Mer lika karriärmöjligheter
Utvecklingen mot ett jämställt chefskap i svenskt arbetsliv fortsätter. Värdet på karriärnyckeltalet, andel chefer som är kvinnor i relation till andel anställda kvinnor, är 0,94 jämfört med föregående års värde som var 0,93. Det innebär att i en organisation med 100 chefer, där det är lika många anställda män som kvinnor, är det nu i genomsnitt 47 kvinnor och 53 män som är chefer. Med nuvarande utveckling kommer det att vara helt jämställt kring 2020. Nyckeltalet beskriver samtliga chefer.
För jämställd högsta ledningsgrupp är det fortfarande en bra bit kvar för privata företag medan det är jämställt i de flesta offentliga organisationer.

Negativ utveckling av långtidssjukfrånvaron
Skillnaden i långtidssjukfrånvaro är den stora orsaken till att jämställdheten, enligt JÄMIX®, har planat ut. Skillnaden mellan kvinnor och män fortsätter att öka. Kvinnor har nu, i genomsnitt, avsevärt mer än dubbelt så hög långtids-sjukfrånvaro som män. I endast 1 av 15 organisationer har män högre långtidssjuk-frånvaro än kvinnor. Däremot marginell ökning i skillnaden i korttidssjukfrånvaro mellan män och kvinnor.

JÄMIX® - historisk utveckling

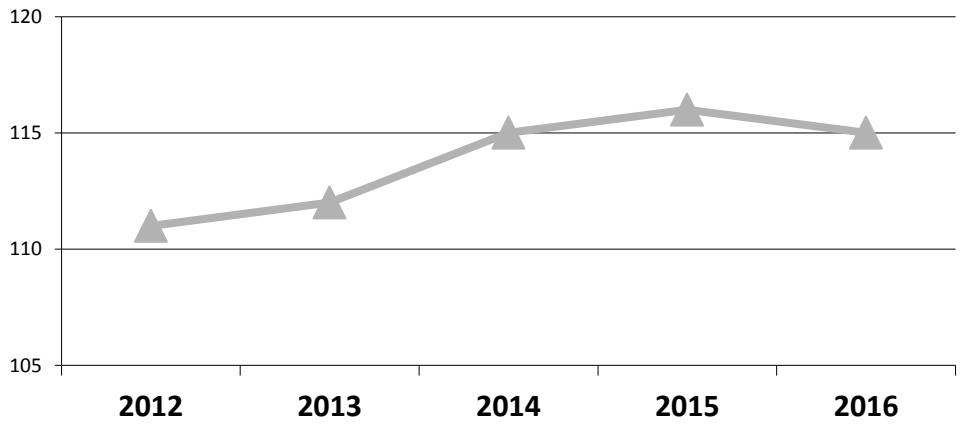

Median av samtliga organisationer

ATT LÄSA OCH TOLKA RAPPORTEN

Här finner du korta förklarande texter som kan underlätta din läsning och tolkning av rapporten.

Beräkning av JÄMIX®
Poängen för varje nyckeltal summeras till ett JÄMIX®. Nyckeltalens poäng baseras på tabellen på sidan 36. Poängen till vänster i tabellen uppnås när nivåerna för de olika nyckeltalen uppnås. Till exempel uppnås 20 poäng för nyckeltal nr. 1,"Yrkesgrupper", om andelen jämställda yrkesgrupper (med minst 40 % kvinnor och minst 40 % män) är 76 % eller mer. Observera att i alla nyckeltal, utom det om jämställdhetsarbete, gäller även det omvända förhållandet om män är underrepresenterade. Vid beräkningen av JÄMIX® utgår vi från det kön som är minst representerat eller har minst andel med en viss sysselsättningsgrad, andel tillsvidareanställda, etc.

Vad är ett bra JÄMIX®?
Varje nyckeltal kan ge som lägst 1 poäng och som högst 20 poäng. Maximal JÄMIX-poäng är därmed 180. Ju högre JÄMIX-poäng, desto bättre bedöms jämställdheten vara i organisationen.

När du tittar på spindeldiagrammen på sidorna 6-9, där resultaten för de nio nyckeltalen som ingår i JÄMIX presenteras, gäller att det alltid är bäst att befinna sig långt ut på spindeldiagrammet. Om din organisation till exempel får 20 poäng och hamnar längst ut i diagrammet för nyckeltal nr. 4 "Lön" betyder det att medianlönerna är lika höga för män och kvinnor, inte nödvändigtvis att män och kvinnor har höga löner.

Värdering av resultaten
När de gäller de tolv "övriga" nyckeltalen gör vi inte någon värdering av vad som är bra, dåligt eller lagom – den bedömningen får varje organisation själv göra. Däremot kan dessa nyckeltal, liksom det totala JÄMIX® och vara ett underlag för den interna styrprocessen.

Färger underlättar läsningen
För att förenkla läsningen av rapporten använder vi genomgående samma färger i alla diagram. Det som utmärks med svart avser resultaten för din organisation, grått avser resultaten från samtliga organisationer som deltagit i mätningen och rött avser medianen av organisationer i valt verksamhetsområde.

Redovisningsmått
Statistiken redovisas i form av kvartiler och percentiler. Det som visas i diagramen är: Lägsta värde, percentil 10, kvartil 1, median, kvartil 3, percentil 90 och högsta värde.

För varje nyckeltal presenteras hur deltagande organisationer fördelar sig på olika resultat. I diagrammen som visar utvecklingen över tid, 2011-2015, har vi valt att genomgående redovisa medianvärden för samtliga medverkande organisationer och samtliga i valt verksamhetsområde. Genom att utläsa i vilken percentil eller kvartil er organisation hamnar får ni en bra bild av hur många som ligger högre respektive lägre än er organisation i det totala urvalet.

Exempel:
Om ditt nyckeltal hamnar i den första kvartilen så innebär det att minst 3/4 av organisationerna har högre värde än din organisations värde. Om ditt nyckeltal hamnar i andra kvartilen betyder det att minst hälften av alla organisationer har ett högre värde och minst en 1/4 av alla organisationer har ett lägre värde.

När uppgifter saknas
Om ni avstått från att rapportera in en uppgift som behövs för att beräkna JÄMIX® har vi istället gett din organisation en poäng som är framräknad som en median av övriga organisationer i valt verksamhetsområde.

Har du frågor?
Är du välkommen att kontakta oss på telefon 08 – 402 00 29 eller på epost info@nyckeltal.se.

Östhammars kommun

har placering 208 av 208 medverkande.

65 p

(fg år 60)

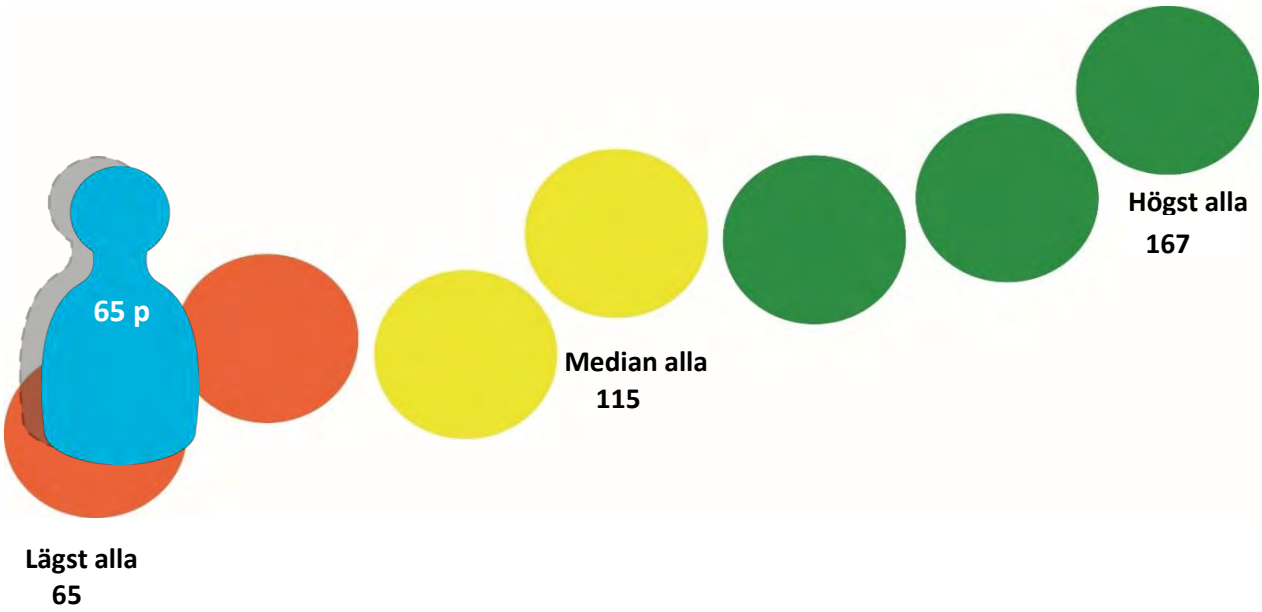

Det högsta uppmätta JÄMIX® är 167
Medianvärdet för JÄMIX® är 115
Det lägsta uppmätta JÄMIX® är 65

Det högsta värdet för Hela kommuner är 127
Medianvärdet för Hela kommuner är 103
Det lägsta värdet för Hela kommuner är 65

Sammanfattning av nyckeltal i Jämställdhetsindex 2016 för Östhammars kommun

Rapporten baseras på 1 602 anställda kvinnor och 303 anställda män.

- 3 av 51 yrkesgrupper är jämställda. Se sidan 13.
- 6 kvinnor och 4 män i högsta ledningsgruppen. Se sidan 14.
- 66 % av cheferna är kvinnor, 86 % av de tillsvidareanställda är kvinnor. Se sidan 15.
- Medianlönen för kvinnor är 25 350 kronor, för män 29 000 kronor. Se sidan 16.
- Långtidssjukfrånvaron är 4,2 % för kvinnor, 2,3 % för män. Se sidan 17.
- Kvinnor tar i genomsnitt ut 103 föräldradagar, män 41 dagar. Se sidan 18.
- 56 % av kvinnorna och 82 % av männen har heltidstjänst. Se sidan 19.
- 93 % av kvinnorna och 82 % av männen har tillsvidareanställning. Se sidan 20.

Nyckeltalsinstitutets analys av Östhammars kommun

Yrkesgrupper (6% jämställda):
Ni har ett lägre värde än medianen för branschen vad gäller yrkesgrupper.
Generellt är det få yrkesgrupper i Sverige som är jämställda, ungefär var 6:e yrkesgrupp. Så har det varit under många år och det finns i samhället ingen långsiktigt uppåtgåede trend mot ökad jämställdhet.

Ledningsgrupp (60% kvinnor):
Inom er ledningsgrupp har jämställdhet uppnåtts.
I Sverige är det generellt en stor skillnad mellan offentliga och privata ledningsgrupper. Offentliga organisationers ledningsgrupper är i genomsnitt mer jämställda än privata företags ledningsgrupper även om vi ser en ökad jämställdhet även i privata företag.

Karriärmöjligheter (0,77):
Östhammars kommun har ett lägre värde än medianen av övriga.
56 av cheferna är kvinnor, 29 av cheferna är män. Det innebär att 66% av cheferna är kvinnor.
86% av de tillsvidareantällda är kvinnor. Den relationen, 66% / 86% blir 0,77.
Relationen bör i en jämställd organisation vara 1,0.
För att det ska bli helt jämställt bör antalet chefer som är kvinnor öka med 17.

Lön (-13% skillnad):
Med denna takt blir, vad gäller löner, Östhammar jämställt år 2027.
I Sverige minskar löneskillnaderna mellan kvinnor och män men det är fortfarande en bra bit kvar till medianlönerna är lika för kvinnor och män. Notera att nyckeltalet inte visar om det är lika lön för lika arbete. En skillnad i medianlön mellan kvinnor och män kan antingen bero på att det är olika löner för lika arbeten eller att kvinnor och män har olika typer av arbeten med olika typer av betalning.

Långtidssjukfrånvaro (1,8%-enheter skillnad):
Med denna takt blir Östhammar jämställt år 2020.
Det här är det nyckeltal som generellt visar störst skillnad mellan kvinnor och män. Medan de allra flesta jämställdhetsnyckeltal visar positiva trender, mot ökad jämställdhet, så visar utvecklingen av långtidssjukfrånvaron inte någon positiv trend.

Föräldraledighet
Kvinnor tar ut mycket längre föräldraledighet än män.

Heltidstjänster (-26,0%-enheter skillnad):
Utvecklingen för Östhammar går åt fel håll.
Detta nyckeltal visar stora skillnader i olika branscher. Det är en stor jämställdhetsfråga inom vård och omsorg, detaljhandel m.fl. branscher medan det i andra branscher inte längre är en stor jämställdhetsfråga.

Tillsvidareanställningar (10,3%-enheter skillnad):
Män har tillsvidareanställningar i mindre omfattning än kvinnor
Detta nyckeltal visar att det i Sverige under de senaste åren i genomsnitt är kvinnor som har tillsvidareanställningar i högre grad än män även om variationerna mellan olika organisationer är stora.

Jämställdhetsarbete (5 av 20 poäng):
Det finns luckor i jämställdhetsarbetet.
De allra flesta stora företag och organisationer uppfyller det mesta av det jämställdhetsarbete som regleras i Diskrimineringslagen.

Östhammars kommun jämfört med bransch.

JÄMIX®

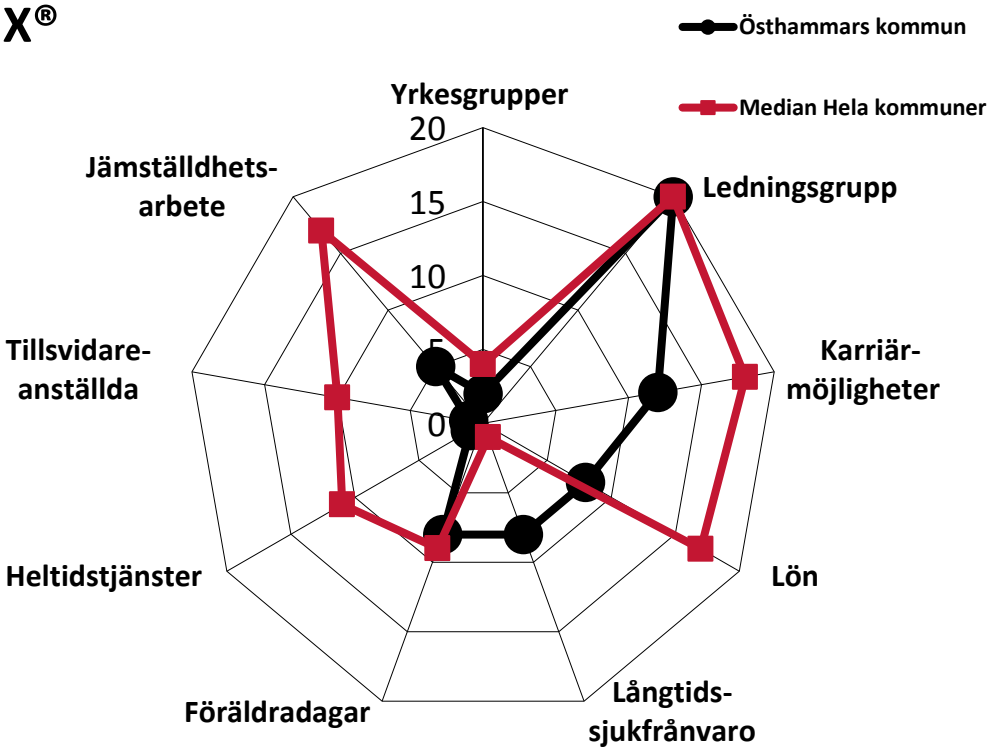

Högre poäng ger placering längre ut i spindeln vilket innebär en mer jämställd arbetsplats. Observera att ett högt värde på t ex lön eller långtidssjukfrånvaro inte betyder att organisationen har "hög lön" eller "låg långtidssjukfrånvaro" utan att lönerna och långtidssjukfrånvaron är lika för män och kvinnor.

Här jämförs Östhammar med medianen för Hela kommuner.

JÄMIX är en sammanslagning av nio jämställdhetsnyckeltal, där varje nyckeltal har tilldelats en viss poäng (jämför JÄMIX poängtabell). Ju högre JÄMIX desto bättre jämställdhet.

	Värde	**Poäng**	**Median Hela kommuner**
Yrkesgrupper 40-60%	6%	**2**	**4**
Kvinnor i högsta ledningsgruppen	60%	**20**	**20**
Karriärmöjligeter	0,77	**12**	**18**
Skillnad lön	-12,6%	**8**	**17**
Skillnad i lång sjukfrånvaro	1,8%	**8**	**1**
Skillnad i uttag av föräldradagar	62,7	**8**	**9**
Skillnad i sysselsättningsgrad	-26,0%	**1**	**11**
Skillnad i andel tillsvidareanställda	10,3%	**1**	**10**
Jämställdhetsarbete	5	**5**	**17**
SUMMA JÄMIX		**65**	

Östhammars kommun jämfört med föregående år.

JÄMIX®

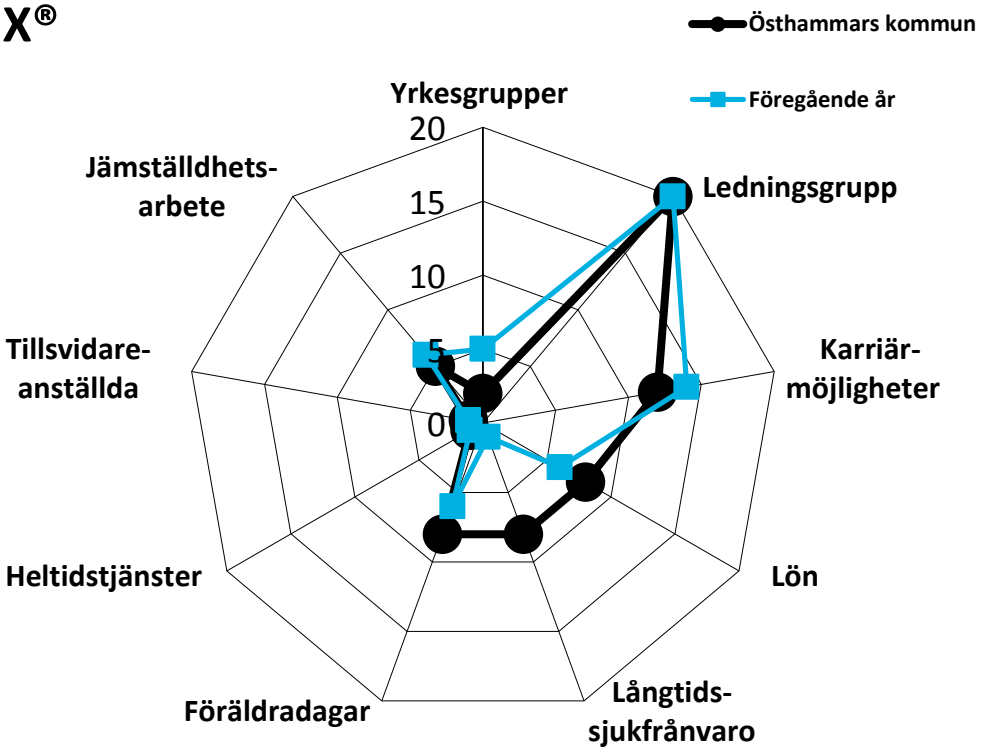

Högre poäng ger placering längre ut i spindeln vilket innebär en mer jämställd arbetsplats.

JÄMIX® - historisk utveckling

JÄMIX är en sammanslagning av nio jämställdhetsnyckeltal, där varje nyckeltal har tilldelats en viss poäng (jämför JÄMIX poängtabell). Ju högre JÄMIX desto bättre jämställdhet.

	Värde	**Poäng**	Värde fg år	**Poäng**
Yrkesgrupper 40-60%	6%	**2**	18%	**5**
Kvinnor i högsta ledningsgruppen	60%	**20**	60%	**20**
Karriärmöjligeter	0,77	**12**	0,81	**14**
Skillnad lön	-12,6%	**8**	-14,0%	**6**
Skillnad i lång sjukfrånvaro	1,8%	**8**	3,6%	**1**
Skillnad i uttag av föräldradagar	62,7	**8**	70,2	**6**
Skillnad i sysselsättningsgrad	-26,0%	**1**	-23,7%	**1**
Skillnad i andel tillsvidareanställda	10,3%	**1**	9,7%	**1**
Jämställdhetsarbete	5	**5**	6	**6**
SUMMA JÄMIX		**65**		**60**

Östhammars kommun jämfört med median.

JÄMIX®

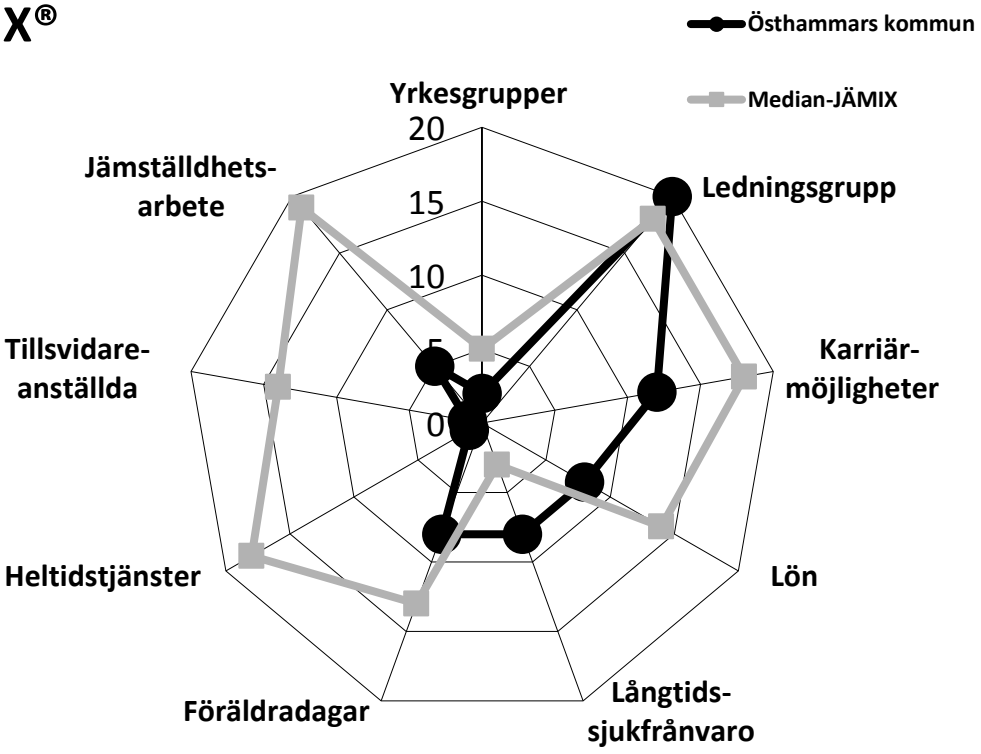

Högre poäng ger placering längre ut i spindeln vilket innebär en mer jämställd arbetsplats.

Här jämförs Östhammar med medianen av samtliga organisationer.

JÄMIX är en sammanslagning av nio jämställdhetsnyckeltal, där varje nyckeltal har tilldelats en viss poäng (jämför JÄMIX poängtabell). Ju högre JÄMIX desto bättre jämställdhet.

	Värde	**Poäng**	**Median 2016**
Yrkesgrupper 40-60%	6%	**2**	**5**
Kvinnor i högsta ledningsgruppen	60%	**20**	**18**
Karriärmöjligeter	0,77	**12**	**18**
Skillnad lön	-12,6%	**8**	**14**
Skillnad i lång sjukfrånvaro	1,8%	**8**	**3**
Skillnad i uttag av föräldradagar	62,7	**8**	**13**
Skillnad i sysselsättningsgrad	-26,0%	**1**	**18**
Skillnad i andel tillsvidareanställda	10,3%	**1**	**14**
Jämställdhetsarbete	5	**5**	**19**
SUMMA JÄMIX		**65**	

Östhammar jämfört med bästa organisation.

JÄMIX®

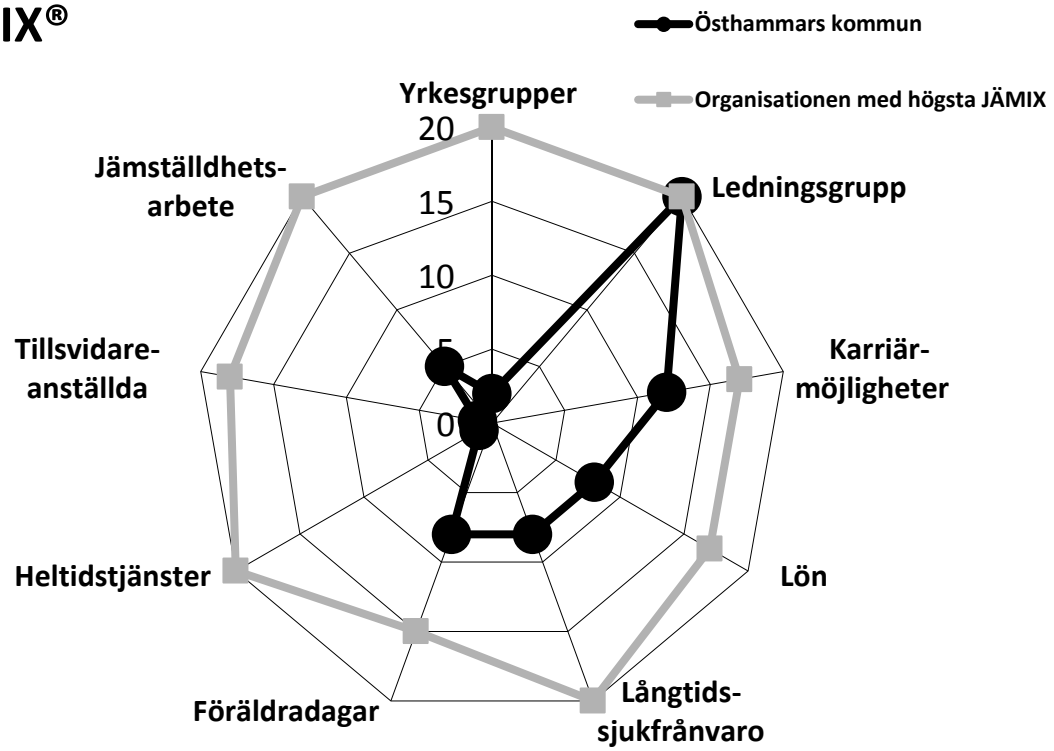

Högre poäng ger placering längre ut i spindeln vilket innebär en mer jämställd arbetsplats.

Här jämförs Östhammar den organisation som har högst JÄMIX®.

JÄMIX är en sammanslagning av nio jämställdhetsnyckeltal, där varje nyckeltal har tilldelats en viss poäng (jämför JÄMIX poängtabell). Ju högre JÄMIX desto bättre jämställdhet.

	Värde	**Poäng**	**Organisation med högsta JÄMIX**
Yrkesgrupper 40-60%	6%	**2**	**20**
Kvinnor i högsta ledningsgruppen	60%	**20**	**20**
Karriärmöjligeter	0,77	**12**	**17**
Skillnad lön	-12,6%	**8**	**17**
Skillnad i lång sjukfrånvaro	1,8%	**8**	**20**
Skillnad i uttag av föräldradagar	62,7	**8**	**15**
Skillnad i sysselsättningsgrad	-26,0%	**1**	**20**
Skillnad i andel tillsvidareanställda	10,3%	**1**	**18**
Jämställdhetsarbete	5	**5**	**20**
SUMMA JÄMIX		**65**	**167**

Jämställdhetsindex - JÄMIX®

JÄMIX är en sammanslagning av nio jämställdhetsnyckeltal, där varje nyckeltal har tilldelats en viss poäng (jämför JÄMIX poängtabell). Ju högre JÄMIX desto bättre jämställdhet.

JÄMIX® - historisk utveckling

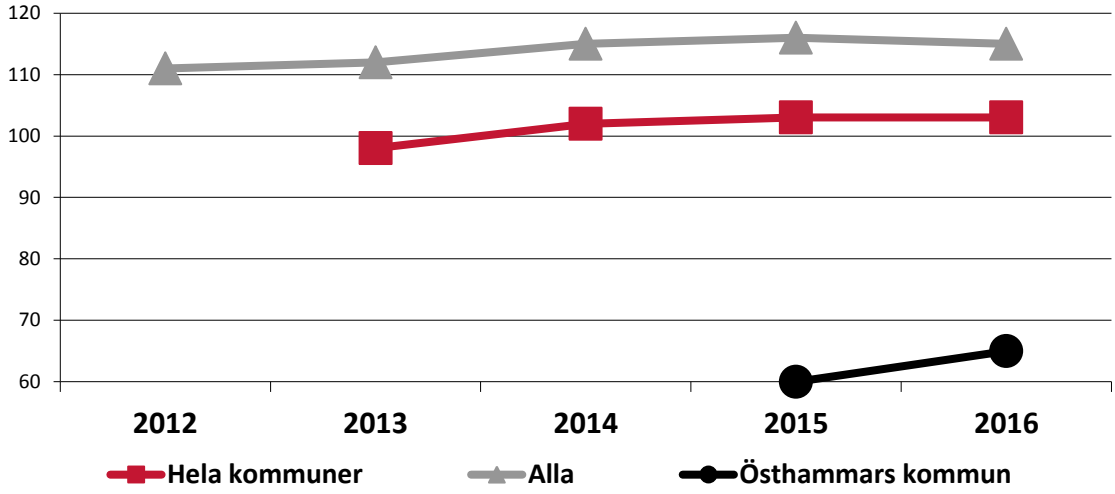

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun				60	65
Median Alla	111	112	115	116	115
Median Hela kommuner		98	102	103	103

Diagrammet visar medianvärden för alla och Hela kommuner.

Ert nuläge i förhållande till övrigas

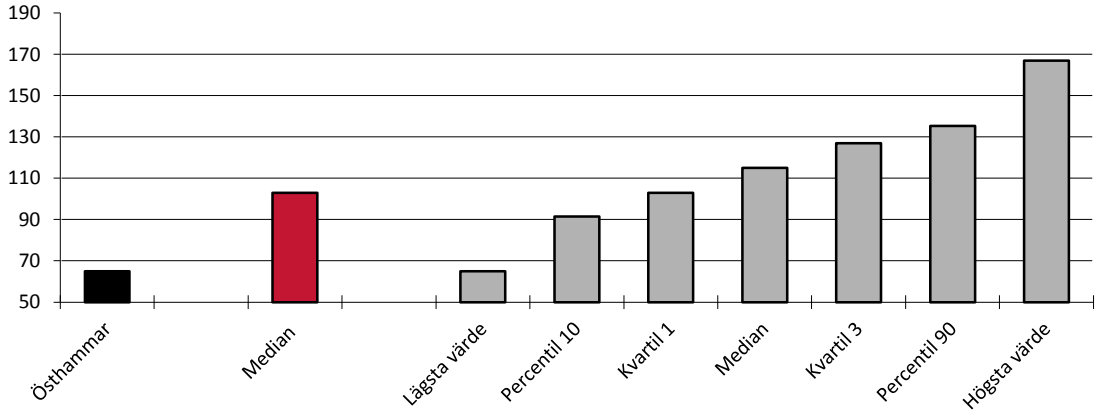

Östhammar	65	Lägsta värde	65
Median	103	Median Alla	115
		Högsta värde	167

Tre nyckeltal där er organisation skiljer sig mest från övriga organisationer i mätningen.

	Heltid	Tillsvidareanst	Policy
Ert värde	-26%	10%	5
Medianvärde	-1%	2%	19
	Skillnad i andel heltidstjänster	**Skillnad i andel tillsvidareanställda**	**Antal "ja" på checklista om jämställdhetsarbete**

Ni har:

- hög andel kvinnor med deltidstjänster.
- hög andel kvinnor med tillsvidareanställning.
- många frågor i regelverket kring jämställdhetsarbete som inte uppfylls.

Hur överensstämmer detta med era uppsatta mål?

Förklaring:
Nyckeltalen är automatiskt framräknade utifrån databasen med 668 000 medarbetares arbetsvillkor.
Dessa tre nyckeltal är de som avviker mest ifrån databasens medianvärde.

Yrkesgrupper

Nyckeltalet beskriver andelen av det totala antalet yrkesgrupper som har en könsfördelning mellan 40–60 %? Ju högre värde desto bättre.

Östhammar Yrkesgrupper	
Totalt	Jämställda
51	3

Yrkesgrupper med könsfördelning 40-60% - historisk utveckling

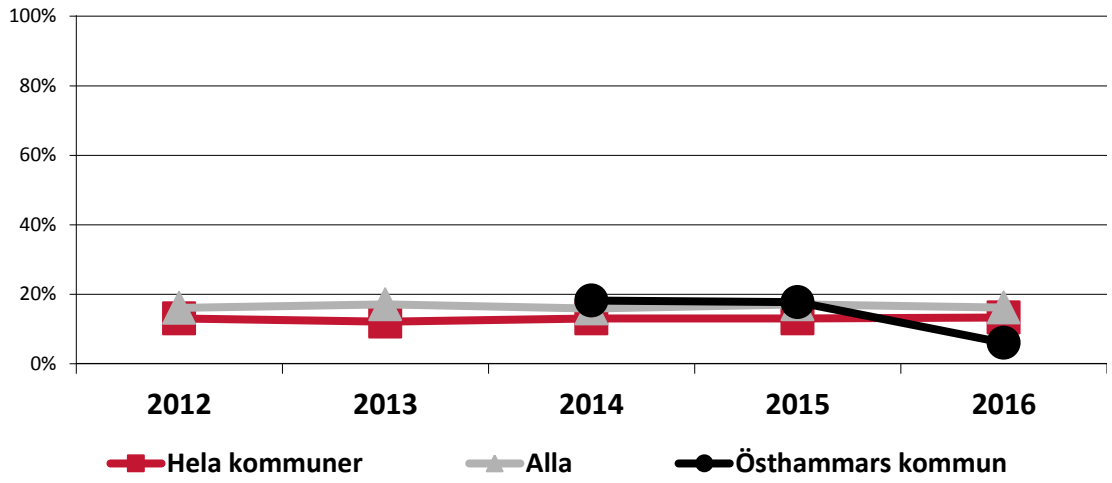

Utvecklingen för Östhammar går åt fel håll

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			18%	18%	6%
Median Alla	16%	17%	16%	17%	16%
Median Hela kommuner	13%	12%	13%	13%	13%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

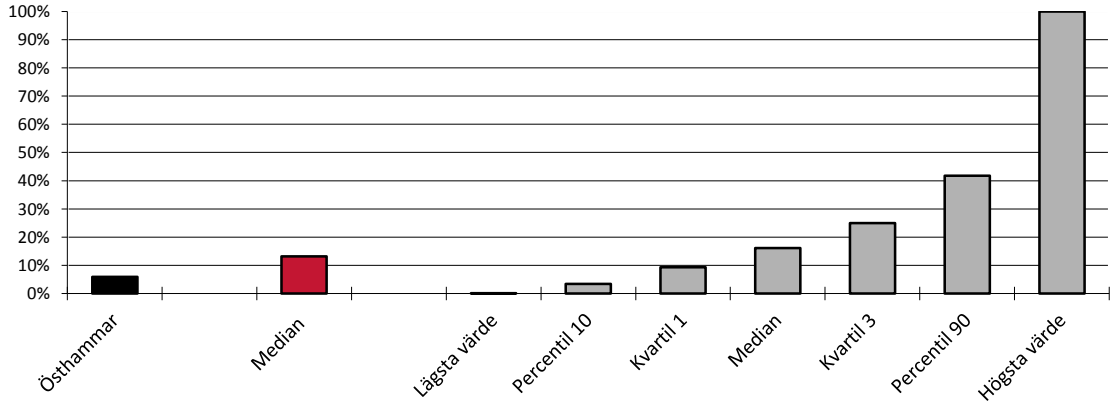

Ni har ett lägre värde än medianen för branschen vad gäller yrkesgrupper.

Östhammar	6%	Lägsta värde	0%
Median	13%	Median Alla	16%
		Högsta värde	100%

Ledningsgrupp

Nyckeltalet beskriver fördelningen av kvinnor och män i högsta ledningsgruppen.
Det är jämställt om värdet är mellan 40 % och 60 %.

Östhammar	
Högsta ledningsgruppen	
Kvinnor	Män
6	4

Andel kvinnor i högsta ledningsgrupp - historisk utveckling

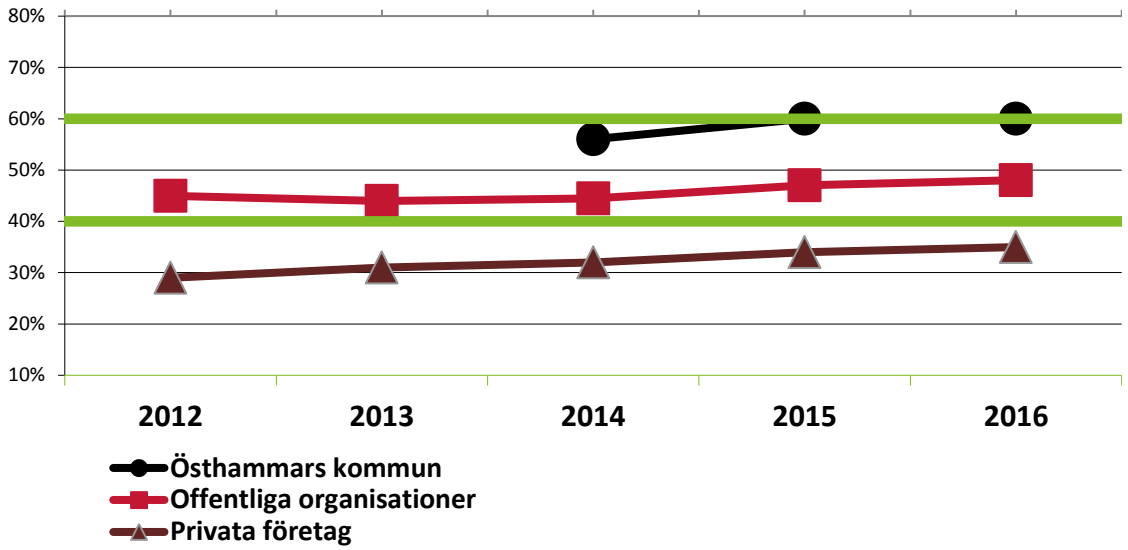

Inom er ledningsgrupp har jämställdhet uppnåtts.

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			56%	60%	60%
Privata företag	29%	31%	32%	34%	35%
Offentliga organisationer	45%	44%	45%	47%	48%

Ert nuläge i förhållande till branschen

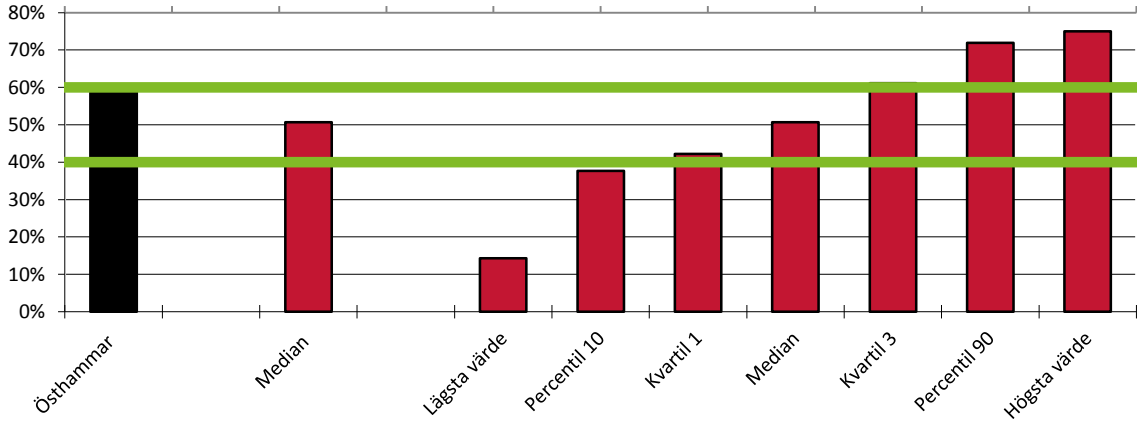

Dessa värden gäller Hela kommuner

Östhammar	60%	Lägsta värde	14%
Median	51%	Median	51%
		Högsta värde	75%

Karriärmöjligheter

Nyckeltalet beskriver hur chefsstrukturen, kvinnor och män, speglar strukturen bland de anställda. Är värdet under 1,0 är kvinnor underrepresenterade på chefspositioner. Är värdet över 1,0 är män underrepresenterade.

Östhammars kommun
66 % av cheferna är kvinnor
86 % av de anställda är kvinnor

Andel chefer som är kvinnor i förhållande till andel anställda som är kvinnor - historisk utveckling

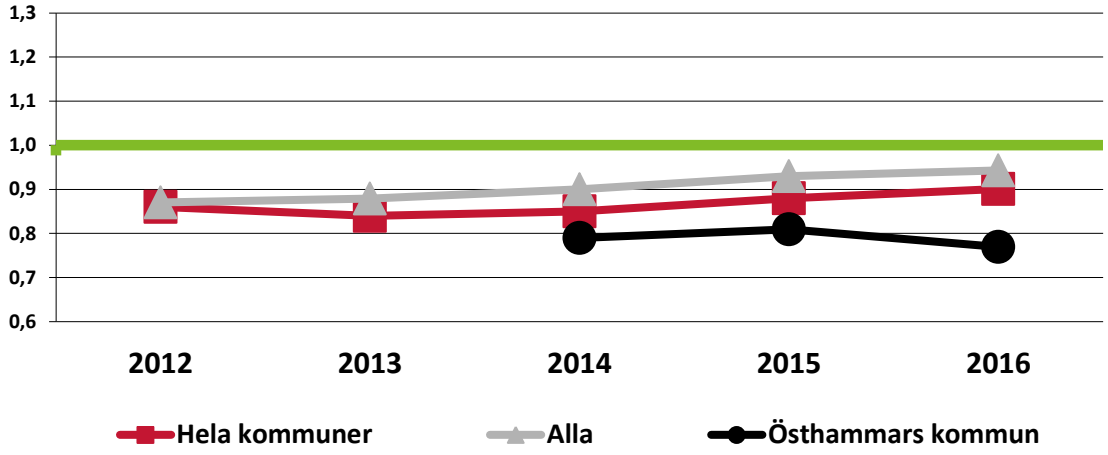

Utvecklingen för Osthammar går åt fel håll

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			0,79	0,81	0,77
Median Alla	0,87	0,88	0,90	0,93	0,94
Median Hela kommuner	0,86	0,84	0,85	0,88	0,90

Ert nuläge i förhållande till övrigas

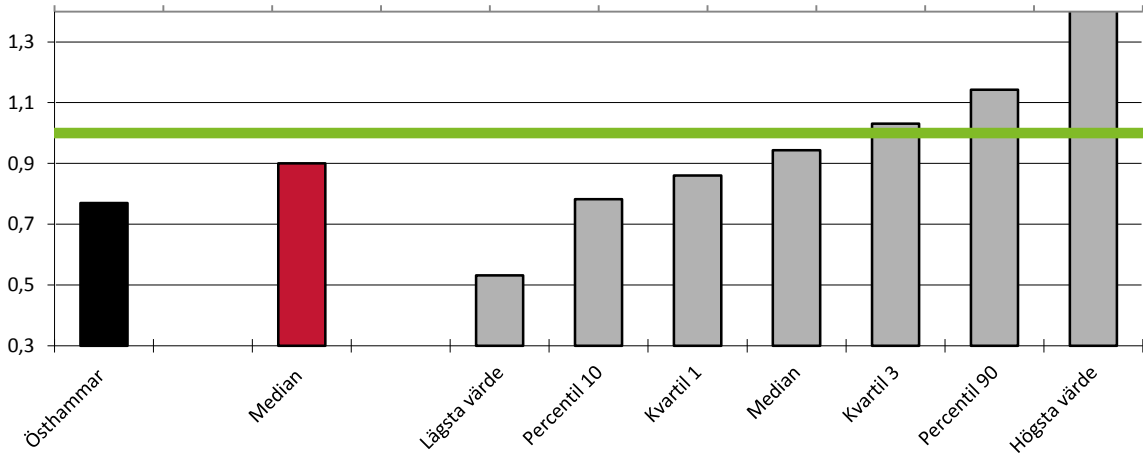

Östhammars kommun har ett lägre värde än medianen av övriga.

Östhammars kommun	0,77	Lägsta värde	0,53
Median	0,90	Median Alla	0,94
		Högsta värde	1,95

Lön

Nyckeltalet beskriver skillnaden i lön mellan kvinnor och män oberoende av arbetsuppgifter. Om kvinnors och mäns medianlöner är lika stora är värdet 0%. Ju mer minus, desto lägre lön för kvinnor jämfört med män.

Östhammar	
Lön per månad	
Kvinnor	Män
25 350	29 000

Skillnad mellan kvinnors och mäns löner - historisk utveckling

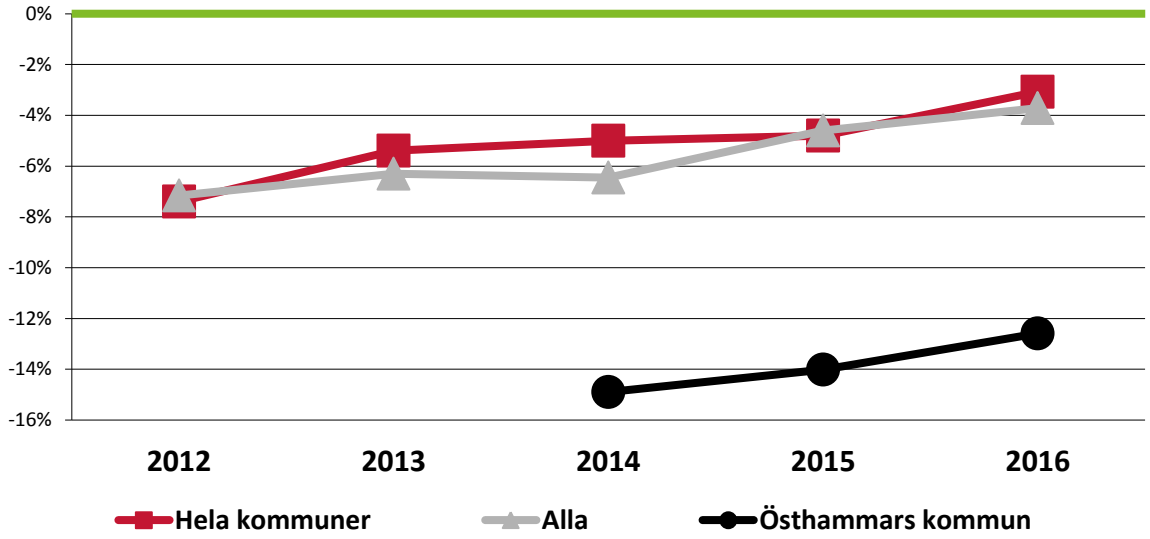

Med denna takt blir, vad gäller löner, Osthammar jämställt år 2027.

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			-15%	-14%	-13%
Median Alla	-7%	-6%	-6%	-5%	-4%
Median Hela kommuner	-7%	-5%	-5%	-5%	-3%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

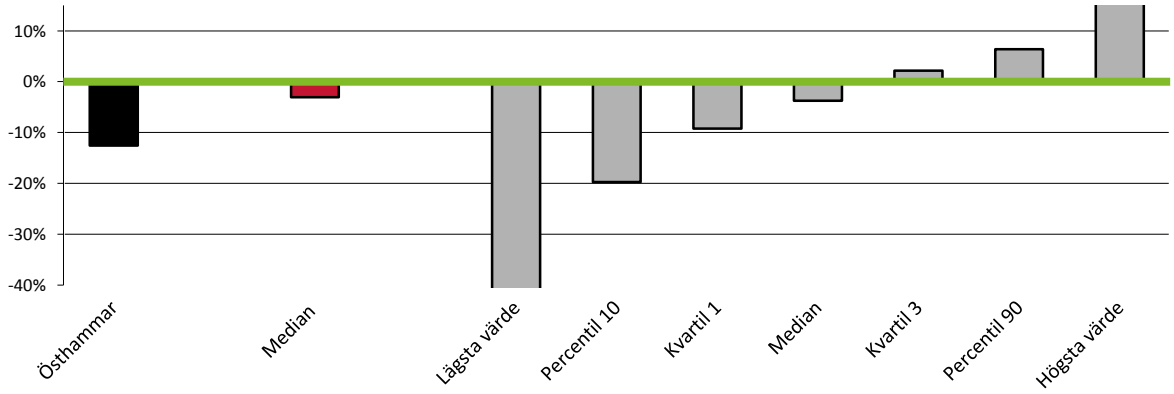

Medianlönen är lägre för kvinnor än för män.

Östhammar	-13%	Lägsta värde	-44%
Median	-3%	Median Alla	-4%
		Högsta värde	18%

Långtidssjukfrånvaro

Nyckeltalet beskriver långtidssjukfrånvaro från och med dag 15 i procent av arbetad tid. Om kvinnors och mäns långtidssjukfrånvaro är lika stora är värdet 0%.

Långtidssjukfrånvaro	Kvinnor	Män
Östhammar	4,2%	2,3%
Median alla	4,8%	2,1%
Median Hela kommuner	5,4%	2,4%

Skillnad i lång sjukfrånvaro (kvinnor/män) - historisk utveckling

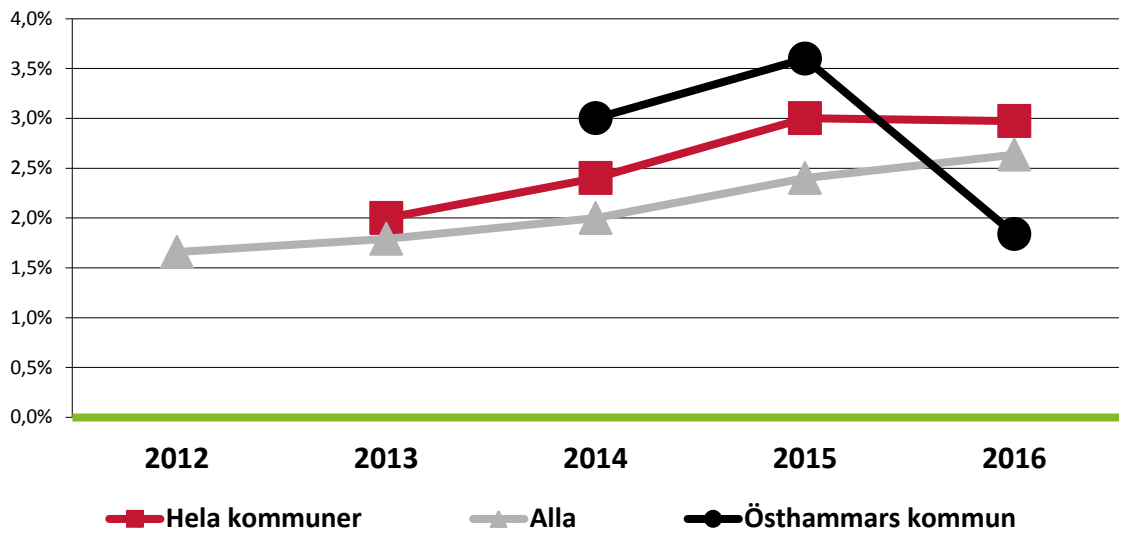

Med denna takt blir Osthammar jämställt år 2020.

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			3,0%	3,6%	1,8%
Median Alla	1,7%	1,8%	2,0%	2,4%	2,6%
Median Hela kommuner		2,0%	2,4%	3,0%	3,0%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

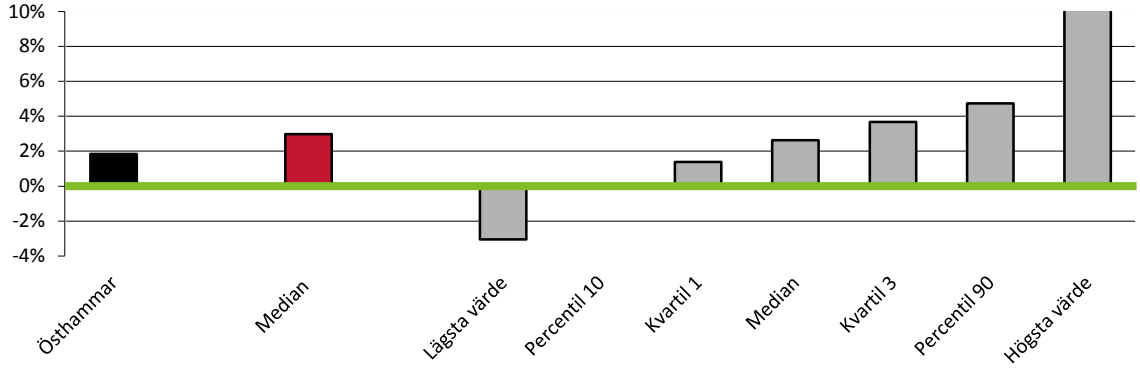

Kvinnor har högre långtidssjukfrånvaro än män.

Östhammars kommun	1,8%	Lägsta värde	-3,0%
Median	3,0%	Median Alla	2,6%
		Högsta värde	18,9%

Föräldradagar kvinnor - män

Nyckeltalet beskriver genomsnittlig skillnad i antal dagar som föräldralediga kvinnor och män tagit ut. Om värdet är högre än 0 tar föräldralediga kvinnor ut fler föräldradagar än vad män tar ut.

Östhammar		
Föräldraledighet i dagar		
Kvinnor	Män	Skillnad
103,4	**40,7**	**62,7**

Skillnad i uttag av föräldradagar - historisk utveckling

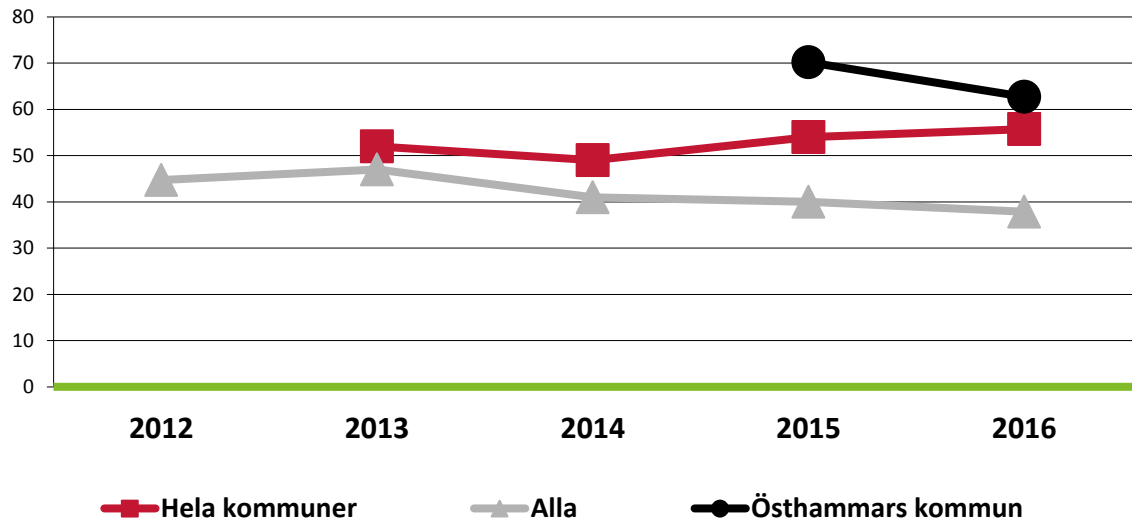

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun				70	63
Median Alla	45	47	41	40	38
Median Hela kommuner		52	49	54	56

Ert nuläge i förhållande till övrigas

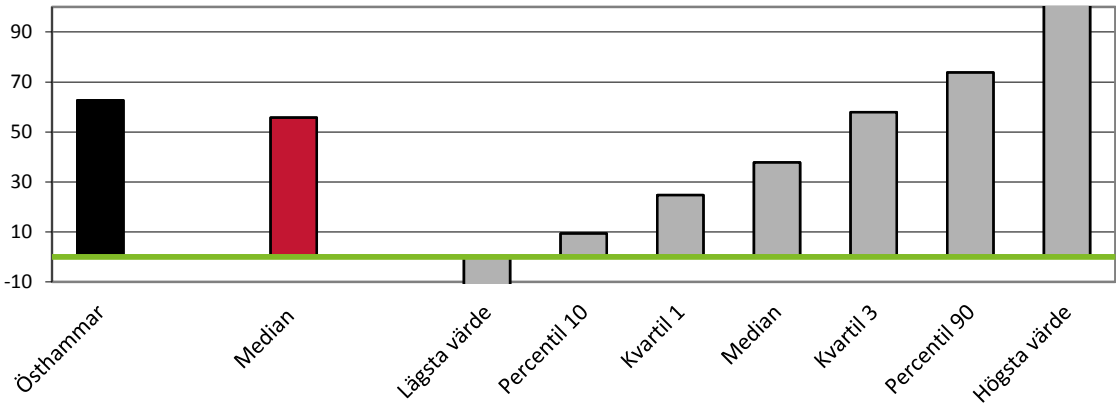

Kvinnor tar ut mycket längre föräldraledighet än män

Östhammars kommun	63	Lägsta värde	-93
Median	56	Median Alla	38
		Högsta värde	149

Heltidstjänster

Nyckeltalet beskriver skillnaden i andelen heltidstjänster för kvinnor och män. Gäller grundanställning för tillsvidareanställda.

Östhammar	
Andel heltidsanställda	
Kvinnor	Män
55,5%	81,5%

Skillnad heltidstjänster (kvinnor/män) - historisk utveckling

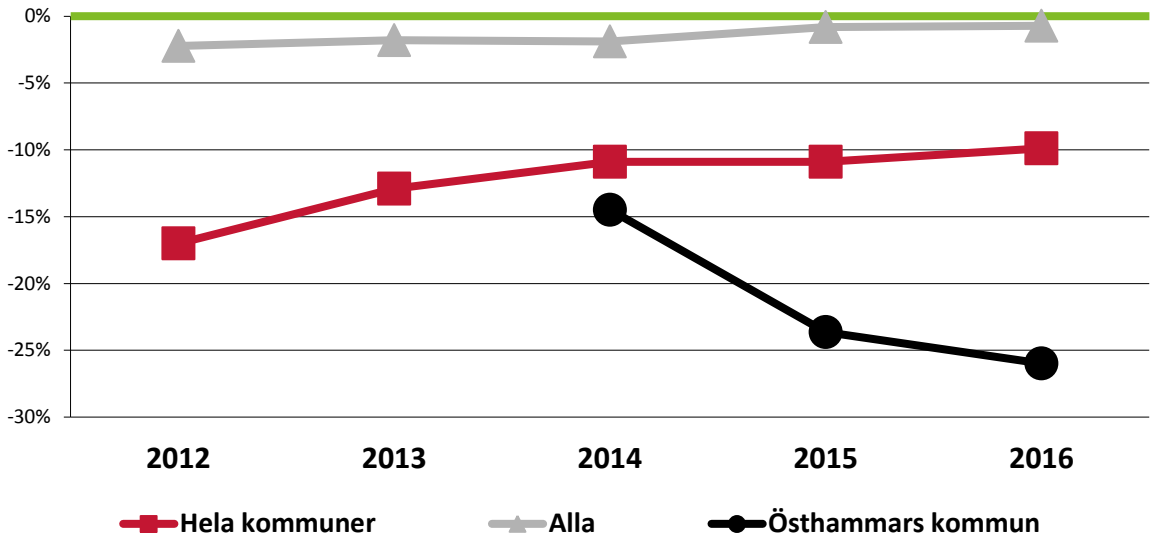

Utvecklingen för Osthammar går åt fel håll.

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			-14,5%	-23,7%	-26,0%
Median Alla	-2,2%	-1,8%	-1,9%	-0,8%	-0,7%
Median Hela kommuner	-17,0%	-12,9%	-10,9%	-10,9%	-9,9%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

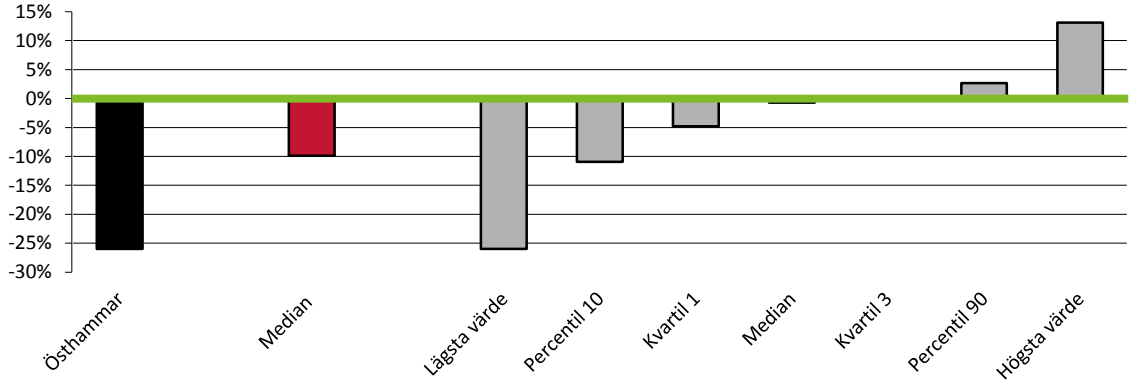

Kvinnor har heltidstjänster i mindre omfattning än män.

Östhammars kommun	-26,0%	Lägsta värde	-26%
Median	-10%	Median Alla	-1%
		Högsta värde	13%

Tillsvidareanställda

Nyckeltalet beskriver skillnaden i andelen tillsvidareanställda kvinnor och män.

Östhammar	
Tillsvidareanställda	
Kvinnor	Män
92,5%	82,2%

Skillnad andel tillsvidareanställda kvinnor/män - historisk utveckling

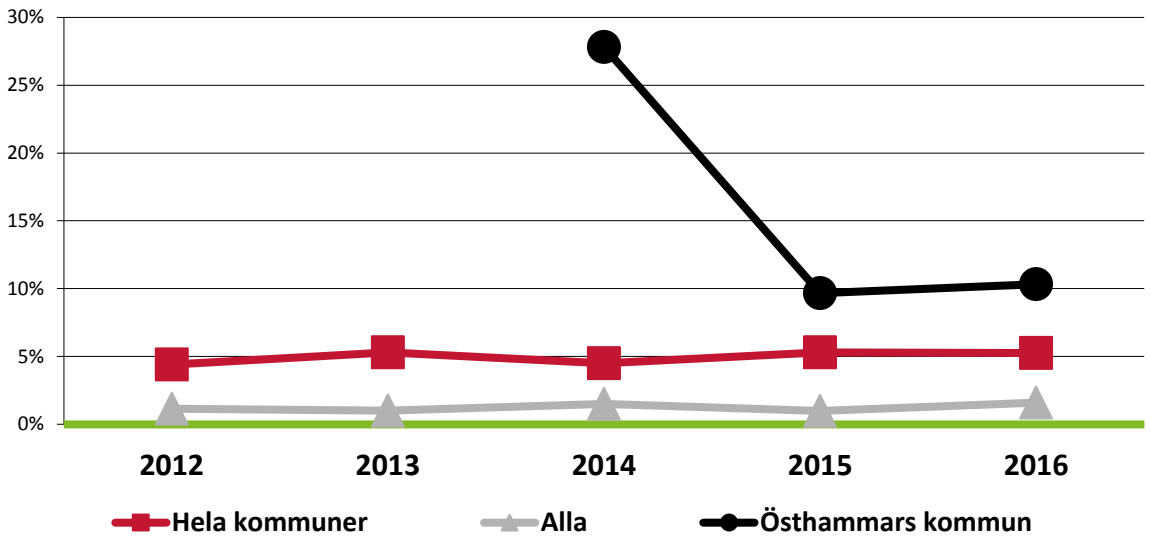

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			27,8%	9,7%	10,3%
Median Alla	1,2%	1,0%	1,5%	1,0%	1,6%
Median Hela kommuner	4,4%	5,3%	4,5%	5,3%	5,3%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

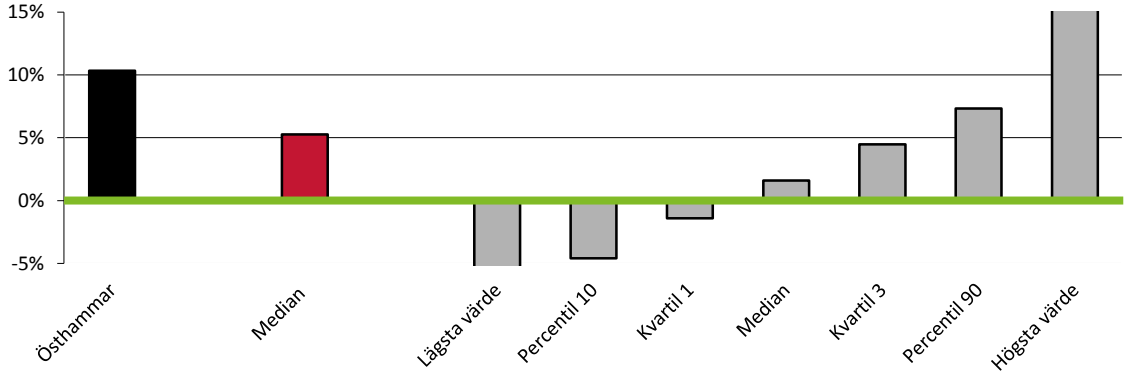

Män har tillsvidareanställningar i mindre omfattning än kvinnor

Östhammars kommun	10,3%	Lägsta värde	-46%
Median	5,3%	Median Alla	2%
		Högsta värde	18%

Jämställdhetsarbete

Nyckeltalet beskriver hur väl ett aktivt jämställdhetsarbete enligt Diskrimineringslagen är uppfyllt.

Jämställdhetsarbete antal ja av 17 frågor + 3p för tilläggsfråga - historisk utveckling

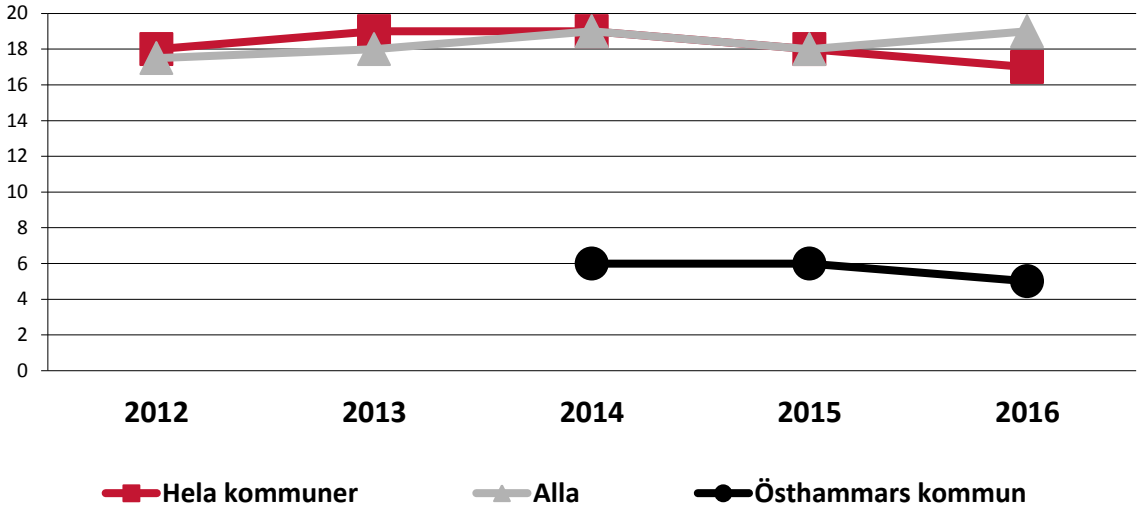

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			6	6	5
Median Alla	18	18	19	18	19
Median Hela kommuner	18	19	19	18	17

Ert nuläge i förhållande till övrigas

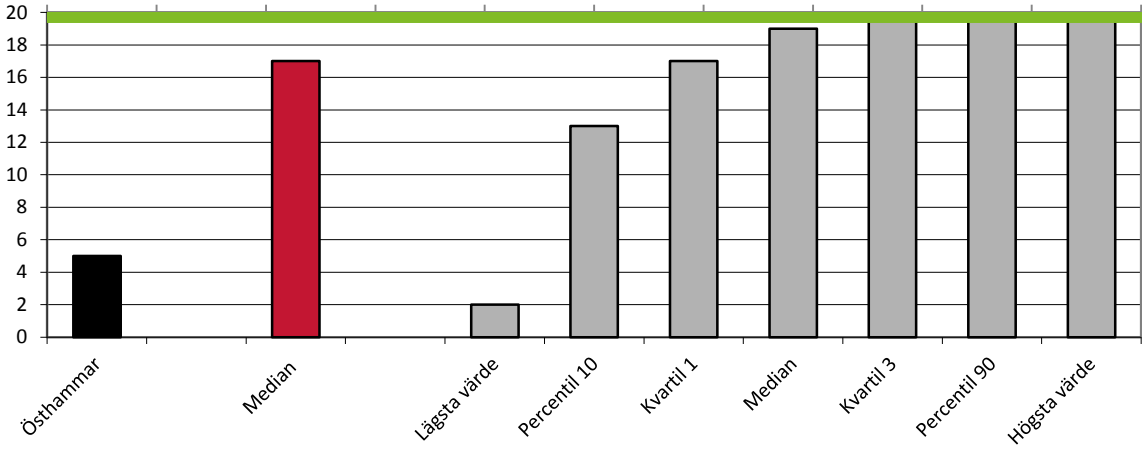

Östhammars kommun	5	Lägsta värde	2
Median	17	Median Alla	19
		Högsta värde	20

Bakgrundsfakta Östhammars kommun

Antal anställda

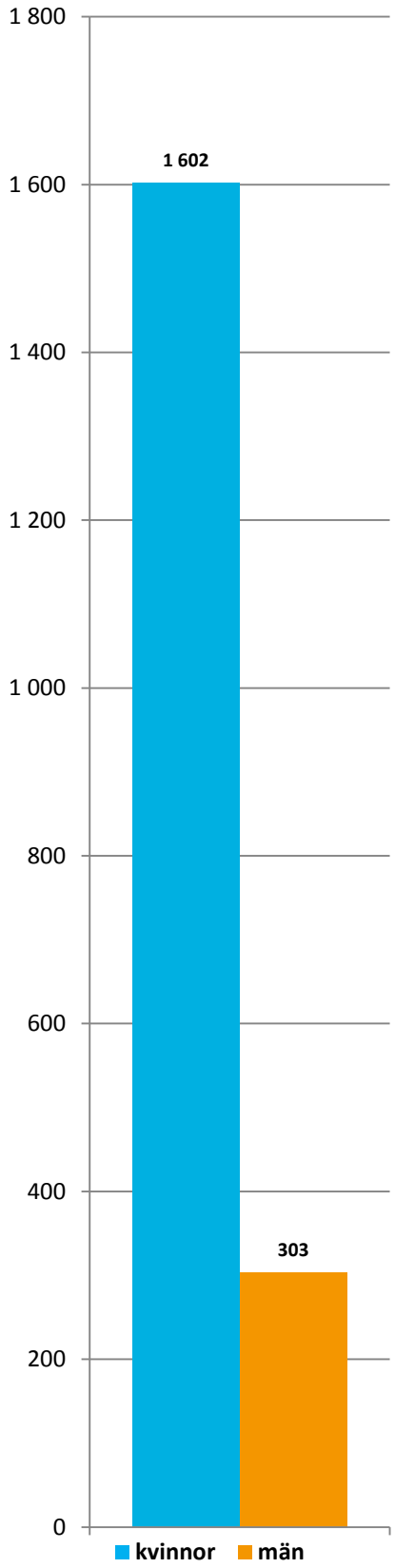

Yrkesgrupper

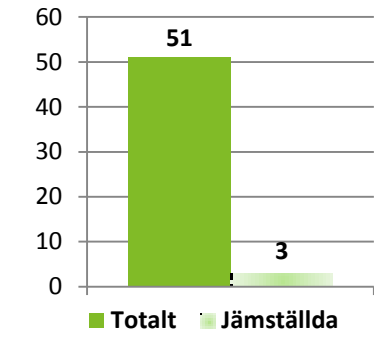

Högsta ledningsgrupp

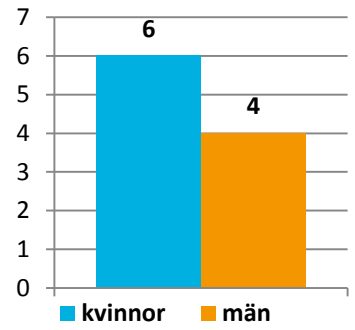

Karriärmöjlighet

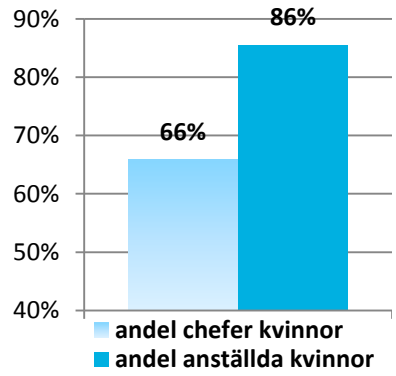

Lön

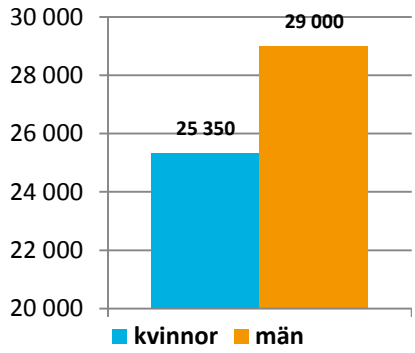

Långtidssjukfrånvaro

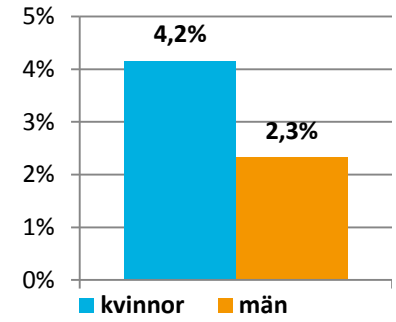

Föräldradagar

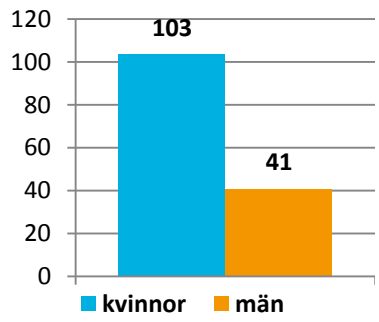

Heltidstjänster

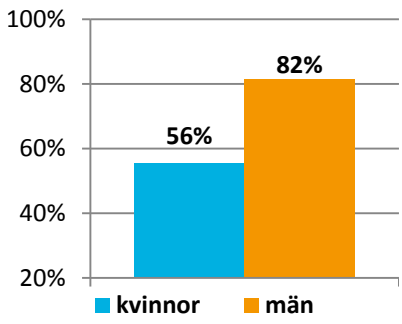

Tillsvidareanställda

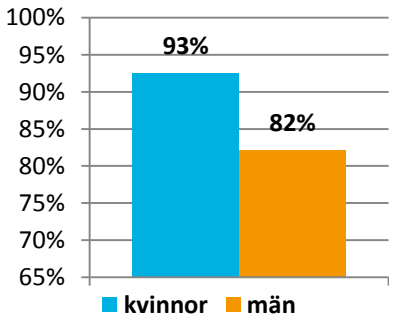

Styrelse

Nyckeltalet beskriver fördelning av kvinnor och män i styrelsen.

Östhammar Styrelse	
Kvinnor	Män
2	9

Andel kvinnor i styrelsen - historisk utveckling

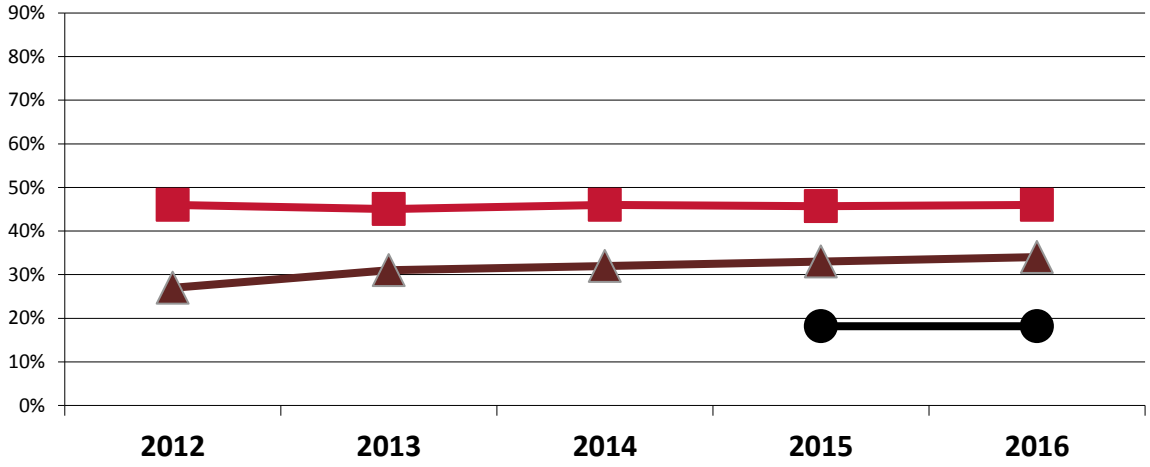

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun				18%	18%
Privata företag	27%	31%	32%	33%	34%
Offentliga organisationer	46%	45%	46%	46%	46%

Ert nuläge i förhållande till branschen

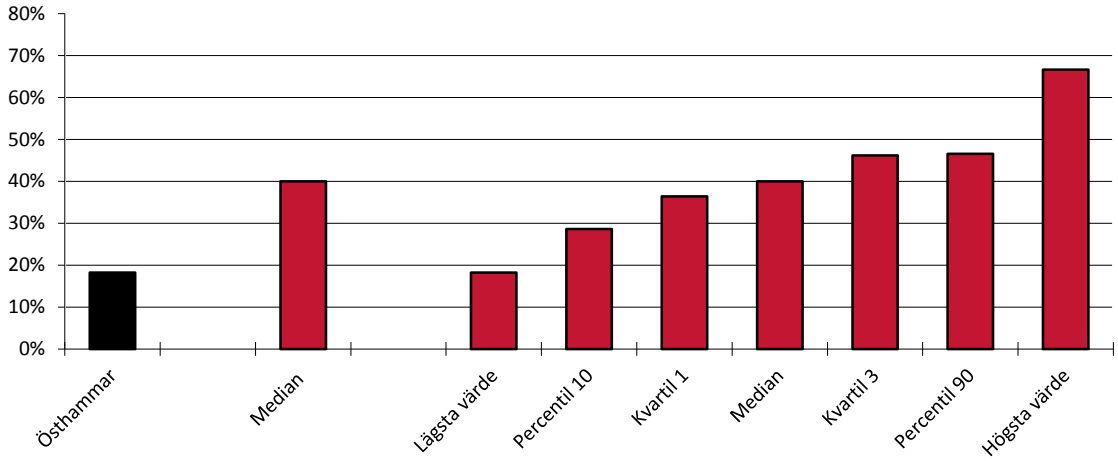

Dessa värden gäller Hela kommuner

Östhammars kommun	18%	Lägsta värde	18%
Median	40%	Median	40%
		Högsta värde	67%

Internrekrytering

Östhammar	
Internrekr. chefer	
Kvinnor	Män
18	3

Nyckeltalet beskriver andel kvinnor av alla som har internrekryterats till chefspositioner. Ett värde på 50% visar att hälften av alla interna chefs-rekryteringar är kvinnor. Önskat värde beror på mål och befintlig chefsstruktur.

Andel av internrekryterade chefer som är kvinnor - historisk utveckling

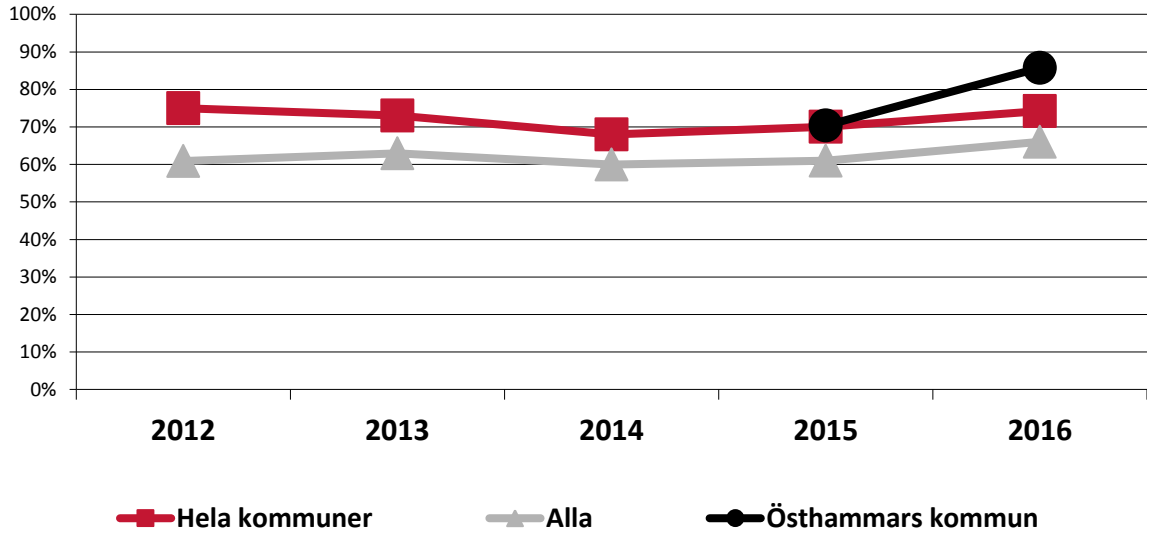

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun				70%	86%
Median Alla	61%	63%	60%	61%	66%
Median Hela kommuner	75%	73%	68%	70%	74%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

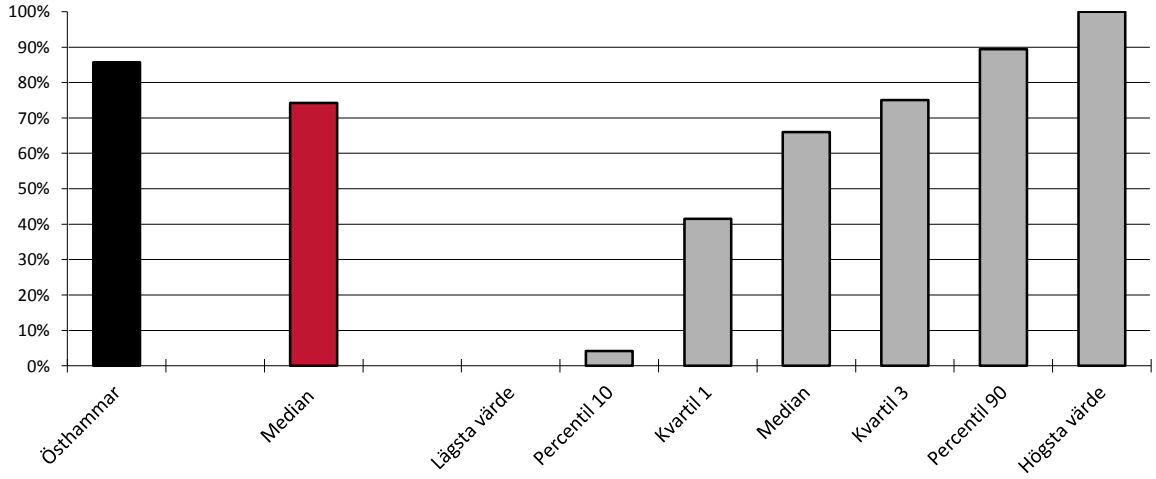

Östhammars kommun	86%	Lägsta värde	0%
Median	74%	Median Alla	66%
		Högsta värde	100%

Externrekrytering

Nyckeltalet beskriver andel kvinnor av alla som har externrekryterats till chefspositioner. Ett värde på 50% visar att hälften av alla externa chefs-rekryteringar är kvinnor. Önskat värde beror på mål och befintlig chefsstruktur.

Östhammar	
Externrekr. chefer	
Kvinnor	Män
10	5

Andel av externrekryterade chefer som är kvinnor - historisk utveckling

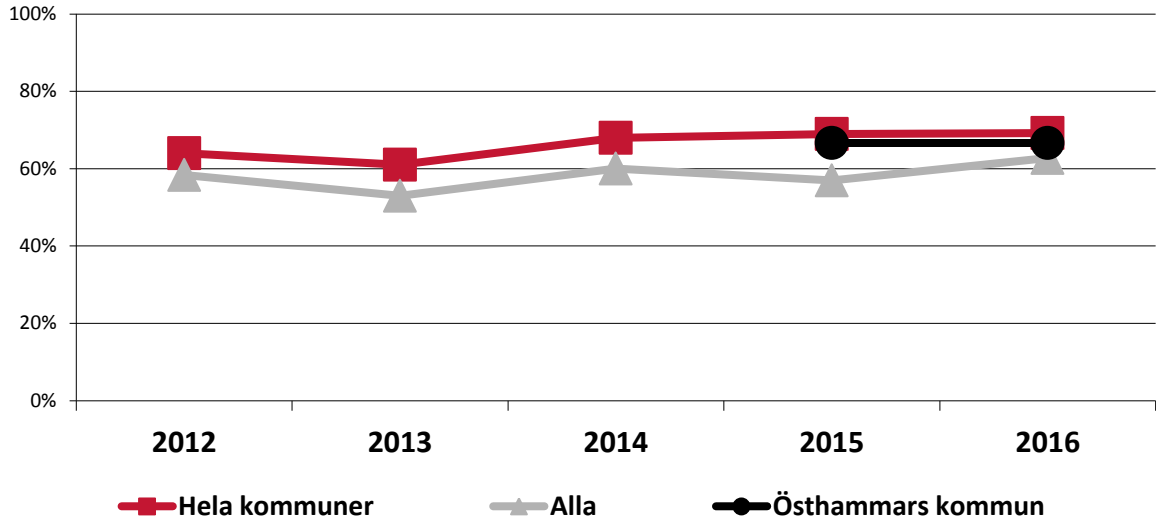

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			########	67%	67%
Median Alla	58%	53%	60%	57%	63%
Median Hela kommuner	64%	61%	68%	69%	69%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

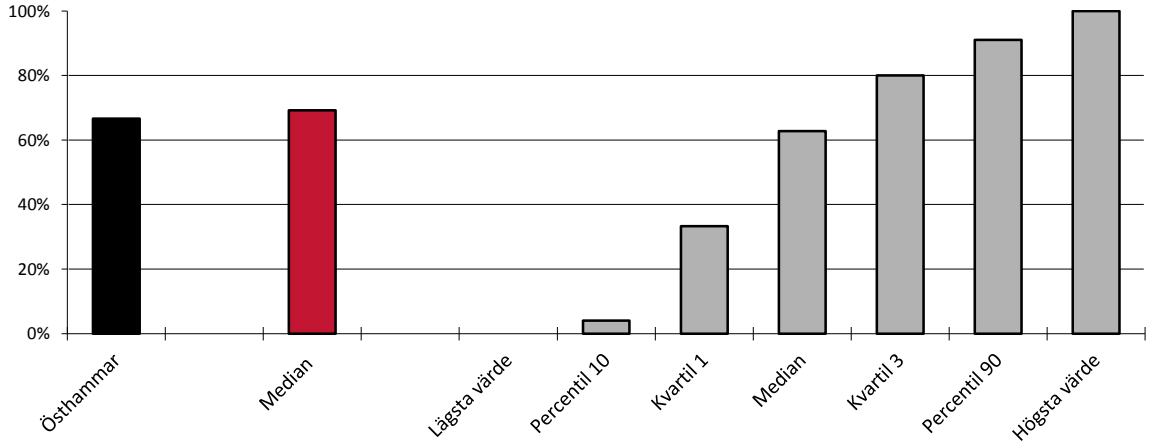

Östhammars kommun	67%	Lägsta värde	0%
Median	69%	Median Alla	63%
		Högsta värde	100%

Högskoleutbildning

Östhammar	
Andel högskoleutbildade	
Kvinnor	Män
i u	i u

Nyckeltalet beskriver andel kvinnor med högskoleutbildning jämfört med andelen män med högskoleutibldning. Om kvinnor har högskoleutbildning i lika grad som män är skillnaden 0%.

Skillnad i högskoleutbildning mellan kvinnor och män - historisk utveckling

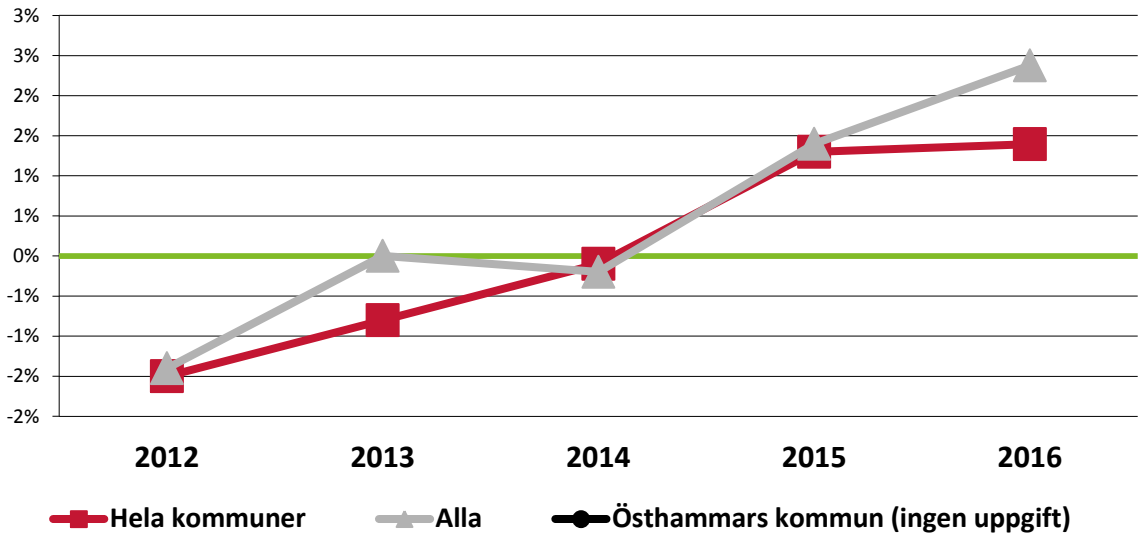

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun (ingen uppgift)					
Median Alla	-1%	0%	0%	1%	2%
Median Hela kommuner	-2%	-1%	0%	1%	1%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

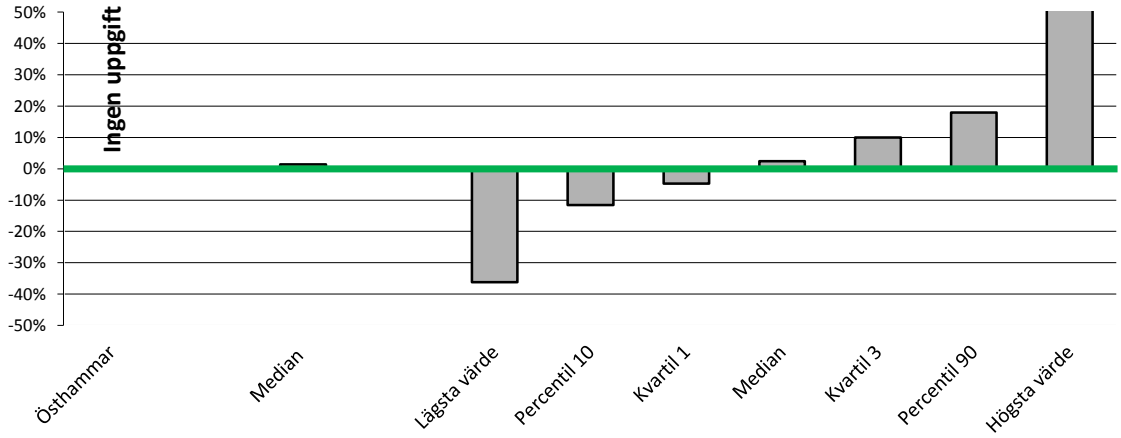

Östhammars kommun	Ingen uppgift	Lägsta värde	-36%
Median	1,4%	Median Alla	2%
		Högsta värde	52%

Kompetensutveckling

Östhammar	
Tid kompetensutv. / total arb. tid	
Kvinnor	Män
i u	i u

Nyckeltalet beskriver skillnaden i tid för kompetensutveckling för kvinnor jämfört med män. Om kvinnor och män har kompetensutveckling i lika hög grad är skillnaden 0%.

Skillnad i tid för kompetensutveckling mellan kvinnor och män - historisk utveckling

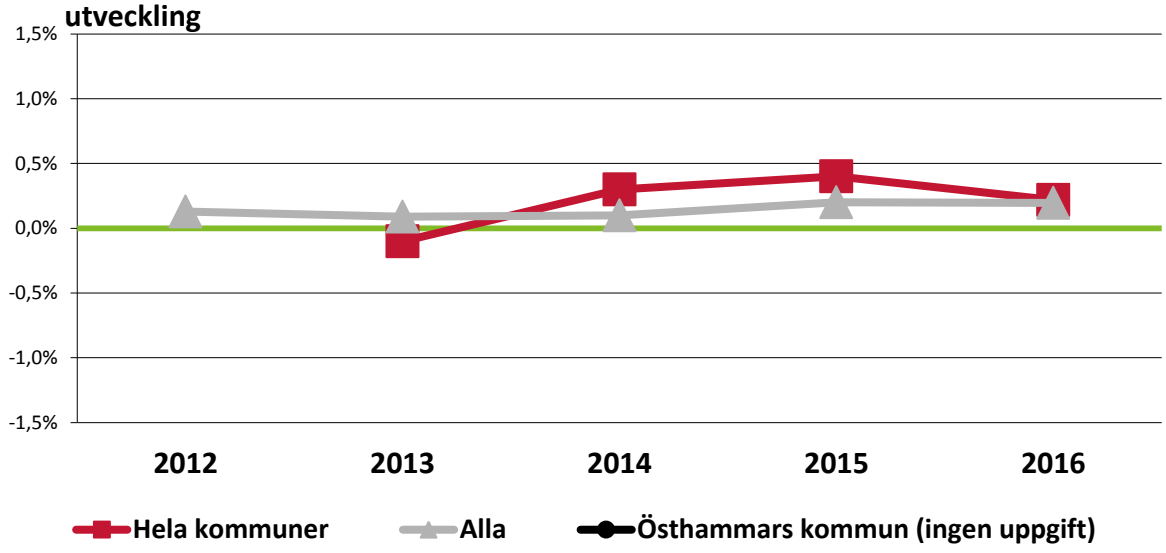

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun (ingen uppgift)					
Median Alla	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%
Median Hela kommuner		-0,1%	0,3%	0,4%	0,2%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

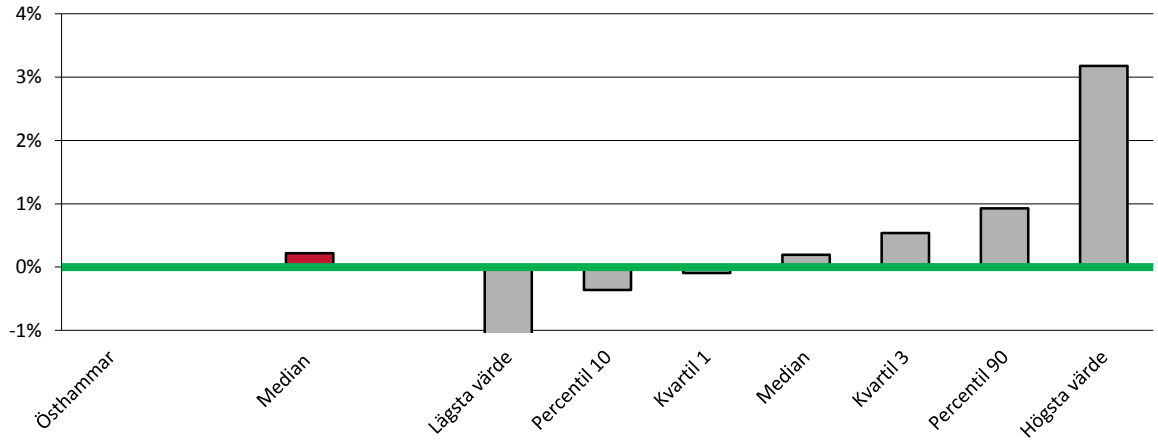

Östhammars kommun		Lägsta värde	-5,9%
Median	0,2%	Median Alla	0,2%
		Högsta värde	3,2%

Korttidssjukfrånvaro

Nyckeltalet beskriver korttidssjukfrånvaro dag 1-14 i procent av arbetad tid. Om nivån på korttidssjukfrånvaron för kvinnor och män är lika är värdet 0%.

Korttidssjukfrånvaro	Kvinnor	Män
Östhammar	3,8%	2,4%
Median alla	2,7%	1,9%
Median Hela kommuner	3,8%	2,7%

Skillnad i kort sjukfrånvaro (kvinnor/män) - historisk utveckling

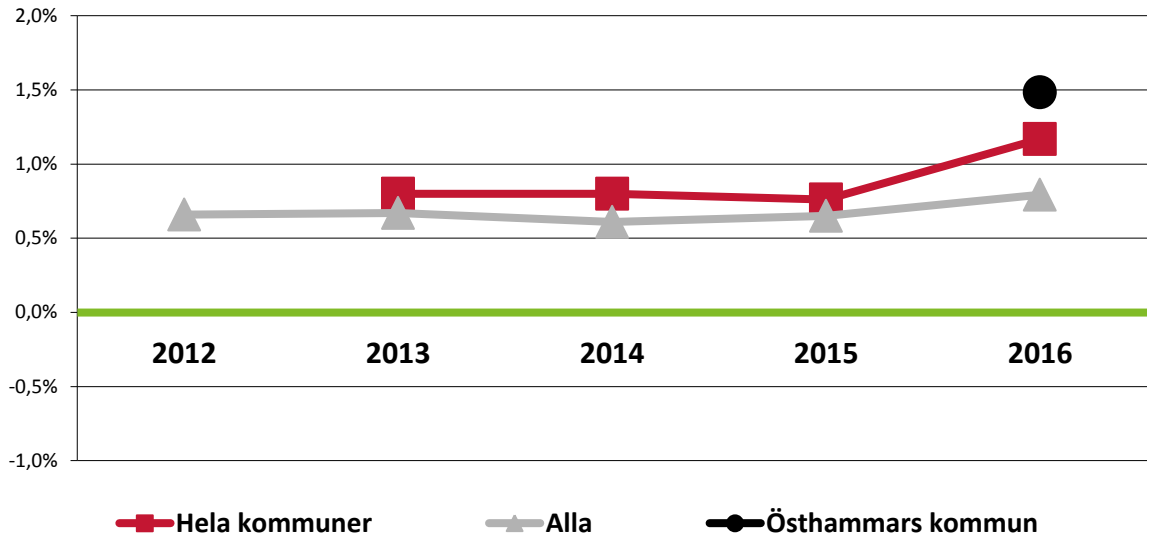

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun					1,5%
Median Alla	0,7%	0,7%	0,6%	0,7%	0,8%
Median Hela kommuner		0,8%	0,8%	0,8%	1,2%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

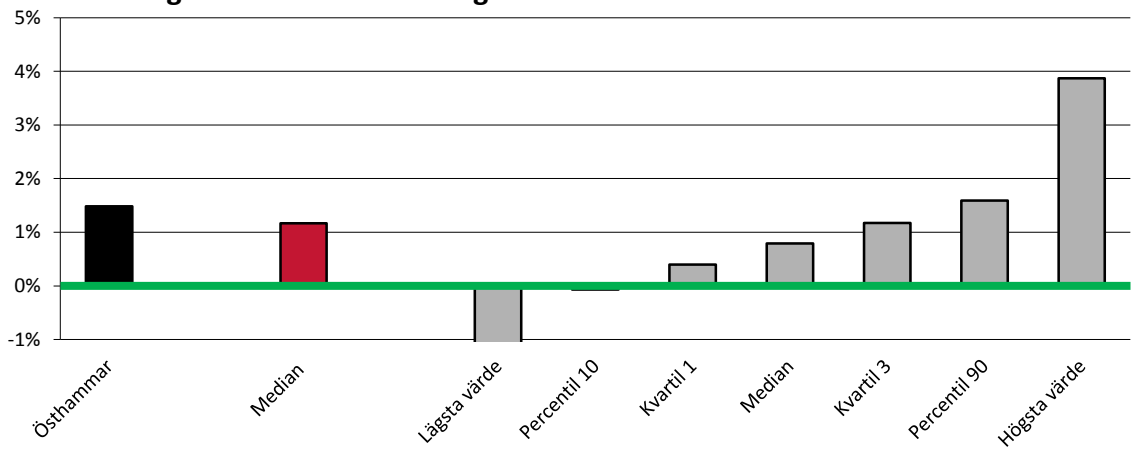

Östhammars kommun	1,5%	Lägsta värde	-2,6%
Median	1,2%	Median Alla	0,8%
		Högsta värde	3,9%

Föräldradagar män

Nyckeltalet beskriver genomsnittligt uttag av föräldradagar för de män som har tagit ut föräldraledighet.

Östhammars kommun		
Antal män	Dagar	Genomsnitt
33	1344	41

Genomsnittligt antal dagar som föräldralediga män tagit ut - historisk utveckling

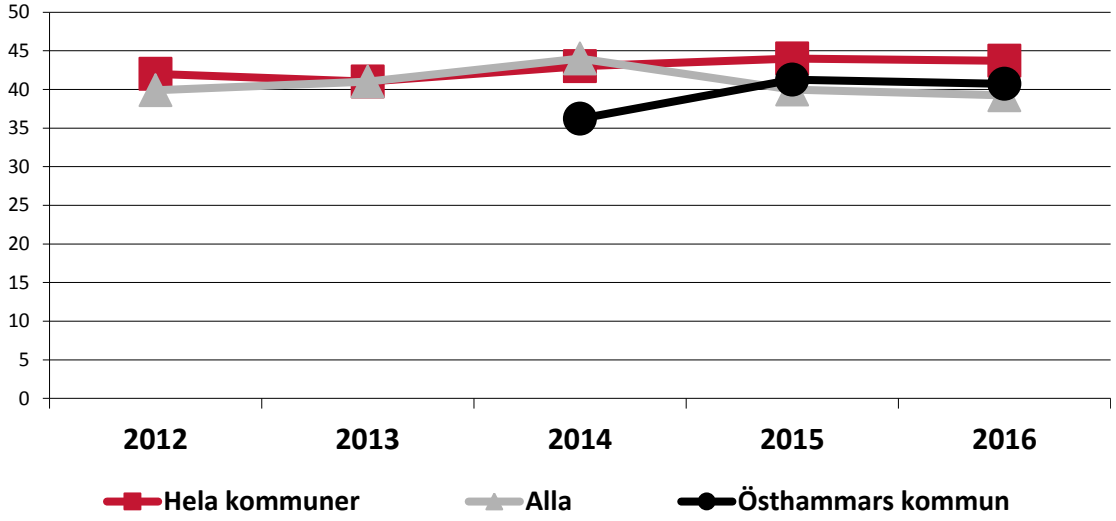

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun			36	41	41
Median Alla	40	41	44	40	39
Median Hela kommuner	42	41	43	44	44

Ert nuläge i förhållande till övrigas

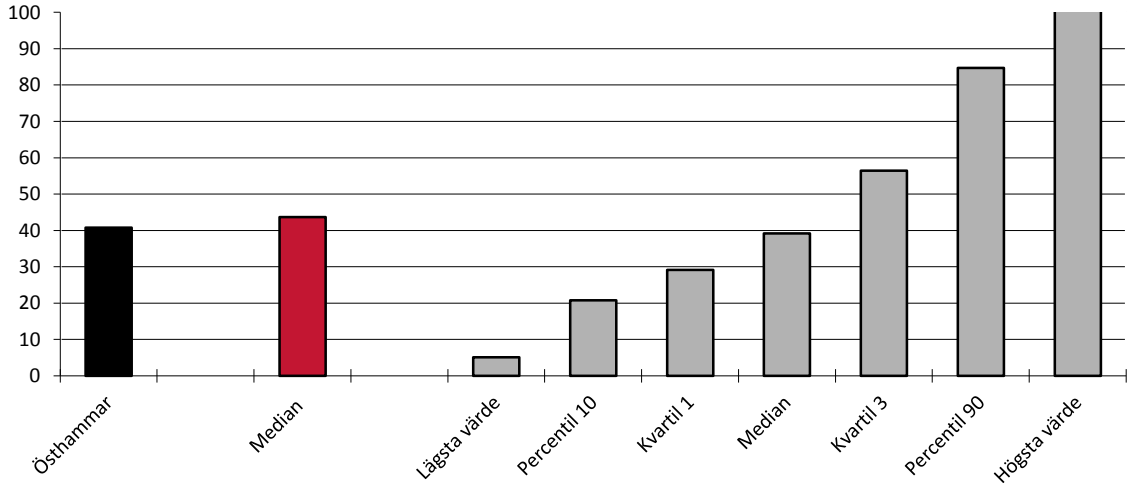

Östhammars kommun	41	Lägsta värde	5
Median	44	Median Alla	39
		Högsta värde	207

Tillfällig vård av barn

Nyckeltalet beskriver genomsnittlig skillnad i antal dagar som kvinnor och män tar ut tillfällig vård av barn. Om kvinnor och män i genomsnitt tar ut lika mycket tillfällig vård av barn är värdet 0.

Östhammars kommun	
Tillfällig vård av barn	
Kvinnor	Män
8,1	6,1

Skillnad i uttag av tillfällig vård av barn (kvinnor/män) - historisk utveckling

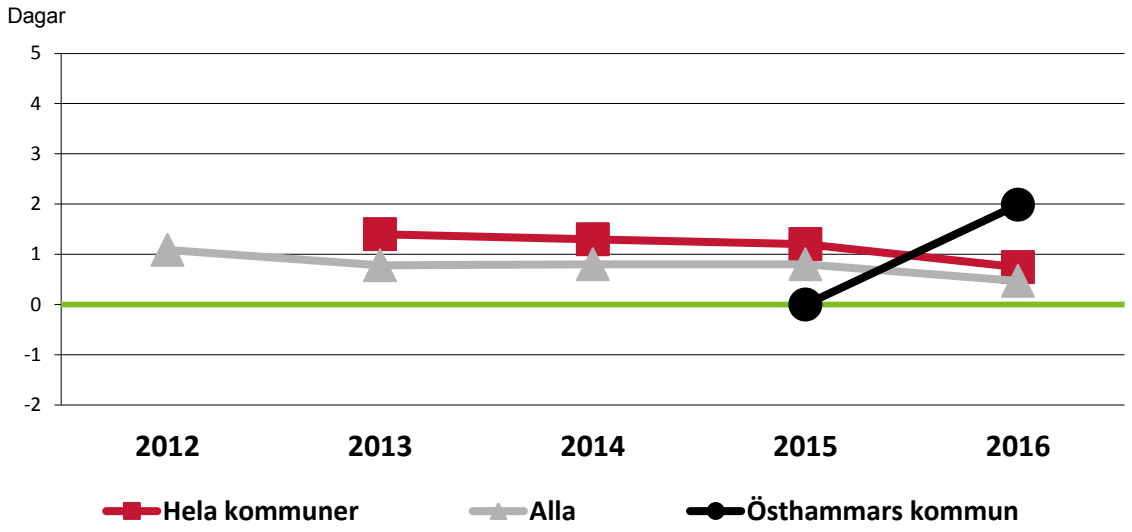

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun				0,0	2,0
Median Alla	1,1	0,8	0,8	0,8	0,5
Median Hela kommuner		1,4	1,3	1,2	0,7

Ert nuläge i förhållande till övrigas

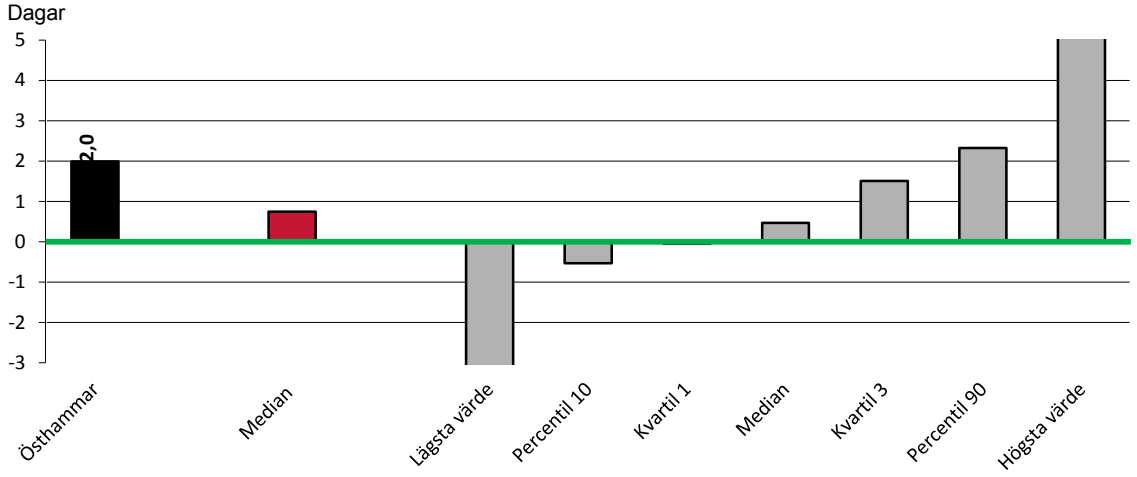

Östhammars kommun	2,0	Lägsta värde	-4,1
Median	0,7	Median Alla	0,5
		Högsta värde	6,9

Övertid

Nyckeltalet beskriver skillnaden i övertid mellan kvinnor och män, räknat som övertid i procent av arbetad tid.

Östhammars kommun	
Övertid	
kvinnor	män
i u	i u

Skillnad i rapporterad övertid (kvinnor/män) - historisk utveckling

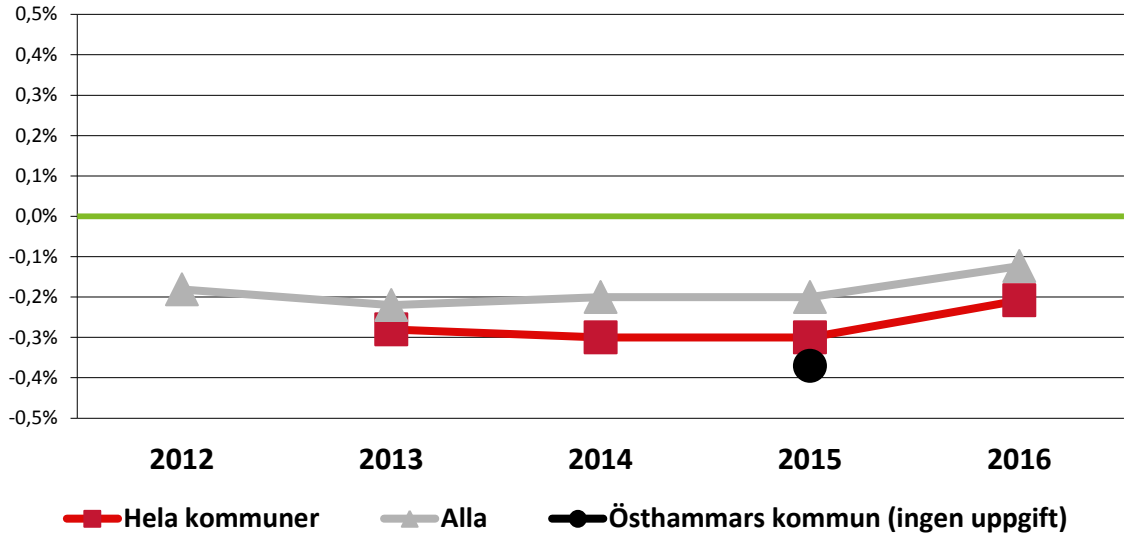

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun (ingen uppgift)				-0,4%	
Median Alla	-0,2%	-0,2%	-0,2%	-0,2%	-0,1%
Median Hela kommuner		-0,3%	-0,3%	-0,3%	-0,2%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

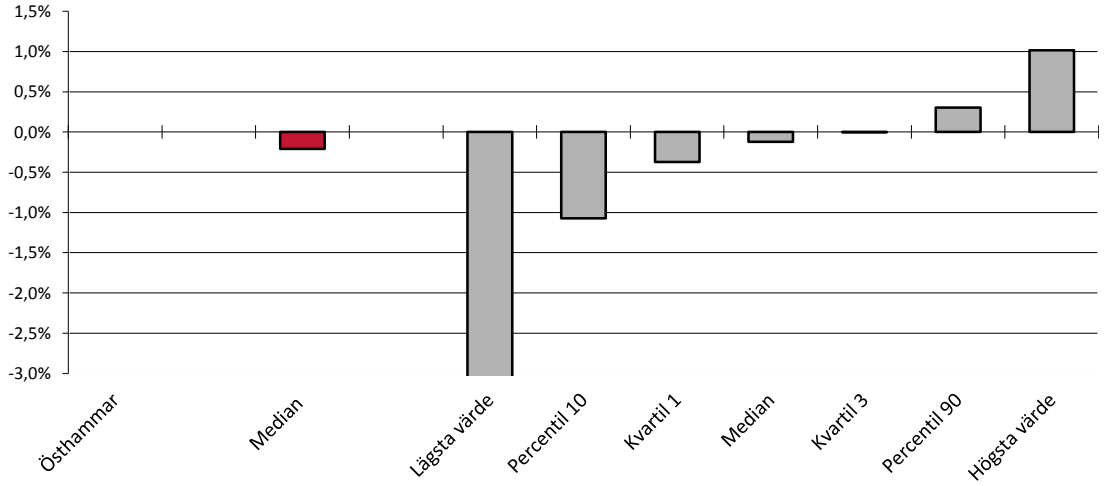

Östhammars kommun	Ingen uppgift	Lägsta värde	-6,2%
Median	-0,2%	Median Alla	-0,1%
		Högsta värde	1,0%

Reducerade heltidstjänster

Nyckeltalet beskriver skillnaden i andelen kvinnor och män som valt att reducera sin arbetstid.

Östhammars kommun	
Andel med reducerad heltid	
Kvinnor	Män
16%	8%

Skillnad i andel som frivilligt reducerat sin arbetstid

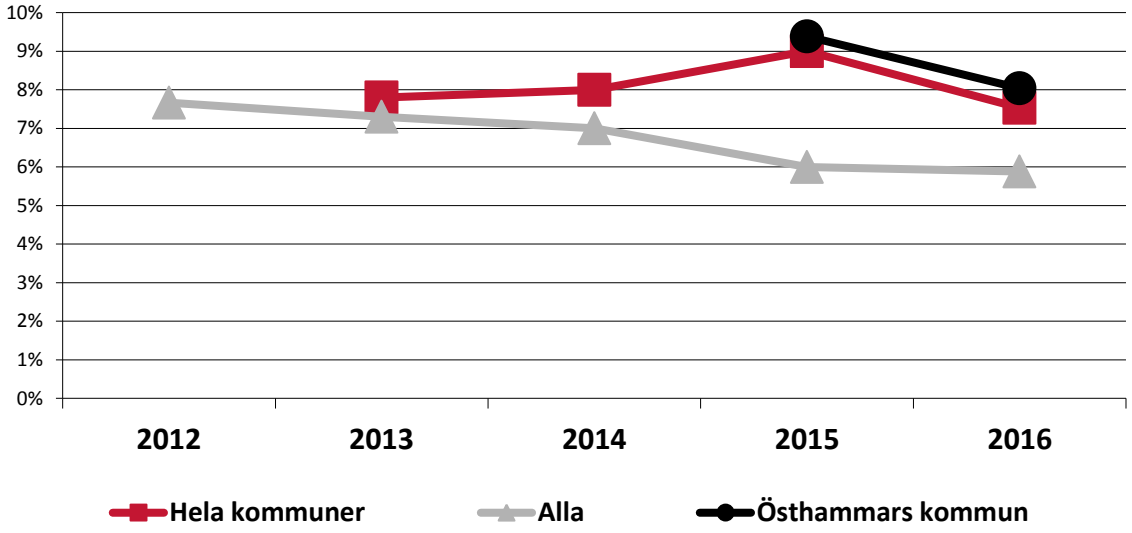

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun				9%	8%
Median Alla	8%	7%	7%	6%	6%
Median Hela kommuner		8%	8%	9%	8%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

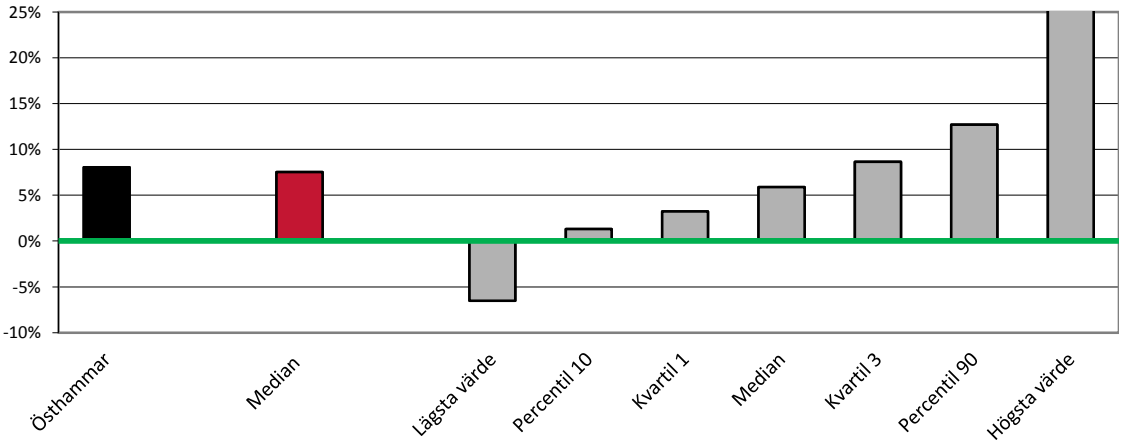

Alla 2016

Östhammars kommun	8%	Lägsta värde	-7%
Median	8%	Median Alla	6%
		Högsta värde	29%

Avgångar

Nyckeltalet beskriver andelen kvinnor som slutat under senaste 12-månadersperioden jämfört med andelen män som slutat.

Andel av tillsvidareanställda som slutat		
Östhammars kommun	Kvinnor	Män
Totalt	8,5%	8,8%
Exkl pension	5,6%	4,8%

Skillnad i andel kvinnor/män som slutat - historisk utveckling

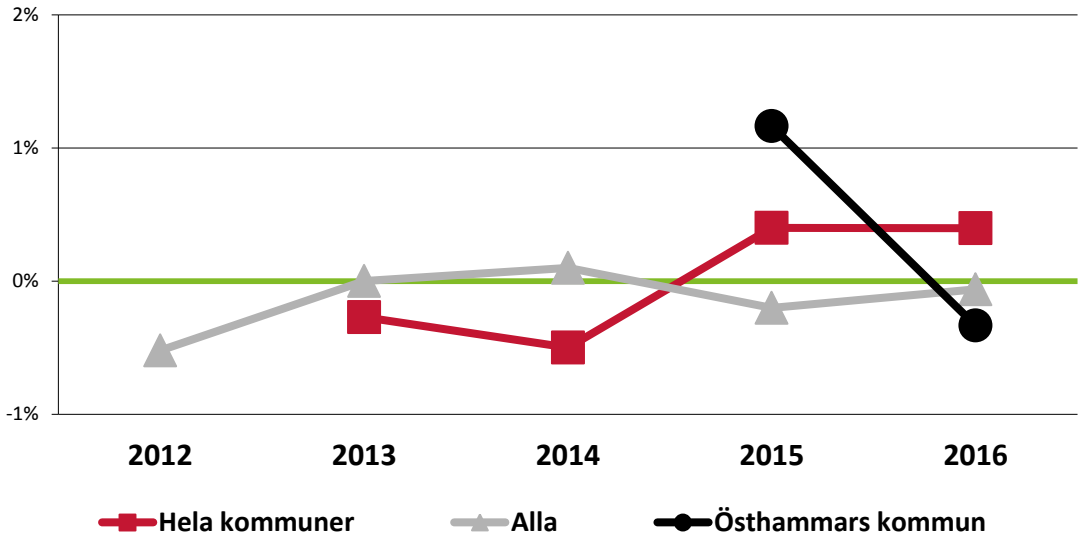

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun				1,2%	-0,3%
Median Alla	-0,5%	0,0%	0,1%	-0,2%	-0,1%
Median Hela kommuner		-0,3%	-0,5%	0,4%	0,4%

Ert nuläge i förhållande till övrigas

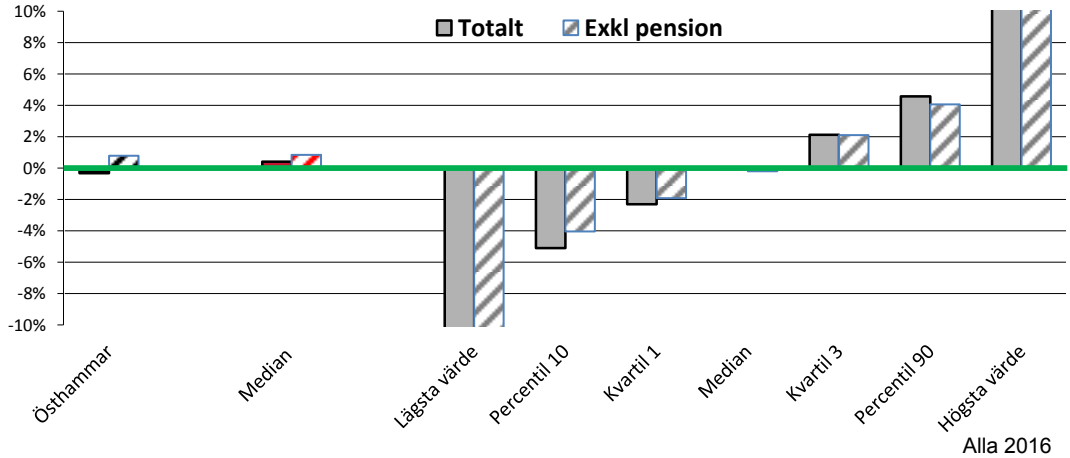

	Totalt	Exkl pension		Totalt	Exkl pension
Östhammars kommun	-0,3%	0,8%	Lägsta värde	-60,8%	-11,1%
Median	0,4%	0,8%	Median Alla	-0,1%	-0,2%
			Högsta värde	13,4%	14,7%

Ålder

Nyckeltalet beskriver skillnaden i medianålder för kvinnor jämfört med män.
Ju mer plus desto äldre är kvinnor jämfört med män.
Ju mer minus desto yngre är kvinnor jämfört med män.

Östhammars kommun	
Ålder kvinnor	Ålder män
47,0	46,0

Skillnad i ålder kvinnor/män (år) - historisk utveckling

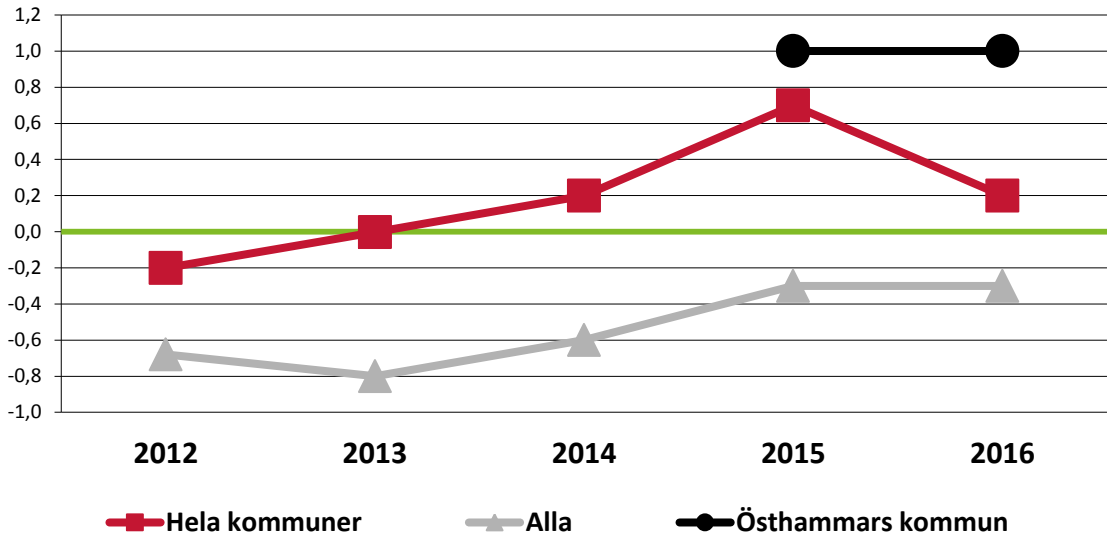

	2012	2013	2014	2015	2016
Östhammars kommun				1,0	1,0
Median Alla	-0,7	-0,8	-0,6	-0,3	-0,3
Median Hela kommuner	-0,2	0,0	0,2	0,7	0,2

Ert nuläge i förhållande till övrigas

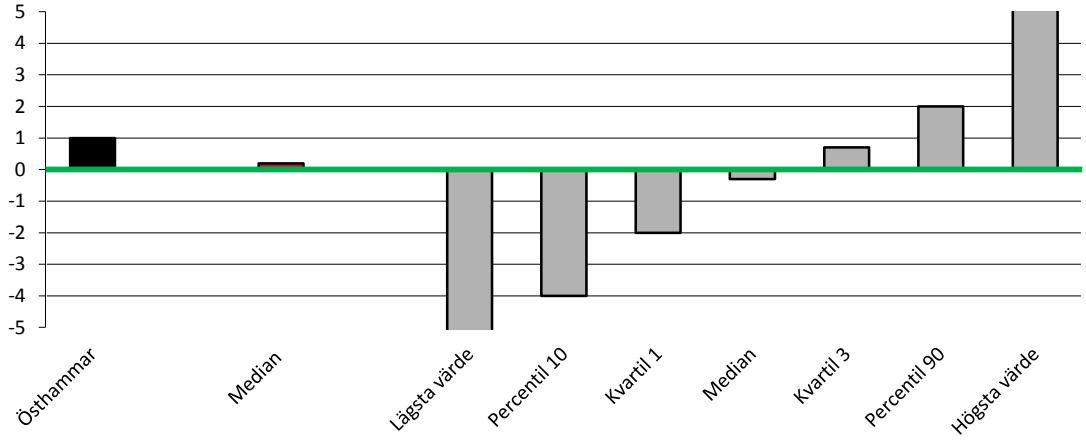

Alla 2016

Östhammars kommun	1,0	Lägsta värde	-19,0
Median	0,2	Median Alla	-0,3
		Högsta värde	6,8

Lärande nyckeltal

Östhammars kommun

Korrelation 0,69

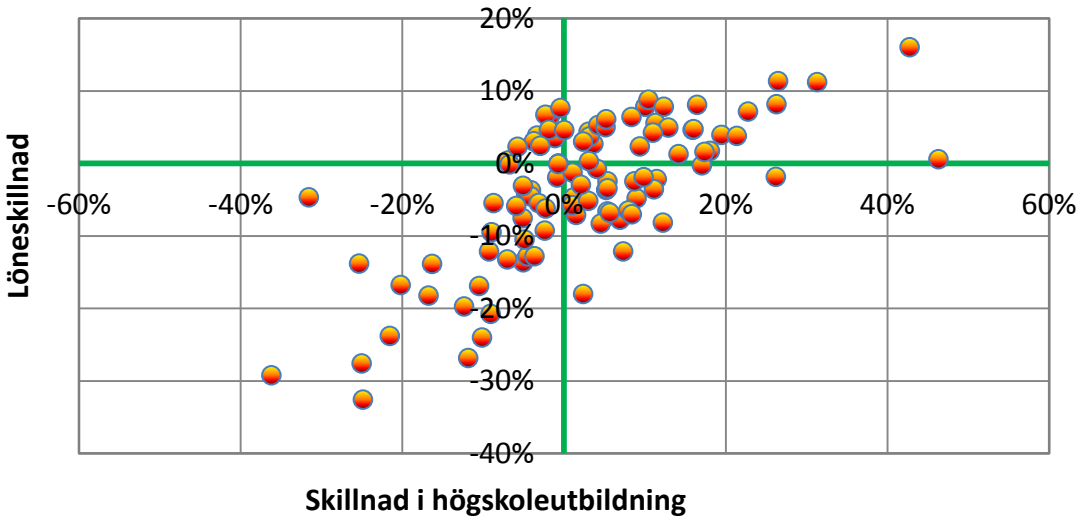

Varje punkt motsvarar en organisation.

Utbildning lönar sig

Det finns en stark korrelation mellan skillnad i högskoleutbildning mellan män och kvinnor och skillnad i lön. När män har högre andel högskoleutbildning har män högre medianlön. Och tvärtom. Rensat från högskoleutbildning har dock män något högre medianlön än kvinnor. Men andel högskoleutbildning har en betydligt större påverkan på medianlön än kön. Högskoleutbildning lönar sig alltså.

En korrelation på 0,69 innebär att det är en mycket stark samvariation mellan skillnad i högskoleutbildning och skillnad i medianlön. I de organisationer där kvinnor har högre medianlön än män har nästan samtliga organisationer en högre andel kvinnor med högskoleutbildning. Tyvärr finns det fortfarande fall där kön (=män) slår högskoleutbildning vad gäller påverkan på medianlön.

Så här beräknas JÄMIX:

Jämix beräknas utifrån nio nyckeltal.

De är
1 Andel yrkesgrupper med könsfördelning 40-60%
2 Andel kvinnor i högsta ledningsgruppen (eller andel män om färre män)
3 Andel chefer som är kvinnor i förhållande till andel anställda som är kvinnor
4 Kvinnors lön i procent av mäns lön (eller mäns lön om den är lägre)
5 Skillnad i lång sjukfrånvaro (kvinnor-män)
6 Skillnad i uttag av föräldradagar av de som tagit ut föräldradagar
7 Skillnad i sysselsättningsgrad (andel heltid, kvinnor-män)
8 Skillnad i andel tillsvidareanställda (kvinnor-män)
9 Jämställdhetsarbete antal ja av 17 frågor + 3p för tilläggsfråga.

Poängen för varje nyckeltal summeras till ett JÄMIX. Nyckeltalens poäng baseras på följande tabeller: Poängen i vänstra kolumnen uppnås när nivåerna för de olika nyckeltalen uppnås. Till exempel uppnås 20 poäng för Yrkesgrupper (nyckeltal 1) om andelen yrkesgrupper med minst 40% representation av båda könen överstiger 76%. För kvinnor i högsta ledningsgrupp uppnås 20 poäng om nyckeltalet (2) överstiger 40% (samtidigt som andelen män också överstiger 40%).

I alla nyckeltal utom jämställdhetsarbetet (nr 9) gäller även det omvända förhållandet (om män är underrepresenterade). Nyckeltalet utgår från det kön som är minst representerat, eller har minst andel sysselsättningsgrad, tillsvidareanställning osv.

Poäng	1	2	3	4	5	6	7	8	9
20	76%	40,0%	0,950	-1%	0,15%	5	-1%	-0,5%	20
19	72%	38,5%	0,925	-2%	0,30%	10	-2%	-1,0%	19
18	68%	37,0%	0,900	-3%	0,45%	15	-3%	-1,5%	18
17	64%	35,5%	0,875	-4%	0,60%	20	-4%	-2,0%	17
16	60%	34,0%	0,850	-5%	0,75%	25	-5%	-2,5%	16
15	56%	32,5%	0,825	-6%	0,90%	30	-6%	-3,0%	15
14	52%	31,0%	0,800	-7%	1,05%	35	-7%	-3,5%	14
13	48%	29,5%	0,775	-8%	1,20%	40	-8%	-4,0%	13
12	44%	28,0%	0,750	-9%	1,35%	45	-9%	-4,5%	12
11	40%	26,5%	0,725	-10%	1,50%	50	-10%	-5,0%	11
10	36%	25,0%	0,700	-11%	1,65%	55	-11%	-5,5%	10
9	32%	23,5%	0,675	-12%	1,80%	60	-12%	-6,0%	9
8	28%	22,0%	0,650	-13%	1,95%	65	-13%	-6,5%	8
7	24%	20,5%	0,625	-14%	2,10%	70	-14%	-7,0%	7
6	20%	19,0%	0,600	-15%	2,25%	75	-15%	-7,5%	6
5	16%	17,5%	0,575	-16%	2,40%	80	-16%	-8,0%	5
4	12%	16,0%	0,550	-17%	2,55%	85	-17%	-8,5%	4
3	8%	14,5%	0,525	-18%	2,70%	90	-18%	-9,0%	3
2	4%	13,0%	0,500	-19%	2,85%	95	-19%	-9,5%	2
1	0%	0,0%							0

Ta gärna kontakt med Nyckeltalsinstitutet för genomgång av resultatrapporten och få mer information om våra kompletterande tjänster kring förändringsledning.

08 - 402 00 29
info@nyckeltal.se

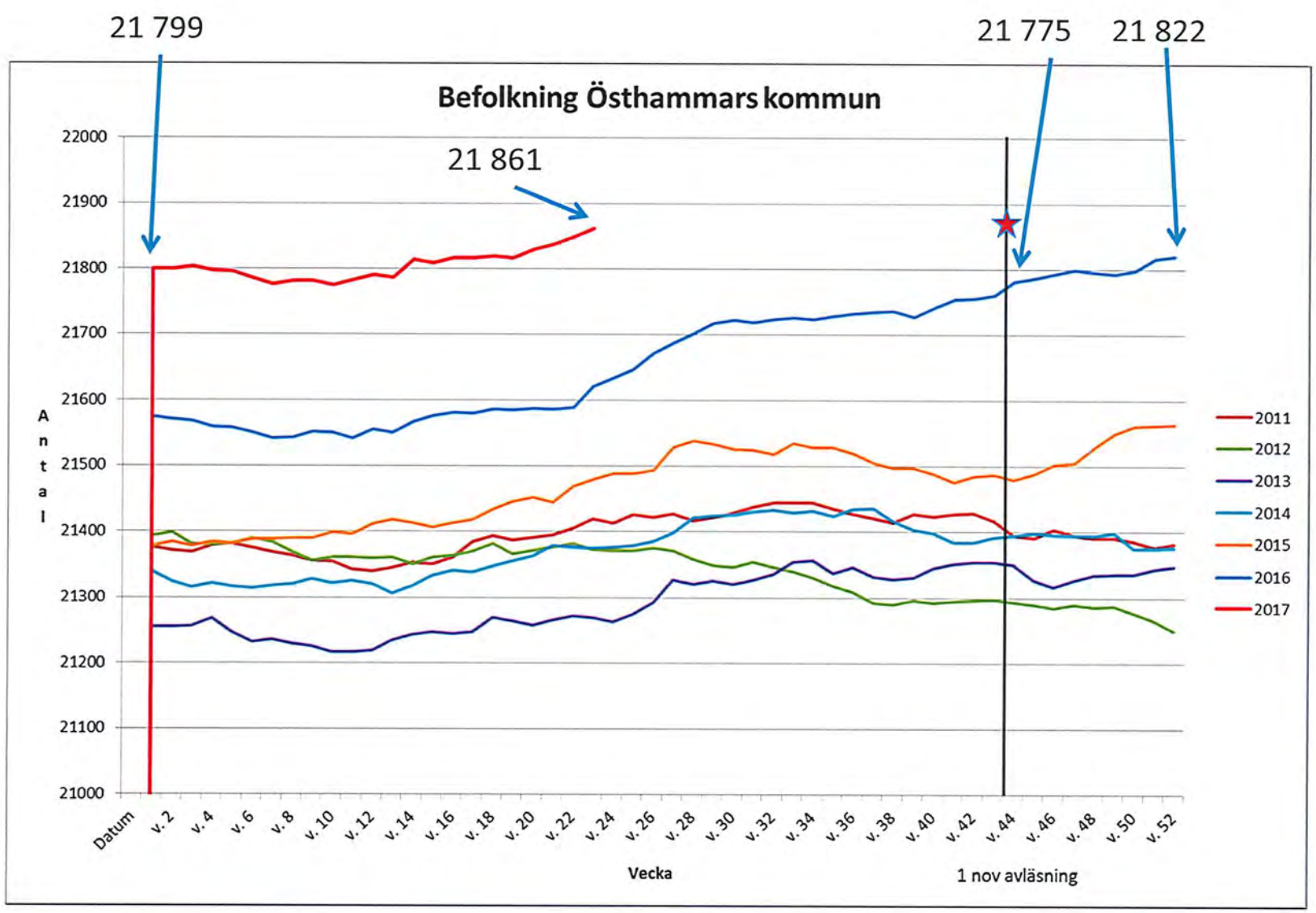

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Skatte- och bidragsprognos
2017 - 2021

Uppdaterad: 2017-04-20,27
SKL:s prognos: 2017-04-12, 2017-04-27
Antal invånare: 2017-04-18

21 836

Antal invånare	Budget/plan 2017	21 650	21 750			21 850	21 950	22 050
Antal invånare	Fastställt/prognos	21 775	21 950			22 250	22 550	22 850
		Fastställt	Prognos			Prognos	Prognos	Prognos
ÅR		2017	2018			2019	2020	2021
Eget skatteunderlag		47 246	48 445			50 161	51 744	53 952
Garanterat skatteunderlag		55 441	56 713	*Differens detalj*		58 906	61 229	63 808
Underlag för inkomstutjämning		7 941	8 268	*jämfört med*		8 745	9 486	9 856
Kommunens skattesats		21,69	21,69	*Före-*	*Budget*	21,69	21,69	21,69
Länsvis skattesats		19,14	19,14	*gående*	*plan*	19,14	19,14	19,14
		MKR	MKR	*prognos*	*2017*	MKR	MKR	MKR
Skatteinkomst före utjämning		1 024,8	1 050,8	*2,0*	*1,0*	1 088,0	1 122,3	1 170,2
Inkomstutjämning		152,0	158,3	*3,9*	*15,6*	167,4	181,6	188,7
Kostnadsutjämning		-19,0	-8,3	*10,8*	*5,5*	-8,4	-8,5	-8,6
Regleringsbidrag/avgift		-0,2	-4,0	*-0,3*	*-0,5*	-6,0	-8,4	-10,0
Eftersläpningseffekt		0,0	-1,6	*-1,6*	*-1,6*			
Fastighetsavgift		51,5	60,0	*7,5*	*8,0*	61,0	62,0	63,0
LSS utjämning		-22,8	-25,9	*-3,0*	*-2,9*	-26,3	-26,6	-27,0
SKATTER, BIDRAG OCH UTJÄMNING		1 186,2	1 229,2	*19,4*	*25,0*	1 275,7	1 322,4	1 376,2
Korrigerad slutavräkning 2016		1,8						
Slutavräkning 2017		-7,6						
SUMMA		1 180,5	1 229,2					
SKL:s prognos 2017-02-16		1 176,8	1 209,8			1 246,0	1 282,2	
	DIFFERENS	3,6	19,4			29,7	40,2	1 376,2
Budget/plan KF 2016-11-15		1 171,3	1 204,2			1 243,3	1 279,1	
	DIFFERENS	9,1	25,0			32,4	43,3	
Tot Budget/plan 161115 inkl del 10 mdr		1 182,3	1 215,2			1 255,6	1 292,6	
Inkl Ko's del av 10 mrdr ej i påsen ovan		1 186,0	1 235,1			1 279,8	1 324,8	

Preliminär resultatbudget 2018

	Budget 2017	*Korr Intern ränta*	Växling m förv	Avdrag Extra satsning 2017	Förändr enl plan	Tillägg under 2017	Uppräkn 2,5% lönekostn	Uppräkn 1,3% Övr netto	Ny in-köps-org. Växl	Förslag Extra fördeln	Budget 2018
Kommunstyrelse	**-170 094**	**1 452**	**10 901**	**10 210**	**-3 011**	**-605**	**-1 484**	**-561**	**-600**	**-12 077**	**-165 869**
Pott till fördelning	**0**							**0**		**0**	**0**
Ungas välmående	**0**									**-1 000**	**-1 000**
Utvecklings- och strukturfond	**-1 800**									**-5 427**	**-7 227**
varav Planpott	*-500*										-500
varav inkluderande arbetsmarknad	*-1 000*										-1 000
Kommunstyrelsens kontor	**-119 701**	**362**	**11 231**	**8 810**	**-1 757**	**-605**	**-1 260**	**-691**	**-600**	**-5 050**	**-109 262**
Politik	-7 778	7			-600	-605	-121	-38	3		-9 132
Stab	-10 983	201					-95	-91	10	-400	-11 358
Strategi	-6 690	4		2 250			-119	-25	3	-1 300	-5 877
Gem Överförmyndarnämnd	-1 558				-112		0	-20			-1 690
Gem Räddningstjänstnämnd	-22 940				-580		0	-298			-23 818
LVS Lednings- och verksamhetsstöd	-28 157	38		5 540	-465		-355	-127	-650	-2 150	-26 326
It-kontor	-12 210	21		1 020			-183	-64	7	-1 000	-12 409
Tillväxtkontor	-10 415	18					-163	0	6	-200	-10 754
EAS Enheten för arb. o sysselsättn.	-18 970	73	11 231				-226	-27	21		-7 898
Teknisk förvaltning	**-48 593**	**1 090**	**-330**	**1 400**	**-1 254**		**-224**	**130**		-600	**-48 381**
Bygg- och miljönämnd	**-6 590**	**34**			**763**		**-215**	**149**	**4**		**-5 855**
Kultur- och fritidsnämnd	**-37 304**	**459**	**330**		**-2 125**		**-427**	**-266**	**31**		**-39 302**
Barn- och Utbildningsnämnd	**-521 945**	**3 143**		**1 900**	**-2 500**		**-8 642**	**-2 542**	**260**	-6 398	**-536 724**
Socialnämnd	**-414 810**	**1 845**	**-11 231**		**-5 000**	-2 914	**-9 297**	**-894**	**305**	-4 771	**-446 768**
Pensioner mm mm	**-25 561**				**-1 000**			**0**			**-26 561**
Netto Internränta	**23 632**	**-6 933**									**16 699**
SUMMA DRIFTSKOSTNAD	**-1 152 672**	**0**	**0**	**12 110**	**-12 873**	**-3 519**	**-20 066**	**-4 115**	**0**	**-23 246**	**-1 204 381**
Skatter och bidrag	**1 182 321**				**32 880**	**16 066**				**3 815**	**1 235 082**
Räntor, netto	**-6 000**				**-500**	**500**					**-6 000**
ÅRETS RESULTAT	**23 649**	**0**	**0**	**12 110**	**19 507**	**13 047**	**-20 066**	**-4 115**	**0**	**-19 431**	**24 701**

Finansiellt resultatmål som uppnås 2,0%

Finansiellt resultatmål: 2% av skatter och bidrag 24 702

Korrigering av internräntan från 2,5% till 1,75% i ram enligt budgetbeslut 2016-11-15. Vi följer SKL's rekommendationer om nivån på internräntan.

Under 2017 har ansvar och budget **växlats mellan förvaltningar** och här flyttas motsvarande belopp i ramarna.
Från EAS till SN för interna och externa köp av platser Daglig verksamhet.
Från KFN till Tekniska för övertagande av anläggningar.

Extra satsningar i budget 2017 till Attraktiv arbetsgivare, Socialt hållbar kommun, Digitaliserad kommun och Växande kommun. Delar av anslaget av engångskaraktär utan att det angavs vilka delar.

Förändring enl plan 2018 KF 2016-11-15

Politik: Budget för Allmänna val, ***ÖFN och RTJN:*** Budgettäckning för resp nämnd. ***LVS:*** Driftskostnad nytt HR-system, ***Tek:*** Driftskostnad 1,3 mnkr inv.objekt utan hyresintäkter, avdrag 50 tkr sista del av interna köp ÖD. ***BMN:*** Minskning tillfällig ramökning konsulter, avdrag 200 tkr sista del av interna köp ÖD. **KFN:** Helårseffekt Gimo simhall, Korr beräknad hyra Storbrunn. Satsning Ungas mötesplatser och fritid. ***BUN:*** Beräknad hyreshöjn Frösåkersskolan o ökat elevantal. ***SN:*** Volymökningar demografiska faktorer. ***Pensioner:*** Beräknat ökade kostnader. ***Skatter o bidrag:*** beräkning SKL prognos 2016-10-05. ***Räntor, netto:*** Ökade kostnad pga ökade investeringar

Tillägg under 2017: 500 tkr Extra val och 105 tkr gem nämnd för kunskapsstyrning och 2 914 tkr motsvarande post från tilläggsbudget 2017 för daglig verksamhet.

Ramuppräkning är förslaget att lönekostnaderna räknas upp med 2,5% och övriga nettokostnader räknas upp med 1,3% (motsvarar KPI-KS mars).
Växling ny inköpsorganisation 650 tkr till LVS finansieras genom växling av budget från förvaltningarna utifrån bruttokostnad exkl löner.

Förslag extra fördelning

Ungas välmående 1,0 mnkr särskild satsning inom BUN och SN med 500 tkr vardera.

Utvecklings- och strukturfonden Består ursprungligen av 1,8 mnkr här tillfälligt utökad med ytterligare 5,4 mnkr.

Dataskyddsombud Nytt lagkrav 2018, 400 tkr kommunens andel av tjänst som delas med Tierp.

Strategienheten Förstärkning 700 tkr 1,0 tjänst + konsulttid och 600 tkr 1,0 tjänst FÖP Växande kommun

LVS 650 tkr extra tjänst central inköpsorganisation, 675 tkr Förvaltningsledare HR-system, 675 tkr tjänst HR-strateg för ökat stöd Attraktiv arbetsgivare och 150 tkr indexuppräkning verksamhetssystem.

IT 1,0 mnkr extra förstärkning tjänster.

Tillväxt En tillfällig förstärkning under tre år med totalt 600 tkr för att utveckla intranätet, anslag 200 tkr per år.

Teknisk förvaltning 600 tkr tillfällig förstärkning förbättrad dokumentation gatunätets standard.

BUN för att uppnå en 3% ramuppräkning läggs ett tillägg med ca 4,4 mnkr som blir ramhöjande. Dessutom ett extra tillfälligt anslag på 2,0 mnkr för 2018.

SN för att uppnå en 3% ramuppräkning läggs ett tillägg med ca 2,8 mnkr som blir ramhöjande, där ingår drift av 10 LSS platser from 3:e tertialet. Dessutom ett extra tillfälligt anslag på 2,0 mnkr för 2018.

Skatter och bidrag En beräknad ökad befolkning på ytterligare 75 personer till 1 november.

Underlag för Flerårsplan resultatbudget 2019-2021

	2018	2019			2020			2021	
	Budget	Enl. plan	Förslag Rev.	Budget	Enl. plan	Förslag Rev.	Budget	Förslag Rev.	Budget
Kommunstyrelse	**-165 269**	**-1 814**	**4 402**	**-161 681**	**-1 110**	**0**	**-162 791**	**200**	**-162 591**
Pott till fördelning	**0**			**0**			**0**		**0**
Ungas välmående	**-1 000**								
Utvecklings- och strukturfond	**-7 227**		**5 027**	**-2 200**			**-2 200**		**-2 200**
Kommunstyrelsens kontor	**-108 662**	**0**	**-1 225**	**-109 887**	**600**	**0**	**-109 287**	**200**	**-109 087**
Politik	-9 135		500	-8 635	600		-8 035		-8 035
Stab	-11 368			-11 368			-11 368		-11 368
Strategi	-5 880			-5 880			-5 880		-5 880
Gem Överförmyndarnämnd	-1 690			-1 690			-1 690		-1 690
Gem Räddningstjänstnämnd	-23 818		-1 000	-24 818			-24 818		-24 818
LVS Lednings- och verksamhetsstöd	-25 676		-725	-26 401			-26 401		-26 401
It-kontor	-12 416			-12 416			-12 416		-12 416
Tillväxtkontor	-10 760			-10 760			-10 760	200	-10 560
EAS Enheten för arb. o sysselsättn.	-7 919			-7 919			-7 919		-7 919
Teknisk förvaltning	**-48 381**	**-1 814**	**600**	**-49 595**	**-1 710**		**-51 305**		**-51 305**
Bygg- och miljönämnd	**-5 859**			**-5 859**			**-5 859**		**-5 859**
Kultur- och fritidsnämnd	**-39 333**			**-39 333**			**-39 333**		**-39 333**
Barn- och Utbildningsnämnd	**-536 984**	**-4 600**	**2 000**	**-539 584**	**-4 000**		**-543 584**		**-543 584**
Socialnämnd	**-447 073**		**-4 700**	**-451 773**		**-22 000**	**-473 773**	**-4 000**	**-477 773**
Pensioner mm mm	**-26 561**	**-1 000**		**-27 561**	**-1 000**		**-28 561**	**-1 000**	**-29 561**
Netto Internränta	**16 699**			**16 699**			**16 699**		**16 699**
Uppräkning				**-26 662**			**-54 083**		**-79 951**
SUMMA	**-1 204 381**	**-7 414**	**1 702**	**-1 235 755**	**-6 110**	**-22 000**	**-1 291 286**	**-4 800**	**-1 321 954**
Skatter och bidrag	**1 235 082**	**40 375**	**4 297**	**1 279 754**	**37 001**	**8 049**	**1 324 804**	**51 430**	**1 376 234**
Räntor, netto	**-6 000**	**-1 500**		**-7 500**	**-500**		**-8 000**		**-8 000**
ÅRETS RESULTAT	**24 701**	**31 461**	**5 999**	**36 499**	**30 391**	**-13 951**	**25 518**	**46 630**	**46 280**
Diff mot 2% finansiellt resultatmål				**10 904**			**-978**		**18 756**
Finansiellt resultatmål: 2% av skatter och bidrag				**25 595**			**26 496**		**27 525**

Förändringar i flerårsplanen 2019-2021

Utvecklings- och strukturfonden ***År 2019*** 2018 års tillfälliga ökning på 5,4 mnkr tas bort.

Politik ***År 2019*** 500 tkr för extra val 2018 tas bort från ramen och ***År 2020*** 600 tkr för allmänna val tas bort från ramen

Gem räddningstjänstnämnd ***År 2019*** i.o.m ny brandstation i Gimo ökar kostnaden till nämnden.

LVS ***År 2019*** 475 tkr för ledningssystem och 250 tkr för indexuppräkning verksamhetssystem.

Teknisk förvaltning ***År 2019*** enligt plan 1,8 mnkr ökning driftskostnader pga ökade investeringar där kostnaden ej kan tas ut genom ökade hyresintäkter. 600 tkr tas bort från ramen för förbättrad dokumentation av gatunätets standard. ***År 2020*** enligt plan 1,7 mnkr ökning driftskostnader pga ökade investeringar där kostnaden ej kan tas ut genom ökade hyresintäkter.

BUN ***År 2019*** 4,0 mnkr ökade lokalkostnader Frösåkersskolan och 600 tkr bibehålla standard för fler elever i grundskolan, det tillfälliga anslaget på 2,0 mnkr 2018 tas bort från ramen 2019. **År 2020** 4,0 mnkr ökade lokalkostnader Frösåkersskolan.

SN ***År 2019*** 2,0 mnkr volymökningar, 2,0 mnkr attraktiv arbetsgivare, 2,7 mnkr helårseffekt driftkostnader 10 pl LSS, det tillfälliga anslaget på 2,0 mnkr 2018 tas bort från ramen 2019. ***År 2020*** 2,0 mnkr volymökningar, 2,0 mnkr attraktiv arbetsgivare och 18,0 mnkr 36 pl särskilt boende i Öregrund. ***År 2021*** 2,0 mnkr volymökningar, 2,0 mnkr attraktiv arbetsgivare.

Pensioner mm ***År 2019 – 2021*** Enligt plan ökad ram med en miljon per år
Skatter och bidrag ***År 2019 – 2021*** En beräknad ökad befolkning med 300 personer per år.

Investeringsbudget 2018 utifrån plan 2016-11-15

	Budget 2017	Förändr enl plan	+ Uppräkn - Nedräkn 2,5%	Förslag			Budget 2018
Kommunstyrelse	**-158 750**	**-30 950**	**-3 400**	**-1 500**	**0**	**0**	**-194 600**
Vision	-5 000	0	0	0			-5 000
Oförutsett	-2 000	0	0	0			-2 000
Kommunstyrelsens kontor	-13 650	4 050	0	-1 500	0	0	-11 100
Teknisk förvaltning	-138 100	-35 000	-3 400	0	0	0	-176 500
Bygg- och miljönämnd	**-527**	**457**	0				-70
Kultur- och fritidsnämnd	**-2 500**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	-2 500
Barn- och Utbildningsnämn	**-4 000**	**-6 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	-10 000
Socialnämnd	**-3 500**	**900**	**0**	**0**	**0**	**0**	-2 600
Uppräkning			**-1 600**				-1 600
SUMMA	**-169 277**	**-35 593**	**-5 000**	**-1 500**	**0**	**0**	**-211 370**
Affärsverksamhet							
VA	**-37 000**	**-7 500**	**0**	**44 500**			**0**
Renhållning	**-1 000**	**-1 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-2 000**
SUMMA	**-207 277**	**-44 093**	**-5 000**	**43 000**	**0**	**0**	**-213 370**

FPI Faktorprisindex för byggnader april 2017 var 2,4% index för flerbostadshus.

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Investeringsbudget 2018 och plan 2019-2021 utifrån plan 2016-11-15

	2018	2019			2020			2021	
	Budget	Plan	Äskat	Förslag	Plan	Äskat	Förslag	Äskat	Förslag
Kommunstyrelse	-194 600	-90 700	-1 782	-92 482	-56 700	-22 000	-78 700	-136 700	-136 700
Vision	-5 000	-5 000	0	-5 000	-5 000	0	-5 000	-5 000	-5 000
Oförutsett	-2 000	-2 000	0	-2 000	-2 000	0	-2 000	-2 000	-2 000
Kommunstyrelsens kontor	-11 100	-7 600	0	-7 600	-7 600	0	-7 600	-7 600	-7 600
Teknisk förvaltning	-176 500	-76 100	-1 782	-77 882	-42 100	-22 000	-64 100	-122 100	-122 100
Bygg- och miljönämnd	-70	-200	0	-200	-200	0	-200	-200	-200
Kultur- och fritidsnämnd	-2 500	-2 500	0	-2 500	-2 500	0	-2 500	-2 500	-2 500
Barn- och Utbildningsnämnd	-10 000	-10 000	0	-10 000	-4 500	0	-4 500	-4 500	-4 500
Socialnämnd	-2 600	-2 700	0	-2 700	-2 300	0	-2 300	-2 300	-2 300
Uppräkning		-5 000		-5 000	-5 000		-5 000	-5 000	-5 000
SUMMA	-211 370	-111 100	-1 782	-112 882	-71 200	-22 000	-93 200	-151 200	-151 200
Affärsverksamhet				0			0		0
VA	0	-44 500	44 500	0	-39 500	39 500	0	-39 500	-39 500
Renhållning	-2 000	0	0	0	0	0	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	-213 370	-155 600	42 718	-112 882	-110 700	17 500	-93 200	-190 700	-151 200

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Tekniska förvaltningen
Andreas Aller

Distributionscentral tillsammans med Tierps kommun

Kommunstyrelsen beslutade 2015 att, tillsammans med Tierps kommun, utreda förutsättningarna för att inrätta en gemensam distributionscentral. Syftet med en distributionscentral är att öka möjligheterna för mindre och medelstora företag att leverera varor till kommunerna, att minska antal leveranser hos kommunernas enheter genom samlastade transporter och minska miljöpåverkan genom färre transporter. Projektet startade i augusti 2016 och utredningen lämnades in i mars 2017. Arbetet med utredningen utfördes i form av information- och faktainsamling, både från interna och externa parter. En kostnadskalkyl har presenterats (KSAU 2017-05-09) baserat på de förutsättningar som finns i kommunerna, kostnadsbild i andra kommuner som infört distributionscentral tillsammans med rådande kostnader på logistikmarknaden.

Offentliga måltider har en hög påverkansgrad på kommunernas klimat- och hållbarhetsarbete. Ett flertal lokala leverantörer och producenter är intresserade av att bidra till kommunernas klimat- och hållbarhetsarbete genom att leverera sina varor till kommunerna. I dag saknas tid och resurser för att arbeta med att lokala producenter kan leverera sina produkter till kommunerna. För att möjliggöra fortsatt arbete med hållbarhetsfrågor gällande närproducerade livsmedel behöver en samordnare tillsättas på en projektanställning i 1 år. Samordnaren ska, genom dialog med producenter och leverantörer, utforska möjligheter att handla närproducerade livsmedel till offentliga måltider. Samordnaren utreder vilka förändringar det kan innebära för organisation och verksamhet att hantera och implementera lokala produkter. Samordnaren ska ta fram kostnadskalkyler till budgetberedning november 2018 för ökning av närproducerade livsmedel samt de förändringar som det kan innebära för organisation och verksamhet.
Kostnaden för samordnare föreslås fördelas mellan Tierps och Östhammars kommuner.

Projektets kostnader under 2017 och 2018 beräknas till 700 tkr årligen under projekttiden.

Förslag till beslut
Tekniska förvaltningen föreslår att man i nuläget inte inför en distributionscentral utan att man projektanställer en samordnare enligt beskrivning ovan och att tekniska förvaltningen tilldelas extra pengar i budget för projektledaren.

Bilaga

- Utredning Distributionscentral i Östhammars och Tierps kommuner, dnr KS-2017-410.

Tekniska kontoret

…….
Andreas Aller
Projektledare

……..
Annelie Wallén
Måltidschef

……..
Annila Bexelius
Teknisk chef

Utredning

Distributionscentral i Östhammars och Tierps kommuner

Innehållsförteckning

Sammanfattning 3
1. Inledning 6
2. Bakgrund och uppdrag 6
3. Syfte 6
4. Omfattning 7
5. Metod 7
6. Terminologi - Begrepp och definitioner 7
7. Omvärldsanalys 8
8. Nuläge 11
8.1 Allmänt 11
8.2 Varuinköp och leveranser 12
8.3 Befintliga leverantörer 12
8.4 Transporter 14
8.5 Beställningar/System 14
9. Resultat 15
9.1 Placering av distributionscentral 15
9.2 Transporter 16
9.3 Påverkan köken 17
10. Beställningar/System 18
11. Lokala leverantörer 19
12. Säkerhet kring leveransplatser 21
13. Kostnadskalkyl 21
14. Andra varugrupper 24
15. Miljö 25
16. Övriga transporter 25
17. Upphandling - tidsaspekter 25
18. Övrigt för införande 26
19. Slutsatser 26
20. Referenser 27
21. Bilagor 28
21.1 Enkät 28

SAMMANFATTNING

År 2015 togs beslut i kommunstyrelserna i Östhammars kommun och i Tierps kommun att utreda möjligheten att starta en gemensam distributionscentral.

Syftet med utredningen är att ta fram ett underlag som kan peka på bland annat vilka ekonomiska konsekvenser en distributionscentral ger och vilka möjligheter det ger för mindre-medelstora företag inom kommunerna att leverera livsmedel till kommunerna. Utredningen ska också visa, om möjligt, vilka miljöbesparingar som kan göras och hur säkerheten kring leveransplatser påverkas.

Utredningen har enligt uppdrag fokuserats på inkommande transporter och leveranser av livsmedel in till och inom kommunerna.

För att ta reda på detta har intervjuer med personal inom respektive organisation genomförts, möten hållits med befintliga såväl som lokala leverantörer och fakta kring dagens leveranser samlats in. Utifrån insamlad fakta och information har data bearbetats för att skapa en bild av hur en framtida transportlösning kan se ut med samordnad varudistribution.

Sett till båda kommunerna så har man likvärdiga förutsättningar, allt från antal mottagare, landareal och antal invånare. Kommunerna ingår i en gemensam upphandling av livsmedel tillsammans med Heby kommun och Knivsta kommun. I dagsläget har man avtal med fyra leverantörer, Martin & Servera, Skånemejerier, Upplands trädgårdsprodukter och Stora Risten Fisk.

Beställningar görs i respektive leverantörs system, antingen via webbportal, mail eller telefon. I ett fåtal undantag, i Östhammars kommun används ett E-handels system, Raindance och man är kopplade till en leverantör, Martin & Servera.

Leverantörerna utför tillsammans ungefär 12 100 leveranser till kommunerna varje år. Av dessa leveranser står varje kommun för ungefär 50 % var. Fraktkostnaderna ingår varans pris och leverans sker till respektive enhet.

Vid beslut om att införa en distributionscentral bör tjänsten köpas upp från en tredje part. Det vill säga att man köper tjänsten från ett företag som står för lokal, personal och transporter. Det gör att kommunerna kan minimera resurser gällande driften av en distributionscentral samt att man låter någon med logistikkompetens ta hand om alla flöden.

Då inga befintliga företag inom kommunernas gränser har en färdig lösning att klara en fullskalig hantering av livsmedelsdistribution föreslås att man upphandlar utan peka på en specifik plats där en distributionscentral bör ligga. Det finns aktörer inom kommungränserna, men även i närliggande kommuner som är intresserade att utföra den här typen av tjänster.

En ny typ av transportlösning kommer att påverka mottagande kök på olika sätt. Dels kommer antalet leveranser minska men volymerna på transporterna kommer att öka. För tillagningskök, som har flest leveranser kommer skillnaden blir tydligast. För mottagningskök som har färre

leveranser blir förändringen mindre påtaglig, och uppfattningen hos mottagare mer positiv. Den oro som framförts avseende en ny transportlösning har pekat på att det ofta är stressigt att ta emot varor och att bristen på förvaring kan bli ett problem. Viktigt att framföra vid en förändring är den tidsvinst man skapar genom färre avbrott i arbetet då antalet leveranser minskar.

Med en fullt utvecklad samordnad varudistribution i Östhammars kommun och Tierps kommun bör en besparing i antal stopp kunna uppgå till 60 % eller 7300 stopp per år. Den totala miljövinsten är svår att utreda i nuläget; främsta anledningen är att det inte går att peka på specifik placering av en distributionscentral.

Det finns ett flertal lokala leverantörer, både mindre och medelstora som vill leverera varor till kommunerna. Historiskt har det dock varit svårt för dem att lyckas, bland annat på grund av kravet på fri leverans till varje enhet. Men de lokala leverantörerna har även upplevt andra hinder som gör att de har svårt att svara på upphandlingar. Det rör sig om exempelvis krav på volymer samt att de inte har det sortiment som ställts som krav i upphandlingar. En annan viktig sak som påtalats är att man inte har den administrativa styrkan att hantera beställningar från flera enheter, vilket gör att en samordnad beställning måste ske.

Alla dessa olika parametrar som framkommit i möten med de lokala leverantörerna gör att det föreslås, om en distributionscentral införs, att man skapar en funktion inom kommunerna som agerar samordnare. Samordnaren blir länken mellan kommunerna och de lokala leverantörerna. Samordnaren har ständig dialog med lokala leverantörer och arbetar aktivt för att hitta lösningar för hur de ska kunna bli leverantörer till kommunerna. Det måste göras i samarbete med Kostenheten i Tierp och Måltidsenheten i Östhammar. Samordnaren hanterar beställningar från dessa leverantörer då de måste göras på ett samordnat sätt. Samordnaren bör även ha det övergripande och dagliga ansvaret mot den upphandlade distributionspartnern.

En gemensam distributionscentral beräknas årligen kosta kring 6 300 000 SEK i drift. Kostnadskalkylen beräknas på rådande kostnader i logistikbranschen, kostnader i andra kommuner som infört samordnad varudistribution och de faktum att konkurrenssituationen är svår att avgöra i det här fallet. Utöver det tillkommer en kostnad för den föreslagna samordnaren på uppskattningsvis 700 000 SEK.

Man kan, genom att särskilja frakten från varans pris hos leverantörerna, räkna med en besparing på initialt 700 000 SEK, eller 2 % av den totala inköpssumman på 35 000 000 SEK som kommunerna tillsammans i dag köper in livsmedel för per år. Men, den siffran kan både öka eller minska, eftersom det är helt beroende av hur man lyckas med framtida avtal och hur stor del leverantörerna är villiga att sänka.

Om beslut tas att införa en distributionscentral bör man omgående titta på andra varugrupper inom kommunerna som kan ingå i den samordnade varudistributionen. Ju fler varor som kan samlastas ju mer ökar möjligheten att minska miljöpåverkan och säkerheten på vägarna och vid leveransplatser.

Det finns inga hinder att införa samordnad varudistribution i Östhammars kommun och Tierps kommun, men man får räkna med ökade kostnader och att resurser från kommunerna kommer att behöva tillsättas. Ett aktivt arbete för att få in de mindre- och medelstora leverantörerna kommer att behöva ske kontinuerligt. Vid ett införande kommer kommunikationen mellan samtliga inblandade vara en av de viktigaste framgångsfaktorerna.

1. INLEDNING

Kommunstyrelserna i Östhammars kommun och Tierps kommun beslutade 2015 att utreda möjligheten att starta en kommunal distributionscentral. Anledningen är att man vill möjliggöra för mindre och medelstora företag att leverera livsmedel till kommunerna. Man vill också utreda vilka miljöeffekter en kommunal distributionscentral har samt hur den skulle påverka säkerheten kring skolor och förskolor genom färre transporter.

I respektive kommun valde man även att se över möjligheten att göra detta i sammarbete med andra kommuner. Resultatet blev att man gick samman och valde att utreda detta gemensamt.

2. BAKGRUND OCH UPPDRAG

En förstudie gällande samordnad varudistribution har redan genomförts år 2014 i Östhammars kommun[1]. Där rekomenderades man att gå vidare och utreda frågan i detalj och ta fram ett underlag för att kunna ta beslut om man skall gå vidare och implementera en distribtuionscentral. I rapporten föreslogs även att man skulle se över möjligheten till samarbete med närliggande kommuner.

3. SYFTE

Syftet med utredning är att ge ett underlag till beslut om man skall gå vidare och införa en distributionscentral.

Utredningen ska innehålla och svara på

- Förutsättningar för att få in fler lokala leverantörer
- Jämförelse av nuvarande transportlösning med en distributioncentral
- Vilka förändringar kommer det att bli för köken
- Hur påverkas trafiksäkerheten vid skolor och förskolor
- Kommer det bli någon påverkan för privata näringsidkare
- Finns företag i kommunerna som kan driva en distributionscentral?
- Geografiska förutsättningar
- Tidplan för ett införande
- Hur påverkar ett införande kommande upphandlingar av livsmedel?
- Vilka andra varugrupper kan nyttja en distributionscentral?
- Kostnadskalkyl

[1] WSP – Förstudie samordnad varudistribution Östhammars kommun (2014)

4. OMFATTNING

Utredningen har genomförts gemensamt för Tierps kommun och Östhammars kommun men vissa delar i rapporten kommer att presenteras kommunseparat för att få en bättre överblick. De varor som studerats är livsmedel, som också varit det primära i detta uppdrag. Andra typer av varor kommer att omnämnas i rapporten, men endast refererat till som möjligheter att utveckla inom den samlade varudistributionen i framtiden.

Utredningen ska dokumenteras i en gemensam rapport för både Östhammars kommun och Tierps kommun.

5. METOD

I utredningen användes olika metoder; valet av metoder baseras på erfarenheter från tidigare utförda projekt i andra kommuner och projektledarens tidigare erfarenhet.

- Insamling av fakta internt och externt för att skapa en nulägesbild och samla data att jämföra en framtida transportlösning med
- Möten och samtal med interna och externa intressenter, bland annat befintliga leverantörer, lokala företag och personer inom kommunerna
- Eget arbete – förberedelser och analyser av den fakta som samlats in
- Studiebesök i andra kommuner för att ta del av deras erfarenheter och titta på deras lösningar
- Enkätundersökning hos köken för att ta del av deras bild av nuvarande och eventuellt framtida transportlösning
- Besök i köken för att ta skapa en delaktighet och informera om projektet samt få deras syn på nuvarande transportlösning och eventuella framtida förändringar

6. TERMINOLOGI - BEGREPP OCH DEFINITIONER

Tredjepartslogistik – Tredjepartslogistik innebär att en tredje part åtar sig att utföra hela eller delar av de logistiktjänster som krävs för att säkerställa materialflöden mellan ett företag och dess kunder. De vanligaste formerna av tredjepartslogistik är att tredjepartsföretaget utför de fysiska transporterna till kunderna eller att tredjepartsföretaget svarar för den fysiska lagerhållningen och administrationen, så kallade lagerhotellverksamhet[2].

[2] PLAN Föreningen för Produktionslogistik, Stig-Arne Mattsson: Logistikens termer och begrepp | 2004

Lastbärare - anordning som bär och håller samman en mängd varor och som är speciellt utformad för att underlätta hantering[3].

7. OMVÄRLDSANALYS

Det finns i dag ett drygt tjugofemtal olika kommunala distributionsslösningar i Sverige. Lösningarna ser olika ut, men gemensamt för alla är att man riktat in sig på att minska antal transporter inom kommunen samt öka säkerheten. Många har även haft målet att öka antalet lokala leverantörer. Borlänge var den kommun som var ute först och redan 1999 startade upp en kommunal distributionscentral tillsammans med Gagnefs, Säters och Smedjebackens kommuner. Efter det har ett flertal följt och många nya lösningar har kommit till.

Det finns också kommuner som haft distributionscentral på agendan men som av olika skäl inte valt att gå vidare eller avvakta. Bland skälen kan man hitta att kostnaderna anses bli för höga, att miljövinsten inte blir så stor som förväntat eller att det helt enkelt inte finns intresse av att kommunen ska gå in och ta över privata aktörers leveranser.

Nedan följer några exempel på kommuner som infört samordnad varudistribution där studiebesök gjorts för att titta på deras lösningar.

Katrineholm

Med sina dryga 22 000 invånare startade Katrineholm upp sin verksamhet med distributionscentral 2006. Verksamheten utförs i kommunens regi, både gällande hanteringen på omlastningscentralen samt transporter. Fokus har varit att öka antal lokala leverantörer och minska antal transporter och därmed minska miljöpåverkan.

Katrineholm använder sig av en huvudleverantör för leveranser av samtliga livsmedel. Man har beslutat att dela upp leveranserna från leverantören genom att låta leverantören köra direkt till alla tillagningskök och sedan leverera det som skall till mottagningskök till omlastningscentralen. Man har även avtal med 8 mindre lokala leverantörer som samtliga levererar sina varor till omlastningscentralen. Inköpen från de lokala leverantörerna sker via en central inköpsfunktion på kommunen. Inköp från huvudleverantören sker direkt ute i köken. Inköpen från de lokala leverantörerna styrs så att de planeras in i menyer i god tid innan de skall finnas med på menyn. På så sätt kan man planera och styra menyer tillsammans med producenter efter tillgång på råvaror. Vissa av producenterna är styrda av säsong eller tillgång vilket gör att det inte alltid handlar om kontinuerliga leveranser. På omlastningscentralen finns även lagringsmöjligheter så att de lokala leverantörerna har möjlighet att delleverera sina

[3] PLAN Föreningen för Produktionslogistik, Stig-Arne Mattsson: Logistikens termer och begrepp | 2004

produkter. I vissa fall kan det vara så att en lokal producent eller leverantör skall leverera en viss mängd av en produkt men har i sin tur svårt att själv kunna hålla lager innan produkten skall levereras. Därför har man valt att ge leverantören möjlighet att utföra delleveranser då kommunen har möjlighet att lagra produkten innan slutlig leverans skall ske till enheterna.

På omlastningscentralen hålls även ett mindre lager av vissa typer av produkter som används frekvent av köken. På så sätt kan man hålla ned antal inkommande leveranser av vissa typer av livsmedel till centralen och man kan tillhandahålla snabba leveranser till köken utan att vara beroende av leveranser från leverantören. Det rör sig främst om livsmedel med lång hållbarhet och nutrition.

Utöver livsmedel körs även kontorsvaror ut från omlastningscentralen. Leveranserna från omlastningscentralen sker i egen regi med 3 lätta lastbilar. Leveranserna sker efter förutbestämda rutter vilket gör att man kan kontrollera vilka tider leveranser skall ske. Det i sin tur underlättar för mottagare då de vet vilka dagar och tider de får sina leveranser och kan på så sätt planera sitt arbete.

Eskilstuna

En kommun som valt att driva en distributionscentral i egen regi och upphandla transporterna är Eskilstuna kommun. Man startade i september 2014 och hade då 4 anställda, i dag har man vuxit till 13 anställda och det passerar varor med en vikt av 110-130 ton genom distributionscentralen varje vecka.

Målet när man startade distributionscentralen var att minska miljöpåverkan och höja trafiksäkerheten genom färre transporter. Man har fram till nu lyckats minska antal stopp i kommunen från ca: 25 300 till ca: 11 200 per år. Resultatet är en besparing på ca: 200 ton CO2 per år och minskad lastbilstrafik på vägar och vid skolor och förskolor.

Transporterna körs i 3 lastbilar och de går på 100 % biogas och tjänsten köps in från extern part.

I dag hanterar man kommunens alla inköp av livsmedel och de passerar och sampackas på distributionscentralen för vidare transport ut till verksamheterna. Man har i dagsläget sju olika leverantörer för livsmedel och de är uppdelade på följande huvudkomponenter; grönsaker och ägg, fryst bröd, färsk fisk, komponenter kaffemaskiner, kaffe - te - mjölk och kosttillskott.

Fler varugrupper är på väg in, kontorsmaterial, hygien- och rengöringsprodukter och IT-produkter.

På distributionscentralen tillhandahåller man även logistiken för av kommunen ägda hjälpmedel till Vård och Omsorg. Inom detta område utför man upphämtningar av hjälpmedel som inte används och kontrollerar dess status och sedan lagerförs produkterna. Det handlar bl.a. om sjukhussängar, rullstolar och andra hjälpmedel inom Vård och Omsorg som används återkommande. Produkterna kontrolleras och märks upp på individnivå för att möjliggöra kontroll och uppföljning av varje produkt. Vård och Omsorg kan beställa dessa hjälpmedel via

en webbportal och hjälpmedlen körs sedan ut från distributionscentralen i förbestämda slingor på förbestämda dagar.

Man har även startat ett koncept med återvinning av möbler som ägs av kommunen. Distributionscentralen har möjlighet att hämta in möbler som inte längre behövs på en enhet. Möblerna kontrolleras och funktionstestas. De möbler som sedan anses vara funktionsdugliga och i gott skick läggs ut till försäljning på en intern webbportal i kommunen. Här kan beställare gå in och titta om specifika möbler finns till försäljning istället för att köpa in nytt. Priset utgör kostnaden för hanteringen, lagringen och transporten av möbeln.

För att styra alla flöden, från beställning till leverans använder man sig av E-handel.

Sandviken

I Sandviken har man valt att köpa hela tjänsten, det vill säga både drift av distributionscentral och transporter. Företaget som utför tjänsten heter Maserfrakt och centralen är belägen i Gävle. Maserfrakt har sedan tidigare erfarenhet av att driva distributionscentral då de varit leverantör av samma tjänst till dalakommunerna bestående av Borlänge, Gagnef, Säter, Falun och Ludvika. I Sandviken har man två fasta leveransdagar och det är främst livsmedel som levereras. En viss del av kontorsmaterial skickas med samma transporter. Man fyller normalt två bilar på morgonen med enbart kommunens varor som sedan körs ut enligt fastställda rutter. På förmiddagen sker leveranser av livsmedel till ett antal enheter och sedan sker ett uppehåll. Då tar leverantören istället med sig färdiglagad mat och levererar till mottagningskök. På eftermiddagen fortsätter leveransen av livsmedel till övriga mottagare. En tredje bil tar hand om leveranser till de mottagare som ligger i utkanten av kommunen, tillsammans med dessa leveranser kan Maserfrakt leverera till andra mottagare inom den privata sektorn.

Nu har man i Sandvikens kommun tagit beslut om att under 2017 och 2018 bygga ett nytt centralkök. I samband med det kommer man även, sammankopplat till centralköket bygga en egen distributionscentral som kommer att drivas i egen regi. Anledningen är att man anser sig kunna minska transporterna ytterligare genom att tillaga mer mat på ett ställe och därmed minska transporterna ut i kommunen. Transporterna från distributionscentralen kommer att upphandlas av extern part.

8. NULÄGE

8.1 Allmänt

Östhammars och Tierps kommuner är grannkommuner och ligger i nordöstra Uppland. Kommunerna är lika på flera sätt, både till yta och befolkningsmängd.

Några fakta om kommunerna som är intressanta kopplade till livsmedelsdistributionen.

Tierps Kommun

- Tierps kommun har en landareal om 1 546,33 km^2 och har 20 744 invånare[4]
- Av invånarna är 22 % i åldern 0-19 och 24 % 65 år och äldre
- Leveranser av livsmedel sker till Tierp, Söderfors, Skärplinge, Karlholmsbruk, Hållnäs, Mehedeby, Månkarbo, Vendel, Tobo och Örbyhus
- Kommunen har tre större vägar för transporter in till- och inom kommunen

  o Europaväg: E4

  o Riksväg: 76

  o Länsväg: 292

Östhammars kommun

- Östhammars kommun har en landareal om 1 474,61 km^2 och har 21 563 invånare[5]
- Av invånarna är 20 % i åldern 0-19 och 25 % 65 år och äldre
- Leveranser av livsmedel sker till Östhammar, Gimo, Österbybruk, Alunda, Öregrund och Gräsö
- Kommunen har fyra större vägar för transporter in till- och inom kommunen

  o Riksväg: 76

  o Länsväg: 288, 290, 292

Ett större vägprojekt är igång på länsväg 288 för att förbättra framkomligheten och trafiksäkerheten. Ombyggnaden gäller sträckan Alunda-Gimo och beräknas vara klar hösten 2017.

Uppdelat per kommun fördelar sig enheterna som i dag har livsmedelsleveranser på följande sätt:

Tierps kommun

- 42 enheter/leveransadresser

[4] Tierps kommun – tierp.se
[5] Östhammars kommun – osthammar.se

- 9 tillagningskök
- 26 mottagningskök
- 7 caféverksamheter

Östhammars kommun

- 45 enheter/leveransadresser
- 25 tillagningskök
- 14 mottagningskök
- 6 caféverksamheter

Totalt i båda kommunerna finns i dag 87 enheter som tar emot livsmedelsleveranser, varav 34 är tillagningskök, 40 mottagningskök och 13 caféverksamheter.

Det som skiljer kommunerna åt är antalet tillagningskök mot antalet mottagningskök. I Östhammars kommun har man fler tillagningskök och färre mottagningskök. I Tierps kommun är det fler mottagningskök än tillagningskök.

I snitt görs det 2-3 leveranser i veckan till tillagningskök och 1-2 leveranser till mottagningskök och caféverksamheter från de flesta av leverantörerna.

Utöver tillagningskök och mottagningskök som tillhör måltidsenheten i Östhammars kommun och kostenheten i Tierps kommun så finns även caféverksamheter som beställer livsmedel.

8.2 Varuinköp och leveranser

År 2015 köpte man i Östhammars kommun in livsmedel för ca: 15 miljoner SEK och i Tierps Kommun för ca: 20 miljoner SEK.

Östhammars kommun och Tierps kommun ingår i en gemensam upphandling av livsmedel tillsammans med Knivsta kommun och Heby kommun.

8.3 Befintliga leverantörer

Leverantörer inom livsmedel är:

Martin & Servera

Den största leverantören av livsmedel, sett till antal leveranser är Martin & Servera. Från Martin & Servera köps alla livsmedel förutom färsk frukt, grönsaker, mjölk och färsk och fryst fisk. De står för 35 % av de leveranser av livsmedel som sker inom kommunerna i dag. Varor som kommer från Martin & Servera skickas från och med januari 2017 från Enköping via en distributionscentral i Gävle som drivs av Maserfrakt. Maserfrakt kör i sin tur ut Martin & serveras leveranser till de kommunala enheterna i Östhammars och Tierps kommuner.

Skånemejerier

Mejeriprodukter köps från Skånemejerier och de står för 29 % av de leveranser av livsmedel som sker inom kommunerna i dag. Varorna kommer från Skåne och lastas om på ett distributionsföretag i Årsta utanför Stockholm som heter Axelsson Transport för vidare transport till Tierps och Östhammars kommuner. Sett till antal leveranser är Skånemejerier den näst största leverantören av livsmedel till kommunerna.

Upplands trädgårdsprodukter

Från Upplands Trädgårdsprodukter köps färsk frukt och grönsaker och de står för 28 % av leveranserna som sker av livsmedel inom kommunerna i dag. De är ett lokalt beläget företag och har sin verksamhet i Månkarbo och sysselsätter 10-12 personer beroende på säsong. Företaget har 8 egna lastbilar och utför ungefär 350 leveranser i veckan. De levererar till samtliga kommuner i Uppland förutom Håbo och de har även leveranser till privata näringsidkare i bland annat Gävle och Stockholm.

Stora Risten Fisk

En lokalt belägen leverantör av färsk och fryst fisk som ligger utanför Öregrund och står för 8 % av leveranserna av livsmedel som sker inom kommunerna i dag. Den frysta fisken levereras från ett lager i Gimo. Distributionen sker i egen regi med egna transporter.

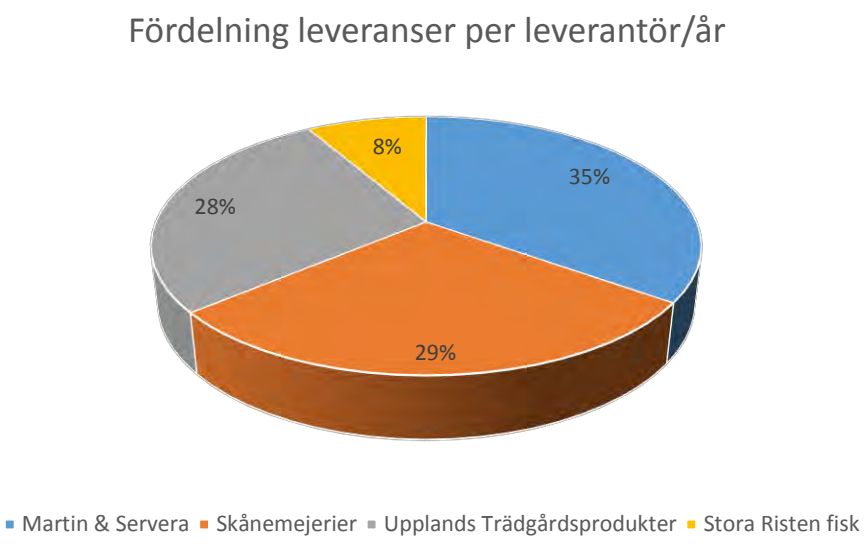

Diagram 1: Fördelning leveranser per leverantör/år

Avtalen med befintliga leverantörer av livsmedel ser ut på följande sätt

Nuvarande avtal:	Avtalslängd
- Martin & Servera	2018-04-30
- Skånemejerier	2018-04-30
- Upplands Trädgårdsprodukter	2017-08-31 – beslutat att förlängas till 2018-04-30
- Stora Risten Fisk (Färsk fisk)	2017-08-31 – beslutat att förlängas till 2018-04-30
- Stora Risten Fisk (Fryst fisk)	2017-08-31 – beslutat att förlängas till 2018-04-30

Möten med de befintliga livsmedelsleverantörer som Tierps och Östhammars kommuner upphandlat har genomförts. Avsikten har varit att informera om projektet samt ta del av deras tankar om att i framtiden eventuellt leverera varor till en distributionscentral. Överlag har det varit positiv respons och en förståelse för ett sådant här projekt.

Det sker ca: 12 100 leveranser varje år av livsmedel och båda kommunerna står för ca: 50 % var. Antalet leveransadresser, landareal och befolkningsmängd speglar även detta.

I nuvarande transportupplägg sker det i snitt 3,5 leveranser i veckan till varje enhet. Tidsåtgången hos mottagaren beräknas i snitt vara 20 min per leveranstillfälle. Då räknar man in mottagning av varor, kvittering av dessa, förflyttning till kyl/frys eller annan lagring samt uppackning. Det gör att tidsåtgången per vecka då blir 3,5 leveranser x 20 minuter x 87 mottagare =6 090 minuter eller 101,5 timmar/vecka.

Uppgifterna baseras på information som uppgetts av personal vid besök i köken.

8.4 Transporter

I nuvarande avtal har man ”fri frakt” på de varor som levereras, vilket betyder att frakten ingår i varans pris och leverantörerna levererar beställda varor direkt till respektive beställande enhet.

Interna transporter av tillagad mat från tillagningskök till mottagningskök i Tierps kommun är upphandlade av Taxi Norra Uppland. Interna transporter av tillagad mat från tillagningskök till mottagningskök i Östhammars kommun görs av Arbetsmarknadsenheten/Daglig verksamhet.

8.5 Beställningar/System

I Tierps kommun beställer man varor via leverantörernas system, antingen via leverantörsportal, mail eller telefon. För att skapa menyer, beräkning av näringsvärde samt underlag för beställningar använder man sig av systemet Matilda.

I Östhammars kommun har man infört E-handel, men detta används än så länge sparsamt när det gäller livsmedel och är endast kopplat till en leverantör och man använder det endast på tre enheter. Övriga beställningar sker via leverantörernas system, antingen via en leverantörsportal, mail eller telefon. För att skapa menyer, beräkning av näringsvärde samt underlag för beställningar använder man sig av systemet AIVO.

9. RESULTAT

9.1 PLACERING AV DISTRIBUTIONSCENTRAL

För att få en effektiv lösning av samordnad varudistribution i Östhammars och Tierps kommuner bör en tredjepartlogistiklösning upphandlas, där en distributionspartner tillhandhåller lokal, fordon och personal för drift av central och transporter. Anledningen till att en tredjepartslogistiklösning bör ses som det bästa alternativet är att de kräver mindre resurser och investeringar från kommunerna. Det andra alternativet, att driva en distributionscentral i egen regi skulle göra att investeringskostnaderna blir väldigt höga. Kommunerna behöver då stå för lokal, personal samt all nödvändig utrustning som krävs. En helt annan typ av organisation kring distributionscentralen skulle även behöva byggas upp då allt ansvar skulle ligga på kommunerna.

En undersökning har genomförts för att se vilka förutsättningar som finns inom kommunernas gränser gällande företag som skulle kunna driva en eventuell distributionscentral och sköta transporterna ut till enheterna. När det gäller livsmedel finns i dag inget företag som har en färdig helhetslösning för både drift av central och transporter med kraven på kyl- och fryshanteringen inom kommunernas gränser. Det som däremot framkommit är att det, i båda kommunerna, finns intressenter som vill driva en eventuell central och sköta transporterna till kommunernas enheter. Det skulle dock kräva investeringar från dessa aktörer och man skulle troligtvis behöva skriva längre avtal för att det ska vara intressant för dem att svara på en upphandling.

Man bör även ta hänsyn till att det finns aktörer med erfarenhet av liknande tjänster i närliggande kommuner och som har en fungerande organisation där investeringar inte krävs för uppstart. Det har även visats intresse från en av dessa aktörer att driva en distributionscentral med tillhörande transporter till både Östhammars kommun och Tierps kommun.

Baserat på den här kunskapen så anses det bästa vara att inte peka på någon specifik plats där en distributionscentral bör placeras, utan låta marknaden bestämma för att öka konkurrensen och nå så låga kostnader som möjligt. Effekten av minskat antal leveranser ges oavsett placering. Dock bör en distributionscentral ligga i närhet av större väg för vidare transport ut i kommunerna.

Vid upphandling av en eventuell distributionspartner bör ansvar för optimering av leveranser lämnas till denna part. Logistikföretagen har både erfarenheten och systemen som krävs för att optimera leveranser. Om kommunerna själva skulle stå för ruttoptimering skulle ett ruttoptimeringssystem behöva köpas in samt att resurser behöver avsättas från kommunen för att hantera ruttoptimeringen.

Utifrån nuvarande volymer på beställningar beräknas det varje arbetsvecka behövas 2,5 lastbilar per dag med kapacitet för 30 lastbärare 4 dagar i veckan, fördelat på ca: 2 dagar för varje

kommun. Den sista arbetsdagen nyttjas för leveranser till de enheter som eventuellt har behov av 3 leveranser per vecka.

9.2 Transporter

I dag sker ca: 12 100 leveranser av livsmedel till Östhammars och Tierps kommuner varje år. Av dessa går ungefär 50 % till Östhammars kommun och 50 % till Tierps kommun.

För att få en bild av hur stor besparing i antal stopp man kan nå vid samordnad varudistribution har fakta samlats från nuvarande leveranser. För vissa delar har även uppskattningar fått göras, baserat på uppgifter från leverantörer och mottagare då information inte gått att få fram. Från de fakta och den information som tagits fram har beräkningar gjorts på hur stor besparing i antal leveranser som är möjlig. Denna beräkning ska inte ses som en absolut sanning då verklig data endast kunnat hämtas in från 75 % av leverantörerna vilket gör att viss uppskattning fått göras, men uppskattningen bör ligga väldigt nära sanningen.

Resultatet är att en besparing i antal leveranser/stopp hos mottagare av livsmedel med upp till 60 % beräknas kunna göras. Det är en besparing med 7 300 leveranser/stopp per år (Diagram 2).

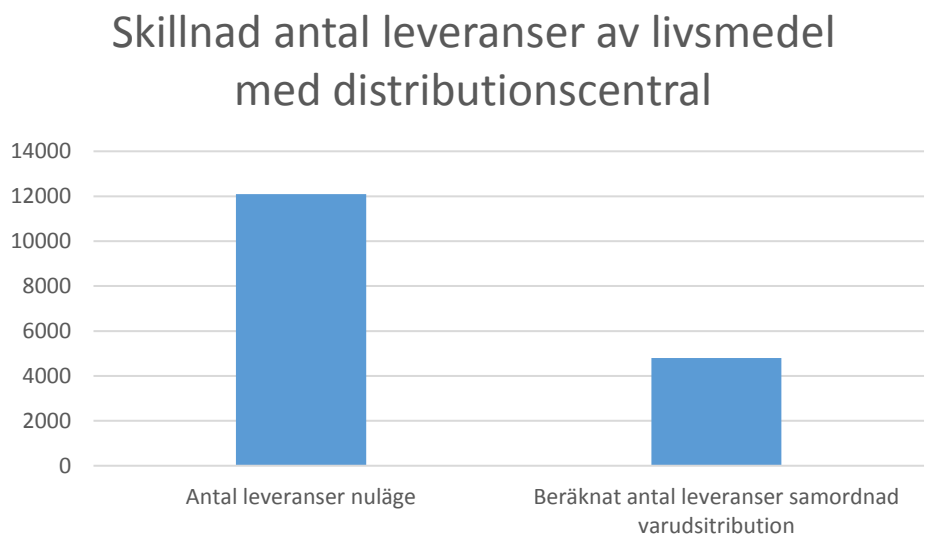

Diagram 2. Skillnad i antal leveranser av livsmedel med distributionscentral

Vilken miljöpåverkan en distributionscentralslösning, i form av minskat antal transporter ut till kommunernas enheter har inte gått att ta fram i det här fallet. Anledningen är att det inte går att peka på en specifik lokalisering för en distributionscentral. Det gör att man heller inte kan räkna ut besparingen i form av miljövinster. Därför har heller ingen ruttoptimering gjorts, vilket också är en förutsättning för att ta fram exakt data gällande antal körda kilometer.

Det man kan se, som också går att påvisa är ökad säkerhet. De visar de kraftigt reducerade antal stopp som kommer att ske, framförallt vid skolor och förskolor.

9.3 Påverkan köken

Ett flertal besök har genomförts ute hos enheterna, både i tillagningskök och mottagningskök. Det är främst dessa som skulle få en förändrad leveranssituation med en distributionscentral. En enkätundersökning (se bilaga) har skickats ut till köken. Anledningen var att skapa en bild av hur köken ser på hur dagens leveranser ser ut och få dem att börja fundera kring deras syn på ett eventuellt förändrat leveranssätt.

De som framkommit vid besöken och genom svaren på enkäten är en viss oro hos de större köken, som i dag har många leveranser. Deras största oro är bristen på förvaring och tidsåtgången för att ta emot större leveranser. De mindre köken, som i dag har relativt få leveranser ser en samordnad varudistribution snarare som positiv. Främst för att de då skulle behöva göra mindre avbrott i sitt arbete för mottagning av varor.

Vissa har påpekat att mottagning av varor i vissa fall ses som ett stressmoment. Särskilt när leverans sker på eftermiddagar när de närmar sig arbetsdagens slut eller under en kritisk tidpunkt på dagen när de har som mest att göra. Det som överlag setts som positivt är viljan att minska antal stora fordon kring skolor och förskolor samt att de vill se mer lokala livsmedel i produktionen.

Vid samlastning skulle den stora skillnaden för mottagande enheter bli att antal leveranser blir färre men en större volym gods levereras per leveranstillfälle. Det ställer högre krav på planering och framförhållning för respektive beställare. Fördelarna med att få färre leveranser men ökade volymer är att det ordinarie arbetet behöver avbrytas färre gånger, vilket ger ett bättre flöde i den dagliga verksamheten. Varje gång man måste avbryta sitt arbete för att ta emot varor försvinner värdefull tid som kan ägnas åt den dagliga verksamheten. Det ställer dock krav på mottagande enheter att till viss del ha en bättre planering för att kunna ta emot större leveranser. Det kan som exempel, där det är möjligt, vara så att två personer istället för en tar emot varor. På så sätt sparar man även på den fysiska arbetsbelastningen vid mottagande av varor.

Här är det viktigt att framhäva att färre leveranser skapar mer tid för annat arbete då färre avbrott i den dagliga verksamheten skulle ske.

Kan man även styra tiderna för leveranser så att köken kan planera för leveranser och avsätta både tid och personal för mottagning skulle det underlätta mottagandet av varor i köken. För detta krävs dock exklusivitetsavtal, det vill säga att endast kommunens varor får transporteras på de aktuella transporterna så att de kan levereras på bestämda tider. Beroende på vilken distributionspartner man upphandlar kan detta ha olika effekt. Har man i dag befintliga flöden blir påverkan större då separata flöden med andra privata aktörers varor skulle behöva transporteras parallellt. Men i det fall där man inte har befintliga flöden för privata aktörer blir det ingen påverkan alls.

Vid samlastning av varor skulle det ske i snitt 2 leveranser i veckan till varje enhet. Tidsåtgången beräknas då i snitt ta 30 min per leveranstillfälle då fler varor kommer att levereras samtidigt. Inräknat i den tiden är mottagning av varor, kvittering, förflyttning till kyl/frys eller annan lagring samt uppackning. Tidsåtgången per vecka blir då 2 leveranser x 30 minuter x 87 mottagare =5 220 minuter eller 87 timmar/vecka. Det ger en tidsbesparing av godsmottagning ute i köken på 14,5 timmar/vecka.

En viktig förändring för köken kommer bli beställningsrutiner. Visserligen följer man i dag fastställda beställningsdagar, men med eventuellt förändrade leveransdagar kommer även beställningsrutiner att behöva ändras. Det kommer att krävas en inkörningstid, men erfarenhet från andra kommuner visar att man snabbt kommer in i nya beställningsrutiner.

10. BESTÄLLNINGAR/SYSTEM

Om samordnad varudistribution införs skulle vissa förändringar behöva ske i beställar- och leveransprocessen. För kommunernas del skulle det främst handla om att ändra beställningsrutiner så att de varor som beställs levereras vid samma tillfälle. För leverantörer blir den stora förändringen att de måste skicka leveransinformation till en distributionscentral. Anledningen till att leverantörerna måste skicka information om leveranser är för att man på distributionscentralen skall ha möjlighet se vilka volymer som förväntas och kan lägga upp körscheman för distributionen ut till enheterna.

Det man kan önska vore att fler leverantörer tog ytterligare steg mot digitalisering i sina beställningsrutiner så att man går bort från telefon och mailbeställningar. Att det fortfarande finns den typen av beställningsmöjligheter beror främst på att digitala beställningsrutiner saknas hos vissa leverantörer. Skulle man ställa högre krav finns dock risk att många av de mindre- och medelstora leverantörerna faller bort.

I Östhammars kommun har man börjat använda sig av E-handel och systemet Raindance för inköp av livsmedel från Martin & Servera. Av samtliga beställare av livsmedel inom måltidsenheten är det endast 3 beställare som än så länge använder sig av E-handel men fler skall komma igång. E-handel, eller elektronisk handel, är ett verktyg för beställare att lättare kunna se vilka produkter som är upphandlade och på så sätt ökar man avtalstroheten. Det ger även en förenkling av fakturahanteringen då attesteringen sker redan vid beställning.

Som det fungerar i dag laddar Östhammars kommun upp prislistor från leverantören i Raindance en gång i veckan, därmed också leverantörernas uppdaterade saldon som går att beställa. Men eftersom det endast görs en gång per vecka kan produkter saknas när man gör en beställning och det får man veta först efter att en order är lagd och attesterad. När då produkter inte finns att beställa skapas ytterligare administration genom att leverantören måste kontakta beställaren och erbjuda ersättningsprodukter. Detta riskerar att ta tid från beställarna i köken som kan användas till annat.

Då man arbetar efter bestämda tider och beställningar måste vara inne innan en viss tid för att leverans ska ske innan ett visst datum är det viktigt att attesteringen fungerar. Om en beställning inte kommer iväg i tid finns risk att beställaren inte får sin leverans i tid och därmed inte har de livsmedel som behövs för att tillaga maten.

De små och medelstora företagen har i många fall inga system för beställningar och sköter mycket av administrationen manuellt.

I det system som Östhammar använder sig av, Raindance, finns en funktion där man kopplar en webbsida mot systemet där mindre leverantörer kan ladda upp prislistor. Det gör att man kan använda Raindance på samma sätt som för de större leverantörerna som är direktkopplade till systemet och man kan från kommunens sida sköta administrationen direkt i systemet. Det förutsätter dock att leverantörerna skapar prislistor med saldon som laddas upp via webbsidan

Man läser på många håll att E-handel är en förutsättning för att kunna starta igång samlad varudistribution. Bland annat skriver Olof Moen[6] om det där han framhåller att förutsättning för att starta en kommunal samordnad varudistribution är att man även övergår till E-handel.

Ur ren logistisk synvinkel finns ingenting som säger att man inte kan köra igång samlad varudistribution utan E-handel. Det finns kommuner som har infört samlad varudistribution både med och utan E-handel.

Men, att beställa från leverantör via webbportal eller annat fungerar lika bra som att använda sig av E-handel. Det viktiga är att få till en så smidig process som möjligt genom att koppla ihop olika system och föra över information elektroniskt.

11. LOKALA LEVERANTÖRER

Under utredningen har vi träffat ett flertal lokala mindre- och medelstora leverantörer i kommunerna som producerar och levererar livsmedel. Det har bland annat varit mjölkproducenter, äggleverantörer, köttproducenter, ostproducenter, syltproducenter och företag som producerar och säljer grönsaker. Det man kan konstatera är att viljan finns att leverera till kommunerna men att många upplever att ett flertal hinder finns.

Att ha en gemensam uppsamlingsplats där mindre- och medelstora leverantörer kan leverera sina varor till, är en viktig förutsättning, men bara en av flera för att många av dem skall kunna leverera livsmedel till kommunerna.

Ett par saker som framkommit vid möten och träffar med lokala mindre- och medelstora leverantörer är bland annat:

- måste ha en leveranspunkt

[6] Moen, O. (2013) *Samordnad varudistribution 2.0: Logistik i kommunens varuförsörjningskedja*. Studentlitteratur AB, Lund

- att man inte har den administrativa styrkan att ta emot beställningar från flera olika beställare
- att de inte har tillräcklig kunskap att svara på upphandlingar
- att man inte klara att leverera enligt de volymer kommunen kräver
- att man enbart kan erbjuda varor efter säsong

Allt detta gör att man måste få till en dialog mellan kommunerna och de enskilda leverantörerna. Allt ansvar ligger inte på kommunen, utan även företagen måste ta sitt ansvar och både våga förändra sig och bli bättre på att kunna svara på upphandlingar. Detta görs främst via dialog och nära kontakt mellan kommun och leverantör. En av de viktigaste punkterna som påtalats, förutom att ha en leveranspunkt är just att man inte klarar av administrationen. Som exempel kan ges att många av de vi träffat säger att de inte skulle kunna hantera beställningar från ett flertal olika beställare; det skulle behövas en samlad beställning. Det är något man även kan se hos kommunens beställare. De har redan i dag fyra olika beställningspunkter, att lägga på fler skulle öka det administrativa behovet ute i köken och ta tid från produktionen.

Därför föreslås att man, om man väljer att gå vidare och inför en distributionscentral, inrättar en funktion i kommunerna som agerar samordnare. Samordnaren blir kommunernas länk med distributionscentralen, sköter kontakten med de mindre och medelstora leverantörerna och har dialog med kommunernas kost- respektive måltidsenhet.

Samordnaren bör föra diskussioner och arbeta aktivt för hitta lösningar för att de små och mindre leverantörerna skall kunna leverera sina varor till kommunerna. Det kan handla om allt från att titta på vad den enskilde leverantören kan leverera och när samt vara behjälplig vid upphandlingar. Detta är ett arbete som kommer behöva fortgå och aktivt arbetas med för att man skall lyckas få in dessa leverantörer. Samordnaren kan även, i samråd med kostenheten i Tierp och måltidsenheten i Östhammar, sköta beställningar från dessa leverantörer då det även där kommer att krävas samordning.

Utöver att arbeta aktivt för att få in små och mindre leverantörer så måste man redan innan upphandlingsfasen av de som kan betecknas som huvudleverantörer av vissa varugrupper ta i beaktning hur man skall gå till väga.

Man kan man välja att dela upp en upphandling i mindre delar, man får då plocka ut en viss vara eller flera varor, där man vet att det finns andra leverantörer som klarar av att leverera den volym som kommunen kräver. En annan lösning är att ta höjd i de upphandlingar som görs och ställa krav att man ska ha möjlighet att kommunen till exempel garanterar att man beställer minst 80 % av de volymer man beräknar köpa in på årsbasis. Resterande 20 % ska kommunen ha möjlighet att köpa in från andra leverantörer. På så sätt kan med all säkerhet hitta lösningar där man kan handla från lokala mindre och medelstora företag genom att göra ytterligare upphandlingar på dessa volymer. Man då säkra leveranser året om utan att ställa allt för höga krav på de mindre- och medelstora leverantörerna om de under avtalstiden inte klarar av att leverera. Istället kan man beställa dessa varor från en huvudleverantör enligt avtal.

Beroende på placering av distributionscentral kan det finnas vissa leverantörer som skulle ha svårt att leverera även till en distributionscentral. Det skulle kunna lösas genom att man låter den partner som sköter transporterna även göra upphämtning av varor hos vissa leverantörer. Det kan då göras i samband med att de är ute och levererar varor till kommunernas enheter. En sådan lösning skulle då behöva finansieras genom distributionscentralen och en sådan kostnad är inte med i den ekonomiska kalkylen i den här utredningen då data saknas men bör inte ha någon betydande påverkan på den totala kostnaden.

12. SÄKERHET KRING LEVERANSPLATSER

Samtidigt som besök gjorts i köken har säkerheten vid leveransplatser kontrollerats, framförallt vid skolor och förskolor. Det man kan konstatera är att säkerheten överlag är bra och man har på många ställen byggt bort eventuella risker så att barn och ungdomar inte skall kunna befinna sig i närhet av leveransplatser.

Det kan också konstateras att medvetenheten angående säkerheten, både hos de som arbetar i köken men även hos leverantörerna är stor. Det är något som framkommit vid de besök som gjort i köken och i möten med leverantörer. Men, även om medvetenheten är stor och att man har byggt bort många risker är det viktigt att fortsätta se över säkerheten. Att stora lastbilar kommer att röra sig runt skolor och förskolor är inget som kommer att försvinna.

13. KOSTNADSKALKYL

Kostnadskalkylen som framtagits är baserad på flera parametrar. Bland annat tar den hänsyn till rådande kostnader på logistikmarknaden, kostnadsbild i andra kommuner som infört samordnad varudistribution, att det handlar om kyl- och fryshantering och det faktum att det är svårt att avgöra konkurrenssituationen.

Kommunen betalar i dag en viss summa för att frakten ska ingå i priset vid inköp av varor, den så kallade fria leveransen. Den exakta summan är okänd och inget som leverantörer lämnar ut. Därför kan man bara göra antaganden om fraktkostnader på dagens leveranser. Generellt räknar man i transportbranschen att fraktkostnaden ligger på mellan 10-20 % av varans pris. Men detta varierar självklart beroende på typ av produkt och volymer.

Vid kommande upphandling av livsmedel måste krav på att transporten skiljs från varans pris ställas. Besparingen som förväntas är mycket svår att avgöra, leverantörerna kommer inte släppa den exakta summan och kommer fortsatt hävda att de har leveranser inom kommunerna. Att de har andra leveranser i sig är troligt och det som gör att påverkan på privata leveranser som sker inte kommer att förändras prismässigt.

Förväntningarna vid nya avtal bör dock vara lägre, dels för att leverantörer inte vill avslöja den verkliga fraktkostnaden och sett till vad andra kommuner lyckats med kan man initialt räkna med en sänkning på ca: 2 % av priset på varan.

För Östhammars kommun skulle det innebära en besparing på 300 000 SEK per år och för Tierps kommun 400 000 SEK per år. Totalt för båda kommunerna skulle besparingen bli 700 000 SEK per år. Den siffran kan självklart ändras, det är helt beroende på hur man lyckas med kommande avtal där transporten skiljs från varans pris.

För att kunna nå en total kostnadstäckning för en distributionscentral genom att skilja pris på vara från frakt skulle priset behöva sjunka med mellan 15-20 %. Det har ingen kommun lyckats med.

Framtida besparingar som kan tänkas göras med lägre livsmedelskostnader genom ökad konkurrens är väldigt svåra att uppskatta, om det ens blir några. De livsmedel man köper in från mindre och medelstora leverantörer kommer med stor sannolikhet kosta minst lika mycket som att köpa in från en större leverantör och skulle, rent av kunna bli högre.

Det första året vid införande av en distributionscentral får man räkna med vissa extra kostnader. Vid uppstart av en ny transportlösning kommer det ta en tid innan hela flödet har satt sig och alla vant sig vid en ny typ av distributionslösning. Man kommer behöva räkna med att en del extra leveranser kommer att krävas i början av samordnad varudistribution och därmed även extra kostnader. I andra kommuner som infört samordnad varudistribution noterades att antalet extra leveranser var höga i början men, när rutiner börjat sätta sig har det med tiden minskat. Vilka extra kostnader det rör sig om beror helt på hur man lyckas med införandet och hur mycket man lyckas hålla ner antalet extra leveranser. De eventuella kostnaderna inte medräknade i kostnadskalkylen.

Returflödet av produkter, antingen fellevererade och eller icke godkända livsmedel kommer att kompliceras. Som exempel kan ges att leverantörerna kommer att släppa ansvaret när de lämnat av varorna hos distributionspartnern. Distributionspartnern kommer i sin tur endast kvittera antal kolli eller lastbärare. När leverans sker till mottagande enhet och någonting saknas eller att fel produkt levererats finns det en öppning för diskussion, vems är felet?

Här måste man, tillsammans med leverantörerna och distributionspartnern, hitta lösningar för hur kostnader ska fördelas. De fel som kan uppstå i en leverans kan antingen ligga inom kommunens, leverantörens eller distributionspartnerns ansvar.

Exakt vilka extra kostnader detta kommer att ge är svårt att uppskatta, men med information till samtliga inblandade vid införandet kan man med små medel göra vad man kan för att eliminera så många extra moment som möjligt.

De uppskattade kostnader som beräknas för en distributionscentral har tagits fram. En gemensam kostnad samt, en för varje kommun om resultatet blir att bara en kommun väljer att gå vidare med projektet.

En sammanlagd årlig kostnad beräknas, för en gemensam distributionscentral att hamna på ungefär 7 000 000 SEK. Den uppskattade kostnaden baseras på den marknad som råder samt information som hämtats in lokalt bland olika företag i kommunerna och de förutsättningar som

råder. Det som tagits med i beräkningarna är förutsättningar, konkurrens, och kommunernas storlek framförallt när det gäller avstånd för leveranserna. I uträkningen ingår även den uppskattade kostnaden för den samordnare som föreslås. Kostnaden uppskattas kunna delas 50 % på respektive kommun då de är så pass lika i antal mottagare och storlek.

Kostnader fördelas på:

Transporter	3 500 000 SEK
Hantering central	2 800 000 SEK
Samordnare	700 000 SEK

Skulle man välja, att som enskild kommun gå vidare med en distributionscentral beräknas kostnaden bli ungefär 5 200 000 SEK per år. Då storleken på både Tierps kommun och Östhammars kommun är väldigt lika och även antal leveranser av livsmedel, beräknas kostnaden bli i princip densamma i båda kommunerna.

Kostnader fördelas på:

Transporter	2 700 000 SEK
Hantering central	1 800 000 SEK
Samordnare	700 000 SEK

Differensen i kostnader mellan att ha en gemensam distributionscentral mot att ha en för en enskild kommun behöver nödvändigtvis inte bli allt för stor. Det beror på ett flertal faktorer. Vid en gemensam lösning mellan flera kommuner skulle den som driver distributionscentralen ha en mycket högre beläggningsgrad för sin personal, med ett jämnare flöde av varor genom sina lokaler och i sin distribution. Vilket i sin tur gör att kostnaderna kan fördelas bättre.

Vid en lösning där enbart en kommun väljer att gå vidare och således mindre varuvolymer passerar blir beläggningsgraden lägre och företagen måste ta höjd för det i sin prissättning.

När det gäller kostnaden för en eventuell samordnare kan den i en gemensam lösning delas på kommunerna.

En stor del av den hanteringen en distributionscentral kommer att ske antingen kvälls- och nattetid alternativt sena kvällar och tidiga morgnar. Leveranser från leverantörer kommer att ske på kvällstid för att under natten eller tidig morgon samlastas. Sedan måste lastbilarna lastas så tidigt som möjligt och för att distributionen ut till enheter ska starta. Anledningen till detta är att få ut så stor effektivitet som möjligt och är ett måste för att kunna köra ut varor tidigt för att hinna med leveranser på grund av avstånd.

Själva debiteringsmodellen avgör man först vid upphandling och ovan nämnda siffror är den förväntade totalkostnaden. Det finns flera exempel på olika debiteringslösningar, exempelvis

pris per kg och stopp, enbart pris per stopp, pris per kg och antal körda kilometer och ett fast pris för hela hanteringen varje månad.

Den stora skillnaden mellan debiteringsmodellerna är administrationen de skapar. Ju färre uppdelningar i en debiteringsmodell desto mindre administration, både för kommunen och distributionspartnern. I en upphandling är det något som en logistikföretagen tittar på och räknar med i sina anbud.

14. ANDRA VARUGRUPPER

Om ett beslut att införa en distributionscentral tas bör man även utreda om andra varugrupper inom kommunerna kan inkluderas i lösningen. Med fler varor på bilarna kommer man kunna göra en större ekonomisk besparing genom att särskilja transportpriset från varans pris på dessa varugrupper och man skapar en bättre beläggningsgrad på leveranserna. Man skulle också öka miljövinsten genom färre transporter och med det också säkerhet på vägar och kring leveransplatser i kommunerna.

Jämfört med livsmedel finns större fördelar med att samordna transporter som inte har samma krav på hantering som livsmedel. Det vill säga inte är beroende av att transporteras och hanteras med hänsyn till kyl- och fryshantering. Därtill kommer att det sällan handlar om hållbarhet på samma sätt som med livsmedel. Det gör att man kan samla upp fler inkommande leveranser och distribuera ut vid färre tillfällen. Kan man dessutom köra ut det på samma leveranser som livsmedel blir vinsten ännu större. Man ska dock räkna med en högre kostnad för den samordnade varudistributionen då fler moment och leveranser kommer att ske.

Varugrupper som bör undersökas, men inte begränsas till är:

- Kontorsmateriel
- Förbrukningsmateriel
- Medicinsk utrustning, etc.

Här måste man gå in i detalj och titta på vilka varor som ingår i ovan varugrupper och titta på vilka som passar att flytta in i en samordnad varudistribution. Man bör till exempel inte flytta in varor i den samordnade varudistributionen som levereras i så stora mängder att de normalt levereras med en egen transport samt varor som kräver farligt gods hantering.

15. MILJÖ

För att nå så stor miljövinst som möjligt bör man vid upphandling av distributionscentral med tillhörande transporter ställa höga krav. Men, viktigt att se vilka förutsättningar som finns så att inte allt för höga krav ställs och resultatet blir att ingen kommer kunna lämna anbud. Förslaget är att man utgår från nuvarande upphandling av de livsmedelsleverantörer man har och utgår från de krav på transporter som gäller i dessa. På så sätt ställer man höga, men inte allt för höga, krav sett till förutsättningar i närområdet.

16. ÖVRIGA TRANSPORTER

Det man till viss del vet, men även kan anta, är att befintliga leverantörer har leveranser till privata aktörer på samma transporter som man i dag kör kommunens varor på. Vi vet dessvärre inte hur många eller hur mycket av de transporter som sker till kommunernas enheter som även innehåller gods till privata aktörer. Man kan bara anta och med leverantörernas hjälp förstå att så sker utan att de lämnar ut detaljer i den informationen. Därför bör man ta i beaktning att leveranser från befintliga leverantörer kommer att fortgå till privata aktörer i kommunerna. Då dessa transporter antas fortgå gör miljövinsten ännu svårare att beräkna, då två separata flöden från vissa leverantörer kommer att komma in kommunerna.

Som exempel kan ges att Martin & Servera, som kör sina varor via Maserfrakt i Gävle, också har leveranser till restauranger i både Östhammars och Tierps kommuner. På samma leveranser som i dag går till kommunala enheter i till exempel Tierp, Skärplinge, Öregrund och Östhammar finns leveranser till butiker och restauranger. Dessa leveranser antar vi kommer att fortgå, även om man lyfter ut kommunernas varor ur dessa transporter.

17. UPPHANDLING - TIDSASPEKTER

Samtliga nuvarande livsmedelsavtal går ut samtidigt, 2018-04-30 och man ges möjlighet starta upp samordnad varudistribution av livsmedel med helt nya avtal där priset för frakten skiljs från varan.

Vid en ny upphandling där man avser skilja priset på varan från frakten så kan det komma att påverka samarbetet med Heby kommun och Knivsta kommun. Det är dock i slutändan upp till leverantörerna att acceptera en lösning där vissa av upphandlande kommuner kommer vilja ha frakterna separerade från priset på varorna.

En förutsättning för att man skall kunna ha möjlighet att upphandla en distributionspartner till 2018-04-30 är att denne kan tillhandahålla en tjänst där de har egna lokaler och egen personal för att kunna hantera en fungerande livsmedelsdistribution.

En förkvalificering bör ske för att säkerställa rätt kompetens och ekonomiska resurser. I upphandlingens fas två bör utrymme ges för kvalificerade transportörer att lämna anbud på både drift av central och transporter. Det som bör eftersträvas är kunskap inom hantering av

livsmedel i transportledet, då det ställs höga krav när kyl- och fryskedjan inte får brytas. Vidare bör höga, men rimliga miljökrav ställas på de fordon som ska sköta transporterna. Ställs allt för höga krav finns risk att ingen aktör kan nå upp till dem och man riskerar att stå utan anbud. Ett rimligt utgångsläge vore att använda de miljökrav på transporter som ställs i nuvarande livsmedelsupphandlingar och utgå från dessa.

En annan viktig aspekt vid en upphandling är ansvarsfrågan, att tydliggöra den från början underlättar det fortsatta samarbetet.

Vidare bör en upphandling av distributionspartner ske i god tid innan uppstart av en distributionscentral. Detta för att ge så många som möjlighet att svara på upphandling samt att de ges tid att bygga upp den organisation som krävs om det saknas i dagsläget. Det kan handla om att köpa in kyl- och frysanläggning till att investera i nya fordon.

Därför bör en upphandling av en distributionscentral vara klar i november 2017 för att kunna starta upp inför nya avtal 2018-05-01.

18. ÖVRIGT FÖR INFÖRANDE

Om beslut om att införa en distributionscentral bör man omgående

- Utse ansvarig projektledare
- Involvera upphandlare och ta del av erfarenheter från andra kommuner som upphandlat liknande tjänst
- Få med måltids- och kostenhet i respektive kommun
- Se till att få med ansvariga i respektive kommun för att driva projektet i mål
- Vara beredda på utmaningar, att tänka logistik är en ny erfarenhet inom kommunal verksamhet
- Fastställa en kommunikationsplan för att nå ut till samtliga berörda

Vidare krävs tålamod och man måste vara beredd på att kostnader initialt kommer att ligga högre än förväntat.

19. SLUTSATSER

De slutsatser som kan dras av samordnad varudistribution inom kommunal regi är att det finns fördelar när det gäller att skapa förutsättningar för lokala leverantörer att leverara varor till kommunerna. Det har inte minst visat sig i andra kommuner som redan infört samordnad varudisitribution. Säkerheten ökar med minskat antal stopp ute i verksameheterna.

Kostnaderna kommer att öka, framförallt eftersom att besparingspotentialen genom att särskilja frakten från varans pris är så liten.

Det kommer att krävas insatser från kommunerna i form av ökade resurser som arbetar kontinuerligt och hjälper de mindre- och medelstora företagen för att de ska ha möjlighet att leverera varor till kommunerna.

Kommunikation är en av de viktigaste beståndsdelarna om väljer att införa en distributionscental för att få ett lyckat resultat.

20. REFERENSER

Miljöresurs Linné (2010); ”Goda exempel på logistiklösningar – med fokus på livsmedel i kommuner”

Moen, O. (2013) *Samordnad varudistribution 2.0: Logistik i kommunens varuförsörjningskedja*. Studentlitteratur AB, Lund

Sveriges Kommuner och Landsting (2013) ”Samlade laster – Nyckelfaktorer för framgångsrik samordning av godstransporter”

WSP – Förstudie samordnad varudistribution Östhammars kommun (2014)

Samtal har förts med

	Östhammars kommun
Annelie Wallén	Måltidschef
Lena Mattson	Ekonom/inköspscontroller
	Tierps kommun
Maria Leopardi	Kostchef
Håkan Bergström	Chef gemensam service
Lena Wänkkö	Företagslots

	Andra kommuner
Maria Eriksson	Servicechef Sandvikens kommun
Jonathan Vallejo Caicedo	Enhetschef omlastningscentral Eskilstuna kommun
Stefan Hellström	Enhetschef Service- och teknikförvaltingen Katrineholms kommun

	Befintliga leverantörer
Per Haugland	Martin & Servera
Lillian Magnusson	Martin & Servera
Cathrine Shevtzoff	Skånemejerier
Eric Winding	Upplands trädgårds produkter
Björn Eklund	Stora Risten Fisk

21. BILAGOR

21.1 ENKÄT

Följande frågor skickades ut till mottagare

I vilken kommun arbetar du?

Vilken verksamhet?

Verksamhetens adress:

Typ av enhet

MÅNDAG, inkomna leveranser

Totalt antal rullburar under måndagen

TISDAG, inkomna leveranser

Totalt antal rullburar under tisdagen

ONSDAG, inkomna leveranser

Totalt antal rullburar under onsdagen

TORSDAG, inkomna leveranser

Totalt antal rullburar under torsdag

FREDAG, inkomna leveranser

Totalt antal rullburar under fredagen

Martin & Servera

Hur lång tid, ungefär, brukar avlastningen ta från att bilen kommer till att den lämnar er?

Hur gör ni era beställningar Martin & Servera?

Skånemejerier

Hur lång tid, ungefär, brukar avlastningen ta från att bilen kommer till att den lämnar er?

Hur gör ni era beställningar Skånemejerier?

Upplands trädgårdsprodukter

Hur lång tid, ungefär, brukar avlastningen ta från att bilen kommer till att den lämnar er?

Hur gör ni era beställningar Upplands trädgårdsprodukter?

Stora Risten Fisk

Hur lång tid, ungefär, brukar avlastningen ta från att bilen kommer till att den lämnar er?

Hur gör ni era beställningar hos Stora Risten Fisk?

Ser din verksamhet några hinder med att få varor från fler leverantörer samtidigt?

Övriga synpunkter och kommentarer

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Preliminär Driftbudgetuppföljning, netto Maj 2017

Prel befolkning 2017-06-07: 21 861

	Års-budget	Period-budget	Utfall	%	Slut-prognos	Årsav-vikelse	%
Kommunstyrelsen	**-158 629**	**-75 561**	**-58 513**	**77**	**-156 047**	**2 582**	**2**
Politik	*-7 778*	*-3 217*	*-3 186*	*99*	*-7 778*	*0*	*0*
Stab	*-10 796*	*-3 720*	*-1 822*	*49*	*-10 796*	*0*	*0*
Strateger	*-6 690*	*-2 754*	*-1 962*	*71*	*-6 690*	*0*	*0*
LVS Lednings- o verksamhetsstöd	*-25 950*	*-10 489*	*-8 185*	*78*	*-24 450*	*1 500*	*6*
Oförutsedda och projekt	*-3 007*	*-1 253*	*-1 036*	*83*	*-3 007*	*0*	*0*
Gem Överförmyndarnämnd	*-1 558*	*-649*	*-666*	*103*	*-1 704*	*-146*	*-9*
Gem Räddningstjänstnämnd	*-22 940*	*-9 558*	*-9 686*	*101*	*-23 493*	*-553*	*-2*
IT-kontor	*-12 210*	*-4 952*	*-4 867*	*98*	*-12 197*	*13*	*4*
EAS Enh för arbete o sysselsättn	*-8 962*	*-3 861*	*-657*	*17*	*-7 561*	*1 401*	*16*
Tillväxtenhet exkl mervärde	*-10 415*	*-4 098*	*-3 085*	*75*	*-10 048*	*367*	*4*
Mervärde	*0*	*77*	*2 668*		*0*	*0*	
Slutförvarsenheten	*0*	*153*	*-370*		*0*	*0*	
Lokal Säkerhetsnämnd	*0*	*1*	*51*		*0*	*0*	
Tekniskt kontor	-48 323	-21 015	-22 479	107	-48 323	0	0
Affärsverksamhet	0	-10 226	-3 231	32	0	0	0
Bygg- och miljönämnd	**-6 590**	**-2 635**	**-2 256**	**86**	**-6 590**	**0**	**0**
Kultur- och fritidsnämnd	**-36 907**	**-15 565**	**-12 146**	**78**	**-36 907**	**0**	**0**
Barn- och utbildningsnämnd	**-521 812**	**-217 284**	**-211 476**	**97**	**-521 812**	**0**	**0**
Socialnämnd	**-425 757**	**-166 871**	**-167 263**	**100**	**-436 957**	**-11 200**	**-3**
Gemensamt	**-2 975**	**-1 240**	**-517**	**42**	**-2 975**	**0**	**0**
SUMMA DRIFTSKOSTNADER	**-1 152 670**	**-479 156**	**-452 171**	**94**	**-1 161 288**	**-8 618**	**-1**
Skatter	**1 182 319**	**492 633**	**495 268**	**101**	**1 186 057**	**3 738**	**0**
Räntor netto	**-6 000**	**-2 500**	**-86**	**3**	**-6 000**	**0**	**0**
ÅRETS RESULTAT	**23 649**	**10 977**	**43 012**	**392**	**18 769**	**-4 880**	**-21**

KS: ***Prognos*** är beräknat överskott LVS 1,5 mnkr Hållbar arbetsgivare. Underskott beräknas för Gemensam Överförmyndarnämnd och Räddningstjänstnämnd på -0,7 mnkr. EAS beräknar ett överskott på 1,4 mnkr vverskottet beror till stor del på vakanser inom flera av verksamheterna. Inom projektet ” illsammans Östhammar” har man ännu inte uppnått de volymer som var planerade varpå icke överförbara medel kommer att bidra till överskottet., Tillväxt beräknar ett överskott inom Information och marknadsföring.

BMN: ***Prognos*** Personalomsättningarna ger lägre personalkostnader och med detta nu även lägre intäkter. Prognosen 500 tkr lägre intäkter mot budget. Med detta beräknar nämnden ha en budget i balans.
SN: ***Prognos*** är -11,2 mnkr: för VoO beräknas ca -9,6 mnkr pga bla ökade lönesatsningar i egen regi och minskade lokalkostnader med 2,0 mnkr. För IFO beräknas underskott med 0,5 mnkr för boendestöd, överskott med 1,5 mnkr för försörjningsstöd och högre kostnader för ensamkommande externa placeringar och handläggning med ca -4,6 mnkr.
Skatter: ***Prognosen*** utifrån SKL 2017-04-12 beräknas ett överskott på 3,7 mnkr.
Räntor netto: Periodens utfall är positivt med 1,9 mnkr, trots detta är årsprognosen budget i balans, ett förslag om ombudgetering med 3,0 mnkr till annan verksamhet under året behandlas under våren.

Övriga prognostiserar en budget i balans.

Driftprognos över tid 2017 netto

	Års-budget	Progn feb Avvik	Progn mar Avvik	Progn apr Avvik	Progn maj Avvik	Progn jul Avvik	Progn aug Avvik	Progn sep Avvik	Progn okt Avvik	Progn nov Avvik
Kommunstyrelse	**-158 629**		**1 226**	**1 322**	**2 582**					
Politik	-7 778		0	0	0					
Stab	-10 796		0	0	0					
Strateger	-6 690		0	0	0					
Lednings- o verksamhetsstöd	-25 950		0	1 500	1 500					
Oförutsedda o projekt	-3 007		0	0	0					
Gem Överförmyndarnämnd	-1 558		-221	-146	-146					
Gem Räddningstjänstnämnd	-22 940		-553	-553	-553					
IT-kontor	-12 210		0	521	13					
EAS Enh för arbete o syssel-sättning	-8 962		0	0	1 401					
Tillväxtenhet exkl mervärde	-10 415		0	0	367					
Mervärde	0		0	0	0					
Slutförvarsenheten	0		0	0	0					
Lokal Säkerhetsnämnd	0		0	0	0					
Tekniskt kontor	-48 323		2 000	0	0					
Affärsverksamhet	0			0	0					
Bygg- o miljönämnd	**-6 590**		**0**	**320**	**0**					
Kultur- o fritidsnämnd	**-36 907**		**0**	**0**	**0**					
Barn- o utbildningsnämnd	**-521 812**		**0**	**0**	**0**					
Socialnämnd	**-425 757**		**-9 500**	**-8 600**	**-11 200**					
Gemensamt	**-2 975**		**1 209**	**0**	**0**					
SUM DRIFTSKOSTN	**-1 152 670**		**-7 065**	**-6 958**	**-8 618**					
Skatter	**1 182 319**		**4 275**	**3 738**	**3 738**					
Räntor Netto	**-6 000**		**0**	**0**	**0**					
ÅRETS RESULTAT	**23 649**		**20 859**	**20 429**	**18 769**					
Årsavvikelse mot budget	**0**		**-2 790**	**-3 220**	**-4 880**					

Centraliserat inköp

Hur, när och varför?

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Varför prioritera inköp?

Inköp behöver prioriteras:

- Det finns effektivitets- och besparingspotential om inköp används strategiskt
- Vi behöver göra bättre upphandlingar
- ”Upphandling” är det tredje vanligaste sökordet på osthammar.se
- Statistik visar att inköp utgör ca hälften av svenska upphandlande myndigheters utgifter.
- EN manuell faktura kostar i snitt ca 300 kr att administrera. Till och med september i år har vi fått 53% fakturor elektroniskt. Leverantörsreskontra visar att vi hanterar ca 50 000 fakturor per år. Kostnad för manuella fakturor idag är därmed ca 7 mkr som vi skulle kunna använda till annat

Konsekvenser med nuvarande organisation

Dagens organisation innebär..

- Bristande kvalitet på underlag som leder till oväntade konsekvenser
- Vi betalar för saker som vi inte använder
- Vi är otrogna mot våra ramavtalsleverantörer

Detta vill vi komma ifrån genom att centralisera inköpsfunktionen.

Med en centralisering vill vi få en mer övergripande kontroll över inköp och upphandlingar, en högre effektivitet på upphandlingsarbetet och en bättre kvalitet på våra underlag.

Fördelar med en centralisering

- Övergripande kontroll juridiskt, politiskt och kvalitetsmässigt
- Större möjligheter att jobba med inköp på ett effektivt och strategiskt sätt
- Effektivare och säkrare med vana användare istället för sällananvändare
- Organisationen är för liten för att vara decentraliserad
- Personbundet = sårbart
- Underlättar för verksamheterna
- Övervägande positiv attityd till centralisering i förvaltningarna
- Ansvarsfördelning kan bli tydligare om den görs på rätt sätt
- Starkt stöd i andra kommuner som vi samverkar med

Utmaningar med en centralisering

- Innebär förmodligen ingen ekonomisk vinning, åtminstone på kort sikt
- Risk för krockar/otydlighet i beslutsmandat
- Risk för otydlig ansvarsfördelning
- Risk för distans mellan beställare och upphandlare
- Risk för överbelastning centralt
- Risk för kö, prioritering av upphandlingar
- Risk för att man ”tar resurserna från förvaltningarna och lämnar kvar arbetsuppgifterna” då alla funktioner inte kan centraliseras

Utredningens förslag

En central inköpsenhet under lednings- och verksamhetsstöd ink en inköpschef, en avtalscontroller och tre upphandlare.

Inköpschef ingår i ledningsgruppen och får delegation att genomföra upphandlingar för kommunens räkning upp till ett bestämt belopp.

Enheten ska:

- Leda och styra kommunens inköpsverksamhet,
- genomföra alla kommunens annonserade upphandlingar
- följa upp ramavtal
- följa upp uppställda nyckeltal ex. leverantörstrohet och e-handel
- Stärka det lokala företagsklimatet genom bl.a. ökad dialog
- Stödja och styra verksamheterna i deras inköpsarbete med hjälp av mallar, rådgivning, granskningar, internutbildningar, inköpsmöten

Förvaltningarnas ansvar

Förvaltningarnas ansvar som kvarstår:

- initiera upphandlingar när behov uppstår, d.v.s. ”beställa en upphandling”
- medverka med specialistkompetens i upphandlingar
- genomföra direktupphandlingar och egna avrop under 100 000 kr.

Förvaltningarna behöver ha minst en utsedd ”kontaktperson” för upphandlingsfrågor som gör beställningarna av upphandlingar, som har kontakt och dialog med upphandlare, inköpschef och som närvarar på inköpsmöten.

Avvägningar

Organisatorisk placering

*” **En** central enhet under **lednings- och verksamhetsstöd**”*

En enhet därför att:

- Synergieffekter med att jobba i grupp
- Vinsterna med att samordna blir urvattnade om vi sprider ut oss
- Lättare att upprätthålla enhetlighet, rättssäkerhet och samma service till alla förvaltningar

Under LVS därför att:

- En central placering som ger förutsättningar för att jobba både strategiskt och operativt
- Underlättar att ge service till hela kommunen
- Närhet till ekonomi, administration och juridik

Enhetens storlek

Förväntad produktion:

ca 30 annonserade upphandlingar över tröskelvärdet/år, och minst lika många direktupphandlingar

Antal upphandlingar per år i dagsläget: Omöjligt att säga.

Uppskattning: ca 30 st/år över 534 890 kr.

Direktupphandlingar under beloppsgränsen: betydligt fler.

Målet är att täcka dagens behov av upphandling och förhoppningsvis hinna med fler än så då vana användare i grupp ger synergieffekter och effektivare arbetssätt.

En upphandling tar olika lång tid
Direktupphandling – Upp till ett par veckor
Annonserad upphandling - ca 3 – 12 månader

Enhetens roller (i)

Inköpschef:

- Extern och intern representation i inköpsfrågor
- Ansvar för enhetens verksamhet, budget och personal.
- Ansvar för att kommunen följer upphandlingslagarna
- Driva inköpsfrågorna och sätta tonen för utvecklingen av inköpsfrågor, Omvärldsbevakning och omsättning av detta i den egna organisationen
- Leverantörsutveckling och förhandlingar
- Övergripande upphandlingsplanering
- Delegation att genomföra upphandlingar för upp till 800 000 kr
- Ingå i ledningsgruppen
- Inköpsmål, policy och riktlinjer
- Kvalitetssäkrande av kommunens dokument, Från policy till lathundar och mallar
- Hantera eventuella överprövnings- och rättsprocesser.
- Internutbildningar för inköpare och diskussionsforum för upphandlare,
- Omvärldsbevakning

Enhetens roller (ii)

Avtalscontroller:

- Uppföljning av mål och nyckeltal,
- Löpande spendanalys och bevakning av leverantörsreskontra
- Bevaka leverantörstrohet, avtalstrohet och otillåtna direktupphandlingar
- Genomföra internkontroller
- Levererar inköpsstatistik till inköpschef för avrapportering till ledningen
- Utveckla e-handel och faktura/ekonomisystem
- Hantera avvikelser och klagomål på avtal
- Planera och genomföra uppföljningar av avtal

Enhetens roller (iii)

Upphandlare x 3:

(Varav en junior upphandlare/administratör)

- Projektleda kommunens upphandlingar över 100 000 kr
- Stödja verksamheterna i inköpsfrågor
- Leverantörskontakter
- Ansvar för att upprätthålla en nära kontakt med förvaltningarna, närvara på möten och planera inför nya/kommande behov och upphandlingar
- Hålla avtalsdatabasen uppdaterad och optimera sökfunktionerna
- Diarieföra, registrera handlingar, lämnar ut handlingar, sekretessprövningar m.m.

Avvägningar

Ansvarsfördelning

Inköpsenhetens ansvar:

Att genomföra kommunens annonserade upphandlingar och direktupphandlingar över 100 000 kr. Direktupphandlingar över 100 000 kan genomföras på förvaltningsnivå efter bemyndigande från inköpschef.

Att följa upp löpande ramavtal och inleda nya upphandlingar vid fortsatt behov.

Att stödja verksamheterna i deras inköpsarbete med hjälp av mallar, rådgivning, granskningar, internutbildningar, internkontroller, möten/forum.

Att sprida information till förvaltningar om t.ex. nya ramavtal.

Att hålla avtalsdatabasen uppdaterad.

Att uppmärksamma ”problemområden” där det t.ex. är vanligare med avtalsbrott, leverantörsotrohet, otillåtna direktupphandlingar, identifiera vad det beror på och försöka avhjälpa problemet.

Förvaltningarnas ansvar:

Att i god tid meddela ansvarig upphandlare att ett behov av upphandling finns.

Att hålla tät kontakt med inköpsenheten och närvara på möten, att hålla sig à jour med vad som händer inom inköp tex. Nya ramavtal, hur man söker i avtalsdatabasen osv.

Att medverka som referenspersoner i upphandlingar och att göra egna avrop och direktupphandlingar under 100 000 kr. Direktupphandlingar över 100 000 kan genomföras på förvaltningsnivå efter bemyndigande från inköpschef.

Att ha en utsedd kontaktperson/ansvarig som håller tät kontakt med ansvarig upphandlare, ser till att upphandlare blir inbjuden i relevanta sammanhang, närvarar på inköpsmöten, föreslår referenspersoner inom förvaltningen som kan medverka i upphandlingar och gör direktupphandlingar, stödja verksamheter i deras dagliga inköp.

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Datum	Dnr	Sid
2016-07-03	SBN-2012-2047	1 (2)

Bygg- och miljöförvaltningen
Cecilia Holst

Samråd om förslag till detaljplan för Öregrunds hamn, del av fastigheten Öregrund 1:2 m.fl.

Östhammars kommun, Uppsala län

Samrådstid: 5 juli – 16 augusti 2017

Vad är en detaljplan?

En detaljplan innehåller bestämmelser om hur mark och vatten ska användas och om vad som får byggas på en viss plats. Detaljplanen är en juridiskt bindande handling och styrs av plan- och bygglagen (PBL). Det är kommunen som beslutar om att ta fram och godkänna nya detaljplaner. Allmänna intressen vägs mot enskilda för att nå en god helhetslösning och planen ligger sedan som grund för beslut om till exempel bygglov.

Varför får jag detta på samråd?

Du har fått detta brev för att du bor/ äger en fastighet i närheten av planområdet, är ägare/delägare/innehavare av servitut inom eller i anslutning till planområdet, eller är en berörd myndighet/kommun/organisation. Även du som av någon annan orsak bedöms ha ett väsentligt intresse av förslaget har fått detta brev.

Du kan påverka förslagets utformning genom att under samrådstiden lämna synpunkter på förslaget.

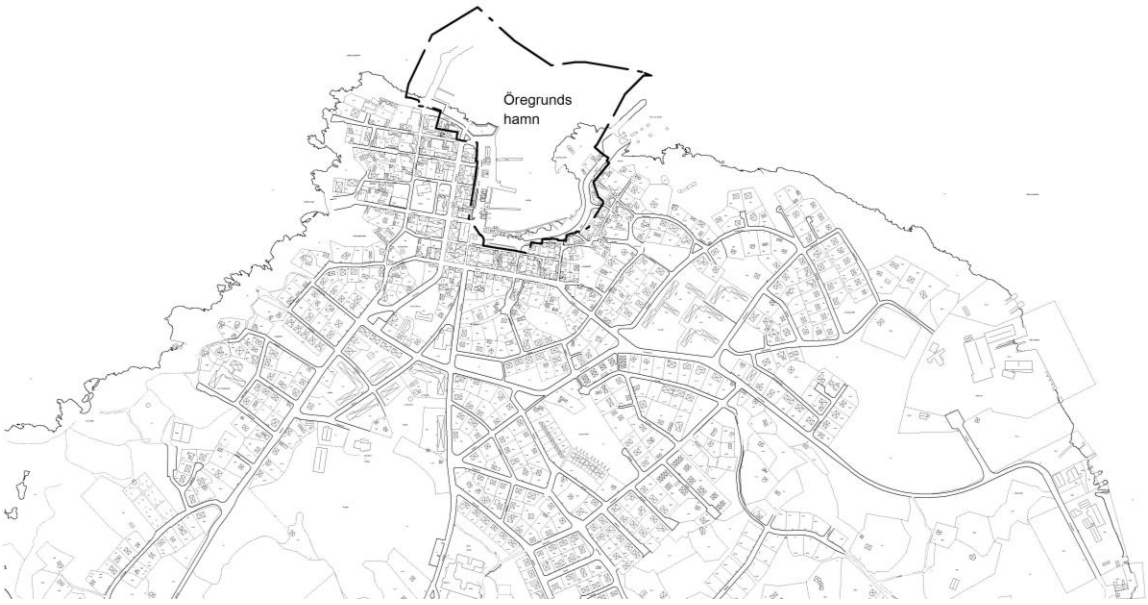

Planområde

POSTADRESS
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

BESÖKSADRESS
Stångörsgatan 10
742 21 Östhammar

TELEFON
+46 (0) 173 860 00
E-POST
byggochmiljo@osthammar.se
www.osthammar.se

ORG.NUMMER
212000–0290
V.A.T. NO
SE212000029001

BANKGIRO
233–1361

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Vad innebär planförslaget?

Planförslaget omfattar delar av hamnen i centrala Öregrund. Detaljplanen syfte är att möjliggöra för utveckling av inre delarna av Öregrund avseendet allmänhetens tillgänglighet samt verksamheter i anslutning till befintliga centrumanläggningar. Planen syftar även till att bereda plats åt fler båtar i hamnen.

Vad händer nu?

Planen hanteras med normalt förfarande. Det innebär att den går igenom samråd och sedan utgör underlag för granskning innan den kan antas i kommunfullmäktige. Om ingen överklagan inkommer inom tre veckor efter antagandet vinner planen laga kraft.

Har du synpunkter på planförslaget?

Om du har synpunkter på planförslaget som du vill ska beaktas i det fortsatta planarbetet ska dessa **senast den 16 augusti 2017** ha inkommit skriftligen till Bygg- och miljönämnden i Östhammar, Box 66, 742 21 Östhammar. Ange gärna detaljplanens diarienummer SBN-2012-2047 på ditt yttrande. Det går även bra att skicka yttranden via e-post till byggochmiljo@osthammar.se

Den som inte senast under granskningen lämnat skriftliga synpunkter på planen kan förlora sin rätt att överklaga.

Vill du ha mer information?

Planhandlingarna kommer att finnas tillgängliga på kommunens hemsida från och med den 5 juli 2017 på http://www.osthammar.se/sv/boende-och-trafik/detaljplaner/pagaende-detaljplaner/

Handlingarna finns även att läsa på:
Kommunkontoret i Östhammar, Stångörsgatan 10, öppet måndag-torsdag kl. 8-17 samt fredag kl. 8-16.
Biblioteket i Öregrund, handlingarna är tillgängliga under de tider biblioteket är öppet för allmänheten.

Vänliga hälsningar
Bygg- och miljöförvaltningen

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Datum	Dnr	Sid
2016-07-03	SBN-2014-3099	1 (2)

Bygg- och miljöförvaltningen
Cecilia Holst

Samråd om förslag till detaljplan för Sjöblick, del av fastigheterna Östhammar 29:6-8

Östhammars kommun, Uppsala län

Samrådstid: 5 juli – 16 augusti 2017

Vad är en detaljplan?

En detaljplan innehåller bestämmelser om hur mark och vatten ska användas och om vad som får byggas på en viss plats. Detaljplanen är en juridiskt bindande handling och styrs av plan- och bygglagen (PBL). Det är kommunen som beslutar om att ta fram och godkänna nya detaljplaner. Allmänna intressen vägs mot enskilda för att nå en god helhetslösning och planen ligger sedan som grund för beslut om till exempel bygglov.

Varför får jag detta på samråd?

Du har fått detta brev för att du bor/ äger en fastighet i närheten av planområdet, är ägare/delägare/innehavare av servitut inom eller i anslutning till planområdet, eller är en berörd myndighet/kommun/organisation. Även du som av någon annan orsak bedöms ha ett väsentligt intresse av förslaget har fått detta brev.

Du kan påverka förslagets utformning genom att under samrådstiden lämna synpunkter på förslaget.

Planområde

POSTADRESS
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

BESÖKSADRESS
Stångörsgatan 10
742 21 Östhammar

TELEFON
+46 (0) 173 860 00
E-POST
byggochmiljo@osthammar.se
www.osthammar.se

ORG.NUMMER
212000–0290
V.A.T. NO
SE212000029001

BANKGIRO
233–1361

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Vad innebär planförslaget?

Planförslaget omfattar delar av kvarteret Stångören som ligger i förlängningen av norra Tullportsgatan, direkt öster om centrum i Östhammar. Detaljplanens syfte är att möjliggöra förtätning av aktuella fastigheter genom ersättandet av befintliga småhus med flerbostadsbebyggelse upp till fyra våningar som totalt inrymmer ca 40-50 lägenheter.

Vad händer nu?

Planen hanteras med utökat förfarande. Det innebär att den går igenom samråd och sedan utgör underlag för granskning innan den kan antas i kommunfullmäktige. Om ingen överklagan inkommer inom tre veckor efter antagandet vinner planen laga kraft.

Har du synpunkter på planförslaget?

Om du har synpunkter på planförslaget som du vill ska beaktas i det fortsatta planarbetet ska dessa **senast den 16 augusti 2017** ha inkommit skriftligen till Bygg- och miljönämnden i Östhammar, Box 66, 742 21 Östhammar. Ange gärna detaljplanens diarienummer SBN-2014-3099 på ditt yttrande. Det går även bra att skicka yttranden via e-post till byggochmiljo@osthammar.se

Den som inte senast under granskningen lämnat skriftliga synpunkter på planen kan förlora sin rätt att överklaga.

Vill du ha mer information?

Planhandlingarna kommer att finnas tillgängliga på kommunens hemsida från och med den 5 juli 2017 på http://www.osthammar.se/sv/boende-och-trafik/detaljplaner/pagaende-detaljplaner/

Handlingarna finns även att läsa på:
Kommunkontoret i Östhammar, Stångörsgatan 10, öppet måndag-torsdag kl. 8-17 samt fredag kl. 8-16.
Biblioteket i Östhammar, handlingarna är tillgängliga under de tider biblioteket är öppet för allmänheten.

Vänliga hälsningar
Bygg- och miljöförvaltningen

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Datum	Dnr	Sid
2016-07-03	BMN-2017-134	1 (2)

Bygg- och miljöförvaltningen
Cecilia Holst

Samråd om förslag till detaljplan för Frösåkersskolan, del av fastigheten Gammelbyn 1:70

Östhammars kommun, Uppsala län

Samrådstid: 5 juli – 9 augusti 2017

Vad är en detaljplan?

En detaljplan innehåller bestämmelser om hur mark och vatten ska användas och om vad som får byggas på en viss plats. Detaljplanen är en juridiskt bindande handling och styrs av plan- och bygglagen (PBL). Det är kommunen som beslutar om att ta fram och godkänna nya detaljplaner. Allmänna intressen vägs mot enskilda för att nå en god helhetslösning och planen ligger sedan som grund för beslut om till exempel bygglov.

Varför får jag detta på samråd?

Du har fått detta brev för att du bor/ äger en fastighet i närheten av planområdet, är ägare/delägare/innehavare av servitut inom eller i anslutning till planområdet, eller är en berörd myndighet/kommun/organisation. Även du som av någon annan orsak bedöms ha ett väsentligt intresse av förslaget har fått detta brev.

Du kan påverka förslagets utformning genom att under samrådstiden lämna synpunkter på förslaget.

Planområde

POSTADRESS
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

BESÖKSADRESS
Stångörsgatan 10
742 21 Östhammar

TELEFON
+46 (0) 173 860 00
E-POST
byggochmiljo@osthammar.se
www.osthammar.se

ORG.NUMMER
212000–0290
V.A.T. NO
SE212000029001

BANKGIRO
233–1361

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Vad innebär planförslaget?

Planförslaget omfattar Frösåkersskolans nuvarande område. Syftet med planen är att möjliggöra uppförandet av en ny skolbyggnad i fyra våningar. Ett område med natur kommer att sparas för att skapa en grön buffertzon gentemot de boende norr om skolområdet. Nu gällande detaljplan medger markanvändningen allmänt ändamål i två våningar.

Vad händer nu?

Planen hanteras med standardförfarande. Det innebär att den går igenom samråd och sedan utgör underlag för granskning innan den kan antas i kommunfullmäktige. Om ingen överklagan inkommer inom tre veckor efter antagandet vinner planen laga kraft.

Har du synpunkter på planförslaget?

Om du har synpunkter på planförslaget som du vill ska beaktas i det fortsatta planarbetet ska dessa **senast den 9 augusti 2017** ha inkommit skriftligen till Bygg- och miljönämnden i Östhammar, Box 66, 742 21 Östhammar. Ange gärna detaljplanens diarienummer BMN-2017-134 på ditt yttrande. Det går även bra att skicka yttranden via e-post till byggochmiljo@osthammar.se

Den som inte senast under granskningen lämnat skriftliga synpunkter på planen kan förlora sin rätt att överklaga.

Vill du ha mer information?

Planhandlingarna kommer att finnas tillgängliga på kommunens hemsida från och med den 5 juli 2017 på http://www.osthammar.se/sv/boende-och-trafik/detaljplaner/pagaende-detaljplaner/

Handlingarna finns även att läsa på:
Kommunkontoret i Östhammar, Stångörsgatan 10, öppet måndag-torsdag kl. 8-17 samt fredag kl. 8-16.
Biblioteket i Östhammar, handlingarna är tillgängliga under de tider biblioteket är öppet för allmänheten.

Vänliga hälsningar
Bygg- och miljöförvaltningen

ÖSTHAMMARS KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Tekniska förvaltningen

Datum	Dnr	Sid
2017-06-22	KS-2017-517	1 (1)

Fastighetsreglering Öregrund 160:5

Ägaren till fastigheten Öregrund 160:5 har önskemål om att få tillgång till ytterligare mark intill sitt garage. Ett markbyte genom en fastighetsreglering har därvid föreslagits.

Tekniska förvaltningen föreslår kommunstyrelsen att godkänna avtalet om fastighetsreglering mellan Öregrund 160:5 och Öregrund 5:7.

Tekniska kontoret

Annila Bexelius
Teknisk chef

Torsten Blomé
Mark- och exploateringssamordnare

Postadress
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

Besöksadress/Reg.office
Stångörsgatan 10
742 21Östhammar
www.osthammar.se

Telefon
Nat 0173-860 00
Int +46 173 860 00
E-post
tekniska.kontoret@osthammar.se

Telefax
Nat 0173-175 37
Int +46 173 175 37

Organisationsnummer
212000-0290
V.A.T. No
SE212000029001

Bankgiro
233-1361

Överenskommelse och ansökan om fastighetsreglering

Kommun: Östhammars kommun Län: Uppsala län

Ansökan	Denna överenskommelse utgör ansökan om fastighetsbildning.
Överenskommelse	Undertecknade är överens om följande: Överföring av mark från Öregrund 5:7 till Öregrund 160:5 Och Överföring av mark från Öregrund 160:5 till Öregrund 5:7.
Fastighetsreglering	Marköverföring: Till fastighet Öregrund 160:5 överförs ca 87 m^2 från fastighet Öregrund 5:7 och till fastighet Öregrund 5:7 överförs ca 87m^2 från fastighet Öregrund 160:5 området är markerat på till avtalet tillhörande karta. Parterna godtar sådan jämkning i fastigheternas cirka areal som uppkommer vid blivande lantmäteriförrättning.
Ersättning	Ingen ersättning utgår för överföringen.
Tillträde	Tillträde sker omgående efter att bägge parter undertecknat denna överenskommelse.
Förrättningskostnad	Kostnader för förrättningen ska betalas av ägaren till Öregrund 160:5.
Aktmottagare	Kopia av de slutliga förrättningshandlingarna ska skickas till: Tekniska kontoret, Östhammars kommun, Box 66, 74221 Östhammar samt till Benny Wennerstrand, Hjalmar Brantingsgatan 19, 753 27 Uppsala

Avtalsförutsättning Detta avtal gäller under förutsättning att Östhammars kommunstyrelse beslutar att godkänna avtalet.

Underskrifter

Datum:

.....
Jacob Spangenberg
Öregrund 5:7

Datum:

.....
Benny Wennerstrand
Öregrund 160:5

.....
Annila Bexelius
Öregrund 5:7

Denna överenskommelse har upprättats i tre likalydande exemplar, varav parterna tagit var sitt och ett inlämnas till lantmäteriet.

Skala: 1:500

Fastighetsreglering

A: Överföring 87m² från Öregrund 160:5 till Öregrund 5:7

B: Överföring 87m² från Öregrund 5:7 till Öregrund 160:5

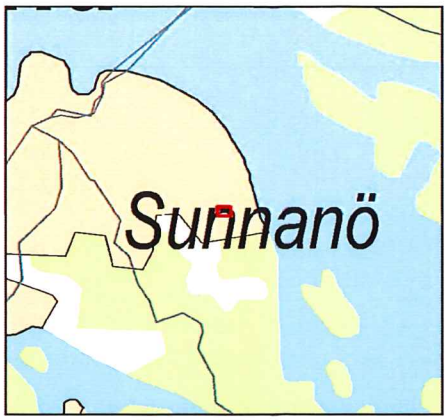

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Tekniska förvaltningen

Datum	Dnr	Sid
2017-06-30	KS-2017-368	1 (1)

Intresse för optionsavtal till Källörstomten

Byggdegårdsföreningen Societetshuset Källör har i skrivelse anmält intresse för att teckna ett optionsavtal om tillgång till Källörstomten för att säkerställa behovet av tillträde, parkering och angöring samt att på sikt kunna återskapa badhusparken.

Markområdet kring Källör har ett mycket attraktivt läge i Östhammar och har stor potential att kunna utvecklas på många olika sätt. Området är i översiktsplanen markerat som ”befintligt planlagt område med gröna värden ”.
I en fördjupad översiktsplan eller en ny detaljplan över området kan utvecklingen och framtida användning av området mer i detalj planeras.

Tekniska förvaltningen föreslår att kommunen avstår från att teckna ett optionsavtal om tillgång till marken med Societetsföreningen Källör med hänvisning till att kommunen bör ha fortsatt rådighet över markområdet. Frågan om nyttjanderätt av området kan övervägas i ett senare skede och bör då i så fall villkoras med en plan på hur badhusparken ska återskapas och skötas.

Tekniska kontoret

Annila Bexelius
Teknisk chef

Postadress
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

Besöksadress/Reg.office
Stångörsgatan 10
742 21Östhammar
www.osthammar.se

Telefon
Nat 0173-860 00
Int +46 173 860 00
E-post
kommunen@osthammar.se

Telefax
Nat 0173-175 37
Int +46 173 175 37

Organisationsnummer
212000-0290
V.A.T. No
SE212000029001

Bankgiro
233-1361

Bygdegårdsföreningen Källör för ett roligare Östhammar

Östhammar 2017-04-17

Östhammars kommun
Tekniska kontoret
Att. Annila Bexelius
Box 66
742 21 Östhammar

Referens: Societetshuset Källör,

Vi önskar att på sikt, och steg för steg, återskapa den badhuspark som en gång var planerad vid Societetshuset Källör och som delvis blev genomförd.

Badhusparken, Societetshuset, Källörgrundet och broarna bildar tillsammans en värdefull helhet som berättar om stadens badortstid. Dess höga kulturhistoriska värden beskrivs i Upplandsmuseets "Vårdutredning Källörsskolan, fd Societetshuset vid Östhammars badanstalt - inklusive badhusparken och Källörsgrundet". Badortstiden vid förra sekelskiftet var en viktig del i Östhammars historia och ur ett turist- och attraktivitetsperspektiv är den fortfarande det. Visit Roslagen väljer att lyfta fram den tiden för att beskriva staden och locka turister: "Under 1800-talet blomstrade Östhammar som bad- och semesterort". Precis som i många andra städer så har tyvärr mycket från den tiden rivits och hamnat i skymundan på grund av oaktsam exploatering. Även om Visit Roslagen marknadsför Östhammar som en gammal bad- och semesterort så finns det ingen tydlig plats att besöka för att se och förstå hur staden fungerade under den tiden. Det är bland annat därför återställandet av Societetshuset har potential att ge så stora värden med relativt liten insats, det skapar en utgångspunkt och lyfter fram stadens övriga sekelskiftesbebyggelse och sätter den i ett naturligt sammanhang. Men för att få största möjliga effekt av återställandet av Societetshuset så behöver även det finnas i sitt naturliga sammanhang, omgiven av badhusparken med gångar, gamla träd och platser för rekreation samt strandpromenaden med broarna över till Källörgrundet.

Detta är en del av den tidigare Sjöfrontsvisionen och Sjötorget kommer att fungera som en aktivitetspark och badhusparken som en societetspark för kontemplation och återhämtning. Detta ligger mycket väl i linje med den verksamhet som bedrevs under badhusepoken då folk kom hit för att vila upp sig, njuta av den friska luften och det lugna tempot. Ett "slow city"-koncept i parkformat.

Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör önskar, med anledning av att optionsavtalet med Millimeter Arkitekter upphört, anmäla intresse för att teckna ett optionsavtal om tillgång till Källörstomten för att säkerställa vårt behov av tillträde, parkering och angöring samt att på sikt kunna återskapa badhusparken.

På uppdrag av Bygdegårdsföreningen Societetshuset Källör

Sven Jönsson

Bygdegårdsföreningen **Källör** för ett roligare Östhammar

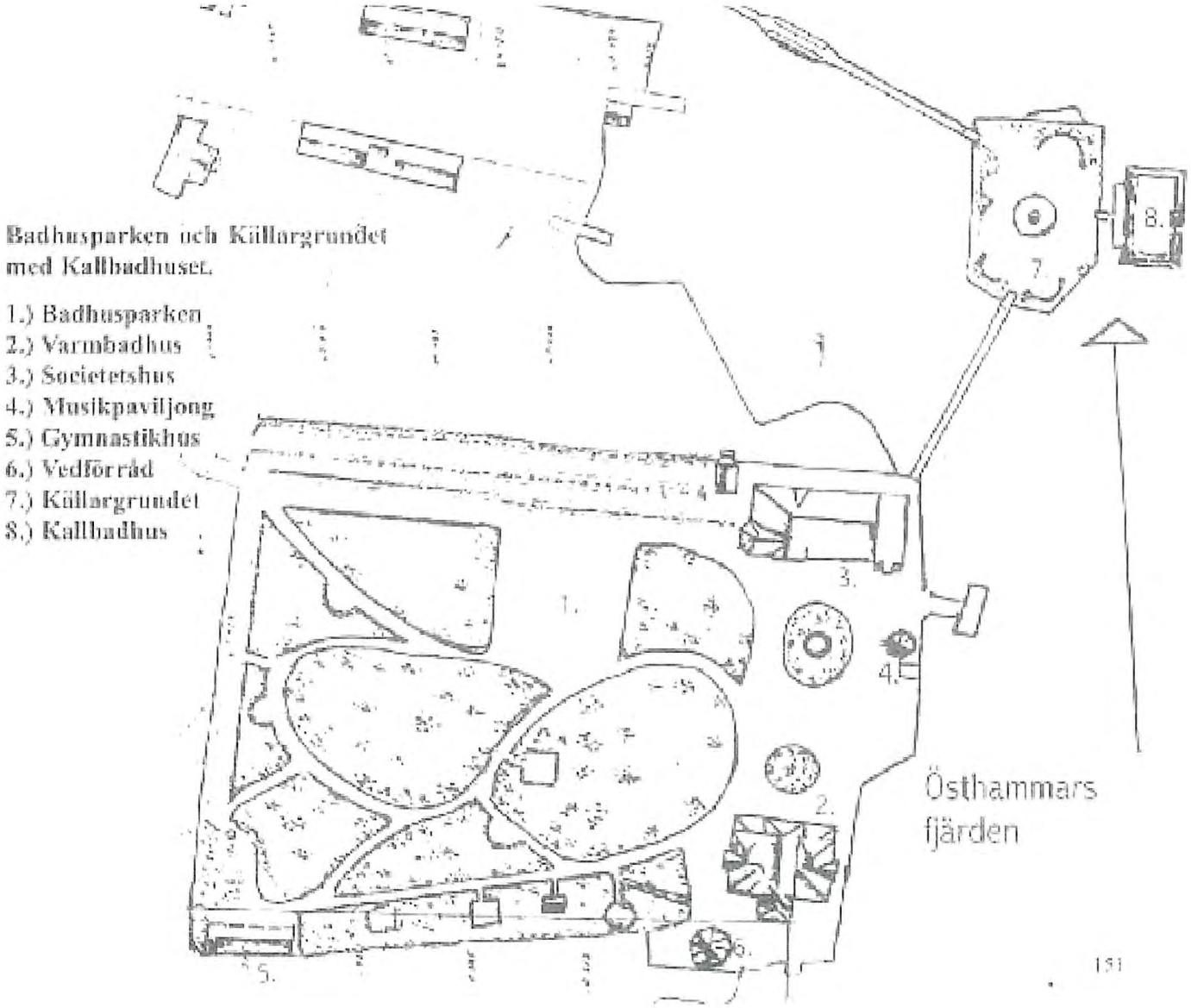

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN
Tekniska förvaltningen

Datum	Dnr	Sid
2017-07-03	KS-2017-394	1 (2)

Yttrande över gransking av ombyggnad av kommunhuset

KPMG har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna granskat ombyggnaden/renoveringen av kommunhuset.

Mot bakgrund av granskningen rekommenderas några förbättringsförslag som kommenteras enligt nedan:

- Att beslut i projekt görs spårbara och begripliga

Ambitionen är att alla politiska beslut ska vara tydliga och kunna läsas och förstås av alla som önskar. Framöver kommer det särskilt att uppmärksammas att beslut om ändrad inriktning på projekt ska dokumenteras väl.

- Göra en tydlig rollfördelning bland tjänstemännen med tillhörande mandat för projekt.

Detta görs normalt redan i större projekt och dokumenteras i protokoll från styrgruppsmöten. Att det inte gjorts för kommunhuset beror på att samtliga inblandade arbetat på tekniska kontoret och träffats dagligen och kontinuerligt utbytt information i projektet. För transparensens skull så kommer rollfördelningen fortsättningsvis att dokumenteras i alla projekt.

- Förbättra kalkylerna till investeringsprojekt så att dessa omfattar alla tänkbara kostnader

Det finns behov att förbättra kalkylerna för investeringsprojekt och få med alla kostnader. Det finns dock orsaker till att kostnaderna för ersättningslokaler inte fanns med i investeringskalkylen i just det här fallet. Det var länge en diskussion om en utrymning av lokalerna var nödvändig och när det slutliga beslutet om att flytta till Solgården togs så fanns ingen annan användning av lokalerna på Solgården utan alternativet var att dessa skulle stå tomma och oanvända. Kommunen skulle ändå betala hyra för hela Solgården då hyreskontaktet inte gick att säga upp förrän efter 2017. Det var inte självklart när beslutet togs att hyreskostnaden på Solgården skulle belasta projektet.

Postadress
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

Besöksadress/Reg.office
Stångörsgatan 10
742 21Östhammar
www.osthammar.se

Telefon
Nat 0173-860 00
Int +46 173 860 00
E-post
tekniska.kontoret@osthammar.se

Telefax
Nat 0173-175 37
Int +46 173 175 37

Organisationsnummer
212000-0290
V.A.T. No
SE212000029001

Bankgiro
233-1361

- Upprätta schablon för kostnader att störa produktionen som jämförelse mot kostnaden för ÄTA.

Det går att upprätta en schablon för kostnader för att störa produktionen men den kommer att bygga på mycket gissningar och antaganden som kommer att variera från fall till fall. Generellt sätt så blir inte kostnaden för att utför åtgärder högre om de görs som ÄTA-kostnader i projekt än om de utförs vid annat tillfälle. Ska arbetena göras vid annat tillfälle så tillkommer etableringskostnader och kostnader för upphandling med mera som i de flesta fall blir högre än påslagen för tillkommande arbeten i ett projekt. I stället för att upprätta en schablon för störningar av produktionen bör det göras en bättre genomgång innan projektet upphandlas om vilka underhållsåtgärder som bör utföras i samband med projektet. Vilka underhållsåtgärder som ska utföras bör också tydligt kommuniceras med de som använder lokalerna för att under projektets genomförande slippa diskussioner med brukarna om önskemål om extra åtgärder.

Tekniska kontoret

Annila Bexelius
Teknisk chef

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Kommunrevisionen

Datum	Dnr	Sid
2017-04-21		1 (1)

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Kommunstyrelsen
2017 -04- 21
Dnr: Dpl:

Kommunstyrelsen

För kännedom:
Kommunfullmäktiges presidium

Renoveringen/ombyggnaden av Kommunhuset

KPMG har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna genomfört en granskning av ombyggnaden/renoveringen av kommunhuset.

Granskningen har haft svårt att följa den dokumenterade processen av projektet. De politiska beslut som fattats är inte uttömmande och skapar frågetecken. Med undantag för byggmötesprotokollen är tjänstemannabesluten bristfälligt dokumenterade och bevarade. Avsaknaden av en tydlig projektmodell eller detaljerad delegationsordning med tydlig fördelning av tjänstemännens roller och ansvar har bidragit till bristerna.

Bristande samordning har lett till ökade kostnader i form av ändrings- och tilläggsarbeten (ÄTA) för ändrad användning av arbetsytor och tidigarelagt planerat underhåll. I och med att kommunen inte har någon schablon för hur stor kostnaden för driftstörningen på verksamheten skulle bli om arbetet hade gjorts under normala förhållanden (när lokalerna inte var utrymda) finns det inget jämförelsetal. Bristande kalkyler har lett till kostnader för utrymningslokaler som rimligen borde ha varit medräknade från projektets början.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi Kommunstyrelsen att:

- Göra beslut i projekt spårbara och begripliga.
- Göra en tydlig rollfördelning bland tjänstemännen med tillhörande mandat för projekt.
- Förbättra kalkylerna till investeringsprojekt så att dessa omfattar alla tänkbara kostnader (ändrad användning av arbetsytor, tidigarelagt planerat underhåll, utrymningslokaler etc.)
- Upprätta en schablon för kostnaden att störa produktionen som jämförelse mot kostnaden för ÄTA.

Kommunrevisionen översänder härmed rapporten till Kommunstyrelsen för yttrande. Svar önskas senast den 31 augusti 2017.

Enligt uppdrag

Sten Lindholm
Ordförande

Postadress
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

Besöksadress/Reg.office
Stångörsgatan 10
742 21Östhammar
www.osthammar.se

Telefon
Nat 0173-860 00
Int +46 173 860 00
E-post
kommunen@osthammar.se

Telefax
Nat 0173-175 37
Int +46 173 175 37

Organisationsnummer
212000-0290
V.A.T. No
SE212000029001

Bankgiro
233-1361

Ombyggnaden och renoveringen av kommunhuset

Granskningsrapport

Östhammars kommun

KPMG AB

2017-04-20

Antal sidor 13

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Östhammars kommun

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Inledning/bakgrund	2
2.1	Syfte och revisionsfråga	2
2.2	Avgränsning	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Ansvarig nämnd	3
2.5	Projektorganisation/granskningsansvariga	3
2.6	Metod	3
3	Resultat av granskningen	4
3.1	Politisk beslutsprocess och återrapportering	4
3.2	Tjänstemannabeslut och roller	6
3.3	Vilka förklaring finns till de ekonomiska avvikelserna?	8
4	Slutsats och rekommendationer	9

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.**KPMG Public**

Östhammars kommun

1 Sammanfattning

Vi har av Östhammar kommuns revisorer fått i uppdrag att bedöma den interna kontrollen i processen avseende ombyggnaden/renoveringen av kommunhuset. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2016.

Granskningen har haft svårt att följa den dokumenterade processen av projektet. De politiska beslut som fattats är inte uttömmande och skapar frågetecken. Med undantag för byggmötesprotokollen är tjänstemannabesluten bristfälligt dokumenterade och bevarade. Avsaknaden av en tydlig projektmodell eller detaljerad delegationsordning med tydlig fördelning av tjänstemännens roller och ansvar har bidragit till bristerna.

Bristande samordning har lett till ökade kostnader i form av ändrings- och tilläggsarbeten (ÄTA) för ändrad användning av arbetsytor och tidigarelagt planerat underhåll. I och med att kommunen inte har någon schablon för hur stor kostnaden för driftstörningen på verksamheten skulle bli om arbetet hade gjorts under normala förhållanden (när lokalerna inte var utrymda) finns det inget jämförelsetal.

Bristande kalkyler har lett till kostnader för utrymningslokaler som rimligen borde ha varit medräknade från projektets början.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi Kommunstyrelsen att:

- Göra beslut i projekt spårbara och begripliga.
- Göra en tydlig rollfördelning bland tjänstemännen med tillhörande mandat för projekt.
- Förbättra kalkylerna till investeringsprojekt så att dessa omfattar alla tänkbara kostnader (ändrad användning av arbetsytor, tidigarelagt planerat underhåll, utrymningslokaler etc.)
- Upprätta en schablon för kostnaden att störa produktionen som jämförelse mot kostnaden för ÄTA.

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.**KPMG Public**

2 Inledning/bakgrund

Kommunen har genomfört en ombyggnad/renovering av kommunhuset i Östhammar. Det är viktigt att denna har sköts på ett sätt i enlighet med kommunallagens krav på ändamålsenlighet och kostnadseffektiv verksamhet. Det är viktigt att ärende-hanteringen fungerat på ett tillfredsställande sätt, att öppenhet och transparens har rått, att löpande avstämningar/uppföljningar har genomförts och att dessa rapporterats till ansvarig styrelse/nämnd.

Transparens och öppenhet i ett kommunalt investeringsprojekt är *väsentligt* för att behålla kommunmedborgarnas förtroende. Om processer och rutiner för investeringar är bristfälliga finns det en *risk* för förtroendeskada.

2.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att bedöma den interna kontrollen i processen avseende ombyggnaden/renoveringen av kommunhuset. Granskningen avser i dessa delar såväl den praktiska hanteringen, uppföljnings- och återrapporteringsrutiner samt ekonomisk uppföljning/avstämning.

Följande revisionsfrågor är aktuella i samband med granskningen:

- Det finns tillräckliga beslutsunderlag både initialt och under processens gång.
- Kalkyler/kostnadsberäkningar (både inledande och ev reviderade) har löpande presenterats för politiken.
- Det går tydligt att följa beslutsprocess och ev omprioriteringar under ombyggnadens gång.
- Delegationsordning och andra styrdokument/riktlinjer för investeringsprocessen har tillämpats.
- Vilken rapportering har skett, till vem/vilka och vid vilka tillfällen?
- Hur har samspel och rollfördelning sett ut mellan olika funktioner och nivåer inom den tekniska förvaltningen?
- Vilka förklaring finns till de ekonomiska avvikelserna?
- Vilka beslut har fattats och av vem/vilka med anledning av redovisade utfall och avvikelser?

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.**KPMG Public**

2.2 Avgränsning

Granskningen avgränsas till att följa projektet från start till färdigställande. Någon granskning av själva upphandlingen av anlitade entreprenörer kommer inte att ske.

2.3 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- 6 kap. 7 § kommunallagen (1991:900)

2.4 Ansvarig nämnd

Granskningen avser kommunstyrelsen.

2.5 Projektorganisation/granskningsansvariga

Granskningen har utförts av Johan Malm, konsult under ledning av Anders Petersson, kundansvarig och certifierad kommunal revisor.

Rapporten är saklighetsgranskad av de tjänstemän som har intervjuats i samband med granskningen.

2.6 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument som hör till projektet.
- Genomgång av styrande och stödjande dokument, interna riktlinjer, policyer etc.
- Genomgång av räkenskapsmaterial i form av bl.a. fakturaunderlag, poster i ekonomisystemet m.m.
- Intervjuer med Teknisk chef, Gatu- och fastighetschef, Ekonomicontroller och projektledare för aktuellt projekt.

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.**KPMG Public**

3 Resultat av granskningen

3.1 Politisk beslutsprocess och återrapportering

Iakttagelser

Östhammars kommun har länge haft ett mål om att minska miljöpåverkan genom t.ex. investeringar i energieffektivisering av verksamhetslokaler. Den tidigast daterade (2011-03-01) kommunala dokumentationen som avser kommunhuset är en skrivelse från kommunchefen till teknisk chef där det framgår att kommunledningen vill byta ut kommunhusets uppvärmning genom direktverkande el till något som bättre passar kommunens klimatnormer. Kommunchefen vill också att tekniska kontoret ska undersöka möjligheten att sätta ny panel och skylta om kommunhusets fasad mot Stångörsgatan.

Efter ca 14 dagar svarar tekniska kontoret att man anser att en förbättring av kommunhusets ventilation är mer angeläget än nytt uppvärmningssystem. Man bifogar dessutom en kostnadsuppskattning av fasadrenoveringen (1,5 mkr) och en utredning som jämför befintligt uppvärmningssystem med bergvärme och pelletspanna. Tekniska kontorets slutsats av utredningen är att bergvärme är det "enda rimliga konverteringsalternativet av de två sett ur ekonomisk synvinkel". Den uppskattade investeringskostnaden för bergvärme är ca 5 mkr och ca 7,5 mkr för pelletspanna.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslut den 22 mars 2011 att "ställa sig positiva till ett nytt uppvärmningssystem och en ny fasad". Utskottet beslutar dessutom att tekniska kontoret ska arbeta vidare med frågan och planera in kostnaden i budgetarbetet för 2012. Hur tekniska kontoret ska hantera ventilationsfrågan framgår inte av beslutet.

I juni 2011[1] är frågan om kommunhusets värmesystem och ventilation uppe för beslut i Tekniska nämnden. Tjänstemännen föreslår att nämnden beslutar om bergvärme och ny ventilation och komfortkyla som en investering om sammanlagt ca 12 mkr. Nämndens arbetsutskott föreslår att ny ventilation ska prioriteras och genomföras 2012. Nytt värmesystem ska utredas vidare med tillägget att ett alternativ med biobränsle som samordnar uppvärmning med det f.d. Stadshotellet ska tas fram. Nämnden beslutar enligt utskottets förslag.

I oktober 2012 informerar teknisk chef muntligen Kommunstyrelsens arbetsutskott att upphandling avseende fasadupprustning och fjärrvärme pågår. Dokumentationen i informationsärendet innehåller samma information som var underlag till beslutet i mars 2011.

I oktober 2013[2] beslutar Tekniska nämnden att anta Neova AB som leverantör av fjärrvärme till brandstationen och kommunhuset.

---

[1] Tekniska nämnden 2011-06-08 § 59 dnr 2011TN097
[2] Tekniska nämnden 2013-10-23 § 84 dnr 2012TN157

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.KPMG Public

I oktober 2014 finns ett färdigt förfrågningsunderlag för de arbeten som ska utföras på kommunhuset. Byggåtgärderna avser ny öppen planlösning på översta våningen i hus 2, ny fasad och entré på hus 1 samt rivning och återställning på grund av VVS arbeten. Entreprenaden omfattar även byte av ventilationssystem i alla byggnader. Nya ventilationsaggregat med tempererad luft(kyla). Byte av befintligt uppvärmningssystem via el radiatorer till vattenburet system som ska värmas upp via fjärrvärme.[3]

I december 2014 beslutar Tekniska nämndens arbetsutskott att anta ett anbud för ombyggnaden av kommunhuset till ett värde av 21 446 000 kr.

Den enda bestämmelse i Kommunstyrelsens delegationsordning som har relevans för granskningen av det här projektet är den om upphandling. Enligt regeln får upphandling av budgeterade medel till högsta värde av 800 000 kr genomföras av förvaltningschef. Beslut i upphandling som anslagstäcks av budgeterade medel över 800 000 kronor och som rör teknisk verksamhet får tas av Tekniskt utskott.

Tekniska nämndens utskott beslutade att anta anbudet om 21 446 000 kr den 17 december 2014. Årsredovisningen för 2014 anger att den totala budgeten för projektet var 26 mkr.

Investeringsprognoser där kommunhuset har varit ett av ca 100 andra projekt har presenterats för tekniska utskottet vid två tillfällen under 2016. Utöver detta har uppgifter om projektets utfall och prognos ingått i den budgetuppföljning som lämnats till Kommunstyrelsen varje månad. Projektet nämns också i Tekniska utskottets delårsbokslut i augusti 2016.

Kommentarer

Visserligen går det att följa projektet i beslutsprotokollen från de politiska församlingar som hanterat det här ärendet, men för den som inte varit med på sammanträdena är det svårt att veta vad som föranlett de ändrade inriktningarna på besluten. Vid flera tillfällen har de folkvalda valt att frångå tjänstemännens förslag utan att motivera det. Det finns inget stöd i lagstiftning för att kräva att den här typen av beslut motiveras och beslutsprotokoll ska inte redovisa diskussionen som föranlett beslutet. Men att de politiska besluten i det här projektet dokumenterats i enlighet med lagens krav är en klen tröst för den som försöker följa beslutsgången.

Granskningen kan konstatera att Tekniska nämndens utskott har handlat i enlighet med delegationsordningen när den fattade beslut om att anta den vinnande entreprenörens anbud.

[3] Förfrågningsunderlag 2014-10-20, AFA.2 Orientering om objektet

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.**KPMG Public**

3.2 Tjänstemannabeslut och roller

Iakttagelser

Det finns en omfattande dokumentation i form av byggmötesprotokoll där tjänstemän från kommunen och entreprenörer som är involverade i arbetet är representerade. Protokollen har en tydlig ordning som är särskilt utformad för att ingen fråga ska falla mellan stolarna. Byggmötena behandlar varje praktisk fråga som dyker upp under projektets gång och besluten dokumenteras i protokollet.

Av intervjuerna framgår det att övriga beslut som inte avser upphandling och som ryms inom den beslutade budgeten för projektet räknas som verkställighet.

Det finns inga styrdokument eller riktlinjer som särskilt avser investeringsprocessen. Det finns heller ingen fastställd projektmodell utan det är valet av entreprenad i upphandlingen som styr vad kommunen själva gör i projektet. I det här fallet har kommunen valt att använda sig av totalentreprenad. Det innebär att entreprenören själv gör projektering av det arbete som ska utföras.

Det finns ingen dokumenterad rollfördelning i projektet. Av intervjuerna framgår det att projektledaren har haft mandat att fatta vissa beslut på byggmötena. När projektledaren känt sig osäker på om han själv haft mandat att ta beslut har han eskalerat frågan uppåt i organisationen. Beslutsprocessen för t.ex. tilläggsarbeten har således sett ut som beskrivs av bilden nedan:

När projektledaren har eskalerat en fråga uppåt har han fått återkoppling av den som tagit beslutet. Om någon skulle vilja titta på besluten i de här frågorna måste man gå igenom de iblandades mailkorrespondens. Den enda samlade dokumentation av besluten för tilläggsbeställningarna finns som noteringar i marginalen på en lista över ÄTA som projektledaren gjort. Där framgår vem som har beslutat om vissa av ÄTA, men inte alla.

Av intervjuerna framgår det också att kommunen inte haft en styrgrupp i det här projektet. Normalt sett när kommunen gör en större ombyggnad eller renovering av t.ex. en skola bildar man en styrgrupp för projektet där representanter från beställande verksamhet ingår. Eftersom beställande verksamhet i det här fallet var samma som skulle utföra projektet gjorde man bedömningen att man inte skulle behöva en styrgrupp.

När projektet avslutades genomfördes överlämningsmöten mellan entreprenören och kommunens driftspersonal där man gick igenom byggnadens nya teknik.

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.**KPMG Public**

Kommentarer

Granskningen av byggmötesprotokollen visar att de har en bra struktur och att besluten som fattas där är väl dokumenterade.

Avsaknaden av en fastställd projektmodell i kombination med att beslut som inte avser upphandling och som ryms inom den beslutade budgeten för projektet räknas som verkställighet är förödande för det här projektets transparens.

Ett sätt att komma tillrätta med bristande transparens i ett projekt kan vara att fastslå en projektmodell eller att införa vissa beslut i delegationsordningen. En fastslagen projektmodell bör ställa krav på att ett projekt ska ha en styrgrupp och att gruppens arbete ska dokumenteras. Ett alternativ kan förstås vara att inordna den här typen av beslut i delegationsordningen och dra nytta av den dokumentationsskyldighet och rapporteringsplikt som följer av den ordningen.

Det har heller inte funnits något fastställt mandat för vilka beslut som får fattas på olika nivåer inom projektet. Detta har lagt ett orimligt stort ansvar på projektledaren som avgjort vilka beslut som ska eskaleras upp på chefsnivå genom fingertoppskänsla.

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.**KPMG Public**

3.3 Vilka förklaring finns till de ekonomiska avvikelserna?

Iakttagelser

Den totala budgeten för projektet var 25 500 000 kr och utfallet var 29 040 925 vilket gör en skillnad om 3 540 925 kr. Entreprenörens anbud uppgick till 21 446 000 kr. Därefter har kostnader för ÄTA tillkommit med 3 086 624 kr, hyror om 1 879 630 kr och övrigt om 2 628 671 kr.

De största sammanlagda kostnaderna som tillkommit är de för ersättningslokalerna och utgörs av hyror och "övrigt". Kostnaden som beskrivs som "övrigt" utgörs bl.a. av kostnaden för att ställa om ersättningslokalerna till arbetsplatser, flyttkostnader osv. Projektledaren hade letat efter ersättningslokaler redan från projektets början men det var först i ett senare skede som det stod klart att det före detta omvårdnadsboendet Solgården kunde användas för ändamålet.

Kostnaden för ÄTA utgörs till knappt hälften av arbeten som skulle ha gjorts inom ramen för planerat underhåll som tidigarelagts. Enligt avtalet som slöts med entreprenören hade varje beställning av ÄTA ett prispåslag om 14 %. Alternativet hade varit att utföra dessa arbeten när lokalerna inte var utrymda och då skulle den dagliga verksamheten blivit störd. Hur mycket denna störning skulle kosta verksamheten i produktionsbortfall finns det inga beräkningar på.

Andra stora kostnader som sorterar in under ÄTA i det här projektet har varit kostnaden för ändrade arbetsytor i IT-kontorets lokaler och en "lounge".

Kommentarer

Den här granskningen gör ingen bedömning av huruvida ett tilläggsarbete varit befogat eller ej. Däremot kan granskningen konstatera att kostnaden för ersättningslokaler borde ha varit synlig för beslutsfattarna i projektet från början. Att de förvaltningar som bedrev verksamhet i kommunhuset skulle bli tvungna att flytta på sig under något skede av byggprocessen stod klart redan i projektets början. Att den beräknade kostnaden för detta ändå inte fanns med i projektets inledning är anmärkningsvärt.

Kostnaden för ÄTA är förhållandevis stor. Det är granskningen bedömning att samordningen mellan investeringsprojektet och planerat underhåll varit bristfällig i projektets början. Detta har lett till kostnader för ÄTA som rimligtvis borde ha planerats in i upphandlingens omfattning. Detsamma gäller förändringarna av IT-kontorets arbetsytor och "loungen".

Att passa på att göra planerade underhållsarbeten medan man ändå renoverar och lokalerna ändå är utrymda förefaller logiskt för de flesta. Däremot är det inte säkerställt att det skulle vara ekonomiskt fördelaktigt för kommunen om detta sker som ett ÄTA. I och med att det inte finns någon schablon för hur stor kostnaden driftstörningen på verksamheten skulle bli om arbetet hade gjorts under normala förhållanden (när lokalerna inte var utrymda) finns det inget jämförelsetal.

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.**KPMG Public**

4 Slutsats och rekommendationer

Det svårt att veta vad som föranlett de ändrade inriktningarna på besluten. Vid flera tillfällen har de folkvalda valt att frångå tjänstemännens förslag utan att motivera det. Det finns inget stöd i lagstiftning för att kräva att den här typen av beslut motiveras och beslutsprotokoll ska inte redovisa diskussionen som föranlett beslutet. Men att de politiska besluten i det här projektet dokumenterats i enlighet med lagens krav är en klen tröst för den som försöker följa beslutsgången.

Avsaknaden av en fastställd projektmodell i kombination med att beslut som inte avser upphandling och som ryms inom den beslutade budgeten för projektet räknas som verkställighet har varit förödande för det här projektets transparens.

Ett sätt att komma tillrätta med bristande transparens i ett projekt kan vara att fastslå en projektmodell eller att införa vissa beslut i delegationsordningen. En fastslagen projektmodell bör ställa krav på bl.a. att ett projekt ska ha en styrgrupp och gruppens arbete ska dokumenteras. Ett alternativ kan förstås vara att inordna den här typen av beslut i delegationsordningen och dra nytta av den dokumentationsskyldighet och rapporteringsplikt som följer av den ordningen.

Det har heller inte funnits något fastställt mandat för vilka beslut som får fattas på olika nivåer inom projektet. Detta har lagt ett orimligt stort ansvar på projektledaren som avgjort vilka beslut som ska eskaleras upp på chefsnivå genom fingertoppskänsla.

Granskningen kan konstatera att kostnaden för ersättningslokaler borde ha varit synlig för beslutsfattarna i projektet redan från början. Att de förvaltningar som bedrev verksamhet i kommunhuset skulle bli tvungna att flytta på sig under något skede av byggprocessen stod klart redan i projektets början. Att den beräknade kostnaden för detta ändå inte fanns med i projektets inledning är anmärkningsvärt.

Det är granskningen bedömning att synkroniseringen mellan investeringsprojektet och planerat underhåll varit bristfällig i projektets början. Detta har lett till kostnader för ÄTA som rimligtvis borde ha planerats in i upphandlingen. Detsamma gäller förändringarna av IT-kontorets arbetsytor och "loungen".

Att passa på att göra planerade underhållsarbeten medan man ändå renoverar och lokalerna ändå är utrymda förefaller logiskt för de flesta. Däremot är det inte säkerställt att det skulle vara ekonomiskt fördelaktigt för kommunen om detta sker som ett ÄTA. I och med att det inte finns någon schablon för hur stor kostnaden driftstörningen på verksamheten skulle bli om arbetet hade gjorts under normala förhållanden (när lokalerna inte var utrymda) finns det inget jämförelsetal.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi Kommunstyrelsen att:

- Göra beslut i projekt spårbara och begripliga.
- Göra en tydlig rollfördelning med tillhörande mandat för projekt.

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.**KPMG Public**

- Förbättra kalkylerna till investeringsprojekt så att dessa omfattar alla tänkbara kostnader (ändrad användning av arbetsytor, tidigarelagt planerat underhåll, utrymningslokaler etc.)

- Upprätta en schablon för kostnaden att störa produktionen som jämförelse mot kostnaden för ÄTA-arbeten.

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.**KPMG Public**

Östhammars kommun

KPMG, dag som ovan

Johan Malm
Konsult

Anders Petersson
Certifierad kommunal revisor

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.**KPMG Public**

Handling G, ksau 2017-08-15 **Ds 2017:31**

Elektroniska fakturor vid offentlig upphandling

REGERINGSKANSLIET

Finansdepartementet

SOU och Ds kan köpas från Wolters Kluwers kundservice.
Beställningsadress: Wolters Kluwers kundservice, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@wolterskluwer.se
Webbplats: wolterskluwer.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Wolters Kluwer Sverige AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.
Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).
En kort handledning för dem som ska svara på remiss.
Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Omslag: Regeringskansliets standard
Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2017

ISBN 978-91-38-24651-1
ISSN 0284-6012

1 Sammanfattning

I promemorian föreslås en ny lag om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/55/EU av den 16 april 2014 om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling. Regleringen i direktivet innebär att det blir obligatoriskt för upphandlande myndigheter och enheter att acceptera elektroniska fakturor i de format som överensstämmer med den nya europeiska standard som kommer att tas fram enligt direktivet. I promemorian föreslås även att en bestämmelse införs som innebär att de fakturor som en leverantör utfärdar till en upphandlande myndighet eller enhet ska vara elektroniska och överensstämma med den europeiska standarden för elektronisk fakturering, om inte någon annan standard för elektronisk fakturering har avtalats. Vidare föreslås att den myndighet som regeringen bestämmer vid vite får förelägga en leverantör att de fakturor som leverantören utfärdar, och som omfattas av bestämmelserna i den föreslagna lagen, ska överensstämma med den europeiska standarden för elektronisk fakturering.

Bestämmelserna i lagen ska inte tillämpas i de fall ett användande av elektronisk faktura skulle innebära risk för röjande av uppgifter som omfattas av sekretess eller risk för skada i övrigt för säkerhetskänslig verksamhet.

I promemorian föreslås vidare följdändringar i mervärdesskattelagen (1994:200), förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs[1] följande.

1 § I denna lag finns bestämmelser om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling.

2 § Med elektroniska fakturor avses fakturor som har utfärdats, översänts och mottagits i ett strukturerat elektroniskt format som gör det möjligt att behandla dem automatiskt och elektroniskt.

3 § Bestämmelserna i denna lag ska inte tillämpas i de fall användande av elektronisk faktura skulle innebära risk för

1. röjande av uppgifter som omfattas av sekretess, eller
2. skada i övrigt för säkerhetskänslig verksamhet.

4 § De fakturor som en leverantör utfärdar till en upphandlande myndighet eller enhet ska vara elektroniska och överensstämma med den europeiska standarden för elektronisk fakturering, om inte någon annan standard för elektronisk fakturering har avtalats.

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/55/EU av den 16 april 2014 om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling, i den ursprungliga lydelsen. Se även Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

5 § Upphandlande myndigheter och enheter är skyldiga att ta emot och behandla fakturor som överensstämmer med den europeiska standarden för elektronisk fakturering.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om strukturerade elektroniska format och övriga former för det elektroniska översändandet av fakturor.

7 § Den myndighet som regeringen bestämmer får, om inte något annat avtalats enligt 4 §, vid vite förelägga en leverantör att de fakturor som leverantören utfärdar och som omfattas av bestämmelserna i denna lag ska överensstämma med den europeiska standarden för elektronisk fakturering.

8 § Ett beslut att förelägga vite som har fattats enligt 7 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2.2 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs i fråga om mervärdesskattelagen (1994:200) att 11 kap. 6 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	11 kap.
	6 §[2]
Elektronisk faktura enligt 1 kap. 17 a § får utfärdas endast om mottagaren godkänner det.	Elektronisk faktura enligt 1 kap. 17 a § får utfärdas endast om mottagaren godkänner det.
	I lagen (2018:000) om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling finns bestämmelser

[2] Senaste lydelse 2012:342.

om krav på elektronisk faktura vid offentlig upphandling.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

2.3 Förslag till förordning om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser i anslutning till lagen (2018:000) om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling.

2 § Ekonomistyrningsverket får meddela föreskifter om strukturerade elektroniska format och övriga former för det elektroniska översändandet av fakturor.

3 § Ekonomistyrningsverket får vid vite förelägga en leverantör att de fakturor som leverantören utfärdar, och som omfattas av bestämmelserna i lagen (2018:000) om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling, ska överensstämma med den europeiska standarden för elektronisk fakturering.

Denna förordning träder i kraft den XX.

2.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
5 §	
Myndigheter med fler än 50 anställda ska hantera sina utgående beställningar av varor och tjänster elektroniskt. Kravet gäller dock inte för beställningar som	
1. görs av Regeringskansliet, Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut eller Säkerhetspolisen, eller	
2. är olämpliga att hantera elektroniskt av sekretesskäl eller säkerhetsskyddsskäl.	
Ekonomistyrningsverket får meddela föreskrifter om sådan hantering av beställningar och om standarder eller liknande krav som ska vara gemensamma för elektroniskt informationsutbyte i samband med beställning, *leverans och fakturering* av varor och tjänster. Verket ska vid utarbetande av föreskrifter beakta nationell och internationell standard.	Ekonomistyrningsverket får meddela föreskrifter om sådan hantering av beställningar och om standarder eller liknande krav som ska vara gemensamma för elektroniskt informationsutbyte i samband med beställning *och leverans* av varor och tjänster. Verket ska vid utarbetande av föreskrifter beakta nationell och internationell standard.

Denna förordning träder i kraft den XX.

2.5 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
21 f §	
En myndighet *skall* hantera inkommande och utgående fakturor elektroniskt.	En myndighet *ska* hantera inkommande och utgående fakturor elektroniskt.
Ekonomistyrningsverket får besluta om undantag från kravet enligt första stycket om det finns särskilda skäl.	
	Regler om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling finns i lag 2018:000.

Denna förordning träder i kraft den XX.

3 Bakgrund

3.1 Utvecklingen inom EU

I april 2014 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/55/EU av den 16 april 2014 om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling, nedan kallat e-faktureringsdirektivet. Direktivet ska enligt dess huvudregel vara genomfört senast den 27 november 2018 och ska tillämpas på elektroniska fakturor som utfärdas till följd av kontrakt på vilka något av EU:s upphandlingsdirektiv är tillämpliga. Regleringen i direktivet innebär att det blir obligatoriskt för upphandlande myndigheter och enheter att acceptera elektroniska fakturor i de format som överensstämmer med den nya europeiska standard som kommer att tas fram enligt direktivet. De som omfattas av regleringen är upphandlande myndigheter och upphandlande enheter enligt artikel 1 led 17 i direktiv 2009/81/EG om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggentreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG, upphandlande myndigheter enligt artikel 6.1 i direktiv 2014/23/EU om tilldelning av koncessioner och artikel 2.1 led 1 i direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG och upphandlande enheter enligt definitionen i artikel 7.1 och 7.2 i direktiv 2014/23/EU om tilldelning av koncessioner och artikel 4.1 i direktiv 2014/25/EU om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG.

En papperslös offentlig förvaltning är ett viktigt mål för EU och dess medlemsstater. Elektronisk fakturering tillämpas för närvarande i alltför låg omfattning i Europa. Flera EU-länder, t.ex.

Danmark, Finland, Sverige och Österrike, har i olika avseenden gjort elektroniska fakturor obligatoriska vid offentlig upphandling i hela eller delar av den offentliga sektorn. Dock är dessa initiativ oftast baserade på nationella standarder som inte fullt ut är kompatibla med varandra. Detta leder till ökad komplexitet och högre kostnader för företag som vill delta i gränsöverskridande upphandlingar och skapar hinder för marknadstillträde. Enligt Europeiska kommissionen kan införandet av en gemensam standard för elektronisk fakturering i den offentliga sektorn förhindra ytterligare splittring av den inre marknaden och underlätta införandet av elektroniska fakturor i de medlemsländer som ännu inte infört sådana. Enligt kommissionen kan detta vidare ge den offentliga sektorn en ledarroll på området och bereda väg för en mer utbredd användning av elektroniska fakturor i hela ekonomin.

I meddelandet Att utnyttja fördelarna med elektronisk fakturering i Europa, KOM (2010) 712 har kommissionen satt upp målet att elektronisk fakturering ska bli den dominerande faktureringsmetoden inom EU senast 2020. E-faktureringsdirektivet ses som ett medel för att nå målet om en papperslös offentlig förvaltning. Direktivet kompletterar också den pågående moderniseringen av EU:s regler för offentlig upphandling, som enligt kommissionens meddelande av den 3 oktober 2012, Inremarknadsakten II – Tillsammans för ny tillväxt (KOM[2012] 573) utgör en av tolv nyckelåtgärder för att stärka Europas tillväxt och öka människors och företags förtroende för den inre marknaden.

3.2 Utvecklingen i Sverige

I Sverige har Ekonomistyrningsverket (ESV) under lång tid haft i uppdrag att analysera, främja och stötta arbetet med införande av e-faktura och e-beställningar i staten. Sedan halvårskiftet 2008 ska enligt förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring alla statliga myndigheter hantera inkommande och utgående fakturor elektroniskt. ESV får besluta om undantag från kravet om det finns särskilda skäl. Införandet av denna reglering var det första steget i genomförandet av målet att hantera inköpsprocesserna i staten

elektroniskt. Sedan den 1 januari 2014 ska vidare enligt förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte statliga myndigheter med fler än 50 anställda, med vissa undantag, hantera sina utgående beställningar av varor och tjänster elektroniskt.

ESV följer löpande upp utvecklingen på området genom enkäter till de myndigheter som omfattas av de ovan nämnda kraven. Uppföljningen visar att arbetet med införande av e-faktura i staten går framåt. Utvecklingen går dock långsamt och sett ur ett nordiskt perspektiv har statliga myndigheter i Sverige fortfarande en relativt låg andel elektroniska fakturor. I Norge uppgår andelen elektroniska fakturor 70 procent av det totala antalet fakturor till offentlig sektor. I Danmark är motsvarande andel 99 procent. Av de fakturor som de svenska statliga myndigheterna mottog under det första halvåret 2016 var 51 procent elektroniska (ESV 2017:5).

Regeringen strävar efter att öka digitaliseringsgraden, både hos myndigheter och i samhället i övrigt. Digitala tjänster ska, så långt det är möjligt och där det är relevant, vara förstahandsvalet för den offentliga sektorns kontakter med medborgare, organisationer och företag. Vidare bör företagens uppgiftslämnande till statliga myndigheter i första hand ske elektroniskt (prop. 2015/16:1 utg.omr. 22 avsnitt 4.5.1). En övergång till elektroniska fakturor får anses vara ett viktigt led i denna utveckling. Regeringen har genomfört en analys av den samhällsekonomiska nyttan av en övergång till elektronisk fakturering. Analysen visar att den sammantagna samhällsekonomiska effekten av en övergång till elektronisk fakturering vid offentlig upphandling uppgår till närmare 1,4 miljarder kronor fram till 2023. Den största effekten bedöms uppstå hos de offentliga fakturamottagarna. Mot bakgrund av de tidsbesparingar som elektronisk fakturering medger för leverantörerna förväntas en övergång även medföra en minskning av företagens administrativa kostnader (prop. 2016/17:1 utg.omr 22 avsnitt 4.5.1).

4 E-faktureringsdirektivet

4.1 Direktivets bestämmelser

E-faktureringsdirektivet innehåller 14 artiklar. I artikel 1 och 2 finns bestämmelser om direktivets tillämpningsområde och definitioner. Direktivet ska tillämpas på elektroniska fakturor som utfärdas till följd av utförda kontrakt på vilka något av upphandlingsdirektiven är tillämpliga. Direktivet ska dock inte tillämpas på elektroniska fakturor som utfärdas till följd av utförda kontrakt som omfattas av direktiv 2009/81/EG, om upphandlingen och utförandet av kontraktet har sekretessbelagts eller inte får ske utan särskilda säkerhetsåtgärder i enlighet med gällande lagar och andra författningar i en medlemsstat, under förutsättning att medlemsstaten har fastställt att de väsentliga intressena i fråga inte kan garanteras genom mindre inkräktande åtgärder.

I artikel 3 beskrivs fastställandet av en europeisk standard för den semantiska datamodellen för en elektronisk fakturas basinnehåll. Kraven på basinnehållet framgår av artikel 6. Av artikeln framgår vidare att standardiseringsorganisationen ska tillhandahålla en förteckning över ett begränsat antal syntaxer som överensstämmer med den europeiska standarden, lämpliga syntaxbindningar och riktlinjer för interoperabilitet vid överföring i syfte att underlätta användningen av standarden. Europeiska kommissionen ska enligt artikeln begära att den relevanta europeiska standardiseringsorganisationen ska utarbeta den aktuella standarden och senast den 27 maj 2017 offentliggöra hänvisningar till standarden i Europeiska unionens officiella tidning. Standarden ska bl.a. vara tekniskt neutral, kompatibel med relevanta internationella standarder för elektronisk fakturering, möjliggöra upprättande av praktiska, användarvänliga, flexibla och kostnadseffektiva system för elektronisk fakturering och vara

lämplig att använda vid handelstransaktioner mellan företag. I artikel 4 och 5 beskrivs hur formella invändningar mot den europeiska standarden ska hanteras samt hur underhåll och vidareutveckling av standarden ska gå till.

I artikel 6 uppställs krav på en elektronisk fakturas basinnehåll. Av artikeln framgår att detta utgörs av bl.a. identitet för behandling av fakturan, faktureringsperiod, uppgifter om säljaren, köparen och betalningsmottagaren, betalningsinstruktioner och fakturans totalbelopp.

Artikel 7 är central och anger att medlemsstaterna ska säkerställa att upphandlande myndigheter och enheter tar emot och behandlar elektroniska fakturor som överensstämmer med den europeiska standarden. Artikel 8–10 reglerar bl.a. uppgiftsskydd och användning av elektroniska fakturor för mervärdesskatteändamål.

I artikel 11 anges att medlemsstaterna, med vissa undantag, senast den 27 november 2018 ska anta, offentliggöra och tillämpa de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Artikel 12–14 innehåller ytterligare bestämmelser om bl.a. översyn och ikraftträdande.

4.2 Närmare om fakturastandarden

Enligt artikel 3.2 i e-faktureringsdirektivet ska Europeiska kommissionen offentliggöra hänvisningar till den europeiska standarden för elektronisk fakturering i Europeiska unionens officiella tidning, tillsammans med en förteckning över ett begränsat antal syntaxer. Standarden och syntaxerna ska som ovan anförts utarbetas av den relevanta europeiska standardiseringsorganisationen (CEN TC 434). Som en del i arbetet med att utveckla standarden ska standardens praktiska tillämpning för slutanvändarna testas före offentliggörandet. Kommissionen ska behålla det övergripande ansvaret för testerna och se till att särskild hänsyn tas till praktiska aspekter, användarvänlighet och eventuella kostnader för genomförande.

Standardiseringskommittén för e-faktura startade sitt arbete under 2015. Förankring sker med de nationella standardiseringsorganisationerna. I Sverige har Svensk Standard (SIS) ansvarat för

en arbetsgrupp där svenska intressenter deltagit. Ett förslag till basinnehåll har remitterats. I slutet av mars 2017 fattade CEN:s tekniska kommitté beslut om den elektroniska fakturans basinnehåll samt två syntaxer: UBL och CII. För svensk del innebär den nya standarden enbart marginella justering i jämförelse med de format som används i dagsläget (se vidare avsnitt 5.1).

5 Gällande rätt

5.1 Statliga myndigheters elektroniska fakturahantering

Sedan halvårskiftet 2008 ska enligt 21 f § förordningen om myndigheters bokföring, som tidigare anförts, alla statliga myndigheter hantera inkommande och utgående fakturor elektroniskt. ESV får besluta om undantag från kravet om det finns särskilda skäl. Införandet av bestämmelsen var det första steget i genomförandet av målet att hantera inköpsprocesserna i staten elektroniskt. Sedan den 1 januari 2014 ska vidare, i enlighet med vad som ovan anförts, enligt 3 § förordningen om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte statliga myndigheter med fler än 50 anställda, med vissa undantag, hantera sina utgående beställningar av varor och tjänster elektroniskt.

ESV har meddelat föreskrifter till den ovan nämnda regleringen i förordningen om myndigheters bokföring. Av föreskrifterna framgår att myndigheter ska effektivisera sina beställnings-, leverans- och fakturahanteringsprocesser genom att använda IT-system som stödjer detta arbetsflöde samt att myndigheter ska tillhandahålla en leverantörsportal för de leverantörer som inte själva har möjlighet till elektroniskt informationsutbyte avseende produktkatalog, order och faktura. Faktura definieras som sådan handling som tas fram enligt 11 kap. mervärdesskattelagen (1994:200), i det följande förkortad ML, vid omsättning av varor och tjänster. En skannad faktura, där fakturans ursprungliga form är papper som skannas och tolkas för vidare behandling i elektronisk form, är enligt föreskrifterna inte att betrakta som en elektronisk faktura.

När fakturering sker mellan myndigheter ska hela hanteringen ske elektroniskt. Detta innebär att fakturautställaren ska upprätta

en elektronisk faktura i sitt faktureringssystem och överföra denna elektroniskt till fakturamottagaren. Mottagaren ska ta emot fakturan elektroniskt samt registrera, attestera och godkänna fakturan för betalning i ett elektroniskt fakturahanteringssystem. När fakturering sker till en utomstatlig fakturamottagare ska myndigheten upprätta en elektronisk faktura i sitt faktureringssystem. Överföringen av faktura kan dock endast ske elektroniskt om mottagaren godkänner det. En myndighet som endast upprättar ett fåtal kundfakturor får använda en s.k. leverantörsportal för att skapa och överföra en elektronisk faktura. Vidare framgår av föreskrifterna att myndigheter har en skyldighet att ta emot elektroniska fakturor från utomstatliga fakturautställare som använder elektroniska fakturor enligt de standarder som beskrivs i föreskrifterna.

En myndighet ska enligt ESV:s föreskrifter vid sin hantering av elektroniska fakturor ha kapacitet att hantera fakturor enligt standarden SFTI Svefaktura 1.0, enligt specifikationen SFTI Basic Invoice version 1.0, och enligt standarden SFTI Svefaktura BIS 5A 2.0. Enligt ändringar i föreskrifterna, som beslutades i december 2015, ska myndigheterna senast den 1 november 2018 kunna använda Pan-European Public Procurement On-Line:s (PEPPOL) infrastruktur för att skicka och ta emot elektroniska meddelanden. Det innebär att myndigheten då ska finnas registrerad i PEPPOL:s registerfunktion, det vill säga Service Metadata Publisher (SMP). Kommunikation kommer dock även framöver att kunna hanteras via andra lösningar och myndigheter ska fortsatt erbjuda en leverantörsportal till leverantörer som saknar kapacitet att skicka e-fakturor enligt de ovan nämnda standarderna.

5.2 Faktura enligt mervärdesskattelagen

Med faktura avses enligt 1 kap. 17 § ML dokument eller meddelande i pappersform eller i elektronisk form som uppfyller villkoren för fakturor i 11 kap. samma lag eller, om faktureringsreglerna i ett annat EU-land är tillämpliga enligt vad som följer av artikel 219 a i Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet), som uppfyller villkoren för fakturor i

det landet. I 11 kap. ML finns regler om bl.a. faktureringsskyldighet och en fakturas innehåll. Kraven på visst innehåll i en faktura ska ses mot bakgrund av kravet på att ett avdrag för ingående mervärdesskatt ska kunna styrkas på ett korrekt sätt.

En faktura ska enligt 11 kap. ML innehålla bl.a. datum för utfärdandet, ett löpnummer baserat på en eller flera serier som ensamt identifierar fakturan, säljarens registreringsnummer till mervärdesskatt under vilket varorna eller tjänsterna har omsatts, kundens registreringsnummer till mervärdesskatt under vilket denne förvärvat varorna eller tjänsterna om han eller hon är skattskyldig för förvärvet av varorna eller tjänsterna eller det är fråga om en unionsintern varuförsäljning, säljarens och köparens namn och adress, de omsatta varornas mängd och art eller de omsatta tjänsternas omfattning och art samt datum då omsättningen av varorna eller tjänsterna utförts eller slutförts.

Enligt 1 kap. 17 a § ML avses med elektronisk faktura en faktura som uppfyller de generella kraven i 1 kap. 17 § samma lag som utfärdas och tas emot i ett elektroniskt format. Paragrafen motsvarar regleringen i artikel 217 i mervärdesskattedirektivet. Uttrycket elektroniskt format är inte definierat. Enligt förarbetena är det ett vitt begrepp, som i princip omfattar alla typer av elektroniska format, t.ex. en faktura i form av e-postmeddelande (prop. 2011/12:94 s. 70). En faktura som skapas i elektroniskt format, men utfärdas eller mottas i pappersformat, utgör dock inte en elektronisk faktura (a. prop. s. 88). Elektroniska fakturor och pappersfakturor ska i princip behandlas på samma sätt. Det finns inget krav, varken i ML eller i mervärdesskattedirektivet, på att någon särskild teknik ska användas vid utfärdande av elektroniska fakturor. Den som ställer ut en pappersfaktura eller elektronisk faktura ska säkerställa fakturans äkthet, integritet och läsbarhet.

Enligt 11 kap. 6 § ML får en elektronisk faktura endast utfärdas om mottagaren godkänner det. Bestämmelsen motsvarar artikel 232 i mervärdesskattedirektivet. Bestämmelsen ändrades med anledning av nya faktureringsregler i Rådets direktiv 2010/45/EU av den 13 juli 2010 om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller regler om fakturering. Enligt reglerna om elektronisk fakturering i mervärdesskattedirektivet i dess lydelse före 2010 års direktiv fick en faktura överföras på elektronisk väg på vissa villkor. De nya

reglerna innebär att det står parterna fritt att använda antingen pappersfakturering eller elektronisk fakturering, under förutsättning att den som utfärdar eller tar emot en faktura vid tidpunkten för utfärdandet kan säkerställa ursprungets äkthet, innehållets integritet och läsbarhet vad gäller fakturan. Samma krav gäller således för pappersfakturor och elektroniska fakturor.

5.3 Övriga regler om fakturors innehåll

Regler om vad en faktura ska innehålla finns även i ett flertal andra författningar. Exempelvis ska ett aktiebolags fakturor enligt 28 kap. 5 § aktiebolagslagen (2005:551) ange bolagets firma, den ort där styrelsen har sitt säte och bolagets organisationsnummer enligt lagen (1974:174) om identitetsbeteckning för juridiska personer m.fl. Enligt 8 kap. 16 § ellagen (1997:857) och 7 kap. 15 § naturgaslagen (2005:403) ska el- och naturgasleverantörers fakturor vara tydliga och innehålla information om den uppmätta förbrukningen och de aktuella el- respektive gaspriser som fakturan grundas på. Enligt 8 § lagen (2014:271) om elektroniska vägtullsystem ska betalningsförmedlare i fakturor till väganvändare specificera vägtullarna, tidpunkt och plats för avgiftspliktens inträde samt typ av vägtull, om inte väganvändaren har godkänt att uppgifterna utelämnas.

6 Överväganden och förslag

6.1 Krav på elektroniska fakturor

Förslag: En ny lag om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling ska införas.

De fakturor som en leverantör utfärdar till en upphandlande myndighet eller enhet ska vara elektroniska och överensstämma med den europeiska standarden för sådana fakturor, om inte någon annan standard för elektronisk fakturering har avtalats.

Upphandlande myndigheter och enheter ska vara skyldiga att ta emot och behandla elektroniska fakturor som överensstämmer med den europeiska standarden.

Skälen för förslaget: E-faktureringsdirektivet ställer som redogjorts för i avsnitt 3.1 inte några krav på att leverantörer till upphandlande myndigheter och enheter ska använda den europeiska standarden för elektroniska fakturor. De upphandlande myndigheterna och enheterna måste dock enligt direktivet ta emot och behandla sådana fakturor. Det innebär att alla statliga myndigheter, kommuner, landsting och övriga upphandlande myndigheter och enheter enligt definitionen i respektive upphandlingslag måste inrätta de system som krävs för att motta elektroniska fakturor, oavsett om några sådana fakturor skickas eller inte.

För att målet om en papperslös offentlig förvaltning ska uppnås räcker det inte att myndigheter kan ta emot elektroniska fakturor. Det krävs också att leverantörer faktiskt skickar sina fakturor elektroniskt. Som framgått av avsnitt 4.1 finns redan i dag krav på statliga myndigheter att hantera inkommande och utgående fakturor elektroniskt. Dessa krav har bl.a. medfört kostnader för myndigheterna för anskaffning och anpassning av it-stöd. Erfaren-

heter visar att en ökning av de upphandlande myndigheternas kapacitet att ta emot elektroniska fakturor inte i sig medför att andelen sådana fakturor ökar. Möjligheten för upphandlande myndigheter och enheter att frivilligt ställa krav på elektroniska fakturor i samband med upphandlingar har hittills inte utnyttjats i särskilt stor omfattning.

Det finns mot denna bakgrund en outnyttjad potential inom den offentliga sektorn i form av kostnadsbesparingar vid en övergång till elektronisk fakturering och anledning att utvidga kravet på elektronisk fakturering som följer av e-faktureringsdirektivet. Enligt skäl 35 till e-faktureringsdirektivet bör direktivet inte hindra medlemsstaterna från att fastställa att endast elektroniska fakturor kan översändas inom ramen för offentlig upphandling. En sådan nationell reglering får inte stå i strid mot principen om fri rörlighet för varor och tjänster som följer av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Rätt utformad bedöms dock en sådan reglering vara förenlig med denna princip. Mot denna bakgrund föreslås att ett krav införs på att de fakturor som en leverantör utfärdar till en upphandlande myndighet eller enhet ska vara elektroniska. Med elektronisk faktura avses en faktura som är utfärdad, översänd och mottagen i ett strukturerat elektroniskt format som gör det möjligt att behandla den automatiskt och elektroniskt.

En övergång till elektronisk fakturering bedöms även få betydande positiva effekter för leverantörerna (se vidare avsnitt 7). Regleringen kan vidare förväntas resultera i en snabbare digitalisering av näringslivet. Det bedöms som sannolikt att de företag som på grund av ett krav på elektronisk fakturering börjar skicka elektroniska fakturor till den offentliga sektorn också i högre utsträckning väljer att skicka sådana fakturor till den privata sektorn. Tillväxtverket har haft i uppdrag att analysera och lämna förslag på åtgärder för en ökad användning i företagen av elektroniska fakturor och kvitton. I sin slutrapport gör Tillväxtverket bedömningen att den mest ändamålsenliga och långsiktigt hållbara åtgärden för att stödja digitaliseringen av fakturor och kvitton i företagen är att ta tillvara på den kraftfulla stimulans som genomförandet av e-faktureringsdirektivet leder till.

Som huvudregel bör de elektroniska fakturorna överensstämma med den europeiska standarden. Det kan emellertid finnas eta-

blerade fakturaflöden mellan leverantörer och upphandlande myndigheter och enheter som inte överensstämmer med den europeiska standarden där det inte är kostnadseffektivt att byta till den europeiska standarden. Därför bör det finnas en möjlighet för parterna att avtala om annan standard för elektronisk fakturering. Samtidigt följer upphandlande myndigheter och enheters skyldighet att ta emot elektroniska fakturor som uppfyller den europeiska standarden av direktivet. Av denna anledning föreslås att en bestämmelse införs som tydliggör denna skyldighet.

Oavsett vilken standard som avtalas krävs att leverantören och den upphandlande myndigheten eller enheten överenskommer om hur fakturan ska översändas. Denna information bör framgå av avtalet mellan parterna. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreslås ges föreskriftsrätt beträffande strukturerade elektroniska format och övriga former för det elektroniska översändandet av fakturor. I förordningen om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling föreslås ESV ges rätt att meddela sådana föreskrifter.

Definitionen av upphandlande myndigheter och enheter i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU), lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFS), lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF) och lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK) omfattar även offentligt styrda organ. Med offentligt styrda organ avses sådana juridiska personer som tillgodoser behov i det allmännas intresse, under förutsättning att behovet inte är av industriell eller kommersiell karaktär och att stat, kommun eller landsting har ett visst i de nämnda lagarna närmare specificerat inflytande. Definitionen av upphandlande enheter omfattar bl.a. sådana företag som bedriver verksamhet som omfattas av lagens tillämpningsområde med stöd av en särskild rättighet eller ensamrätt.

Enligt 8 kap. 2 § regeringsformen (RF) ska föreskrifter meddelas genom lag om de avser enskildas personliga ställning och deras personliga och ekonomiska förhållanden inbördes. Föreskrifter ska vidare enligt samma lagrum meddelas genom lag om de avser kommunernas åligganden. Såväl offentligt styrda organ som upphandlande enheter torde många gånger betraktas som enskilda vid tillämpningen av 8 kap. 2 § RF.

En reglering med krav på leverantörer att utfärda fakturor elektroniskt, och krav på offentligt styrda organ och upphandlade enheter att ta emot sådana fakturor, riktar sig mot såväl enskilda som kommuner och landsting. Bestämmelserna måste därför meddelas genom lag.

Någon befintlig lag där den nu aktuella regleringen naturligt skulle passa in finns inte. Den bör därför placeras i en ny lag.

E-faktureringsdirektivet omfattar endast elektroniska fakturor som utfärdas till följd av utförda kontrakt på vilka något av upphandlingsdirektiven är tillämpliga. Upphandlingsdirektiven gäller för upphandlingar vars värde uppgår till eller överstiger de tröskelvärden som anges i 5 kap. 1 § i LOU, LUF och LUK samt 3 kap. 1 § LUFS. Många upphandlande myndigheter och enheter genomför upphandlingar både över och under ovan angivna tröskelvärden. Att inte låta kravet på leverantörerna att utfärda elektroniska fakturor omfatta sådana fakturor som utfärdats till följd av avtal som ingåtts efter upphandlingar under tröskelvärdena skulle således innebära att många fakturor inte skulle träffas av kravet.

Ytterligare en beloppsgräns finns att beakta, nämligen gränsen för direktupphandlingar. Begreppet direktupphandling definieras i 19 kap. 4 § LOU respektive 19 kap. 4 § LUF. Där anges att med direktupphandling avses ett förfarande utan krav på anbud i viss form. En upphandling vars värde beräknas understiga beloppsgränsen kan genomföras genom direktupphandling. Beloppsgränserna innebär att ett stort antal fakturor som utfärdas till upphandlande myndigheter och enheter har sin grund i avtal som har direktupphandlats. Om dessa undantogs från lagens tillämpningsområde skulle många fakturor inte träffas av regleringen. Ett undantag för fakturor som utfärdats till följd av avtal som har direktupphandlats skulle vidare kunna medföra tillämpningsproblem. Direktupphandlingar kan genomföras på många olika sätt, t.ex. med skriftligt underlag och avtal, per telefon eller direkt över disk hos en leverantör. Det är inte alltid den person som ingår avtal med den upphandlande myndigheten eller enheten känner till att inköpet sker genom direktupphandling. Av det nu anförda följer att tillämpningen skulle underlättas om kravet på elektronisk fakturering gällde oavsett upphandlingsform. Vidare kräver realiseringen av de kostnadsbesparingar som en övergång till

elektronisk fakturering kan ge upphov till (se vidare avsnitt 7) att lagen ges ett brett tillämningsområde. Mot denna bakgrund föreslås att kravet på elektronisk fakturering ska omfatta alla fakturor som en leverantör utfärdar till en upphandlande myndigheter eller enheter, oavsett hur upphandlingen har gått till.

6.2 Undantag

Förslag: Bestämmelserna i denna lag ska inte tillämpas i de fall användande av elektronisk faktura skulle innebära en risk för röjande av uppgifter som omfattas av sekretess eller en risk för skada i övrigt för säkerhetskänslig verksamhet.

Skälen för förslaget: Den föreslagna regleringen innebär att fakturor som utfärdas till en upphandlande myndighet eller enhet som huvudregel ska vara elektroniska. Det kan dock förekomma att fakturor som utfärdas av en leverantör till en upphandlande myndighet eller enhet är olämpliga att hantera elektroniskt av sekretess- eller säkerhetsskäl. Av den anledningen kan olika alternativ för att utforma undantag från regleringen övervägas.

Även e-faktureringsdirektivet förutsätter att inte alla fakturor kan hanteras elektroniskt. Enligt artikel 1 första stycket i direktivet ska det tillämpas på elektroniska fakturor som utfärdas till följd av utförda kontrakt på vilka något av upphandlingsdirektiven är tillämpliga. Bestämmelserna i e-faktureringsdirektivet är således inte tillämpliga på fakturor som utfärdas till följd av kontrakt som har undantagits i upphandlingsdirektiven. Enligt artikel 15.3 i LOU-direktivet respektive artikel 24.3 i LUF-direktivet ska direktiven inte tillämpas om upphandlingen och fullgörandet av det offentliga kontraktet eller projekttävlingen omfattas av sekretess eller måste åtföljas av särskilda säkerhetsåtgärder i enlighet med lagar och andra författningar som gäller i en medlemsstat, förutsatt att medlemsstaten har fastslagit att de berörda väsentliga intressena inte kan garanteras genom mindre ingripande åtgärder.

Enligt artikel 1 andra stycket i e-faktureringsdirektivet ska direktivet inte heller tillämpas på elektroniska fakturor som utfärdas till följd av utförda kontrakt som omfattas av LUFS-direktivet, om upphandlingen och utförandet av kontraktet har

sekretessbelagts eller inte får ske utan särskilda säkerhetsåtgärder i enlighet med gällande lagar och andra författningar i en medlemsstat, under förutsättning att medlemsstaten har fastställt att de väsentliga intressena i fråga inte kan garanteras genom mindre inkräktande åtgärder. LUFS-direktivet har i svensk rätt genomförts genom regleringen i LUFS. Lagen gäller, med vissa undantag, för upphandling på försvars- och säkerhetsområdet av militär utrustning, utrustning av känslig karaktär, byggentreprenader, varor och tjänster som direkt hänför sig till militär utrustning eller utrustning av känslig karaktär samt byggentreprenader och tjänster särskilt avsedda för militära syften eller av känslig karaktär. Enligt 2 kap. 18 § LUFS avses med militär utrustning sådan utrustning som är särskilt utformad eller anpassad för militära syften och som är avsedd att användas som vapen, ammunition eller krigsmateriel. Av 2 kap. 29 § LUFS framgår att med utrustning, byggentreprenader och tjänster av känslig karaktär avses utrustning, byggentreprenader respektive tjänster som har ett säkerhetssyfte och som inbegriper, kräver eller innehåller säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Enligt 2 kap. 22 § LUFS avses med säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter information och material oavsett form, karaktär eller överföringsteknik som omfattas av krav på en viss säkerhetsnivå eller en viss skyddsnivå samt som med hänsyn till rikets säkerhet enligt lagar och andra författningar måste skyddas mot intrång, förstörelse, avlägsnande, spridning, förlust eller åtkomst av någon obehörig person eller mot någon annan typ av risk.

Enligt 7 kap. 12 § LUFS får en upphandlande myndighet eller enhet ställa särskilda villkor för hur ett kontrakt ska fullgöras, t.ex. beträffande informationssäkerhet. Enligt 7 kap. 13 § samma lag får en upphandlande myndighet eller enhet kräva att en leverantör uppfyller vissa krav för att skydda säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, som myndigheten eller enheten överlämnar under upphandlingsförfarandet. I 7 kap. 15 § regleras vidare vilka krav som en upphandlande myndighet eller enhet får ställa på anbuden när det gäller utfästelser och information från leverantören om hur denne ska skydda information som denne har tillgång till innan, under utförandet av och efter det att kontraktet har genomförts eller upphört att gälla.

Vid utformningen av ett undantag från huvudregeln om elektronisk fakturering är även skäl 16 i e-faktureringsdirektivet av betydelse. Där anges att e-faktureringsdirektivet gäller med förbehåll för artikel 346 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och att direktivet inte är tillämpligt på fakturor som utfärdas till följd av utförda kontrakt som är sekretessbelagda eller förenade med särskilda säkerhetsåtgärder, men som inte omfattas av direktiv 2014/23/EU, direktiv 2014/24/EU och direktiv 2014/25/EU enligt artiklarna 10.6, 15.3 respektive 24.3. Av artikel 346 i fördraget följer att ingen medlemsstat är förpliktad att lämna sådan information vars avslöjande den anser strida mot sina väsentliga säkerhetsintressen och att varje medlemsstat får vidta åtgärder, som den anser nödvändiga för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen i fråga om tillverkning av eller handel med vapen, ammunition och krigsmateriel.

E-faktureringsdirektivet ger således medlemsstaterna ett visst utrymme att reglera undantag från kravet på myndigheter och enheter att ta emot elektroniska fakturor. Som tidigare anförts är statliga myndigheter med fler än 50 anställda enligt förordningen om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte skyldiga att hantera sina utgående beställningar av varor och tjänster elektroniskt. Kravet gäller dock inte för beställningar som görs av Regeringskansliet, Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Totalförsvarets forskningsinstitut eller Säkerhetspolisen eller beställningar som är olämpliga att hantera elektroniskt av sekretesskäl eller säkerhetsskyddsskäl. Det finns goda argument för att även undanta vissa myndigheter i lagen om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling. De argumenten gör sig främst gällande för sådana myndigheter som bedriver verksamhet av betydelse för nationell säkerhet. Eftersom det inte på förhand kan fastslås att en viss myndighets samtliga inkommande fakturor uppfyller kriterierna för undantag enligt direktivet bedöms det dock vara mindre lämpligt att utforma ett undantag som, på samma sätt som i den nämnda förordningen, undantar specifika myndigheter från lagens tillämpning.

Det står, i enlighet med vad som ovan anförts, klart att det finns ett behov av undantag för vissa fakturor som är olämpliga att hantera elektroniskt. Detta gäller för det första för fakturor där användningen av elektronisk fakturering skulle innebära risk för

röjande av uppgifter som omfattas av sekretess. Även om direktivets undantagsbestämmelse enligt sin ordalydelse utgår från formerna för upphandlingen och inte faktureringen, framstår det vid utformningen av bestämmelsen som mest ändamålsenligt att låta bedömningen grundas på huruvida elektronisk fakturering är olämplig i det enskilda fallet, oavsett vad som gäller för den aktuella upphandlingen.

Det är vidare rimligt att uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, eller annan lag till vilken det finns en hänvisning i OSL inte behöver hanteras elektroniskt, om detta skulle innebära en risk för att uppgifterna skulle röjas. En bedömning av huruvida det finns en sådan risk måste grundas på någon konkret omständighet i det enskilda fallet, t.ex. att sättet för överföring av fakturorna inte bedöms vara tillräckligt säkert.

Det finns också behov av undantag i de fall elektronisk fakturering skulle innebära risk för skada i övrigt för säkerhetskänslig verksamhet. Bestämmelser om sådan verksamhet finns i säkerhetsskyddslagen (1996:627) och säkerhetsskydds-förordningen (1996:633). Med sådan verksamhet avses enligt 4 § säkerhetsskyddsförordningen verksamhet av betydelse för rikets säkerhet. Begreppet rikets säkerhet är inte definierat i lag, men regeringen har i förarbetena till säkerhetsskyddslagen förklarat att begreppet omfattar såväl den yttre säkerheten till skydd för Sveriges försvarsförmåga, politiska oberoende och territoriella suveränitet som den inre säkerheten till skydd för Sveriges demokratiska statsskick (se prop. 1995/96:129 s. 22 f.) Skyddet för den yttre säkerheten tar i första hand sikte på totalförsvaret, dvs. den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Ett hot mot rikets yttre säkerhet anses dock kunna förekomma, även om det inte hotar totalförsvaret. Skyddet av rikets yttre säkerhet anses omfatta uppgifter och förhållanden av rent militär betydelse eller av betydelse för totalförsvaret i övrigt och andra uppgifter som har betydelse för rikets nationella oberoende. Också rikets inre säkerhet kan vara hotad utan att totalförsvaret berörs.

Det pågår för närvarande en översyn av säkerhetsskyddslagstiftningen med förslag om att bl.a. utvidga lagens tillämpningsområde för att uppnå ett bättre skydd för Sveriges säkerhet. I betänkandet En ny säkerhetsskyddslag (SOU 2015:25) föreslås

bl.a. att säkerhetsskydd ska gälla för verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd. Säkerhetsskyddet ska enligt förslaget inriktas mot säkerhetsskydds-klassificerade uppgifter eller i övrigt säkerhetskänslig verksamhet, vilket innebär att lagens tillämpningsområde utvidgas. Skyddet av säkerhetsskydds-klassificerade uppgifter föreslås gälla för sådana uppgifter som är av betydelse för Sveriges säkerhet och som omfattas av sekretess eller som skulle ha omfattats av sekretess om OSL hade varit tillämplig. Härigenom tydliggörs att bestämmelsen även avses gälla för enskilda verksamhetsutövare. Utredningens förslag innebär att uttrycket säkerhetskänslig verksamhet ges en vidare innebörd för att innefatta lagens skyddsintressen i dess helhet.

Det framstår som naturligt att innebörden av den aktuella undantagsregeln utvecklas till följd av ändrad lagstiftning och rättspraxis och införandet av en ny säkerhetsskyddslag kan således förväntas komma att påverka tillämpningsområdet för regleringen.

Säkerhetsskyddslagen gäller för alla verksamhetsutövare som bedriver säkerhetskänslig verksamhet. I verksamhet där lagen gäller ska det säkerhetsskydd finnas som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter. Myndigheter och andra som bestämmelserna om säkerhetsskydd gäller för ska bl.a. undersöka vilka uppgifter i verksamheten som ska hållas hemliga med hänsyn till rikets säkerhet. Resultatet ska dokumenteras i en säkerhetsanalys.

Det aktuella undantaget kan mot denna bakgrund bli tillämpligt när behovet av säkerhetsskydd medför att elektronisk fakturering inte är lämpligt över huvud taget. Det kan röra sig om känslig information som framgår av fakturan, men även andra förhållanden, såsom att förekomsten av ett avtalsförhållande i sig kan utgöra sådan information som behöver skyddas av säkerhetsskäl. Vissa myndigheters verksamhet kan vara av sådan beskaffenhet att undantaget kan bli tillämpligt på merparten av de fakturor som utfärdas till myndigheten.

I de flesta fall torde det redan vid upphandlingstillfället stå klart att fakturorna till följd av det aktuella kontraktet kommer att omfattas av undantaget. I vissa fall kan det emellertid vara svårt för leverantören att bedöma om undantaget är tillämpligt eller inte.

Denna osäkerhet kan undanröjas genom att den upphandlande myndigheten eller enheten i förfrågningsunderlaget och efterföljande avtal tydligt anger hur fakturering ska ske.

Det är viktigt att skyddet för känsliga uppgifter säkerställs vid elektronisk överföring. Regeringen har nyligen gett en särskild utredare i uppdrag att bl.a. kartlägga behovet av att förebygga att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller i övrigt säkerhetskänslig verksamhet utsätts för risker i samband med bl.a. utkontraktering och föreslå olika förebyggande åtgärder, t.ex. tillståndsprövning. Uppdraget ska redovisas senast den 1 maj 2018 (Ju 2017:32).

6.3 Vite

Förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ges rätt att vid vite förelägga en leverantör som skickar pappersfakturor eller elektroniska fakturor som inte överensstämmer med den europeiska standarden för elektronisk fakturering att skicka elektroniska fakturor i enlighet med den europeiska standarden för elektronisk fakturering, om inte annat har avtalats.

Ett beslut att förelägga vite får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Skälen för förslaget: För att den föreslagna regleringen verkligen ska få de positiva effekter som förutsetts krävs att den följs av leverantörerna samt de upphandlande myndigheterna och enheterna. Erfarenheter visar att flertalet upphandlande myndigheter och enheter redan nu i samband med upphandlingar ställer krav på elektroniska fakturor, men att detta krav inte alltid följs. Någon form av sanktion för leverantörer som, trots kravet i den nya lagen på elektronisk fakturering fortsätter att skicka pappersfakturor, eller skickar elektroniska fakturor som inte överensstämmer med den europeiska standarden för elektronisk fakturering, bör därför övervägas.

I Danmark har ett krav på att elektroniska fakturor ska utfärdas till den offentliga sektorn införts tillsammans med en rätt för beställaren att innehålla betalning för det fall att pappersfaktura

skickas. En sådan sanktion bedöms vara effektiv för att säkerställa efterlevnaden, men kan uppfattas som oskälig och alltför långtgående.

Ett mindre långtgående alternativ som kan övervägas är att införa en rätt för upphandlande myndigheter och enheter att ta ut en avgift av leverantörer som skickar pappersfakturor. Många av de upphandlande myndigheter och enheter som i dag ställer krav på elektroniska fakturor i sina upphandlingar och avtal har valt att avtala om en avgift för det fall att leverantören i strid med avtalet skickar pappersfakturor. Enligt uppgifter från Nätverket för Elektroniska Affärer tillämpas straffavgifter för pappersfakturor på mellan 150–180 kronor per faktura inom delar av dagligvarusektorn i Sverige.

Kravet på att elektroniska fakturor ska användas riskerar dock att urholkas om det är möjligt att avstå från att följa lagen genom att betala en mindre avgift per faktura. En skyldighet för upphandlande myndigheter och enheter att ta ut en avgift för varje pappersfaktura som skickas kan vidare bli mycket kostnadskrävande. En sanktion i form av en avgift för varje pappersfaktura som skickas är till sin karaktär reaktiv. Syftet med den föreslagna regleringen är att uppnå en hög användning av elektroniska fakturor och en sanktion bör därför utformas så att den i större utsträckning påverkar leverantörens framtida agerande.

En annan sanktion som kan övervägas är vite. Det är ett tvångsmedel, som avser att förmå den enskilde att själv följa en myndighets beslut. Om en myndighet skulle ges rätt att vid vite förelägga en leverantör som skickar pappersfakturor, eller elektroniska fakturor som inte överensstämmer med den europeiska standarden för elektronisk fakturering, till upphandlande myndigheter och enheter att skicka elektroniska fakturor i enlighet med standarden skulle det möjligen skapas större möjligheter att påverka leverantörens framtida agerande. En sådan reglering skulle likna den som finns i 30 kap. 3 § aktiebolagslagen (2005:551), som ger Bolagsverket rätt att vid vite förelägga den verkställande direktören eller en styrelseledamot att fullgöra skyldighet enligt denna lag eller annan författning att bl.a. på bolagets fakturor ange de uppgifter som framgår av 28 kap. 5 § i samma lag.

Av 3 § lagen (1985:206) om viten framgår att vitet ska fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden, och till omständigheterna i övrigt, kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Vitesbeloppet kan därmed anpassas efter omständigheterna för att uppnå syftet med regleringen. Detta skapar också ökade möjligheter att komma åt upprepade förseelser.

I praktiken skulle införandet av en vitessanktion innebära att en upphandlande myndighet eller enhet måste anmäla till den ansvariga myndigheten att en leverantör skickar fakturor som inte uppfyller lagens krav för att den senare myndigheten ska få kännedom om överträdelsen och kunna pröva om det finns skäl att besluta om ett vitesföreläggande mot leverantören.

Vid en samlad bedömning framstår det som mest ändamålsenligt att införa en sanktionsmöjlighet i form av en rätt för den myndighet som regeringen bestämmer att vid vite förelägga en leverantör som skickar pappersfakturor eller elektroniska fakturor som inte överensstämmer med den europeiska standarden för elektronisk fakturering att skicka elektroniska fakturor i enlighet med standarden.

Om en myndighet tar emot en faktura som inte uppfyller den europeiska standarden, och inte annan standard för elektronisk fakturering som har avtalats mellan parterna, framstår det som mest ändamålsenligt att myndigheten i första hand kontaktar leverantören och begär en ny faktura som uppfyller standarden, och först om leverantören inte tillmötesgår begäran tar kontakt med den myndighet som getts möjlighet att utfärda ett vitesföreläggande. Det bör också framhållas att den föreslagna regleringen inte är avsedd att utgöra något hinder mot att parterna avtalar om sanktioner för fakturor som inte uppfyller kraven.

Av 6 § lagen om viten följer att frågor om utdömande av viten prövas av förvaltningsrätt på ansökan av den myndighet som har utfärdat vitesföreläggandet.

ESV bör ges uppdrag att vid vite förelägga en leverantör som skickar pappersfakturor eller elektroniska fakturor som inte överensstämmer med den europeiska standarden för elektronisk fakturering att skicka elektroniska fakturor i enlighet med standarden.

Ett beslut om vitesföreläggande bör få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd bör krävas vid överklagande till kammarrätt.

6.4 Stöd till upphandlande myndigheter och enheter samt till leverantörer

Bedömning: ESV bör ges i uppdrag att tillhandahålla stöd i form av bl.a. informations- och utbildningsinsatser till såväl upphandlande myndigheter och enheter som leverantörer till den offentliga sektorn när det gäller elektronisk fakturering.

Skälen för bedömningen: ESV har sedan 2006 i uppdrag av regeringen att analysera, främja och stötta arbetet med införandet av elektroniska fakturor och beställningar i staten. ESV har även fått i uppdrag att främja arbetet med e-handel i staten samt verka för och följa upp användningen och realiseringen av ekonomiska nyttor med hjälp av en genomgående elektronisk inköpsprocess. Vidare ska ESV medverka till att främja arbete med gränsöverskridande lösningar och tjänster för e-handel. Uppdraget ska genomföras i samverkan med SKL och Upphandlingsmyndigheten inom ramen för samarbetet Single Face to Industry (SFTI). ESV har även beslutat föreskrifter till förordningen om myndigheters bokföring och förordningen om myndigheters elektroniska informationsutbyte. ESV har därför kompetens och kunskap att tillhandahålla stöd för såväl upphandlande myndigheter och enheter som leverantörer till offentlig sektor.

ESV har i sin rapport Uppdrag att analysera konsekvenser av ett krav på e-fakturering till offentlig sektor (ESV 2015:44) framhållit att det finns behov av åtgärder för att stödja införandet av elektronisk fakturering. ESV föreslår bl.a. informationsinsatser, en central stödfunktion för att besvara frågor och en webbplats med stöd . ESV har framhållit att arbetet bör utföras i samverkan med SKL och Upphandlingsmyndigheten.

ESV bör mot denna bakgrund ges i uppdrag att tillhandahålla stöd i form av bl.a. informations- och utbildningsinsatser till såväl upphandlande myndigheter och enheter som leverantörer till den offentliga sektorn när det gäller elektronisk fakturering. Med

hänsyn till det pågående samarbetet inom SFTI och Upphandlingsmyndighetens närliggande uppgift att bidra till att hela inköpsprocessen kan genomföras elektroniskt, bör uppdraget utföras i samverkan med SKL och Upphandlingsmyndigheten.

Det krävs ett systematiskt arbete för att den potential som ligger i en övergång till användning av elektroniska fakturor ska kunna realiseras. Ansvaret för att realisera nyttor i form av besparingar och kvalitetshöjningar ligger ytterst hos ledningen för respektive myndighet. För att kunna disponera ekonomiska nyttor från de verksamheter där de faktiskt realiserats måste dock dessa beräknas och mätas både på myndighetsnivå och på övergripande nivå. ESV har i rapporten Uppföljning av ekonomiska nyttor från e-förvaltningsprojekt (ESV 2014:2) lämnat förslag till en modell för nyttorealisering. Modellen förutsätter att de medverkande myndigheterna tar fram, förankrar och följer upp specifika nyttoanalyser. Nyttoanalyserna behöver genomföras på ett likartat sätt för att göra det möjligt att konsolidera utfall på ett bra sätt. ESV bör därför få i uppdrag att ansvara för en samordnad process för nyttorealisering samt uppföljning på en mer övergripande nivå.

6.5 Uppgiftsskydd

Bedömning: Personuppgiftslagen och offentlighets- och sekretesslagen uppfyller e-faktureringsdirektivets krav på uppgiftsskydd. Det behövs inte någon ytterligare reglering.

Skälen för bedömningen: Artikel 8 i e-faktureringsdirektivet reglerar uppgiftsskyddet. Enligt artikel 8.1 påverkar inte direktivet tillämpningen av tillämplig unionslagstiftning och nationell lagstiftning om uppgiftsskydd. Enligt artikel 8.2 får personuppgifter som inhämtats för elektronisk fakturering användas enbart för det ändamålet eller för ändamål som är förenliga med detta, om inte annat följer av bestämmelser av annan innebörd i unionsrätt eller nationell rätt och utan att det påverkar de undantag och begränsningar som föreskrivs i artikel 13 i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet).

Enligt artikel 13 i dataskyddsdirektivet får medlemsstaterna genom lagstiftning vidta åtgärder för att begränsa skyldigheterna och rättigheterna enligt direktivet, om det bedöms nödvändigt med hänsyn till bl.a. statens säkerhet, försvaret och skydd av den registrerades eller andras fri- och rättigheter.

Enligt artikel 8.3 i e-faktureringsdirektivet ska medlemsstaterna se till att arrangemangen för att, i öppenhets- och redovisningssyfte, offentliggöra personuppgifter som har samlats in vid elektronisk fakturering överensstämmer med offentliggörandets ändamål och principen om integritetsskydd, utan att detta påverkar tillämpningen av de undantag och begränsningar som föreskrivs i artikel 13.

Personuppgiftslagen (1998:204), i det följande förkortad PUL, genomför dataskyddsdirektivet. Som grundläggande krav på behandlingen av personuppgifter anges i lagen bl.a. att personuppgifter bara får behandlas om det är lagligt, och att personuppgifter får samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål samt att personuppgifter inte får behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket de samlades in (9 § PUL). Enligt skäl 36 till e-faktureringsdirektivet bör det klargöras att den befintliga dataskyddslagstiftningen är tillämplig på elektronisk fakturering. I svensk rätt följer det av PUL, varför någon ytterligare reglering inte behövs i den delen.

OSL innehåller bl.a. begränsningar av rätten att ta del av allmänna handlingar. Bestämmelser om sekretess till skydd för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden finns i 22–40 kap. OSL. Exempelvis gäller enligt 21 kap. 7 § OSL sekretess för personuppgift om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften behandlas i strid med PUL.

Genom regleringen i PUL och OSL bedöms e-faktureringsdirektivets krav på uppgiftsskydd vara uppfyllt.

6.6 Förhållandet till befintliga bestämmelser om fakturor

Förslag: Regleringen i 11 kap. 6 § mervärdesskattelagen ska ändras så att det framgår att det finns bestämmelser om krav på elektroniska fakturor i den nya lagen om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling.

Skälen för förslaget: Som framgått av avsnitt 4.2 innehåller ML dels detaljerade bestämmelser om fakturors innehåll, dels krav på att mottagaren ska godkänna att en elektronisk faktura utfärdas. I 11 kap. 6 § anges exempelvis att en elektronisk faktura enligt 1 kap. 17 a § får utfärdas endast om mottagaren godkänner det. När det gäller fakturors innehåll anges i artikel 3 i e-faktureringsdirektivet att kommissionen i sin begäran till den relevanta europeiska standardiseringsorganisationen ska kräva att den europeiska standarden för elektronisk fakturering är förenlig med relevanta bestämmelser i mervärdesskattedirektivet. Därmed bör standarden komma att uppfylla de krav som finns i 11 kap. 8 och9 §§ ML och som härrör från mervärdesskattedirektivet.

I skäl 37 till e-faktureringsdirektivet tydliggörs att e-faktureringsdirektivet har ett annat syfte, och ett annat tillämpningsområde än mervärdesskattedirektivet, och att det inte påverkar bestämmelserna om användning av elektroniska fakturor för mervärdesskatteändamål. Det anges vidare att artikel 232 i mervärdesskattedirektivet reglerar förhållandet mellan handelsparter och syftar till att säkerställa att mottagaren inte kan påtvingas användning av elektroniska fakturor av avsändaren, och att detta inte bör påverka medlemsstaternas rätt att införa en skyldighet för upphandlande myndigheter och enheter att, på vissa villkor, ta emot elektroniska fakturor.

Eftersom det nu införs krav på elektroniska fakturor vid offentlig upphandling i den föreslagna lagen bör 11 kap. 6 § ML ändras så att detta framgår.

7 Ikraftträdandebestämmelser

Förslag: De föreslagna reglerna ska träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 11 i e-faktureringsdirektivet ska medlemsstaterna anta, offentliggöra och tillämpa de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 27 november 2018. Med undantag från huvudregeln ska medlemsstaterna senast 18 månader efter offentliggörandet av hänvisningen till den europeiska standarden för elektronisk fakturering i Europeiska unionens officiella tidning anta, offentliggöra och tillämpa de bestämmelser som är nödvändiga för att uppfylla skyldigheten i artikel 7 att ta emot och behandla elektroniska fakturor. Medlemsstaterna får skjuta upp tillämpningen för sina upphandlande myndigheter och enheter under den centrala nivån upp t.o.m. 30 månader efter offentliggörandet av hänvisningen. Med upphandlande myndigheter under den centrala nivån avses myndigheter enligt definitionen i artikel 2.1 led 3 i LOU-direktivet.

Genomförandefristen kan bli beroende av när hänvisningen till den europeiska standarden för elektronisk fakturering görs i Europeiska unionens officiella tidning. Regeringen bör därför ha möjlighet att bestämma när den nya lagen om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling och tillhörande författningsändringar ska träda i kraft.

8 Konsekvenser

Bedömning: Det finns en stor samhällsekonomisk nytta av en övergång till elektronisk fakturering vid offentlig upphandling. De sammantagna samhällsekonomiska besparingarna uppskattas till närmare 1,4 miljarder kronor fram till 2023. Den största effekten bedöms uppstå hos de offentliga fakturamottagarna. Mot bakgrund av de tidsbesparingar som elektronisk fakturering innebär för leverantörerna förväntas regleringen även medföra en minskning av företagens administrativa kostnader.

Skälen för bedömningen

Vilka som påverkas av regleringen

Regleringen påverkar samtliga upphandlande myndigheter och enheter[3]. Regleringen berör vidare samtliga upphandlade varu- och tjänsteleverantörer till den offentliga sektorn. Det saknas i dagsläget samlad statistik över vilka företag som levererar varor och tjänster till de upphandlande myndigheterna och enheterna. Antalet kan dock uppskattas till drygt 250 000 företag. Av dessa utgörs den absoluta majoriteten (ca 85 procent) av mikroföretag, dvs. företag med färre än 10 anställda. Utöver varu- och tjänsteleverantörer berörs även bl.a. följande typer av företag av regleringen: företag som tillhandahåller fakturahanteringstjänster, tredjepartsoperatörer/VAN-operatörer (Value Added Network) som sköter konvertering mellan olika format, kommunikation, säkerhet och övervakning av trafiken, inklusive banker, företag som

[3] Kommuner, kommunala bolag, landsting, landstingsägda bolag, statliga myndigheter, statliga koncerner och privata företag inom försörjningssektor ingår i beräkningen av regleringens konsekvenser.

tillhandahåller IT-konsulttjänster, försäljning av programvara och underhåll av datasystemen, samt postföretag.

Konsekvenser för företag

De leverantörer som ännu inte har anskaffat kompetens och någon teknisk lösning för att hantera e-fakturor enligt regleringen måste göra det. Detta förväntas medföra relativt begränsade konsekvenser för större företagsaktörer. Val av e-fakturalösning samvarierar i huvudsak med företagens storlek. De stora företagen har ofta integrerade lösningar i affärssystemen, medan många medelstora och små företag har kopplat på en modul till sitt elektroniska affärssystem, alternativt använder sig av en fakturaskrivare. Många mikroföretag saknar dock i dag e-fakturalösningar. De mikroföretag som använder sig av e-fakturering tillämpar vanligtvis enklare modullösningar, alternativt fakturaportallösningar, dvs. att med stöd av en webbportal skapa en faktura som skickas direkt från portalen till mottagaren, för företag som skickar mindre volymer av e-fakturor. Det finns både kostnadsfria fakturaportallösningar och de som erbjuds mot en avgift. Uppskattningsvis 5 procent av de medelstora företagen, 10 procent av de små företagen och 80 procent av mikroföretagen bedöms behöva vidta förändringar i sina verksamheter till följd av regleringen. Exempelberäkningar visar att ett mikroföretag som skickar fem fakturor årligen får ökade omkostnader på 300–400 kronor per år, medan ett mikroföretag som skickar 100 fakturor årligen får ökade omkostnader på ca 700 kronor per år.

Regleringen förväntas resultera i förkortade ledtider i faktureringsflödena genom att leverantörer snabbare får betalt av offentliga köpare av varor och tjänster. Mot bakgrund av de tidsbesparingar som e-fakturering medger för leverantörerna förväntas regleringen minska företagens administrativa kostnader. Mikroföretag är de som i genomsnitt bedöms tjäna minst på regleringen, till följd av merkostnader i form av investering i e-fakturalösningar, för de som inte väljer kostnadsfria lösningar, samt av behov av tid för kompetensutveckling. Den samlade positiva ekonomiska effekten för mikroföretag fram till 2023 uppskattas uppgå till ca 800 kronor per företag över hela tidsperioden, medan

småföretag, medelstora företag och storföretag i genomsnitt förväntas tjäna 8 000 kronor, 13 200 kronor respektive 26 300 kronor.. För det enskilda företaget utgör digitaliseringen en verklighet som det behöver förhålla sig till, oavsett regleringen. Den digitalisering av verksamheten, om än i liten skala, som regleringen ställer krav på kan även leda till ökad digitalisering av näringslivet och därmed en stärkt konkurrenskraft. Det bedöms som sannolikt att de företag som på grund av regleringen börjar skicka e-fakturor till den offentliga sektorn också i högre utsträckning kommer att välja detta förfarande även för fakturor som de skickar till den privata sektorn.

Regleringen bedöms i övrigt inte ge någon betydande konkurrenspåverkande effekt för berörda företag. Det kan emellertid inte uteslutas att regleringen som sådan kommer att medföra att nya företag skapas, eller att företag som tidigare inte har haft någon verksamhet kopplad till leverantörsfakturering till den offentliga sektorn, väljer att etablera sig på denna marknad.

Sammantaget anses tillgången till en fakturaportal och de stödjande insatser som föreslås i avsnitt 6.4 vara motiverade och tillräckliga för att säkerställa att alla företag, inklusive mikroföretagen och de små företagen, ges goda förutsättningar att anpassa sig till den föreslagna regleringen.

Konsekvenser för statliga myndigheter, kommuner och landsting samt andra upphandlande myndigheter och enheter

Mot bakgrund av de tidsbesparingar som e-fakturering medger förväntas regleringen minska de upphandlande myndigheternas och enheternas administrativa kostnader. De administrativa kostnaderna uppskattas sammanlagt minska med närmare 1,3 miljarder kronor fram till 2023. De administrativa kostnaderna förväntas minska för alla typer av upphandlande myndigheter och enheter. De kommunala och landstingsägda bolagen bedöms dock kunna tjäna mest på regleringen, då de i nuläget använder sig av e-fakturering i relativt låg utsträckning.

Manuell hantering av pappersfakturor är den fakturahantering som bedöms ta mest tid i anspråk och för vilken de största potentiella tidsvinsterna vid en övergång till e-fakturering finns. I dagsläget sker dock denna typ av fakturahantering främst i

undantagsfall, exempelvis på grund av att leverantören skickat fakturan till fel adress (t.ex. direkt till kommunen istället för till det företag som ansvarar för inscanningen av kommunens fakturor) eller att fakturan innehåller känslig information. Samtliga landsting och statliga myndigheter, och uppskattningsvis 90 procent av alla kommuner, har i dagsläget fungerande rutiner för e-fakturering. Av de upphandlande myndigheterna och enheterna uppskattas i enlighet med vad som ovan anförts de offentligt ägda bolagen vara den grupp som får störst omställningskostnader till följd av genomförandet av e-faktureringsdirektivet. Dessa kostnader kan hänföras till investeringar i infrastruktur för att kunna hantera e-fakturaflöden samt kompetensutveckling. Utöver dessa omställningskostnader kommer införandet av direktivet innebära en skyldighet för samtliga upphandlande myndigheter och enheter att ta emot och behandla de e-fakturor som uppfyller europeisk standard, vilket kommer innebära ökade system-utvecklingskostnader. Regleringen bedöms mot denna bakgrund medföra ökade kostnader för statliga myndigheter, kommuner och landsting samt andra upphandlande myndigheter och enheter om sammanlagt ca 500 miljoner kronor fram till 2023.

Regleringen förväntas vidare medföra ett antal ytterligare konsekvenser för upphandlande myndigheter och enheter, bl.a. i form av ökade kostnader för omorganisering och omställning av personal. En ökad mängd e-fakturor kan komma att medföra kostnader när personal ska byta arbetsuppgifter, exempelvis medarbetare som arbetar med skanning av fakturor. Samtidigt kan denna förändring frigöra arbetskraft för kärnverksamheten och på sikt leda till besparingar. Regleringen kan vidare förväntas medföra minskade kostnader för lokaler/utrymme för arkivering och för skanningsutrustning. Dessa potentiella ekonomiska effekter bedöms emellertid som små och saknar beräkningsmässig grund.

Kravet på att kommunala myndigheter ska ta emot elektroniska fakturor följer av e-fakturadirektivet och påverkar den kommunala självstyrelsen. Inskränkningen går emellertid inte utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Regleringen innebär ett nytt åtagande för kommuner och landsting, vilket innebär att den kommunala finansieringsprincipen ska tillämpas. Samtliga landsting och merparten av kommunerna har redan i dag fungerande rutiner för e-fakturering. Övergången till

elektronisk fakturering vid offentlig upphandling medför vissa investeringar som leder till effektivisering och besparingar. Kostnadsminskningen bedöms överstiga kostnaderna för investeringen.

Konsekvenser för arbetslösheten och sysselsättningen

Regleringen förväntas få en positiv effekt på produktiviteten i samhället genom ökad effektivitet i den ekonomiska administrationen och minskad postgång. Denna positiva produktivitetseffekt förväntas i ett direkt första led resultera i en negativ effekt på sysselsättning och arbetslöshet. Delar av de produktivitetsvinster och besparingar som regleringen förväntas medföra kommer dock att kunna realiseras utan en negativ sysselsättningseffekt. Dessa besparingar kan i ett nästa led förväntas bidra till fler anställningar inom såväl den privata och som den offentliga sektorn, vilket generar en indirekt positiv sysselsättningseffekt. Storleken på dessa effekter är svåruppskattad.

Vidare förväntas regleringen medföra en minskad postvolym om ca 80 miljoner brev fram till 2023, eller i genomsnitt 11 miljoner brev årligen. Denna minskning bör jämföras med den uppskattade totala mängden brev och försändelser på ca 1,8 miljarder. Det bedöms därför inte som sannolikt att minskningen kommer att påverka sysselsättningen i någon betydande grad.

Konsekvenser för jämställdheten mellan män och kvinnor

Regleringens sysselsättningseffekt bedöms kunna ge vissa begränsade konsekvenser för jämställdheten mellan män och kvinnor. Sammantaget bedöms sysselsättningseffekten bli något mer negativ för kvinnor än män. Osäkerheterna i denna bedömning är dock betydande.

De tjänster som kan komma att försvinna som en följd av minskad postgång utförs sannolikt i större utsträckning av män än kvinnor. De tjänster som kan komma att försvinna som en följd av minskade externa skanningstjänster kommer tvärtom med stor sannolikhet i större utsträckning drabba kvinnor än män. De privata arbetstillfällen som kan tillkomma som en följd av att fler aktörer använder e-fakturering och köper externa tjänster kopplat

till anslutning, kompetensutveckling, systemutveckling etc. kan förväntas sysselsätta fler män än kvinnor.

Utöver sysselsättningseffekten bedöms regleringens mest betydande konsekvens för jämställdheten utgöras av dess påverkan på de enskilda som arbetar med ekonomisk fakturaadministration på mottagar- och leverantörssidan. Dessa individer förväntas i relativt stor utsträckning behöva byta arbetsuppgifter. Könsfördelningen bland individerna bedöms genomgående som mycket ojämn. Enligt SCB utgörs hela 87 procent av sysselsatta ekonomiassistenter kvinnor.

Det är generellt svårt att bedöma om dessa förändringar sammantaget kommer att upplevas som positiva eller negativa, eller få en positiv eller negativ effekt på jämställdheten. Det faktum att berörda individer förväntas byta arbetsuppgifter som är mer manuellt arbetsintensiva, till en något bredare portfölj av arbetsuppgifter, med ett högre förädlingsvärde och ökade inslag av digitalisering, skulle kunna indikera att regleringen över tid kan påverka dessa individer positivt.

Konsekvenser för miljö och klimat

Regleringen förväntas få en positiv miljömässig effekt genom en minskad postgång om ca 80 miljoner brev fram till 2023. Genom att konvertera de uppskattade miljömässiga konsekvenserna av minskad postgång till koldioxidekvivalenter kan förslaget uppskattas ge en minskad miljömässig effekt motsvarande ca 10 000 ton koldioxidutsläpp.

Genom måttet Social Cost of Carbon kan den sociala kostnaden, dvs. kostnaderna som bärs av hela samhället för att släppa ut koldioxid i atmosfären, översättas i pengar. Uttryckt i detta mått motsvarar de uppskattade miljömässiga besparingarna av förslaget 4 miljoner kronor fram till 2023.

Samhällsekonomiska konsekvenser

Mot bakgrund av de konsekvenser som redogjorts för ovan uppskattas regleringen sammantaget skapa en positiv samhällsekonomisk effekt om närmare 1,4 miljarder kronor fram till år

2023. De samhällsekonomiska effekterna av att enbart genomföra e-faktureringsdirektivet uppskattas bli negativa och uppgå till knappt -100 miljoner kronor under samma period. Nettonyttan av ett krav på leverantörer att skicka elektroniska fakturor, jämfört med att enbart genomföra direktivets minimumnivå, uppskattas därmed till närmare 1,5 miljarder kronor.

En övergång till elektronisk fakturering innebär en högre grad av spårbarhet för ekonomiska transaktioner, vilket i förlängningen kan bidra till en lägre grad av ekonomisk brottslighet i form av exempelvis skatteundandragande.

9 Författningskommentar

Förslaget till lag om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling

1 §
I paragrafen, som behandlas i avsnitt 6.1, finns en upplysningsbestämmelse som anger att lagen innehåller bestämmelser om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling.

2 §
I paragrafen, som behandlas i avsnitt 6.1, finns en definition av begreppet elektroniska fakturor. Definitionen överensstämmer med definitionen i artikel 2 punkten 2 i e-faktureringsdirektivet. Med elektroniska fakturor avses fakturor som har utfärdats, översänts och mottagits i ett strukturerat elektroniskt format. Ett strukturerat elektroniskt format innebär ett standardiserat format som gör det möjligt att behandla informationen automatiskt och elektroniskt.

3 §
I paragrafen, som behandlas i avsnitt 6.2, finns bestämmelser om undantag från lagens tillämpningsområde.

Bestämmelserna i lagen ska inte tillämpas i de fall ett användande av elektronisk faktura skulle innebära risk för röjande av uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, eller annan lag till vilken det finns en hänvisning i OSL.

Bestämmelserna ska inte heller tillämpas i de fall användande av elektronisk faktura skulle innebära risk för skada i övrigt för säkerhetskänslig verksamhet. Det kan röra sig om känslig information som framgår av fakturan, men även andra för-

hållanden. Enbart förekomsten av ett avtalsförhållande i sig kan utgöra sådan information som behöver skyddas av säkerhetsskäl.

Det är normalt den upphandlande myndigheten eller enheten som bedömer om förutsättningarna för att tillämpa undantaget är uppfyllda. För att undanröja eventuell osäkerhet bör den upphandlande myndigheten eller enheten i förfrågningsunderlaget och efterföljande avtal tydligt ange hur fakturering ska ske. En leverantör som vid fakturering är osäker på om förutsättningarna för att tillämpa undantaget är uppfyllda bör kontakta den upphandlande myndigheten eller enheten.

4 §

I paragrafen, som behandlas i avsnitt 6.1, finns en bestämmelse som ålägger leverantörer att till upphandlande myndigheter eller enheter skicka elektroniska fakturor som överensstämmer med den europeiska standarden, om inte någon annan standard för elektronisk fakturering har avtalats.

Med upphandlande enheter avses upphandlande enheter enligt definitionen i respektive upphandlingslag.

Uppgift om hur fakturering ska ske bör framgå av avtalet mellan parterna.

5 §

I paragrafen, som behandlas i avsnitt 6.1, finns en bestämmelse som ålägger upphandlande myndigheter och enheter att ta emot och behandla fakturor som överensstämmer med den europeiska standarden för elektronisk fakturering.

Med upphandlande enheter avses upphandlande enheter enligt definitionen i respektive upphandlingslag.

Uppgift om hur fakturorna ska översändas bör framgå av avtalet mellan parterna.

6 §

I paragrafen, som behandlas i avsnitt 6.1, finns en bestämmelse som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter om strukturerade elektroniska format och övriga former för det elektroniska översändandet av fakturor. Föreskrifterna kan avse exempelvis användning av viss infrastruktur för översändande av fakturor.

7 §

I paragrafen, som behandlas i avsnitt 6.3, finns en bestämmelse som möjliggör för den myndighet som regeringen bestämmer att förelägga en leverantör att de fakturor som leverantören utfärdar, och som omfattas av bestämmelserna i denna lag, ska överensstämma med den europeiska standarden för elektronisk fakturering.

Bestämmelsen ger möjlighet att vid vite förelägga en leverantör som skickar pappersfakturor eller elektroniska fakturor som inte överensstämmer med den europeiska standarden för elektronisk fakturering att skicka elektroniska fakturor i enlighet med standarden. Om en myndighet tar emot en faktura som inte uppfyller den europeiska standarden framstår det som mest ändamålsenligt att myndigheten i första hand kontaktar leverantören och begär en ny faktura som uppfyller standarden, och först om leverantören inte tillmötesgår begäran informerar den myndighet som getts möjlighet att utfärda ett vitesföreläggande. Regleringen utgör inget hinder mot att parterna avtalar om sanktioner för fakturor som inte uppfyller kraven.

För viten tillämpas i övrigt lagen om viten. Av 6 § i denna lag följer att frågor om utdömande av viten prövas av förvaltningsrätt på ansökan av den myndighet som har utfärdat vitesföreläggandet.

8 §

I paragrafen, som behandlas i avsnitt 6.3, finns en bestämmelse om överklagande av beslut om vitesföreläggande enligt 7 §. Enligt bestämmelsen får överklagande ske till allmän förvaltningsdomstol. Vidare anges att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Ikraftträdandebestämmelse

I bestämmelsen, som behandlas i avsnitt 7, anges att den nya lagen om elektroniska fakturor ska träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

11 kap.
6 §
I paragrafen, som behandlas i avsnitt 6.6, läggs ett nytt *andra stycke* till. I det nya stycket anges att det finns bestämmelser om krav på elektronisk faktura vid offentlig upphandling i lagen (2018:000) om elektroniska fakturor vid offentlig upphandling.

Ikraftträdandebestämmelse
I bestämmelsen, som behandlas i avsnitt 7, anges att lagen om ändring i mervärdesskattelagen ska träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Departementsserien 2017

Kronologisk förteckning

1. Elektronisk övervakning av kontaktförbud. Ju.
2. Åldersdifferentierat underhållsstöd och höjt grundavdrag för bidragsskyldiga föräldrar. S.
3. Genomförande av ICT-direktivet. Ju.
4. Sjukpenning i avvaktan på slutligt beslut. S.
5. Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan m.m. N.
6. Förslag till lag om ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall. S.
7. Kommunikation för vår gemensamma säkerhet. Uppdrag om en utvecklad och säker kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar. Ju.
8. Kultursamverkan för ett Sverige som håller ihop. Framtida inriktning och utvecklingsmöjligheter för kultursamverkansmodellen. Ku.
9. Förstärkt rehabilitering för återgång i arbete. S.
10. ILO:s konvention om anständiga arbetsvillkor för hushållsarbetare. A.
11. Ändrade regler om retroaktivitet avseende efterlevandestöd. S.
12. Om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre. S.
13. Skadeståndets bestämmande vid finansiell rådgivning. Fi.
14. Vissa ändringar i läkemedelslagen. S.
15. Ökat konsulärt skydd för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar. Genomförande av direktiv (EU) 2015/637. UD.
16. Arbetsplatsinspektioner och höjd särskild avgift. Ju.
17. En ny lag om försäkringsdistribution. Fi.
18. Karensavdrag – en mer rättvis självrisk. S.
19. Anpassningar av de fastighetsrättsliga, associationsrättsliga, transporträttsliga och immaterialrättsliga författningarna till dataskyddsförordningen. Ju.
20. Regionalt utvecklingsansvar i Stockholms, Kalmar och Blekinge län. Fi.
21. Skyldighet för vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument. Fi.
22. Utstationering och vägtransporter. A.
23. Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om personlig skyddsutrustning. Fi.
24. Skjutvapen och explosiva varor – Skärpta straff för de grova brotten. Ju.
25. Nya ungdomspåföljder. Ju.
26. En anpassning till dataskyddsförordningen – kreditupplysningslagen och några andra författningar. Ju.
27. Genomförande av säsongsanställningsdirektivet. Ju.
28. En anpassning till dataskyddsförordningen av dataskyddsbestämmelser inom Näringsdepartementets verksamhetsområde. N.
29. Utökade möjligheter till utbyte av läkemedel. S.
30. Ett entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen. A.
31. Elektroniska fakturor vid offentlig upphandling. Fi.

Departementsserien 2017

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

ILO:s konvention om anständiga arbetsvillkor för hushållsarbetare. [10]

Utstationering och vägtransporter. [22]

Ett entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen. [30]

Finansdepartementet

Skadeståndets bestämmande vid finansiell rådgivning. [13]

En ny lag om försäkringsdistribution. [17]

Regionalt utvecklingsansvar i Stockholms, Kalmar och Blekinge län. [20]

Skyldighet för vissa offentliga funktionärer att anmäla innehav av finansiella instrument. [21]

Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om personlig skyddsutrustning. [23]

Elektroniska fakturor vid offentlig upphandling. [31]

Justitiedepartementet

Elektronisk övervakning av kontaktförbud. [1]

Genomförande av ICT-direktivet. [3]

Kommunikation för vår gemensamma säkerhet. Uppdrag om en utvecklad och säker kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar. [7]

Arbetsplatsinspektioner och höjd särskild avgift. [16]

Anpassningar av de fastighetsrättsliga, associationsrättsliga, transporträttsliga och immaterialrättsliga författningarna till dataskyddsförordningen. [19]

Skjutvapen och explosiva varor – Skärpta straff för de grova brotten. [24]

Nya ungdomspåföljder. [25]

En anpassning till dataskyddsförordningen – kreditupplysningslagen och några andra författningar. [26]

Genomförande av säsongsanställnings-direktivet. [27]

Kulturdepartementet

Kultursamverkan för ett Sverige som håller ihop. Framtida inriktning och utvecklingsmöjligheter för kultursamverkansmodellen. [8]

Näringsdepartementet

Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan m.m. [5]

En anpassning till dataskyddsförordningen av dataskyddsbestämmelser inom Näringsdepartementets verksamhets-område. [28]

Socialdepartementet

Åldersdifferentierat underhållsstöd och höjt grundavdrag för bidragsskyldiga föräldrar. [2]

Sjukpenning i avvaktan på slutligt beslut. [4]

Förslag till lag om ersättning till personer som har fått ändrad könstillhörighet fastställd i vissa fall. [6]

Förstärkt rehabilitering för återgång i arbete. [9]

Ändrade regler om retroaktivitet avseende efterlevandestöd. [11]

Om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre. [12]

Vissa ändringar i läkemedelslagen. [14]

Karensavdrag – en mer rättvis självrisk. [18]

Utökade möjligheter till utbyte av läkemedel. [29]

Utrikesdepartementet

Ökat konsulärt skydd för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar. Genomförande av direktiv (EU) 2015/637. [15]

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Delegationsordning i personalfrågor

Allmänt om delegering

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen.

Kommunstyreslen ansvarar för övergripande ledning och samordning av kommunens verksamheter, men också för ekonomi och budget. Kommunstyrelsen bereder ärenden som ska beslutas av kommunfullmäktige.

Nämnderna beslutar i frågor som rör verksamheten och i frågor som de enligt lagstiftning ska handha samt i frågor som fullmäktige har delegerat till nämnderna.

Att delegera innebär att överflytta beslutanderätt. Delegering kan ske både från kommunfullmäktige till nämnd och från nämnd till utskott, en ledamot eller en ersättare och en anställd i kommunen. Den som får beslutanderätten kallas delegat.

Ej blandad delegering

Blandad delegering till en förtroendevald och en anställd är inte tillåten, eftersom en delegering till flera personer förutsätter att samtliga är förtroendevalda och utgör ett utskott. En nämnd får alltså inte delegera till två eller flera förtroendevalda att besluta tillsammans. I så fall måste dessa utgöra ett utskott. Två eller flera anställda kan inte heller ges gemensam beslutanderätt. Flera anställda kan inte ges rätt att besluta i samma typ av ärenden vid sidan av varandra. I så fall måste beslutanderätten fördelas, exempelvis efter ansvarsområden, beloppsnivåer eller geografiska områden. Det är vanligt att nämnden i delegationsordningen anger en viss kategori/grupp av tjänstemän, exempelvis biståndshandläggare, miljöinspektör. En sådan delegation måste kompletteras med ett förtydligande, som fördelar ärendena inom respektive ärendegrupp på varje enskild tjänsteman. För att bl.a. uppfylla kraven vid granskning av ansvar ska man, efter att ha tagit del av delegationsordningen och eventuellt förtydligande, finna endast en tjänsteman som haft rätt att avgöra ett visst ärende.

När kommunstyrelsen eller en nämnd delegerat sin beslutanderätt träder delegaten helt in i kommunstyrelsens eller nämndens ställe. Beslut som fattas enligt delegationsordning är juridiskt sett kommunstyrelsens eller nämndens beslut och kan överklagas på samma sätt som kommunstyrelsens eller nämndens beslut.

Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till kommunstyrelsen eller nämnden. Kommunstyrelsen och respektive nämnd beslutar när och hur anmälan ska ske. Anmälan ska tillgodose kommunstyrelsens och nämndernas informations- och kontrollbehov. Anmälan har också betydelse för beräkning av överklagandetiden (laglighetsprövning enligt kommunallagen).

Bestämmelser om delegation framgår i kommunallagens 6 kapitel 33-38 §.

Jäv

Delegat får inte fatta beslut i ärenden där han eller hon är jävig. Enligt kommunallagen 6 kapitel 24 § är en anställd eller förtroendevald jävig om bland annat saken angår honom själv eller närstående, eller om ärendets utgång kan förväntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon närstående.

Jäv kan även föreligga om det i övrigt finns någon särskild omständighet är ägnad att rubba förtroende till hans opartiskhet i ärendet. Därutöver finns fler jävsgrunder angivna i 25 §. Vid jäv får den anställde eller förtroendevalda inte delta i handläggningen eller i beslutet av ärendet.

FÖRSLAG

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Undantag

I enlighet med kommunallagen 6 kapitel 34 § får beslutanderätten inte delegeras i följande slag av ärenden:

1. I ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
2. Framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
3. Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
4. Ärenden som väckts genom medborgarförslag och som överlåtits till nämnden,
5. Vissa ärenden som anges i särskilda föreskrifter. Lag (2007:68)

Grundprinciper

Huvudregeln är att delegat avgör ärendet. Vid tveksamhet kan alltid ärendet på delegatens initiativ överlämnas till kommunstyrelsen eller nämnden för avgörande. Rätt att besluta på delegation innebär inte att du är skyldig att besluta.

Ansvaret för beslut på tjänstemannanivå vilar alltid på en tjänsteman, den som fattat beslutet. Det hindrar inte att denne konfererar med annan tjänsteman för att få referensmaterial/underlag för beslut.

Beslut som fattas på delegation är ett slutgiltigt beslut på kommunstyrelsens eller nämndens vägnar. Det kan inte ändras annat än genom överprövning av delegaten själv eller genom överklagande där så är möjligt. Kommunstyrelsen eller nämnden kan dock föregripa delegatens beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över. Kommunstyrelsen eller nämnden kan också om den finner anledning till det, återta rätten att fatta beslut på delegation.

Anmälan av beslut

Beslut ska förtecknas på särskild lista. På lista ska framgå datum för beslut, vad beslutet avser/ärende, och delegaten. Alla beslut fattade på delegation ska anmälas till kommunstyrelsen eller nämnden vid nästkommande sammanträde. Rapporteringen ska avse de beslut som fattats sedan föregående sammanträde.

Samtliga beslut rörande personal, anställning, uppsägning och avsked återfinns inom kommunstyrelsens delegationsordning i personalfrågor och ska återrapporteras **till kommunstyrelsen.** Återrapportering sker på blankett framtagen av Lednings- och verksamhetsstöd. Blanketten inlämnas till Lednings- och verksamhetsstöd senast 7 dagar innan kommunstyrelsens sammanträde.

Registrering i kommunstyrelsens eller nämndens protokoll

Rapportering av beslut antecknas under särskild paragraf i kommunstyrelsens eller nämndens protokoll. Av paragrafen ska framgå vilka beslut som anmäls, under vilken tidsperiod besluten fattats samt vem som är delegat.

Vidaredelegation och anmälan

Förvaltningschef kan ges rätt att vidaredelegera beslut i vissa ärendegrupper. I beslut om vidaredelegation ska anges vem som beslutar vid förfall för ordinarie delegat.

Beslut fattade på vidaredelegation ska anmälas till förvaltningschefen som i sin tur anmäler till kommunstyrelsen/nämnden. (KL 6:37)

FÖRSLAG

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Brådskande ärenden

Nämnden får uppdra åt ordförande eller en annan ledamot som kommunstyrelsen/nämnden har utsett att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande, att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut ska anmälas vid styrelsens/nämndens nästa sammanträde. (KL 6:36).

Det är viktigt att möjligheten till ordförandebeslut i brådskande ärenden inte används slentrianmässigt. Det ska i princip vara en sådan situation där alternativet till ordförandebeslut är att kalla nämnden till extra sammanträde.

Delegationsbeslut och verkställighetsbeslut

I kommunen fattas både så kallade verkställighetsbeslut som delegationsbeslut. Det är viktigt att känna till vad de två olika begreppen betyder och skillnaden mellan de två.

I kommunstyrelsens och nämndernas delegationsordning regleras enbart de så kallade ***delegationsbesluten***. Endast de är ”beslut” i kommunallagens mening. Ett delegationsbeslut kännetecknas av att beslutsfattaren måste göra vissa självständiga överväganden och bedömningar och i normalfallet finns det för delegationsbeslut alternativa lösningar. Ett delegationsbeslut kan överklagas.

Vid ***verkställande*** beslut är däremot ställningstagandet ofta styrt av riktlinjer, tidigare nämndbeslut, avtal med mera. Exempel på verkställighetsbeslut är avgiftsdebitering enligt en redan fastställd taxa eller tilldelning av en förskoleplats enligt en klar turordningsprincip. Rätten för anställda att vidta sådana åtgärder grundas inte på delegation utan följer istället av den arbetsfördelning mellan de förtroendevalda och de anställda som måste finnas för att den kommunala verksamheten ska fungera.

Gränsdragningen mellan verkställighetsbeslut och delegationsbeslut kan vara svår att dra och kan slutligen komma att prövas i domstol. Frågan om vilket slags beslut det är har bland annat betydelse för den enskildes möjligheter att överklaga med laglighetsprövning. Ett verkställighetsbeslut kan nämligen inte överklagas genom laglighetsprövning så som ett delegationsbeslut kan.

Förkortningar	
KSAU	Kommunstyrelsens arbetsutskott
AB	Allmänna bestämmelser (kollektivavtal)
MBL	Medbestämmandelagen (SFS 1976:580)
LAS	Lagen om anställningsskydd (SFS:1982:80)
OSA	Offentligt skyddat arbete

FÖRSLAG

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Nr	Ärende	Delegat	Författning/avtal	Kommentar/villkor
1	Anställning			Tillsvidare- och tidsbegränsade anställningar. Efter 67 års ålder endast tidsbegränsade anställningar.
1.1	Kommundirektör	KSAU	AB Kap 2 § 3-5	
1.2	Förvaltningschef	Kommundirektör	AB Kap 2 § 3-5	Samråd med berörd nämnd och KSAU
1.3	Administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd IT-chef Näringslivschef Chef för Strategienheten	Kommundirektör	AB Kap 2 § 3-5	Samråd med KSAU
1.4	Enhetschef för Östhammar direkt Enhetschef för Marknad och kommunikation	Näringslivschef	AB Kap 2 § 3-5	
1.5	Enhetschef för Kommunservice Enhetschef för Daglig verksamhet Enhetschef för Aktivitetscenter	Kommundirektör	AB Kap 2 § 3-5	
1.6	Personal inom: a) Kommunledningsstaben b) Lednings- och verksamhetsstöd c) IT-enheten d) Tillväxtkontoret e) Östhammar direkt Marknad och kommunikation Strategienheten Kommunservice Daglig verksamhet Aktivitetscenter	a) Kommundirektör b) Administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd c) IT-chef d) Näringslivschef e) Enhetschef för berörd enhet	AB Kap 2 § 3-5	
1.7	Personal inom förvaltningarna	Förvaltningschef för berörd förvaltning med rätt att vidaredelegera	AB Kap 2 § 3-5	Vid chefstjänster samråd med berörd nämnd.

FÖRSLAG

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Nr	Ärende	Delegat	Författning/avtal	Kommentar/villkor
2	Bemanningsföretag och konsulter			
2.1	Anlita bemanningsföretag eller hyra in konsult	Förvaltningschef för berörd förvaltning	38 § MBL	När inte annan möjlighet att anställa finns. I samråd med administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd.
3	Omplacering			
3.1	Ta ledigt utrymme, tillsvidareanställning och visstidsanställning, i anspråk för medicinsk omplacering, eller annat omplaceringsbehov	Förhandlingschef	LAS 7 § andra stycket	Samråd med närmaste chef
4	Lönepolitik			
4.1	Lönepolitik och riktlinjer för lönesättning	KSAU	Löneavtal	Riktlinjer för lönesättning
5	Löneöverenskommelse med enskild arbetstagare, vid anställning och årlig löneöversyn			
5.1	Kommundirektör	KSAU		Riktlinjer för lönesättning KS 2015-09-15 § 185, se särskilt: - Förhandlingschef konsulteras innan lönen sätts då lönen avviker från kommunens löneläge och/eller avviker från marknadsläget - Samråd med närmaste chef ska alltid ske vid tillsättning av chefer och experter/ specialister om lönen överstiger 40 tkr - Avvikelsen mot kommunens eller marknadens löneläge är avgörande
5.2	Förvaltningschef	Kommundirektör		
5.3	Administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd IT-chef Näringslivschef Chef för Strategienheten	Kommundirektör		
5.4	Enhetschef för Östhammar direkt Enhetschef för Marknad och kommunikation	Näringslivschef		
5.5	Enhetschef för Kommunservice Enhetschef för Daglig verksamhet Enhetschef för Aktivitetscenter	Kommundirektör		

FÖRSLAG

ÖSTHAMMARS KOMMUN – EN DEL AV ROSLAGEN

Nr	Ärende	Delegat	Författning/avtal	Kommentar/villkor
5.6	Personal inom: a) Kommunledningsstaben b) Lednings- och verksamhetsstöd c) IT-enheten d) Tillväxtkontoret e) Östhammar direkt Marknad och kommunikation Strategienheten Kommunservice Daglig verksamhet Aktivitetscenter	a) Kommundirektör b) Administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd c) IT-chef d) Näringslivschef e) Enhetschef för berörd enhet		Riktlinjer för lönesättning KS 2015-09-15 § 185, se särskilt: - Förhandlingschef konsulteras innan lönen sätts då lönen avviker från kommunens löneläge och/eller avviker från marknadsläget - Samråd med närmaste chef ska alltid ske vid tillsättning av chefer och experter/ specialister om lönen överstiger 40 tkr - Avvikelsen mot kommunens eller marknadens löneläge är avgörande
5.7	Personal inom förvaltningarna	Förvaltningschef för berörd förvaltning med rätt att vidaredelegera		
6	Övriga lönefrågor			
6.1	Beslut om lön vid deltagande i fackligt arbete/utbildning	Administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd med rätt att vidaredelegera		
6.2	Nedskrivning av lönfordran	Administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd	Lag om arbetsgivarens kvittningsrätt (SFS 1970:215)	Samråd med förvaltningschef för berörd förvaltning. Kostnaden bärs av arbetsstället.
7	Förhandlingsfrågor med mera			
7.1	Med bindande verkan för kommunen genom kollektivavtal reglera frågor rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare	KSAU		Samråd med förhandlingschef
7.2	Kommunövergripande förhandling enligt 11-14 §§ i MBL	Administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd med rätt att vidaredelegera	MBL, Lokalt samverkansavtal	Samverkan ersätter 11, 12 och 19 §§ MBL
7.3	Övriga förhandlingar enligt 11-14 §§ i MBL	Närmaste chef	MBL, Lokalt samverkansavtal	Samverkan ersätter 11, 12 och 19 §§ MBL

FÖRSLAG

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Nr	Ärende	Delegat	Författning/avtal	Kommentar/villkor
7.4	Förhandla på kommunens vägnar enligt gällande arbetsrättslig lagstiftning utom vad gäller 11-14 och 38 §§ i MBL (lagen om medbestämmande i arbetslivet)	KSAU	MBL, Lokalt samverkansavtal	Samråd med förhandlingschef
7.5	Avgöra frågor om tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser rörande förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare	KSAU		
7.6	Avstängning	Förvaltningschef för berörd förvaltning	AB Kap 3 § 10	Samråd med förhandlingschef
7.7	Disciplinpåföljd	Förvaltningschef för berörd förvaltning	AB Kap 3 § 11	Samråd med förhandlingschef
8	Avslutande av anställning från arbetsgivarens sida			
8.1	Anställningens upphörande i enskilt fall	Förhandlingschef	7 § LAS	Samråd med förvaltningschef för berörd förvaltning
8.2	Anställningens upphörande i enskilt fall på chefsnivå	Administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd	7 § LAS	Samråd med förvaltningschef för berörd förvaltning och KSAU
8.3	Anställningens upphörande vid arbetsbrist	Förhandlingschef	7 § LAS	Samråd med förvaltningschef för berörd förvaltning och KSAU
8.4	Anställningens upphörande vid arbetsbrist på chefsnivå	Administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd	7 § LAS	Samråd med förvaltningschef för berörd förvaltning och KSAU
8.5	Anställningens upphörande för anställda inom OSA	Enhetschef för berörd enhet	BEA T § 24 och bilaga A till BEA T	Samråd med förhandlingschef
9	Beslut i frågor som omfattas av AB			
9.1	Minskning av avlöningsförmåner i samband med ersättning från tredje man	KSAU	AB Kap 8 § 37 mom. 1	
9.2	Rätt till lön då arbetstagare erhåller lön från annan än kommunen	KSAU	AB Kap 6 § 25 mom. 5	

FÖRSLAG

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Nr	Ärende	Delegat	Författning/avtal	Kommentar/villkor
9.3	Rätt att behålla lön eller del av lön vid fullgörande av förtroendemannauppdrag av vikt för kommunen	Förvaltningschef för berörd förvaltning	AB Kap 6 § 31 mom. 2	Samråd med berörd nämnd
9.4	Rätt att behålla lön eller del av lön vid ledighet för studier Personal inom a) Kommunledningsstaben b) Lednings- och verksamhetsstöd c) IT-enheten d) Tillväxtkontoret e) Strategienheten f) Enheten för arbete och sysselsättning g) förvaltningarna	a) Kommundirektör b) Administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd c) IT-chef d) Näringslivschef e) Chef för strategienheten f) Kommundirektör g) Förvaltningschef för berörd förvaltning	AB Kap 6 § 26	Samråd med berörd nämnd
9.5	Ledighet som inte regleras i lag och avtal	Närmaste chef	AB Kap 6 § 25 mom. 6	Samråd med Lednings- och verksamhetsstöd
10	Pensionsfrågor			Arbete efter 67 års ålder, se punkt 1.
10.1	Särskild avtalspension	KSAU	AKAP–KL § 13 KAP-KL § 31	Samråd med berörd chef under punkt 1.1, 1.2 och 1.3
11	Övrigt			
11.1	Beslut om undantag från samordning av avlöningsförmån (eller annan anställningsförmån)	KSAU	AB Kap 5 § 19 mom. 1	

Övriga paragrafer i kollektivavtalet Allmänna bestämmelser (AB) är verkställighet det vill säga närmaste chef är ansvarig för beslut. Verkställighet gäller även för beslut kring arbetstidens förläggning, ledighet för enskild angelägenhet med lön (AB kap 6 § 32), jämställdhetsarbete och beslut om bisyssla.

Lednings- och verksamhetsstöd (gamla Personalkontoret) har i uppdrag att utföra internkontroll enligt Kommunstyrelsebeslut § 124, 2013-05-28. Internkontrollen omfattar bland annat att genomföra stickprov vid löneutbetalning. Felaktigheter som upptäcks tas upp med ansvarig chef.

FÖRSLAG

Ändringar i dokumentet Delegering i personalfrågor

2017-08-09

1. Förändrade delegeringar
2. Ändringar föranledda av organisatoriska förändringar
3. Språkliga/kosmetiska justeringar

1. Förändrade delegeringar

- Ny inledning – nu samma som i kommunens övriga delegeringsdokument (Inger Modig Linds text)
- För att anställa administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd och IT-chef har tidigare krävts samråd med både berörd nämnd och KSAU. Ändras till samråd med endast KSAU, det vill säga samma som för näringslivschef m fl.
- Vid lönesättning av chefer behöver inte längre samrådan med KSAU ske (avsnitt 5).
- Före beslut om rätt att behålla lön vid förtroendemannauppdrag skall från och med nu samrådan ske med berörd nämnd (avsnitt 9.3)
- Kommunövergripande förhandling enl. 11-14 § MBL delegeras till administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd istället för till kommundirektören (avsnitt 7.2)
- Tidigare hade löneadministratörer rätt att efter samråd med administrativ chef ändra chefs godkännande i HR webb (om chefen hade tagit ett beslut om ersättning som stred mot kollektivavtalet). Detta tas bort i nya delegationsordningen.
- Följande frågor blir verkställighet
    - Arbetstidens förläggning (hela avsnittet). *Besluten är till sin karaktär operativa.*
    - Ledighet för enskild angelägenhet med lön (AB kap 6 § 32). *Beskrivs tydligt i AB.*
    - Jämställdhetsarbete (tidigare delegat förvaltningschef*). Jämställdhetsarbete är inte en beslutsfråga. Arbetet ska bedrivas både strategiskt och operativt, där politiken och tjänstemannaorganisationen har olika roller.*
    - Bisyssla (delegat närmaste chef). *Kommunfullmäktige har antagit policy för bisyssla och Kommunstyrelsen har antagit riktlinjer för bisyssla.*

2. Ändringar föranledda av organisatoriska förändringar

- Titeln ”kommunchef” har genomgående bytts ut mot ”kommundirektör”
- Enheterna ”kommunkansliet”, ”personalkontoret” och ”ekonomikontoret” har bytts ut mot ”Lednings- och verksamhetsstöd”. Titeln ”administrativ chef” har i förekommande fall förtydligats genom att skriva ut ”administrativ chef för Lednings- och verksamhetsstöd”.
- Enheterna ”Östhammar direkt” och ”Marknad- och kommunikation” har lagts till.
    - Enhetscheferna för Östhammar direkt och Marknad- och kommunikation tillsätts (och så vidare) av Näringslivschef

  - Enhetscheferna för Östhammar direkt och Marknad –och kommunikation blir delegater i vissa fall

3. Språkliga/kosmetiska justeringar

- Under *1. Anställning* används ordet Förvaltningschef istället för att räkna upp de fem förvaltningschefsbefattningarna.
- ”Enheten för Arbete och sysselsättning (EAS)” har bytts ut mot ”Kommunservice”, ”Daglig verksamhet” samt ”Aktivitetscenter”
  - Enhetscheferna för Kommunservice, Daglig verksamhet och Aktivitetscenter tillsätts (och så vidare) av kommundirektör
  - Enhetscheferna för Kommunservice, Daglig verksamhet och Aktivitetscenter blir delegater i vissa fall
- Uttrycket ”respektive nämnd”/”respektive förvaltningschef” har bytts ut mot ”berörd nämnd”/”berörd förvaltningschef”.
- Avsnittet ”Kvarstå i arbete efter 67 års ålder” läggs in under avsnitt *1 Anställning*.
- Uppräkning av alla nivåer/enheter under KS tas bort under ”Ledighet som inte regleras i lag och avtal”. Sammanfattas med ”närmaste chef” istället.
- Rubriker, numrering och kolumner har setts över.

Delegationsordning för Kommunstyrelsen

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

osthammar.se

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Kommunledningskontoret

Delegering

Allmänt om delegering

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen.
Kommunstyreslen ansvarar för övergripande ledning och samordning av kommunens verksamheter, men också för ekonomi och budget. Kommunstyrelsen bereder ärenden som ska beslutas av kommunfullmäktige.
Nämnderna beslutar i frågor som rör verksamheten och i frågor som de enligt lagstiftning ska handha samt i frågor som fullmäktige har delegerat till nämnderna.

Att delegera innebär att överflytta beslutanderätt. Delegering kan ske både från kommunfullmäktige till nämnd och från nämnd till utskott, en ledamot eller en ersättare och en anställd i kommunen. Den som får beslutanderätten kallas delegat.

Ej blandad delegering

Blandad delegering till en förtroendevald och en anställd är inte tillåten, eftersom en delegering till flera personer förutsätter att samtliga är förtroendevalda och utgör ett utskott. En nämnd får alltså inte delegera till två eller flera förtroendevalda att besluta tillsammans. I så fall måste dessa utgöra ett utskott. Två eller flera anställda kan inte heller ges gemensam beslutanderätt. Flera anställda kan inte ges rätt att besluta i samma typ av ärenden vid sidan av varandra. I så fall måste beslutanderätten fördelas, exempelvis efter ansvarsområden, beloppsnivåer eller geografiska områden. Det är vanligt att nämnden i delegationsordningen anger en viss kategori/grupp av tjänstemän, exempelvis biståndshandläggare, miljöinspektör. En sådan delegation måste kompletteras med ett förtydligande, som fördelar ärendena inom respektive ärendegrupp på varje enskild tjänsteman. För att bl.a. uppfylla kraven vid granskning av ansvar ska man, efter att ha tagit del av delegationsordningen och eventuellt förtydligande, finna endast en tjänsteman som haft rätt att avgöra ett visst ärende.

När kommunstyrelsen eller en nämnd delegerat sin beslutanderätt träder delegaten helt in i kommunstyrelsens eller nämndens ställe. Beslut som fattas enligt delegationsordning är juridiskt sett kommunstyrelsens eller nämndens beslut och kan överklagas på samma sätt som kommunstyrelsens eller nämndens beslut.

Alla beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till kommunstyrelsen eller nämnden. Kommunstyrelsen och respektive nämnd beslutar när och hur anmälan ska ske. Anmälan ska tillgodose kommunstyrelsens och nämndernas onformations- och kontrollbehov. Anmälan har också betydelse för beräkning av överklagandetiden (laglighetsprövning enligt kommunallagen).

Bestämmelser om delegation framgår i kommunallagens 6 kapitel §§ 33-38.

Jäv

Delegat får inte fatta beslut i ärenden där han eller hon är jävig. Enligt kommunallagen 6 kapitel 24 § är en anställd eller förtroendevald jävig om bland annat saken angår honom själv eller närstående, eller om ärendets utgång kan förväntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon närstående.
Jäv kan även föreligga om det i övrigt finns någon särskild omständighet är ägnad att rubba förtroende till hans opartiskhet i ärendet. Därutöver finns fler jävsgrunder angivna i 25 paragrafen. Vid jäv får den anställde eller förtroendevalda inte delta i handläggningen eller i beslutet av ärendet.

Undantag

I enlighet med kommunallagen 6 kapitel 34 § får beslutanderätten inte delegeras i följande slag av ärenden:

1. I ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,

2. Framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,

3. Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,

4. Ärenden som väckts genom medborgarförslag och som överlåtits till nämnden,

5. Vissa ärenden som anges i särskilda föreskrifter. Lag (2007:68)

Grundprinciper

Huvudregeln är att delegat avgör ärendet. Vid tveksamhet kan alltid ärendet på delegatens initiativ överlämnas till kommunstyrelsen eller nämnden för avgörande. Rätt att besluta på delegation innebär inte att du är skyldig att besluta.

Ansvaret för beslut på tjänstemannanivå vilar alltid på en tjänsteman, den som fattat beslutet. Det hindrar inte att denne konfererar med annan tjänsteman för att få referensmaterial/underlag för beslut.

Beslut som fattas på delegation är ett slutgiltigt beslut på kommunstyrelsens eller nämndens vägnar. Det kan inte ändras annat än genom överprövning av delegaten själv eller genom överklagande där så är möjligt. Kommunstyrelsen eller nämnden kan dock föregripa delegatens beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över. Kommunstyrelsen eller nämnden kan också om den finner anledning till det, återta rätten att fatta beslut på delegation.

Anmälan av beslut

Beslut ska förtecknas på särskild lista. På lista ska framgå datum för beslut, vad beslutet avser/ärende, och delegaten.

Alla beslut fattade på delegation ska anmälas till kommunstyrelsen eller nämnden vid nästkommande sammanträde. Rapporteringen ska avse de beslut som fattats sedan föregående sammanträde.

Samtliga beslut rörande personal, anställning, uppsägning och avsked återfinns inom kommunstyrelsens delegationsordning i personalfrågor och ska återrapporteras **till kommunstyrelsen.** Återrapportering sker på blankett framtagen av lednings- och verksamhetsstöd. Blanketten inlämnas till lednings- och verksamhetsstöd senast 7 dagar innan kommunstyrelsens sammanträde.

Registrering i kommunstyrelsens eller nämndens protokoll

Rapportering av beslut antecknas under särskild paragraf i kommunstyrelsens eller nämndens protokoll. Av paragrafen ska framgå vilka beslut som anmäls, under vilken tidsperiod besluten fattats samt vem som är delegat.

Vidaredelegation och anmälan

Förvaltningschef kan ges rätt att vidaredelegera beslut i vissa ärendegrupper. I beslut om vidaredelegation ska anges vem som beslutar vid förfall för ordinarie delegat.
Beslut fattade på vidaredelegation ska anmälas till förvaltningschefen som i sin tur anmäler till kommunstyrelsen/nämnden. (KL 6:37)

Brådskande ärenden

Nämnden får uppdra åt ordförande eller en annan ledamot som kommunstyrelsen/nämnden har utsett att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande, att nämndens avgörande inte kan avvaktas. Sådana beslut skall anmälas vid styrelsens/nämndens nästa sammanträde. (KL 6:36).
Det är viktigt att möjligheten till ordförandebeslut i brådskande ärenden inte används slentrianmässigt. Det ska i princip vara en sådan situation där alternativet till ordförandebeslut är att kalla nämnden till extra sammanträde.

Delegationsbeslut och verkställighetsbeslut

I kommunen fattas både så kallade verkställighetsbeslut som delegationsbeslut. Det är viktigt att känna till vad de två olika begreppen betyder och skillnaden mellan de två.

I kommunstyrelsens och nämndernas delegationsordning regleras enbart de så kallade ***delegationsbesluten***. Endast de är ”beslut” i kommunallagens mening. Ett delegationsbeslut kännetecknas av att beslutsfattaren måste göra vissa självständiga överväganden och bedömningar och i normalfallet finns det för delegationsbeslut alternativa lösningar. Ett delegationsbeslut kan överklagas.

Vid ***verkställande*** beslut är däremot ställningstagandet ofta styrt av riktlinjer, tidigare nämndbeslut, avtal med mera. Exempel på verkställighetsbeslut är avgiftsdebitering enligt en redan fastställd taxa eller tilldelning av en förskoleplats enligt en klar turordningsprincip. Rätten för anställda att vidta sådana åtgärder grundas inte på delegation utan följer istället av den arbetsfördelning mellan de förtroendevalda och de anställda som måste finnas för att den kommunala verksamheten ska fungera.

Gränsdragningen mellan verkställighetsbeslut och delegationsbeslut kan vara svår att dra och kan slutligen komma att prövas i domstol. Frågan om vilket slags beslut det är har bland annat betydelse för den enskildes möjligheter att överklaga med laglighetsprövning. Ett verkställighetsbeslut kan nämligen inte överklagas genom laglighetsprövning så som ett delegationsbeslut kan.

ÖSTHAMMARS KOMMUN

Nr	Ärende	Författ-ning / avtal	Kommentar/ villkor	Delegat
	Allmänna ärenden			
	Besluta i ärenden som är så brådskande att kommunstyrelens avgörande inte kan avvaktas. Gäller även beslut i ärenden av mindre vikt eller av icke principiell natur.	6:36 KL		Kommunstyrelsens ordförande
	Utfärdande av fullmakt att föra kommunens talan inför domstol och andra myndigheter, vid förrättningar av skilda slag samt ingående av förlikning			Kommundirektör Ersättare: kommunstyrelsens ordförande
	Avge yttrande till domstol på kommunens vägnar			Ksau Ersättare: kommunstyrelsens ordförande
	Yttrande över enklare remisser där sakkunskap efterfrågas, enkäter och dyl.			Sakkunnig tjänsteman
	Beslut att inte yttra sig över remisser			Ksau
	Yttranden som på grund av ärendets innehåll kan bedömas utan behandling i KS			Förvaltningschef
	Kommunstyrelsens förtroendevaldas deltagande i kurser, konferenser och dylikt			
	Upp till en vecka			Kommunstyrelsens ordf Ersättare: kommunstyrelsens vice ordförande
	En vecka eller därutöver			Ksau
	Registrering av lotterier enligt lotterilagen			Kommundirektör med rätt till vidaredelegation
	Myndighetsprövning av begäran om utlämnande av allmän handling hos kommunstyrelsen	2:14 TF OSL		Kommunjurist och förvaltningschef inom respektive enhet Ersättare: Kommundirektör

Avgöra om ett besvär kommit in i rätt tid samt avvisa för sent inkommet överklagande	24§ FL		Kommunjurist Ersättare: kommundirektör
Polisanmälan av brott mot kommunen			Kommundirektör Förvaltningschef inom respektive enhet med rätt till vidaredelegation
Ekonomiska ärenden			
Placering av donationsmedel			Administrativ chef med rätt till vidaredelegation
Utdelning ur donationsfonder			Ksau
Utdelning av kommunala stipendier i den mån detta ej delegerats till annan kommunalt organ			Ksau
Yttrande över folkbokföringsärende/skatteärende			Administrativ chef med rätt till vidaredelegation
Överklagande av folkbokföringsärende/skatteärende			Administrativ chef med rätt till vidaredelegation
Besluta i ärenden om icke periodiska återkommande bidragsansökningar upp till 10.000 kronor		Samråd ska med övriga kommunalråd innan beslut fattas	Kommunstyrelsens ordförande
Anstånd med betalning av kommunens fordringar i högst sex (6) månader samt avskrivning av kommunens fordringar intill ett belopp av 10.000 kronor			Administrativ chef med rätt till vidaredelegation
Anstånd med betalning av kommunens fordringar över sex (6) månader samt avskrivning av kommunens fordringar intill ett belopp av 50.000 kronor för varje särskilt fall			Ksau
Ansökan om externa medel (inkl EU-medel) för projekt- och utvecklingsarbete m m			Kommundirektör

Fastställande av förteckning över beslutsattestanter och ersättare inom kommun styrelsens förvaltning			Administrativ chef med rätt till vidaredelegation
Godkännande av ersättning från försäkringsbolag			Administrativ chef med rätt till vidaredelegation Ersättare: Kommundirektör
Beslut om avgiftsbefrielse för ideella föreningar avseende bygglov- och bygganmälan, rivning samt strandskyddsdispens		Villkor se KF § 8/2010-02-16 KS § 110/2016-05-03 Beslut ska anmälas till KS och delges lednings- och verksamhetsstöd (ekonomi)	Kultur- och fritidschef Ersättare: Utvecklingsledare inom kultur och fritidsförvaltningen
Beslut om ansökan om medel till utvecklingsprojekt från utvecklingsgrupperna	KS §211/2016	Ansökan kan göras fyra gånger per år (januari, april, augusti, november), via avsett formulär	Chef för Strategienheten
Fastigheter, tomter, försäljning, uthyrning			
Försäljning av bostadstomter i enlighet med fastställd taxa			Teknisk chef
Försäljning av industritomter upp till 3000 kvm inom detaljplanelagt område i enlighet med fastställd taxa			Teknisk chef
Upplåtelse av nyttjanderätt till kommunens mark i högst två år			Teknisk chef med rätt till vidaredelegation
Uthyrning av lägenheter och lokaler samt inhyrning av lägenheter och lokaler för kommunal verksamhet			Teknisk chef med rätt till vidaredelegation
Yttrande till bygg- och miljönämnden angående ansökan om bygglov			Teknisk chef med rätt till vidaredelegation
Föra talan vid lantmäteriförrättningar med rätt att ingå över-			Teknisk chef med rätt till vidaredelegation

enskommelser i dessa ärenden			
Besluta i bostadsanpassningsärenden enligt bostadsanpassningslagen	Lag(1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag mm.		Teknisk chef med rätt till vidaredelegation
Upphandling och anskaffningsbeslut			
Upphandling av budgeterade medel till högsta värde av 800 000 kronor			Förvaltningschef
Upphandling som anslagstäcks av budgeterade medel över 800 000 kronor			Ksau
Upphandling som anslagstäcks av budgeterade medel över 800 000 kronor och som rör teknisk verksamhet			Tekniskt utskott Ersättare: Ksau
Besluta om att delta i samordnade upphandlingar			Upphandlingsstrateg. Teknisk chef inom tekniska förvaltningens områden
Tecknande av kommungemensamma upphandlingsavtal till ett högsta värde av 800.000 kronor			Förvaltningschef
Fatta beslut i ärenden som gäller anskaffning av batterier till elfordon i kommunens gemensamma fordonspark	KS §209/2016	Beslutet avser tecknande av hyresavtal gällande batterier till elfordon enligt ramavtal.	Enhetschef för kommunservice
Kommunstyrelsen som lönemyndighet			
Beslut om beviljande av kommunalt lönebidrag			Enhetschef för enheten för arbete och sysselsättning
Skydds-, säkerhets och totalförsvarsärenden			
Yttrande angående antagande av hemvärnsmän			Kommunstyrelsens ordförande Ersättare 1:e vice ordförande i

		kommunstyrelsen
Trafikuppgifter		
Trafikuppgifter som avses i Lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor	1§ Lag (1978:234) om nämnder för vissa trafikfrågor. Lag (1975:88) med bemyndigande att meddela föreskrifter om trafik, transporter och kommunikationer, p8	Tekniskt utskott
Avge yttrande över regionala och statliga myndigheters ärenden angående trafikföreskrifter (exempelvis hastighetsbegränsningar)		Teknisk chef
Beslut om tillfälliga lokala trafikföreskrifter		Teknisk chef med rätt till vidaredelegation
Beslut om undantag från lokala trafikföreskrifter avseende långa, breda, tunga transporter med stöd av trafikförordningen	13 kap. 3§ punkt14. Trafikförordningen (1998:1276)	Teknisk chef med rätt till vidaredelegation
Beslut om undantag från övriga trafikföreskrifter med stöd av trafikförordningen.	13 kap. 3§ Trafikförordningen (1998:1276)	Teknisk chef med rätt till vidaredelegation
Beslut om särskilda undantag för rörelsehindrade (parkeringstillstånd) med stöd av trafikförordningen	13 kap. 8§ Trafikförordningen (1998:1276)	Teknisk chef med rätt till vidaredelegation
Beslut om uppsättning av sådana vägmärken och skyltar som enligt vägmärkesförordningen		Teknisk chef med rätt till vidaredelegation

ÖSTHAMMARS KOMMUN

ej kräver lokal trafikföreskrift	
Besluta om lokala trafikföreskrifter där tekniskt utskott fattar principbeslut om delegatens beslutanderätt endast innefattar tillämpning eller verkställighet av den antagna principen	Teknisk chef

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Förslag
Revidering

Dnr BUN-2016-035

Datum
2016-05-12

Barn- och utbildningsnämnden

REGLEMENTE FÖR BARN- OCH UTBILDNINGS-NÄMNDEN

Inom ramen för det som föreskrivs om nämnder i kommunallagen ska följande gälla i Östhammars kommun:

VERKSAMHET

Barn- och utbildningsnämndens ansvarsområden

§ 1

I enlighet med de mål, riktlinjer och ekonomiska ramar som kommunfullmäktige anger fullgör barn- och utbildningsnämnden kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom enligt Skollagen (2010:800) och tillämpliga skolförordningar.

Barn- och utbildningsnämndens uppgifter omfattar skolformerna:

- Förskola
- Förskoleklass
- Grundskola
- Grundsärskola
- Gymnasieskola
- Gymnasiesärskola
- Vuxenutbildning

I skolväsendet ingår också fritidshem som kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan och grundsärskolan. Vidare omfattas vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet som bedrivs i stället för utbildning inom skolväsendet.

I ovanstående ansvarsområden ingår också att bevilja tillstånd, utöva tillsyn och ge bidrag till fristående verksamheter i enlighet med skollag och skolförordningar.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar också för den frivilliga musik- och kulturundervisningen som bedrivs inom den kommunala Kulturskolan.

Nämnden ansvarar för myndighetsutövning enligt skollagen, skolförordningen, gymnasieförordningen m fl., samt för övriga myndighetsbeslut och huvudmannafrågor som förekommer inom nämndens ansvarsområde.

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361
S-742 21 Östhammar	Östhammar	Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
BOU-kontoret@osthammar.se	www.osthammar.se		SE212000029001	1 31 70-6	

Allmänna skyldigheter

§ 2

Barn- och utbildningsnämnden ska hålla sig informerad om uppväxtvillkoren för barn och ungdomar och vidta åtgärder för att förbättra dessa inom nämndens ansvarsområden barnomsorg och utbildning.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för:

1. information till allmänheten om verksamheten inom sina ansvarsområden
2. personregister som nämnden har för verksamheten inom sina ansvarsområden
3. diarieföring och arkivvård enligt arkivreglemente
4. reformering av nämndens regelbestånd.

§ 3

Barn- och utbildningsnämnden har vidare hand om:

1. att föra kommunens talan i mål och ärenden som rör nämndens verksamhetsområde om inte kommunfullmäktige beslutar annat
2. de förvaltnings- och verkställighetsuppgifter i övrigt som har tilldelats nämnden.

§ 4

Barn- och utbildningsnämnden ska samråda med övriga nämnder, andra myndigheter, organisationer och enskilda som berörs av nämndens verksamhet.

§ 5

Barn- och utbildningsnämnden, och i förekommande fall dess utskott, får infordra de yttranden och upplysningar från kommunens nämnder, beredningar och arbetstagare som behövs för att nämnden ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Delegering från kommunfullmäktige

§ 6

Barn- och utbildningsnämnden ska besluta i följande ärenden:

1. nämndens förvaltningsorganisation inom de riktlinjer som kommunfullmäktige har fastställt
2. omdisponering av medel inom de av kommunfullmäktige fastställda anslagsnivåerna

3. fastställande av taxor vid uthyrning av skolans lokaler.

Ansvar och rapportskyldighet

§ 7

Barn- och utbildningsnämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning, ingångna avtal samt bestämmelserna i detta reglemente.

Barn- och utbildningsnämnden ska kontinuerligt följa upp verksamheten och regelmässigt rapportera hur den utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under budgetåret.

Barn- och utbildningsnämnden ska fortlöpande informera fullmäktige om de beslut som fattas i anledning av medborgarförslag och två gånger per år redovisa de medborgarförslag som inte avgjorts inom ett år från det att förslagen väcktes i fullmäktige. Fullmäktige ska informeras om anledningen till att ärendena inte avgjorts och när beslut kan beräknas fattas. Redovisningen ska göras på fullmäktiges ordinarie sammanträden i april och november.

Personalansvar

§ 8

Nämnden är anställningsmyndighet för personal vid dess förvaltning. Nämnden har hand om personalfrågor inklusive arbetsmiljöfrågor inom sitt verksamhetsområde med undantag för de frågor som anges i 8 § i reglemente för kommunstyrelsen.

ARBETSFORMER

Sammansättning

§ 9

Barn- och utbildningsnämnden består av nio ledamöter och nio ersättare.

Ersättares tjänstgöring

§ 10

Om en ledamot är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde eller att vidare delta i ett sammanträde ska en ersättare tjänstgöra i ledamotens ställe.

En ledamot som inställer sig under ett pågående sammanträde har rätt att tjänstgöra även om en ersättare har trätt in i ledamotens ställe.

Om inte ersättare väljs proportionellt ska ersättarna tjänstgöra enligt den av kommunfullmäktige mellan dem bestämda ordningen.

En ersättare som har börjat tjänstgöra har dock alltid företräde oberoende av turordningen. Om styrkebalansen mellan partierna därigenom påverkas får en ersättare som inställer sig under pågående sammanträde träda in i stället för en ersättare som kommer längre ner i ordningen.

§ 11

En ledamot eller en ersättare som har avbrutit sin tjänstgöring på grund av jäv i ett ärende får åter tjänstgöra, sedan ärendet har handlagts.

En ledamot som har avbrutit tjänstgöringen en gång under ett sammanträde på grund av annat hinder än jäv, får åter tjänstgöra om ersättarens inträde har påverkat styrkebalansen mellan partierna.

Inkallade av ersättare

§ 12

En ledamot som är förhindrad att delta i ett sammanträde eller i en del av ett sammanträde ska själv kalla sin personliga ersättare. Om den personlige ersättaren inte kan delta i sammanträdet anmäls detta till nämndens sekreterare eller någon annan vid nämndens kansli som kallar ersättare. Den ersättare kallas som står i tur att tjänstgöra och som inte redan kallats in.

Ersättare för ordförande

§ 13

Om varken ordförande eller vice ordförande kan delta i ett helt sammanträde eller i en del av sammanträdet, fullgör den ledamot som varit ledamot i barn- och utbildningsnämnden längst tid ordförandens uppgifter.

Om ordföranden på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra uppdraget för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot att vara ersättare för ordföranden. Ersättaren fullgör ordförandens samtliga uppgifter.

Sammanträden

§ 14

Barn- och utbildningsnämnden sammanträder på dag och tid som nämnden bestämmer.

Kallelse

§ 15

Ordföranden ansvarar för att kallelse utfärdas till sammanträdena.

Kallelsen ska vara skriftlig och innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet.

Kallelsen ska på lämpligt sätt sändas till varje ledamot och ersättare samt annan förtroendevald som får närvara vid sammanträdet senast fyra dagar före sammanträdesdagen.

Kallelsen bör åtföljas av föredragningslista. Ordföranden bestämmer i vilken utsträckning handlingar som tillhör ett ärende på föredragningslistan ska bifogas kallelsen.

I undantagsfall får kallelse ske på annat sätt.

Öppna sammanträden

§ 16

Nämnden medges rätt att besluta om dess sammanträden ska vara offentliga och i och med det även besluta om en allmänhetens frågestund ska hållas i anslutning till sammanträdet (KF § 12/02).

Ordföranden

§ 17

Barn- och utbildningsnämndens ordförande ska:

1. närmast under nämnden ha uppsikt över nämndens förvaltning och verksamhet

2. uppmärksamt följa frågor av betydelse för kommunens utveckling och intressen inom nämndens verksamhetsområde samt effektiviteten i verksamheten och ta initiativ i dessa frågor

3. främja samverkan mellan barn- och utbildningsnämnden och kommunens övriga nämnder

4. representera barn- och utbildningsnämnden vid uppvaktningar hos myndigheter, konferenser och sammanträden om inte barn- och utbildningsnämnden bestämt annat i ett särskilt fall.

Justering av protokoll

§ 18

Protokollet justeras av ordföranden och en ledamot.

Barn- och utbildningsnämnden kan besluta att en paragraf i protokollet ska justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan nämnden justerar den.

Reservation

§ 19

Om en ledamot har reserverat sig mot ett beslut och ledamoten vill motivera reservationen ska ledamoten göra det skriftligt. Motiveringen ska lämnas senast dagen före den tidpunkt som har fastställts för justering av protokollet.

Delgivning

§ 20

Delgivning med barn- och utbildningsnämnden sker med ordföranden, barn- och utbildningschefen eller annan anställd som nämnden bestämmer.

Undertecknande av handlingar

§ 21

Avtal, andra handlingar och skrivelser som beslutats av barn- och utbildningsnämnden ska undertecknas av ordföranden eller, om ordförande har förhinder, av vice ordförande och kontrasigneras av anställd som nämnden bestämmer.

I övrigt bestämmer nämnden vem som ska underteckna handlingar.

Närvarorätt

§ 22

Vid barn- och utbildningsnämndens sammanträden ska tjänsteman närvara enligt ordförandens avgörande.

Den som har väckt ett ärende genom medborgarförslag har rätt att delta i överläggningarna i ärendet när beslut ska fattas med anledning av förslaget utom i de fall som anges i 6 kap. 19 a § tredje stycket kommunallagen som avser ärenden om myndighetsutövning eller i vilka ärenden det förekommer uppgifter som hos nämnden omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen.

Utskott

§ 23

Barn- och utbildningsnämnden får tillsätta utskott.

Har barn- och utbildningsnämnden beslutat att tillsätta utskott ska bestämmelserna nedan gälla.

§ 24

Barn- och utbildningsnämnden väljer för den tid nämnden bestämmer bland utskottets ledamöter en vice ordförande.

Om ordföranden i utskottet på grund av sjukdom eller av annat skäl är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag för en längre tid får nämnden utse en annan ledamot i utskottet att som ersättare för ordföranden fullgöra dennes uppgifter.

§ 25

Ersättare ska närvara vid utskottets sammanträden endast om ledamot är förhindrad att tjänstgöra.

Ersättare ska inkallas till tjänstgöring i den av barn- och utbildningsnämnden vid valet bestämda ordningen.

Avgår en ledamot eller en ersättare i utskottet, som inte utsetts vid proportionellt val, ska fyllnadsval snarast förrättas.

§ 26

Utskottet sammanträder på dag och tid som utskottet bestämmer. Sammanträde ska också hållas när ordföranden anser att det behövs eller när minst två ledamöter begär det.

Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

§ 27

De ärenden som ska avgöras av barn- och utbildningsnämnden i dess helhet ska beredas av utskottet om beredning behövs.
Nämnden får besluta att ärenden kan tas upp för behandling utan föregående beredning.

Ordföranden eller barn- och utbildningschefen överlämnar sådana ärenden till utskottet.

När ärendet beretts ska utskottet lägga fram förslag till beslut.

Det som föreskrivs i 12-15 och 19 gäller i tillämpliga delar också utskottet.

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Strategienheten
Camilla Andersson

Datum	Dnr	Sid
2017-08-08	KS-2017-591	1 (2)

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Yttrande gällande förslag till bildande av naturreservat Kodödkärret i Östhammars kommun

Länsstyrelsens Dnr 511-4800-11

Östhammars kommun har fått ta del av Länsstyrelsens förslag till beslut att bilda naturreservatet Kodödkärret. Området ligger öster om sjön Vällen.

Kommunen har remisstid till 25 augusti 2017, vilket kräver omedelbar justering på Kommunstyrelses sammanträde 22 augusti. Yttrandet skickas till uppsala@lansstyrelsen.se alternativt via Länsstyrelsens e-tjänst www.lansstyrelsen.se/Sv/e-tjanster

YTTRANDE

Östhammars kommun lämnar följande synpunkter på förslaget:

Värden i området och kommunens översiktsplan

Kommunen anser att Vällenområdet som helhet har mycket höga naturvärden med många skyddsvärda växter och djur och en speciell miljö med stort inslag av löv och ädellöv. Området har också en mängd kulturlämningar och stora friluftsvärden för vandring, paddling och övrigt friluftsliv.

Syftet med naturreservatet stämmer in med kommunens önskade mark- och vattenanvändning, även i det nya föreslagna naturreservatet. I kommunens översiktsplan pekas sjön Vällen med omkringliggande marker ut som värdeområde för natur, fritid och kulturlandskap.

Markägarfrågor

Kommunen bedömer att markägarfrågorna tagits tillvara i processen, då ärendet hanterats genom dialog och intrångsavtal med privata markägare, genom inköp av mark från Hargs bruk samt genom att undanta en fastighet där markägaren inte ville ingå intrångsavtal (fastighet Fornbro 2:12).

Skötsel och förvaltning av naturreservatet

Kommunen ser positivt på att ett antal av skötselåtgärderna i skötselplanen gör området tillgängligt för allmänheten med parkering, skyltning och en stig som leder genom reservatet och ner till sjön Vällen.

Kommunen ser också positivt på inriktningen att återställa områdets hydrologi för att gynna växter och djur som är beroende av miljöer med större inslag av vatten än idag. Som påpekas i förslaget måste detta göras i samråd med markägare som kan påverkas av åtgärderna.

Förslag på ytterligare informationsinsats
Kommunen vill också föra fram ett förslag på en tydlig skyltning från närliggande vägar till Vällenområdets alla naturreservat som helhet, om möjligt även från större vägar på längre avstånd (väg 288 m.fl).

Syftet med detta skulle vara att öka tillgängligheten till och kunskapen om området för rekreation, eftersom området har mycket att erbjuda i form av vandring, paddling och naturupplevelser. Detta skulle kunna innefatta samtliga reservat i Vällenområdet i samma skylt om möjligt. Kommunen kan gärna vara med i en diskussion om hur detta eventuellt skulle kunna genomföras.

Camilla Andersson
miljösakkunnig

Bilaga:
Förslag till beslut – Bildande av naturreservatet Kodödkärret
(Beslut inkl. beskrivning, Skötselplan samt kartor)

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Naturvårdsenheten
Karin Wiklund
010-22 33 373

MISSIV 1 (2)

2017-06-21 Dnr: 511-4800-11

Se sändlista

Bildande av naturreservatet Kodödkärret i Östhammars kommun

Länsstyrelsen har utarbetat ett förslag till beslut och skötselplan för det blivande naturreservatet Kodödkärret i Östhammars kommun. Förslaget översänds för kännedom och eventuellt yttrande. Yttrandet ska vara Länsstyrelsen tillhanda senast den 25 augusti 2017.

Lämna gärna ditt yttrande via vår e-tjänst, på http://www.lansstyrelsen.se/sv/e-tjanster. Du kan även skicka ditt yttrande genom e-post till uppsala@lansstyrelsen.se. Ange yttrande samt ärendets diarienummer i mejlets ämnesrad.

Vid eventuella frågor kontakta Karin Wiklund, Länsstyrelsen 010-22 33 373, eller e-post Karin.Wiklund@lansstyrelsen.se.

Karin Wiklund

Bilagor
Förslag till beslut om bildande av naturreservatet Kodödkärret med fyra underbilagor.

SÄNDLISTA
Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se
Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se
Sveriges Geologiska Undersökning, sgu@sgu.se
Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se
Lantmäteriet, lantmäteriet@lm.se
Östhammars kommun, osthammardirekt@osthammar.se
Upplandsstiftelsen, info@upplandsstiftelsen.se
Skanova, remisser-stockholm@skanova.se
Vattenfall Eldistribution AB, registratur.eldistribution@vattenfall.com
Svenska Kraftnät, registrator@svk.se
Bergvik skog öst AB, Trotzgatan 25, 791 71 FALUN

BillerudKorsnäs Skog, Gunnar Larsson, Karl Kihlboms väg 11, 748 30 ÖSTERBYBRUK
Naturskyddsföreningen Uppsala län, c/o Marianne Kahn, Sågargatan 2A, 753 17 UPPSALA
Naturskyddsföreningen i Uppsala län, skogsgruppen, k.jorgen.sjostrom@telia.com
Östhammars Naturskyddsförening, c/o Åse Augustsson, Rörby, 747 92 ALUNDA
Entomologiska föreningen i Uppland, c/o Stefan Eriksson, Järsta Lugnet 141, 743 93 VATTHOLMA
Upplands botaniska förening, karolin.ring@gmail.com, mora.aronsson@habonet.net
Upplands Orienteringsförbund, k.anders.eriksson@telia.com
Upplands Ornitologiska Förening, Box 59, 751 03 UPPSALA
Uppsala Svampklubb, c/o Maria Backlund, Södra Parkvägen 20A, 756 45 UPPSALA
Jägareförbundet Uppsala län, Maskingatan 3, 195 60 ARLANDASTAD

Naturreservatet

Kodödkärret

Östhammars kommun

- Beslut
- Beskrivning av naturreservatet
- Länsstyrelsens bedömningar
- Redogörelse för ärendet
- Upplysningar
- Uppgifter om naturreservatet
- Bilagor

Bildande av naturreservatet Kodödkärret i Östhammars kommun

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets namn ska vara Kodödkärret

Syftet med naturreservatet

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer, återställa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Det preciserade syftet med naturreservatet Kodödkärret är att:

- bevara äldre barrskog, lövrika skogar och ädellövskog samt den biologiska mångfald som förekommer i dessa miljöer,
- återställa områden som är påverkade av skogsbruk och dikning till lövrika naturskogsartade skogar,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- grandominerade naturskogar får utvecklas huvudsakligen fritt,
- i lövrika skogar gynnas lövträd genom naturvårdsinriktad avverkning, röjning och ringbarkning,
- riktade åtgärder genomförs för att gynna prioriterade strukturer och arter
- åtgärder genomförs att återställa de hydrologiska förhållandena (efter utredning och överenskommelse med berörda markägare).

Skälen för beslutet

De prioriterade bevarandevärdena i naturreservatet utgörs av äldre barrskogar och lövrika skogar, ädellövskogar och sumpskogar. Gamla träd, ädellövträd, död gran- och lövved samt hög mark- och luftfuktighet är prioriterade strukturer. Ett flertal skyddsvärda arter är knutna till de prioriterade naturtyperna och strukturerna, till exempel kärlväxter, vedlevande skalbaggar, vedsvampar samt epifytiska lavar och mossor.

Objektet ingår i värdetakten Vällen-Aspdalssjön som är utpekad i den regionala strategin för formellt skydd av skog i Uppsala län (2006). Granskog, triviallövskog och ädellövskog är de skogstyper som är utpekade i värdetrakten.

För att bevara och stärka områdets naturvärden behöver föreskrifter införas mot bland annat skogsbruk och exploateringsåtgärder. Skötselinsatser behövs för att stärka naturvärdena.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, muddra, spränga, schakta, plöja, dämma, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdika eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan direkt eller indirekt markbearbetning med undantag för,

    - åtgärder för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A11 eller A12,
    - underhåll av diken markerade på karta, bilaga 1,

2. framföra motordrivet fordon med undantag för

    - körning med mindre fordon i samband med uttransport av fälld älg, hjort eller vildsvin,
    - körning på väg och parkeringsplats,

3. anordna upplag,

4. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,

5. tillföra kalk, växtnäringsämnen eller andra ämnen,

6. avverka, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar, med undantag för

   - åtgärder för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd till enligt föreskrift A11 eller A12,

7. införa för området främmande växt- eller djurart/ras,

8 bedriva jakt på fågel,

9. sätta upp saltsten eller utfodra vilt,

10. upplåta mark för ridning, camping, orienteringstävling eller liknande arrangemang, uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivet fordon.

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

11. uppföra byggnad eller anlägga väg, brygga, parkeringsplats eller annan anläggning,

12. dra fram mark eller luftledning.

Föreskrifter nedan under C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna utöva sin särskilda rätt.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken angående förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatets yttergränser,

2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,

3. anläggande och underhåll av parkeringsplats, stigar, spänger och broar,

4. åtgärder för att främja biologisk mångfald, såsom naturvårdsinriktad röjning, avverkning eller ringbarkning av träd enligt karta, bilaga 2,

5. tillförsel av död ved till reservatsområdet för att gynna svartoxe. Högst 5 m^3 död granved per hektar får tillföras från områden utanför reservatet under en tioårsperiod,

6. igenläggning av diken och uppförande av dämmen på ett sätt som inte försumpar eller skadar mark utanför reservatet,

7. undersökning av djur-, växt- och svamparter och andra naturförhållanden.

Dessutom ska markägaren tåla att ovanstående åtgärder utförs av förvaltaren av naturreservatet eller den som förvaltaren uppdrar åt.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. insamla eller skada vedsvampar med undantag för insamling av mindre kollekt för artbestämning,

2. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur med undantag för insamling av enstaka individer för artbestämning,

3. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,

4. framföra motordrivet fordon med undantag för

    - körning på väg och parkeringsplats,

5. ställa upp motordrivet fordon, husvagn eller släpvagn eller liknande längre tid än två dygn på iordningställd parkeringsplats,

6. rida annat än på vägar,

7. använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande.

Undantag från föreskrifterna
Föreskrifterna under A och C gäller inte för

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- Länsstyrelsen, eller av Länsstyrelsen utsedd uppdragstagare, att i uppföljnings- eller miljöövervakningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv inom naturreservatet,
- genomförande av biologiska undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd.
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 4, för naturreservatets långsiktiga vård.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatet Kodödkärret ligger på östra sidan om sjön Vällen och sträcker sig från sjön och ca två kilometer åt nordost.

Naturreservatet är varierande, där blockrika marker med granskog eller blandskog växlar med helt plana områden som huvudsakligen är lövdominerade. Även granskogen och blandskogen är lövrika, med ett relativt rikt inslag av lind. På många ställen är förekomsten av död ved riklig. Området närmast Vällen utgörs av ädellövskog med ask, lind, ek och lönn. Kärlväxtfloran i området är örtrik, med förekomst av många lundväxter. Genom området sträcker sig också ett utdikat sumpskogsområde med djupa diken. Delar av den tidigare sumpskogen består idag av granskog med inslag av ask, glasbjörk och klibbal medan andra delar utgörs av ungskogar med överståndare av äldre ädellövträd. Fältskikt i den dikningspåverkade skogen är mycket rikt med bland annat höga ormbunkar och högväxta gräs.

I reservatet har många sällsynta och rödlistade arter påträffats. Ett stort antal rödlistade skalbaggar knutna till gamla träd, död ved och vedsvampar finns i området, till exempel den starkt hotade svartoxen. Aspfjädermossa och lunglav är

vanlig på askar i området, särskilt i den utdikande sumpskogen. Ett flertal rödlistade vedsvampar knutna till gran och asp, liksom flera sällsynta lavar knutna till gamla träd, förekommer också i området.

Topografin i området är relativt flack och sträcker sig från cirka 10 till 20 meter över havet. Jordlagret består till stor del av kalkhaltig blockrik morän medan inslag av organiskt material i form av gyttja och torv finns i de dikade skogar. Förekomsten av kalk i jordlagren har medfört att området är botaniskt rikt.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNINGAR

Skogarna runt sjön Vällen är lövrika och i landskapsavsnittet finns ett flertal naturreservat och en stor andel skogsmark med höga naturvärden. Inom en radie av 5 km från Kodödkärret finns, vid beslutstillfället, sju naturreservat (Snöbottenkärret, Ekbäcken, Skräddarmossen, Mässmyrfallet, Högbergsmossen, Vildöknen och Svanhusskogen). Skyddet av Kodödkärret förstärker möjligheten att bevara den koncentration av miljöer för sällsynta och hotade arter som finns i Vällenområdet.

Kodödkärret utgör ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt skogsområde med inslag av äldre blandskogar, lövrika granskogar och ädellövskogar vilka hyser en mångfald av växt- och djurarter. Ett stort antal sällsynta och hotade arter förekommer i området. För att områdets värden ska bestå behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skulle skadas. Länsstyrelsen bedömer att området därför bör förklaras som naturreservat.

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålet Levande skogar genom att 105 hektar skyddsvärd produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion och ges ett långsiktigt skydd. Reservatsbeslutet bidrar också till att uppnå miljömålet Ett rikt växt- och djurliv.

Naturreservatet berör ett område som är av riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § andra stycket miljöbalken. Sådana områden ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön.

Den sydvästra delen av reservatsområdet berörs av Bysjön-Vällens sjösänknings-företag från 1956. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av naturreservatet inte har någon inverkan på sjösänkningsföretaget.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning
Områdets höga naturvärden uppmärksammades vid Upplandsstiftelsens kartläggning av naturvärden kring sjön Vällen 1993-1995, sammanfattade i rapporten ”*Ekologisk landskapsplanering i Vällenområdet”* (Upplandsstiftelsen 1997). Kodödkärret pekas där ut som ett kärnområde. Områdets naturvärden kartlades ytterligare avseende vedlevande insekter i samband med LIFE-projektet ”Demonstration av metoder för monitoring av uthålligt skogsbruk" som drevs av Naturvårdsverket 1998-2001.

Länsstyrelsen påbörjade arbetet med att skydda området som naturreservat efter en anmälan om avverkning i området år 2000. Diskussioner om skydd och ersättning fördes med berörda markägare inom naturreservatet under åren 2000 till 2016. Mellan år 2003 och 2014 tecknades intrångsavtal med enskilda fastighetsägare och år 2016 köpte staten ett stort skogsområde av Hargs bruk.

Underlag till skötselplanen har tagits fram av Amalina Natur- och Miljökonsult (Jan Henriksson och Mikael Hagström).

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket samt enligt 25 § samma förordning med Skogsstyrelsen och Östhammars kommun.

Lantmäteriet har gjort en utredning av fastigheter, samfälligheter och rättigheter i området under 2010.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., under juni 2017 förelagts att inom en tid av sju veckor yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter och organisationer. Eftersom det inte finns någon delgivningsmottagare för Bysjön-Vällens sjösänkningsföretag har förslaget till beslut om bildande av

naturreservatet dessutom kungjorts i Post- och Inrikes Tidningar enligt 49 §§ delgivningslagen (2010:1932).

Reservatsområdet kommer att mätas in av Skogsstyrelsen.

Synpunkter på förslaget till beslut

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

UPPLYSNINGAR

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningen Upsala Nya Tidning.

Länsstyrelsen i Uppsala län är förvaltare av naturreservatet.

Kodödkärret har ett utvidgat strandskydd (300 m) på land och ett generellt strandskydd i vattnet (100 m), enligt MB 7 kap 13-18 §§.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Enligt 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättshavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Behövs

bevakning med hänsyn till risken för ny brand men kommer bevakningen inte till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Körning i terräng med motordrivet fordon enligt terrängkörningslagen (1975:1313).
- Fridlysning av vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Vid rensning eller underhåll av diken gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken (1998:808).
- Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950).

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn	Kodödkärret
NVR-id	2046310
Länsstyrelsens objektnr.	0382-02-164
Kommun	Östhammar
Distrikt	Ekeby, Harg
Fastigheter	Svalmyra 6:1, Fornbro 5:5, Fornbro 10:1, Fornbro 1:12
Fastighetsanknutna rättigheter	-
Natura 2000-område(n) som berörs	-
Lägesbeskrivning	Kodödkärret ligger ca 13 km sydost om Gimo. Läget framgår av bifogad karta, bilaga 3.
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 685263, Y: 6664191
Kartblad Index 100 km	66G
Kartblad Index 5 km	66G 6i NO, 66G 6i SO, 66G 6i SV
Naturgeografisk region	26 Skogsslätten syd om Limes
Huvudsaklig objektkategori	U1, Barr-naturskog nedan gränsen för fjällnära område
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Ägarkategori(er)	Staten och enskilda

Areal	Totalareal: 105.6 hektar, varav 105.2 hektar landareal och 0.4 hektar vattenareal
Naturtyper (enligt KNAS)	Lövblandad barrskog 39.1 ha Lövsumpskog 0.2 ha Triviallövskog 10.0 ha Triviallövskog med ädellövsinslag 1.5 ha Tallskog 0.6 ha Hygge/Brandfält 28.2 ha Barrsumpskog 1.6 ha Granskog 19.0 ha Impediment 0.6 ha Ädellövskog 0.2 ha Barrblandskog 4.2 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

BILAGOR

1. Beslutskarta
2. Karta över huvudsaklig förvaltningsinriktning
3. Översiktskarta
4. Skötselplan med bilagor

SÄNDLISTA

Björn Sundell, Glimmervägen 10, 747 31 ALUNDA (Rek + MB)
Börje Norling, Nyborg 301, 747 92 ALUNDA (Rek + MB)
Helena Elisabet Anundi, Nyborg 301, 747 92 ALUNDA (Rek + MB)
Hargs Egendom AB, Harg, 742 95 HARGSHAMN (Rek + MB)

Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Trafikverket, trafikverket@trafikverket.se
Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se
Sveriges Geologiska Undersökning, sgu@sgu.se
Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se
Lantmäteriet, lantmäteriet@lm.se
Östhammars kommun, osthammardirekt@osthammar.se
Upplandsstiftelsen, info@upplandsstiftelsen.se
Skanova, remisser-stockholm@skanova.se
Vattenfall Eldistribution AB, registratur.eldistribution@vattenfall.com
Svenska Kraftnät, registrator@svk.se
Bergvik skog öst AB, Trotzgatan 25, 791 71 FALUN
BillerudKorsnäs Skog, Gunnar Larsson, Karl Kihlboms väg 11, 748 30 ÖSTERBYBRUK
Naturskyddsföreningen Uppsala län, c/o Marianne Kahn, Sågargatan 2A, 753 17 UPPSALA
Naturskyddsföreningen i Uppsala län, skogsgruppen, k.jorgen.sjostrom@telia.com
Östhammars Naturskyddsförening, c/o Åse Augustsson, Rörby, 747 92 ALUNDA
Entomologiska föreningen i Uppland, c/o Stefan Eriksson, Järsta Lugnet 141, 743 93 VATTHOLMA
Upplands botaniska förening, karolin.ring@gmail.com, mora.aronsson@habonet.net
Upplands Orienteringsförbund, k.anders.eriksson@telia.com
Upplands Ornitologiska Förening, Box 59, 751 03 UPPSALA
Uppsala Svampklubb, c/o Maria Backlund, Södra Parkvägen 20A, 756 45 UPPSALA
Jägareförbundet Uppsala län, Maskingatan 3, 195 60 ARLANDASTAD

Bilaga 1. Beslutskarta
Handling M, Rasau 2017-08-15
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län förslag till beslut 2017-06-21, dnr 511-4800-11.
Naturreservatet Kodödkärret
Östhammars kommun.

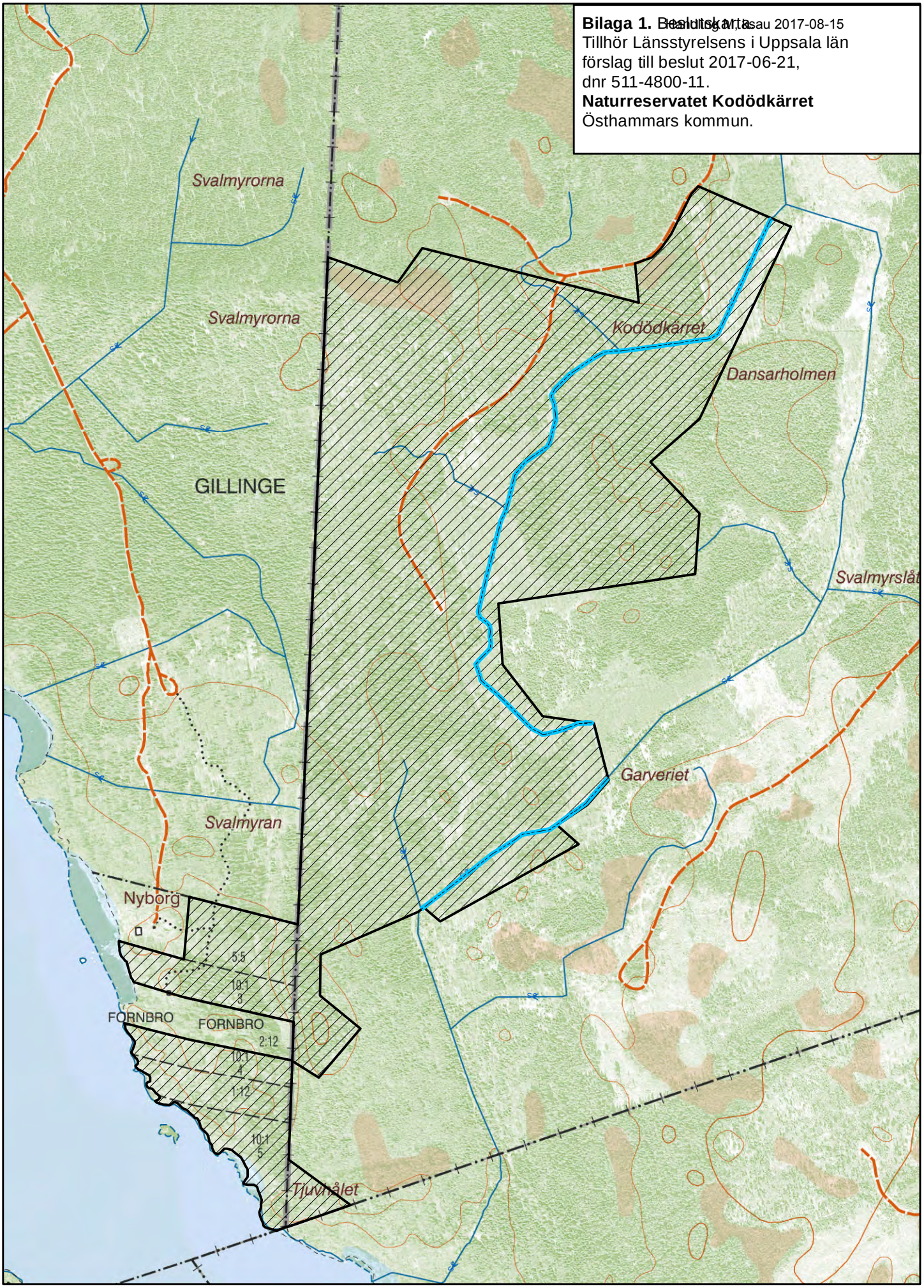

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen.

0 100 200 300 400 m

Skala 1:10 000

N

Naturreservat

Diken som får underhållas

Bilaga 2. Huvudsaklig förvaltningsinriktning.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
förslag till beslut 2017-06-21, dnr 511-4800-11.
Naturreservatet Kodödkärret
Östhammars kommun.

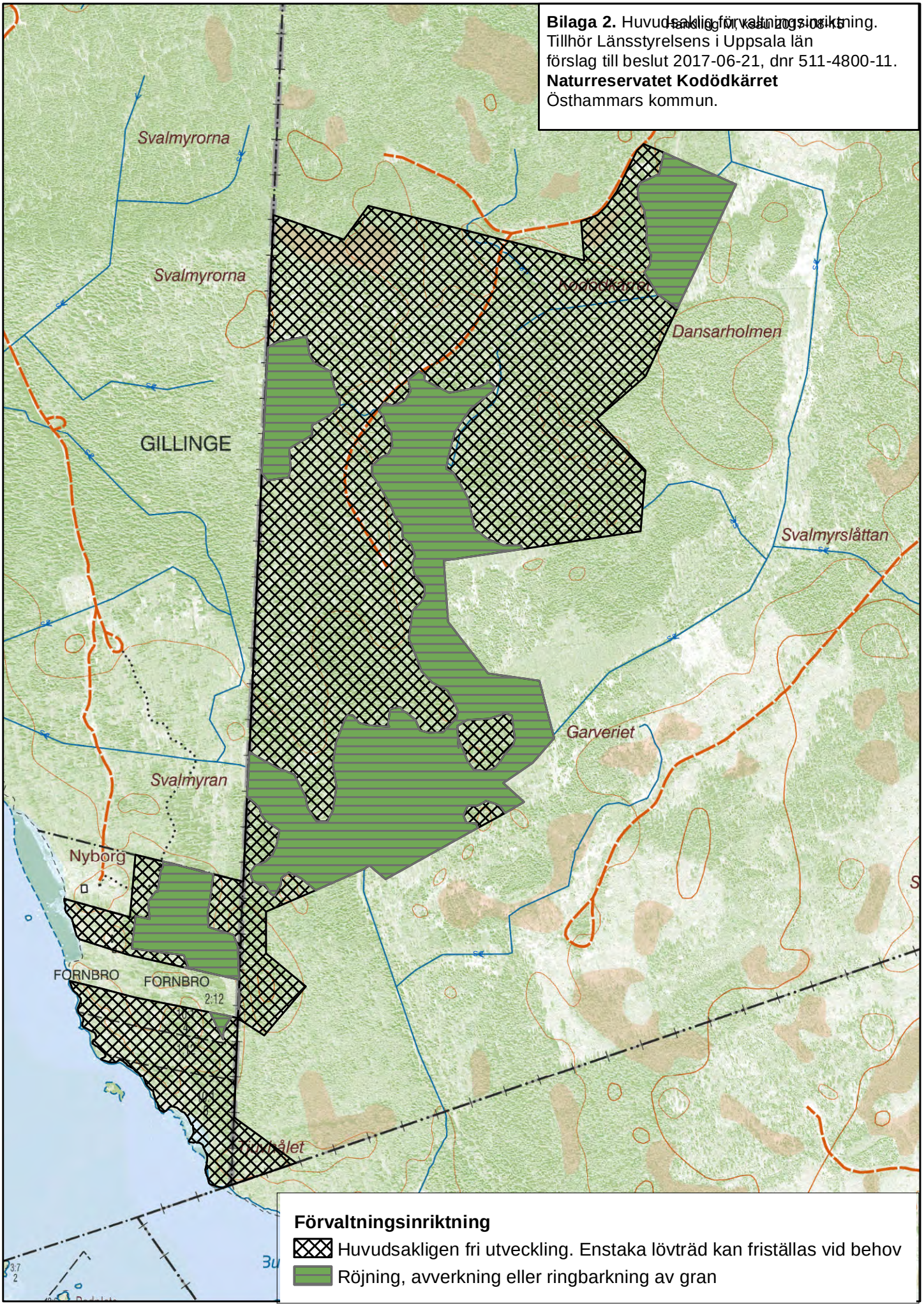

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen.

0 100 200 300 400 m

Skala 1:10 000

N

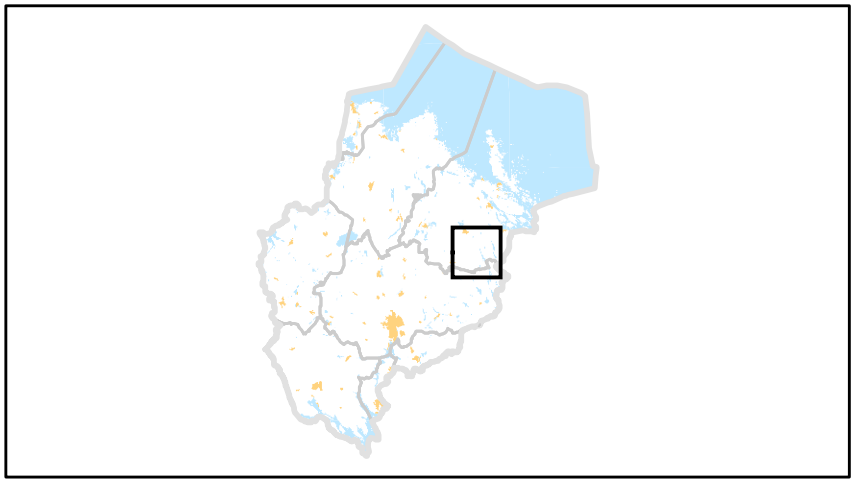

Bilaga 3. Översiktskarta. Handling M, ksau 2017-08-15
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län förslag till beslut 2017-06-21, dnr 511-4800-11.
Naturreservatet Kodödkärret
Östhammars kommun.

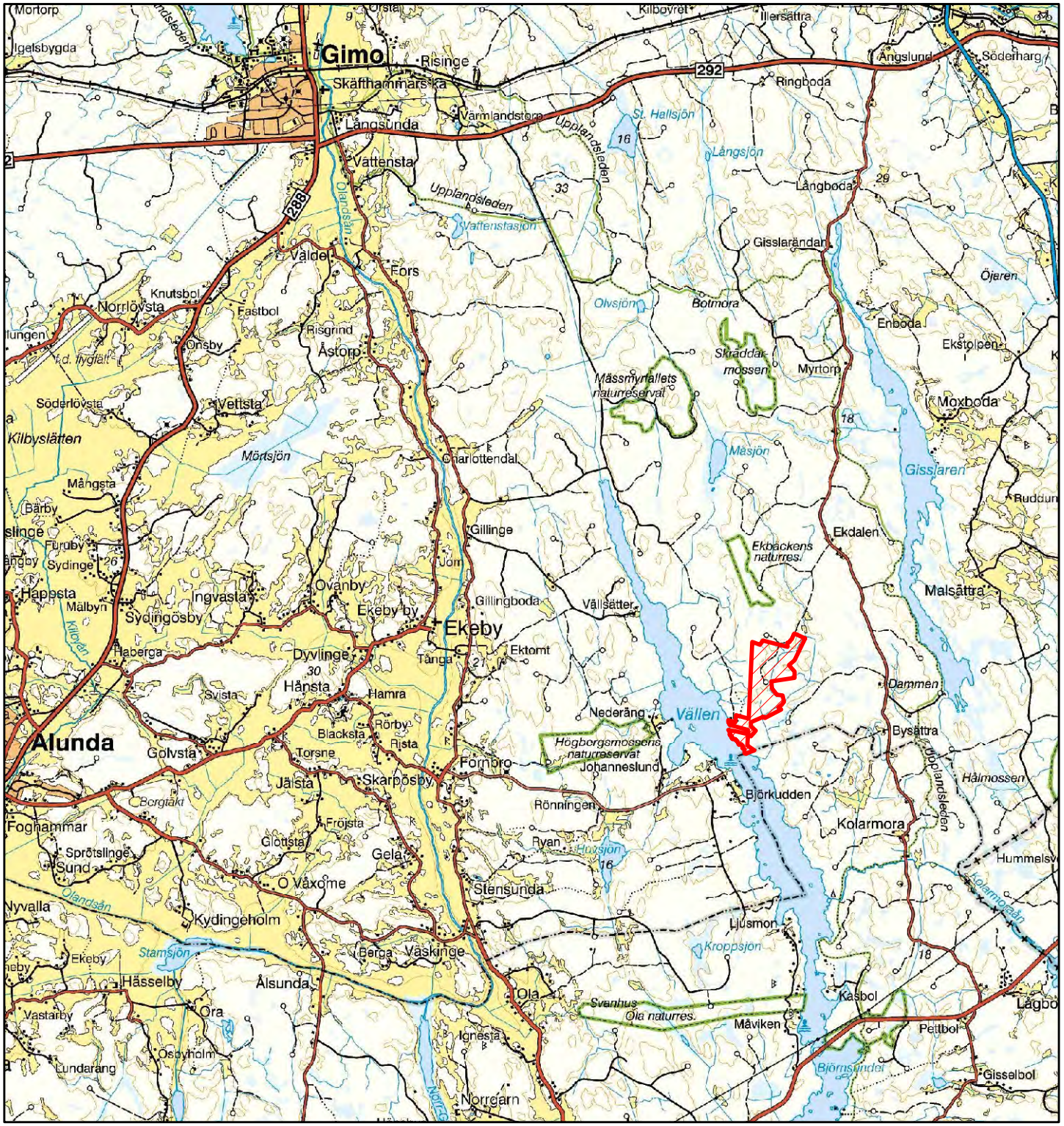
Gimo
Skäfthammars kk
Risinge
Länsstyrelsen
Länsstyrelsen
Länsstyrelsen

Skötselplan för naturreservatet

Kodödkärret

Östhammars kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS SYFTE ... 3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL ... 3
BESKRIVNINGSDEL ... 4
Uppgifter om naturreservatet ... 4
Allmän beskrivning ... 5
Historisk och nuvarande markanvändning ... 5
Hydrologi ... 6
Åtgärdsprogram för hotade arter ... 6
Områdets bevarandevärden ... 6
Biologiska värden ... 6
Kulturhistoriska värden ... 10
Prioriterade bevarandevärden ... 10
Beskrivning av byggnader ... 11
KÄLLFÖRTECKNING ... 12
Publicerade skrifter ... 12
Opublicerade skrifter ... 12
Kartmaterial ... 12
Digitala källor ... 12
PLANDEL ... 13
Övergripande skötsel ... 13
Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder ... 13
Skötselområde A: Äldre granskog - 38,5 ha ... 13
Skötselområde B: Lövskog - 38,6 ha ... 15
Skötselområde C: Granplantering - 1,9 ha ... 18
Skötselområde D: Sumpskog - 2,2 ha ... 18
Skötselområde E: Lövskog på tidigare åker – 0,8 ha ... 19
Skötselområde F: Blandskog på blockrik mark – 23,7 ha ... 19
Anordningar för friluftslivet ... 20
Diken ... 21
UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER ... 22
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL ... 22
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER ... 23
BILAGOR ... 23

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om hur reservatet ska förvaltas för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses. Skötselplanen kan, inom ramen för syfte och föreskrifter, justeras vid behov. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer, återställa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Det preciserade syftet med naturreservatet Kodödkärret är att:

- bevara äldre barrskog, lövrika skogar och ädellövskog samt den biologiska mångfald som förekommer i dessa miljöer,

- återställa områden som är påverkade av skogsbruk och dikning till lövrika naturskogsartade skogar,

- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:
- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- grandominerade naturskogar får utvecklas huvudsakligen fritt,
- i lövrika skogar gynnas lövträd genom naturvårdsinriktad avverkning, röjning och ringbarkning,
- riktade åtgärder genomförs för att gynna prioriterade strukturer och arter
- åtgärder genomförs att återställa de hydrologiska förhållandena (efter utredning och överenskommelse med berörda markägare).

BESKRIVNINGSDEL

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn	Kodödkärret
NVR-id	2046310
Länsstyrelsens objektnr.	0382-02-164
Kommun	Östhammar
Distrikt	Ekeby, Harg
Fastigheter	Svalmyra 6:1, Fornbro 5:5, Fornbro 10:1, Fornbro 1:12
Fastighetsanknutna rättigheter	-
Natura 2000-område(n) som berörs	-
Lägesbeskrivning	Kodödkärret ligger ca 13 km sydost om Gimo. Läget framgår av bifogad karta, bilaga 3.
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 685263, Y: 6664191
Kartblad Index 100 km	66G
Kartblad Index 5 km	66G 6i NO, 66G 6i SO, 66G 6i SV
Naturgeografisk region	26 Skogsslätten syd om Limes
Huvudsaklig objektkategori	U1, Barr-naturskog nedan gränsen för fjällnära område
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Ägarkategori(er)	Staten och enskilda
Areal	Totalareal: 105.6 hektar, varav 105.2 hektar landareal och 0.4 hektar vattenareal
Naturtyper (enligt KNAS)	Lövblandad barrskog 39.1 ha Lövsumpskog 0.2 ha Triviallövskog 10.0 ha Triviallövskog med ädellövsinslag 1.5 ha Tallskog 0.6 ha Hygge/Brandfält 28.2 ha Barrsumpskog 1.6 ha Granskog 19.0 ha Impediment 0.6 ha Ädellövskog 0.2 ha Barrblandskog 4.2 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

Allmän beskrivning

Naturreservatet Kodödkärret ligger på östra sidan om sjön Vällen och sträcker sig från sjön och ca två kilometer åt nordost.

Naturreservatet är varierande, där blockrika marker med granskog eller blandskog växlar med helt plana områden som huvudsakligen är lövdominerade. Även granskogen och blandskogen är lövrika, med ett relativt rikt inslag av lind. På många ställen är förekomsten av död ved riklig. Området närmast Vällen utgörs av ädellövskog med ask, lind, ek och lönn. Kärlväxtfloran i området är örtrik, med förekomst av många lundväxter. Genom området sträcker sig också ett utdikat sumpskogsområde med djupa diken. Delar av den tidigare sumpskogen består idag av granskog med inslag av ask, glasbjörk och klibbal medan andra delar utgörs av ungskogar med överståndare av äldre ädellövträd. Fältskikt i den dikningspåverkade skogen är mycket rikt med bland annat höga ormbunkar och högväxta gräs.

I reservatet har många sällsynta och rödlistade arter påträffats. Ett stort antal rödlistade skalbaggar knutna till gamla träd, död ved och vedsvampar finns i området, till exempel den starkt hotade svartoxen. Aspfjädermossa och lunglav är vanlig på askar i området, särskilt i den utdikande sumpskogen. Ett flertal rödlistade vedsvampar knutna till gran och asp, liksom flera sällsynta lavar knutna till gamla träd, förekommer också i området.

Topografin i området är relativt flack och sträcker sig från cirka 10 till 20 meter över havet. Jordlagret består till stor del av kalkhaltig blockrik morän medan inslag av organiskt material i form av gyttja och torv finns i de dikade skogar. Förekomsten av kalk i jordlagren har medfört att området är botaniskt rikt.

Historisk och nuvarande markanvändning

Även om det i området finns gott om krävande arter som tyder på lång kontinuitet av gamla träd och död ved har skogsbruksåtgärder genomförts i området. Områdets blockighet torde dock medfört att denna påverkan bara varit extensiv före mitten av 1900-talet. Kolbottnar är vanligt förekommande i hela Vällen-området.

Någon gång under 1900-talet har omfattande dikningar utförts i området. Detta har omvandlat lövrika sumpskogar till mer torra skogar.

I anslutning till torpet Nyborg nära sjön Vällen finns en före detta löväng med gamla askar. Askarna har tydliga spår efter lövtäkt, dvs de har varit hamlade. I detta område finns även planteringar av gran och björkskog på tidigare jordbruksmark. Enligt Häradskartan från 1859-63 var våtmarkerna trädbevuxna. Den nordligaste delen av reservatet är på Häradskartan markerad som slåttermark.

Hydrologi

Ett djupt dike med ett flertal tillflödesdiken löper genom området i sydlig riktning. Dikena har påverkan på den tidigare sumpskogen. Områdets hydrologi bör så långt möjligt återställas. Se sidan 21 i plandelen av denna skötselplan.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Svartoxe som omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter förekommer inom reservatet.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Arter med prioriterat bevarandevärde är understrukna.

Områdets naturvärde är främst knutna till olika skogsbiotoper. I reservatet finns goda förutsättningar för överlevnad av sällsynta och hotade växt- och djurarter. Detta genom att det i området finns relativt gott om död ved och ädellövträd. De goda växtbetingelserna bidrar till att vegetationen är rik.

Artlistan nedan visar att det i området har påträffats ett stort antal hotade och sällsynta skogsarter. Skalbaggsfaunan har undersökts av några av Sveriges ledande entomologer och många sällsynta arter har identifierats. Flera av dessa är knutna till gamla grova lågor, till exempel den starkt hotade svartoxen som främst förekommer i granlågor. Nordlig rödrock hittar man vanligen i murkna solexponerade granlågor men ibland även i björk- eller asplågor, medan barkrödrock förekommer i solexponerade lövlågor av ek, asp eller björk. Större flatbagge, som har en stor population i området, förkommer vanligen i grova högstubbar av gran angripen av klibbticka. Andra skalbaggar lever av trädsvampar, till exempel sprängtickgnagare, punkterad brunbagge och *Triplax rufipes*. Även bland lavar, mossor och vedsvampar finns ett stort antal hotade arter. Kandelabersvamp och skinntagging är knutna till asplågor medan blackticka, gräddticka och vågticka vanligen förekommer på granlågor. Rosenporing växer på undersidan av lågor av lövträd, företrädesvis på grova äldre träd i ädellövskogar. Liten hornflikmossa växer på murken grov ved, främst av gran. Ädellav, brun lundlav, klosterlav och västlig njurlav är alla knutna till gamla lövträd. På gamla lövträd växer också aspfjädermossa som har ett kärnområde kring sjön Vällen och Kodödkärret kan vara en av de rikligaste lokalerna i landet. Storgröe och skogssvingel är två gräsarter som växer i naturskogar med hög och jämn fuktighet. Bland mykorrhizasvampar saknas fynd. Förutsättning bör dock finnas för sällsynta arter även bland dessa arter.

Naturvårdsarter
Begreppet naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, genom att de indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald.

Fåglar		
Accipiter gentilis	duvhök	
Bonasa bonasia	järpe	F
Dendrocopos minor	mindre hackspett	NT
Dryocopus martius	spillkråka	F
Ficedula parva	mindre flugsnappare	
Jynx torquilla	göktyta	
Pandion haliaetus	fiskgjuse	
Pernis apivorus	bivråk	NT, F
Picoides tridactylus	tretåig hackspett	NT, F
Strix uralensis	slaguggla	
Tetrao urogallus	tjäder	F
Skalbaggar		
Ampedus cinnabarinus	barkrödrock	NT, C
Ampedus suecicus	nordlig rödrock	VU, C
Aromia moschata	myskbock	s
Atomaria subangulata		
Cassida vibex		
Ceruchus chrysomelinus	svartoxe	EN, P, C
Cis quadridens	tretandad svampborrare	
Corticaria lapponica	robust mögelbagge	
Corticeus bicolor	tvåfärgad barksvartbagge	NT
Dendrophagus crenatus	nordlig plattbagge	
Denticollis borealis	svart ögonknäppare	NT
Dorcatoma jansoni		VU, C
Dorcatoma substriata	sprängtickgnagare	
Hadreule elongatula		
Hallomenus axillaries	punkterad brunbagge	
Harminius undulatus	violettbandad knäppare	
Ipidia binotata		C
Lacon fasciatus		
Obrium cantharinum	gulröd blankbock	C
Oplocephala haemorrhoidalis	rödhalsad svartbagge	
Ostoma ferruginea		
Peltis grossa	stor flatbagge	VU
Platycerus caprea	björkblåoxe	
Platysoma deplanatum	femstrimmig plattstumpbagge	NT, C
Platysoma minus	sexstrimmig plattstumpbagge	NT

Plegaderus caesus			
Pteryngium crenatum			
Ptilinus fuscus	aspvedgnagare		s
Saperda perforata	grön aspvedbock		NT, C, s
Scraptia fuscula	brunhuvad spolbagge		
Serropalpus barbatus			
Thymalus limbatus			
Triplax rufipes			NT, C
Xyleborus cryptographus	aspbarkborre		
Xylophilus corticalis			NT, C

<u>Övriga insekter</u>

Micridium halidaii			
Scardia boletella	jättesvampmal		NT, C, s

<u>Kärlväxter</u>

Actaea spicata	svart trolldruva		s
Circaea alpine	dvärghäxört		s
Dactylorhiza maculata ssp. maculata			
	jungfru Marie nycklar	§	
Elymus caninus ssp. caninus	lundelm		s
Festuca altissima	skogssvingel		VU, s
Galium odoratum	myska		s
Galium triflorum	myskmåra		NT
Goodyera repens	knärot	§	NT, s
Hepatica nobilis	blåsippa		s
Lathyrus niger	vippärt		s
Lathyrus vernus	vårärt		s
Matteuccia struthiopteris	strutbräken		s
Moneses uniflora	ögonpyrola		s
Paris quadrifolia	ormbär		s
Poa remota	storgröe		NT
Stachys sylvaticus	stinksyska		
Stellaria nemorum ssp. *nemorum*			
	nordlundarv		s
Thelypteris palustris	kärrbräken		s
Tilia cordata	lind		s
Viola mirabilis	underviol		s

<u>Mossor</u>

Anastrophyllum hellerianum	vedtrappmossa		NT, s
Antitrichia curtipendula	fällmossa		s
Helodium blandowii	kärrkammossa		s
Homalia trichomanoides	trubbfjädermossa		s

Lophozia ascendens	liten hornflikmossa	VU, s
Neckera complanata	platt fjädermossa	s
Neckera pennata	aspfjädermossa	VU, C, s
Plagiothecium latebricola	alsidenmossa	
Ulota crispa	krusig ulota	s

Lavar

Acrocordia cavata	liten punktlav	s
Acrocordia gemmata	grå vårtlav	s
Alectoria sarmentosa	garnlav	NT s
Arthonia leucopellaea	kattfotslav	s
Bacidia polychroa	brun lundlav	VU, C
Bacidia rubella	lönnlav	s
Biatoridium monasteriense	klosterlav	VU
Calicium adspersum	gulpudrad spiklav	s
Chaenotheca brachypoda	gul nållav	s
Chaenotheca chlorella	kornig nållav	s
Collema flaccidum	slanklav	s
Collema subnigrescens	aspgelélav	NT s
Collema furfuraceum	stiftgelélav	NT s
Graphis scripta	skriftlav	s
Gyalecta ulmi	almlav	VU s
Hypogymnia farinacea	grynig blåslav	s
Lecanactis abietina	gammelgranslav	(s)
Leptogium saturninum	skinnlav	s
Leptogium teretiusculum	dvärgtufs	s
Lobaria pulmonaria	lunglav	NT s
Megalaria grossa	ädellav	VU s
Nephroma bellum	stuplav	s
Nephroma laevigatum	västlig njurlav	VU s
Nephroma parile	bårdlav	s
Parmeliella triptophylla	korallblylav	s
Peltigera collina	grynig filtlav	s
Phlyctis agelaea	rikfruktig blemlav	s
Sclerophora coniophaea	rödbrun blekspik	NT s

Svampar

Ceriporia excelsa	rosenporing	NT
Clavicorona pyxidata	kandelabersvamp	NT s
Dentipellis fragilis	skinntagging	NT s
Haploporus tuberculosus	blekticka	NT s
Holwaya mucida	lindskål	s
Inonotus rheades	rävticka	s
Junghuhnia collabens	blackticka	VU s

Lentaria epichnoa	vit vedfingersvamp	NT	s
Leptoporus mollis	kötticka	NT	s
Metulodontia nivea	kristallskinn	NT	
Perenniporia subacida	gräddticka	VU	s
Phellinus chrysoloma	granticka	NT	s
Phellinus nigrolimitatus	gränsticka	NT	s
Phellinus populicola	stor aspticka	NT	s
Phellinus pini	tallticka	NT	s
Porothelium fimbriatum	skålporing		
Skeletocutis odora	ostticka	VU	s
Spongiporus undosus	vågticka	VU	s
Xylobolus frustulatus	rutskinn	NT	s

Teckenförklaring:
F = Arten omfattas av EU:s fågeldirektiv
A = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
s = Signalart enligt Skogsstyrelsen (2005)
§ = Arten är fridlyst i Sverige
P = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter
C = Ansvarsart för länet

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan (2015):

CR	=	Critically endangered	Akut hotad
EN	=	Endangered	Starkt hotad
VU	=	Vulnerable	Sårbar
NT	=	Near threatened	Nära hotad
DD	=	Data deficient	Kunskapsbrist

Kulturhistoriska värden
I området finns enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök inga fornlämningar. Spåren efter lövtäkt i det tidigare änget visar på tidigare markanvändning.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp:	äldre barrskog, lövrik skog, ädellövskog, sumpskog
Strukturer:	gamla träd, ädellövträd, gran- och lövlågor, hög mark- och luftfuktighet
Växt-, svamp- och djursamhällen:	kärlväxter, vedskalbaggar, vedsvampar, epifytiska lavar och mossor

Arter:	*Ampedus suecicus*	nordlig rödrock
	Ampedus cinnabarinus	barkrödrock
	Bacidia polychroa	brun lundlav
	Biatoridium monasteriense	klosterlav
	Ceriporia excelsa	rosenporing
	Ceruchus chrysomelinus	svartoxe
	Clavicorona pyxidata	kandelabersvamp
	Dentipellis fragilis	skinntagging
	Festuca altissima	skogssvingel
	Hallomenus axillaries	punkterad brunbagge
	Junghuhnia collabens	blackticka
	Lophozia ascendens	liten hornflikmossa
	Megalaria grossa	ädellav
	Neckera pennata	aspfjädermossa
	Nephroma laevigatum	västlig njurlav
	Peltis grossa	stor flatbagge
	Perenniporia subacida	gräddticka
	Poa remota	storgröe
	Spongiporus undosus	vågticka
	Triplax rufipes	

Beskrivning av byggnader

Det finns inga byggnader i reservatet.

KÄLLFÖRTECKNING

Publicerade skrifter

Eriksson, P 1997. Ekologisk Landskapsplanering i Vällenområdet. Rapport 5, 1997. Upplandsstiftelsen.

Gärdenfors, U. (ed.) 2010: Rödlistade arter i Sverige 2010 - The 2005 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Karlsson, M. 2012. Qualities and supply of suitable dead wood for *Ceruchus chrysomelinus* and its dispersal pattern in a translocated population. SLU. Department of Ecology 2012:19.

Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. 1. Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv (del av objekt 99.999). Medd. från planeringsavdelningen 1987 nr. 2.

Länsstyrelsen i Uppsala län. 2010. Inventering av svartoxe i Uppsala län och Norrtälje kommun 2006-2008. Länsstyrelsens meddelarserie 2010:10.

Naturvårdsverket. 1991: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv –beskrivningar (del av objekt C18). Rapport 3771.

Naturvårdsverket. 1992: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv –beskrivningar (del av objekt C18). Rapport 4037.

Naturvårdsverket. 2002. Metodik för inventering av vedlevande insekter. Rapport 5202.

Naturvårdsverket. 2009. Åtgärdsprogram för svartoxe 2010-2014. Rapport 6334.

Naturvårdsverket. 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Rapport 6379.

Nitare, J. (red.) 2000. Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Nordiska ministerrådet, 1984.: Naturgeografisk naturindelning av Norden.

Opublicerade skrifter

Länsstyrelsen i Uppsala län. 2014. Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

Kartmaterial

SGU:s digitala Bergrundskarta i skala 1:50 000, citerad 2010-08-30.

Lantmäteriets digitala häradskarta. Bladnamn Ekeby J112-92-20b

Lantmäteriets digitala Generalstabskarta Östhammar J243-92-1, kartlagd 1880

Lantmäteriets digitala Ekonomiska kartan Stensunda J133-12I2h54, kartlagd 1953

Lantmäteriets digitala Ekonomiska kartan Kolarmora J133-12I2i54, kartlagd 1953

Lantmäteriets digitala Ekonomiska kartan Malsättra J133-12I3i54, kartlagd 1953

Digitala källor

ArtDatabanken, Artfakta. http://www.artdatabanken.se/vaara-tjaenster/artfakta/.

Riksantikvarieämbetet. Fornlämningsregister, tillgängligt på http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html

PLANDEL

Övergripande skötsel

Den övergripande målsättningen med skötseln av reservatet är att bibehålla och skapa en lövrik naturskogsartad skog med stor andel gamla träd och död ved. De hydrologiska förhållandena i området bör så långt möjligt återställas. Stora delar av reservatet lämnas huvudsakligen för fri utveckling.

Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder

Reservatet har delats upp i sex skötselområden. För avgränsning av områdena A-F, se skötselområdeskarta, bilaga 4.1.

Skötselområde A: Äldre granskog - 38,5 ha

Beskrivning: Skötselområdet består av grandominerade äldre skogar av olika typ. Ask och andra lövträd förekommer relativt frekvent. Inom skötselområdet finns ett stort antal sällsynta arter. Svartoxe, vågticka, gräddticka, blackticka förekommer på död ved, vanligen av gran. Västlig njurlav, lunglav, klosterlav och aspfjädermossa växer inom skötselområdet huvudsakligen på ask.

Delområde A1 (4,9 ha) utgörs av blockig, lite magrare granskog och granskog med stort aspinslag. Åldern på de äldre träden i denna del är över 100 år och död ved i olika nedbrytningsstadier förekommer relativt rikligt. Fältskiktet är svagt utvecklat, med dominans av blåbär, gräs och örter som harsyra, ekorrbär och gullris. Ett flertal naturvårdsarter som aspfjädermossa, blackticka och myskmåra förekommer i detta delområde.

Delområde A2 (22,2 ha) utgörs av granskogar på plan mycket bördig mark. Huvudsakligen består de av dikade sumpskogar med inslag av klibbal, glasbjörk och ask. Fältskiktet domineras av olika ormbunkar där strutbräken och lundbräken är de mest iögonfallande. Bland örterna är lundstjärnblomma och myskmadra vanliga och man kan också hitta trolldruva, gullpudra och kärrfibbla. Bland gräsen är hässlebrodd och lundelm vanligt förekommande. Föryngringen i trädskiktet är ganska svag men i luckor där granar fallit eller dött föryngrar sig främst ask, men i delar även klibbal, glasbjörk och gran. Äldre ädellövträd i skötselområdet hyser en mycket rik kryptogamflora med flera sällsynta arter bland mossor och lavar, till exempel aspfjädermossa

och lunglav. Svartoxe förekommer i granlågor på flera ställen inom delområdet.

Delområde A3 (11,4 ha) utgörs också av bördig granskog med örtrikt fältskikt men till skillnad mot A2 utgörs detta av blockig morän. Träd- och fältskiktet ser därför lite annorlunda ut. Även om man även här hittar partier med ormbunkar så dominerar de som regel inte utan fältskiktet är örtrikt med arter som trolldruva, vårärt, lundstjärnblomma, myskmadra, sårläka och blåsippa. Bland gräsen är hässlebrodd och lundelm vanliga. I A3 finns också de sällsyntare gräsen storgröe och skogssvingel. Av storgröe finns några enstaka tuvor medan skogssvingel förekommer lite mer rikligt intill själva Kodödkärret. Utmärkande bland lövträden är inslaget av lind samt glest förekommande hassel.

Bevarandemål: Naturskog. Arealen taiga (9010) och näringsrik granskog (9050) är tillsammans ca 46 ha. Skogen präglas av varierad åldersstruktur med stor andel gamla barrträd där gran dominerar men med stort inslag av ask, lind, lönn och andra lövträd. Naturliga processer leder till rik förekomst av död ved av olika arter och i olika nedbrytningsgrad, särskilt av granved lämplig för svartoxe, vågticka, gräddticka och blackticka. Epifytfloran är rik och västlig njurlav, lunglav, klosterlav och aspfjädermossa förekommer på flertalet träd inom skötselområdet.

Skötselåtgärder: Området lämnas huvudsakligen för fri utveckling. Enstaka särskilt värdefulla lövträd kan dock friställas försiktigt från granar. För restaurering av hydrologin se under Diken nedan.

Figur 1: Skötselområde A1. Äldre granskog på blockrik mark.

Figur 2: Skötselområde A2. Granskog med inslag av ask och klibbal på utdikad sumpskogsmark.

Skötselområde B: Lövskog - 38,6 ha

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av lövdominerad skog som är mycket rik på högvuxna örter. Ask, lind, gran, klibbal, vårtbjörk och glasbjörk är

vanligt förekommande, dessutom finns enstaka ekar och lönnar. I buskskiktet finns gott om olvon, hägg, skogstry, hassel samt enstaka getapel och rönn. Kärlväxtfloran är rik med många lundväxter. Bland de som märks mest finns brännässla, älggräs och lundstjärnblomma men i skötselområdet finns även tandrot, sårläka, vårärt, myskmadra, vitsippa, blåsippa, stinksyska, gullviva, gullpudra, kärrfibbla, trolldruva och den sällsynta myskmåran. Området hyser en rik flora av vedsvampar, bland annat rosenporing, vit vedfingersvamp och kandelabersvamp som alla växer på död lövved. På äldre lövträd, främst på askar, är epifytfloran rik, bland annat förekommer aspfjädermossa, västlig njurlav och lunglav. Sannolikt finns också en rik fauna av olika fjärilar och landsnäckor.

Delområde B1 (8,7 ha) utgörs av äldre lövdominerad skog med ädellövträd och rik epifytflora. Området är bitvis blockrikt men lägre liggande delar har tidigare utnyttjats som löväng.

Delområde B2 (29,3 ha) utgörs till stor del av utdikade sumpskogar. Större delen av skötselområdet har avverkats i relativt sen tid och består idag av ung lövskog med överståndare av äldre lövträd. Ask, björk och klibbal är vanliga i skötselområdet.

Delområde B3 (0,6 ha) utgörs av en askdominerad lövängsrest. Beståndet är ljust och luftigt och har en rik gräs- och örtflora. Aspfjädermossa och lunglav förekommer på flertalet träd i skötselområdet.

Bevarandemål: Lövdominerad naturskog. Arealen ädellövskog (9020) är minst 8 ha. Hela området utgörs av naturskogsartad lövskog med många olika trädslag som ask, ek, björk, lind och lönn. Naturliga processer leder till rik förekomst av död ved av olika arter och i olika nedbrytningsgrad. Rosenporing, vit vedfingersvamp, kandelabersvamp, lunglav, aspfjädermossa, västlig njurlav och myskmåra förekommer spritt i området.

Skötselåtgärder: De blockrika delarna av B1 lämnas för fri utveckling. I de lägre liggande delarna av B1 samt i B2 och B3 kan gran vid behov röjas, avverkas eller ringbarkas för att gynna lövträd. För restaurering av hydrologin se under Diken nedan.

Figur 3. Skötselområde B1. Ädellövskog intill Vällen.

Figur 4. Skötselområde B2. Utdikad sumpskog med yngre och äldre ask.

Skötselområde C: Granplantering - 1,9 ha

Beskrivning: Ca 50-årig granplantering på tidigare äng och åker. Granen dominerar helt bland de äldre träden, men föryngringen utgörs till stor del av ask. Beståndet är förhållandevis glest och marken täcks av kärlväxter som lundstjärnblomma och brännässlor.

Bevarandemål: Självföryngrad blandskog.

Skötselåtgärder: Granarna kommer troligen att dö succesivt på egen hand. Eventuellt kan träd ringbarkas om man vill påskynda processen.

Skötselområde D: Sumpskog - 2,2 ha

Beskrivning: Området utgörs av sumpskogar som under stor del av året är blöta och har stående vatten. Klibbal och glasbjörk dominerar, fläckvis tillsammans med gran, tall och enstaka askar.

Delområde D1 (2,0 ha) består av en gammal sumpskog med lång trädkontinuitet och rik kryptogamflora. Kärrbräken, rankstarr och sjöfräken är vanliga i fältskiktet.

Delområde D2 (0,2 ha) är ung sumpskog. Beståndsåldern uppskattas till cirka 40 år. I detta delområde domineras fältskiktet av blåsstarr och bunkestarr.

Bevarandemål: Naturskogsartad blandsumpskog. Arealen lövsumpskog (9080) är minst 2 ha. Mark- och luftfuktigheten i området är hög. Skogen domineras av lövträd och har ett påtagligt inslag av gamla och senvuxna träd Naturliga processer leder till att död ved i olika grovlek och nedbrytningsgrad är vanligt förekommande. Markfloran domineras av sumpskogsarter. Skyddsvärda epifyter och arter knutna till död ved förekommer på flera ställen i området.

Skötselåtgärder: Området lämnas för fri utveckling.

Figur 5. Skötselområde D1. Sumpskog i norra delen av reservatet.

Skötselområde E: Lövskog på tidigare åker – 0,8 ha

Beskrivning: Området består av en fuktig björkskog på mark som tidigare nyttjats som åker. Trädskiktet domineras av björk men föryngringen sker främst med ask. Gran håller fläckvis på att etablera sig.

Bevarandemål: Självföryngrad lövskog.

Skötselåtgärder: Röj, ringbarka eller avverka gran.

Skötselområde F: Blandskog på blockrik mark – 23,7 ha

Beskrivning: Området utgörs av relativt ung (huvudsakligen 20-70 år) blandskog på blockrik mark. Gran dominerar som regel men inslaget av tall och vårtbjörk är stort och fläckvis dominerar dessa trädslag. Lind förekommer ganska rikligt och dessutom finns enstaka aspar, lönnar och almar. Blockigheten gör beståndet glest och luckigt

Bevarandemål: Naturskogsartad blandskog. Skogen präglas av varierad åldersstruktur med stor andel gamla träd. Trädskiktet är varierat med en blandning av gran, tall, lind, asp, lönn och andra lövträd. Naturliga processer leder till rik förekomst av död ved av olika arter och i olika nedbrytningsgrad. Epifytfloran är rik liksom förekomsten av naturvårdsarter på död ved.

Skötselåtgärder: Området lämnas huvudsakligen för fri utveckling. Eventuellt kan röjning, fällning eller ringbarkning kring särskilt värdefulla lövträd göras vid behov.

Tillförsel av död ved för svartoxe

Beskrivning: Svartoxe är en skalbagge med larver som utvecklas i starkt brunrötad ved. De vanligaste trädslagen som utnyttjas är gran och björk men fynd finns även i andra brunrötade träd. Veden måste hålla fuktigheten under flera år. Förutom att veden ska vara brunrötad är de viktigaste egenskaperna att diametern på stockarna är över 30 cm och att längden är över 10 m samt att veden är kraftigt nedbruten (nedbrytningsgrad 5 av 6). Svartoxen har dålig spridningsförmåga. I december 2015 lades död ved ut på två ställen inom reservatet.

Bevarandemål: Långsiktigt livskraftig population av svartoxe i området.

Skötselåtgärder: För att säkerställa kontinuitet på lämpliga substrat bör död ved lämplig för svartoxe skapas inom reservatet eller tillföras utifrån.

Uppföljning: Röta och nedbrytningsstadium hos utlagd ved bör följas upp inom 5-10 år efter att den lades ut. Uppföljning av etablering av svartoxe bör göras när veden uppnått lämpligt nedbrytningsstadium. Veden som tillfördes området 2015 bör följas upp.

Anordningar för friluftslivet

Se bilaga 4.2 för friluftsanordningarnas läge.

Beskrivning: Inga anordningar och anläggningar finns ännu för friluftslivet. En skogsbilväg löper in till reservatets centrala delar och slutar i en vändplan.

Bevarandemål: Lättillgänglig information om naturreservatet finns i området och denna bidrar till att förhöja upplevelsen av besöket. Reservatet stimulerar till naturupplevelser och ett aktivt friluftsliv. Parkeringsplats, informationsskyltar och stigar är i gott skick och underlättar för besökare att uppleva området. Reservatets gräns är tydligt markerad enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Anordna en parkeringsplats längs skogsbilvägen eller vid vändplanen. Gör i ordning vägen fram till parkeringsplatsen.
- Sätt upp P-skylt och informationsskylt vid parkeringsplatsen.
- Anordna en markerad stig. Stigens exakta sträckning måste projekteras i fält. Spänger/broar krävs vid passage av blöta partier och stora diken.
- Röj en rågång. Markera reservatets gräns med färg på träd samt med hörnstolpar.

Löpande:

- Städa och underhåll parkeringsplatsen.
- Underhåll stigar, spänger och broar.
- Röj rågången. Förstärk gränsmålning på träd och underhåll hörnstolpar.
- Byt ut skyltar vid behov.
- Tillsyn av anordningar.

Restaurering:

- Området närmast Vällen behöver städas med avseende på skräp.

Diken

Beskrivning: Genom området går flera stora diken, vilka har påverkat och alltjämt påverkar, områdets skogar påtagligt. Dikena ingår inte i något markavvattningsförtetag. De dikade områdena utgjordes före dikningen av rika sumpskogar. En rensning av dikena gjordes i slutet av 1980-talet. Träden har sannolikt djupare rötter idag än före dikningen, så om vattennivån höjs för mycket finns det en risk för att många träd dör. När dikningen utfördes är oklart men diken med samma sträckning finns med på den ekonomiska kartan från 1950.

Bevarandemål: Dikenas avvattnande effekt minskar så långt det är möjligt utan att mark utanför reservatet skadas eller påverkas negativt. Så stor andel som möjligt av dikena undantas från rensning.

Skötselåtgärder: Föreslagna åtgärder redovisas på karta, bilaga 4.3.

Utredning: Möjligheten till återställning av områdes hydrologi samt konsekvenserna av detta utreds. Konsekvenserna av dämning/igenläggning och utebliven rensning av diken ska utredas före åtgärder genomförs. Dessutom krävs överenskommelser med de markägare utanför reservatet som kan komma att påverkas av åtgärderna.

Restaurering: Så långt möjligt bör dikena i reservatet lämnas utan underhåll. Dessutom är det önskvärt att de större dikena inom reservatet, markerade på bilaga 4, läggs igen. Detta skulle kunna göras i sektioner om exempelvis vart 50-100 meter och utspritt över tiden, med efterföljande uppföljning. Istället för att vattnet leds i dikena genom reservatet skulle diket öster om reservatet, markerat med heldragen röd linje på bilaga 4.3, kunna utnyttjas. För att helt undvika rensning i reservatet skulle ett nytt dike kunna grävas öster om reservatet (streckad röd linje). Även väster om reservatet finns ett dike som har påverkan på reservatsområdet. Detta dike bör om möjligt dämmas i anslutning till reservatsgränsen. För alla dessa åtgärder krävs överenskommelser med markägarna (Hargs bruk och Bergvik).

UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemål i reservatet i enlighet med riktlinjerna i Naturvårdsverkets rapport Uppföljning av skyddade områden i Sverige och Länsstyrelsens översiktliga plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

Denna tabell utgör underlag och stöd för reservatsförvaltaren vid planering av åtgärder, såväl lokalt i naturreservatet Kodödkärret som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att Länsstyrelsen måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Den slutliga prioriteringen och tidsplaneringen på länsnivå genomförs av Länsstyrelsen.

Skötselåtgärd	**Prio**	**Kommentar**	**Skötselomr.**	**Finansiering**
Friställning av enstaka lövträd vid behov	2	Huvudsakligen fri utveckling	A, F	Skötselanslag
Röjning, avverkning, ringbarkning av gran	2	Vid behov	B2, B3, E	Skötselanslag
Ringbarkning av gran	3	Om man vill påskynda utvecklingen mot	C	Skötselanslag
Tillförsel av död granved	1	Högst 5 m^3 död granved per hektar får tillföras från områden utanför reservatet under en tioårsperiod	Tillförsel av död ved för svartoxe	Skötselanslag eller ÅGP-medel
Utredning av hydrologiska åtgärder	1	Inom ett år	Diken	
Hydrologiska åtgärder	1	Så långt möjligt utan att mark utanför reservatet påverkas negativt. Efter utredning och överenskommelse med berörda markägare	Diken	Skötselanslag
Gränsmarkering	1	Inom ett år	Friluftsliv	Skötselanslag
Parkeringsplats	2		Friluftsliv	Skötselanslag
Informationsskylt	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Stig, spänger, broar över diken	3		Friluftsliv	Skötselanslag
Städning	1	Området intill Vällen	Friluftsliv	Skötselanslag
Underhåll av anordningar	1	Löpande	Friluftsliv	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Efter åtgärd	Alla	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	1	Enligt uppföljningsplan	Alla	Skötselanslag

BILAGOR

4.1. Skötselområdeskarta
4.2. Karta över friluftsanordningar
4.3 Karta med förslag till restaurering av områdets hydrologi

Bilaga 4.1 Skötselområdeskarta
Handling M, ksau 2017-08-15
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län förslag till beslut 2017-06-21, dnr 511-4800-11.
Naturreservatet Kodödkärret
Östhammars kommun.

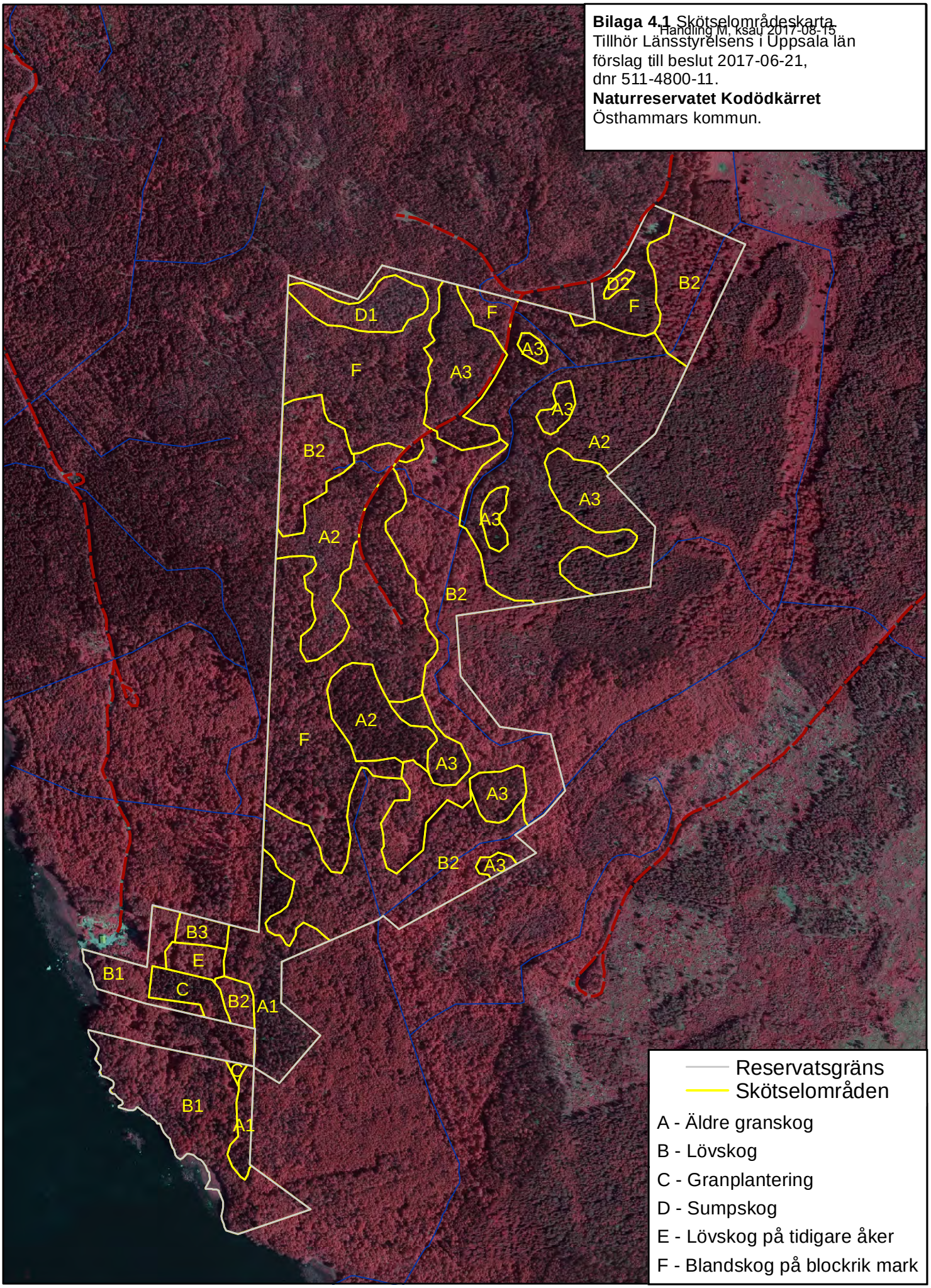

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen.

0 100 200 300 400 500 m

Skala 1:10 000

N

Bilaga 4.2 Karta över friluftsanordningar
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län förslag till beslut 2017-05-19, dnr 511-4800-11.
Naturreservatet Kodödkärret
Östhammars kommun.

Handling M. ksau 2017-08-15

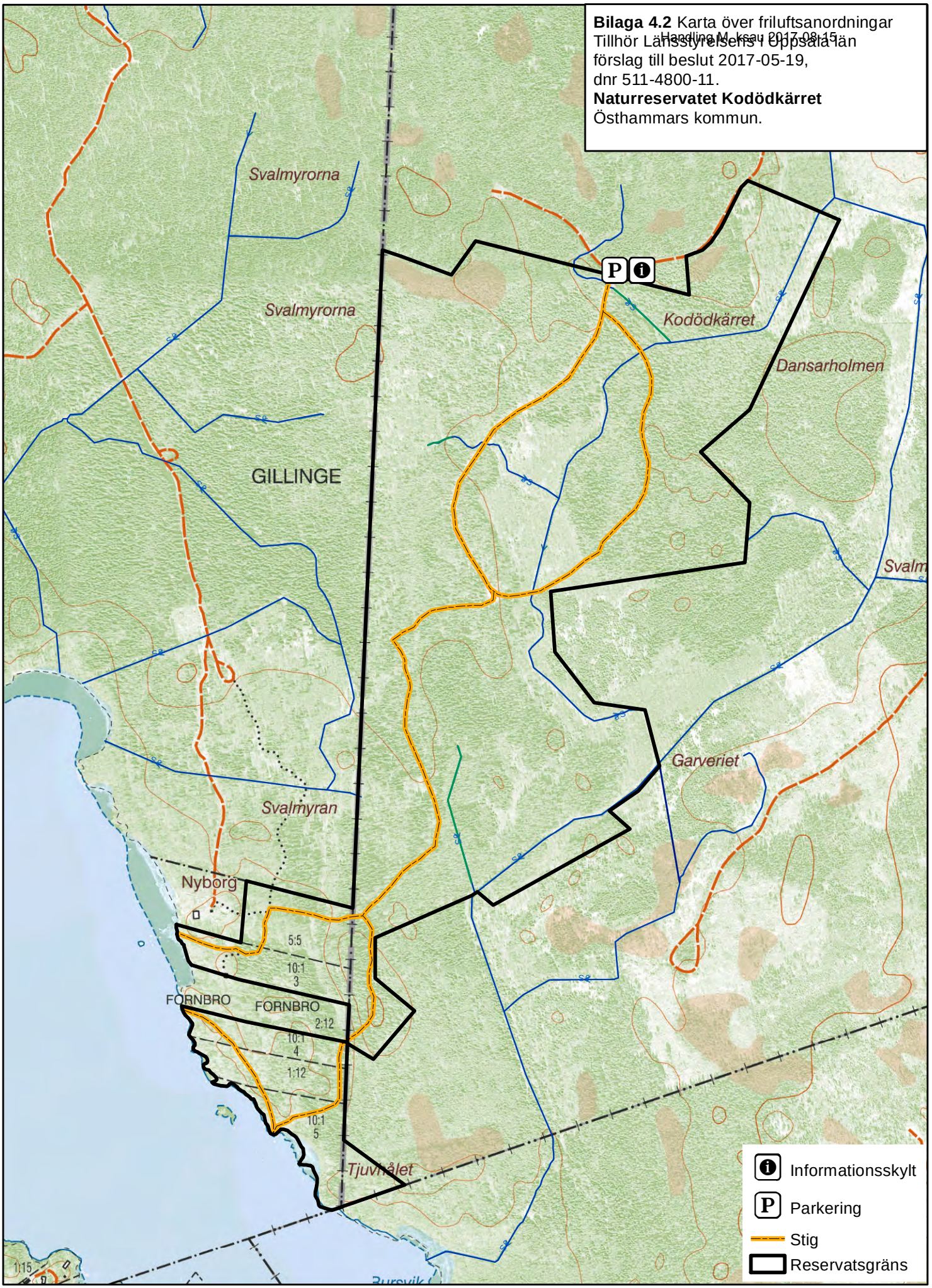

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen.

0 100 200 300 400 500 m

Skala 1:10 000

N

Bilaga 4.3 Förslag till restaurering av områdets hydrologi (efter utredning)
Handling M. ksau 2017-08-15
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
förslag till beslut 2017-06-21, dnr 511-4800-11.
Naturreservatet Kodödkärret
Östhammars kommun.

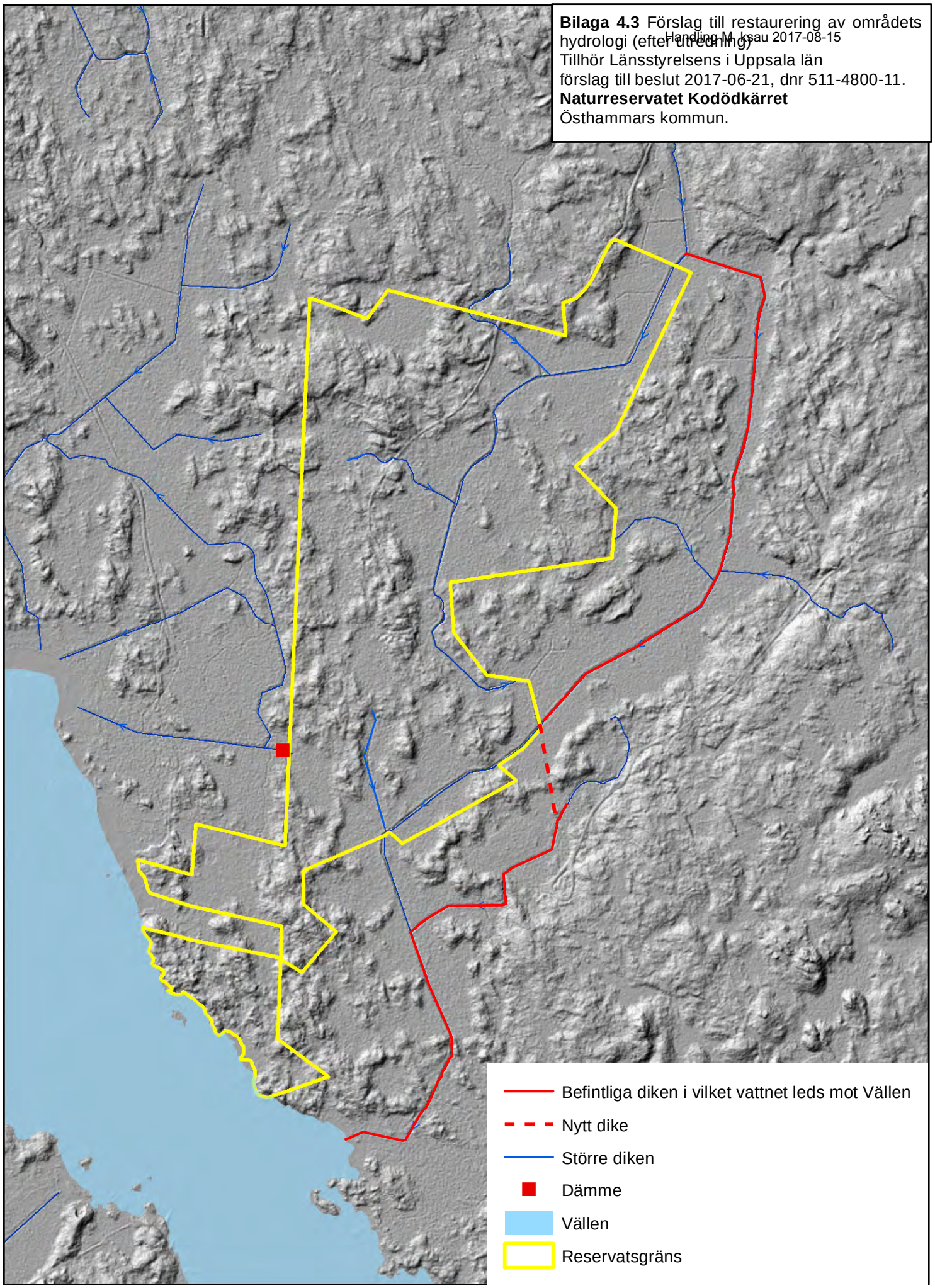

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen.

0 100 200 300 400 500 600 m

Skala 1:12 000

N

Namn Marie Berggren **Förvaltning Strategienheten**

Instans/nämnd KS **Sammanträdesdag** KSAu 15/8

Dnr KS-2017-494 Dpl

Informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (SOU 2017:36)
Remiss från justitiedepartementet.
Ert Dnr Ju2017/03997/L4

Östhammars kommun har erbjudits tillfälle att yttra sig över innehållet utredningen. Remissen har gått ut till ett mindre antal kommuner.
Yttrande ska vara skriftligt och ha kommit in senast 15 augusti 2017.

Utredningen föreslår en ny lag och en ny förordning om informationssäkerhet för vissa leverantörer av samhällsviktiga och digitala tjänster. Förslagen gäller vissa offentliga och enskilda verksamheter som tillhandahåller samhällsviktiga tjänster inom sju skyddsvärda sektorer; energi, transporter, bank, finansmarknadsinfrastruktur, hälso- och sjukvård, leverans och distribution av dricksvatten samt digital infrastruktur. Även leverantörer av digitala tjänster omfattas av förslagen. För att omfattas av bestämmelserna krävs att tjänsten är beroende av nätverk eller informationssystem och att en incident skulle medföra en betydande störning vid tillhandahållandet av tjänsten.

Leverantörerna föreslås bland annat bli skyldiga att vidta tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder och rapportera allvarliga it-incidenter till Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB). En tillsynsmyndighet för varje sektor föreslås få ansvar för att övervaka att regelverket följs och att kraven i lagstiftningen har fått effekt på säkerheten. Tillsynsmyndigheten ska få befogenhet att besluta om sanktioner.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 10 maj 2018.

Strategienheten har samlat synpunkter från IT-enheten, beredskapssamordnaren samt Gästrike vatten.

Handling (bifogas)
Sammanfattning sid 15-22 i följande länk
http://www.regeringen.se/498cec/contentassets/9330610dab214a40a23730d2ef7

5d274/informationssakerhet-for-samhallsviktiga-och-digitala-tjanster-sou-201736

Förslag till yttrande (inte formulerat ännu maa semestertider)

Remissinstans/adress
justitiedepartementet

Förslag till beslut
Kommunstyrelsens arbetsutskott översänder bilagda yttrande till justitiedepartementet.

Föredragare Marie Berggren

Medverkare

Ifylld blankett med tillhörande handlingar sänds till
kommunstyrelsen@osthammar.se

Strålsäkerhetsmyndigheten
Swedish Radiation Safety Authority

Vårt datum: 2017-06-30
Vår referens: SSM2016-5513

Remiss av Strålsäkerhetsmyndighetens förslag på kärnavfallsavgifter, finansierings - och kompletteringsbelopp för 2018-2020

Enligt 6 § förordningen (2008:715) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet ska Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) för var och en av reaktorinnehavarna upprätta ett förslag till den kärnavfallsavgift som reaktorinnehavaren ska betala. SSM ska ge reaktorinnehavaren, berörda myndigheter, kommuner och organisationer tillfälle att yttra sig över avgiftsförslaget. Förslaget ska, enligt 8 § förordningen, sedan synpunkter inhämtats, överlämnas till regeringen för beslut. Tillsammans med förslaget till avgifter ska enligt 20 § förordningen lämnas förslag till finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp (för vilka säkerheter ska ställas) för varje reaktorinnehavare.

Ni får härmed tillfälle att yttra er över SSM:s underlag. Synpunkter ska ha inkommit till SSM senast den **1 september 2017**.

SSM:s beräkningar och de slutsatser myndigheten dragit vid granskningen av SKB:s och tillståndshavarnas inlämnade underlag beskrivs i rapporten *”Förslag på kärnavfallsavgifter, finansierings- och kompletteringsbelopp för 2018-2020” (SSM2016-5513-13).*

Rapporten finns tillgänglig på SSM:s hemsida och kan nås via nedanstående sökväg. Vid önskemål om att få ta del av referenser till rapporten hänvisar vi till myndighetens registratur registrator@ssm.se

http://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/Om-myndigheten/Remisser/Remiss-av-forslag-pa-karnavfallsavgifter-finansierings--och-kompletteringsbelopp-for-2018-2020/

Synpunkter skickas till registrator@ssm.se eller till Strålsäkerhetsmyndigheten, 171 16 Stockholm. Vänligen ange dnr SSM2016-5513 i rubriken. För att underlätta SSM:s arbete med inkomna

Strålsäkerhetsmyndigheten
Swedish Radiation Safety Authority
SE-171 16 Stockholm
Solna strandväg 96
Tel: +46 8 799 40 00
Fax: +46 8 799 40 10
E-post: registrator@ssm.se
Webb: stralsakerhetsmyndigheten.se

synpunkter är det bra om ert yttrande avlämnas som en Microsoft Word-fil.
Använd gärna förslagets rubriker i ert yttrande.

Strålsäkerhetsmyndigheten

Johan Anderberg
Avdelningschef

Annika Åström

Strålsäkerhetsmyndigheten
Avdelningen för radioaktiva ämnen
Kärnavfallsfinansiering

Sändlista

Energimarknadsinspektionen
Energimyndigheten
Ekonomistyrningsverket
Finansinspektionen
Kammarkollegiets fondbyrå
Konjunkturinstitutet
Kärnavfallsfondens styrelse
Riksrevisionen
Riksgäldskontoret
Statens råd för kärnavfallsfrågor
Statskontoret
Sveriges Kommuner och Landsting

Barsebäck Kraft AB
Sydkraft Nuclear Power AB
Forsmarks Kraftgrupp AB
Fortum generation AB
OKG Aktiebolag
Ringhals AB
Svensk Energi
Svensk Kärnbränslehantering AB
Svenskt Näringsliv
Vattenfall AB

Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Oskarshamns kommun
Östhammars kommun
Regionförbundet i Kalmar län
Regionförbundet i Uppsala län

Chalmers tekniska högskola
Kungliga Tekniska högskolan
Lunds universitet
Uppsala universitet
Stockholms universitet

Folkkampanjen mot Kärnkraft-Kärnvapen
Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, MKG

Miljörörelsens kärnavfallssekretariat, MILKAS
Miljövänner för kärnkraft
Sveriges Kärntekniska sällskap
Svenska Naturskyddsföreningen
Sveriges Energiföreningars Riksorganisation, SERO

<u>För kännedom</u>
Miljödepartementet

Strålsäkerhetsmyndigheten
Swedish Radiation Safety Authority

Rapport

Datum: 2017-06-28
Handläggare: John Eliasson, Per Nyström, Peter Stoltz
Diarienr: SSM2016-5513
Dokumentnr: SSM2016-5513-13

Förslag på kärnavfallsavgifter, finansierings- och kompletteringsbelopp för 2018-2020

Strålsäkerhetsmyndigheten
Swedish Radiation Safety Authority

SE-171 16 Stockholm
Solna strandväg 96

Tel:+46 8 799 40 00
Fax:+46 8 799 40 10

E-post: registrator@ssm.se
Webb: stralsakerhetsmyndigheten.se

Sammanfattning

En reaktorinnehavare ska enligt 3 § förordningen (2008:715) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (finansieringsförordningen), i samråd med övriga reaktorinnehavare, upprätta en kostnadsberäkning för omhändertagandet av kärntekniska restprodukter och ge in den till Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) senast den 7 januari vart tredje år. Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) inkom i januari 2017 med detta underlag (Plan 2016) på uppdrag av reaktorinnehavarna. Följande rapport redogör för SSM:s förslag enligt 6 § finansieringsförordningen på kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp för åren 2018-2020, efter granskning och bedömning av kostnadsunderlaget i Plan 2016.

I enlighet med samma paragraf ger nu SSM reaktorinnehavarna samt berörda myndigheter, kommuner och organisationer tillfälle att yttra sig över avgiftsförslaget. Synpunkter på denna rapport lämnas till SSM senast den 1 september 2017.

Den 1 juni 2017 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition om reglerna om finansieringen av kärnavfallshanteringen[1]. I propositionen föreslås ändringar i lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (finansieringslagen). Propositionen innebär förändringar på en rad punkter, bland annat förtydliganden om hur kärnavfallsavgifter ska beräknas och storleken på de säkerheter som ska ställas samt ändringar av kärnavfallsfondens placeringsmandat. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 december 2017. De kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp som myndigheten föreslår i denna rapport följer förslagen i regeringens proposition.

Myndigheten har i sin granskning av Plan 2016 huvudsakligen fokuserat på tre områden; metod för beräkning av reala prisförändringar, osäkerhetsanalys och prognoser för elproduktion, vilka anses särskilt kritiska för kostnadsutvecklingen enligt 6 § finansieringsförordningen.

<u>Bedömning av SKB:s hantering av reala prisförändringar, EEF</u>
Inför inlämnandet av Plan 2016 har samrådsmöten hållits mellan SSM och SKB. Syftet har varit att söka samsyn kring principer, metodik och förutsättningar för kostnadsberäkningar. SSM har också fastställt riktlinjer för beräkning av reala prisförändringar. Riktlinjerna har legat till grund för SSM:s granskning av SKB:s beräkningsmetod i Plan 2016 samt myndighetens egen bedömning.

I myndighetens granskning konstateras att SKB har gjort avsteg från riktlinjerna i två centrala delar. SKB har tagit bort data från officiell statistik och ersatt denna med egna prognosvärden. SSM anser att det är av stor vikt att officiell statistik används i beräkningarna. Vidare anser SSM, med stöd från KI och andra expertutlåtanden, att prognoser bör modelleras med en exponentiell trendframskrivning, viket SKB bara gör i viss mån.

För att kunna bedöma effekten av SKB:s avsteg har SSM gett Konjunkturinstitutet (KI) i uppdrag att ta fram prognoser som följer SSM:s riktlinjer. Med utgångspunkt från KI:s prognoser har SSM begärt att SKB genomför en kompletterande beräkning utifrån givna förutsättningar. SKB har i sitt svar på den kompletterande begäran dels presenterat en beräkning utifrån KI:s prognoser, dels även inkommit med en alternativ prognosberäkning som, enligt SKB, är i enlighet med SSM:s riktlinjer.

[1] prop. 2016/17:199

Den alternativa beräkning som SKB inkommit med är översiktligt redovisad. Det är därför svårt för SSM att bedöma om prognoserna följer SSM:s riktlinjer. För att SSM ska ha möjlighet att granska denna beräkning behöver SKB komplettera underlaget på ett sätt som visar att beräkningen bygger på prognoser i enlighet med SSM:s riktlinjer.

Myndighetens slutsats är att SKB har gjort avsteg från myndighetens riktlinjer i två centrala delar. Varken exponentiell trendframskrivning eller kvalitetssäkrad officiell statistik har använts enligt myndighetens riktlinjer. SSM anser därmed att underlaget i Plan 2016 inte kan utgöra grund för myndighetens avgiftsförslag. Det alternativa förslag som lämnats och som enligt SKB följer myndighetens riktlinjer behöver tydligare motiveras och underbyggas för att kunna granskas. De avgifter och säkerheter som redovisas i detta förslag utgår därför från det kompletterande underlag SKB lämnat i enlighet med Konjunkturinstitutets prognoser.

Bedömning av SKB:s osäkerhetsanalys

I granskningen av SKB:s osäkerhetsanalys i föregående avgiftsförslag ansåg myndigheten att de verkliga osäkerheterna i programmet med hög sannolikhet var underskattade, bland annat eftersom den relativa standardavvikelsen i kostnaderna på 10 procent var orimligt låg. I plan 2016 har den relativa standardavvikelsen ökat något till 13 procent. SSM anser dock fortfarande att osäkerheterna är underskattade eftersom ett stort antal variationer med låg inbördes samvariation används i osäkerhetsanalysen, samtidigt som riskbedömningar utesluts genom hanteringen av fasta förutsättningar i beräkningarna.

Bedömning av prognoser för kärnkraftverkens elproduktion

I granskningen av reaktorinnehavarnas elprognoser i föregående avgiftsförslag konstaterade myndigheten att det fanns en stor osäkerhet kring den elproduktion som kan förväntas från kärnkraftverken framöver. I granskningen av Plan 2016 konstateras att prognoserna är optimistiska både utifrån reaktorinnehavarnas historiska produktionsnivåer och utifrån träffsäkerheten i reaktorinnehavarnas tidigare prognoser. Myndigheten gör därför en egen bedömning av framtida elproduktion som underlag för beräkningarna, med utgångspunkt i den historiska tillgängligheten i reaktorerna. I denna bedömning har framtida effektjusterande åtgärder beaktats.

Förslag på kärnavfallsavgift och säkerhetsbelopp

Huvudprincipen vid beräkningar av kärnavfallsavgifter är att nuvärdet av framtida avgiftsinbetalningar tillsammans med marknadsvärdet i kärnavfallsfonden är lika stor som nuvärdet av de framtida förväntade kostnaderna för programmet. I beräkningarna sker diskonteringen enligt de principer för uppbyggnad av diskonteringsräntekurva som tillämpades i de två senaste avgiftsförslagen. Utgångspunkten är att de framtida betalningarna diskonteras med den avkastning som kärnavfallsfonden kan förväntas uppnå på sina placeringar. I föreliggande beräkning har hänsyn tagits till att kärnavfallsfonden föreslås ges breddade placeringsmöjligheter i enlighet med regeringens proposition samt att avgifter beräknas utifrån en antagen driftstid för reaktorerna om totalt 50 år.

Förslag till kärnavfallsavgifter för reaktorinnehavare för 2018-2020 redovisas i nedanstående tabell. För Forsmark Kraftgrupp AB (Forsmark), OKG AB (Oskarshamn) och Ringhals AB (Ringhals) uttrycks avgiften som öre per levererad kilowattimme (kWh) elström och för Barsebäcks Kraft AB (Barsebäck) uttrycks avgiften som ett fast årligt belopp.

Förslag på kärnavfallsavgifter för 2018-2020

Tillståndshavare	*Kärnavfallsavgift*
Forsmark	4,5 öre/kWh
Oskarshamn	8,0 öre/kWh
Ringhals	6,8 öre/kWh
Barsebäck	904 mkr/år

Not: Föreliggande rapport tar inte hänsyn till den alternativa beräkning SKB redovisat i komplettering till Plan 2016, som behöver ytterligare underbyggas för att kunna granskas av SSM, eller eventuella övriga synpunkter från remissinstanser som kan få bäring på myndighetens förslag. De avgifter som anges i tabellen kan därför komma att justeras i samband med myndighetens yttrande med förslag till regeringen

Utöver kärnavfallsavgifter ska reaktorinnehavarnas ägare ställa två typer av säkerheter; finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp. Finansieringsbeloppet är ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de återstående kostnaderna för de restprodukter som har uppkommit då beräkningen görs och de medel som har fonderats. Kompletteringsbeloppet är ett belopp som motsvarar en skälig uppskattning av kostnader som kan uppkomma till följd av oplanerade händelser. Myndighetens förslag till finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp redovisas i nedanstående tabell.

Förslag på säkerhetsbelopp för 2018-2020

Tillståndshavare	*Finansieringsbelopp (miljoner kr)*	*Kompletteringsbelopp (miljoner kr)*
Forsmark	12 542	6 663
Oskarshamn	11 301	4 539
Ringhals	14 013	6 536
Barsebäck	2 792	2 510*

**) Enligt förslag i propositionen ska Barsebäck även ställa säkerhet motsvarande kompletteringsbelopp*

De föreslagna rörliga avgifterna uppgår i genomsnitt till 6,4 öre per kWh vilket är en ökning med 2,4 öre per kWh jämfört med den genomsnittliga avgiftsnivå om 4,0 öre per kWh som beslutades av regeringen 2014, för perioden 2015 till 2017. Ökningen relativt innevarande avgiftsperiod förklaras av OKG och Ringhals beslut om tidigarelagd avställning av fyra reaktorer. Lägre marknadsräntor jämfört med de som gällde vid föregående avgiftsförslag har också en påverkan eftersom de innebär en lägre förväntad avkastning i kärnavfallsfonden. Dessutom innebär SSM:s bedömningar av reala prisförändringar och framtida elproduktion en ökning av avgifterna.

Den förändring av lagstiftningen som är föreslagen inför kommande avgiftsperiod, och som föreliggande beräkningar utgår ifrån, innebär att avgiftsberäkningarna baseras på en längre antagen drifttid och en högre riskpremie vid beräkning av diskonteringsräntekurvan. Dessa förändringar har en dämpande effekt på avgifternas storlek.

Innehållsförteckning

1. Inledning ... 6
1.1. Rapportens struktur ... 6
1.2. Syfte med rapporten ... 6
1.3. Pågående process med ny finansieringslagstiftning och konsekvenser för denna rapport 6
1.4. Ärendet och dess beredning ... 7
2. Bakgrund ... 9
2.1. Finansieringssystemet för kärnkraftens radioaktiva restprodukter ... 9
2.2. Balansräkning i finansieringssystemet ... 10
2.3. Industrins underlag för redovisning av kostnader, Plan 2016 ... 11
2.4. Industrins beräknade kostnader i Plan 2016 ... 13
2.5. Myndighetens föregående förslag till avgifter och säkerhetsbelopp ... 14
3. Granskning av underlaget i Plan 2016 ... 16
3.1. Real pris- och löneutveckling (Externa ekonomiska faktorer) ... 16
3.2. Osäkerhetsanalys ... 35
3.3. Prognoser för kärnkraftverkens elproduktion ... 46
4. Förutsättningar och antaganden för beräkning av kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp ... 52
4.1. Reaktorernas drifttider ... 52
4.2. Diskontering av framtida kassaflöden ... 53
4.3. Prognoser för real pris- och löneutveckling ... 56
4.4. Prognoser för kärnkraftverkens elproduktion ... 63
4.5. Merkostnader ... 65
4.6. Övriga antaganden ... 68
5. Förslag på kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp för reaktorinnehavare ... 73
6. Diskussion kring nivåer på avgifter och säkerhetsbelopp ... 74
6.1. Fallande marknadsräntor ... 74
6.2. Tidigare avställning reaktorer ... 75
6.3. Annan bedömning om real pris- och löneökning ... 76
6.4. Annan bedömning om framtida elproduktion ... 76
6.5. Uppdaterad beräkning av merkostnader ... 77
6.6. Ny finansieringslag ... 77
7. Referenser ... 79

1. Inledning

1.1. Rapportens struktur

Rapporten inleds med en beskrivning av finansieringssystemet för kärnkraftens radioaktiva restprodukter och industrins underlag för redovisning av kostnader för omhändertagande av kärntekniska restprodukter. Därefter följer en redogörelse av resultatet av myndighetens granskning av detta material. Slutligen redovisas myndighetens föreslag på kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp och de antaganden som ligger bakom dessa beräkningar. En jämförelse mot nu gällande nivåer på avgifter och säkerhetsbelopp görs även.

1.2. Syfte med rapporten

Finansieringslagsstiftningen ska säkerställa att kärnkraftsindustrin står för de kostnader som uppkommit till följd av användningen av kärnkraft och så långt som möjligt minimera statens risk. Detta åstadkoms genom att det vid varje avgiftsförslag är den bästa möjliga skattningen av förväntade kostnader som ligger till grund för de avgifter som reaktorinnehavarna betalar till kärnavfallsfonden, likaså de säkerheter som ställs.

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) ska enligt 6 § förordning (2008:715) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (finansieringsförordningen) till regeringen lämna förslag på kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp för reaktorinnehavare för kommande treårsperiod. Vidare ska SSM ge berörda myndigheter, kommuner och organisationer tillfälle att yttra sig över förslaget. Syftet med den här rapporten är därför att ge berörda remissinstanser tillfälle att yttra över SSM:s förslag på:

- kärnavfallsavgifter,
- finansieringsbelopp och
- kompletteringsbelopp

för Forsmark Kraftgrupp AB, OKG AB, Ringhals AB och Barsebäck Kraft AB för perioden 2018-2020, innan förslaget överlämnas till regeringen. Avgifter och säkerhetsbelopp beräknas efter granskning av industrins inlämnade kostnadsunderlag och enligt myndighetens bedömning av förväntade kostnader.

1.3. Pågående process med ny finansieringslagstiftning och konsekvenser för denna rapport

Den 1 juni 2017 överlämnade regeringen till riksdagen en proposition om reglerna om finansieringen av kärnavfallshanteringen[2] (propositionen). I propositionen föreslås ändringar i lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (finansieringslagen).

Propositionen innebär förändringar på en rad punkter, bland annat förtydliganden om hur kärnavfallsavgifter ska beräknas och storleken på de säkerheter som ska ställas samt ändringar av kärnavfallsfondens placeringsmandat. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 december 2017. De kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp som föreslås i denna rapport beräknas därför enligt de förutsättningar som följer av innehållet i regeringens proposition. I propositionen anges också vissa förutsättningar som riksdagen inte kommer

[2] prop. 2016/17:199

att ta beslut om, exempelvis vilken drifttid som ska användas vid beräkning av avgifter och säkerhetsbelopp.

1.4. Ärendet och dess beredning

1.4.1. Samrådsmöten med SKB

Under 2015 och 2016 har fem samrådsmöten mellan SSM och Svensk Kärnbränslehantering (SKB) hållits. Vid mötet i december 2015 beskrevs syftet med samrådsserien som[3]:

> *Att i tid inför Plan 2016, genom konstruktiv dialog och utifrån gällande roller, söka samsyn kring principer, metodik och förutsättningar för kostnadsberäkningar. Samrådserien omfattade SKB:s bemötanden av SSM:s kommentarer från granskningen av Plan 2013, riktlinjer för att prognostisera framtida pris- och kostnadsutveckling, samt SSM:s förväntningar på SKB:s underlag för granskning, samt särskilt åtgärder för att underlätta granskning av SKB:s osäkerhetsanalys*.

Diskussionen vid samrådsmötena har till största del kretsat kring metod för prognoser för pris- och kostnadsutveckling. Vid mötet den 15 april 2016 redogjorde SSM för innehållet i en remissversion av myndighetens riktlinjer för beräkning av externa ekonomiska faktorer (EEF)[4]. Den 25 maj inkom SKB med ett remissvar som hade tagits fram tillsammans med SKB:s ägare och i september 2016 fastställde SSM riktlinjer för beräkning av EEF[5]. Diskussion har även förts kring metoden för osäkerhetsanalys i kostnadsunderlaget. Vid mötet den 15 april 2016 framförde SSM preliminära synpunkter avseende SKB:s osäkerhetsanalys i Plan 2013. Myndigheten ansåg att dessa synpunkter borde beaktas i SKB:s arbete med osäkerhetsanalysen i Plan 2016.

1.4.2. Kompletterande underlag från SKB

SSM har under våren 2017 begärt kompletterande uppgifter skriftligt och muntligt för att möjliggöra granskning av kostnadsunderlaget och bedöma om underlaget kan ligga till grund för myndighetens förslag till kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp. SKB har tillhandahållit alla uppgifter som myndigheten efterfrågat. Vid en av dessa kompletteringar uppmärksammade SKB ett fel som avser fördelningen av avvecklingskostnader för tillståndshavarna i kalkyl dec 2017, dvs. den kalkyl som ligger till grund för beräkning av finansieringsbelopp. SKB rättade till felet och skickade uppdaterat underlag[6].

Den 19 april 2017 skickade SSM en begäran om kompletterad kostnadsberäkning med tillämpning av ändrade data för EEF 1 - EEF 4[7]. Kompletteringen innefattade allt underlag som förändras och som behövs för att beräkna kärnavfallsavgifter, finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp till följd av ändrade data för EEF 1 – EEF 4.

---

[3] SKB (2015)

[4] SKB (2016c)

[5] SSM (2016d)

[6] SKB (2017b)

[7] SSM (2017c)

Kompletteringsbegäran var ett resultat av den granskning som gjorts avseende SKB:s hantering av EEF. Den 17 maj begärde SKB förlängd svarstid för kompletteringen fram till sista maj 2017[8] och den 31 maj inkom SKB med svar på begäran[9]. I svaret lämnas två alternativa beräkningar; en kostnadsberäkning enligt SSM:s begäran och en kostnadsberäkning på det sätt som SKB bedömer vara mest adekvat om SSM:s riktlinjer för beräkning av EEF skulle tillämpas fullt ut. SKB står dock fast vid att det ursprungliga underlaget i Plan 2016 bör gälla som underlag för beräkning av avgifter och säkerhetsbelopp.

1.4.3. Finansieringsdelegationen

Under våren 2017 har två sammanträden hållits med SSM:s rådgivande delegation för frågor om finansiering av hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (finansieringsdelegationen) där myndighetens kommande förslag på kärnavfallsavgifter och säkerheter diskuterats. Delegationen har gett myndigheten stöd i beredningen av ärendet, samt i granskningen av SKB:s underlag.

Vid mötet den 20 mars 2017 redogjorde SSM för preliminära granskningssynpunkter av SKB:s hantering av reala pris- och löneförändringar i programmet samt osäkerhetsanalysen. Vid mötet den 19 juni 2017 presenterade SSM sitt förslag till avgifter och säkerhetsbelopp och de antaganden som ligger bakom beräkningarna inför myndighetens remiss av förslaget.

[8] SKB (2017c)

[9] SKB (2017d)

2. Bakgrund

2.1. Finansieringssystemet för kärnkraftens radioaktiva restprodukter

Den som har tillstånd enligt lag (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen) är enligt 13 § samma lag skyldig att svara för sådana kostnader som avses i 10 - 12 §§, dvs. för bl.a. en säker hantering och slutförvaring av verksamhetens restprodukter samt en säker avveckling och rivning av anläggningarna när verksamheten inte längre ska bedrivas. Skyldigheterna kvarstår enligt 14 § kärntekniklagen till dess att åtgärderna har fullgjorts, även om tillståndet upphör. För att säkerställa finansieringen av tillståndshavarnas kostnader finns finansieringslagen.

Svenska staten har ett övergripande ansvar för använt kärnbränsle och kärnavfall. Principen om statens sistahandsansvar finns reglerad i avfallsdirektivet[10] samt följer av Sveriges åtaganden enligt avfallskonventionen[11]. I förarbetena till dagens finansieringslag definieras syftet med finansieringssystemet enligt följande:

> *Syftet med finansieringssystemet ska vara att så långt det är möjligt minimera risken för att staten tvingas stå för sådana kostnader som omfattas av tillståndshavarnas betalningsansvar*.[12]

De företag som har tillstånd enligt kärntekniklagen att inneha eller driva kärnkraftsreaktorer som inte permanent ställts av kallas reaktorinnehavare. Dessa är:

- Forsmark Kraftgrupp AB
- OKG AB
- Ringhals AB

I regeringens proposition föreslås att tillståndshavare till reaktorer som har permanent stängts av efter 1974 också ska definieras som reaktorinnehavare. Detta innebär att även Barsebäck Kraft AB kallas för reaktorinnehavare. Definition av reaktorinnehavare i denna rapport följer förslaget i regeringens proposition.

Enligt finansieringsförordningen ska reaktorinnehavare i samråd upprätta en kostnadsberäkning och ge in den till SSM senast den 7 januari vart tredje år. I praktiken samordnas arbetet genom det gemensamt ägda bolaget SKB, som ger in det underlag som redovisar respektive reaktorinnehavares återstående kostnader.

SSM:s roll är att granska underlaget och bedöma om de kostnader som redovisas kan anses förväntningsriktiga. Utifrån bedömningen lämnas till regeringen ett förslag på kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp för reaktorinnehavare för kommande treårsperiod. Avgifterna ska tillsammans med tillgångarna i kärnavfallsfonden täcka de förväntade återstående kostnaderna för programmet. Reaktorinnehavarna betalar sedan de kärnavfallsavgifter som beslutats av regeringen till kärnavfallsfonden. Tillgångarna i

---

[10] Direktiv 2011/70/Euratom från den 19 juli 2011 om inrättandet av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall.

[11] 1997 års konvention om säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle och om säkerheten vid hantering av radioaktivt avfall.

[12] Prop. 2005/06:183 s. 21.

fonden förvaltas av en statlig myndighet med samma namn, Kärnavfallsfonden. Myndigheten har ingen egen personal utan administrationen sköts av Kammarkollegiet. Förutom avgifter ska reaktorinnehavare även ställa två typer av säkerheter, finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp. Granskning av värdebeständigheten i de ställda säkerheterna görs av Riksgälden som sedan överlämnar till regeringen för beslut.

2.2. Balansräkning i finansieringssystemet

I samband med beräkning av kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp för en reaktorinnehavare kan en principiell balansräkning användas för att illustrera det framtida avgiftsbehovet, se figur nedan.

Figur 1: Principiell balansräkning för finansieringssystemet

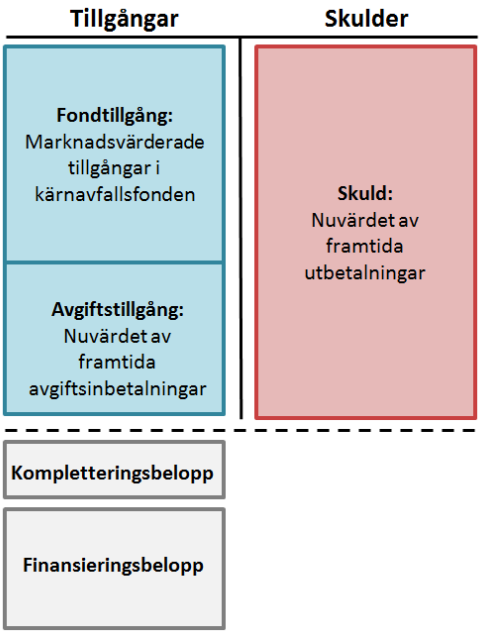

En reaktorinnehavares skuld i systemet utgörs av det diskonterade värdet av de förväntade utgifterna som är förknippade med de skyldigheter som anges i 13 § första stycket 1 kärntekniklagen och som följer av 10, 11 och 12 §§ samma lag. På en övergripande nivå kan skulden brytas ner i tre komponenter:

- Återstående kostnad exklusive osäkerhetspåslag
- Osäkerhetspåslag
- Merkostnader

Den återstående grundkostnaden exklusive osäkerhetspåslag består av nuvärdet av de kassaflöden i de förväntade kostnaderna för åtgärder och verksamhet som avses i 4 § 1- 3 finansieringslagen. Osäkerhetspåslaget är skillnaden mellan medelvärdet av den stokastiska simuleringen i osäkerhetsanalysen och referenskalkylen. I andra sammanhang, exempelvis Norska statens projektstyrningsmodell för infrastrukturprojekt[13], benämns detta som ”förväntat tillägg”. Merkostnaderna utgörs av nuvärdet av de förväntade

[13] https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/Hva-er-KS-ordningen/id2001422/

kostnaderna för staten för åtgärder och verksamhet som avses i 4 § 1-3 finansieringslagen. I praktiken innebär detta statens kostnader för tillsyn för säker avveckling, prövning av frågor om slutförvar, förvaltning av fondmedel och prövning av frågor enligt finansieringslagen och stöd till vissa kommuner. SSM bär ansvaret för beräkning av merkostnaderna.

På motsatt sida i balansräkningen finns en reaktorinnehavares tillgångar i systemet, som kan delas in i följande två delar:

- Fondtillgång
- Avgiftstillgång

Fondtillgången består av de marknadsvärderade tillgångarna i kärnavfallsfonden. Avgiftstillgången bestäms som summan av det diskonterade värdet av en tillståndshavares förväntade avgiftsinbetalningar. För reaktorinnehavare med reaktorer i drift sker avgiftsinbetalningarna under den återstående förväntade drifttiden för dess reaktorer. Därmed utgörs avgiftstillgången i praktiken av nuvärdet av produkten mellan förväntad elproduktion och den kärnavfallsavgift som balanserar systemet. För en reaktorinnehavare med permanent avställda reaktorer skall avgiften istället betalas som ett fast årsbelopp över en bestämd tidsperiod, vilken enligt nuvarande regelverk är tre år. Kärnavfallsavgiften för en reaktorinnehavare beräknas således som den avgiftsnivå som gör att avgiftstillgången tillsammans med fondtillgången blir lika stor som skulden.

Av finansieringsförordningen framgår även att en reaktorinnehavare till Kärnavfallsfonden ska ställa godtagbara säkerheter motsvarande de finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp som regeringen har beslutat. Sett ur ett balansräkningsperspektiv för finansieringssystemet innebär detta att det finns två säkerheter på tillgångssidan, men vid sidan av balansräkningen.

Finansieringsbeloppet är ett belopp som motsvarar skillnaden mellan de återstående grundkostnaderna och merkostnaderna för de restprodukter som har uppkommit då beräkningen görs och de medel som har fonderats för dessa kostnader. Kompletteringsbeloppet är enligt finanseringsförordningen en skälig uppskattning av kostnader som avses i 4 § 1-3 finansieringslagen och som kan uppkomma till följd av oplanerade händelser. Underlag för kompletteringsbeloppet har beräknats av SKB. Säkerheterna för finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp är i dagsläget moderbolagsborgen, ställda av reaktorinnehavarnas ägare.

2.3. Industrins underlag för redovisning av kostnader, Plan 2016

Som nämns i föregående kapitel ska reaktorinnehavare upprätta en kostnadsberäkning vart tredje år och ge in den till SSM. Arbetet delegeras av reaktorinnehavarna till det gemensamt ägda bolaget SKB som redovisar de återstående kostnaderna för omhändertagandet av kärntekniska restprodukter. SKB kallar redovisningen för Planrapporter. SKB har i underlaget som inkom till myndigheten den 9 januari upprättat kostnadsberäkningar både baserat på en kalkylmässig driftstid om 40- respektive 50 års driftstid. I denna rapport redovisas 50-års scenariot vilket följer regeringens information till riksdagen i propositionen.

Beräkningar av avgifter och säkerhetsbelopp som redovisas i denna rapport bygger i stort på resultatet av granskningen av den rapport som mottogs av myndigheten i januari 2017, kallad Plan 2016.

I Plan 2016 finns flera kostnadsberäkningar som på olika sätt ligger till grund för de förväntade framtida kostnaderna för programmet. Tabell 1 sammanfattar de olika underliggande kostnadskalkylerna och beskriver hur de hänger samman.

Tabell 1: Olika kostnadsunderlag i SKB:s redovisning

SKB:s benämning	*Förklaring*
Referenskalkylen	Baseras på 60 års drift av reaktorerna, vilket ger 6000 kapslar med använt kärnbränsle. Kalkylen innehåller samtliga kostnader för att ta hand om tillståndshavarnas restprodukter och driftavfall. Referenskalkylen utgör grund för övriga kalkyler.
Kalkyl 50	Baseras på 50 års drift av reaktorerna, dock minst sex års kvarstående drifttid. Kalkylen omfattar 5030 kapslar med använt kärnbränsle. Kostnaderna är begränsade till att endast omfatta tillståndshavarnas kostnader för omhändertagande av radioaktiva restprodukter.
Kalkyl 50 (real)	Denna kostnad är baserad på samma underlag som Kalkyl 50 men innefattar en justering för den bedömda reala prisutvecklingen enligt begreppet Externa Ekonomiska Faktorer (EEF). Kalkyl 50 (real) utgör utgångsläget för den stokastiska osäkerhetsanalysen som ger påslag för osäkerhet i grundkostnaderna och kompletteringsbeloppet.
Kalkyl dec 2017	Baseras på drift av reaktorerna fram till 2017-12-31, vilket ger 4001 kapslar. Kostnaderna är begränsade till att endast omfatta tillståndshavarnas kostnader för omhändertagande av radioaktiva restprodukter. Kalkyl dec 2017 utgör grund för beräkning av finansieringsbeloppet, som fås fram efter att kalkylen justerats med EEF och påslag för oförutsett och risk.
Kalkyl 25	Kalkyl 25 baseras på 25 års drift av samtliga reaktorer, vilket ger 2934 kapslar. Kalkyl 25 utgör grund för fördelning av kostnader på de fyra tillståndshavarna.

Källa: SKB (2017a)

Referenskostnaderna består av kostnader som utgår från reaktorinnehavarnas aktuella planeringsförutsättningar vad gäller reaktorernas drifttider och förväntade volymer radioaktivt avfall samt använt kärnbränsle. Estimeringen av referenskostnaden bygger på en deterministisk metod, dvs. att förutsättningar är låsta. I regeringens proposition på ändringar i finansieringslagen beskrivs att den återstående drifttiden som underlag för beräkning av kärnavfallsavgifter ska vara 50 år, genom ändringar i finansieringsförordningen. Därför skalar SKB ner referenskalkylen för att erhålla kalkyl 50, som alltså motsvarar en total drifttid för varje reaktor på 50 år, om det inte finns skäl att anta tidigare avställning. SKB har dock även redovisat underlag som bygger 40 års drift enligt nu gällande finansieringsförordning.

För att justera underlaget för reala kostnadsförändringar, dvs. att gå från kalkyl 50 till kalkyl 50 (real), använder SKB en metod som kallas externa ekonomiska faktorer (EEF). Med metoden görs en prognos, som bygger på historisk data, för den reala utvecklingen för ekonomiska faktorer som av SKB bedöms vara representativa för kärnavfallsprogrammet. Prognoserna justeras även för den produktivitetsutveckling som dessa sektorer uppvisat historiskt.

För att erhålla de avgiftsgrundande kostnaderna inklusive påslag för osäkerhet, så använder SKB en beräkningsmetod som benämns ”successiv kalkyl”. Den successiva kalkylen består av två delar i kombination: en modifierad version av den succesiva

principen och en stokastisk beräkningsmetod. Det faktiska osäkerhetspåslaget är skillnaden mellan medelvärdet av den stokastiska simuleringen i osäkerhetsanalysen och kalkyl 50 real. Den stokastiska beräkningen ger även underlag för kompletteringsbeloppet.

De kostnader som redovisas kan dels hänföras till den enskilda reaktorinnehavarens skyldigheter (särkostnader), och dels till kostnader som genomförs gemensamt med övriga reaktorinnehavare (samkostnader). Samkostnaderna delas upp mellan reaktorinnehavarna baserat på olika avtal sinsemellan.

Inom ramen för Plan 2016 redovisas, förutom återstående kostnader, även en sammanställning av reaktorinnehavarnas planerade elleveranser. De planerade elleveranserna redovisas per reaktor för återstående planerad drifttid enligt referensscenariot, för närvarande baserat på 60 års drift för alla kvarvarande reaktorer (förutom i de fall beslut tagits om tidigare avställning).

2.4. Industrins beräknade kostnader i Plan 2016

I nedan diagram redovisas SKB:s beräkning av de återstående kostnaderna för kärnavfallsprogrammet i Plan 2016, kallat ”den återstående grundkostnaden”. Kostnaderna redovisas som en S-kurva för 40 och 50 års drifttid. Den odiskonterade återstående grundkostnaden för 50 års drift beräknas av SKB till 106,3 miljarder, varav 89,0 miljarder består av kostnad exklusive osäkerhetspåslag och 17,3 miljarder består av osäkerhetspåslag. Standardavvikelsen relativt medelvärdet är ca 13 %.

Diagram 1: Utfallet av osäkerhetsanalysen för 40 och 50 års drift

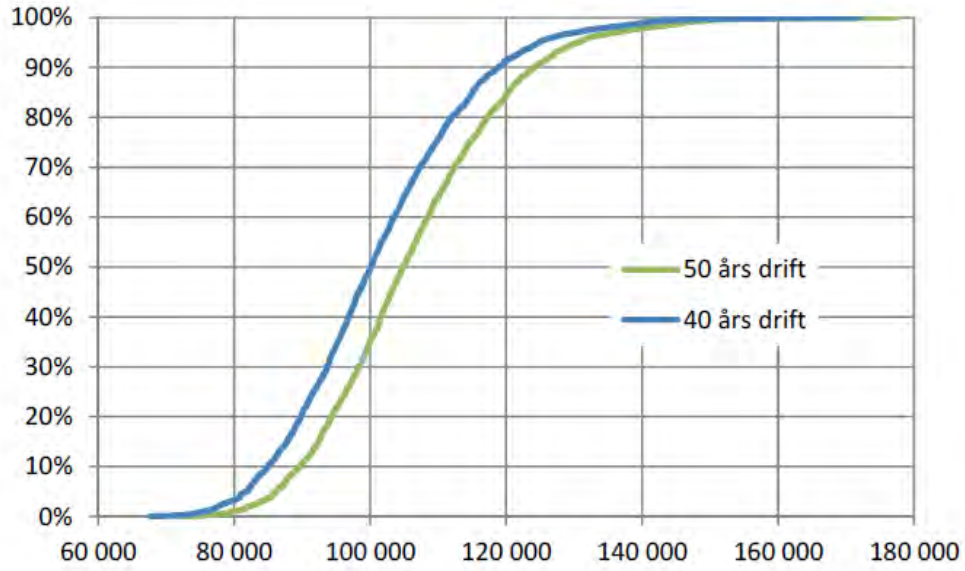

Källa: SKB (2017a)

I nedan diagram visas kompletteringsbeloppets storlek för reaktorinnehavarna vid 90 % percentilen för 50 års drift.

Diagram 2: kompletteringsbeloppet för reaktorinnehavarna vid 90 % konfidensgrad för 50 års drift för olika reala diskonteringsräntor

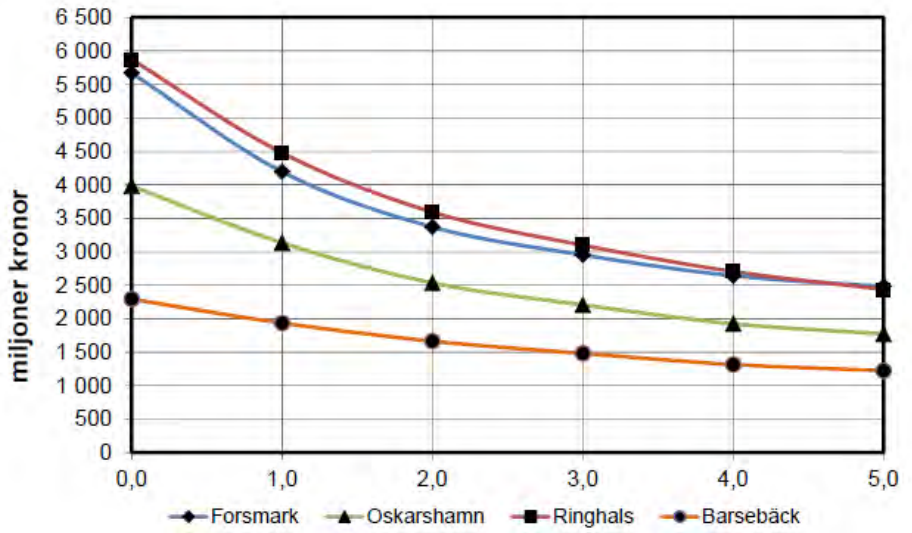

Källa: SKB (2017a)

2.5. Myndighetens föregående förslag till avgifter och säkerhetsbelopp

Vid myndighetens granskning av det kostnadsunderlag som låg till grund för förslag till avgifter och säkerhetsbelopp för 2015 lyftes ett antal områden som inte bedömdes återspegla förväntningsriktiga skattningar av kostnader. Dessa områden var real pris- och löneutveckling, osäkerhetsanalys och prognoser för reaktorinnehavarnas elproduktion.

I granskningen av SKB:s hantering av reala prisförändringar tog SSM hjälp av Konjunkturinstitutet (KI). KI:s slutsatser var i huvudsak att prognoser bör utgå från ekonomisk teori och beprövad erfarenhet, varför en exponentiell modell förordas. Dessutom pekade KI på brister i dataunderlaget. SSM bedömde att den prognosmodell som SKB valt medförde en betydande underskattning av de återstående kostnaderna. Sammantaget gjorde myndigheten bedömningen att SKB:s beräkning av de återstående kostnaderna behövde göras om innan en uppdaterad avgiftsberäkning kunde göras. De brister som fanns i SKB:s redovisning av EEF hade metodmässiga brister som potentiellt kunde få en stor inverkan på kärnavfallsavgifterna. Med stöd av 7 § finansieringsförordningen föreslog därför SSM en ettårig avgiftsperiod, dvs. en avgift för 2015, vilket är en kortare period än den normalt treåriga avgiftsperioden. Syftet var att efter komplettering av SKB beräkna avgifter för de återstående två åren.

I granskningen av SKB:s osäkerhetsanalys tog myndigheten stöd av Norges Tekniska och Naturvetenskapliga Universitet (NTNU). Tillsammans med NTNU gjorde myndigheten bedömningen att den totala osäkerheten i programmet på 10 %, mätt som relativ standardavvikelse i kostnaderna, var orimligt låg. En standardavvikelse på 20-30 % bedömdes som mer realistisk utifrån NTNU:s erfarenhet. Myndigheten framförde vidare sin avsikt att i framtiden begära in SKB:s simuleringsmodell eftersom det i dagsläget inte fullt ut går att granska beräkningarna.

Avseende reaktorinnehavarnas elproduktion redogjordes för den historiskt sett svaga produktionen, samt orimligheten i antaganden om framtida produktion. Sammantaget

bedömdes det finnas stora osäkerheter i den elproduktion som kärnkraftverken förväntas produceras framöver. Vid det tillfället hade SSM inte utvecklat en metod för att göra en väntevärdesriktig bedömning av framtida elproduktion, därför användes reaktorinnehavarnas prognoser som underlag för beräkning av avgifter och säkerhetsbelopp. Vidare konstaterades att SSM hade för avsikt att genomföra en fördjupad utvärdering av rimligheten i industrins prognoser inför kommande avgiftsperiod.

I tillägg redogjorde myndigheten för metod för diskontering av de framtida förväntade kostnaderna. Utgångspunkten var att räntan som används vid nuvärdesberäkning av framtida kassaflöden ska spegla den förväntade avkastningen i kärnavfallsfonden. Den metod som presenterades för uppbyggnad av riskfri nominell diskonteringskurva utgick från Finansinspektionens föreskrifter om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar (FFFS:2013:23). Ett tillägg på 0,25 procentenheter gjordes därefter för att spegla den högre förväntade avkastningen som följer av att kärnavfallsfonden kan inneha säkerställda obligationer. Den förväntade inflationen beräknades enligt samma principer, dock med utgångspunkt i skillnaden mellan avkastningen på nominella och reala obligationer, den s.k. break-even inflationen. Den långsiktiga terminsinflationen bestämdes till 2 % i enighet med Riksbankens inflationsmål.

SSM:s förslag till kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp för 2015 framgår i tabell 2, vilken kan jämföras med regeringens beslut av kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp för 2015-2017, tabell 3. I sitt beslut valde regeringen att använda SSM:s förslag till kärnavfallsavgifter men att dessa avgifter skulle gälla för hela den ordinarie avgiftsperioden, dvs. 2015-2017. För säkerhetsbeloppen valde regeringen att besluta om nivåer enligt förutsättningen att beloppen kan påkallas direkt då villkoren i finansieringsförordningen är uppfyllda, dvs. betydligt lägre belopp än myndighetens ursprungliga förslag.

Tabell 2: SSM:s förslag på kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp för 2015

Tillståndshavare	*Kärnavfallsavgift*	*Kompletteringsbelopp*	*Finansieringsbelopp*
Forsmark Kraftgrupp AB	3,9 öre/kWh	7 275 mkr	19 571 mkr
OKG AB	4,1 öre/kWh	4 466 mkr	14 041 mkr
Ringhals AB	4,2 öre/kWh	6 176 mkr	17 262 mkr
Barsebäck Kraft AB	1 042 mkr/år	*	**

**) Barsebäck Kraft AB ställer inget kompletteringsbelopp*
***) SSM beslutar om finansieringsbelopp för Barsebäck Kraft AB*

Tabell 3: Regeringens beslut av kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp för 2015-2017

Tillståndshavare	*Kärnavfallsavgift*	*Kompletteringsbelopp*	*Finansieringsbelopp*
Forsmark Kraftgrupp AB	3,9 öre/kWh	2 732 mkr	5 929 mkr
OKG AB	4,1 öre/kWh	2 178 mkr	5 831 mkr
Ringhals AB	4,2 öre/kWh	3 012 mkr	6 720 mkr
Barsebäck Kraft AB	1 042 mkr /år	-	-

3. Granskning av underlaget i Plan 2016

I nedanstående avsnitt redogörs för SSM:s granskning av kostnadsunderlaget i Plan 2016. De områden som granskas är metod för beräkning av real pris- och löneutveckling, osäkerhetsanalysen för kostnaderna i programmet samt reaktorinnehavarnas prognoser på elproduktion. Myndigheten har valt att granska dessa områden dels för att de bedöms ha stort kostnadsgenomslag och därmed är kritiska för att säkerställa att rätt nivåer på avgifter och säkerhetsbelopp beslutas om för att täcka de framtida kostnaderna för kärnavfallsprogrammet, dels för att myndigheten har uppmärksammat dessa områden i tidigare granskningar. Vid granskningen är utgångspunkten att kostnadsunderlaget ska spegla förväntade värden på alla ingående komponenter.

3.1. Real pris- och löneutveckling (Externa ekonomiska faktorer)

3.1.1. Bakgrund

I kostnadsberäkningen Plan 2007[14] introducerade SKB det som senare skulle komma att kallas externa ekonomiska faktorer, EEF[15]. Metoden, som har utvecklats succesivt, beskrivs i bl.a. SKB (2013), Bergman & Jacobsson (2012) och Bergman, Jakobsson, & Sandberg (2015). Mycket kort kan metoden sägas vara ett sätt att bedöma pris- och löneutveckling för insatsfaktorer i det svenska kärnavfallsprogrammet.

SSM har granskat och kommenterat det arbete som SKB har genomfört, se exempelvis SSM (2014a) eller SSM (2011) med stöd av bl.a. Konjunkturinstitutet[16].

Sedan det förra avgiftsförslaget har SSM uppdragit till John Hassler och Per Krusell, båda professorer i nationalekonomi vid Institutet för internationell ekonomi vid Stockholms universitet att genomföra en oberoende utvärdering av olika prognosmodeller för EEF[17].

Under våren 2016 har SSM samrått med SKB och dess ägare kring prognoser för EEF. Samrådsserien initierades av SSM och SKB i strävan att uppnå samsyn avseende förutsättningar, principer och metodik för beräkning av EEF. Under mötesserien har SSM meddelat att myndigheten avser att besluta om riktlinjer för beräkning av EEF. Ett utkast till dessa riktlinjer har remitterats till SKB den 15 april 2016.[18] SKB och dess ägare har inkommit med remissvar.[19]

I september 2016 fastställde SSM riktlinjer för beräkning och granskning av externa ekonomiska faktorer.[20] Syftet med riktlinjerna är att klargöra hur SSM bedömer att beräkningen av EEF ska genomföras i plankalkylen för att de grundläggande kraven på underlaget för kärnavfallsavgiften ska uppfyllas, nämligen att förväntningsriktiga skattningar på alla ingående parametrar används. Riktlinjerna bygger på vad som har framförts vid tidigare granskningar och de närmare detaljerna som ligger till grund för SSM:s ställnings-

[14] SKB (2007)
[15] Den indelning som används av SKB i senaste kostnadsberäkningen framgår av SKB (2017a)
[16] Se till exempel Konjunkturinstitutet (2014) eller Konjunkturinstitutet (2011)
[17] Hassler & Krusell (2015)

[18] Se SSM (2016c)
[19] SKB Dok id 1543068.
[20] Se SSM (2016d)

taganden framgår av dessa underlag.[21] Riktlinjerna utgör inte en föreskrift och det är således inte bindande för SKB att följa riktlinjerna.

I riktlinjerna framhöll dock SSM att SKB:s arbete med EEF i denna kostnadsberäkning kommer att granskas utifrån dessa fastställda riktlinjer. SSM noterade också att myndigheten kan komma att göra en egen bedömning av EEF med stöd av 8 § andra stycket 4 finansieringsförordningen.

3.1.2. SKB redovisning jämfört med riktlinjerna

I den följande tabellen sammanfattas SSM:s granskning av SKB:s arbete med EEF och i vilken mån som SKB följt SSM:s riktlinjer.

Tabell 4: SKB:s redovisning jämfört med riktlinjerna

Riktlinje	*Är riktlinjen uppfylld av SKB i Plan 2016?*	*SSM kommentar*
R1. Prognosekvationer och prognoser ska dokumenteras på ett transparent sätt.	Ja	
R2. Ställningstaganden ska redovisas, förklaras och motiveras.	Ja	
R3. Utfallsdata som används vid beräkning av prognosekvationernas parametrar för EEF 1 till EEF 8 ska tillhandahållas av Konjunkturinstitutet.	Nej	Utfall för 2015 tas inte med för någon av variablerna. För EEF2 utesluts utfall för 2008-2015 med hänvisning till brister i dataunderlaget (och ersätts med prognosvärden från 2008 och framåt) För EEF3 använder SKB KI:s data för 1969-2014, men inkluderar perioden 1950-1968 som KI tidigare förkastat eftersom det inte går att kedja ihop serierna.
R4. När prognosekvationens parametrar beräknas ska samtliga observationer i utfallsdata användas.	Nej	Se ovan
R5. Prognoserna ska beräknas med prognosekvationens parametrar.	Ja	Kriteriet är uppfyllt rent formellt. SKB:s prognosmodeller är dock beräknade som om data vore stationära eller trendstationära vilket det i flera fall finns mycket svagt stöd för. (se vidare avsnitt 3.1.4)
R6. Prognosekvationens trend ska vara exponentiell för EEF 1 till EEF 4.	Nej	SKB förkastar exponentiell trend med ett statistiskt test. Detta test kan på goda grunder ifrågasättas. Dessutom finns det ett mycket starkt teoretiskt stöd för att trenderna ska vara exponentiella. (se vidare avsnitt 3.1.4)

[21] Se exempelvis SSM (2011) eller SSM (2014)

Riktlinje	*Är riktlinjen uppfylld av SKB i Plan 2016?*	*SSM kommentar*
R7. Prognoserna ska utgå från det sista tillgängliga utfallsvärdet.	Nej	- För alla EEF (utom EEF2) är 2014 basen för prognoser. - För EEF 2 är 2007 basen för prognoser.
R8. Den statistiska osäkerheten i prognosekvationerna ska användas för att beräkna osäkerhetsintervall för prognoserna. Dessa osäkerhetsintervall ska användas om en osäkerhetsanalys genomförs.	Ja	Kriteriet är uppfyllt rent formellt. SKB:s prognosmodeller är dock beräknade som om data vore stationära eller trendstationära vilket det i flera fall finns mycket svagt stöd för. (se vidare avsnitt 3.1.4)
R9. En analys av om det finns korrelationer mellan de olika EEF och i vilken mån som detta bör beaktas i en osäkerhetsanalys ska genomföras.	Ja	

Som framgår av tabellen gör SKB avsteg på flera punkter. Avstegen kan sammanfattas i två punkter: användning av en linjär prognosmodell och inkluderande/exkluderande av data. Utöver dessa avsteg har SSM synpunkter på de analyser som ligger till grund för SKB:s modellval.

3.1.3. Data för att skatta modeller

Sista utfallsår
För samtliga modellskattningar av EEF används inte data för 2015. SKB argumenterar att det är önskvärt att alla prognoser har samma startår. SSM delar inte den uppfattningen. Om det finns utfallsdata för 2015 ska denna användas även om det innebär att olika prognosmodeller får olika första prognosår. SSM anser att så mycket relevant information som möjligt ska användas.

Användning av data för EEF 2
SKB argumenterar för att den snabba uppgången i EEF 2 från och med 2007 är en konsekvens av den officiella statistiken, i detta fall nationalräkenskaperna, inte på ett korrekt sätt har hanterat kvalitetsförändringar i bostadsinvesteringar. Den snabba prisuppgången på bostadsmarknaden (både i beståndet och på nyproduktion) leder enligt SKB till att ökningen av det reala förädlingsvärdet i byggsektorn underskattas. Det som faller ut som prisökningar är, enligt SKB:s syn, i stället kvalitetsförbättringar. Om detta är korrekt kan det innebära att produktivitetsutvecklingen i byggindustrin underskattas.

SSM har efter kontakter med Statistiska centralbyrån (SCB) kunnat konstatera att de invändningar som framförs av SKB är väl kända och att de än så länge inte föranlett någon revidering av den officiella statistiken. SSM är av den bestämda uppfattningen att skattningen av prognosmodeller för EEF ska baseras på officiell statistik. Frågan har också behandlas av Konjunkturinstitutet som delar den uppfattningen.[22]

[22] Konjunkturinstitutet (2014a)

En av de grundläggande tankarna med officiell statistik och det faktum att alla utvecklade länder har en oberoende statistikmyndighet är att ett prognos- eller analysinstitut inte ska kunna misstänkas för att manipulera underlaget för sina prognoser eller analyser. SSM:s riktlinje om dataanvändning är en konsekvens av den prognosmetodik som SKB har valt att använda. Om data misstänks vara felaktiga bör man med hjälp av SCB försöka utreda frågan och, om så krävs, och är möjligt, förbättra dataunderlaget. Att bortse från utfallsdata och ersätta dessa med beräknade värden är inte en framkomlig väg.

Användning av data för EEF 3

Data för reala maskinpriser som KI tagit fram åt SSM avser 1969–2015 och har SCB som källa. Anledningen till att startåret är 1969 är att SCB inte redovisar nominella maskinpriser längre tillbaka i tiden. SKB väljer att länka data bakåt i tiden med hjälp av statistik från databasen LU-MADD.

Denna fråga har behandlats utförligt i Konjunkturinstitutet (2014a) och de starka invändningar som Konjunkturinstitutet framförde då är fortfarande i allra högsta grad relevanta. Mycket kort kan användning av data äldre än 1969 avvisas eftersom,

1. data inte avser samma varugrupper och,
2. det saknas överlappande datapunkter för att sammanlänka serierna.

Med andra ord kvarstår de invändningar som SSM hade i förra avgiftsförslaget att data före 1969 inte kan användas i analysen.

3.1.4. Granskning av SKB:s prognosmetod

Långsiktiga prognoser av det slag som genomförs för EEF i samband med Plan-arbetet kommer alltid att vara förknippade med stor osäkerhet. De sista kostnaderna för projektet inträffar enligt SKB:s basscenario[23] år 2074, men även detta slutdatum är ett estimat behäftat med osäkerhet[24]. Eftersom kostnaderna är fördelade i tiden krävs att prognoser görs inte bara om ett specifikt framtida datum, utan för varje år från idag till projektets slutdatum som ligger åtminstone 50-60 år framåt i tiden. Den viktade medeltiden (durationen) för de odiskonterade kostnaderna i SKB:s kalkyl är ca 20 år, motsvarande kostnadsutfall för år 2038, vilket innebär att prognoser på lång sikt till stor del kommer att vara avgörande för bedömningen av de totala återstående kostnaderna.

[23] Med basscenario avses här SKB:s ”Kalkyl 50 real”, d v s den deterministiska kostnadskalkylen baserat på ett antagande om 50 års drifttid för de reaktorer som idag är i drift.

[24] Förseningar i projektet innebär att kostnadskalkylen förskjuts framåt i tiden jämfört med basscenariot.

Diagram 3: Tidsfördelning av återstående grundkostnader (SKB Kalkyl 50 real)

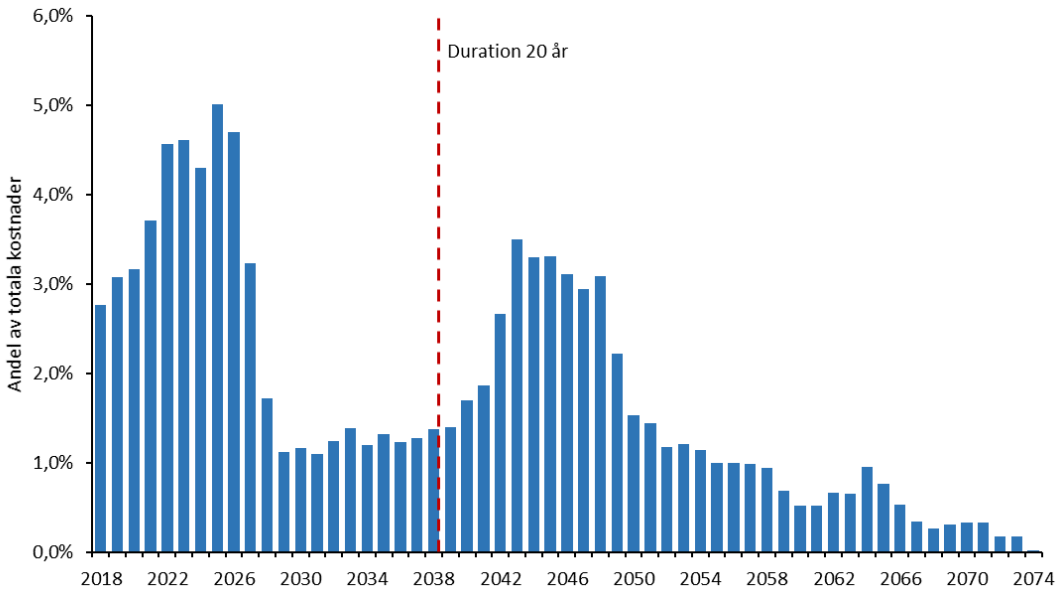

Källa: SSM:s beräkningar baserat på underlag från SKB (2017a)

Som bl.a. Konjunkturinstitutet (2014a) påpekar är det inte självklart vilken utgångspunkt man bör ha för prognosframskrivningarna. En utgångspunkt kan vara teoretiska överväganden och modeller med strukturella förklaringsvariabler, medan en annan kan vara tidsserieanalys där trender extraheras ur historisk data.

SKB förlitar sig i Plan 2016 på det senare för att prognostisera de åtta EEF-variabler som av SKB valts ut som representativa för kärnavfallsprojektet. SKB:s prognosmodeller baseras på så kallad univariat tidsserieanalys, vilket innebär att modellerna estimeras enskilt för varje EEF och bara informationen i varje enskild EEF beaktas i analysen. Denna typ av modeller är vanligt förkommande när ändamålet är att ta fram en prognos på kort sikt medan de sällan används för prognostisering för de tidshorisonter som är aktuella i kärnavfallsprojektet.

Det bör poängteras att SSM inte nödvändigtvis anser att univariat tidsserieanalys är det mest ändamålsenliga sättet att göra långsiktiga bedömningar för kostnadsutvecklingen i kärnavfallsprojektet. SSM har tidigare givit Konjunkturinstitutet (2013a) samt Hassler & Krusell (2015) i uppdrag att göra fördjupade analyser av de viktigaste EEF för kärnavfallsprojektet och de metoder som SKB använder för att skatta dessa. Det som framkommer av dessa rapporter är att det finns andra metoder som av flera skäl hade varit mer ändamålsenliga för långsiktig modellering än den tidsserieekonometriska ansats som SKB valt. Emellertid är det enligt finansieringsförordningen SKB:s uppgift att inkomma med ett kostnadsunderlag till SSM, och det är detta kostnadsunderlag och dess bakomliggande metoder som SSM har att granska. Vad som uttrycks här, och som tidigare fastställts i SSM:s riktlinjer inför Plan 2016, ska därför ses som SSM:s synpunkter på metodval *givet* den ansats som valts av SKB för att prognostisera EEF.

Eftersom det även inom den av SKB valda metodklassen univariat tidsserieanalys finns en i princip oändlig mängd av tänkbara prognosmodeller krävs kriterier för att sålla mellan dessa. Sådana modellvalskriterier kan baseras på statistisk analys av historisk data, ekonomisk teori eller en kombination av dessa. Det är framförallt här SSM:s synsätt skiljer sig från SKB:s. SKB (2017a) menar att ”en rent empirisk ansats där man ’låter data

tala' är den mest ändamålsenliga metoden att göra EEF-prognoser". SSM:s syn är att det är centralt att använda etablerad ekonomisk teori så väl som tidsseriedata för att göra en bra prognos. Teori ensamt räcker inte, men inte heller tidsseriedata, oavsett hur sofistikerade statistiska metoder som används. Sammantaget anser SSM att prognoserna för EEF ska vara förenliga med vetenskap, ekonomisk teori och beprövade prognosmetoder. Det är enligt dessa principer SSM tagit fram riktlinjer för EEF.

SKB:s prognosmetod i Plan 2016 är huvudsakligen oförändrad jämfört med Plan 2013. Följaktligen består därför till stora delar den kritik som SSM tidigare riktat mot SKB:s metod, med stöd av Konjunkturinstitutet (2013b, 2014a, 2014b) och Hassler & Krusell (2015). I det som följer fokuserar SSM sin granskning på de viktigaste aspekterna av SKB:s metod och i förekommande fall SSM:s kritik mot denna.

Linjär eller exponentiell trend

En viktig metodologisk fråga är om prognoserna ska antas följa en linjär eller exponentiell trend. Antagandet spelar stor roll i praktiken eftersom en linjär trend ger en konsekvent lägre prognosbana än en exponentiell trend vilket innebär att bedömningen av de förväntade kostnaderna i kärnavfallsprojektet kommer att bli lägre med en linjär trend, allt annat lika.

I Plan 2016 bemöter SKB kortfattat den kritik som tidigare framförts av bl.a. Hassler & Krusell (2015), vilken huvudsakligen går ut på att linjära prognosmodeller för de typer av variabler som EEF prognostiserar inte är förenliga med etablerad ekonomisk teori och därför inte är lämpliga för långsiktiga prognoser. SKB menar dock att priser och ekonomiska variabler i ett 20-30 årigt perspektiv kan utvecklas på många olika sätt som inte nödvändigtvis sammanfaller med ekonomisk teori. SKB menar i stället att "med en tillräckligt lång observationsperiod kan man med statistiska metoder identifiera mönster i denna utvecklig som med hög sannolikhet kan väntas bestå under den aktuella prognosperioden".

Den statistiska metod som SKB använder för att välja mellan linjär eller exponentiell trend är det statistiska passningsmåttet Sum of Squared Residuals (SSR), vilket är samma metod som användes i Plan 2013. SSR erhålls genom att summera de kvadrerade skillnaderna mellan det värde som modellerna skattar på historisk data och det faktiska utfallet. Resultaten som SKB erhåller för respektive modell återges i nedan tabell för EEF1 - EEF4[25]. Eftersom ett lägre SSR-värde innebär en bättre passningsförmåga på historisk data väljer SKB följaktligen en linjär trendspecifikation för EEF1 och EEF2, medan en exponentiell trend väljs för EEF3 och EEF4[26].

[25] EEF5-8 antas av SKB sakna trend baserat tester som visar att trend-parametern inte historiskt är statistiskt signifikant skild från noll.

[26] Det bör noteras att SSR-måttet inte tar hänsyn till antal parametrar i modellen vilket är en brist då lägre SSR kan erhållas enbart genom att välja en "större" modell. Se t.ex. Konjunkturinstitutet (2017c) för beskrivning av en ansats som använder informationskriterier för att adressera detta.

Tabell 5: *SKB:s SSR-test för linjära respektive exponentiella modeller*

	EEF1	EEF2	EEF3	EEF4
RWD SSR	**306,28**	**899,83**	729,06	194,11
ERWD SSR	310,35	906,82	**718,98**	**191,97**
LinD SSR	**231,44**	**767,79**	698,21	143,90
ExpD SSR	234,68	777,05	**677,89**	**143,80**

Not: Siffor i fet stil anger den trendspecifikation som bäst ansluter till data. Vid beräkning av SSR för LinD och ExpD modellerna har p=1 använts för EEF3 och p=2 använts för EEF1,2,4 - se Tabell A.3 nedan.

Källa: SKB (2017a)

En i sammanhanget viktig frågeställning lämnas dock obehandlad i SKB:s analys, nämligen att skillnaden i SSR-värde mellan de linjära och exponentiella modellvalen är ytterst marginell för samtliga EEF1-EEF4 som testas. SKB analys ovan påverkas vidare av att man uteslutit utfallsdata för 2008-2015 för EEF2. SKB:s uppdaterade beräkningar[27] visar att skillnaden mellan den historiska passningsförmågan hos linjära jämfört med exponentiella modeller blir ännu mindre när hela utfallsperioden beaktas. Den relativa skillnaden i SSR-värde för t.ex. EEF2 är nu istället 1250,92 / 1250,66 - 1 = 0,02%, dvs. en i princip obefintlig skillnad mellan de två modellspecifikationerna. Även andra EEF visar små skillnader i passningsförmåga oavsett om linjär eller exponentiell trend används.

Tabell 6: SKB:s uppdaterade SSR-test för linjära respektive exponentiella modeller

	EEF1	EEF2	EEF3	EEF4
Utfallsdata Plan 2016				
SSR linjär trend [LinD]	**231,44**	**767,79**	698,21	143,90
SSR exponentiell trend [ExpD]	234,68	777,05	**677,89**	**143,80**
Utfallsdata KI				
SSR linjär trend [LinD]	**233,16**	**1250,66**	--	143,58
SSR exponentiell trend [ExpD]	236,61	1250,92	--	**143,49**

Not: SSR anger Sum of Squares Residual. LinD och ExpD anger linjär dynamisk respektive exponentiell dynamisk autoregressive modell. -- anger att ingen jämförelse mellan linjär och exponentiell trend har gjorts eftersom trenden i EEF3 serien, baserat på KI data, ej är signifikant.

Källa: SKB (2017)

SKB:s analys vilar på antagandet att det med statistiska metoder går att hitta så pass tydliga mönster i historisk data, som kommer bestå under prognosperioden, att modellöverväganden baserade på ekonomisk teori inte är nödvändiga för att göra långsiktiga prognoser.

[27] SKB (2017d)

SSM delar inte denna bedömning. SKB:s testresultat visar snarare att några tydliga mönster inte går att urskilja för någon av EEF1-EEF4 vad gäller om linjär eller exponentiell trend bäst passar historisk data. I kontrast till SKB:s statistiska test finns en omfattande teoretisk litteratur som talar för att använda en exponentiell trend för prognostiseringen av denna typ av variabler. Konjunkturinstitutet (2012, 2013b, 2014b, 2017b) har i vid flera tillfällen redogjort för de osannolika egenskaper som följer med en linjär prognosmodell för relativpriser och varför det självklara valet vid långsiktiga prognoser är en exponentiell modell. Hassler och Krusell (2015) instämmer i att EEF inte bör modelleras linjärt och konstaterar att den metod som SKB använder för långtidsprognoser ”är så pass okonventionell att den först borde etableras genom traditionell ’peer review’, dvs. publiceras i en ledande internationell tidskrift innan den kan ses som en etablerad bas för prognoser som används av statliga myndigheter”.

Sammanfattningsvis talar ekonomisk teori och beprövade metoder entydigt för att en exponentiell trend bör användas. SSM menar att det krävs mycket starka skäl för att förkasta en etablerad metod och istället ansluta sig till den alternativa metod som förespråkas av SKB. SSM menar att de argument som SKB framför inte är tillräckligt starka för att motivera att frångå ekonomisk teori och best practise på området. SSM anser därför alltjämt att en exponentiell trend bör användas för EEF1-EEF4.

Stationäritet

En annan viktig metodfråga för EEF gäller om data är stationär eller icke-stationär. Även detta antagande får stora konsekvenser för prognosbanan men framförallt prognosintervallen, och därför för bedömningen av förväntade kostnader och osäkerheten kring dessa.

För en dataserie som är stationär[28] påverkas seriens nivå på lång sikt inte av slumpmässiga och tillfälliga förändringar i utvecklingen, eftersom den kommer att konvergera mot ett medelvärde (eller mot den historiska trenden om sådan finns). Om dataserien är stationär kan en prognosmodell beräknas med den (logaritmerade) dataserien i nivå. Om dataserien däremot är icke-stationär får slumpmässiga förändringar varaktiga effekter på seriens nivå, och den trendmässiga utvecklingen ges i detta fall av den genomsnittliga tillväxttakten i serien. Om serien är icke-stationär behöver den differentieras, vilket innebär att serien transformeras så att den uttrycks i tillväxttakt istället för nivå. De modeller som resulterar från att skatta på data i tillväxttakt går även under beteckningen random walk-modeller[29].

En nödvändig förutsättning för att de tidsserieekonometriska metoder som SKB valt att använda ska kunna ge väntevärdesriktiga prognoser är att dataserien som skattas är stationär. Det är därför av stor vikt att försöka avgöra om en dataserie är stationär (har konstant medelvärde eller deterministisk trend) i vilket fall den kan skattas i nivå, eller om den är icke-stationär i vilket fall den behöver skattas i förändringstakt. Om en dataserie är stationär eller inte beror alltså på dataseriens egenskaper och det är i sammanhanget viktigt att påpeka att det för prognosändamål inte finns någon anledning att föredra en stationär modell framför en icke-stationär (eller vice versa), annat än att man naturligtvis vill hitta den modell som bäst beskriver seriens egenskaper.

Det finns en rad olika statistiska tester som kan användas för att försöka avgöra om en given dataserie är stationär eller icke-stationär. SKB har i Plan 2016 använt tre så kallade

[28] Stationär menas i texten även inkludera data som är *trendstationär*, dvs. som blir stationär efter att en deterministisk trend i data subtraheras.

[29] Strikt sett är en random walk en ARIMA(*0,1,0*), d v s inkluderar inga AR eller MA-termer. Begreppet används dock här för att beskriva alla modeller i första differens, dvs. ARIMA(*p,1,q*).

enhetsrotstester för detta syfte. Alla tre tester har samma nollhypotes som är att dataserien som undersöks är en random walk (med drift), dvs. icke-stationär. SKB:s testresultat återges i tabellen nedan.

Tabell 7: Resultat från SKB:s stationäritetstest

	EEF1	EEF2	EEF3	EEF4	EEF5	EEF6	EEF7	EEF8
ADF								
Y_t	**-3,821** (**)	**-2,735** (☐)	--	--	**-2,226** (☐)	ej sign.	ej sign.	**-2,649** (*)
X_t	--	--	**-2,884** (☐)	ej sign.	--	--	--	--
ADF-GLS								
Y_t	**-3,324** (**)	**-2,442** (☐)	--	--	**-2,167** (*)	ej sign.	**-1,715** (☐)	ej sign.
X_t	--	--	ej sign.	ej sign.	--	--	--	-
Perron								
Y_t	--	--	--	--	--	**-3,597** (☐)	--	--
X_t	--	--	--	**-3,646** (☐)	--	--	--	--
Slutsats	TS	TS	TS	TS	S	S	S	S

Not: ***, **, *, ☐ anger att noll-hypotesen om en RW förkastas, i favör av en stationär modell, på en 1%, 5%, 10% respektive 20% nivå. TS anger trendstationär, S anger stationär.

Källa: SKB (2017a)

För att kort sammanfatta SKB:s resultat i ovan tabell kan det konstateras att med en signifikansnivå om 5% finner SKB med två av testerna[30] stöd för att EEF1 är stationär medan resterande EEF konklusivt inte är stationära. Med en signifikansnivå på 10% ger vissa av SKB:s tester stöd för att även EEF5 och EEF8 är stationära, men resultaten från testerna går åt motsatt håll och är med andra ord inte konklusiva. Med en signifikansnivå på 20% ger vissa av testerna stöd för att alla EEF är stationära eller trendstationära, men resultaten från testerna är inte heller här konklusiva. Vidare påverkas testresultaten för EEF2 av att SKB innan testen utförs uteslutit data från 2008-2015[31]. SKB tolkar resultaten som följer: om det med något av de tre testen, med en signifikansnivå på 20%, går att förkasta nollhypotesen om en random walk så väljs en stationär modell. Testproceduren innebär således att resultatet från de test som ger stöd för en stationär modell används medan informationen från de test som ger stöd för en random walk bortses från.

Vidare uttrycker SKB en *preferens* för att använda stationära modeller. SKB skriver att ”fördelarna med stationära modeller är så betydande att vi väljer att acceptera stationäritet på någon högre signifikansnivåer än traditionellt”. De fördelar som SKB ser med stationära modeller är att prognoserna blir mindre känsliga mot seriernas start- och

[30] Resultaten från Perron-testet visas av okänd anledning bara för EEF4 och EEF6.

[31] Om det fullständiga dataunderlaget (1950-2015) beaktas kan nollhypotesen om random walk för EEF2 inte förkastas på någon rimlig signifikansnivå.

slutvärden, att prognosintervallen blir snävare samt att en infasningsmekanism till den långsiktiga trenden erhålls.

SSM delar inte SKB slutsatser men instämmer i SKB:s konsekvensbedömning, dvs. att prognoserna med en icke-stationär random walk-modell generellt sett ger större osäkerhetsintervall och att modellens parametrar blir mer känsliga för utfallsdata.

Stationäritet är dock en egenskap som en dataserie har eller inte har, och inte någonting som man kan *välja*. Huruvida data är stationär eller icke-stationär avgörs således av dataseriens egenskaper, vilka man kan testa för med t.ex. de tester som SKB använder. Om man på förhand har en preferens för att en viss metod ska väljas kommer dock slutsatserna från sådana testresultat få en bias, dvs. en systematisk snedvridning åt att välja en viss modell.

En utgångspunkt för finansieringssystemet, enligt finansieringsförordningen, är att förväntningsriktiga skattningar ska ligga till grund för de ingående parametrar som används för att beräkna kärnavfallsavgiften och säkerhetsbeloppen. Det betyder att förväntningsriktiga skattningar även ska användas för EEF-prognoser. För en prognosmakare som är intresserad av att göra en förväntningsriktig prognos finns inget skäl att föredra en stationär modell framför en icke-stationär, eller vice versa. Tvärtom är det så att om ett felaktigt antagande om stationäritet görs så kommer prognoserna och de osäkerhetsintervall som följer modellen inte att bli väntevärdesriktiga. Det är därför av stor vikt att tolka resultaten från testerna på ett neutralt sätt, utan en preferens för en viss metod, för att erhålla förväntningsriktiga prognoser.

KI (2017b) har i samband med framtagning av prognoser för EEF genomfört test för stationäritet som beaktar hela dataunderlaget utan SKB:s justeringar. Två typer av test används - dels det ADF-test som SKB använder och dels ett KPSS-test. KPSS-testet har nollhypotesen[32] att dataserien är stationär och utgör därför ett bra komplement till ADF-testet[33].

Tabell 8: Resultat från Konjunkturinstitutets stationäritetstest

	EEF1	*EEF2*	*EEF3*	*EEF4*	*EEF5*	*EEF6*	*EEF7*	*EEF8*
Funktions-form	LOG	LOG	LOG	LOG	LOG	LOG	LOG	LOG
KPSS	I(1)	I(1)	I(0)	I(1)	I(0)	I(1)	I(0)	I(0)
ADF	0,01	0,928	0,024	0,531	0,146	0,293	0,283	0,07
Testresultat	Motstridiga	Konklusiva	Konklusiva	Konklusiva	Motstridiga	Konklusiva	Motstridiga	Motstridiga

Med en signifikansnivå om 5 % dras slutsatsen att EEF3 är stationär medan EEF2, EEF4 och EEF6 är icke-stationära. För EEF1, EEF5, EEF7 och EEF8 är testresultaten motstridiga vilket i sammanhanget inte är ovanligt. Det innebär att modellvalet inte är självklart och behöver göras på andra grunder[34]. I sådana gränsfall fall kan alltså både en stationär och en icke-stationär modell vara rimliga val.

[32] Nollhypotes är, förenklat uttryckt, grundantagandet som testas. Om övertygande bevis finns för att nollhypotesen är falsk kan den förkastas.

[33] Se Konjunkturinstitutet (2017b).

[34] En möjlig ansats vid gränsfall är att som Konjunkturinstitutet (2017) välja modell enligt ett informationskriterie. Valet skulle även kunna göras på teoretiska grunder.

Antagandet om stationäritet får stora konsekvenser för prognoserna och framför allt för de osäkerhetsintervall som prognosmodellerna ger. Prognoser från en stationär modell kommer att ge relativt smala osäkerhetsintervall medan en icke-stationär modell ger betydligt större osäkerhetsintervall som växer över tiden. Om en stationär prognosmodell används men dataserien är icke-stationär innebär det en underskattning av den osäkerhet som finns. Motsatt gäller förstås att om en icke-stationär så kallad random walk-modell används men serien är stationär så kommer osäkerheten att överskattas. SKB antar dock att *alla* EEF är stationära. Skillnader i prognosbana och osäkerhetsintervall mellan SKB:s stationära modell och en icke-stationär random walk-modell illustreras grafiskt nedan för exempelvis EEF4, som är en av de EEF för vilken KI:s testresultat indikerar är icke-stationär.

Diagram 4: Stationär modell kontra random walk

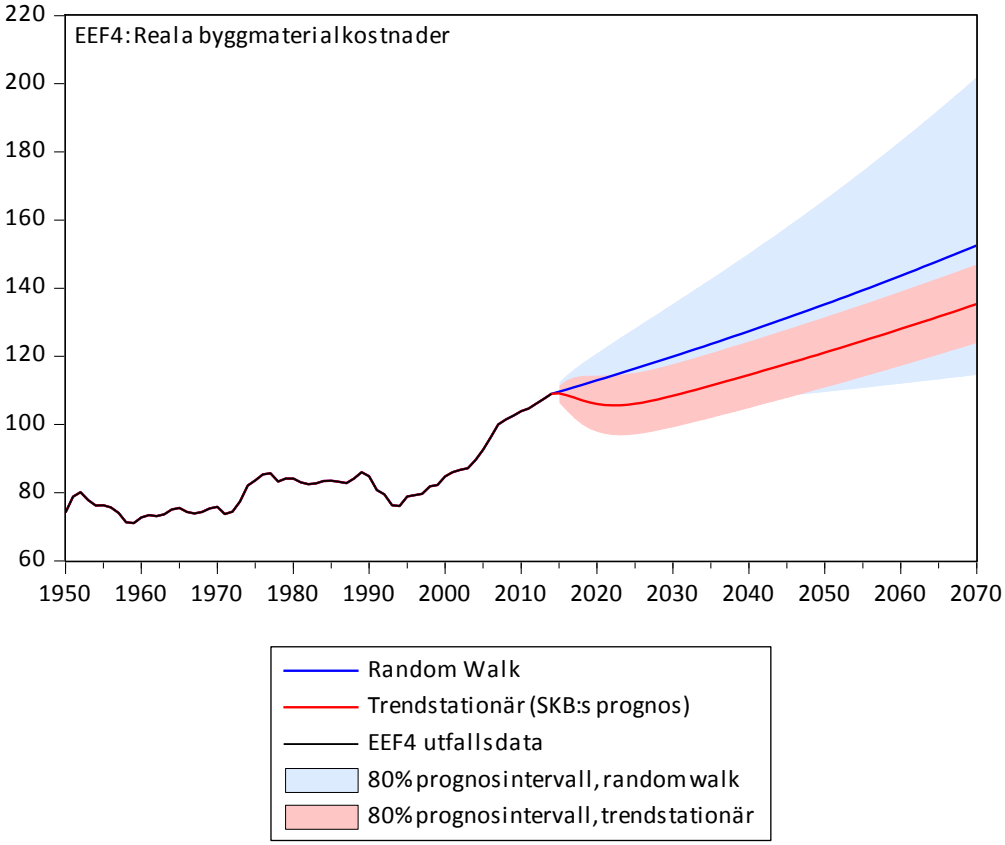

Sammantaget är SSM:s bedömning att EEF2, EEF4 och EEF6 inte är stationära, EEF3 är stationär och att ingen konklusiv slutsats kan dras för resterande EEF. Genom att använda prognosmodeller som antar stationäritet för samtliga EEF erhåller SKB prognoser som enligt SSM inte är representativa för dataseriernas historiska utveckling samt prognosintervall som underskattar osäkerheten kring prognosbanan. Här finns sannolikt en förklaring till den låga standardavvikelsen i SKB:s samlade osäkerhetsanalys, eftersom EEF-prognosintervallen utgör inputvärden till SKB:s simuleringsmodell.

3.1.5. Slutsatser av SSM:s granskning av EEF

Avsteg från SSM:s riktlinjer

SSM har granskat SKB:s arbete med EEF-prognoser utifrån de riktlinjer som myndigheten fastställt inför Plan 2016. Av granskningen framgår att SKB gjort avsteg från dessa

riktlinjer i flera avseenden. Avstegen kan sammanfattas i två punkter: inkluderande/exkluderande av data och användningen av linjära prognosmodeller.

Gällande data anger SSM:s riktlinjer att samtliga observationer i utfallsdata sammanställd av KI ska användas för att skatta prognosekvationerna. SKB gör avsteg och utesluter delar ur KI:s dataunderlag för EEF2 samt lägger till data till KI:s för EEF3. Vidare exkluderas konsekvent utfallsdata för 2015 även för de EEF där sådan finns att tillgå. Avstegen leder entydigt till lägre prognosbanor än vad som skulle varit fallet om riktlinjerna följdes, och ger därför enligt SSM:s bedömning en underskattning av de förväntade kostnaderna.

Gällande trendspecifikation anger SSM:s riktlinjer att prognosekvationens trend ska vara exponentiell för EEF1 till EEF4. SKB gör avsteg och väljer en linjär prognosmodell för EEF1 och EEF2. Avstegen leder entydigt till lägre prognosbanor än vad som skulle erhållas om riktlinjerna följdes, och medför därför enligt SSM:s bedömning en underskattning av de förväntade kostnaderna.

Övrigt som framkommit av SSM:s granskning av EEF
Utöver de ovan nämnda avsteg som SKB gjort från riktlinjerna ser SSM brister i SKB:s testprocedur för att avgöra dataseriernas stationäritet. SKB väljer stationära prognosmodeller för alla EEF trots att det för flera EEF finns mycket svagt stöd för detta antagande. SSM menar att detta innebär en risk att osäkerheterna som finns kring den framtida EEF-utvecklingen underskattas.

Behov av ny kostnadsberäkning
SSM:s samlade bedömning är att den kostnadsberäkning som SKB lämnat in innebär en underskattning av de förväntade kostnaderna och osäkerheterna kring dessa. Att använda SKB:s underlag resulterar därför i avgiftsnivåer och säkerheter som sannolikt inte räcker för att motsvara reaktorinnehavarnas framtida åtaganden och därmed resulterar i en underfinansiering.

SSM har därför bedömt att det finns behov av att ta fram en ny kostnadsberäkning som hanterar de brister som finns i SKB:s prognosmodeller. Som underlag för en ny kostnadsberäkning har SSM gett i uppdrag till Konjunkturinstitutet att ta fram prognosmodeller för EEF1-EEF4. Anledningen till att uppdraget avgränsats till EEF1-EEF4 är dels att SKB:s avsteg från riktlinjerna nästan uteslutande berör EEF1-EEF4 och dels att över 90 %[35] av de totala kostnaderna är hänförliga till dessa fyra EEF.

3.1.6. KI:s prognosmodeller för EEF

I följande avsnitt redovisas resultatet av KI:s prognoser för EEF1-EEF4, vilka har tagits fram enligt SSM:s riktlinjer. SSM:s riktlinjer utgör dock bara ett yttre ramverk som fastställer de viktigaste principerna för hur prognosmodellerna ska skattas, och leder därför inte i sig självt till unika prognosmodeller. Det uppdrag som SSM gett till KI är därför att skatta de, i deras tycke, bästa möjliga prognosmodellerna givet dels SKB:s metod (univariat tidsserieanalys) och dels de riktlinjer som SSM fastställt. SSM har inte gett KI i uppdrag att granska SKB:s prognosmodeller.

Nedan visas KI:s prognoser som jämförs med SKB:s prognoser med avseende på prognosvärden, osäkerhetsintervall samt kostnadspåverkan på SKB:s grundkalkyl. Se Konjunkturinstitutet (2017b) för mer detaljerad information om prognosmodellerna och de överväganden som ligger till grund för dem.

[35] Här avses de odiskonterade kostnaderna efter SKB:s kostnadsuppräkning, dvs. ”Kalkyl 50 real”.

Diagram 5: EEF1 - real enhetsarbetskostnad i tjänstesektorn

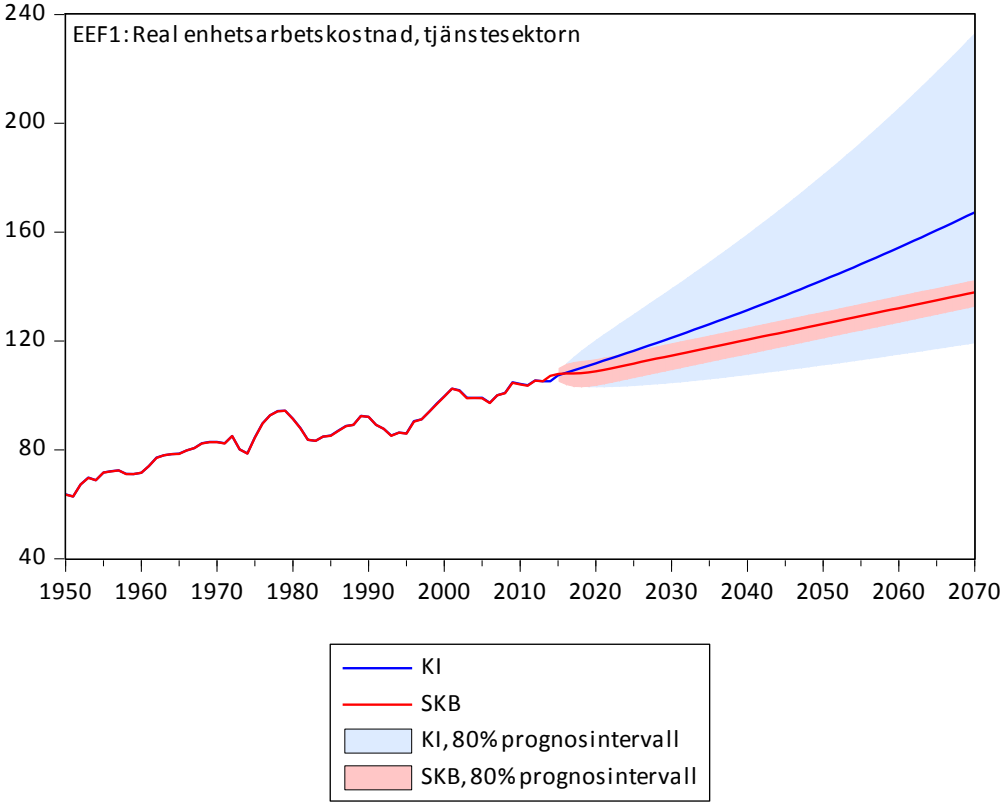

EEF1, real enhetsarbetskostnad per producerad enhet i tjänstesektorn, är den viktigaste faktorn i avseendet att 44 % av totalkostnaderna i kärnavfallsprojektet har hänförts till detta kostnadsindex.

KI väljer en random walk-modell som antar en exponentiell framtida utveckling. Det innebär att de reala enhetsarbetskostnaderna i tjänstesektorn antas växa med konstant årlig tillväxttakt om 0,81 % vilket är lika med den historiska tillväxten för dataserien. Osäkerhetsintervallen motsvarar ett antagande om att prognosvärdet för 2070 med stor sannolikhet[36] kommer att ligga inom ett intervall om -28 % till +40 % relativt prognosbanan. Härtill kan noteras att osäkerhetsintervallen för KI:s prognos inkluderar SKB:s prognosvärden. Detta innebär att om KI:s modeller används som grund för SKB:s osäkerhetsanalys beaktas SKB:s prognos som ett möjligt utfall, även om det inte är det förväntade utfallet.

SKB väljer en trendstationär modell som antar en linjär framtida utveckling. Det motsvarar ett antagande om successivt fallande procentuell tillväxt som i genomsnitt är 0,45 % under prognosperioden, vilket är drygt hälften så stor som den genomsnittliga historiska tillväxten. Osäkerhetsintervallen motsvarar ett antagande om att det går att prognostisera den framtida utvecklingen med mycket stor precision, motsvarande ett intervall om knappt +/- 3 % från den förväntade prognosbanan. Det kan vidare noteras att SKB:s osäkerhetsintervall inte inkluderar KI:s prognosbana, vilket motsvarar ett

[36] Prognosintervallen anges med en konfidensgrad om 80% vilket, förenklat uttryckt, innebär att dessa med 10% sannolikhet kommer att understigas och med 10% kommer att överstigas, givet att modellspecifikationen är korrekt.

antagande om att det inte finns något framtidsscenario där den genomsnittliga historiska tillväxten om 0,81 % kommer att upprepas i framtiden.

Enligt SKB:s prognos blir den odiskonterade summan av kostnader som hänförts till EEF1 för perioden 2018-2074 39,2 miljarder kronor. Om i stället KI:s prognos används blir istället motsvarande kostnad 42,1 miljarder kronor.

Diagram 6: EEF2 - real enhetsarbetskostnad i byggsektorn

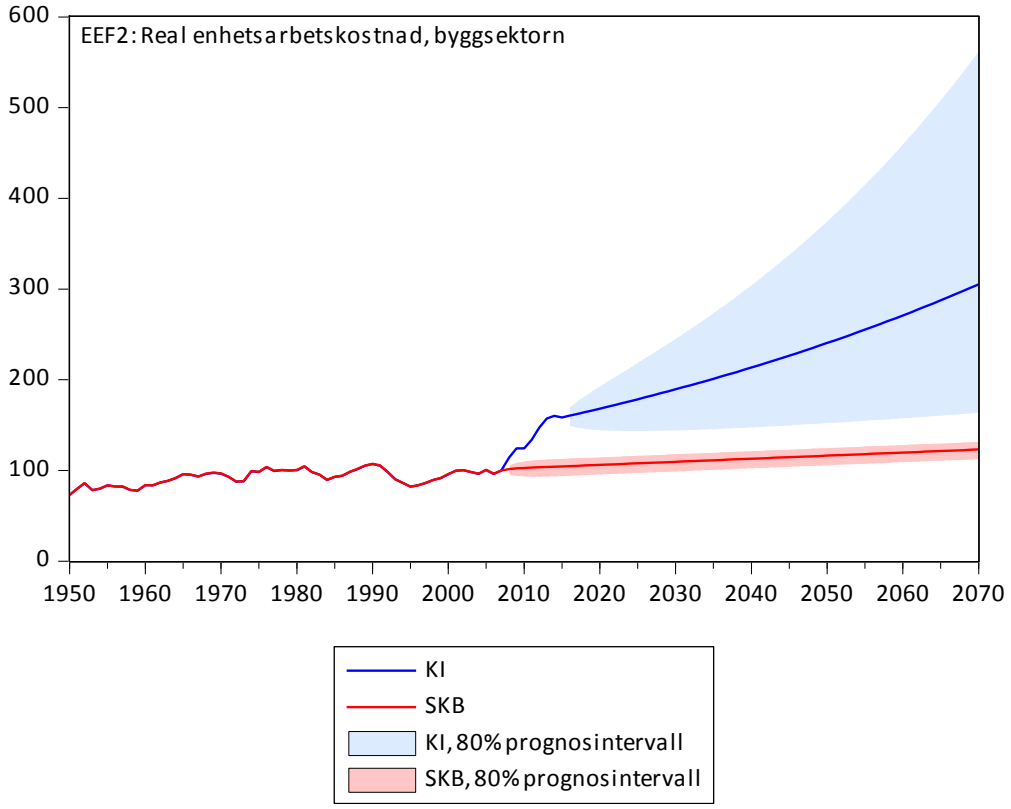

EEF2 är ett index för den reala enhetsarbetskostnaden i byggsektorn. 20 % av de totala kostnaderna hänförs till detta index.

KI väljer en random walk-modell med exponentiell trend, vilket motsvarar antagandet att de reala enhetsarbetskostnaderna i byggsektorn kommer att fortsätta växa med konstant årlig tillväxttakt om 1,2 % som är lika med den historiska tillväxten för dataserien för 1950-2015. Osäkerhetsintervallen motsvarar ett antagande om att prognosvärdet för 2070 med stor sannolikhet kommer att ligga inom ett intervall om -46 % till +85 % relativt prognosbanan.

SKB väljer en trendstationär modell med linjär trend skattad på utfallsdata för 1950-2007 och ersätter för perioden 2008-2015 officiell statistik från SCB med beräknade värden. Eftersom delperioden 2008-2015 som har en kraftig uppgång i serien utesluts blir prognosbanan skiftad nedåt jämfört med om hela dataperioden hade inkluderats. SKB:s prognosbana innebär att EEF2 antas växa med en genomsnittlig tillväxttakt om 0,3%, vilket är en fjärdedel av den historiskt observerade tillväxttakten för 1950-2015. Osäkerhetsintervallen kring prognosen är mycket små och motsvarar ett antagande om att 2070 års värde kommer att ligga inom +/- 7 % från SKB:s prognos. SKB:s modell innebär vidare att den nivå som EEF2 hade 2015 enligt officiell statistik från SCB inte antas kunna inträffa under prognosperioden.

Enligt SKB:s prognos blir den odiskonterade summan av kostnader som hänförts till EEF1 för perioden 2018-2074 18,1 miljarder kronor. Om istället KI:s prognos används blir i stället motsvarande kostnad 26,9 miljarder kronor.

Diagram 7: EEF3 - Reala maskinpriser

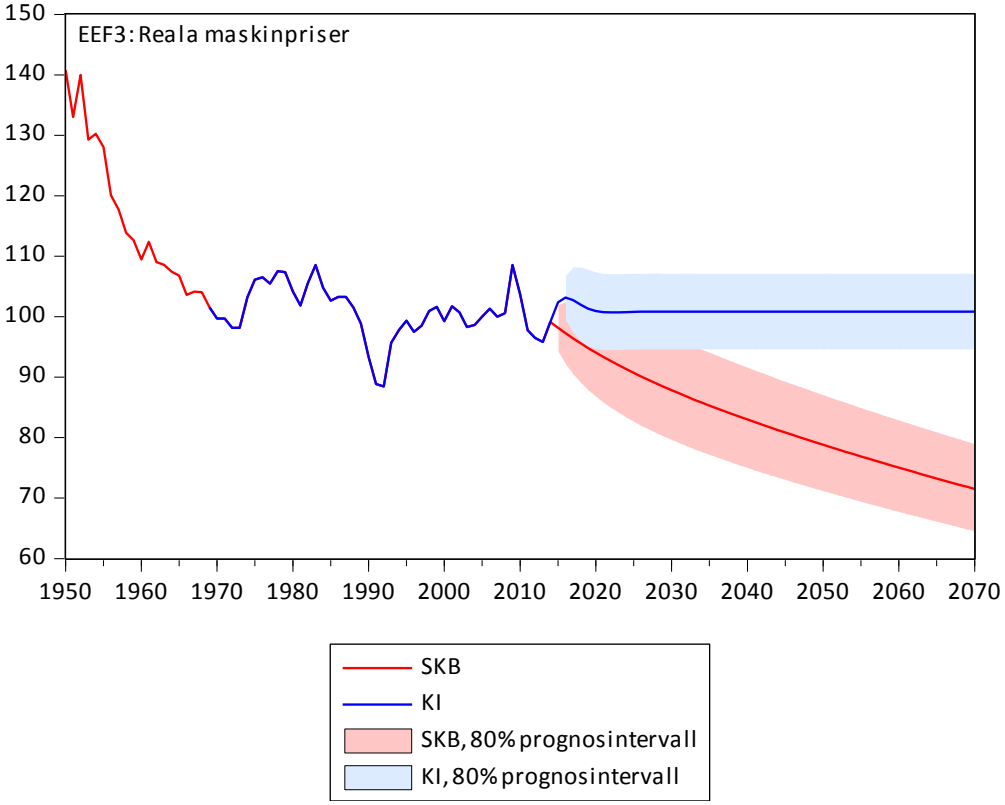

EEF3 är ett prisindex för reala maskinpriser. 19 % av de totala kostnaderna hänförs till detta index.

KI skattar för EEF3 en stationär modell på data från 1969-2015, vilket innebär att prognosen på sikt återgår till det historiska medelvärdet i serien. Osäkerhetsintervallen motsvarar ett intervall om +/- 6 % från prognosbanan.

SKB gör justeringar till KI:s dataunderlag och skattar en trendstationär exponentiell modell på data från 1950-2014. De relativa osäkerhetsintervallen kring trenden är lika KI:s, vilket är ett resultat av att båda modellerna är stationära. Anledningen till den stora skillnaden i antagen prognosbana förklaras uteslutande av att SKB inkluderar data från 1950-1968 vilken KI alltjämt förkastar[37].

Enligt SKB:s prognos blir den odiskonterade summan av kostnader som hänförts till EEF3 för perioden 2018-2074 17,0 miljarder kronor. Om istället KI:s prognos används blir istället motsvarande kostnad 20,0 miljarder kronor.

Härtill bör noteras att KI:s modellval för EEF3 skiljer sig från det som låg till grund för KI:s preliminära beräkningar, vilken redovisade en icke-stationär prognosmodell för

[37] Se stycke 3.1.3. samt Konjunkturinstitutet (2017b) för anledningarna till att denna period exkluderas.

EEF3[38]. Med KI:s preliminära prognos hade kostnaden blivit 20,4 miljarder, motsvarande 0,35 miljarder högre. Eftersom KI:s preliminära beräkningar ligger till grund för den kompletterande kostnadsberäkning som SSM begärt från SKB kan korrigeringar behöva göras till det kostnadsgrundande underlaget jämfört med det som SKB presenterat i de kompletterande beräkningarna. Hur detta hanteras i avgiftsberäkningen beskrivs i avsnitt 4.4.

Diagram 8: EEF4 - Reala byggmaterialkostnader

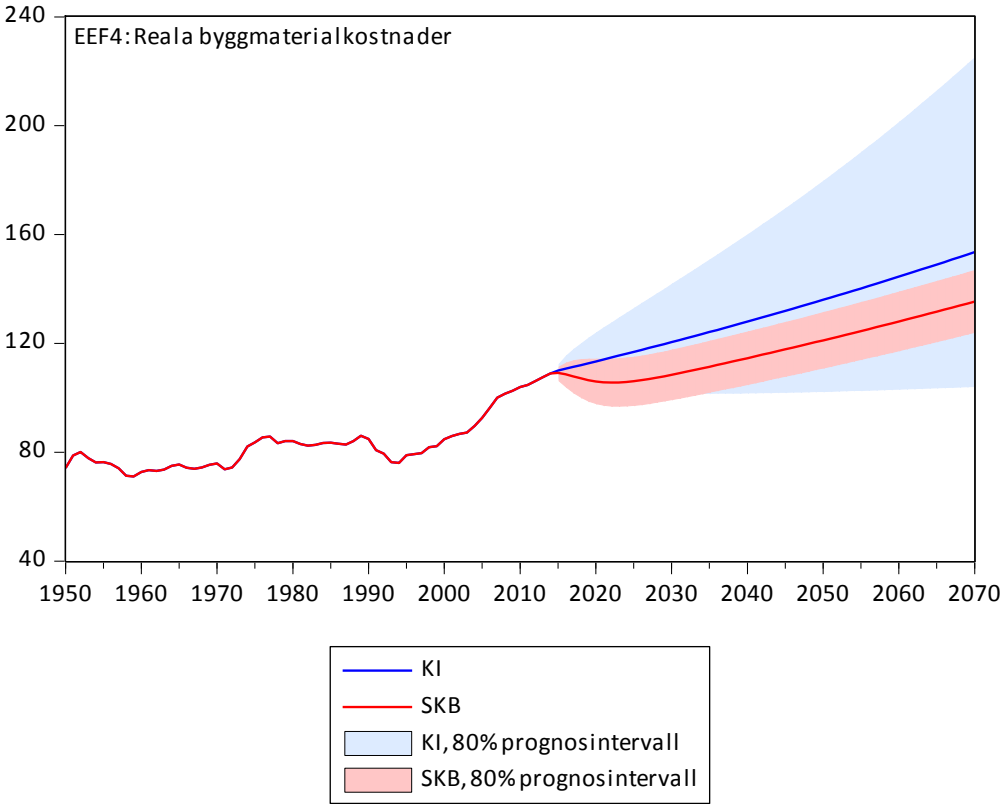

EEF4 är ett prisindex för reala byggmaterialpriser. 8 % av totalkostnaderna i projektet hänförs till detta index.

KI väljer en random walk-modell[39] med exponentiell drift vilket innebär en prognostiserad årlig utveckling om 0,61 % vilket motsvarar den historiska utvecklingen i dataserien. Osäkerhetsintervallen motsvarar en antagen prognosprecision i intervallet -32 % till +47 % i förhållande till trenden för år 2070.

SKB skattar en trendstationär exponentiell modell vilken innebär en genomsnittlig årlig tillväxt om 0,39 % för prognosperioden. Detta är ungefär två tredjedelar av den genomsnittliga historiska tillväxttakten, vilket beror på att serien antas vara stationär och

[38] KI reviderar sitt modellval till följd av att data från 1968 av misstag användes i ett stationäritetstest, vilket inkluderar ett utfallsår som KI inte anser bör användas. Se vidare Konjunkturinstitutet (2017c).

[39] Modellspecifikationen är en ARIMA(0,1,1) vilket strikt sett inte är en random walk, men har i detta fall i allt väsentligt samma egenskaper som en random walk.

därför återgår till en historisk trend. Prognosprecisionen antas vara -8 % till +9 % för år 2070.

Enligt SKB:s prognos blir den odiskonterade summan av kostnader som hänförts till EEF3 för perioden 2018-2074 7,5 miljarder kronor. Med KI:s prognos blir motsvarande kostnad 8,3 miljarder kronor.

Sammanlagd effekt på SKB:s grundkalkyler med KI:s prognoser
En omräkning av SKB:s underlag visar att KI:s prognoser för EEF1-4 resulterar i totala odiskonterade grundkostnader om 104,3 miljarder, vilket kan jämföras med 88,9 miljarder om SKB:s prognoser används. Skillnaden om 15,4 miljarder på grundkostnaden fördelar sig som följer mellan EEF1-EEF4.

Diagram 9: Skillnader grundkostnader, KI:s prognoser kontra SKB:s prognoser

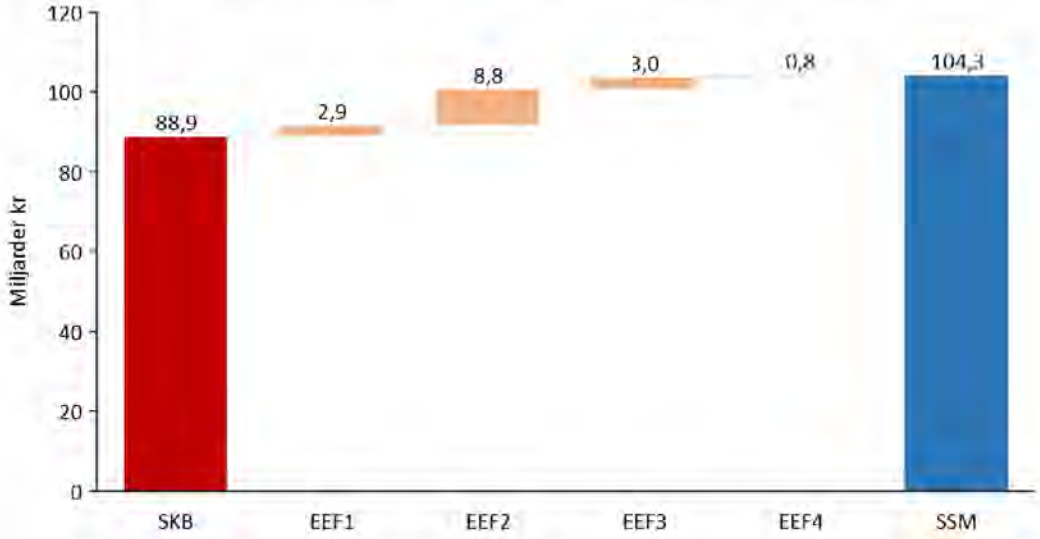

Skillnaden förklaras huvudsakligen av tre faktorer:

i. KI:s prognosmodeller för EEF1 och EEF2 har en exponentiell prognosbana till skillnad från SKB:s modeller som har en linjär prognosbana.
ii. SKB:s prognosmodeller baseras på skattningar på ett dataunderlag som exkluderar respektive inkluderar dataunderlag för EEF2 och EEF3. De historiska delperioder som SKB exkluderar har positiv tillväxt medan de delperioder som inkluderas har negativ tillväxt, vilket entydigt resulterar i lägre prognosbanor än vad som hade erhållits med KI:s dataunderlag.
iii. SKB modellerar samtliga EEF som stationära, medan KI använder icke-stationära modeller för EEF1, EEF2 och EEF4.

3.1.7. Kompletterande kostnadsberäkning från SKB

Som framgår ovan kan SSM med det underlag som erhållits från SKB i samband med Plan-granskningen på egen hand beräkna effekterna av olika EEF-antaganden på SKB:s *grundkalkyl*. Emellertid utgörs det avgiftsgrundande underlaget av medelvärdet som faller ut av SKB:s osäkerhetsmodell. Samma modell används för att räkna ut den 90:e

percentilen som tillsammans med medelvärdet ligger till grund för kompletteringsbelopp[40].

SSM har inte tillgång till SKB:s osäkerhetsmodell och kan därför inte beräkna effekterna på medelvärdet (avgiftsgrundande) och percentil 90 (grund för kompletteringsbelopp och finansieringsbelopp). Av denna anledning har SSM begärt kompletterande beräkningar från SKB som visar hur det avgiftsgrundande underlaget förändras om KI:s prognoser och osäkerhetsintervall för EEF1-EEF4 används[41]. I praktiken innebär denna begäran att SSM anmodar SKB att simulera om osäkerhetsmodellen med KI:s prognoser som inputvärden för EEF-prognoser och osäkerhetsintervall. I det som följer beskrivs det underlag som SKB inkommit med och SSM:s kommentarer kring detsamma.

Två nya alternativa kostnadsberäkningar

Till att börja med kan SSM konstatera att SKB (2017d) inkommit med ett fullständigt underlag baserat på KI:s prognosmodeller, vilket innebär att SSM nu har det material som behövs för att beräkna kärnavfallsavgifter, finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp som följer av att använda KI:s prognosmodeller. Detta är positivt eftersom det ger en komplett beskrivning av de konsekvenser som EEF har på det avgiftsgrundande underlaget vilket innebär en ökad transparens jämfört med granskningen av Plan 2013[42].

I tillägg till den kompletterande beräkning som SSM efterfrågat, baserad på KI:s prognosmodeller, presenterar SKB en ytterligare beräkning. SKB benämner denna beräkning som en ”alternativ beräkning enligt SSM:s riktlinjer med mer adekvata prognosmodeller”. Denna beräkning representerar enligt SKB de prognosmodeller ”som SKB anser borde ha valts med samma dataserier och förutsättningar som KI har haft”. SKB beskriver översiktligt de modeller som legat till grund för den alternativa beräkningen och dess effekt på kalkylen jämfört med det underlag som SKB lämnat i Plan 2016 (7,5 miljarder). SKB poängterar samtidigt att företaget inte står bakom de förutsättningar som ligger till grund för beräkningarna.

Det är med det material SKB presenterar inte möjligt för SSM att förhålla sig till den alternativa beräkning som SKB presenterat, eftersom förutsättningarna för beräkningarna inte är tillräckligt väl beskrivna för att SSM ska kunna granska dem. För att kunna granska beräkningarna bedömer SSM att SKB hade behövt presentera ett underlag motsvarande det som gjordes för SKB:s ursprungliga förslag i Plan 2016.

Bemötande av SKB:s synpunkter på kompletteringsbegäran

SKB:s svar på SSM:s kompletteringsbegäran innehåller utöver de kompletterande beräkningarna även en rad synpunkter på KI:s analys och de konsekvenser som prognoserna får för kostnadsunderlaget. SKB menar sammanfattningsvis att SSM:s riktlinjer och KI:s analys bygger på ett okritiskt förhållningssätt till data, en ogrundad föreställning att prognosmodeller ska vara exponentiella samt på stationäritetstest som leder till fel slutsatser. SSM ser anledning att kort förtydliga sin syn i dessa frågor.

Förhållningssätt till data

SSM:s utgångspunkt är att kvalitetssäkrad officiell statistik ska användas. Om data misstänks vara felaktiga bör man med hjälp av SCB försöka utreda frågan och, om så

[40] Se stycke 3.2.1 för en beskrivning av SKB:s osäkerhetsmodell

[41] Se SKB (2017b)

[42] I granskningen av Plan 2013 illustrerades bara påverkan på SKB:s grundkalkyler, vilket inte visar de fullständiga konsekvenserna av ändrade EEF-antaganden.

krävs, och är möjligt, förbättra dataunderlaget. Detta innebär då rimligen att *hela* dataunderlaget utreds. Att bortse från utfallsdata för selektivt utvalda delperioder och ersätta dessa med beräknade värden är inte en framkomlig väg.

Linjär kontra exponentiell trend
SSM:s riktlinjer att prognoserna för EEF1-EEF4 ska baseras på exponentiell trend grundas på etablerad ekonomisk teori och prognosmetoder. Se avsnitt 3.1.4 för en utförlig diskussion.

Stationäritet
Konjunkturinstitutet (2017c) bemöter i en separat bilaga SKB:s kritik av KI:s prognosmetod. Kritiken gällande KPSS-testet visar sig huvudsakligen vara irrelevant eftersom den bygger på ett missförstånd av hur KI:s testprocedur gått till.

SKB ifrågasätter användandet av random walk-modeller då de är känsliga för start- och slutvärde. Problemet illustreras av SKB genom att konstatera att prognosen för EEF2 har ett ca 50% högre slutvärde i Plan 2016 jämfört med Plan 2013. SSM har ingen invändning mot SKB:s beskrivning av random walk modeller. Det är odiskutabelt så att dessa modeller är känsliga för start- och slutvärdet i skattningsperioden[43], vilket innebär att prognoserna kan variera kraftigt om utfallsdata gör det. Detta får anses vara en svaghet om syftet är att erhålla stabila prognoser. SSM menar dock att stabilitet inte bör komma på bekostnad av att göra bästa möjliga prognoser som beaktar de osäkerheter som finns. Random walk-modeller är inte något som eftersträvas av varken SSM eller KI, utan ett val som görs baserat på de egenskaper som dataserierna haft historiskt, och således en följd av den metod som SKB valt för EEF.

3.1.8. Myndighetens bedömning

SSM anser att det finns väsentliga brister i det arbete som SKB presenterar för EEF i Plan 2016. Bristerna leder enligt SSM till en underskattning av de framtida kostnaderna och osäkerheten kring dessa. Om kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp baseras på detta underlag kommer därför finansieringsbehovet att underskattas. SSM anser följaktligen inte att det underlag som presenterats i Plan 2016 kan ligga till grund för avgiftsberäkningen.

I den samrådsprocess som hållits mellan SKB och SSM inför Plan 2016 har SSM varit tydlig med att underlaget i Plan 2016 kommer att granskas utifrån de riktlinjer som fastställts för EEF, och att myndigheten kan komma att göra en egen bedömning av EEF om riktlinjerna inte följs. Samtidigt ska noteras att SSM:s riktlinjer representerar en yttre ram för EEF-arbetet och därför inte i sig leder till unika prognosmodeller. Tvärtom finns utrymme att inom SSM:s riktlinjer göra olika bedömning av den framtida EEF-utvecklingen så länge ett antal, få men viktiga, principer uppfylls.

SKB har i sitt svar på kompletterande begäran presenterat alternativa prognoser för EEF jämfört med de som användes i Plan 2016. SKB menar att dessa prognosmodeller är framtagna i enlighet med SSM:s riktlinjer, men att de på vissa punkter gör andra modellval än de som KI gjort. SSM har inte haft möjlighet att granska underlaget eftersom det är för översiktligt beskrivet och dessutom har inkommit i ett sent skede. SSM kan därför heller inte dra några slutsatser om, eller hur väl, SKB:s alternativa prognoser uppfyller riktlinjerna. För att SSM ska ha möjlighet att granska och beakta SKB:s

[43] Drift-termen i en random walk motsvarar den genomsnittliga historiska tillväxttakten i en dataserie, vilket med nödvändighet innebär att prognosbanan går genom första och sista utfallsvärdet.

alternativa beräkningar krävs att SKB kommer in med ett mer detaljerat underlag, vilket t.ex. kan lämnas i samband med företagets remissvar.

SKB har även lämnat in en kostnadsberäkning baserat på KI:s prognoser som är framtagna enligt SSM:s riktlinjer. SKB är på ett antal punkter kritiska till de modellval KI gjort och de konsekvenser de medför.

SSM har sammanfattningsvis haft möjlighet att granska underlaget till två av kostnadsberäkningarna som inkommit från SKB: dels kostnadsunderlaget som bygger på SKB:s prognoser från Plan 2016 vilket inte uppfyller SSM:s riktlinjer för EEF, dels det kostnadsunderlag som bygger på KI:s prognoser gjorda i enlighet med SSM:s riktlinjer. SSM har inte haft möjlighet att granska de alternativa beräkningar som enligt SKB uppfyller riktlinjerna med det underlag som SKB hittills presenterat.

Myndighetens slutsats blir därför att den kostnadsberäkning som SKB lämnat in baserat på KI:s prognoser ska ligga till grund för beräkning av kärnavfallsavgifter, finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp. Se avsnitt 4.4 för en beskrivning av beräkningsförutsättningarna med avseende på EEF.

3.2. Osäkerhetsanalys

I följande kapitel redogörs för SSM:s granskning av osäkerhetsanalysen i Plan 2016. Först görs en beskrivning av SKB:s metod och beräkning, sedan följer myndighetens granskningssynpunkter och slutligen presenteras myndighetens bedömning. Resultatet av granskningen bygger till stor del på rapporten ”Granskning av SKB:s osäkerhetsanalys för kostnader i finansieringssystemet för kärnkraftens radioaktiva restprodukter” som slutfördes och överlämnades till SKB i februari 2017[44]. SKB har getts möjlighet att kommentera resultatet i granskningsrapporten men har valt att inte inkomma med synpunkter. SSM har i år, liksom vid föregående granskning, tagit stöd av konsulter från NTNU. NTNU har specialistkunskap kring kostnadsestimering och osäkerhetsanalyser i stora infrastrukturprojekt. I sammanhanget skall sägas att varken NTNU eller SSM har haft full tillgång till den fullständiga beräkningsmodellen, utan granskningsarbetet har utgått ifrån publika beskrivningar av modellen, möten med SKB och erhållna kompletteringar på underlag efter begäran från myndigheten. Att myndigheten saknar tillgång till simuleringsmodellen innebär att det inte är möjligt att fullt ut verifiera beräkningarna. Dessutom är det inte möjligt att genomföra alternativa simuleringar med ändrade antaganden utan att begära underlag från SKB.

3.2.1. Beskrivning av osäkerhetsanalysen

För att erhålla ett osäkerhetspåslag på grundkostnaderna samt kostnadsunderlag för beräkning av kompletteringsbelopp, så används en beräkningsmetod som av SKB benämns ”successiv kalkyl”. Den successiva kalkylen består av två delar i kombination: en modifierad version av den successiva principen och en stokastisk beräkningsmetod.

Den successiva principen utvecklades på 70-talet av Steen Lichtenberg vid Danmarks Tekniska Högskola och är en metod för att systematisk identifiera och värdera osäkerheter i projekt. I teorin har metoden som grund att identifiera, bedöma och stegvis bryta ned osäkerheter. De faktorer som har störst osäkerhet specificeras eller ombedöms successivt, vilket fortsätter tills det bidrar till väsentlig osäkerhetsreducering. Centralt för arbetet är en arbetsgrupp, av SKB benämnd ”analysgrupp”, som är sammansatt enligt vissa kriterier

[44] SSM (2017a)

beroende på programmets typ och inriktning. En av arbetsgruppens roller är att inventera osäkerheter och i SKB:s analysgrupp sker inventering av de generella osäkerheterna genom diskussioner inom sex fördefinierade områden: samhälle, ekonomi, genomförande, organisation, teknik och kalkylering. Förutom generella osäkerheter finns även osäkerheter som bara påverkar ett enda kalkylobjekt i programmet. Totalt finns 99 osäkerhetsfaktorer, varav 52 är objektspecifika och 47 är generella. SKB har även definierat ett antal fasta förutsättningar som har till syfte att avgränsa analysen. Analysgruppen ska inte ta upp osäkerheter som faller utanför de ramar som de fasta förutsättningarna ger.

Arbetsgruppen har också som roll att värdera de identifierade osäkerheterna. Detta sker genom en trepunktsskattning, där lågvärde, troligt värde och högvärde bedöms för varje osäkerhet. Bedömningarna är alltså analysgruppens egna subjektiva värderingar, dock givetvis baserat på den erfarenhet och bakgrund som varje deltagare har. För de osäkerheter som bara påverkar ett kalkylobjekt innebär SKB:s tillämpning av den successiva principen att det mest troliga värdet kommer från den tekniska beräkningen i grundkalkylen, analysgruppen gör alltså ingen skattning av denna parameter. SKB anser att analysgruppen inte har den tekniska bakgrund som krävs för att göra bedömning om troligt värde för objekten. För de variationer som rör EEF gör analysgruppen heller ingen bedömning, utan dessa bedömningar kommer från de konfidensintervall som beräknas i prognosmodellen för EEF. För de generella osäkerheterna ansätts troligt värdet till noll, eftersom dessa är definierade relativt objekten. Ett troligt värde på noll innebär således att det inte föreligger någon avvikelse från det definierade villkoret. Konfidensgraden i Plan 2016, liksom Plan 2013, för låg- och högvärde är 1 % respektive 99 %. För de flesta variationer görs bedömningar för hög- och lågvärde som procentuella påslag eller avdrag på kostnader.

Den probabilistiska beräkningsdelen i osäkerhetsanalysen görs i en Excelmodell utvecklad av SKB. Excelmodellen har till uppgift att beräkna fördelningsfunktioner för respektive variation och utföra Monte Carlo-simuleringar för att erhålla en sannolikhetsfördelning för kostnaderna i programmet. Utanför Excelmodellen sker summering av respektive variations hög- och lågvärde som indata till den probabilistiska beräkningsdelen. SKB använder två typer av fördelningsfunktioner; betafördelning och diskret fördelning.

De diskreta fördelningarna används i de fall bedömningar görs på sannolikheten för ett visst utfall, exempelvis risken för ändring av strategi för hantering av reaktortankarna vid avvecklingen. I detta exempel har analysgruppen gjort bedömningen att sannolikheten för händelsen är 27,5 % och att detta medför diverse kostnadseffekter på olika delar i programmet. En kombination av båda fördelningarna används för att beskriva sannolikheten för ett visst utfall i kombination med effekten betingat händelsen, exempelvis risken att tillstånd inte erhålls för att bygga Kärnbränsleförvaret i Forsmark. Sannolikheten för händelsen bedöms av analysgruppen till 1:50 och effekten, att hela programmet skjuts framåt i tiden, bedöms enligt lågalternativet till 7 år och enligt högalternativet till 25 år.

Den stokastiska adderingen i Excelmodellen sker genom Monte Carlo-simulering. Varje variation antas vara en stokastisk variabel och utfallet för varje stokastisk variabel bestäms av ett slumptal. SKB har även identifierat beroenden mellan vissa generella variationer. Som input till beräkningsmodellen ansätts därmed en korrelationsfaktor mellan en eller flera av de generella variationer som bedöms samvariera i någon grad. Då utfall för alla stokastiska variabler har erhållits summeras utfallen för respektive objekt. Detta upprepas 2000 gånger för att erhålla en sannolikhetsfördelning som kan visas som en S-kurva (se principiell figur nedan).

När utfallet för en generell variation beräknas i en simuleringscykel tas även hänsyn till utfallet av objektsvariationen i den aktuella beräkningscykeln. Detta görs genom att utfallet för den generella variationen multipliceras med en faktor som utgör förändringen mellan den simulerade objektkostnaden och referensvärdet för samma objekt i aktuell simuleringscykel. SKB benämner denna faktor som ”skalfaktor”.

Simuleringen upprepas för sex olika diskonteringsräntor mellan noll och fem procent, där räntan antas konstant över tiden. Samma slumptalsuppsättning används för simulering av olika diskonteringsräntor. Modellens uppbyggnad är sådan att simuleringarna inte görs på tidsfördelade kassaflöden, vilket betyder att resultat erhålls som en summa för respektive objekt.

Skillnaden mellan grundkostnaden och medelvärdet av utfallet i osäkerhetsmodellen benämns av SKB för ”osäkerhetspåslag” (den blå pilen i figuren nedan). I praktiken liknar detta närmare ett förväntat påslag. Osäkerheten i beräkningen av kostnaderna mäts istället med vilken standardavvikelse som föreligger kring medelvärdet av simuleringarna.

I osäkerhetsmodellen beräknas även kompletteringsbeloppet, som utgörs av skillnaden mellan kostnaderna för en viss konfidensgrad och kostnaderna för medelvärdet (den gröna pilen i figuren). Både osäkerhetspåslaget och kompletteringsbeloppet beräknas för olika diskonteringsräntor, så att det vid avgiftstillfället kan nuvärdesberäknas med en genomsnittlig ränta.

Figur 2: Princip för beräkning av osäkerhetspåslag och kompletteringsbelopp

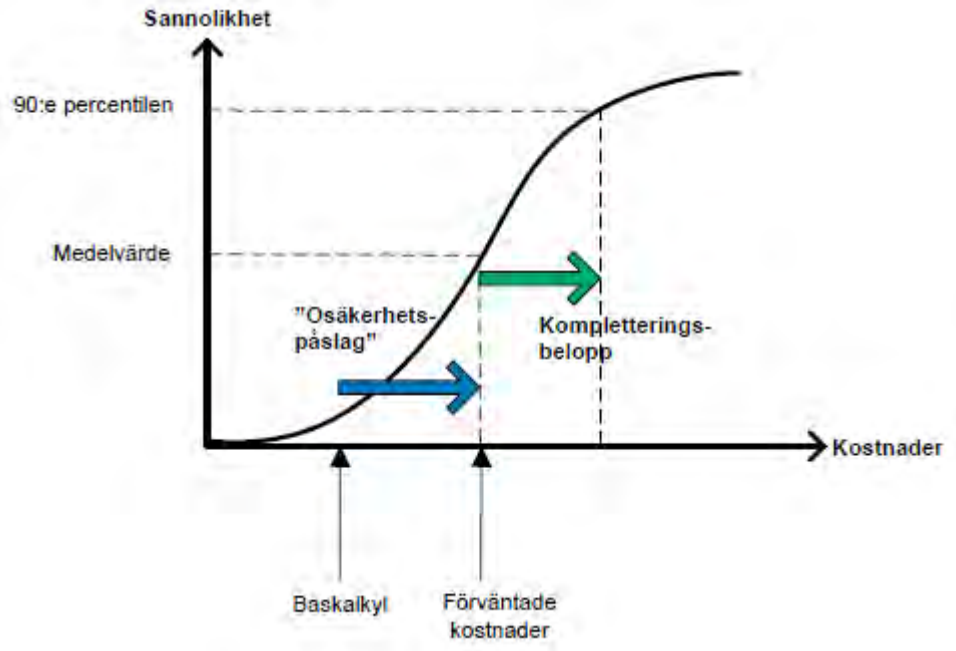

3.2.2. Fasta förutsättningar

I SKB:s tillämpning av den successiva principen används ”fasta förutsättningar” i syfte att begränsa analysgruppens arbete. Analysgruppen ska inte identifiera och bedöma osäkerheter som faller utanför de ramar som de fasta förutsättningarna definierar. Ett exempel på en fast förutsättning är ”enbart kostnadssidan”, vilket innebär att osäkerhetsanalysen enbart ska omfatta risker kopplat till kostnaderna i programmet och inte risker på tillgångssidan. Ett annat exempel är ”mängden använt kärnbränsle”, dvs. mängden använt kärnbränsle ska inte kunna variera. Genom att använda fasta förutsättningar blir faktorer som skulle kunna tolkas som osäkerheter inte kvantifierade och ingår således inte i underlaget för beräkning av avgifter och säkerheter. Detta betyder att om en på förhand definierad fast förutsättning i praktiken skulle visa sig vara osäker så är risken stor att de beräknade avgifterna inte täcker de extra kostnader som kan uppstå. SKB beskriver att de förutsättningar som används ska vara väl underbyggda och inte baseras på subjektiva bedömningar. Totalt används 11 fasta förutsättningar i Plan 2016.

I granskningen av Plan 2010 hade SSM synpunkter på användandet av fasta förutsättningar. Myndigheten ansåg då, med stöd av NTNU, att de kan vara rimligt att begränsa osäkerhetsanalysen på detta sätt om någon aktör går in och garanterar finansiering eller tar på sig det fulla ansvaret om de fasta förutsättningarna bryts. Myndigheten ansåg vidare att SKB tydligare bör definiera och motivera de fasta förutsättningarna som finns i analysen[45], något som också framfördes vid samrådsmötet den 15 april 2016.[46] SSM vidhåller att det kan vara rimligt att begränsa analysen men det ska då finnas tydliga ramar för vad som styr begräsningen så att antagandena blir transparanta.

[45] SSM (2011)

[46] SKB (2016b)

De förutsättningar som gäller vid beräkning av kärnavfallsavgifter och säkerheter bestäms i huvudsak av finansieringslagen med tillhörande finansieringsförordning. Vad som avses med allmänna skyldigheter för tillståndshavarna definieras i kärntekniklagen. Även atomansvarighetslagen (1968:45) styr omfattningen, exempelvis vad gäller tillståndshavarnas skyldigheter vid kärnteknisk olycka. Det är således dessa lagar och förordningar som styr omfattningen på de kostnadsberäkningar som ska lämnas in. Det är myndighetens bedömning att fasta förutsättningar är rimligt att använda om de går att motivera utifrån bestämmelserna i dessa lagar och förordningar. Tabell 9 är en genomgång av SKB:s fasta förutsättningar och en bedömning huruvida de uppfyller detta villkor.

Tabell 9 SSM:s kommentarer till fasta förutsättningar i osäkerhetsanalysen i Plan 2016

Fast förutsättning	*Fast förutsättning enligt SSM*	*Kommentar*
Enbart kostnadssidan	Ja	SKB motiverar förutsättningen utifrån rollfördelningen mellan myndigheterna och industrin. I finansieringsförordningen finns bestämmelser om finansiering av hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet. Förordningen bestämmer att en kostnadsberäkning ska lämnas in till SSM vart tredje år, där bland annat grundkostnaden för samtliga reaktorinnehavare ska anges. Grundkostnaden definieras som summan av de förväntade kostnaderna för åtgärder och verksamhet som avses i 4 § 1-3 finansieringslagen. Vidare definieras kompletteringsbeloppet i 2 § finansieringsförordningen som ett belopp som motsvarar en skälig uppskattning av kostnader som avses i 4 § 1-3 finansieringslagen och som kan uppkomma till följd av oplanerade händelser. Det är därför rimligt att SKB genomför osäkerhetsanalysen med avseende på kostnadssidan.
Samhället	Eventuellt	SKB hävdar att detta får anses var en naturlig fast förutsättning som inte kräver närmare förklaring. Här kräver SSM i första hand en förklaring av vad som menas med ”rådande samhällssystem och finansiella institutioner antas bestå” och i andra hand en motivering till varför SKB anser denna förutsättning vara fast.
Svenska kärnkraftverk	Ja	I 5 a § kärntekniklagen anges att det är förbjudet att utan särskilt tillstånd av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i Sverige slutförvara eller i avvaktan på slutförvaring mellanlagra kärnavfall eller kärnämne som inte är avsett användas på nytt, om avfallet eller ämnet kommer från en kärnteknisk anläggning eller annan kärnteknisk verksamhet i ett annat land. Omhändertagandet av radioaktiva restprodukter härrörande från svensk kärnkraft är därför rimligt att använda som antagande.
Inom Sveriges gränser	Ja	Enligt ovanstående skrivning i kärntekniklagen kan analysen begränsas till att avse omhändertagande som sker inom Sveriges gränser.
Mängden använt kärnbränsle	Nej	Enligt regeringens proposition ska varje reaktor, som inte permanent ställts av, anses ha en total drifttid om 50 år, och en återstående driftstid om minst sex år, om det inte finns skäl att anta att driften kan komma att upphöra dessförinnan. Vidare anger förordningen att en reaktorinnehavare ska ange hur mycket energi som den planerar att leverera. Det är tydligt att 50 år ska gälla som driftscenario för varje reaktor men det finns ingen bestämmelse om att den mängd kärnbränsle som faller ut av kärnkraftsföretagens prognoser på leverans av el ska vara fast vid beräkning av kostnader.

Fast förutsättning	*Fast förutsättning enligt SSM*	*Kommentar*
		En reaktors leverans av el under en viss period är beroende av reaktorns tillgänglighet under samma period. Att kärnkraftsbolagens elproduktion inte når de nivåer som prognostiserats är sedan tidigare känt[47]. Således är det rimligt att anta ett scenario där den verkliga mängden använt kärnbränsle blir lägre än vad som faller ut av de planer på elleverans som bolagen gör. På kostnadssidan i programmet kan detta eventuellt betraktas som en möjlighet istället för en risk eftersom lägre mängder bränsle medför lägre kostnader för hantering och slutförvaring.
Typ av kärnbränsle	Nej	SKB hävdar att utgångspunkten är kärnkraftsföretagens prognoser där nuvarande reaktortyper används, som ger upphov till BWR- och PWR-avfall. Scenariot som skulle innebära att ny typ av bränsle skulle behöva omhändertas är endast aktuellt om nya reaktorer byggs. Det är således denna sannolikhet som är intressant. Även om kärnkraftsbolagens nuvarande prognoser medger att detta inte är aktuellt, kan inte ändrade förutsättningar uteslutas i framtiden. Lagen medger att nya reaktorer får uppföras för att ersätta avställda reaktorer. Detta kan betraktas som osannolikt, men inte omöjligt.
Reaktorhaveri	Nej	SKB anser att kostnader som faller ut av ett reaktorhaveri inte ska täckas av medel i kärnavfallsfonden utan av ägarna till anläggningarna själva, vilket stämmer enligt atomansvarighetslagen. Detta avser framför allt direkta kostnader, exempelvis extra kostnader för omhändertagande av skadat bränsle. Däremot finns indirekta kostnader som kan påverka kostnader för avveckling och slutförvaring. NTNU pekar på att ett reaktorhaveri med hög sannolikhet kommer betyda ett skifte i samhällsvärderingar, vilket leder till högre säkerhetskrav på alla delar i programmet, vilket i slutändan troligen innebär kostnadsökningar för dessa åtgärder. Här vill SSM se en diskussion kring effekten av en olycka på programmets olika delar.
KBS-3-metoden	Nej	Diskussioner har förts om olika metoder för att ta hand om det använda kärnbränslet, såsom djupa borrhål och transmutation. KBS-3 är dock den metod som föreslås och SKB har lämnat ansökan enligt miljöbalken för KBS-3-systmet. I juni 2016 tillstyrkte SSM att mark- och miljödomstolen bedömer slutförvarssystemet som en tålig verksamhet[48]. SKB motiverar förutsättningen dels med att KBS-3-metoden är så långt framme att det i praktiken blir omöjligt att införa andra metoder och dels att det är omöjligt att ställa det mycket detaljerade kostnadsunderlag som föreligger KBS-3-metoden mot en alternativ metod. För det första finns det inga garantier för att KBS-3-metoden med säkerhet kommer fungera som tänkt. SSM bedömer att SKB har förutsättningar att uppföra och driva hela slutförvarsystemet på ett strålsäkert sätt och att SKB iakttagit bestämmelser om bästa möjliga teknik vid utvecklandet av

[47] SSM (2016b)

[48] SSM (2016a)

Fast förutsättning	*Fast förutsättning enligt SSM*	*Kommentar*
		den föreslagna metoden för slutförvar av använt bränsle. Detta lämnar dock inga garantier för att metod och teknik med säkerhet kommer fungera som tänkt. För det andra kan inte komplexiteten i uppgiften att ta fram alternativa kostnadsunderlag begränsa riskbedömningen och därmed bedömning av de verkliga kostnaderna i programmet.
Ingen förlängd övervakning	Ja	Enligt 11 § finansieringslagen upphör tillståndshavarens skyldigheter att betala kärnavfallsavgift och ställa säkerhet när tillståndshavaren har fullgjort samtliga sina skyldigheter enligt 10 § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet eller har medgivits befrielse från dem. I praktiken innebär detta till dess att allt kärnämne och kärnavfall placerats i ett slutförvar och slutligt förslutits – då övergår ansvaret till staten. Detta blir därmed sluttidpunkten för kostnadsberäkningen. Att anta en längre övervakningsperiod kan givetvis göras, men detta faller isåfall utanför finansieringslagens omfattning.
Inget återtagande av deponerade kapslar	Nej	I Plan 2013 hävdar SKB att det inte kommer finnas säkerhetsskäl att efter deponering (innan förslutning) återta kapslar. Detta med hänsyn till att tillståndsrådgivningsprocessen är så rigorös. Samtidigt beskrivs, i SKB:s Fud-program 2016[49], att det kan finnas situationer där återtag kan bli aktuellt. Frågan är komplicerad. För det första är det oklart om det kommer vara tekniskt möjligt att, om så krävs, återta kapslar. SKB beskriver att det är principiellt möjligt att både före och efter förslutning, återta kapslar. För att möjliggöra återtag krävs dock viss teknikutveckling. Å andra sidan, om det skulle uppstå en situation som av säkerhetsskäl kräver återtag, så får detta anses vara en uppgift som *måste* lösas. Därför anser myndigheten att detta scenario inte går att utesluta.
Prisnivå januari 2016	e.t.	SSM kan inte se hur prisnivån påverkar analysgruppens bedömningar av risker kopplat till kostnader, utan får anses vara en beräkningsförutsättning.

3.2.3. Antal variationer och samvariation

Som nämnts tidigare används totalt 99 osäkerhetsfaktorer i osäkerhetsanalysen, varav 52 är objektspecifika och 47 är generella. Jämfört med Plan 2013 beskriver SKB följande förändringar:

- Två nya variationer har tillkommit (deponeringstakt och samarbete Posiva)
- En variation har utgått (begränsningar i temperaturen för bufferten)
- Tre variationer har slagits samman (marknadssituation vid upphandling av inkapslingsanläggning, kärnbränsleförvaret, SFR och SFL)

Vad SSM kan uttyda av underlaget i Plan 2016 har även ytterligare tre objektvariationer tillkommit, som tidigare var en del av variationen drift av laboratorier (802) :

- Förstudier, teknikutveckling och säkerhetsanalyser för Kärnbränsleförvaret (802)

[49] SKB (2016a)

- Förstudier, teknikutveckling och säkerhetsanalyser för SFR rivningsavfall (813)
- Förstudier, teknikutveckling och säkerhetsanalyser för SFL (822)

Nettoeffekten blir således att det totala antalet variationer har ökat med två stycken mellan Plan 2013 och Plan 2016. Till skillnad från föregående kostnadsredovisning, har i årets Plan 2016 även korrelationer lagt in för 16 av de generella variationerna och fyra av objektsvariationerna. Korrelationen har ansats antingen i grupper om två eller fyra variationer med en faktor mellan 0,5 och 1,0.

Att använda 99 variationer får i alla sammanhang anses vara ett stort antal och SSM har vid tidigare granskningar av Plan riktat kritik mot det stora antalet variationer. Steen Lichtenberg och Lorens Borg skriver i sin granskningsrapport av Plan 2010:

> *Ett så stort antal bedömningar bidrar inte mycket till att höja resultatets kvalitet. Detta beror på att ömsesidiga beroenden inte identifieras. Det stora antalet kan istället skugga ett antal viktiga gemensamma bakomliggande osäkerhetsfaktorer … Typiskt dominerar ca. tio osäkerhetsfaktorer resultatets totala osäkerhet. Om man fördubblar detta antal (med oändrad relativ spridning och oändrad förutsättning om oberoende), halverar man principiellt den totala variansen. Med detta förfarande ökar de potentiella inbördes beroendena och motsvarande kovarianser. Därför är den lägre varianssumman för liten. I det här fallet tredubblar man antalet. Här återfinns sannolikt en väsentlig orsak till den lilla osäkerheten i SKB:s resultat.*[50]

Effekten av att dela in en osäkerhetsfaktor i flera illustreras principiellt i figuren nedan. Figuren visar hur den totala beräknade standardavvikelsen påverkas om en given osäkerhetsfaktor delas in i flera ömsesidigt okorrelerade osäkerhetsfaktorer med bibehållen total spridning. Annorlunda uttryckt besvarar figuren frågan ”hur mycket underskattas standardavvikelsen om en osäkerhetsfaktor felaktigt delas in i flera oberoende osäkerhetsfaktorer?”.

[50] Lichtenberg & Borg (2011)

Figur 3 standardavvikelse som funktion av antal oberoende delelement

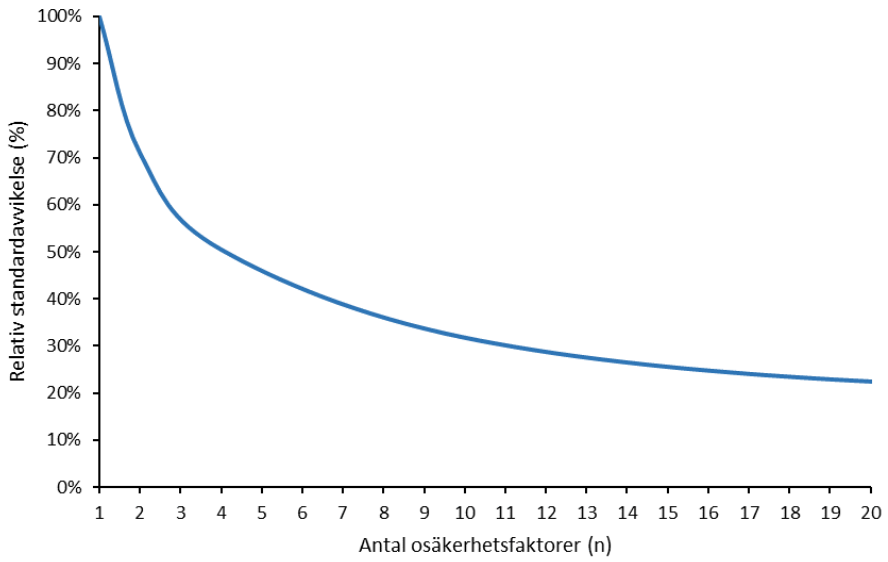

Källa: SSM (2017a)

Som framgår av figuren avtar den beräknade standardavvikelsen snabbt, och redan efter en indelning av den ursprungliga variationen i fyra oberoende variationer har standardavvikelsen halverats, jämfört med om osäkerheten hade modellerats med en variation. Detta innebär att felaktiga antaganden om oberoende variationer kommer att få betydande effekt på bedömningen av den totala osäkerheten. De är därför av stor vikt att de samband som kan finnas mellan variationer identifieras och hanteras på ett korrekt sätt i osäkerhetsanalysen.

Det stora antal variationer som används i osäkerhetsanalysen gör att standardavvikelsen sannolikt underskattas. Detta problem kan principiellt hanteras på två sätt beroende på hur starkt variationerna bedöms samvariera; dels finns det variationer som förefaller reflektera samma underliggande osäkerhetsfaktor och därför skulle kunna slås samman (motsvarande fullständig korrelation), dels finns det ytterligare variationer som bör antas vara korrelerade i viss grad.

Sammanslagning av variationer

Vid samrådsmötet den 15 april 2016[51] samt i SSM:s granskningsrapport av osäkerhetsanalysen i Plan 2013[52], redogjordes för exempel på grupper av generella variationer som SKB bör överväga att slå samman till en variation, se tabellen nedan. Gemensamt för dessa variationer är att de, att döma från analysgruppens och SKB:s egna beskrivningar, drivs av samma underliggande osäkerhetsfaktorer.

I Plan 2016 har SKB för marknadssituation vid upphandling (210, 309 och 310) valt att slå samman dessa. För de två grupperna av variationer som rör projektledningsförmåga (206, 207, 305 och 306) och projekteringsunderlag (208, 209, 207 och 308) har SKB valt att ansätta en inbördes korrelationsfaktor om 0,5.

[51] SKB (2016b)

[52] SSM (2017a)

Tabell 10: Tidigare påpekanden om variationer som enligt SSM bör kunna slås samman

Variationer i Plan 2013	*SSM:s bedömning inför Plan 2016*	*SKB:s åtgärd i Plan 2016*
Marknadssituation vid upphandling (nr 210, 309, 310)	Tre variationer kan slås samman till en	Sammanslaget till 1 variation
Projektledningsförmåga (nr 206, 207, 305, 306)	Fyra variationer kan slås samman till en	Korrelationsfaktor om 0,5 har ansats
Projekteringsunderlag (nr 208, 209, 307, 308)	Fyra variationer kan slås samman till en	Korrelationsfaktor om 0,5 har ansats

SSM ser positivt på strävan att reducera antalet variationer, detta har dock utförts i mycket begränsad utsträckning. För att sammanslagning av variationer ska ge effekt på standardavvikelsen bör antalet variationer reduceras i betydligt högre grad.

Korrelation mellan variationer

Som tidigare nämnts har SKB lagt in korrelationssamband mellan vissa variationer i Plan 2016, vilket är ett bra första steg. Även här är dock omfattningen begränsad då endast 20 av 99 variationer berörs av någon form av korrelation. Det finns starka skäl att anta att flera ytterligare variationerna är korrelerade i varierande grad. Här kan exempelvis nämnas objektsvariationerna som avser bedöma osäkerheten i omfattningen av kostnader för avvecklingen av de fyra kärnkraftverken Forsmark, Ringhals, Oskarshamn och Barsebäck. I osäkerhetsanalysen presenteras dessa som sex variationer (901, 904, 905, 906, 907, 908), varför det för en läsare av Plan-rapporten är naturligt att anta att dessa hanteras som sex variationer även i den stokastiska simuleringen. Emellertid framgår det av simuleringsmatrisen att varje avvecklingsvariation delas in i fyra variationer, en för varje kärnkraftverk. Detta innebär att de sex variationerna som beskrivs i Plan-rapporten blir 24 variationer i simuleringsmodellen. Vidare antas dessa 24 variationer vara fullständigt okorrelerade, vilket med stor sannolikhet får betydande effekter på standardavvikelsen.

SSM ställer sig frågande till att osäkerheten i kostnader för exempelvis avvecklingsförberedelser, nedmontering, rivning och återställning skulle vara oberoende mellan kärnkraftverken, vilket är implikationen av antagandet. Tvärtom finns det anledning att förvänta sig att stora delar av avvecklingsarbetet påverkas av samma riskfaktorer, vilket även SKB kommenterar i underlaget:

> ”Avvecklingen och rivningen av kärnkraftverken är uppdelad per kärnkraftverk, vardera med sex objekt. I de flesta fall hanteras riskbilden lika mellan kärnkraftverken, men då antagandena mellan de platsspecifika studierna eller andra förutsättningar skiljer sig något finns några undantag. Även när i tiden avvecklingen planeras kan ha betydelse för osäkerhetsbedömningen. Vanligtvis presenteras resultaten sammanslaget för de fyra kärnkraftverken”

Givet att riskbilden huvudsakligen delas mellan kärnkraftverken, med några undantag för platsspecifika faktorer och hur avvecklingarna ligger i tiden, menar SSM att ett bättre antagande är att dessa variationer är starkt korrelerade (eller till och med kan slås ihop) i osäkerhetsanalysen.

3.2.4. Konfidensintervall för värdering av osäkerheter

En av analysgruppens roller i arbetet med den successiva kalkylen är att värdera de osäkerheter som gruppen har identifierat. Analysgruppen bedömer storleken på osäkerheter genom en trepunktsskattning, där minvärde, troligt värde och maxvärde bedöms för varje osäkerhet som tidigare identifierats. SKB:s tillämpning av den successiva principen innebär att för objekten anges troligt värdet av den tekniska beräkningen från grundkalkylen. Med andra ord gör analysgruppen ingen skattning av troligt värde. För de generella osäkerheterna ansätts troligt värdet till noll eftersom generella osäkerheter är definierade som en ökning utöver objektsosäkerheterna.

För att värdering av osäkerheter ska ha betydelse måste analysgruppens bedömningar göras vid ett förutbestämt konfidensintervall. I osäkerhetsanalysen för Plan 2016, liksom i Plan 2013, görs bedömningen för lågvärdet och högvärdet vid en sannolikhet på 1:100. Antagandet innebär att det är 1 % sannolikhet att utfallet inte överstiger lågvärdet och 99 % sannolikhet att utfallet inte överstiger högvärdet.

Att värdera osäkerheter vid en given sannolikhet är en svår uppgift. Dels krävs för uppgiften relevant erfarenhet men även en viss grad av statistisk kunskap. NTNU beskriver experiment som gjorts i värderingspsykologi där personer angett samma storhet vid 70:e, 80:e och 90:e percentilen. Baserat på NTNU:s erfarenhet är det svårare för personer att göra bedömningar vid sannolikheten 1:100 än vid 1:10. Förklaringen ligger i ”mindset” hos personerna som gör värderingen. Personer kan ha erfarenhet av 10 projekt, men ytterst få har erfarenhet av 100. Det är helt enkelt svårt att greppa innebörden av en sådan extrem händelse som representeras av den 99:e percentilen[53]. Risken är därmed att de modellerade fördelningsfunktionerna får för korta ”svansar”, dvs. kostnadseffekten av extrema händelser underskattas i analysen.

Redan vid samrådsmötet den 15 april 2016 framförde SSM muntligen att SKB bör överväga att ändra konfidensnivån för skattning av hög- och lågvärden från en sannolikhet på 1:100 till en sannolikhet på 1:10[54].

3.2.5. Myndighetens bedömning

I senaste granskningen av de återstående kostnaderna för hantering och slutförvaring av kärnkraftens radioaktiva restprodukter ansåg myndigheten att de verkliga riskerna i programmet med hög sannolikhet var underskattade, bland annat eftersom den relativa standardavvikelsen på ca 10 procent var orimligt låg[55]. Genom empiriska undersökningar och vissa antaganden om mognadsgrad utifrån programmets karaktär (extremt lång tidshorisont och hög teknisk komplexitet), visade NTNU i sin granskningsrapport av osäkerhetsanalysen i Plan 2013[56] att den förväntade standardavvikelsen i programmet borde vara närmare 20-25 %.

I Plan 2016 har den relativa standardavvikelsen ökat något till ca 13 procent, vilket troligtvis är en effekt av antagna korrelationssamband för vissa generella variationer. SSM ser positivt på SKB:s implementering av korrelationssamband men anser att denna företeelse, i kombination med sammanslagning av variationer, måste göras i högre grad.

---

[53] NTNU (2016)

[54] SKB (2016b)

[55] SSM (2014)

[56] NTNU (2016)

Samtidigt utesluts betydande risker i programmet genom att begränsa omfattningen för osäkerhetsanalysen som inte kan motiveras utifrån de lagar och förordningar som dikterar förutsättningarna för kostnadsberäkningen. Dessa två faktorer; många variationer i kombination med få korrelationssamband, samt överanvändandet av fasta förutsättningar för att på förhand utesluta risker, bidrar alltså till att osäkerheten i programmet är låg.

Konsekvensen är att den totala risken i programmet underskattas, vilket betyder att de kärnavfallsavgifter som föreslås med stor sannolikhet inte täcker de förväntade kostnaderna för programmet och det kompletteringsbelopp som föreslås inte är tillräckligt stort. Samtidigt bör noteras att SSM i dagsläget inte har tillgång till simuleringsmodellen, vilket gör det omöjligt att fullt ut granska beräkning av osäkerhetspåslag och kompletteringsbelopp.

3.3. Prognoser för kärnkraftverkens elproduktion

I följande kapitel redogörs för SSM:s granskning av kärnkraftverkens planerade elleveranser i Plan 2016. Först görs en beskrivning av behovet av väntevärdesriktiga prognoser, sedan följer myndighetens granskningssynpunkter och slutligen presenteras myndighetens bedömning.

3.3.1. Behov av väntevärdesriktiga prognoser

För de tillståndshavare som innehar reaktorer i drift ska kärnavfallsavgiften betalas som kronor per levererad kilowattimme elström till elnätet under reaktorernas återstående drifttid. De framtida avgiftsinbetalningarna till kärnavfallsfonden utgörs därför av kärnavfallsavgiften multiplicerat med faktisk levererad elström under den period som reaktorerna producerar el.

Kärnavfallsavgifter beräknas utifrån prognoser på levererad elström. Enligt 3 § finansieringsförordningen ska en reaktorinnehavare vart tredje år förse SSM med sådana uppgifter, dvs. planerad elleverans för reaktorernas återstående drifttid, som en del av Planunderlaget. Vilken tidsperiod som avser reaktorernas återstående drifttid regleras i finansieringsförordningen och enligt nuvarande bestämmelser skall varje reaktor anses ha en total drifttid om 40 år och en återstående drifttid om minst sex år (”sexårs-regeln”), om det inte finns skäl att anta att driften kan komma att upphöra dessförinnan. I regeringens proposition på ändringar i finansieringslagen föreslås dock att den återstående drifttiden som underlag för beräkning av kärnavfallsavgifter skall förlängas till 50 år, genom ändringar i finansieringsförordningen. SSM antar därför som beräkningsförutsättning att de framtida avgiftsinbetalningarna kommer att ske så att alla reaktorer når en total drifttid om 50 år, förutom för de reaktorer där det finns skäl att anta tidigare avställning.

Inbetalningarna till kärnavfallsfonden fastställs i efterhand baserat på faktiskt levererad elström. Om prognosen för elproduktion är högre än utfallet får det som konsekvens att kärnavfallsavgifterna blir lägre än vad som krävs för att systemet ska balansera. Det motsatta gäller om prognoserna för leverans av elström är lägre än faktiskt levererad elström. Denna problematik har även uppmärksammats av OECD-NEA i rapporten ”Costs of Decommissioning Nuclear Power Plants”. [57]

Exempelvis kan nämnas att under perioden 2010 till 2016 har prognoserna för elproduktion varit 104 TWh högre än utfallet, vilket betyder att avgiftsinbetalningarna till kärnavfallsfonden underskattats med ca 2,7 miljarder kronor, se diagrammet nedan.

[57] Se sidan 127-128, OECD (2016)

Diagram 10: Uteblivna avgiftsintäkter

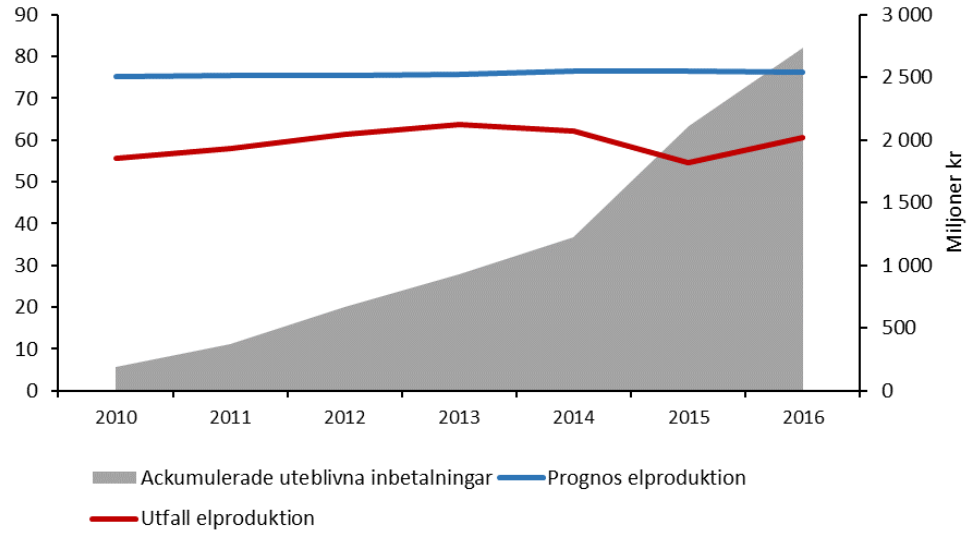

Källa: IAEA PRIS, SKB och egna beräkningar

I SSM:s föregående förslag på kärnavfallsavgifter, finansierings- och kompletteringsbelopp för 2015[58] konstaterades att det fanns en stor osäkerhet kring den produktion som kan förväntas från kärnkraftsreaktorerna framöver. Även Energimyndigheten ansåg i sitt remissvar[59] att ”bedömningarna av framtida produktionsvolymer behöver bli mer realistiska”. I föregående avgiftsförslag baserades avgiften på industrins prognoser men SSM konstaterade att en fördjupad utvärdering av rimligheten i industrins prognoser bör göras i syfte att förbättra underlaget inför kommande avgiftsberäkning.

SSM har beskrivit de problem som är behäftade med diskrepansen mellan prognoser på elleveranser och faktisk utfall i produktion i andra sammanhang, bland annat i promemorian ”Granskning av prognoser för kärnkraftverkens elproduktion”[60]. I Promemorian beskrivs hur tillståndshavarnas samlade kärnkraftsproduktion under reaktorernas historiska drifttid varit betydligt högre än vad som prognostiserats för samma period. I promemorian beskrivs även att SSM, med stöd av 8 § finansieringsförordningen, har möjlighet att göra annan bedömning av framtida elleveranser som underlag för beräkning av kärnavfallsavgifter.

Den återstående drifttiden för reaktorerna minskar succesivt med tiden och därmed minskar även antalet återstående inbetalningsår. Det är därför viktigt att säkerställa att tillräckligt med inbetalningar görs till kärnavfallsfonden för att förhindra stora avgiftshöjningar mot slutet av reaktorernas drifttider. Myndigheten anser att de förslag till avgifter som lämnas till regeringen ska utgå från förväntningsriktig bedömning av elprognoser.

[58] SSM (2014)
[59] SSM (2013a)

[60] SSM (2016b)

3.3.2. Reaktorinnehavarnas elprognoser som underlag för tidigare avgiftsberäkningar

För att bedöma om elprognoserna i Plan 2016 kan utgöra grund för avgiftsberäkningen kan det som ett första steg vara intressant att undersöka reaktorinnehavarnas historiska träffsäkerhet i tidigare prognoser. I diagrammen nedan illustreras respektive reaktorinnehavares planerade elleveranser i förhållande till faktiskt levererad el under perioden 2002-2016. Underlaget bygger på bedömningar gjorda av reaktorinnehavarna i samband med SKB:s redovisning av kostnadsberäkningar som underlag för beräkning av kärnavfallsavgifter. Detta innebär att prognoshorisonten sammanfaller med den avgiftsperiod som Planrapporten avser, dvs. under perioden 2002-2008 är det prognoser för ett år framåt, för perioden 2009-2010 är det prognoser för två år framåt och under perioden 2011-2016 är det prognoser för tre år framåt.

Diagram 11: Prognos och utfall i elproduktion för Forsmark, 2002-2016

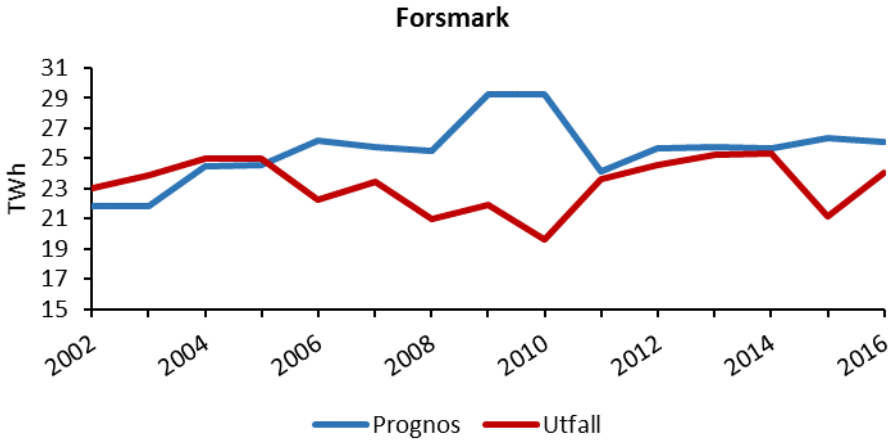

Källa: IAEA PRIS, SKB och egna beräkningar

Diagram 12: Prognos och utfall i elproduktion för Oskarshamn, 2002-2016

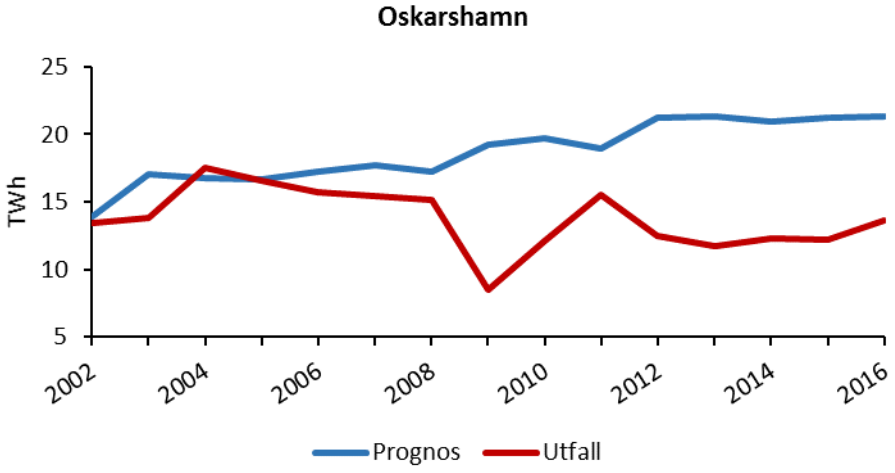

Källa: IAEA PRIS, SKB och egna beräkningar

Diagram 13: Prognos och utfall i elproduktion för Ringhals, 2002-2016

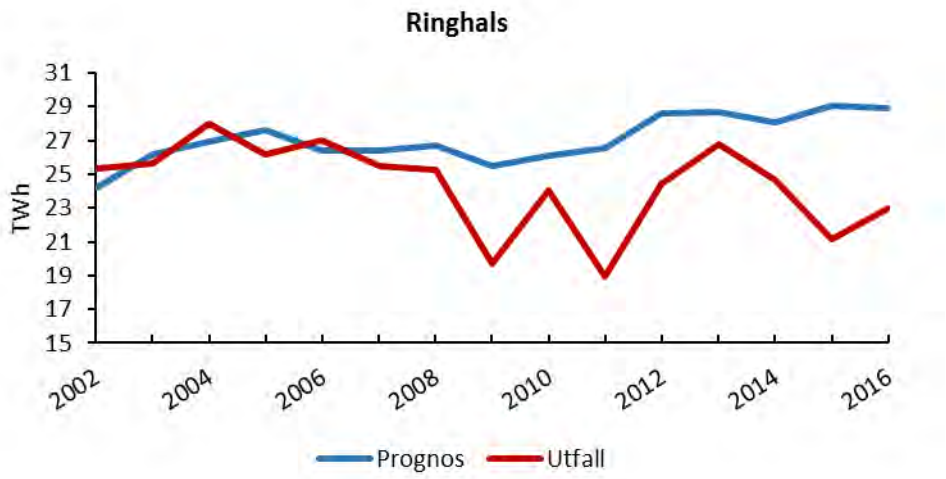

Källa: IAEA PRIS, SKB och egna beräkningar

En generell trend för alla reaktorinnehavare är att det finns en överoptimism i prognoserna. För Forsmark har prognoserna varit högre än utfallet för 11 av 15 år. För Oskarshamn har prognoserna varit högre än utfallet för 14 av 15 år och motsvarande mått för Ringhals är 12 av 15. Sammantaget indikerar detta en bias i prognoserna. Den sammanlagda differensen mellan prognos och utfall är högst för Oskarshamn med ca 75 TWh för hela perioden, vilket kan ställas i relation till den sammanlagda installerade effekten, vilken är lägst för Oskarshamns tre reaktorer. Oskarshamn är också den tillståndshavare med lägst genomsnittlig historisk energitillgänglighet, i det här fallet definierad som load factor[61]. För perioden 2002-2016 var genomsnittliga load factor 59 % för O1, 60 % för O2 och 73 % för O3. O1 och O2 är emellertid avställda reaktorer och antas därför inte producera någon mer el framöver. Forsmark är den tillståndshavare som har högst load factor med 86 % för F1, 81 % för F2 och 84 % för F3.

Det finns olika tänkbara orsaker till att elproduktionen underskattas av reaktorinnehavarna. En förklaring kan ha att göra med att reaktorinnehavarna inte kunnat förutse effekten av moderniseringsåtgärder för att höja säkerheten på reaktorerna sedan myndigheten 2005 införde nya skärpta säkerhetskrav[62] för den fortsatta driften av anläggningarna efter det tidigare slutåret 2010. Vidare har troligen arbetsinsatsen av effekthöjande åtgärder underskattats i vissa reaktorer. Exempelvis genomfördes 2011 förberedande åtgärder för R4 för att höja den termiska effekten som ledde till en längre avställningsperiod. O2 har under flera år genomgått modernisering som bland annat omfattat byte av lågtrycksturbin och ombyggnation av kontrollrummet fram till avställningen 2017.

Även förekomsten av mer eller mindre allvarliga incidenter som föranlett produktionsstopp och förlängda revisionsåtgärder har troligen inte tagits höjd för i prognoserna. Här kan exempelvis nämnas R2 som under nästan två år (2015 och 2016) inte producerade el till följd av att korrosion i bottenplåten upptäckts. R2 har även varit avställd sju månader under 2011 p.g.a. kvarglömd dammsugare som orsakade brand. Vidare togs O1 ur nätet under flera perioder under hösten 2015 på grund av ett luftläckage in till kondensorn.

[61] Se definition i IAEA (2005)

[62] SSMFS 2008:17

Ytterligare en parameter i sammanhanget är en formulering i nuvarande finansieringsförordning, nämligen att tillståndshavarna ska förse myndigheten med ”planerad elleverans”. Begreppet ”planerad elleverans” är problematisk då det inte nödvändigtvis behöver tolkas som en förväntningsriktig prognos. I propositionen ges förslag att ”planerad elleverans” byts ut till ”förväntad elproduktion” vilket borde avlägsna eventuella tveksamheter om vad som efterfrågas.

3.3.3. Reaktorinnehavarnas planerade elproduktion som underlag för Plan 2016

Det finns ingen självklar metod för att granska de prognoser på elproduktion som tillståndshavarna har rapporterat i Plan 2016. Vad myndigheten känner till finns ingen underliggande modell för prognoserna, och de antaganden som görs avseende framtida produktion är i stort okända för myndigheten. Närmast till hands är därför att göra en sorts rimlighetsbedömning, genom att exempelvis undersöka antagna tillgänglighetsnivåer utifrån ett historiskt perspektiv.

Diagrammet nedan visar den tillgänglighet som uppnåtts för respektive reaktor under dess livstid sedan kommersiell start, bortsett från de fem första åren, samt den tillgänglighet som förutsetts i underlaget för Plan 2016. De fem första åren bortses ifrån för att dessa med hög sannolikhet består av inkörning och provdrift och därför inte nödvändigtvis representerar reaktorns tillgänglighet på sikt. Som mått på tillgänglighet används som tidigare load factor. O1 och O2 redovisas inte eftersom dessa inte är i drift efter 2017.

Diagram 14: Reaktorernas historiska tillgänglighet jämfört med antagen tillgänglighet i Plan 2016

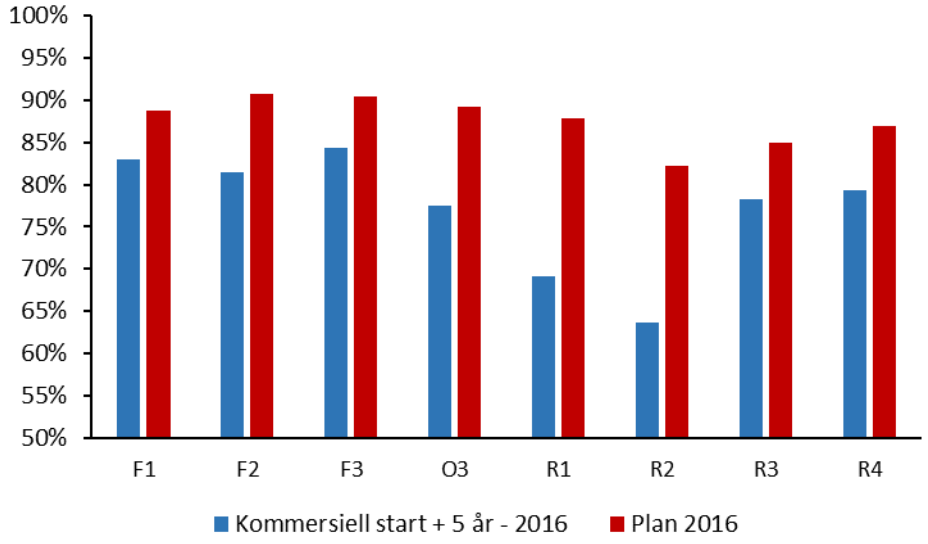

Källa: IAEA PRIS, SKB och egna beräkningar

Av diagrammet framgår att nivån på tillgänglighet som antas gälla i Plan 2016 är betydligt högre än vad som uppnåtts historiskt, för alla reaktorer. I genomsnitt förutsetts tillgängligheten öka med 11 procentenheter för alla reaktorer. Störst språng i tillgänglighet antas R1 och R2 göra, från 69 % till 89 % och från 64 % till 82 % respektive. En del av denna ökning kan förklaras av att reaktorerna antas drivas utan stopp för investeringar fram till avställning 2020 och 2019. O3 antas öka tillgängligheten från 78 % till 89 %. Även i ett internationellt perspektiv går dessa nivåer att ifrågasätta. Den genomsnittliga tillgängligheten som förutsätts för alla reaktorer är 88 %. Endast två länder i världen med

kärnkraftsreaktorer hade fram till 2016 högre ackumulerad load factor, nämligen Rumänien (92 %) och Finland (91 %)[63].

Det har i olika sammanhang påpekats att tillståndshavarna varit hårt drabbade av moderniseringsåtgärderna för att höja säkerheten på reaktorerna sedan myndigheten 2005 införde skärpta säkerhetskrav. I nedanstående diagram visas den historiska tillgängligheten för två perioder, dels för hela driftsperioden, dels fram till 2006, alltså bortsett från de senaste tio åren. Diagrammet visar tydligt att det inte finns någon större skillnad i tillgänglighet mellan de två perioderna. Faktum är att för F1, R3 och R4 så har de senaste tio åren inneburit högre tillgänglighet än vad som uppnåtts tidigare.

Diagram 15: Reaktorernas historiska tillgänglighet under hela driftsperioden jämfört med tillgänglighet fram till 2006

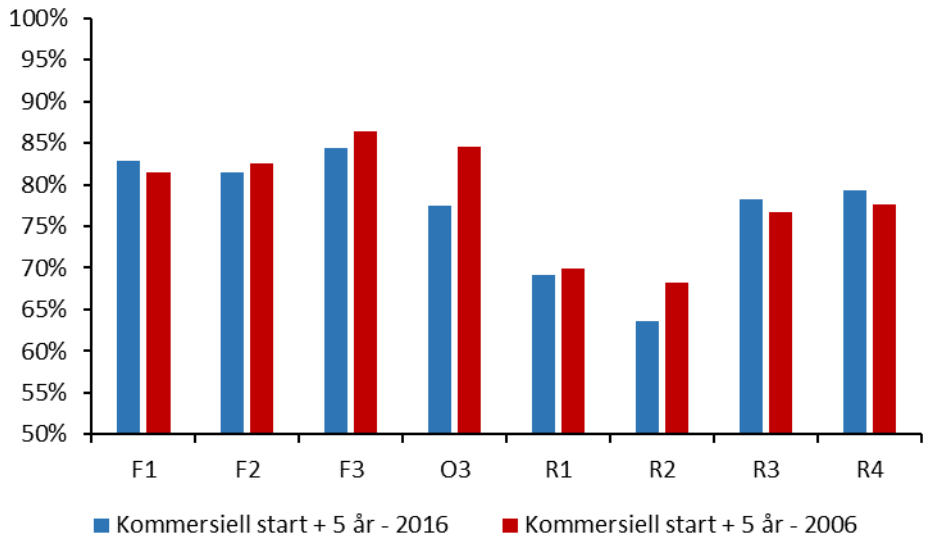

Källa: IAEA PRIS, SKB och egna beräkningar

3.3.4. Myndighetens bedömning

Att granska prognoser är en komplicerad uppgift - det ligger i sakens natur. Det är först efter att det prognostiserade värdet fallit ut som en bedömning av prognosen med säkerhet kan göras. Trots dessa svårigheter är det tydligt att samtliga kärnkraftverk producerat mindre energi än vad som prognostiserats. Dessutom är de prognoser som lämnats in som underlag för Plan 2016 optimistiska både utifrån reaktorinnehavarnas historiska produktionsnivåer och utifrån träffsäkerheten i reaktorinnehavarnas tidigare prognoser. Konsekvensen blir att avgifterna sätts för lågt och de framtida inbetalningarna till kärnavfallsfonden underskattas.

Mot bakgrund av detta anser myndigheten att de planer på elleveranser som redovisas i Plan 2016 inte kan användas som underlag för beräkning av kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp. Förslag till avgifter utgår istället från en bedömning av framtida elproduktion baserat på historiska tillgänglighetsnivåer samt expertutlåtande om framtida effektjusterande åtgärder, vilket beskrivs närmare i avsnittet med beräkningsförutsättningar.

[63] IAEA PRIS och SSM:s beräkningar

4. Förutsättningar och antaganden för beräkning av kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp

I nedanstående avsnitt görs en genomgång av de viktigaste förutsättningar som ligger till grund för myndighetens beräkning av kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp. Huvudprincipen är att avgifter vid nästa avgiftsperiods början, dvs. 1 januari 2018, bestäms så att nuvärdet av framtida avgiftsinbetalningar tillsammans med marknadsvärdet i kärnavfallsfonden är lika stor som nuvärdet av framtida förväntade utbetalningar. Vid avgiftsperiodens början antas ny finansieringslagstiftning vara beslutad enligt den proposition som regeringen överlämnat till riksdagen. Utgångspunkten är att förväntade värden på alla ingående komponenter ska användas. De förutsättningar som används är till stor del baserat på resultatet av granskningen av Plan 2016.

4.1. Reaktorernas drifttider

För de reaktorinnehavare som innehar reaktorer i drift ska kärnavfallsavgiften betalas som kronor per levererad kilowattimme elström till elnätet under reaktorernas återstående drifttid. Avgiftsinbetalningarna till kärnavfallsfonden utgörs därför av kärnavfallsavgiften multiplicerat med faktisk levererad elström under den period som reaktorerna producerar el. Vilken tidsperiod som avser reaktorernas återstående drifttid regleras i finansieringsförordningen och enligt nuvarande bestämmelser skall varje reaktor anses ha en total drifttid om 40 år och en återstående drifttid om minst sex år (”sexårs-regeln”), om det inte finns skäl att anta att driften kan komma att upphöra dessförinnan.

I propositionen beskrivs att den återstående drifttiden som underlag för beräkning av kärnavfallsavgifter skall förlängas till 50 år, genom ändringar i finansieringsförordningen. SSM har därför i detta avgiftsförslag antagit att de framtida avgiftsinbetalningarna kommer att ske så att alla reaktorer når en total drifttid om 50 år, förutom för de reaktorer där det finns skäl att anta tidigare avställning.

Vid en extra bolagsstämma den 15 oktober 2015 fattade Ringhals AB:s styrelse beslut om förtida avveckling av R1 och R2[64]. Enligt beslutet ska R2 tas ur drift under 2020 och R1 tas ur drift under 2019. Den 14 oktober 2015 fattade även OKG:s majoritetsägare Eon (nuvarande Sydkraft AB) ett beslut om förtida stängning av O1 och O2[65]. En stängning av O1 blir aktuell vid halvårsskiftet 2017 och återstarten av O2, som inte producerat el sedan maj 2013, kommer inte ske. I underlaget till Plan 2016 framgår de faktiska avställningsdatum för dessa fyra reaktorer. Mot bakgrund av detta beslut finns det skäl att anta att R1, R2, O1 och O2 inte berörs av sexårs-regeln, dvs. inte kommer ha en återstående drifttid om minst sex år. Därmed kan reaktorernas drifttider som underlag för beräkning av kärnavfallsavgifter sammanfattas i nedanstående tabell.

[64] http://corporate.vattenfall.se/press-och-media/nyheter/2015/oktober/ringhals-1-ur-drift-2020-och-ringhals-2-2019/

[65] http://www.okg.se/Om-OKG/Stangningsbeslut-for-O1-och-O2/

Tabell 11: Reaktorernas återstående drifttider

Reaktor	*Start kommersiell drift*	*Drift till och med*	*Återstående driftår för avgiftsberäkning*
F1	1980-12-10	2030-12-10	12,9
F2	1981-07-07	2031-07-07	13,5
F3	1985-08-22	2035-08-22	17,6
O1	1972-02-06	2017-06-30	0
O2	1974-12-15	2015-12-31	0
O3	1985-08-15	2035-08-15	17,6
R1	1976-01-01	2020-06-14	2,4
R2	1975-05-01	2019-07-13	1,5
R3	1981-09-09	2031-09-09	13,7
R4	1983-11-21	2033-11-20	15,9

4.2. Diskontering av framtida kassaflöden

4.2.1. Principer för nuvärdesberäkning av framtida kassaflöden

Kärnavfallsavgiften för en tillståndshavare bestäms som den avgiftsnivå som gör att nuvärdet av tillgångarna blir lika stor som nuvärdet av skulden vid avgiftsperiodens början. Skulden består av framtida förväntade utgifter och tillgångarna består av dels förväntade framtida inbetalningar, dels av tillståndshavarens andel av kärnavfallsfonden och den avkastning som kan förväntas på tillgångarna. För att en tillståndshavares tillgångar ska räcka för att finansiera de förväntade framtida kostnaderna måste därför diskonteringen ske med kärnavfallsfondens förväntade avkastning.

Detta resonemang finns även beskrivet propositionen på ändringar i finansieringslagen[66] och i 7 § föreslås följande ändring

> *Vid beräkningarna ska en diskonteringsränta som motsvarar den förväntade avkastningen i kärnavfallsfonden användas.*

Samma förslag till ändring finns även i 9 § avseende beräkningen av finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp

> *Vid beräkning av finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp ska de återstående grundkostnaderna och merkostnaderna beräknas med en diskonteringsränta som motsvarar den förväntade avkastningen i kärnavfallsfonden*

Således är det tydligt att både tillgångar och skulder i detta avgiftsförslag bör diskonteras med en ränta som speglar den förväntade avkastningen i kärnavfallsfonden, vilket också var den bakomliggande principen vid myndighetens föregående avgiftsförslag.

4.2.2. Förväntad avkastning i kärnavfallsfonden

I dagsläget finns ingen reglering för hur den förväntade framtida avkastningen i kärnavfallsfonden ska beräknas. I propositionen föreslås att närmare bestämmelser för hur diskonteringsräntan ska bestämmas bör anges i föreskrifter meddelade av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I väntan på att förordning finns på plats

[66] Prop. 2016/17:199

används i detta avgiftsförslag samma principer för beräkning av kärnavfallsfondens förväntade avkastning som i myndighetens föregående förslag på kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp[67].

I föregående avgiftsförslag, liksom i regeringsuppdraget avseende förändringar i finansieringslagen och finansieringsförordningen som redovisades av SSM under 2013[68], fördes utförliga resonemang om olika metoder för beräkning av förväntad avkastning. Slutsatsen var att en metod bör användas som kombinerar marknadsnoteringar och långsiktiga jämviktsprognoser.

Marknadsnoteringar på räntebärande placeringar ger den bästa bedömningen eftersom kärnavfallsfondens avkastning kommer från placeringar på de finansiella marknaderna. Detta gäller för en tidshorisont om tio år eftersom det under denna period finns representativa noteringar på de svenska marknaderna, en slutsats som även delas av European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA). Under en övergångsperiod om 10 år görs därefter en successiv invägning av en långsiktig terminsränta. Anpassningsperiodens längd är en avvägning mellan att skapa stabila diskonteringsräntor för att minimera för hög variation i kärnavfallsavgifter och att undvika orimliga förändringar över tiden i terminsräntorna. Här bedöms tio år vara en rimlig avvägning.

Den långsiktiga terminsräntan, eller Ultimate Forward Rate (UFR), sätts till 4,2 %, i linje med Finansinspektionens och EIOPA:s bedömning om en långsiktig real avkastning om 2,2 % och en inflation om 2,0 %. Bedömningen om real avkastning grundas i sin tur på den genomsnittliga reala obligationsavkastningen för ett stort antal länder under perioden 1900 – 2009[69] och bedömningen om inflation utgår från Europeiska centralbankens inflationsmål, som tillika delas av Sveriges Riksbank. I sammanhanget ska noteras att EIOPA under våren 2017 publicerade nya riktlinjer för beräkning av UFR för EURO-zonen[70]. Enligt riktlinjerna är nya UFR 3,65 % och en successiv anpassning till den nya nivån kommer ske med högst 15 punkter per år från och med 2018. Detta påverkar inte beräkningen av förväntad avkastning i detta avgiftsförslag eftersom värderingen av systemet görs sista december 2016, alltså innan de nya riktlinjerna träder i kraft.

Dessa principer för beräkning av en riskfri nominell diskonteringskurva följer Finansinspektionens föreskrifter för försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar (FFFS 2013:23). Denna förskrift upphävdes första januari 2016 och ersattes med ny föreskrift för allmänna råd om försäkringsrörelse (FFFS 2015:8), som en del i det svenska genomförandet av Solvens 2-direktivet. Enligt Finansinspektionens övergångsregler ska dock FFFS 2013:23 även fortsättningsvis tillämpas för tjänstepensionsverksamhet[71].

---

[67] SSM (2014)

[68] SSM (2013b)

[69] CEIOPS-SEC-40-10,15 April 2010 sid 3-11, se https://eiopa.europa.eu/fileadmin/tx_dam/files/publications/submissionstotheec/CEIOPS-Calibration-paper-Solvency-II.pdf

[70] https://eiopa.europa.eu/Publications/Press%20Releases/2017-04-05%20UFR%20Press%20Release.pdf

[71] http://www.fi.se/sv/forsakring/rapportering/fragor-och-svar/overgangsregler-for-tjanstepension/

För placeringar i säkerställda obligationer används en riskpremie om 0,5 procentenheter och för placeringar i aktier används en riskpremie om 2,75 procentenheter. Riskpremierna är skattade utifrån historiska avkastningsserier för respektive tillgångsslag, se SSM:s regeringsuppdrag[72] för närmare beskrivning.

4.2.3. Uppbyggnad av real diskonteringsräntekurva

Den grundläggande principen är att diskonteringsräntekurvan ska motsvara kärnavfallsfondens förväntade avkastning, enligt ovanstående beskrivning. Den riskfria nominella diskonteringsräntekurvan beräknas enligt Finansinspektionens föreskrifter för försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar (FFFS 2013:23), enligt följande:

- Marknadsnoterade spoträntor beräknas som marknadsnoterade swapräntor med ett avdrag på 0,35 procentenheter för löptiderna 1-10, 12, 15 och 20 år.
- Spoträntor används för att beräkna implicita terminsräntor för alla löptider mellan 1 och 20 år.
- Terminsräntor beräknas för
    - 1-10 år: implicita terminsräntor från marknadsnoteringar
    - Över 20 år: långsiktig terminsränta på 4,2 %
    - 11-20: sammanvägning av implicita terminsräntor från marknadsnoteringar och långsiktig terminsränta på 4,2 %.
- I sammanvägningen av räntorna för år 11-20 ska vikten för den implicita terminsräntan för olika löptider beräknas som: (löptid i år – 10)/11.
- Den riskfria diskonteringsräntekurvan utgörs sedan av marknadsnoterade spoträntor för år 1-10. Från år 11 och framåt beräknas diskonteringsräntekurvan som genomsnittet av alla terminsräntor från år 1 och fram till den aktuella löptiden.

Slutligen görs ett tillägg om 0,75 procentenheter på den riskfria diskonteringsräntekurvan för att spegla kärnavfallsfondens innehav av säkerställda obligationer och aktier, se tabellen nedan. För att erhålla tillägget görs ett antagande att kärnavfallsfonden i genomsnitt utnyttjar hälften av sitt placeringsmandat för aktier och att resterande placeringar består till hälften av svenska statspapper och till hälften av säkerställda obligationer. Således blir den antagna allokeringen i portföljen 40 % statspapper, 40 % säkerställda obligationer och 20 % aktier. Detta är i linje med SSM:s regeringsuppdrag 2013 som genomfördes i samråd med Kärnavfallsfonden.

Tabell 12: Beräkning av riskpremie

Tillgångsslag	*Premie för tillgångsslag*	*Allokering*	*Premie i portföljen*
Statspapper	0,00%	40%	0,00%
Säkerställda obligationer	0,50%	40%	0,20%
Aktier	2,75%	20%	0,55%
Totalt			0,75%

[72] SSM (2013b)

För att nuvärdesberäkna kostnader som uttrycks i reala termer behöver även en inflationskurva skattas. Inflationskurvan beräknas enligt samma principer som den nominella riskfria diskonteringsräntekurvan. Inflationen för löptider upp till 10 år utgörs av skillnaden i förväntad avkastning för nominella och reala statsobligationer, den s.k. break even-inflationen (BEI). Den långsiktiga terminsinflationen förväntas bli 2,0 %, enligt Riksbankens inflationsmål. För löptider från 11 till 20 år beräknas den förväntade inflationen genom en sammanvägning av årlig BEI och den långsiktiga terminsinflationen.

Den reala diskonteringsräntekurvan kan därmed slutligen beräknas genom Fisher-sambandet, där den reala (r_t) och nominella räntan (r_t^n) för löptid t uttrycks som

$$r_t = \frac{1 + r_t^n}{1 + \pi_t} - 1$$

och π_t är inflationen för samma löptid. Underlaget för den riskfria nominella diskonteringsräntekurvan samt inflationskurvan tillhandahålls för närvarande av Nordea. I diagrammet nedan framgår den nominella och reala diskonteringskurvan som används för nuvärdesberäkning av tillgångar och skulder i detta avgiftsförslag.

Diagram 16: Nominell och real diskonteringsräntekurva 2016-12-31

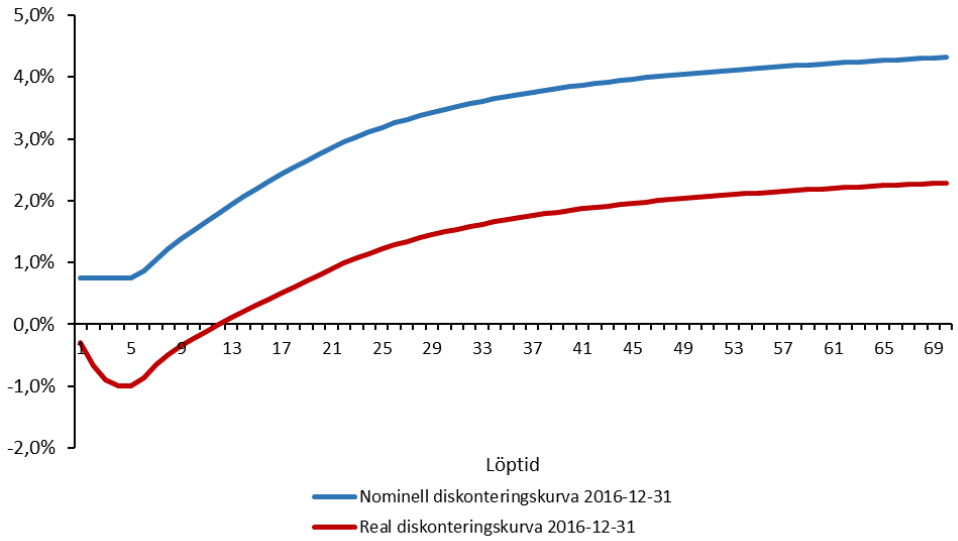

Källa: Nordea och egna beräkningar

4.3. Prognoser för real pris- och löneutveckling

4.3.1. EEF påverkar det avgiftsgrundande underlaget

EEF påverkar det underlag som ligger till grund för kärnavfallsavgiften, finansieringsbeloppet och kompletteringsbeloppet i flera steg. Dessa steg beskrivs nedan, följt av en jämförelse av hur det underlag som SSM baserar avgiftsförslaget på skiljer sig från det underlag som SKB presenterat i Plan 2016.

Steg 1 – Uppräkning av grundkostnader till 2016 års prisnivå

Den kostnadsberäkning som SKB presenterar i Plan 2016 ("Kalkyl 50") baseras på ett stort antal underliggande delkalkyler för olika delar av kärnavfallsprogrammet. Dessa är upprättade vid olika tillfällen i tiden och därför i olika prisnivåer. En fast förutsättning för avgiftsberäkningen är att kostnaderna uttrycks i prisnivån som gällde januari 2016, vilket innebär att äldre kalkyler behöver räknas upp. Detta görs genom att kalkylerna dels räknas upp med inflation mätt som konsumentprisindex (KPI) och dels med den reala prisutvecklingen mätt genom de åtta EEF som SKB anser vara representativa för kostnadsutvecklingen i kärnavfallsprogrammet.

Diagram 17: Kostnadsandel per kalkylår

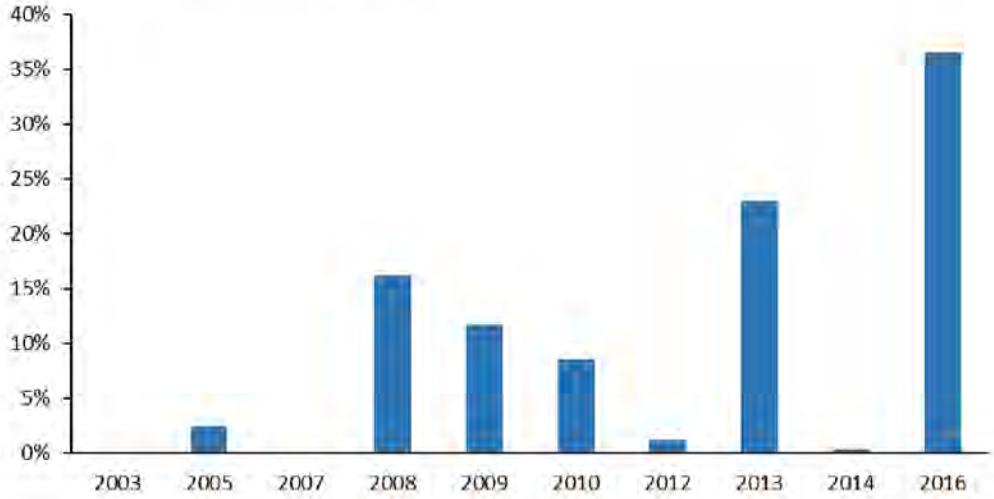

Av ovan figur framgår att en relativt liten andel av grundkalkylerna har uppdaterats i samband med Plan 2016, motsvarande 37% av de totala kostnaderna. Det innebär att EEF utöver sin påverkan på bedömningen av framtida kostnader även får en stor påverkan på uppräkningen av äldre kalkyler till dagens prisnivå.

Diagram 18: Skillnader historisk uppräkning, KI:s prognoser kontra SKB:s prognoser

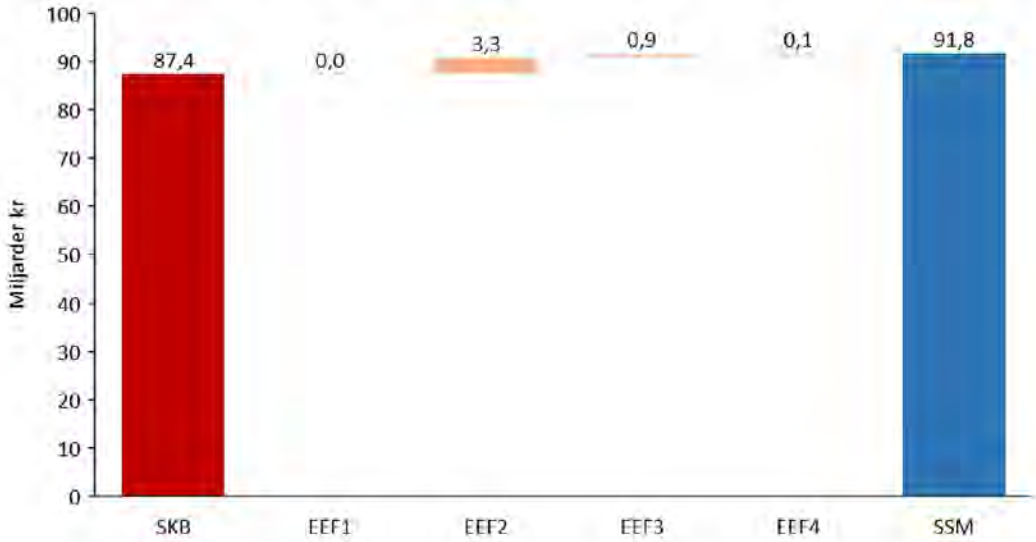

Med KI:s dataunderlag för EEF1-EEF4 uppgår de odiskonterade grundkostnaderna, justerade för historisk men inte framtida prisutveckling, till 91,8 miljarder. Detta innebär

en skillnad om 4,3 miljarder jämfört med om SKB:s dataunderlag används. Skillnaden uppstår eftersom SKB inte använt samma historiska utfallsdata som KI.

Steg 2 – Uppräkning av framtida grundkostnader
Det andra steget är att räkna upp kalkylerna för att ta hänsyn till den förväntade framtida (reala) utvecklingen av kostnaderna i kärnavfallsprojektet mellan 2016 och de datum kostnaderna förväntas falla ut, 2018-2074. Denna uppräkning görs för att beakta förväntade relativprisförändringar i förhållande till KPI, dvs. den förväntade reala pris- och kostnadsutvecklingen.

Diagram 19: Skillnader historisk och framtida uppräkning, KI:s prognoser kontra SKB:s prognoser

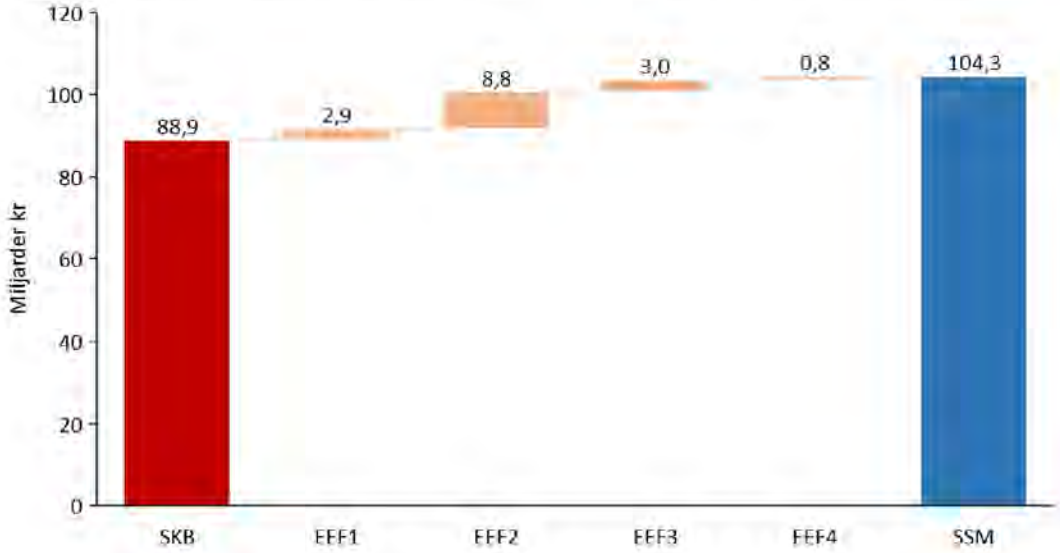

Med KI:s prognoser för EEF1-EEF4 uppgår de odiskonterade grundkostnaderna, justerade för både historisk och framtida prisutveckling, till 104,3 miljarder. Detta motsvarar en skillnad om 15,5 miljarder jämfört med om SKB:s prognoser används. Skillnaden uppstår eftersom KI gör en annan prognos för den framtida utvecklingen i EEF (se avsnitt 3.1.4.). Denna kalkyl benämns av SKB som "Kalkyl 50 Real" och ligger till grund för den stokastiska simulering som SKB gör i nästa steg.

Steg 3 – Stokastisk simulering för att erhålla förväntande kostnader
Kärnavfallsavgiften baseras på de *förväntade* framtida kostnaderna, vilka motsvaras av medelvärdet från den stokastiska osäkerhetsanalys som SKB genomför i Plan 2016. De förväntade framtida kostnaderna skiljer sig från referenskostnaderna i den deterministiska kostnadskalkylen (Kalkyl 50 Real) som antas vara den *mest troliga*[73] kostnadsutvecklingen. Den viktigaste anledningen till att de förväntade framtida kostnaderna skiljer sig från de mest troliga framtida kostnaderna är att sannolikhetsfördelningarna i SKB:s osäkerhetsanalys är asymmetriska. Att de är asymmetriska innebär att det förväntade värdet skiljer sig från det mest troliga värdet, och eftersom fördelningarna SKB använder övervägande är högerskeva[74] innebär detta att medelvärdet från SKB:s osäkerhetsmodell kommer att bli högre än mest troligt-värdet (Kalkyl 50 Real).

[73] Mest troligt motsvarar det statistiska *typvärdet*, dvs. det oftast förekommande värdet. För en kontinuerlig sannolikhetsfördelning är typvärdet lika med "toppen" av fördelningsfunktionen.

[74] Vilket är rimligt eftersom kostnaden inte kan bli lägre än noll men inte har någon övre gräns.

Diagram 20: Skillnader förväntade kostnader (medelvärde), KI:s prognoser kontra SKB:s prognoser

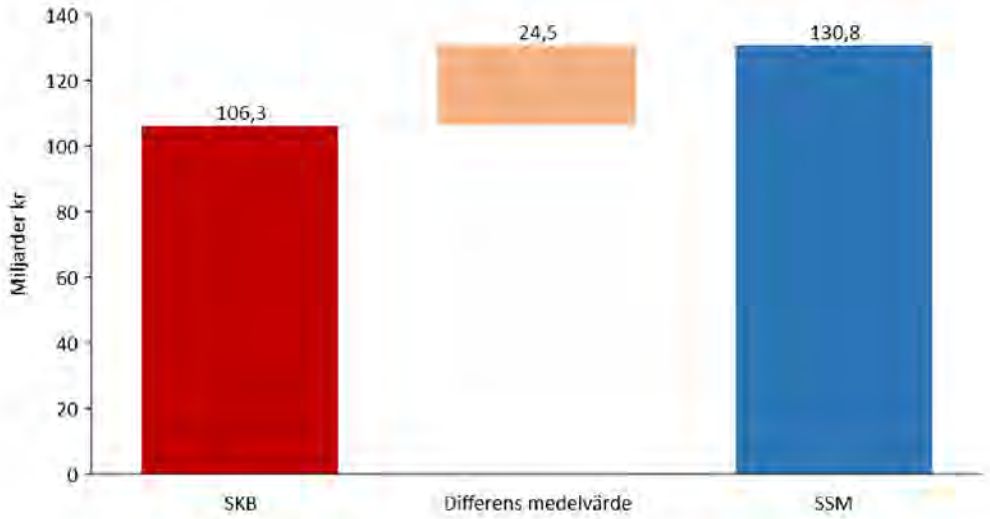

Med KI:s prognoser för EEF1-EEF4 uppgår de odiskonterade förväntade kostnaderna, justerade för EEF samt SKB:s osäkerhetsanalys, till 130,8 miljarder. Detta motsvarar en skillnad om 24,5 miljarder jämfört med om SKB:s prognoser används.

SKB:s beräkningar visar att skillnaden i medelvärde till följd av ändrade EEF-prognoser (24,5 miljarder) är 9 miljarder högre än skillnaden mellan kalkylerna som används som inputvärden i SKB:s osäkerhetsanalys (15,5 miljarder). Det motsvarar ett påslag om ca 25% för att gå från grundkalkylen (104,3 miljarder) till medelvärdet (130,8 miljarder) med KI:s EEF-prognoser. Jämförelsevis är samma påslag strax under 20% för att gå från SKB:s kalkyl 50 real (88,9 miljarder) till medelvärdet (106,3 miljarder) med SKB:s EEF-prognoser.

En möjlig förklarande faktor till den stora skillnaden i medelvärde för de två EEF-bedömningarna är att SKB:s modell tar som input *typvärden*[75] och inte väntevärden. Modellen kan alltså hantera den typ av trepunktsskattningar som görs av analysgruppen, där ett lågvärde, typvärde och högvärde anges som input till modellen. EEF skiljer sig dock från sådana trepunktsskattningar på en viktig punkt, nämligen att EEF-prognosen representerar väntevärdet och *inte* typvärdet. Om osäkerhetsintervallet är asymmetriskt, vilket det är för flera EEF, innebär det att väntevärdet kommer att ligga över typvärdet. Om väntevärdena från EEF-prognoserna ges som input men ges till modellen som typvärden kommer de resulterande sannolikhetsfördelningarna få medelvärden som överskattas i de fall där osäkerhetsintervallet är asymmetriska[76]. Eftersom SSM inte har tillgång till SKB:s simuleringsmodell kan emellertid inte detta bekräftas.

4.3.2. Hur EEF påverkar underlaget för finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp

[75] Går även under benämning modalvärde och är för en kontinuerlig sannolikhetsfördelning där fördelningsfunktionen antar sitt maximumvärde

[76] För en symmetrisk sannolikhetsfördelning kommer typvärdet att sammanfalla med väntevärdet

Utöver effekten på de förväntade kostnaderna, dvs. medelvärdet i SKB:s stokastiska osäkerhetsanalys, påverkar EEF även spridningen kring medelvärdet. Detta beror på att de osäkerhetsintervall som skattas kring EEF-prognoserna används som inputvärden för de generella variationer (osäkerhetsfaktorer) som SKB använder i sin osäkerhetsanalys. Eftersom osäkerhetsintervallen som följer av KI:s prognosmodeller är bredare än de SKB skattat ökar spridningen när dessa används.

Detta påverkar storleken på underlaget för finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp. Skillnaderna i det (odiskonterade) underlaget för finanseringsbelopp och kompletteringsbelopp som följer av att använda KI:s EEF-prognoser istället för SKB:s framgår nedan.

Diagram 21: Skillnader underlag för finansieringsbelopp

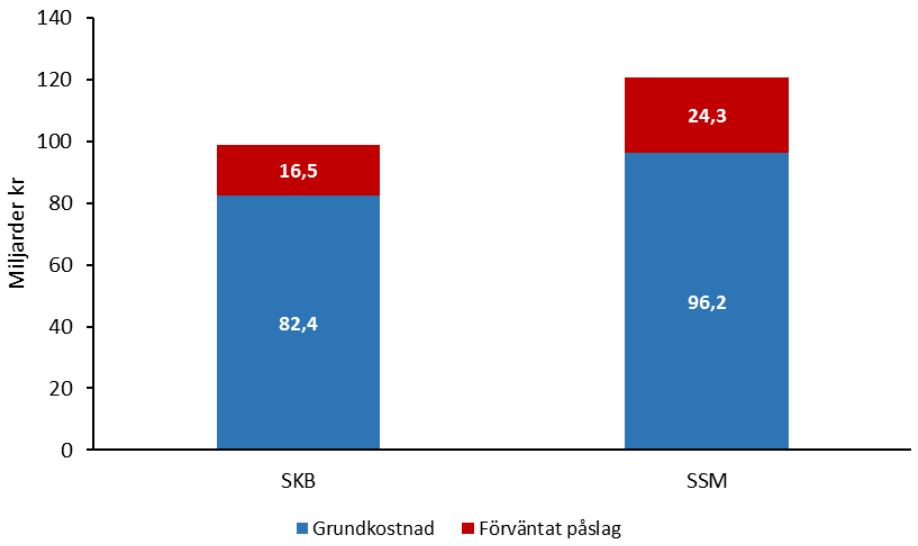

Diagram 22: Skillnader i underlag för kompletteringsbelopp

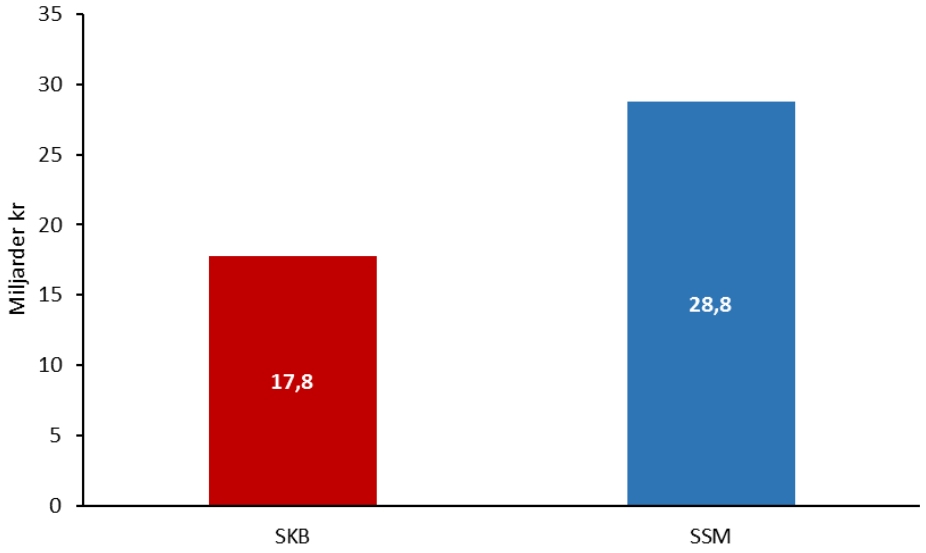

4.3.3. Justering av underlaget pga. reviderad prognos för EEF3

Som noterades i avsnitt 3.1.6 har KI reviderat sitt modellval för EEF3 jämfört med den modell som låg till grund för SKB:s komplettering. Detta innebär att en modell skattad på andra data låg till grund för SKB:s kompletterande beräkningar. Nedan förs en diskussion av de sannolika effekterna av detta, de justeringar SSM har gjort för att korrigera samt varför SSM anser att kostnadsberäkningen baserat på KI:s preliminära prognos för EEF3 alltjämt kan ligga till grund för beräkningen av kärnavfallsavgifter, finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp.

Skillnader mellan KI:s ursprungliga och reviderade modell
I KI:s preliminära beräkningar i april, som låg till grund för SKB:s kompletterande beräkningar, kom data även för 1967 och 1968 att ingå i testproceduren för stationäritet. När KI korrigerat för detta ger båda stationäritetstest som KI använder resultatet att EEF3 är stationär utan trend, till skillnad från den preliminära bedömningen där EEF3 testade som en random walk. Skillnaden i prognosbana är liten medan skillnaden i osäkerhetsintervall är stor. Detta är förstås beklagligt men det illustrerar tydligt den känslighet som finns i metoden som används för prognoser för EEF, där mycket små skillnader i utfallsdata kan leda till stora skillnader i modellval.

Effekter på kostnadsberäkningen
SSM har kvantifierat effekten av skillnader på grundkostnaderna (Kalkyl 50 real) till 0,35 miljarder kr. Det innebär att om kostnaderna räknas upp med KI:s reviderade prognos blir grundkostnaderna 0,35 miljarder kr lägre än med den preliminära prognosen. Den relativa skillnaden är 0,33 % vilket får anses vara ett litet fel i sammanhanget. Eftersom SSM har möjlighet att kvantifiera felet bör det förstås ändå justeras för, vilket görs i avgiftsberäkningen.

Korrigeringen går till på så sätt att skillnaden om 0,35 miljarder kronor dras av från de grundkostnader som ligger till grund för avgiftsberäkningen. Justeringen fördelas tidsmässigt och mellan tillståndshavare enligt samma fördelning som SKB antagit i sitt kompletterande underlag.

Effekter på medelvärde och spridning
Även om justeringar görs på grundkostnaderna är det sannolikt att skillnaderna i modellval fått konsekvenser på medelvärdet och percentil 90 som ligger till grund för beräkningen av avgifter, finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp. Eftersom SSM inte har tillgång till SKB:s osäkerhetsmodell kan inte dessa kvantifieras exakt. För en exakt kvantifiering behöver SKB upprepa de simuleringar som ligger till grund för kompletteringsberäkningen.

Den relevanta frågan i sammanhanget är dock om felet är materiellt relativt den totala felmarginalen i SKB:s osäkerhetsanalys. Enligt SKB[77] har osäkerhetsmodellen en felmarginal om +/- 1 till 2 % relativt referenskostnaden, som i detta fall är drygt 100 miljarder kr. Det innebär att alla värden som resulterar från SKB:s modell ska tolkas som att de potentiellt är 2 miljarder över- eller underskattade. Frågan är alltså om revideringen av KI:s modell innebär en över- eller underskattning som är större än 2 miljarder kronor.

Vad gäller medelvärde är SSM:s bedömning att det är osannolikt att en skillnad om 0,35 miljarder kronor på grundkostnaderna leder till att medelvärdet ökar med mer än 2 miljarder kronor. Förvisso påverkas medelvärdet uppåt när grundkostnaderna ökar, men

[77] Se SKB (2017a), flik 6, sida 5

det skulle krävas att denna effekt motsvarar en faktor om 5 för att felet om 0,35 miljarder skulle överstiga SKB:s felmarginal om 2 %.

Vad gäller påverkan på spridningen är effekten svårare att estimera. Å ena sidan resulterar KI:s reviderade modellval i betydligt mindre osäkerhetsintervall än den preliminära, vilket ger stora skillnader i låg- och högvärden för den *enskilda* sannolikhetsfördelningen för EEF3 i SKB:s osäkerhetsmodell. Å andra sidan består SKB:s osäkerhetsanalys av nära 100 enskilda variationer som till större delen verkar oberoende av varandra. Detta innebär att enskilda variationer kan ha väldigt stor spridning utan att detta får någon materiell effekt på den totala spridningen. Detta illustreras tydligt av SKB:s osäkerhetsanalys i Plan 2016, där summan av standardavvikelserna för enskilda variationer är betydligt högre än standardavvikelsen i den totala kostnaden, vilket uteslutande beror på att majoriteten av variationerna antas vara sinsemellan oberoende. Medan ingen exakt kvantifiering kan göras utan tillgång till SKB:s simuleringsmodell bedömer SSM det som osannolikt att effekten från EEF3 på den totala spridningen (percentil 90) skulle överstiga 2 miljarder kr.

Slutsats
SSM:s samlade bedömning är att felen som följt av korrigeringen till EEF3 sannolikt inte överstiger den felmarginal som finns i SKB:s osäkerhetsmodell och därför inte får någon materiell påverkan på beräkningen av avgifter och säkerheter jämfört med andra fel som görs i beräkningarna. SSM har trots detta gjort korrigeringar till grundkostnaderna om 0,35 miljarder kr för att rätta felet i den mån det är möjligt för myndigheten. För att säkerställa att effekterna inte blir större än vad SSM:s preliminära bedömningar ger vid handen kan en ny simulering av SKB:s osäkerhetsmodell, med ändrade inputvärden för EEF3, ge värdefull information. SSM ser positivt på en sådan simulering och kommer att beakta de resultat som den ger.

4.3.4. Sammanfattning beräkningsförutsättningar för EEF

I nedan tabell summeras det kostnadsunderlag som utgör inputvärden för SSM:s beräkning av kärnavfallsavgifter, finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp. Dessa jämförs med det underlag som SKB presenterat i Plan 2016, vilket illustrerar skillnaderna som följer av SKB:s EEF-antaganden.

Tabell 13: Avgiftsgrundande underlag

Underlag	*Används till*	*SSM (KI:s EEF-prognoser)*	*SKB Plan 2016*
Kalkyl 50 real*	Avgiftsberäkning	104,3	89,0
Förväntat påslag, kalkyl 50 real	Avgiftsberäkning	26,1	17,3
Kalkyl dec 2017	Beräkning av finansieringsbelopp	96,2	82,4
Förväntat påslag, kalkyl dec 2017	Beräkning av finansieringsbelopp	24,3	16,5
Kompletteringsbelopp	Beräkning av kompletteringsbelopp	28,8	17,8

** Inklusive justering om 0,35 miljarder för EEF3 i SSM-kolumnen*

Värdena i tabellen diskonteras i avgiftsberäkningen med den förväntade avkastningen i kärnavfallsfonden, för vilken metoden beskrivs i avsnitt 4.3.

4.4. Prognoser för kärnkraftverkens elproduktion

4.4.1. Beskrivning av prognosmodell

SSM har i samarbete med konsultföretaget Palisade Corporation utvecklat en stokastisk prognosmodell för produktion av kärnkraftsel. Syftet med modellen är att göra prognoser på fördelningar över total kärnkraftsel för respektive reaktorinnehavare som underlag för beräkning av kärnavfallsavgifter. Principen för modellen är att en reaktorinnehavares samlade framtida elproduktion bestäms av dess reaktorers historiska tillgänglighet på el samt bedömningar på eventuella framtida effektjusterande åtgärder i reaktorerna. Modellen är byggd i Excel med hjälp av insticksmodulen @Risk[78]. Excelmodellen beräknar fördelningsfunktioner för osäkerhetsfaktorerna och gör Monte Carlo-simulering för att erhålla fördelningar.

Enligt ovanstående princip kan en reaktors totala elproduktion (Q) under n år estimeras med reaktorns installerade kapacitet (Me_t), tillgängligheten på el (L) och antal kalendertimmar (H_t) under år t enligt följande samband,

$$Q = \sum_{t=1}^{n} Me_t \, L \, H_t$$

Den installerade kapaciteten och tillgängligheten på el betraktas båda som osäkerhetsfaktorer. Genom att skatta väntevärden för respektive osäkerhetsfaktorer kan en bedömning av årsvis elproduktion göras.

En reaktors installerade kapacitet (reference unit power) definieras enligt IAEA[79] som

> *the maximum (electrical) power that could be maintained continuously throughout a prolonged period of operation under reference ambient conditions. The power value is measured at the unit outlet terminals, i.e. after deducting the power taken by unit auxiliaries and the losses in the transformers that are considered integral parts of the unit.*

Det finns många olika sätt att definiera tillgänglighet i en reaktor[80]. I den här modellen likställs en reaktors tillgänglighet med dess kapacitetsfaktor (load factor), som ger den bästa bedömning på faktisk produktion. Enligt IAEA är load factor

> *the ratio of the energy which the power reactor unit has produced over that period divided by the energy it would have produced at its reference power capacity over that period. Reference energy generation (net) is the energy that could be produced during a given time period if the unit were operated continuously at reference unit power.*

Antalet tillgängliga timmar för ett produktionsår (H_t) är 8760 (365*24) för ett normalår och 8784 (366*24) för ett skottår. Antal tillgängliga timmar under reaktorns slutår n beräknas utifrån de förutsättningar som följer av 50 års drifttid, såvida det inte finns skäl att anta tidigare avställning.

---

[78] http://www.palisade.com/risk/

[79] IAEA (2005)

[80] Se illustration s 21, IAEA (2005)

Skattning av installerad kapacitet
Estimering av installerade kapacitet för återstående drifttider beräknas av SSM i kombination av expertutlåtande och stokastisk analys. I första steget ombeds experter i reaktordrift[81] göra en trepunktsskattning av troligt värde, lågvärde samt högvärde för genomsnittlig installerad kapacitet (i MW). Bedömningar görs för varje år och reaktor för aktuell prognosperiod. Konfidensintervall för hög- och lågvärden sätts till 1:10, vilket innebär 10 % sannolikhet att utfallet inte överstiger lågvärdet och 90 % sannolikhet att utfallet inte överstiger högvärdet. Bedömningar görs i grupp genom diskussion och ett gemensamt utlåtande lämnas. Denna metod kallas ”expert elicitation” på engelska och kan liknas med en kvalificerad gissning. Metoden har likheter med successiv kalkylering, som används av både SKB vid beräkning av osäkerhetspåslaget i grundkostnaderna och SSM vid beräkning av osäkerhetspåslaget i merkostnaderna.

De tre parametrarna låg-, hög- och troligt värde används för att beräkna fördelningsfunktioner för osäkerhetsfaktorn. I detta fall används PERT-funktionen (Project Evaluation and Review Technique) för att modellera bedömningarna. PERT-fördelningen är en specialform av BETA-fördelningen och har liksom BETA-fördelningen slutna intervall och är även vanligt förekommande vid modellering av data som härrör från experter. Den installerade kapaciteten förväntas vara konstant såvida inte varaktiga tekniska justeringar görs till följd av exempelvis effekthöjningar eller permanenta myndighetskrav som begränsar kapaciteten. Data för innevarande år hämtas från tekniska beskrivningar av respektive reaktor.

Skattning av tillgänglighet
Beräkning av väntevärde på tillgänglighet skattas av SSM utifrån historisk data. Således behöver den historiska tillgängligheten (L_t) beräknas för varje reaktor och år (t) under dess historiska drifttid enligt sambandet

$$L_t = \frac{Q_t}{(Me_t H_t)}$$

där (Me_t) är reaktorns installerade kapacitet, (L_t) är tillgängligheten på el och (H_t) antal kalendertimmar under året. Data för historisk produktion och installerad kapacitet hämtas från IAEA PRIS[82] (Power Reactor Information System).

Vid beräkning av historiska serier för tillgängligheter exkluderas en reaktors fem första driftår. De första åren består i flera fall av provdrift och viss inkörning och representerar därför nödvändigtvis inte reaktorns tillgänglighet på längre sikt. Vidare har ingen hänsyn tagits till en reaktors driftläge, dvs. provdrift eller rutinmässig drift. Om en reaktor levererar energi så uppstår också restprodukter som måste omhändertas och som tillståndshavaren är skyldig att finansiera.

SSM har tillämpat en metod som innebär att prognoser för tillgänglighet genereras med en ”dragning med återläggning”-teknik (resample with replacement). I praktiken innebär tekniken att fördelningar skapas genom att plocka tal från de historiska tidsserierna, med lika stor sannolikhet varje gång, och med möjlighet till återupprepning av samma dragning. Denna metod ger i princip samma resultat som att använda ett aritmetiskt genomsnitt för aktuell tidsperiod.

[81] Experter på SSM

[82] https://www.iaea.org/pris/

Simulering i modellen
Den stokastiska adderingen i modellen sker med Monte Carlo-simulering. Modellen simuleras tills en konvergensnivå på 0,1 % på medelvärdet med 95 % sannolikhet har uppnåtts, vilket typiskt inträffar efter minst 15 000 iterationer, självklart beroende på inputvariabler. Utfallet ger en fördelning av total produktion el per reaktor under prognosperioden.

4.4.2. Resultat
Med prognosmodellen erhålls en total elproduktion om 766 TWh för perioden 2018-2035 för alla reaktorer.

4.5. Merkostnader

4.5.1. Definition av merkostnader
Enligt finansieringslagen och finansieringsförordningen ska SSM göra en beräkning av statens framtida kostnader för tillsyn och prövning av frågor om slutförvar samt vissa kommuners framtida kostnader för informationsinsatser, även kallat merkostnader, som ska finansieras av reaktorinnehavarna. Merkostnaderna utgör således en post på skuldsidan i balansräkningen för en reaktorinnehavare och ska därför ingå i underlaget för beräkning av kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp. Närmare beskrivning av vad som avses med merkostnader beskrivs i 4 § punkt 4-9 finansieringslagen. En sammanfattning av denna skrivelse och SSM:s tolkning framgår i nedanstående tabell.

Tabell 14: Definition av merkostnader

Skrivelse i finansieringslagen	*SSM:s tolkning*
4 § 4 Statens kostnader för sådan forsknings- och utvecklingsverksamhet som behövs för att pröva åtgärder som avser en säker hantering och slutförvaring av restprodukter, en säker avveckling och rivning av kärntekniska anläggningar samt tillståndshavarnas forsknings- och utvecklingsverksamhet som behövs för att dessa åtgärder ska kunna vidtas.	SSM:s kostnader för forskning som består av arbetskraftskostnader för myndighetens administration av forskningsprojekten men även kostnader för externa forskningsprojekt.
4 § 5 Statens kostnader för förvaltning av medel och prövning av frågor enligt finansieringslagen.	SSM:s kostnader för granskning av kostnadsberäkningar, framtagning av förslag till kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp, genomförande av utredningar kopplat till finansieringssystemet samt prövning av frågor avseende utbetalningar ur kärnavfallsfonden. Kärnavfallsfondens kostnader för förvaltning av fonderade medel. Riksgäldskontorets kostnader för prövning och förvaltning av ställda säkerheter.
4 § 6 Statens kostnader för tillsyn av avveckling och rivning av kärntekniska anläggningar.	SSM:s kostnader för tillsyn av avveckling och rivning av berörda kärntekniska anläggningar, inklusive tillsyn av transporter och fysiskt skydd, kärnämneskontroll och beredskap.

	Drifttillsynen av Clab, Clink och slutförvarsanläggningar omfattas inte.
4 § 7 Statens kostnader för prövning av frågor om slutförvaring samt övervakning och kontroll av slutförvar enligt 16 § kärntekniklagen.	SSM:s kostnader för granskning av slutförvarsansökan och prövning av slutförvarsfrågor inklusive kostnader för externt expertstöd. Kärnavfallsrådets kostnader för arbete med slutförvarsfrågor.
4 § 8 Tillståndshavarnas, statens och kommunernas kostnader för information till allmänheten i frågor som rör hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall.	SSM:s, Östhammar kommuns, Oskarshamn kommuns, Länsstyrelsen i Uppsala läns och ytterligare en kommuns (där SFL ska byggas) kostnader för information till allmänheten avseende slutförvarsfrågor.

Merkostnaderna beräknas i två steg; först gör en deterministisk uppskattning av grundkostnader och sedan görs ett påslag för osäkerhet i dessa grundkostnader.

4.5.2. Beräkning av grundkostnader

Uppskattningen av grundkostnader görs med en deterministisk metod och utgår från uppskattningar av SSM:s och andra berörda myndigheters resursbehov. Resursbehovet på SSM och behov av externt stöd har gjorts i samråd med berörda enheter och utgår utifrån SKB:s planering av genomförande av kärnavfallsprogrammet, som redovisas i Plan 2016 och FUD 2016. Underlaget har godkänts av respektive enhetschef.

Kostnaden för ett personår på SSM har skattats utifrån det genomsnittliga utfallet av årsarbetskostnaden per anställd under 2016, som uppgår till 1,368 miljoner kronor. I årsarbetskostnaden ingår overheadkostnader om 56 %, vilket består av myndighetsgemensamma kostnader, dvs. kostnader för ekonomi, HR, IT, kommunikation, juridik, forskning, analys och metodstöd, stab, GD, lokalhyror, avskrivningar på inventarier, kontorsmaterial, resor och kompetensutveckling.

Uppskattningarna av Kärnavfallsfondens, Riksgäldens och Kärnavfallsrådets framtida kostnader har gjorts i samråd med respektive part. Beräkning av berörda kommuners och länsstyrelsers kostnader har gjorts med utgångspunkt av den historiska förbrukningen av fondmedel och med hänsyn till beloppsbegränsningen i lagstiftningen.

De totala grundkostnaderna har beräknats till 3,6 miljarder kronor (odiskonterat) för perioden 2018-2074. I nedanstående diagram redovisas grundkostnaderna för hela programmet uppdelat på SSM:s resurskostnader (diagram 23), SSM:s övriga kostnader (externt expertstöd och forskning, diagram 24) och övriga myndigheters kostnader (diagram 25).

Diagram 23: SSM:s resurskostnader

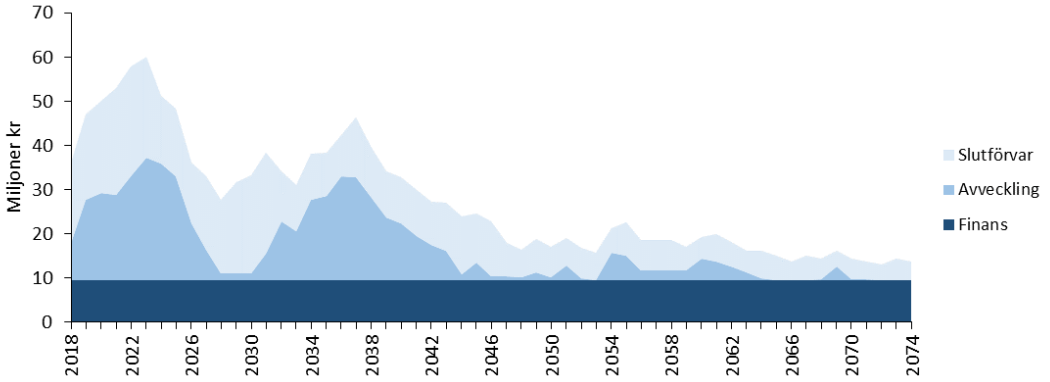

Källa: SSM

Diagram 24: SSM:s övriga kostnader

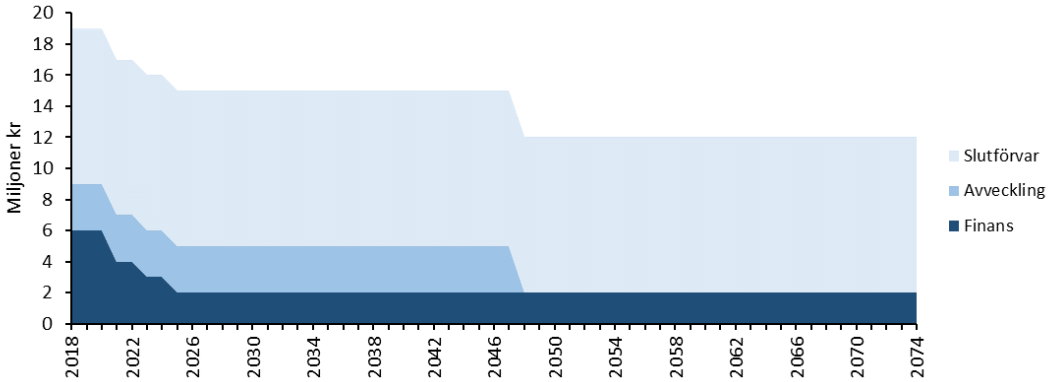

Källa: SSM

Diagram 25: Övriga myndigheters kostnader

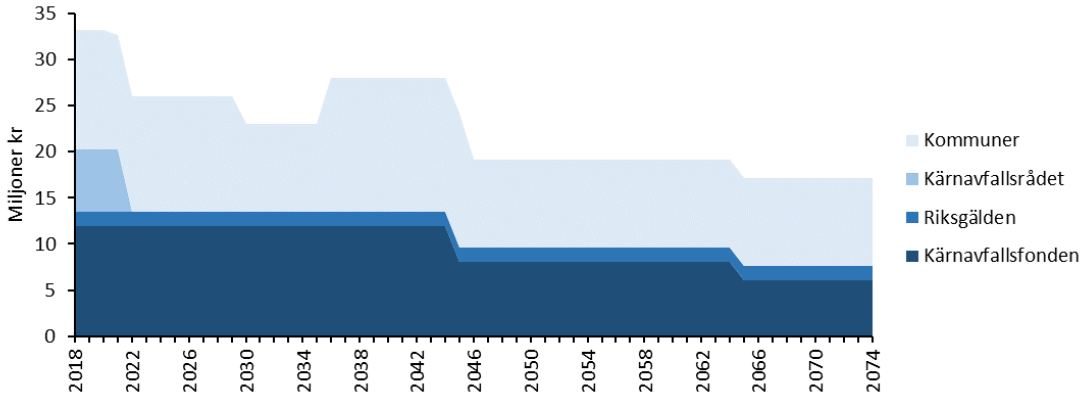

Källa: SSM

4.5.3. Osäkerhetsanalys av merkostnader

Den andra delen av merkostnaderna består av ett påslag för osäkerheten i myndighetens uppskattning av grundkostnaderna. För att erhålla osäkerhetspåslaget används en beräkningsmetod som kallas ”successivprincipen”, vilket i princip är samma metod som SKB tillämpar för sin osäkerhetsanalys i Plan 2016. Metoden går ut på att låta en analysgrupp samlas för att identifiera och kvantifiera risker kopplat till grundkostnaderna. Dessa bedömningar används sedan i kombination med stokastisk analys för att simulera en total fördelning över riskerna. Medelvärdet av simuleringarna utgör grund för de totala

merkostnaderna. I detta arbete har SSM tagit stöd av konsulter från Norges Tekniska och Naturvetenskapliga Universitet (NTNU).

I den ursprungliga planeringen antogs en total drifttid om 40 år för varje reaktor, enligt nu gällande lagstiftning. Det var såldes detta underlag som redovisades för deltagarna vid sittningen och som utgjorde grund för de bedömningar som gjordes av deltagarna. Det är även denna grundkalkyl som finns presenterad i NTNU:s rapport. I denna rapport redovisas dock grundkostnader enligt de förutsättningar som följer av regeringens proposition, dvs. 50 års drifttid.

För en närmare beskrivning av processen och resultatet av analysen så hänvisas till NTNU:s rapport[83]. Osäkerhetspåslaget beräknades till 3,3 miljarder kronor, vilket innebär att medelvärdet, dvs. de totala diskonterade merkostnaderna som underlag för avgiftsberäkningen, uppgår till 6,9 miljarder kronor.

4.5.4. Fördelning mellan tillståndshavare

Inledningsvis beräknas merkostnaderna utan hänsyn till hur stor del respektive reaktorinnehavare ska betala. För att fördela merkostnaderna på respektive reaktorinnehavare används en fördelningsnyckel som tillhandahållits av SKB. Resultatet av fördelningsnyckeln ger att Forsmark Kraftgrupp AB:s andel uppgår till 31 %, OKG AB:s andel uppgår till 22 %, Ringhals AB:s andel uppgår till 33 % och Barsebäck Kraft AB:s andel uppgår till 14 %.

4.6. Övriga antaganden

4.6.1. Justering av grundkostnad m.a.p. annan bedömning av elproduktion

SSM gör i detta avgiftsförslag en lägre bedömning av underliggande elproduktion än den som tillståndshavarna redovisar i Plan 2016. Lägre elproduktion innebär färre radioaktiva restprodukter som bas för kostnadsberäkningarna. Därför behöver grundkostnaderna justeras med en kostnad som motsvarar skillnaden i förväntade restprodukter. I detta syfte har SKB tillhandahållit en tabell som ger en skattning av minskningen av grundkostnaden vid en minskning av elproduktionen i TWh för olika diskonteringsräntor, för de två typerna av reaktorer (BWR och PWR). SSM har använt tabellen för att beräkna total minskning av grundkostnaderna för respektive tillståndshare, vilket sammanfattas i nedanstående tabell.

Tabell 15: Minskning av grundkostnader pga. annan bedömning av elproduktion

Tillståndshavare	*Diskonterad minskning av grundkostnader (msek)*
Forsmark Kraft AB	- 308
Ringhals AB	-134
OKG AB	-160
Totalt	-602

[83] NTNU (2017)

4.6.2. Tidpunkt för påkallande av säkerheter

I SSM:s föregående förslag till avgifter och säkerhetsbelopp beräknades finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp enligt gällande lagstiftning, dvs. att de inte kan påkallas förrän respektive tillståndshavares andel i kärnavfallsfonden är förbrukad. Detta betydde att beloppen på säkerheterna blev mycket stora. Regeringen valde dock att besluta om storlek på säkerhetsbelopp enligt antagandet om att säkerheterna kunde tas i anspråk vid avgiftsperiodens utgång, mot bakgrund av SSM:s förslag till ändringar i finansieringslagen i regeringsuppdraget som SSM överlämnade till regeringen den 5:e juni 2013. I propositionen framgår att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, beslutar om att ställda säkerheter ska tas i anspråk. Därför beräknas säkerhetsbeloppen i detta avgiftsförslag som att de kan påkallas direkt.

4.6.3. Nuvärdesberäkning av icke tidsfördelade komponenter

På skuldsidan i balansräkningen för en tillståndshavare finns två komponenter som inte är tidsfördelade; osäkerhetspåslaget på Kalkyl 50 real och osäkerheten i merkostnaderna. Dessa anges istället som totalbelopp fördelade per tillståndshavare. Eftersom beloppen inte är tidsfördelade finns det heller ingen självklar metod för hur dessa ska diskonteras. För att lösa nuvärdesproblematiken för merkostnaderna så används en metod som innebär att det odiskonterade påslaget fördelas enligt samma fördelning som de odiskonterade kassaflödena för grundbeloppen i merkostnaderna. Sedan diskonteras de totala kassaflödena med samma reala diskonteringskurva som används för övriga kostnader för att erhålla ett nuvärdesbelopp.

För att nuvärdesberäkna osäkerhetspåslaget i Kalkyl 50 real så används istället en metod som innebär att SKB i sin beräkning av osäkerhetspåslaget kör flera simuleringar för olika diskonteringsräntor, där räntan förutsätts rak över hela tidsperioden. På så sätt erhålls en tabell med nuvärden för olika räntor. Ett diskonterat osäkerhetspåslag kan därmed läsas av med ett medelvärde på den reala diskonteringsräntekurvan. Denna metod är dock bristfällig då ett antagande om genomsnittlig ränta måste göras. Rätt metod hade varit att istället använda myndighetens beräknade reala diskonteringskurva direkt i beräkningsmodellen för osäkerhetspåslaget. Eftersom myndigheten i dagsläget ej besitter tillgång till SKB:s simuleringsmodell är detta inte möjligt. Därmed behövs ett medelvärde beräknas. Det finns flera olika metoder att tillgå för att beräkna medelvärde, exempelvis aritmetiskt, viktat aritmetiskt, geometriskt eller kvadratiskt. Vilken metod som bör användas för att beräkna medelvärdet är inte heller uppenbart.

Det finns starka argument för att använda ett viktat aritmetiskt medelvärde eftersom de kassaflöden som ska ta höjd för risker i programmet rimligtvis i hög grad bör sammanfalla med kassaflödena i grundkostnaderna. Vid användandet av ett rakt aritmetiskt medelvärde antas istället inget samband mellan osäkerhetspåslaget och grundkostnaderna. Nedanstående diagram visar de sammanlagda framtida förväntade utbetalningarna för Kalkyl 50.

Diagram 26: Kassaflöden för Kalkyl 50

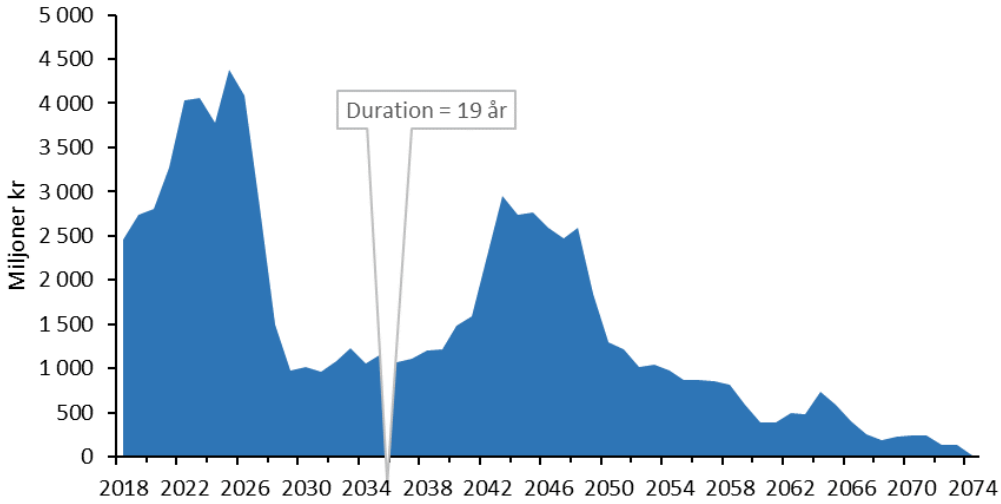

Källa: SKB och egna beräkningar

Diagrammet visar tydligt att en stor andel av kostnaderna förväntas falla ut i relativ närtid. Kalkyl 50 har en duration på ca 19 år, vilket betyder att en stor andel av kostnaderna kan förväntas falla ut fram tidigt. I tillägg till detta ska sägas att den reala diskonteringsräntekurvan per sista december 2016 är negativ för löptider fram till och med år 2028 och under den här perioden förväntas ca 40 % av kostnaderna falla ut. Samtidigt finns det riskfaktorer som betingat att de faller ut, medför tidsförskjutningar av programmet och således förskjuter hela tyngdpunkten i kassaflödena längre bort, vilket talar emot ett viktat medelvärde.

Då SSM inte har tillgång till simuleringsmodellen och utan möjlighet att direkt koppla risker till specifika tidsperioder så används i detta avgiftsförslag samma metod som användes vid myndighetens förslag på kärnavfallssavgifter och säkerhetsbelopp för 2015, nämligen ett aritmetiskt medelvärde. Det aritmetiska medelvärdet ($\bar{r}$) på den reala diskonteringskurvan för motsvarande löptider (n) för de förväntade kassaflödena för grundkostnaderna beräknas enligt

$$\bar{r} = \frac{r_1 + r_2 + \cdots + r_n}{n}$$

4.6.4. Konfidensgrad för beräkning av kompletteringsbelopp

Ett resultat av osäkerhetsanalysen är att ge underlag för beräkning av kompletteringsbelopp, som utgörs av skillnaden mellan kostnaderna för en viss konfidensgrad och kostnaderna för medelvärdet (den gröna pilen i figuren).

Figur 4 Princip för beräkning av osäkerhetspåslag och kompletteringsbelopp

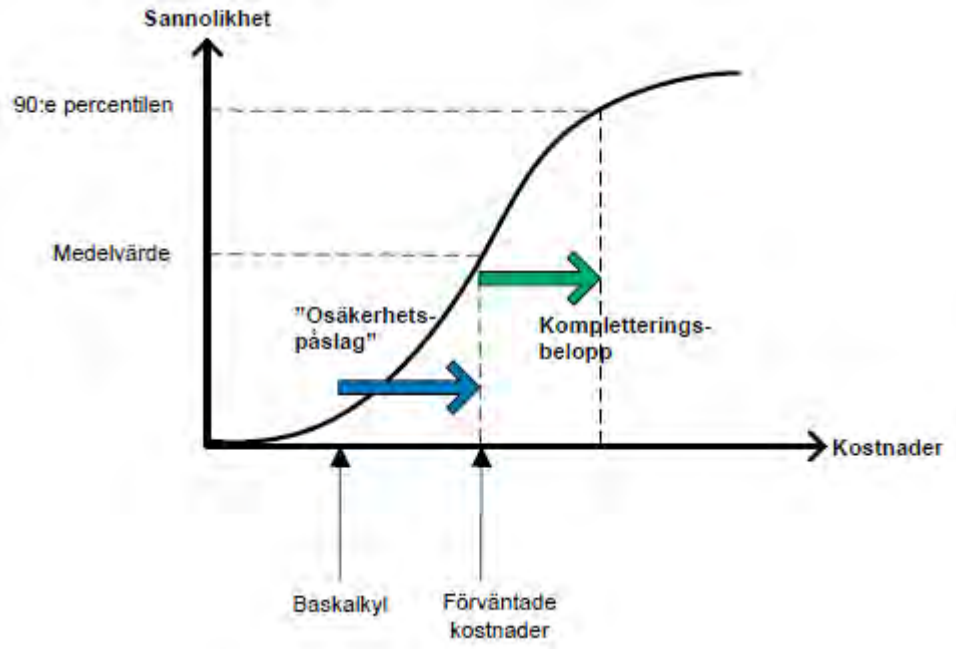

Enligt 2 § i nuvarande finansieringsförordning är kompletteringsbeloppet en skälig uppskattning av kostnader som kan uppkomma till följd av oplanerade händelser, vilket betyder att val av konfidensgrad har tidigare bedömts efter vad som anses ”skäligt”. I propositionen som överlämnats till riksdagen framgår att kompletteringsbeloppet ska bestämmas så att reaktorinnehavaren med ”hög sannolikhet kan fullgöra sina skyldigheter…”. I denna fråga gör SSM bedömningen att användandet av 90 % percentilen ger ett underlag som kan anses tillräckligt högt. Oaktat övriga identifierade brister i osäkerhetsanalysen betyder detta att kostnader som kan uppkomma till följd av oplanerad händelse med 90 % sannolikhet kommer att täckas av kompletteringsbeloppet. Nivån på konfidensgraden ligger i linje med regeringens tidigare beslut om nivå på kompletteringsbelopp.

4.6.5. Prognos på avkastning i kärnavfallsfonden för 2017

Kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp beräknas så att balans råder i finansieringssystemet vid början av nästa avgiftsperiod, dvs. 1 januari 2018. Därför behöver ett antagande om avkastning i kärnavfallsfonden göras för innevarande år, 2017. Kammarkollegiet, som ansvarar för förvaltningen av tillgångarna i kärnavfallsfonden, bedömer helårsavkastningen till 0,8 %, baserat på faktisk yield i portföljen[84].

[84] SSM (2017b)

4.6.6. Prognos på utbetalningar ur kärnavfallsfonden för 2017

Förutom avkastningsprognos, så behöver även ett antagande göras om förväntade utbetalningar ur kärnavfallsfonden för innevarande år. I detta syfte används beslutade utbetalningsplaner av SSM för 2017, vilka sammanställs i nedanstående tabell.

Tabell 16 Beslutade utbetalningar för 2017

Betalningsmottagare	*Belopp (miljoner kronor)*
Forsmark Kraftgrupp AB	482
OKG AB	701
Ringhals AB	548
Barsebäck Kraft AB	378

5. Förslag på kärnavfallsavgifter och säkerhetsbelopp för reaktorinnehavare

I tabell 17 och tabell 18 nedan framgår SSM:s förslag på kärnavfallsavgifter, finansieringsbelopp och kompletteringsbelopp för reaktorinnehavare för perioden 2018-2020. Beräkningarna bygger på resultatet av granskningen av underlaget till Plan 2016, samt de antaganden som redovisas i föregående kapitel.

Tabell 17: SSM:s förslag till kärnavfallsavgifter för 2018-2020

Reaktorinnehavare	*Avgift*
Forsmark Kraftgrupp AB	4,5 öre/kWh
OKG AB	8,0 öre/kWh
Ringhals AB	6,8 öre/kWh
Barsebäck Kraft AB	904 mkr/år

Tabell 18: SSM:s förslag till säkerhetsbelopp för 2018-2020

Reaktorinnehavare	*Finansieringsbelopp (mkr)*	*Kompletteringsbelopp (mkr)*
Forsmark Kraftgrupp AB	12 542	6 633
OKG AB	11 301	4 539
Ringhals AB	14 013	6 536
Barsebäck Kraft AB	2 792	2 510

6. Diskussion kring nivåer på avgifter och säkerhetsbelopp

De kärnavfallsavgifter som föreslås i detta avgiftsförslag uppgår i genomsnitt till 6,4 öre per kWh, vilket är en genomsnittlig ökning med 58 % mot de kärnavfallsavgifter som beslutades av regeringen för perioden 2015-2017, se tabellen nedan. För OKG AB är ökningen störst, från 4,2 öre per kWh till 8,0 öre per kWh. Även Ringhals får en relativt hög ökning, från 4,2 öre per kWh till 6,8 öre per kWh. För Forsmark är ökningen betydligt måttligare, från 3,9 öre per kWh till 4,5 öre per kWh. För Barsebäck minskar istället avgiften från 1042 miljoner kronor per år till 904 miljoner kronor per år. Ökningen i kärnavfallsavgifterna för reaktorinnehavarna förklaras av en rad olika faktorer som i viss mån samverkar.

Tabell 19: Jämförelse av årets avgiftsförslag mot regeringens avgiftsbeslut för 2015-2017

Reaktorinnehavare	*Avgiftsbeslut 2015-2017*	*Avgiftsförslag 2018-2020*	*Procentuell skillnad*
Forsmark Kraftgrupp AB	3,9 öre/kWh	4,5 öre/kWh	+ 15 %
OKG AB	4,1 öre/kWh	8,0 öre/kWh	+ 95 %
Ringhals AB	4,2 öre/kWh	6,8 öre/kWh	+ 62 %
Barsebäck Kraft AB	1 042 mkr/år	904 mkr/år	-13 %

6.1. Fallande marknadsräntor

För det första har de nominella marknadsräntorna på obligationer fortsatt falla sedan myndighetens föregående avgiftsförslag. Lägre marknadsräntor innebär lägre förväntad avkastning i kärnavfallsfonden och därmed en anpassning av den diskonteringskurva som används för att nuvärdesberäkna både skulder och tillgångar. Den nominella riskfria diskonteringskurvan, dvs. diskonteringskurvan innan riskpåslag för säkerställda obligationer och aktier har gjorts, är i genomsnitt 0,96 procentenheter lägre än i förra avgiftsförslaget. Samtidigt är break-even inflationen, dvs. inflationskurvan, i genomsnitt 0,09 procentenheter högre, se diagrammet nedan. Sammantaget innebär detta att den reala diskonteringskurvan som används för att nuvärdesberäkna reaktorinnehavarnas framtida utbetalningar är avsevärt lägre.

Diagram 27: Jämförelse av räntekurvor 2016-12-31 och 2013-12-31

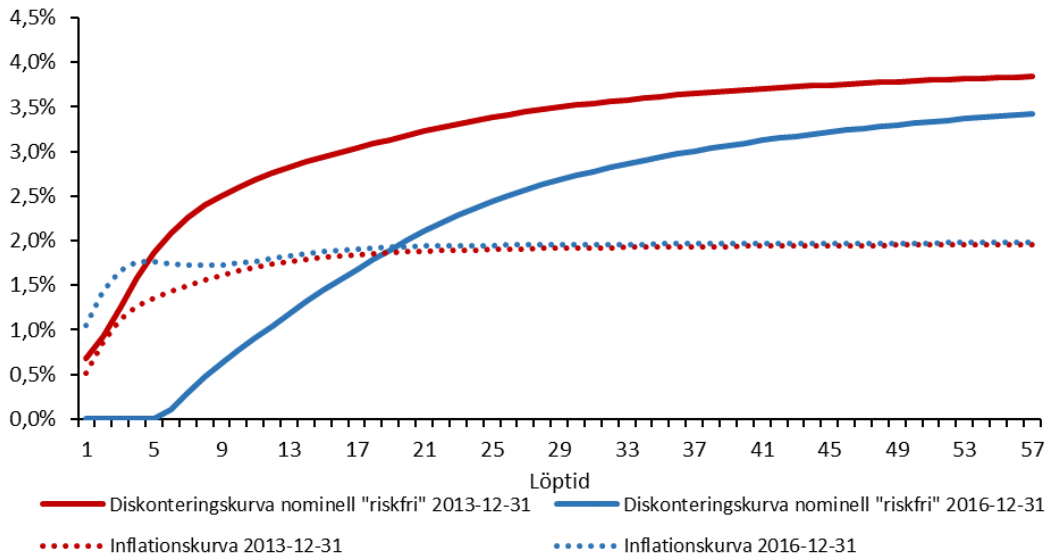

Källa: Nordea och egna beräkningar

Denna jämförelse är dock något missvisande eftersom fallet i räntor inte är jämt fördelad över alla framtida kassaflöden. 50 % av grundkostnaderna (Kalkyl 50) förväntas falla ut fram till 2036, vilket betyder att nuvärdesberäkningen av kassaflöden påverkas i högre grad av räntor i relativ närtid – en period då räntefallet är större än för de längre löptiderna. Ett annat sätt att se på det är att jämföra kostnadseffekten av att använda årets diskonteringskurva och att använda kurvan vid föregående avgiftsförslag. Givet samma riskpåslag på 0,25 procentenheter, så innebär marknadsförändringarna en ökning på ca 23 miljarder kronor i nuvärdesberäkningen av de avgiftsgrundande kostnaderna.

Samtidigt har sjunkande obligationsräntor medfört god avkastning på fondens obligationsportfölj, i kombination med att fonden placerat i obligationer med relativt lång återstående löptid. Under perioden 2014-2016 var den genomsnittliga reala avkastningen 4,7 % per år[85], vilket kan jämföras med den prognos som gjordes vid föregående avgiftsförslag, ca 0,89 % per år. Detta betyder att under perioden 2014-2016 har fondvärdet ökat med 6 miljarder mer än den prognos som gjordes vid myndighetens förra avgiftsförslag.

6.2. Tidigare avställning reaktorer

Vidare har besluten om tidigare avställning av de fyra reaktorerna R1, R2, O1 och O2 medfört lägre förväntade inbetalningar till kärnavfallsfonden. De framtida inbetalningarna till fonden beräknas utifrån de förväntade kostnaderna utslaget på den el som kärnkraftverken förväntas producera under reaktorernas livslängd. Lägre förväntad elproduktion, allt annat lika, innebär därför högre avgifter. Vid myndighetens föregående förslag till kärnavfallsavgifter gjordes beräkningar enligt de förutsättningar som följer av finansieringsförordningen, dvs. att alla tio reaktorer skulle producera el under en total drifttid om 40 år, dock med minst sex års återstående produktion från och med avgiftsperiodens början. I årets avgiftsförslag beräknas avgifter utifrån förutsättningen att alla reaktorer har en total drifttid på 50 år, förutom R1, R2, O1 och O2, där det finns beslut från ägarna på tidigare avställning.

För att kvantifiera effekten av tidigare avställning av reaktorer, oaktat effekten av längre drifttid, kan reaktorinnehavarnas elprognoser i Plan 2013 jämföras med reaktorinnehavarnas elprognoser i Plan 2016. I underlaget till Plan 2013 finns ingen bedömning på total elproduktion för 50 års drifttid, däremot finns genomsnittlig årlig elproduktion för referensscenariot, dvs. 60 års drifttid. Genom att anta konstant årlig produktion, men ändrade drifttider, kan en bedömning för 50 års drifttid göras. Jämförelsen visar att Oskarshamns produktion förväntas minska med 28 % och Ringhals produktion förväntas minska med 19 % till följd av förtida avställning. Förtida avställning av O1 och O2 är därför en viktig förklaring till varför OKG AB har den procentuellt högsta ökningen i de avgifter som föreslås. Även Ringhals AB:s relativa höga ökning i avgift kan i hög grad förklaras av förtida avställning av R1 och R2.

I tillägg bör nämnas att även de faktiska inbetalningarna till fonden sedan myndighetens föregående beräkningar gjordes påverkar avgiftsnivåerna. Vid myndighetens föregående förslag på kärnavfallsavgifter gjordes bedömningen att kärnkraftverken skulle producera totalt 194 TWh under perioden 2014-2016. Utfallet för samma period blev istället 177 TWh, vilket betyder att de kärnavfallsavgifter som beslutades om 2014 inte räcker för att finansiera reaktorinnehavarnas framtida åtaganden.

[85] Mätt som geometriskt medel

6.3. Annan bedömning om real pris- och löneökning

SSM gör i detta avgiftsförslag en annan bedömning än SKB av den framtida utvecklingen av externa ekonomiska faktorer. Tabellen nedan visar skillnaderna i det (odiskonterade) avgiftsgrundande underlaget av att använda Konjunkturinstitutets prognoser för EEF jämfört med de prognoser som SKB gör i Plan 2016. För en detaljerad genomgång om varför skillnaderna uppstår, se avsnitt 3.1.4 samt 4.4.

Tabell 20: Skillnader i avgiftsgrundande underlag till följd av annan EEF-prognos

Underlag	*SSM (miljarder kr)*	*SKB (miljarder kr)*	*Skillnad*
Kalkyl 50 real	104,3	89,0	17,3%
Förväntat påslag, Kalkyl 50 real	26,1	17,3	50,4%
Kalkyl dec 2017	96,2	82,4	16,7%
Förväntat påslag, kalkyl dec 2017	24,3	16,5	47,5%
Kompletteringsbelopp	28,8	17,8	61,6%

6.4. Annan bedömning om framtida elproduktion

De framtida inbetalningarna till fonden beräknas utifrån de förväntade kostnaderna utslaget på den mängd el som kärnkraftverken förväntas producera under reaktorernas livslängd. Myndigheten gör i detta avgiftsförslag en annan bedömning än reaktorinnehavarna för kärnkraftverkens framtida elproduktion, se tabell nedan. Den bedömning som myndigheten gör är totalt 79 TWh lägre, eller 9 %, än reaktorinnehavarnas bedömning. Följaktligen innebär lägre elproduktion, allt annat lika, högre avgifter.

Tabell 21: Jämförelse av reaktorinnehavarnas och myndighetens bedömning av framtida elproduktion (TWh)

	Prognos reaktorinnehavarna	*Prognos som underlag för beräkningar*	*Skillnad*
2018	67	58	-9
2019	63	57	-7
2020	55	51	-4
2021	53	48	-5
2022	54	48	-6
2023	53	48	-5
2024	53	49	-4
2025	53	49	-5
2026	52	49	-3
2027	54	49	-5
2028	54	49	-5
2029	52	49	-4
2030	53	48	-5
2031	39	35	-4
2032	28	26	-2
2033	28	25	-3
2034	20	18	-2
2035	13	11	-1

	Prognos reaktorinnehavarna	*Prognos som underlag för beräkningar*	*Skillnad*
Totalt	845	766	-79

6.5. Uppdaterad beräkning av merkostnader

I myndighetens föregående avgiftsförslag beräknades de totala merkostnaderna till 6,1 miljarder kronor i 2017 års prisnivå, dvs. 0,8 miljarder lägre än i de merkostnader som beräknats som underlag för detta avgiftsförslag. Relativt grundkostnaden, exklusive real löneökning (EEF), är osäkerhetspåslaget i princip oförändrat med 47 % i årets beräkning jämfört med 46 % i föregående beräkning. Ökningen i de totala merkostnaderna består således i en ökning av grundkostnaderna.

Denna ökning i grundkostnaderna förklaras av ett antal faktorer. För det första har en ny bedömning gjorts avseende SSM:s forskningsbehov, som antas öka. För det andra tar årets beräkning höjd för externt expertstöd till enheten för kärnavfallsfinansiering som inte gjordes i samma utsträckning vid föregående beräkning. För det tredje har både Riksgälden och Kärnavfallsfonden gjort nya bedömningar som ökar behovet av finansiering. I tillägg har tidsperioden förlängts med 2 år, 2015-2069 jämfört med 2018-2074.

Samtidigt motverkas ökningen av att påslaget för real löneökning i årets beräkning är lägre. Vid föregående beräkning antogs en årlig ökning om 1,06 %, där inget produktivitetsantagande fanns medräknat. I årets beräkning används Konjunkturinstitutets beräkning av trend för EEF 1. Dessutom har bedömningen om det totala personalbehovet på SSM minskat med 59 personår, emellertid har årsarbetskostnaden ökat något till 1,368 miljoner kronor.

6.6. Ny finansieringslag

De kärnavfallsavgifter som föreslås i detta avgiftsförslag beräknas enligt de förutsättningar som följer av innehållet i regeringens proposition om ändring av finansieringslagen. Det är framför allt två föreslagna ändringar som får bäring på myndighetens beräkningar, nämligen reaktorernas drifttid (som regleras i finansieringsförordningen) och kärnavfallsfondens placeringsmandat. Dessa ändringar medför sammantaget väsentligt lägre kärnavfallsavgifter än om de skulle ha beräknats med de förutsättningar som gällde för förra avgiftsförslaget.

I regeringens proposition beskrivs att den återstående drifttiden som underlag för beräkning av kärnavfallsavgifter skall förlängas till 50 år, genom ändring i finansieringsförordningen. SSM antar därför att de framtida avgiftsinbetalningarna kommer att ske så att alla reaktorer når en total drifttid om 50 år, förutom de reaktorer där det finns skäl att anta tidigare avställning. I föregående avgiftsförslag antogs en total drifttid om 40 år. Den samlade återstående drifttid som kan förväntas för alla reaktorer har därmed ökat med 22 år i årets avgiftsförslag, vilket i sin tur betyder att de det framtida avgiftsbehovet kan fördelas över en högre mängd elproduktion, vilket då medför en sänkning av de rörliga avgifterna. En del av den förlängda tidsperioden motverkas dock av tidigare avställning av reaktorer samt att tre år har förflutit sedan myndighetens föregående avgiftsförslag.

Tabell 22: Jämförelse reaktorernas återstående drifttid (år)

Reaktor	*Underlag för avgiftsbeslut 2015-2017*	*Underlag för avgiftsförslag 2018-2020*	*Skillnad*
F1	6	13	7
F2	7	14	7
F3	11	18	7
O1	6	0	-6
O2	6	0	-6
O3	11	18	7
R1	6	2	-4
R2	6	2	-4
R3	7	14	7
R4	9	16	7
Totalt	73	95	22

I regeringens proposition föreslås även att kärnavfallsfonden ska få mandat att placera i aktier. I beräkning av fondens förväntade avkastning innebär detta att ett riskpåslag görs på den nominella riskfria diskonteringsräntekurvan, utifrån en antagen fördelning i fonden mellan statsobligationer, säkerställda bostadsobligationer och aktier. Antagandet innebär ett totalt tillägg om 0,75 procentenheter för alla löptider, jämfört med 0,25 procentenheter vid föregående avgiftsförslag, se tabellen nedan. Skillnaden i att använda 0,25 procentenheter jämfört med 0,75 procentenheter som riskpåslag är ca 12,5 miljarder i nuvärdesberäknade avgiftsgrundande kostnader.

Diagram 28: Jämförelse av real diskonteringskurva med olika riskpåslag

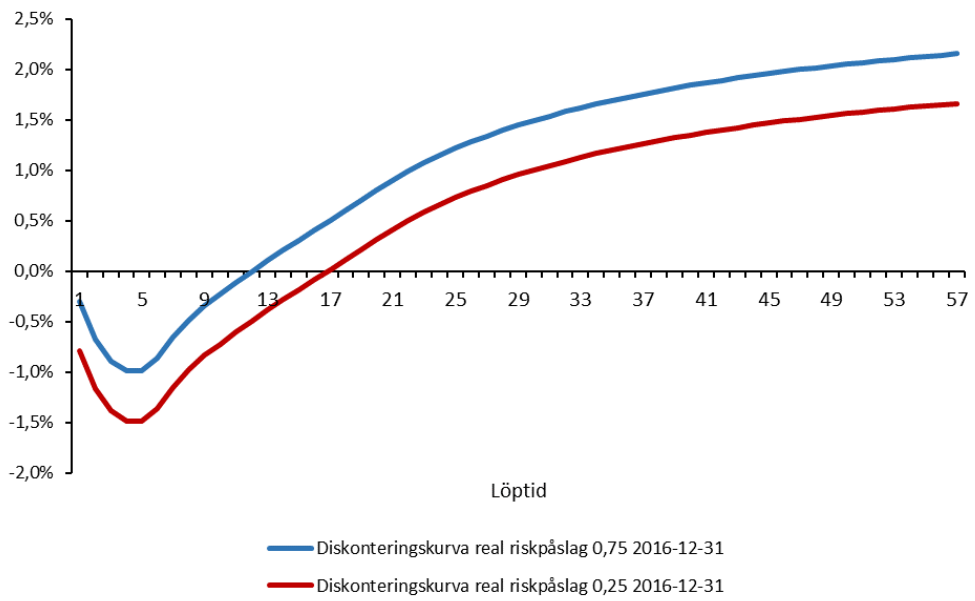

Källa: Nordea och egna beräkningar

7. Referenser

Bergman & Jacobsson (2012) "Externa ekonomiska faktorer: Analyser inför Plan 2013", SSM2012-891-5.

Bergman, Jacobsson & Sandberg (2015) "Metoder för framtagning och prognostisering av EEF", SSM2015-904-17.

Hassler & Krusell (2015) "Prognoser för framtida kostnader för att omhänderta kärnkraftens restprodukter", SSM2013-6255-102.

IAEA (2005) "Technical reports series no 428", 2005.

Konjunkturinstitutet (2011) "Bistånd vid granskning av SKB:s rapport Plan 2010", SSM2011-153-32.

Konjunkturinstitutet (2012) "Kommentarer till SKB:s rapport 'Externa ekonomiska faktorer: Analyser inför Plan 2013' från den 12 november", SSM2012-891-8.

Konjunkturinstitutet (2013a) "Fördjupad analys av Externa Ekonomiska Faktorer i kärnavfallsprogrammet", SSM2012-891-11.

Konjunkturinstitutet (2013b) "Kommentarer till SKB:s beräkningar av externa ekonomiska faktorer", 2013, SSM2012-891-16.

Konjunkturinstitutet (2014a) "Kommentarer till beräkningar av externa ekonomiska faktorer i SKB:s rapport Plan 2013 Underlag för kostnadsberäkningar", 2014.

Konjunkturinstitutet (2014b) "Kommentarer till SKB:s remissvar", SSM2013-6255-89.

Konjunkturinstitutet (2017a) "Skattning av prognosmodeller för SSM för EEF1-EEF4", SSM2016-5513-30.

Konjunkturinstitutet (2017b) "Konjunkturinstitutets prognoser för externa ekonomiska faktorer för kostnadsberäkningar av kärnkraftsavvecklingen", SSM2016-5513-32.

Konjunkturinstitutet (2017c) "Synpunkter på SKBs utvärdering av KIs beräkningar för EEF1-EEF4", SSM2016-5513-33.

Lichtenberg & Borg (2011) ”Granskning av SKB:s användning av den successiva kalkylmetoden – undersökning av SKB:s kostnadsberäkningar för Plan 2010”, SSM2011-153-28.

NTNU (2016) ”Alternative scenarier til kostnads- og usikkerhetsanalyse - Sluttlagringen for svensk kjernekraftavfall 2013” Trondheim, NTNU-Institutt for bygg, anlegg og transport (2016-12-20), SSM2015-3606-6.

NTNU (2017) "Berekning av merkostnader for 2018 - 2074 för avveckling av de svenska kärnkraftverken och omhändertagande av restprodukter" Trondheim, NTNU-Institutt for bygg, anlegg og transport (2017-06-30), SSM2016-5513-34.

OECD (2016) "Costs of Decommissioning Nuclear Power Plats", 2016.

SKB (2007) "Plan 2007 - Kostnader för kärnkraftens radioaktiva restprodukter", 2007.

SKB (2013) "Plan 2013 - Kostnader från och med år 2015 för kärnkraftens radioaktiva restprodukter", SSM2013-6255-3.
SKB (2015) ”Mötesanteckningar från samråd med Strålsäkerhetsmyndigheten inför Plan 2016”, SSM2015-904-6.

SKB (2016a) "Fud-program 2016", SSM2016-3611-1.

SKB (2016b) ”Mötesanteckningar från samråd med Strålsäkerhetsmyndigheten inför Plan 2016”, 2016. SSM2015-904-14.

SKB (2017a) "Plan 2016 - Underlag för kostnadsberäkningar", SSM2016-5513-3.

SKB (2017b) "Reviderat underlag för beräkning av finansieringsbelopp 170411", SSM2016-5513-25.

SKB (2017c) "Begäran om anstånd för komplettering Plan 2016 ref SSM2016-5513-17", SSM2016-5513-28.

SKB (2017d) "SSM:s begäran om komplettering av kostnadsberäkningen (Plan 2016)", SSM2016-5513-27.

SSM (2011) ”Beräkning av avgifter och säkerheter för perioden 2012-2014 enligt finansieringslagen”, SSM2011-153.

SSM (2013a) "Remissvar förslag på kärnavfallsavgifter m.m. dnr SSM2013-6255", SSM2013-6255-55.

SSM (2013b) "Förändringar i lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet och förordningen (2008:715) om finansiella åtgärder för hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet, SSM2011-4690-44.

SSM (2014) ”Förslag på kärnavfallsavgifter, finansierings- och kompletteringsbelopp för 2015”, SSM2013-6255-85.

SSM (2016a) ”Yttrande över ansökan från Svensk Kärnbränslehantering AB om tillstånd enligt miljöbalken för ett system för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle”, SSM2016-546-5.

SSM (2016b) ”PM Granskning av prognoser för kärnkraftverkens elproduktion”, SSM2015-2571-2.

SSM (2016c) "Remiss av riktlinjer avseende SSM:s riktlinjer för beräkning av EEF i SKB:s plankalkyl, SSM2015-904-9.

SSM (2016d) "Riktlinjer för beräkning och granskning av externa ekonomiska faktorer", SSM2015-904-16.

SSM (2017a) ”Granskning av SKB:s osäkerhetsanalys för kostnader i finansieringssystemet för kärnkraftens radioaktiva restprodukter”, SSM2015-3606-8.

SSM (2017b) ”Sv Avkastningsprognos kaf 2017”, SSM2016-5513-18.

SSM (2017c) ”Begäran om ny kostnadsberäkning”, SSM2016-5513-17.

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Strategienheten
Marie Berggren

Strålsäkerhetsmyndigheten

Förslag på kärnavfallsavgifter, finasiering och kompletteringsbelopp för 2018-2020, remiss från Strålsäkerhetsmyndigheten (Ert dnr 2016-5513)

Sveriges omhändertagande av kärnkraftens restprodukter är ett av de största industriprojekten någonsin. För att finansiera omhändertagandet av avfall och avveckling av kärntekniska anläggningar har det upprättats ett finansiellt system för att, så långt möjligt, minimera statens risk att stå för sådana kostnader som omfattas av kärnkraftsindustrins betalningsansvar.
Östhammars kommun har fått en remiss från Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) som avser förslag på :

1. Kärnavfallsavgifter
2. Finansieringsbelopp och
3. Kompletteringsbelopp

Östhammars kommun kan konstatera att för att förstå de ekonomiska uträkningar, prognoser, underlagsmaterial och beräkningsmodeller som ligger till grund för SSM:s förslag till kärnavfallsavgifter, finansierings- och kompletteringsbelopp för 2018-2020, behövs en kunskapsbas och kompetens som inte kommunen besitter. Kommunen är därför beroende av att denna kompetens finns hos den expertmyndighet som ska granska rimligheten och de risker som eventuellt kan finnas i de finansieringsprinciper som ska tillämpas. Kommunen anser följdaktligen det mycket angeläget att SSM har tillräckliga resurser för att säkerställa att det alltid finns den kompetens som behövs för att göra dessa beräkningar.

Dock är Östhammars kommun oerhört angelägen att det säkerställs att det finns tillräckligt med pengar i kärnavfallsfonden för att täcka alla de kostnader den är avsedd att täcka och att det sker av dem som haft vinning av produktionen och skapat avfallet. Ur det perspektivet känns det inte bra att ha en långtidsprognosmetod som inte är etablerad och vedertagen i ett finansieringssystem som är en grundbult för svenska kärnavfallsprogrammet innan den är vetenskapligt beprövad (sid 23 i förslaget). Östhammars kommun stödjer därför SSM:s bedömning gällande metodval för långtidsprognos ur ett principiellt perspektiv.
Övriga synpunkter som framkommit i SSM:s granskning ger intrycket av att Svensk Kärnbränslehanterings AB:s (SKB) avsteg från riktlinjerna i Plan 2016 påverkar ca 90 % av kostnadsutfallet och att den samlade bedömningen är att Plan 2016 redovisar en underfinansieraring av kostnaderna. Enligt det resonemang Östhammars kommun fört fram ovan är det givetvis oroväckande och behöver förändras så kostnadstäckning säkerställs.

Med hänsyn tagen till de iakttagelser som kommunen ändå gjort i remissmaterialet, se ovan, hemställer Östhammars kommun att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att fonden täcker de kostnader som avveckling och slutförvaring av det svenska kärnenergiprogrammet kommer att orsaka.

Marie Berggren
Chef Strategienheten

Utvärdering av reglemente för utvecklingsgrupperna, utifrån *ska*-krav och inkomna synpunkter

Bakgrund

I januari 2016 trädde ett nytt reglemente för utvecklingsgrupperna i kraft. Syftet med det nya reglemente var att, utan att påverka utvecklingsgruppernas operativa arbete eller autonomi, öka gruppernas legitimitet i den egna bygden/orten genom tydligare krav på representativitet, öppenhet och tillgänglighet. I samband med antagandet av reglementet beslutades om utvärdering av detsamma.

Nedan följer reglementet i sin helhet, följt av redovisning utifrån ska-krav, inkomna synpunkter och motioner, diskussion och slutsats/rekommendation.

Reglemente

Östhammars kommun vill uppmuntra och stärka lokala processer och initiativ. Därför finns möjligheten att bilda lokala utvecklingsgrupper utifrån geografiska områden/orter/bygder, med ekonomiskt stöd från kommunen.

En utvecklingsgrupp kan:

- fungera som aktör och opinionsbildare i utvecklingsfrågor
- ta tillvara lokala initiativ och utvecklingsmöjligheter
- stimulera intresse och engagemang för den egna orten/bygden men också för det gemensamma kommunala utvecklingsarbetet
- utgöra remissinstans eller samrådspart för kommunen *

En utvecklingsgrupp ska:

- vara politiskt och religiöst obunden
- vara öppen för deltagande för samtliga i orten boende, deltidsboende och verksamma
- arrangera öppna och annonserade möten
- aktivt arbeta för att uppnå representativitet för orten eller bygdens demografi; avseende ålder, kön, etnicitet osv.
- utse kontaktperson/ordförande och ekonomiansvarig/kassör

Årsredovisning/verksamhetsberättelse ska vara kommunen tillhanda 1 mars årligen och ska innehålla:

- deltagarförteckningar från öppna möten
- genomförda aktiviteter
- redovisning av disponerade medel

- beskrivning av genomfört och planerat arbete med utgångspunkt i *ska*-kraven

Finansiering
En utvecklingsgrupp får disponera 10.000 kr per år inom ramen för uppdraget. *

Fakturorna tillställs Östhammars kommun, med gruppens namn, tydligt specificerat utlägg och granskningsattesterad av gruppens kontaktperson/ordförande.

Arvoden till ledamöter ersätts ej.

Utöver ovanstående medel finns en total pott om 100.000 kr/år där utvecklingsgrupperna kan ansöka om medel till mer omfattande och kostsamma utvecklingsprojekt. Gemensamma projekt prioriteras. Ansökan kan göras fyra gånger per år (januari, april, augusti november), via avsett formulär. Ansökningar och utbetalning av dessa särskilda medel handläggs via Strategienheten och beslutas av Kommunstyrelsen.

Kommunens åtaganden.
Kommunen arrangerar och sammankallar årliga till fyra samråd mellan utvecklingsgruppernas representanter och representanter för kommunledningen.

Kommunstyrelsen konfirmerar årligen (i samband med årsredovisning) befintliga och nya utvecklingsgrupper.

**under förutsättning att samtliga ska-krav (se ovan) uppfylls. Bland annat innebär detta att deltagandet är dokumenterat representativt för orten eller bygden avseende ålder, kön, etnicitet osv, alternativt att ett aktivt arbete för att leva upp till ska-kraven beskrivits i årsredovisning eller på annat sätt kan styrkas.*

Redovisning

Utifrån utvecklingsgruppernas egna redovisning presenteras nedan i vilken mån de redovisat- och lever upp till ska-kraven i reglementet (vara politiskt och religiöst **obunden,** vara **öppen** för deltagande för samtliga i orten boende, deltidsboende och verksamma, arrangera **öppna** och **annonserade** möten, aktivt arbeta för att uppnå **representativitet** för orten eller bygdens demografi; avseende ålder, kön, etnicitet osv, utse **kontaktperson**/ordförande och ekonomiansvarig/kassör) samt om de redovisat **aktiviteter** genomförda under året Max-poäng är 6. Utöver detta presenteras om utvecklingsgruppen **sökt medel** ur potten för särskilda utvecklingsprojekt och om de tilldelats medel utifrån ansökan. *Iu* betyder att ingen uppgift lämnats i redovisningen, varför vi inte vet om dessa ska-krav är uppfyllda eller ej. Dock uttrycks i reglementet att redovisningen ska innehålla beskrivning av genomfört arbete utifrån ska-kraven, varför *iu* poängsätts med 0.

	Obunden	Öppen	Annonserat	Representativitet	Ansvar	Aktiva	TOT	Sökt/ beviljats
Hargshamn	iu	1	1	iu	1	1	**4**	**0/0**
Östhammar	-	-	-	-	-	0	**0**	**0/0**
Ekeby	iu	iu	iu	iu	1	1	**2**	**0/0**
Alunda	1	1	1	1	1	1	**6**	**0/0**
Gimo	-	-	-	-	-	-	**0**	**0/0**
Österby	1	0,5	iu	iu	1	0,5	**3**	**0/0**
Norrskedika	iu	iu	iu	0,5	1	0,5	**2**	**1/0**
Söderön	iu	0	0	0	1	0,5	**2,5**	**0/0**
Gräsö	iu	1	1	iu	1	1	**4**	**1/1**
Öregrund	iu	1	1	0,5	1	1	**4**	**0/0**

Iu = Ingen uppgift i redovisningen 0 = Nej 0,5 0 Delvis 1 = Ja - = Redovisning saknas helt

Bara två av tio utvecklingsgrupper har beskrivit att de är politiskt och religiöst obundna. Övriga har inte gett någon uppgift alls eller inte inkommit med redovisning. Fem av grupperna har helt eller delvis beskrivit att de bjudit in till öppna möten under året. Dessa har också annonserat. Tre av tio grupper har helt eller delvis beskrivit hur de arbetat för förbättrad representativitet, övriga har inte behandlat frågan i redovisningen alternativt inte inkommit med någon redovisning. Samtliga åtta grupper som inkommit med redovisning har angivit ansvarsfördelning (ordförande/kontaktperson/ motsvarande). Lika många kan helt eller delvis betraktas som aktiva i någon utsträckning.

Ekonomisk redovisning

Den totala budgeten för samtliga utvecklingsgrupper är 200000 kr, varav 10000kr per grupp och år står utvecklingsgrupperna fritt att använda (under förutsättning att ska-kraven är uppfyllda i enlighet med reglementet), medan 100000 finns i en ansökningsbar pott.

Potter

Medel ur potten söks via särskild blankett, fyra gånger per år och handläggs och beslutas av Strategienheten på delegation från kommunstyrelsen.

Under året inkom tre ansökningar om medel ur den gemenamma potten om 100.000kr. Hargshamn beviljades 10.000 kr för att avlöna vilsdsvinsjägare. Detta beviljades då ingen annan tillgänglig lösning finns, trots att ansökan inte lever upp till beskrivningen i reglementet. Norrskedikas ansökan om medel för att bekosta hjärtstartare avslogs. Gräsö skärgårdsråds ansökan om medel beviljades delvis (med undantag för bland annat arvode). Dock hann dom sistnämnda inte utnyttja de extra medlen då ansökan gjordes sent på året och medel endast kan nyttjas innevarande år.

Samtliga utbetalade medel enligt tabell:

ÖSTHAMMARS KOMMUN - EN DEL AV ROSLAGEN

100 Östhammars kommun

1 GJ2 Utv.grupper(Utvecklingsgrupper)
Kontorapport

Period 2016-12
ÄMÅL 118*

ÄMÅL	KTO	Budget År	UTFALL Ack	Avvikelse
1180 Utveckl.grupp, Olandsbygd	45110 Försörjningsstöd	10 000,00	0,00	10 000,00
	64490 Livsmedel, övrigt	0,00	1 434,56	-1 434,56
	64690 Övrigt förbrukningsmaterial	0,00	500,00	-500,00
	68130 IT-kommunikation	0,00	1 646,40	-1 646,40
	68500 Porto	0,00	260,00	-260,00
	70590 Övriga resekostnader	0,00	537,54	-537,54
	72200 Annonsering	0,00	2 030,50	-2 030,50
	72300 Reklam och information	0,00	3 582,50	-3 582,50
Summa 1180		**10 000,00**	**9 991,50**	**8,50**
1181 Utv.grupp Gimo	45110 Försörjningsstöd	10 000,00	0,00	10 000,00
	45190 Övriga bidrag till enskilda	0,00	3 000,00	-3 000,00
	60100 Lokalhyror	0,00	350,00	-350,00
	71000 Extern representation	0,00	408,93	-408,93
	72200 Annonsering	0,00	630,50	-630,50
	76500 Avg för kurser konferenser etc	0,00	5 000,00	-5 000,00
Summa 1181		**10 000,00**	**9 389,43**	**610,57**
1182 Utv.grupp Öregrund	45110 Försörjningsstöd	10 000,00	0,00	10 000,00
	64690 Övrigt förbrukningsmaterial	0,00	2 560,00	-2 560,00
Summa 1182		**10 000,00**	**2 560,00**	**7 440,00**
1183 Utv.grupp Östhammar	45110 Försörjningsstöd	10 000,00	0,00	10 000,00
	64490 Livsmedel, övrigt	0,00	406,25	-406,25
	64690 Övrigt förbrukningsmaterial	0,00	108,00	-108,00
	72200 Annonsering	0,00	1 548,75	-1 548,75
	85500 Räntekostn för lev.skulder	0,00	60,00	-60,00
Summa 1183		**10 000,00**	**2 123,00**	**7 877,00**
1184 Utv.grupp Söderön	45110 Försörjningsstöd	10 000,00	0,00	10 000,00
	60100 Lokalhyror	0,00	450,00	-450,00
	64490 Livsmedel, övrigt	0,00	440,00	-440,00
	70590 Övriga resekostnader	0,00	537,00	-537,00
	74310 Program, licensavgifter	0,00	310,00	-310,00
Summa 1184		**10 000,00**	**1 737,00**	**8 263,00**

Anita Lantz
2017-01-24 11:54

ÖSTHAMMARS KOMMUN - EN DEL AV ROSLAGEN

100 Östhammars kommun

1 GJ2 Utv.grupper(Utvecklingsgrupper)
Kontorapport

ÄMÅL	KTO	Budget År	UTFALL Ack	Avvikelse
1185 Utvecklingsgrupp Ekeby	45110 Försörjningsstöd	10 000,00	0,00	10 000,00
Summa 1185		**10 000,00**	**0,00**	**10 000,00**
1186 Utvecklingsgrupp Hargsham	45110 Försörjningsstöd	20 000,00	0,00	20 000,00
	55920 Övr skattep kostn.ers	0,00	12 390,00	-12 390,00
	56110 Arbetsg.avg lön o skattepl ers	0,00	1 351,32	-1 351,32
	64490 Livsmedel, övrigt	0,00	1 375,00	-1 375,00
	64690 Övrigt förbrukningsmaterial	0,00	96,00	-96,00
	72200 Annonsering	0,00	1 680,00	-1 680,00
	74310 Program, licensavgifter	0,00	343,75	-343,75
	76100 Avgifter	0,00	4 050,00	-4 050,00
Summa 1186		**20 000,00**	**21 286,07**	**-1 286,07**
1187 Österby utvecklingsgrupp	45110 Försörjningsstöd	10 000,00	0,00	10 000,00
	45190 Övriga bidrag till enskilda	0,00	3 000,00	-3 000,00
	64190 Övr inventarier och material	0,00	1 035,20	-1 035,20
Summa 1187		**10 000,00**	**4 035,20**	**5 964,80**
1188 Utvecklingsgr Norrskedika	45110 Försörjningsstöd	10 000,00	0,00	10 000,00
	64490 Livsmedel, övrigt	0,00	1 339,50	-1 339,50
	64690 Övrigt förbrukningsmaterial	0,00	7 836,93	-7 836,93
	68130 IT-kommunikation	0,00	817,00	-817,00
Summa 1188		**10 000,00**	**9 993,43**	**6,57**
1189 Utvecklingsgrupp Gräsö	45110 Försörjningsstöd	32 000,00	0,00	32 000,00
	64390 Övriga böcker, tidningar	0,00	2 400,00	-2 400,00
	64490 Livsmedel, övrigt	0,00	2 243,05	-2 243,05
	71100 Personalrepresentation	0,00	1 000,00	-1 000,00
	72300 Reklam och information	0,00	2 092,75	-2 092,75
Summa 1189		**32 000,00**	**7 735,80**	**24 264,20**
		132 000,00	**68 851,43**	**63 148,57**

Inkomna synpunkter, motioner, förslag

Nedan följer en redovisning av synpunkter på utvecklingsgrupperna eller reglementet samt en motion, som inkommit under 2016.

Motion

I maj 2016 inkom en motion från Liberalerna. Ur motionen:

Mitt förslag nu är att alla ideella föreningar på respektive ort ges möjlighet att nominera en gruppmedlem till den aktuella utvecklingsgruppen. Ett villkor dock är att det endast gäller föreningar som är demokratiska, med styrelse, bokslut och allt annat. Förslaget tillgodoser utvecklingsgruppernas demokratiska förankring. Förslaget stärker föreningslivet och allt deras ideella engagemang. Intressemotsättningar som skulle kunna finnas mellan olika föreningar har här en god möjlighet att lösas.

Yrkande:

- *Att alla ortens föreningar med demokratiskt valda styrelser ges möjlighet att nominera en föreningsmedlem till att ingå i den lokala utvecklingsgruppen.*
- *Att de till utvecklingsgruppen nominerade personerna bland sig utser en styrelse.*
- *Att den lokala utvecklingsgruppen har att arbeta inom den ekonomiska ram som kommunstyrelsen anslår.*

Motionen besvarades med hänvisning till det nya reglementet och att en utvärdering skulle göras innan det var aktuellt med eventuella förändringar.

Utvecklingsgruppernas egna synpunkter

Endast Hargshamns utvecklingsgrupp hade uttalade synpunkter på reglementet i årsredovisningen: *"Det ger en viss begränsning av friheten att bekosta planerade utgiftsförslag som kommer upp under hand."*

Norrskedika utvecklingsgrupp uppger att *"Luften och intresset i gruppen gick ner på oroväckande låga nivåer"* när de meddelades avslag på ansökan.

Söderöns utvecklingsgrupp skriver att *"Utvecklingsgruppen kommer att fortsätta begära att få medverka i kommunens remiss- och utvecklingsarbete"*.

Övriga synpunkter

En kommuninvånare riktar kritik mot det upplevda efterföljandet av reglementet, i följande punkter:

- vi har tagit del av reglementet och konstaterar att en del punkter ej efterlevs
- utvecklingsgruppens protokoll för 2016 har ej tillhandahållits på biblioteket så som det framgår av hemsidan

- som vi förstår hålls inte hemsidan uppdaterad
- efter kontakt med gruppens ordförande har vi fått kännedom om protokollen finns på Facebook, men någon information om det har inte mit

Samma uppgiftslämnare hade inför antagande av det nya reglementet inkommit med dessa synpunkter:

Utvecklingsgruppens möten och beslut skall protokolleras, arkiveras och hållas tillgängliga för allmänheten i enlighet med kommunens informationspolicy.

Diskussion

Synpunkter

En invånare har inkommit med synpunkter som gör gällande att öppenheten och tillgängligheten är otillräcklig. Detta avspeglar sig också i tabellen över efterlevnaden av ska-kraven. Det visar att endast hälften av utvecklingsgrupperna annonserat och haft öppna möten under året.

En motion under året pekar också på bristande representation och demokratisk valda ledamöter i utvecklingsgrupperna. Ingen av utvecklingsgrupperna lyfter detta som ett problem, men några menar att det är svårt att attrahera till engagemang, särskilt i gruppen unga. Ett par av utvecklingsgrupperna ser sig dock som den samlande kraften för orten/bygdens föreningar.

Att grupperna både arbetar för- och uppfattas som öppna och representativa är således en fortsatt utmaning att hantera. Om detta skall överlåtas till utvecklingsgrupperna att arbeta vidare med eller hanteras genom förändringar i reglemente och/eller ambitionsnivåmåste diskuteras i förhållande till utvecklingsgruppernas legitimitet.

Ekonomi

Endast tre av tio utvecklingsgrupper ansökte om medel ur den avsedda potten för särskilt kostsamma eller stor insatser. Två av dem beviljades medel, men bara en för arbete som är att betrakta i linje med intentionen i reglementet. Den grupp som sökte, men inte beviljades medel, beskriver missnöje och att *lusten och intresset gick ner till oroväckande låga nivåer* i samband med beskedet.

Att så få ansökte kan ses som ett resultat av ett nytt arbetssätt; där det behövs en viss inkörningstid, men kan också vara en spegling av den förehållandevis låga aktiviteten under året, som flera av grupperna beskriver i sina redovisningar.

Sammanfattning

I reglementet står att "*En utvecklingsgrupp kan utgöra remissinstans eller samrådspart för kommunen under förutsättning att samtliga ska-krav uppfylls*". Det står också att "En utvecklingsgrupp får disponera 10.000 kr per år inom ramen för uppdraget", med tillägget "*under förutsättning att samtliga ska-krav uppfylls. Bland annat innebär detta att deltagandet är dokumenterat representativt för orten eller bygden avseende ålder, kön, etnicitet osv, alternativt att ett aktivt*

arbete för att leva upp till ska-kraven beskrivits i årsredovisning eller på annat sätt kan styrkas".

En strikt tillämpning av reglementet skulle innebära att endast en av tio utvecklingsgrupper fortsatt kan utgöra remissinstans och samrådspart för kommunen och att endast en av tio utvecklingsgrupper fortsatt fritt kan disponera avsatta ekonomiska medel. En alternativ tolkning av resultatet är att reglementet är svårt för utvecklingsgrupperna att efterleva i nuvarande form och därför bör omformuleras.

Rekommendationer:

1. **Konfirmera och kommunicera vilka grupper fortsatt kan fungera som remissinstans åt kommunen (Kommunstyrelsen)**

2. **Konfirmera och kommunicera vilka grupper som fortsatt kan disponera avsatta medel (Kommunstyrelsen)**

3. **Föreslå utvecklingsgrupperna att delta i beredningen av ansökningarna, genom tex prioritering/rangordning (Kommunstyrelsen)**

4. **Ingen revidering av reglementet utöver förslag enligt punkt 3 (Kommunstyrelsen)**

5. Påminna utvecklingsgrupperna om ska-kraven och vikten av att arbeta utifrån reglementet och lämna in årsredovisning (Tjänsteperson)

6. Påminna utvecklingsgrupperna om möjligheten att ansöka om medel och vilka ansökningar som kommer att premieras (Tjänsteperson)

ÖSTHAMMARS KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN
Socialförvaltningen
Eva A Lindholm

Datum	Dnr	Sid
2017-05-03	SN-2017-108	1 (1)

Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut.

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) skall socialnämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Det skall också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten.

Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Se bilagd rapport.

Förslag till beslut:

Arbetsutskottet föreslår socialnämnden besluta

Att överlämna redovisningen till fullmäktige

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Socialnämnden

2017-04-21

Rapport av ej verkställda gynnande beslut enligt 4 kap 1§ SoL170101-170331

Beslutsdatum	Typ av bistånd	Man	Kv.	Datum för avbrott i verkställighet
	Kontaktperson	X		2016-07-04
2016-08-11	Kontaktperson		X	
	Kontaktperson		X	2016-09-01
2016-10-17	Kontaktperson	X		
	Kontaktfamilj		X	2016-11-16
2016-12-20	Kontaktperson	X		

Antal overkställda beslut: 6
Antal män: 3
Antal kvinnor: 3

Rapport av ej verkställda gynnande beslut enligt LSS 170101-170331

Beslutsdatum	Typ av insats	Man	Kv.	Datum för avbrott i verkställighet
2015-06-11	Bostad med särskild service för vuxna	X		
2015-10-23	Bostad med särskild service för vuxna		X	
2015-11-20	Bostad med särskild service för vuxna	X		
2016-05-03	Ledsagarsevice	X		
2016-05-03	Bostad med särskild service för vuxna	X		
2016-12-01	Ledsagarsevice	X		

Antal overkställda beslut: 6
Antal män: 5
Antal kvinnor: 1

ÖSTHAMMARS KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Socialkontoret

Redovisning av overkställda beslut (längre än 3 månader)

2017-04-20

Enligt 4 kap 1§ SoL 20170101-20170331

Beslutsdatum/ avbrott	Beslut	Skäl till ej verkställt beslut	Vidtagna åtgärder för att verkställa/i avvaktan på insatsen Övrigt
2016-07-04	Kontaktperson (ifo)	Resursbrist, saknar lämplig uppdragstagare.	Avser avbrott i verkställighet. Verkställt 20170113.
2016-08-11	Kontaktperson (ifo)	Resursbrist, saknar lämplig uppdragstagare.	
2016-09-01	Kontaktperson (of)	Resursbrist, saknar lämplig uppdragstagare.	Avser avbrott i verkställighet. Verkställt 20170201.
2016-10-17	Kontaktperson (ifo)	Resursbrist, saknar lämplig uppdragstagare.	
2016-11-16	Kontaktfamilj (ifo)	Den enskilde tackat nej till erbjudandet	Avser avbrott i verkställighet, tackat nej 20170307
2016-12-20	Kontaktperson (ifo)	Resursbrist, saknar lämplig uppdragstagare.	

Omsorg till personer med funktionsnedsättning SoL (of)
Individ- och familjeomsorg (ifo)

Enligt LSS 20170101-20170331

Beslutsdatum/ avbrott	Beslut	Skäl till ej verkställt beslut	Vidtagna åtgärder för att verkställa/i avvaktan på insatsen Övrigt
2015-06-11	Bostad med särskild service för vuxna	Resursbrist, t ex saknar ledig bostad.	Bor sedan 2016-02-01 på HVB enligt SoL efter egen ansökan.
2015-10-23	Bostad med särskild service för vuxna	Resursbrist, t ex saknar ledig bostad.	Har varit beviljad träningsboende i annan kommun tom 2016-11-30. Flyttade hem till sin mamma under sommaren. Är beviljad en servicelägenhet enl. SoL i kommunen
2015-11-20	Bostad med särskild service för vuxna	Resursbrist, t ex saknar ledig bostad.	Har fått egen bostad och beviljats ledsagarservice och daglig verksamhet. Ärendet avslutas 20170331 utan att verkställas då brukare tagit tillbaka sin ansökan om insats.
2016-05-03	Bostad med särskild service för vuxna	Resursbrist, t ex saknar ledig bostad.	Bor hemma, har avlösarsevice, ledsagarservice och kortidsvistelse enl. LSS.
2016-05-03	Ledsagarservice	Den enskilde tackat nej till erbjudandet	Tackat nej till erbjudande 20160503 och 20170310.
2016-10-10	Bostad med särskild service för vuxna	Resursbrist, t ex saknar ledig bostad.	Beviljad särskilt boende i avvaktan verkställighet.Undersöker nu möjlighet att köpa plats i annan kommun.
2016-12-01	Ledsagarservice	Resusrsbrist, saknar lämlig personal/uppd-dragstagare.	

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Kommunstyrelsen
2016 -11- 02
Dnr. KS-2016-824 Ärd 913

Motion om källsortering och flergångsmuggar

Earth Overshoot Day, den dag på året då vi människor har förbrukat jordens förnyelsebara resurser, infaller allt tidigare för varje år. Man kan se det som att vi efter den dagen lever på kapitalet i stället för på räntan, och det fungerar förstås inte i längden. I år inföll Earth Overshoot Day den 8 augusti. Vi lever nu alltså på kapitalet i stället för på räntan under mer än en tredjedel av året. National Overshoot Day för Sverige infaller ännu tidigare.

När myndigheter och organisationer ger råd till allmänheten om hur vi kan hushålla med naturens resurser handlar det ofta om att källsortera vårt avfall och att använda saker flera gånger i stället för att använda engångsprodukter.

I Östhammars kommun arbetar bland annat många förskolor med källsortering och att lära barnen att hushålla med jordens resurser. Vi har bemannade återvinningscentraler och det finns containrar för återvinning av olika typer av avfall på alla större orter i kommunen. Vi har också insamling av matavfall för produktion av biogas. För enskilda kommunmedborgare är alltså möjligheterna goda att genom återvinning hushålla med jordens resurser.

Inom kommunens egna förvaltningar och även inom flera av kommunens egna verksamheter ser det tyvärr helt annorlunda ut. Allt avfall läggs i en och samma påse, och varken papper, papp, matrester, plast, metall eller glas källsorteras. Särskilt inom vissa förvaltningar är förbrukningen av engångsmuggar hög samtidigt som flergångsmuggar som köpts in av förvaltningen "försvinner".

Vi bör naturligtvis ställa minst lika höga krav på oss som kommun, som vi gör på kommunens invånare.

För att minska kommunens ekologiska fotavtryck och med hänvisning till ovanstående yrkar jag

- *att källsortering införs i kommunens alla verksamheter och på samtliga förvaltningar*
- *att inköp av engångsmuggar begränsas på lämpligt sätt*

Österbybruk den 1 november 2016

Kerstin Dreborg (MP)

miljöpartiet de gröna

Delges: Kommunstyrelsen

§ 17 Dnr KS-2016-824 Dpl 913

Motion gällande källsortering och flergångsmuggar

Kerstin Dreborg (MP) har lämnat in en motion daterad 2016-11-11 om källsortering och flergångsmuggar.

Miljöpartiet yrkar på:

* att källsortering införs i kommunens alla verksamheter och på samtliga förvaltningar

* att inköp av engångsmuggar begränsas på lämpligt sätt

Tekniska kontorets förslag till svar på motionen föreligger.

Tekniska utskottets beslut

Tekniska utskottet föreslår kommunstyrelsen att motionen besvaras i enlighet med tekniska kontorets yttrande.

(Bilaga 2)

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Tekniska förvaltningen

Bilaga 2, TU 2017-04-26, § 17

Datum	Dnr	Sid
2017-04-20	KS-2016-824	1 (1)

Yttrande- Motion gällande källsortering och flergångsmuggar

Från den 1 januari 2017 finns möjlighet att sortera ut all wellpapp för verksamhet i kommunens lokaler från städ, måltid, skola och förskola. Idag sker hämtning av wellpapp från cirka 20 enheter.
En handlingsplan inklusive tidplan håller på att tas fram för utsortering av matavfall, kommer att vara klar i slutet av maj.

Handlingsplanen ska innehålla:

- Utrymmesbehov (soprum som behöver byggas ut)
- Tillgänglighet (för entreprenörer och verksamheter)
- Prioriteringsordning
- Tidplan
- Kostnader
- Bygglovshantering

Ett flertal verksamheter kommer att kunna källsortera fullt ut innan utgången av 2017.

Fraktioner som plastförpackningar, metallförpackningar med mera faller under producentansvar och något FTI (Förpacknings- och tidningsinsamlingen) ansvarar för, men vi kommer även se över möjligheten att sortera ut de fraktionerna ute på enheterna.

Varje enhet ansvarar själva för inköp av engångsmuggar. Med detta bör självklart begränsas.

Tekniska kontoret

Annila Bexelius
Lars Ekman
Lasse Karlsson
Annelié Wallén
Thomas Tidstrand

Postadress
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

Besöksadress/Reg.office
Stångörsgatan 10
742 21Östhammar
www.osthammar.se

Telefon
Nat 0173-860 00
Int +46 173 860 00
E-post
tekniska.kontoret@osthammar.se

Telefax
Nat 0173-175 37
Int +46 173 175 37

Organisationsnummer
212000-0290
V.A.T. No
SE212000029001

Bankgiro
233-1361

Information från förvaltningen

- Organisationsöversyn
- Överenskommelse med det civila samhället
- Nya mål och resultatmått

Organisationsöversyn

- **Anledning till förändring**
- Ändrade krav, förutsättningar och behov
- De ekonomiska förutsättningarna över tid

- **Syfte med förändringen**
- Öka nyttan för medborgare, företagare, besökare och fastighetsägare
- En kostnadseffektiv organisation

- **Direktiv till översynen**
- Planerings/exploateringsprocessen
- Det sammanhållna arbetet med näringslivet
- Administrativa stödfunktioner – centraliserat/decentraliserat
- Granskning av kärntekniska frågor

Organisationsöversyn

- **Översynen skall;**

- Redogöra för organisatoriska förändringar
- Redogöra för eventuella konsekvenser för den förtroendevalda organisationen – i förekommande fall lämna förslag till förändring
- Redogöra för vilka effekter som kommer att uppnås
- Särskilt redogöra för ekonomiska effekter

Överenskommelse med civilsamhället

- KoF
- Långsiktigt, hållbart och tydlig samarbete
- Samverkan mellan KoF och KS

Ledningsgrupp 170523

- **Målarbetet**
- Tanken om att visualisera som styrhus
- Målens funktion
- Strategiska områden – viktiga, prioriterade tydligt utpekat område för förbättring(identifierat problem)
- Ta fram fyra områden som speglar kommunstyrelsens vilja, diskussionsunderlag;
- Attraktiv och växande
- Hållbar
- Lärande
- Öppen

Ledningsgrupp 170523

- **Resultatmått**
- Uttrycker vi att vill ha förbättring måste vi mäta, det vi mäter är resultatet, inte prestationen, aktiviteten eller något annat.
- Resultatmått måste vara relevanta(styra rätt), mätbara, objektiva, mätas av andra, observerade(helst) och jämförbara(med andra för att få perspektiv)
- Max tolv resultatmått, tre per SIO
- ex. Växande
- Befolkningsökning
- Fokus ranking bäst att bo
- Nyföretagandet

Strategiska områden
En attraktiv och växande kommun

Beskrivning

- Där människor vill bo och stanna kvar, dit besökare vill och där företagandet växer
- Där bostadsbyggandet och befolkning ökar
- Vi skapar intryck och avtryck i konkurrens, vi upplever utveckling och satsning på arbetsmarknad, kommunikation, kultur och fritidsutbud

Resultatmått

- Befolkningsutveckling, Nettoökning av befolkningen
- Företagarnas nöjdhet med kommunens service – NKI Insikten
- Kommunens boendeattraktivitet, Fokus bäst att bo

Strategiska områden
En hållbar kommun

Beskrivning

- Där vi finner lösningar för tillväxt, där exploatera och bevara växer tillsammans
- Där människor är sedda, inkluderade och engagerade, hälsa och välmående, balanserad demografi, mångfald och alla människors lika värde
- Där äldre och funktionsvarierade ges trygghet, service och värdighet för ett gott liv
- Där vi har ett effektivt resursutnyttjandet, ej skadar miljön, är långsiktiga och tänker på kommande generationer

Resultatmått

- Långsiktiga finansieringen av välfärdstjänster, resultat i % av skatter och bidrag under planperioden
- Välmående och hälsa, upplevd hälsa i befolkningen
- Klimatavtryck, utsläpp av CO2 i våra tjänstebilar

Strategiska områden
En lärande kommun

Beskrivning

- Där alla ges förutsättningar för framtiden
- Där skola, akademi och näringsliv möts i nätverk och science parks
- Där den kommunala organisationen, förtroendevalda och medarbetare utvecklas med samtidens krav, behov och utmaningar genom anpassningsbarhet och förändring

Resultatmått

- Eftergymnasial utbildning, andel elever som väljer att studera på högskolenivå
- Kompetensförsörjning internt och externt, andel genomförda rekryteringar i vårt geografiska område
- Den egna organisationens lärande och utveckling, andel av de anställda med en dokumenterad individuell utvecklingsplan

Strategiska områden
En öppen kommun

Beskrivning

- Där vi uppfattas som transparenta, inkluderande, inbjudande lyssnande och tillgängliga
- Delaktig, påverkan, inflytande, demokratisk, inbjudande, lyssnande, nyfiken.
- Omfamna olikheter, släppa in olika perspektiv, förutsägbarhet

Resultatmått

- Andelen invånare som upplever att de har inflytande
- Andelen invånare som har förtroende för kommunen
- Andelen invånare som känner sig trygga

Styr- och ledningssystem

- **Beskrivande analyser**

- Syftet är att ge de förtroendevalda och förvaltningen kunskap om verksamhetens utveckling i ett jämförande perspektiv
- Här följer vi nyckeltal som är viktiga men där vi delvis saknar full rådighet, vi följer även nyckeltal som har stor medial uppmärksamhet eller som ges stort utrymme på det regionala och nationella planet. Vi följer, analyserar och rapporterar.
- Finns det anledning att ha ett gemensamt kit, delvis gemensamt eller fritt val
- Finns det anledning att presentera en sammanställd analys 2-4 ggr/år
- Ex. sjuktal, arbetslöshet, öppna jämförelser, SCB, Insikten, klimatfrågor, svenskt näringslivs, lärarförbindets, Miljöaktuellts ranking, ekonomiska nyckeltal

ÖSTHAMMARS KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Kansliet
Peter Nyberg
86 128
070-206 95 44

Datum Sid

Kommunstyrelsen

Organisationsöversyn, direktiv

Inledning
Kommunens organisation har under de senaste 20 åren ändrats marginellt. I grunden har organisationen byggt på en kommunstyrelse samt ett antal saknämnder. Till nämnderna har kopplats en förvaltning. Följande förändringar hr skett sedan 1997;

- Införande och borttagande av teknisk nämnd
- Sammanslagning av bygg- och miljönämnd samt deras förvaltningar
- Sammanslagning av kultur- och fritidsnämnd samt deras förvaltningar
- Inrättande av ett Tillväxtkontor(tidigare bolag)

Syftet med en organisationsöversyn är att pröva om nuvarande organisation;

- Är organiserad och skapar mesta nytta för medborgare, företagare, besökare och fastighetsägare

Krav och förväntningar på den kommunala organisationen(servicen och välfärdsleveransen) ändras och ökas över tid. Undersökningar, SCB:s medborgarundersökning, SKL:s Insikten, Fokus Bäst att bo, Svenskt Näringslivs ranking avseende företagsklimat, ger oss kontinuerligt en bild av hur service och välfärdsleverans upplevs.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås därför en organisationsöversyn där särskild vikt läggs vid följande;

- En organisation som underlättar för medborgare och företagare
- En kostnadseffektiv organisation

Vidare vill kommunstyrelsen att följande prövas i översynen;

- En sammanhållen exploaterings/planeringsprocess där all fysisk planering(strategisk- och detalj) samt exploateringsfrågor ryms i samma organisation
- En sammanhållen organisation avseende det nära och strategiska arbetet med kommunens näringsliv
- Administrativa stödfunktioner(IT, Ekonomi, HR, politiskt stöd) – avvägningen mellan decentraliserat och centraliserat
- Hur de framtida frågorna kring kärnteknisk verksamhet skall omhändertas i organisationen

I organisationsöversynens förslag skall;

- Redogöra för organisatoriska förändringar
- Redogöra för eventuella konsekvenser för den förtroendevalda organisationen – i förekommande fall lämna förslag till förändring
- Redogöra för vilka effekter som kommer att uppnås
- Särskilt redogöra för ekonomiska effekter

Peter Nyberg
Kommundirektör
Östhammars kommun

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Våra verksamheter

Kommunfullmäktige

Kommunstyrelse

Nämnder

Kommunlednings-förvaltningen

Personal- och ekonomifrågor

Administrativt stöd till kommunfullmäktige och kommunstyrelse

IT och bredband

Näringslivs- och tillväxtfrågor

Strategiska frågor och processer

Beredning av slutförvarsärendet

Mottagande av nyanlända flyktingar

Tekniska förvaltningen

Vatten- och avloppsfrågor

Mark- och exploateringsfrågor

Gator, trafik och parker

Fastigheter

Renhållning

Måltider

Städ

Social-förvaltningen

Boende för personer med särskilda behov

Hjälp i hemmet

Hemsjukvård

Försörjningsstöd

Missbruksvård

Familjestöd

Stöd till barn och unga

Mottagande av ensam-kommande flyktingbarn

Färdtjänst

Barn- och utbildnings-förvaltningen

Förskola

Grundskola

Gymnasieskola

Grundsärskola

Pedagogisk omsorg

Fritidshem

Vuxenutbildning

Kulturskola

Bygg- och miljöförvaltningen

Hälsoskydd

Bygglov

Detaljplanering

Miljöskydd

Livsmedelstillsyn

Enskilda avlopp

Kartor och mättjänster

Kultur- och fritidsförvaltningen

Bibliotek

Mötesplatser för unga och funktionshindrade

Sport- och fritids-anläggningar

Föreningsstöd

Friluftsområden

Idrotts- och kultur-evenemang

Ungdomsråd

Offentlig konst

Kulturmiljövård

Kommunstyrelsen

Beslutsunderlag Östhammars Stad 650 år

Bakgrund

25 mars 2018 är det 650 år sedan Östhammars Stad fick sina stadsprivilegier förnyade av Albrekt av Mecklenburg. År 1968 firades 600 år och Prins Bertil besökte Rådhustorget. Med anleding av detta bör kommunen ta ställning till hur kommunen engagerar sig i firandet under 2018.

KSAU beslut 2016-04-05:
Kultur- och fritidsförvaltningen, med stöd från tillväxtkontoret tar ansvaret för ett jubileum i samband med att Östhammars stad fyller 650 år, år 2018.

KSAU beslut 2017-05-09:
Östhammars kommuns roll är att samordna, marknadsföra och inkluderar kommunens egna evenemang.

Organisation

Styrgrupp: Lisa Karm Togo, Ulf Andersson och Marknad och kommunikation.

Projektledning: Lisa Karm Togo
Kommunikation: Lucia Bender/Marknad och kommunikation
Ramar för uppdraget: Ulf Andersson

Arbetsgrupp: Styrgrupp, Tekniska, Frösåkershembygdsförening, Källör, Visit Roslagen, Matador och Företagarföreningen

Östhammars kommun väljer att gå in i firandet med syftet att:

- Skapa en gemensam stolthet bland Östhammar kommuns invånare kring vår historia och vår framtid.
- Lyfta varumärket Östhammar.
- Öka antalet besökare och förlänga turistsäsongen.

Projektnamn: Östhammars stad 650 +
Staden är cirka 200 år äldre, men det äldsta bevarade privilegiebrevet är daterat till 25 mars 1368. + tecknet ger oss utrymme att blicka både bakåt och framåt och använda talet kreativt.

Firandet sker: 25 mars – cirka 25 september

Förslag på huvudevent
Egna och andra aktörers evenemang som föreslås ingå i 650-årsfirandet:

Mar	25 mars – Våffelkalas, vi bjuder på 650 våfflor
Apr	Skolan arbetar med temat under våren och avslutar med utställning el. dyl.
Maj	Stadsloppet, Albrektsmässan
Jun	Utställningen Badlif
Jul	Kulturfestival
Aug	Båttävling
Sep	Invigning av Kulturhuset Storbrunn, (prel. 1 september)

Invigning av Rådhustorget, datum ej klart.

Budget	**Kr**	**År**	
Logo	20 000	2017	
Banderoll	25 000	2017	
Marknadsföring, fokus digitala kanaler och besökare utanför vår region	50 000	2017	
Skyltprogram Östhammars kommun	150 000	2017	245 000
Våffelkalas	65 000	2018	
Säkerhet/Kungligt besök	75 000	2018	
Barn och Utbildning	10 000	2018	
Albrektsmässan, monterplats utställning	25 000	2018	
Stadslopp, medverkan, tält	15 000	2018	
Båttävling, Öregrund? Utställning?	15 000	2018	
Kulturfestival, gratiskonsert	150 000	2018	355 000
Summa:	**600 000**		

Finansieringsförslag:
Vi föreslår att Kommunstyrelsen reserverar medel ur budgeten för oförutsedda utgifter under 2017 och 2018 enligt ovan.

Personella resurser:
Projektledning 120 timmar, Kultur- och fritidsförvaltningen
Kommunikationsinsatser 60 timmar, Marknad och kommunikation

Intressenter

Internt:
- Kommunfullmäktige
- Kommunstyrelse
- Enheter och förvaltningar

Föreningar:
- Källör
- Frösåkers hembygdsförening
- Allmogebåtsföreningen
- ÖSK
- ÖSS
- Östhammars konstnärsförening
- Konstföreningen Fröja/Galleri Fröja
- Östhammars Litteraturförening

Näringsliv Östhammar:
Fokusgruppen Östhammar (utsmyckning)
Forsmark – Vattenfall
SKB
Visit Roslagen

I tjänsten 2017-07-07
Lisa Karm Togo
Evenemangs- och kommunikationsansvarig, Kultur- och fritidsförvaltningen

Ulf Andersson
Chef för Tillväxtkontoret

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Kommunstyrelsen
2017 -04- 18
Dnr: KS-2017-377
Dpl: 915

Medborgarförslag

Hej! Våra vardagsproblem är att vi inte kan gå till varandra på sena kvällar för att det är för mörk och läskigt, därför vill vi ha gatlyktor.

Vi bor en bit utanför Österbybruk i skogen då de på vintertid är mörkare mycket tidigare och är obehagligt att exempel stå ute och vänta på bussen och gå med hundarna på kvällstid.

Det blir bättre säkerhet med belysning då bilarna och andra fordon ser vart man går, och då är det mindre risk för olyckor med djur och människor.

Gatubelysningen slutar två hus ifrån [redacted] och fortsätter inte mer, mellan Gräsbo och Kilen

Det är då lättare för oss att ta sig till varandra utan att behöva starta bilen bara för att åka en kortare bit fram och tillbaka varenda kväll, man måste även ha någon som kan skjutsa en. Man spar på bilen, bensinen och miljön på samma gång, och man får motion när man går till och från varandra.

Därför vill vi ha gatlampor nästan överallt där det finns hus och även mellan husen så man kan ta sig till varandra utan att behöva vara rädd eller orolig för att det ska komma något djur eller fordon som inte ser en.

Belysningen skulle då även höja säkerheten hos alla som inte bor inne i tätorten

[redacted]

Delges: Kommunstyrelsen

§ 22 Dnr KS-2017-377 Dpl 915

Medborgarförslag- Fler gatlyktor och bättre belysning

Ett medborgarförslag har inkommit med önskemål om att fler gatlyktor ska sättas upp där det finns bebyggelse och även mellan bebyggelsen för att öka både trygghet och säkerhet.

Tekniska kontorets förslag till svar på medborgarförslaget föreligger.

Tekniska utskottets beslut

Tekniska utskottet föreslår kommunstyrelsen att anta tekniska kontorets förslag till svar på medborgarförslaget gällande fler gatlyktor och bättre belysning.

(Bilaga 4)

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Tekniska förvaltningen

Datum	Dnr	Sid
2017-06-07	KS-2017-377	1 (1)

Svar på medborgarförslag om fler gatlyktor och bättre belysning

Ett medborgarförslag har inkommit med önskemål om att fler gatlyktor ska sättas upp där det finns bebyggelse och även däremellan för att öka både trygghet och säkerhet, aktuellt område är utanför Österbybruk nära Gräsbo och Kilen.

Tekniska kontoret förstår oron och rädslan men ansvarar inte för belysningen utanför tätbebyggda områden. För önskemål om uppsättning av belysning på större vägar hänvisas till Trafikverket och mindre vägar till aktuell vägförening.

Tekniska kontoret

Annila Bexelius
Teknisk chef

Solfrid-Aagedal Sundberg
Handläggare

Postadress
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

Besöksadress/Reg.office
Stångörsgatan 10
742 21Östhammar
www.osthammar.se

Telefon
Nat 0173-860 00
Int +46 173 860 00
E-post
kommunen@osthammar.se

Telefax
Nat 0173-175 37
Int +46 173 175 37

Organisationsnummer
212000-0290
V.A.T. No
SE212000029001

Bankgiro
233-1361

Rökfria zoner

Gör busshållplatser till rökfria zoner vid busstationer. Sätt upp anslag om det och flytta de befintliga askkopparna till annat ställe en bit ifrån hållplatsen.

Bakgrundsinfo

Svar från

Förslagsställare
[redacted]

Inlämnat
den 14 mars 2017

Status
Ej besvarad

Dokument och länkar
Sociala medier

Dela 0

Tweeta

Delges: Kommunstyrelsen

§ 23 Dnr KS-2017-277 Dpl 915

Medborgarförslag- Rökfria zoner vid busshållplatser

Ett medborgarförslag har kommit in om att göra busshållplatser till rökfria zoner och att information om detta ska sättas upp samt att askkopparna ska flyttas.

Tekniska kontorets förslag till svar på medborgarförslaget föreligger.

Tekniska utskottets beslut

Tekniska utskottet föreslår kommunstyrelsen att anta tekniska kontorets förslag till svar på medborgarförslaget gällande rökfria zoner vid busshållplatser.

(Bilaga 5)

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN
Tekniska förvaltningen

Datum	Dnr	Sid
2017-06-07	KS-2017-277	1 (1)

Svar på medborgarförslag om rökfria zoner vid busshållplatser

Ett medborgarförslag har inkommit om att göra busshållplatser till rökfria zoner och att information om detta ska sättas upp samt att askkopparna ska flyttas.

Tobaksutredningen har föreslagit att ett förbud om rökning ska införas för bl.a. för områden avsedda för kollektivtrafik. Förslaget skulle kunna genomföras genom en ändring i tobakslagen.

Om förslaget från tobaksutredningen införs kommer allmän information om detta att gå ut och askkopparna vid busshållplatserna kommer då att tas bort.

Innan en lagändring har skett har kommunen inte möjlighet att införa rökförbud på allmän plats.

Tekniska kontoret

Annila Bexelius
Teknisk chef

Lasse Karlsson
Gatu- och fastighetschef

Postadress
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

Besöksadress/Reg.office
Stångörsgatan 10
742 21Östhammar
www.osthammar.se

Telefon
Nat 0173-860 00
Int +46 173 860 00
E-post
tekniska.kontoret@osthammar.se

Telefax
Nat 0173-175 37
Int +46 173 175 37

Organisationsnummer
212000-0290
V.A.T. No
SE212000029001

Bankgiro
233-1361

§ 100 Dnr BMN-2017-460

Medborgarförslag, "Råd och riktlinjer för gestaltning av det offentliga rummet och Östhammars kommun" KS-2017-58

Bygg- och miljönämndens yttrande

Bakgrund
Inkommen motion, medborgarförslag, som lyfter behovet av att upprätta riktlinjer för hur man ska förhålla sig till hur det ser ut i stadens vardagsrum, d.v.s. gator torg och parker.

Bygg- och miljönämndes synpunkter
Hur offentliga miljöer gestaltas är en komplex fråga. Det handlar inte bara om arkitektur eller konst utan lika mycket om platsers historia och kulturvärden samt hur planerings- och byggprocesser reglerar.

Gestaltningen av offentliga miljöer måste också anpassas till miljöernas funktion och användning. Om en offentlig plats fungerar väl eller inte avgörs av i vilken utsträckning den brukas och uppskattas av medborgare och olika samhällsaktörer.

Gestaltning av offentliga miljöer är en tvärsektoriell fråga som beror ett stort antal offentliga och privata aktörer som beställer, planerar, projekterar, uppför och förvaltar offentliga byggnader och miljöer. En bred samverkan mellan gestaltande kompetenser i planering och byggande kan öka miljöernas sociala, kulturella, ekonomiska och ekologiska värde såväl för enskilda aktörer som för samhället i stort. En ökad kvalitet i gestaltning av offentliga miljöer bidrar också till en hållbar samhällsutveckling.

Offentliga miljöer spelar stor roll för människors möten och umgänge, för grön infrastruktur och för klimatanpassning samt för staders attraktivitet. Offentliga miljöers kvalitet har således stor betydelse for hur hållbar utvecklingen i en stad kan bli – såväl den sociala sammanhållningen som det ekologiska fotavtrycket och den ekonomiska stabiliteten.

Ett gestaltningsprogram är ett värdefullt styrdokument som tydliggör kommunens arkitektur- och gestaltningsambitioner och ska användas som ett långsiktigt måldokument.

Förslag
Bygg- och miljönämnden föreslår att kommunens ambitioner för stadens vardagsrum genom dess bebyggelse och den offentliga miljön konkretiseras i ett gestaltningsprogram och uppdraget ges finansiering för dess genomförande.

Bygg- och miljönämnden är en självklar ägare av uppdraget, dock bör Kultur och fritid samt Tekniska förvaltningen ingå i arbetsgruppen.

Handling Q, ksau 2017-08-15

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Kommunstyrelsen
2017 -01- 04
Dnr:
Dpl:

Till Östhammars kommun

Medborgarförslag

Med anledning av att det inom Östhammars kommun inte verkar finnas något regelverk hur man ska förhålla sig till hur det ser ut i stadens vardagsrum, dvs. gator torg och parker så föreslår jag att man tillsätter en grupp kloka personer med uppdrag att författa ett verktyg:

RÅD OCH RIKTLINJER FÖR GESTALTNINGEN AV DET OFFENTLIGA RUMMET I ÖSTHAMMARS KOMMUN.

Denna skrift skulle vara vägvisande hur kommunen ska förhålla sig när det t.ex. gäller:
Skyltning,
Belysning,
Möblering,
Tillfälliga arrangemang,
Konstnärlig utsmyckning,
Offentliga toaletter,
Planteringar,
etc. etc. i det offentliga rummet.

Alltså, ett gemensamt rådgivande regelverk för såväl Samhällsbyggnadskontoret, Tekniska kontoret som Kultur o Fritidskontoret.

Öregrund 3 januari 2017

[redacted]

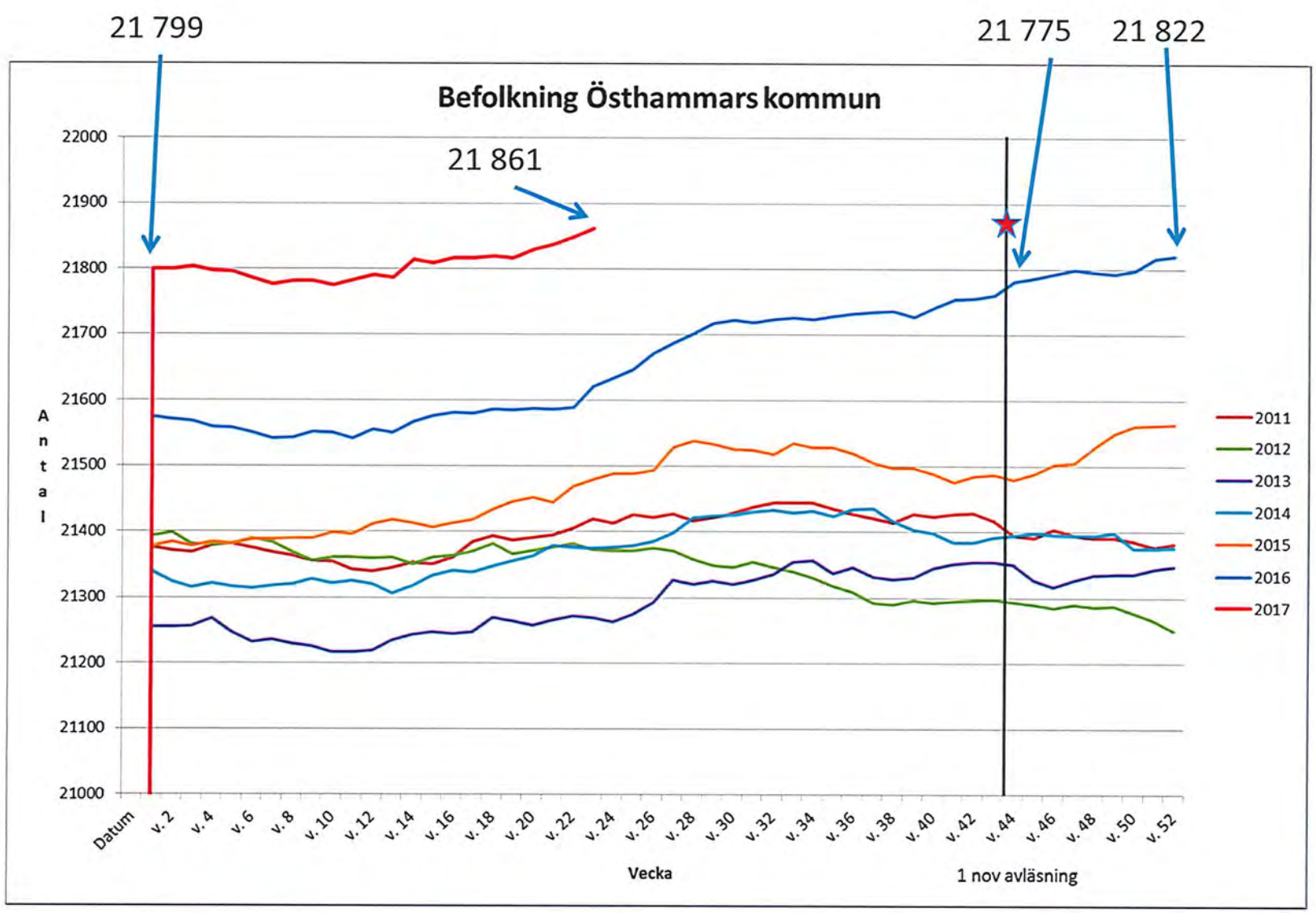

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Skatte- och bidragsprognos
2017 - 2021

Uppdaterad: 2017-04-20,27
SKL:s prognos: 2017-04-12, 2017-04-27
Antal invånare: 2017-04-18

21 836

Antal invånare	Budget/plan 2017	21 650	21 750			21 850	21 950	22 050
Antal invånare	Fastställt/prognos	21 775	21 950			22 250	22 550	22 850
		Fastställt	Prognos			Prognos	Prognos	Prognos
ÅR		2017	2018			2019	2020	2021
Eget skatteunderlag		47 246	48 445			50 161	51 744	53 952
Garanterat skatteunderlag		55 441	56 713	*Differens detalj*		58 906	61 229	63 808
Underlag för inkomstutjämning		7 941	8 268	*jämfört med*		8 745	9 486	9 856
Kommunens skattesats		21,69	21,69	*Före-*	*Budget*	21,69	21,69	21,69
Länsvis skattesats		19,14	19,14	*gående*	*plan*	19,14	19,14	19,14
		MKR	MKR	*prognos*	*2017*	MKR	MKR	MKR
Skatteinkomst före utjämning		1 024,8	1 050,8	*2,0*	*1,0*	1 088,0	1 122,3	1 170,2
Inkomstutjämning		152,0	158,3	*3,9*	*15,6*	167,4	181,6	188,7
Kostnadsutjämning		-19,0	-8,3	*10,8*	*5,5*	-8,4	-8,5	-8,6
Regleringsbidrag/avgift		-0,2	-4,0	*-0,3*	*-0,5*	-6,0	-8,4	-10,0
Eftersläpningseffekt		0,0	-1,6	*-1,6*	*-1,6*			
Fastighetsavgift		51,5	60,0	*7,5*	*8,0*	61,0	62,0	63,0
LSS utjämning		-22,8	-25,9	*-3,0*	*-2,9*	-26,3	-26,6	-27,0
SKATTER, BIDRAG OCH UTJÄMNING		1 186,2	1 229,2	*19,4*	*25,0*	1 275,7	1 322,4	1 376,2
Korrigerad slutavräkning 2016		1,8						
Slutavräkning 2017		-7,6						
SUMMA		1 180,5	1 229,2					
SKL:s prognos 2017-02-16		1 176,8	1 209,8			1 246,0	1 282,2	
	DIFFERENS	3,6	19,4			29,7	40,2	1 376,2
Budget/plan KF 2016-11-15		1 171,3	1 204,2			1 243,3	1 279,1	
	DIFFERENS	9,1	25,0			32,4	43,3	
Tot Budget/plan 161115 inkl del 10 mdr		1 182,3	1 215,2			1 255,6	1 292,6	
Inkl Ko's del av 10 mrdr ej i påsen ovan		1 186,0	1 235,1			1 279,8	1 324,8	

Preliminär resultatbudget 2018

	Budget 2017	*Korr Intern ränta*	Växling m förv	Avdrag Extra satsning 2017	Förändr enl plan	Tillägg under 2017	Uppräkn 2,5% lönekostn	Uppräkn 1,3% Övr netto	Ny in-köps-org. Växl	Förslag Extra fördeln	Budget 2018
Kommunstyrelse	**-170 094**	**1 452**	**10 901**	**10 210**	**-3 011**	**-605**	**-1 484**	**-561**	**-600**	**-12 077**	**-165 869**
Pott till fördelning	**0**							**0**		**0**	**0**
Ungas välmående	**0**									**-1 000**	**-1 000**
Utvecklings- och strukturfond	**-1 800**									**-5 427**	**-7 227**
varav Planpott	*-500*										-500
varav inkluderande arbetsmarknad	*-1 000*										-1 000
Kommunstyrelsens kontor	**-119 701**	**362**	**11 231**	**8 810**	**-1 757**	**-605**	**-1 260**	**-691**	**-600**	**-5 050**	**-109 262**
Politik	-7 778	7			-600	-605	-121	-38	3		-9 132
Stab	-10 983	201					-95	-91	10	-400	-11 358
Strategi	-6 690	4		2 250			-119	-25	3	-1 300	-5 877
Gem Överförmyndarnämnd	-1 558				-112		0	-20			-1 690
Gem Räddningstjänstnämnd	-22 940				-580		0	-298			-23 818
LVS Lednings- och verksamhetsstöd	-28 157	38		5 540	-465		-355	-127	-650	-2 150	-26 326
It-kontor	-12 210	21		1 020			-183	-64	7	-1 000	-12 409
Tillväxtkontor	-10 415	18					-163	0	6	-200	-10 754
EAS Enheten för arb. o sysselsättn.	-18 970	73	11 231				-226	-27	21		-7 898
Teknisk förvaltning	**-48 593**	**1 090**	**-330**	**1 400**	**-1 254**		**-224**	**130**		-600	**-48 381**
Bygg- och miljönämnd	**-6 590**	**34**			**763**		**-215**	**149**	**4**		**-5 855**
Kultur- och fritidsnämnd	**-37 304**	**459**	**330**		**-2 125**		**-427**	**-266**	**31**		**-39 302**
Barn- och Utbildningsnämnd	**-521 945**	**3 143**		**1 900**	**-2 500**		**-8 642**	**-2 542**	**260**	-6 398	**-536 724**
Socialnämnd	**-414 810**	**1 845**	**-11 231**		**-5 000**	-2 914	**-9 297**	**-894**	**305**	-4 771	**-446 768**
Pensioner mm mm	**-25 561**				**-1 000**			**0**			**-26 561**
Netto Internränta	**23 632**	**-6 933**									**16 699**
SUMMA DRIFTSKOSTNAD	**-1 152 672**	**0**	**0**	**12 110**	**-12 873**	**-3 519**	**-20 066**	**-4 115**	**0**	**-23 246**	**-1 204 381**
Skatter och bidrag	**1 182 321**				**32 880**	**16 066**				**3 815**	**1 235 082**
Räntor, netto	**-6 000**				**-500**	**500**					**-6 000**
ÅRETS RESULTAT	**23 649**	**0**	**0**	**12 110**	**19 507**	**13 047**	**-20 066**	**-4 115**	**0**	**-19 431**	**24 701**

Finansiellt resultatmål som uppnås 2,0%

Finansiellt resultatmål: 2% av skatter och bidrag 24 702

Korrigering av internräntan från 2,5% till 1,75% i ram enligt budgetbeslut 2016-11-15. Vi följer SKL's rekommendationer om nivån på internräntan.

Under 2017 har ansvar och budget **växlats mellan förvaltningar** och här flyttas motsvarande belopp i ramarna.
Från EAS till SN för interna och externa köp av platser Daglig verksamhet.
Från KFN till Tekniska för övertagande av anläggningar.

Extra satsningar i budget 2017 till Attraktiv arbetsgivare, Socialt hållbar kommun, Digitaliserad kommun och Växande kommun. Delar av anslaget av engångskaraktär utan att det angavs vilka delar.

Förändring enl plan 2018 KF 2016-11-15

Politik: Budget för Allmänna val, ***ÖFN och RTJN:*** Budgettäckning för resp nämnd. ***LVS:*** Driftskostnad nytt HR-system, ***Tek:*** Driftskostnad 1,3 mnkr inv.objekt utan hyresintäkter, avdrag 50 tkr sista del av interna köp ÖD. ***BMN:*** Minskning tillfällig ramökning konsulter, avdrag 200 tkr sista del av interna köp ÖD. **KFN:** Helårseffekt Gimo simhall, Korr beräknad hyra Storbrunn. Satsning Ungas mötesplatser och fritid. ***BUN:*** Beräknad hyreshöjn Frösåkersskolan o ökat elevantal. ***SN:*** Volymökningar demografiska faktorer. ***Pensioner:*** Beräknat ökade kostnader. ***Skatter o bidrag:*** beräkning SKL prognos 2016-10-05. ***Räntor, netto:*** Ökade kostnad pga ökade investeringar

Tillägg under 2017: 500 tkr Extra val och 105 tkr gem nämnd för kunskapsstyrning och 2 914 tkr motsvarande post från tilläggsbudget 2017 för daglig verksamhet.

Ramuppräkning är förslaget att lönekostnaderna räknas upp med 2,5% och övriga nettokostnader räknas upp med 1,3% (motsvarar KPI-KS mars).
Växling ny inköpsorganisation 650 tkr till LVS finansieras genom växling av budget från förvaltningarna utifrån bruttokostnad exkl löner.

Förslag extra fördelning

Ungas välmående 1,0 mnkr särskild satsning inom BUN och SN med 500 tkr vardera.

Utvecklings- och strukturfonden Består ursprungligen av 1,8 mnkr här tillfälligt utökad med ytterligare 5,4 mnkr.

Dataskyddsombud Nytt lagkrav 2018, 400 tkr kommunens andel av tjänst som delas med Tierp.

Strategienheten Förstärkning 700 tkr 1,0 tjänst + konsulttid och 600 tkr 1,0 tjänst FÖP Växande kommun

LVS 650 tkr extra tjänst central inköpsorganisation, 675 tkr Förvaltningsledare HR-system, 675 tkr tjänst HR-strateg för ökat stöd Attraktiv arbetsgivare och 150 tkr indexuppräkning verksamhetssystem.

IT 1,0 mnkr extra förstärkning tjänster.

Tillväxt En tillfällig förstärkning under tre år med totalt 600 tkr för att utveckla intranätet, anslag 200 tkr per år.

Teknisk förvaltning 600 tkr tillfällig förstärkning förbättrad dokumentation gatunätets standard.

BUN för att uppnå en 3% ramuppräkning läggs ett tillägg med ca 4,4 mnkr som blir ramhöjande. Dessutom ett extra tillfälligt anslag på 2,0 mnkr för 2018.

SN för att uppnå en 3% ramuppräkning läggs ett tillägg med ca 2,8 mnkr som blir ramhöjande, där ingår drift av 10 LSS platser from 3:e tertialet. Dessutom ett extra tillfälligt anslag på 2,0 mnkr för 2018.

Skatter och bidrag En beräknad ökad befolkning på ytterligare 75 personer till 1 november.

Underlag för Flerårsplan resultatbudget 2019-2021

	2018	2019			2020			2021	
	Budget	Enl. plan	Förslag Rev.	Budget	Enl. plan	Förslag Rev.	Budget	Förslag Rev.	Budget
Kommunstyrelse	**-165 269**	**-1 814**	**4 402**	**-161 681**	**-1 110**	**0**	**-162 791**	**200**	**-162 591**
Pott till fördelning	**0**			**0**			**0**		**0**
Ungas välmående	**-1 000**								
Utvecklings- och strukturfond	**-7 227**		**5 027**	**-2 200**			**-2 200**		**-2 200**
Kommunstyrelsens kontor	**-108 662**	**0**	**-1 225**	**-109 887**	**600**	**0**	**-109 287**	**200**	**-109 087**
Politik	-9 135		500	-8 635	600		-8 035		-8 035
Stab	-11 368			-11 368			-11 368		-11 368
Strategi	-5 880			-5 880			-5 880		-5 880
Gem Överförmyndarnämnd	-1 690			-1 690			-1 690		-1 690
Gem Räddningstjänstnämnd	-23 818		-1 000	-24 818			-24 818		-24 818
LVS Lednings- och verksamhetsstöd	-25 676		-725	-26 401			-26 401		-26 401
It-kontor	-12 416			-12 416			-12 416		-12 416
Tillväxtkontor	-10 760			-10 760			-10 760	200	-10 560
EAS Enheten för arb. o sysselsättn.	-7 919			-7 919			-7 919		-7 919
Teknisk förvaltning	**-48 381**	**-1 814**	**600**	**-49 595**	**-1 710**		**-51 305**		**-51 305**
Bygg- och miljönämnd	**-5 859**			**-5 859**			**-5 859**		**-5 859**
Kultur- och fritidsnämnd	**-39 333**			**-39 333**			**-39 333**		**-39 333**
Barn- och Utbildningsnämnd	**-536 984**	**-4 600**	**2 000**	**-539 584**	**-4 000**		**-543 584**		**-543 584**
Socialnämnd	**-447 073**		**-4 700**	**-451 773**		**-22 000**	**-473 773**	**-4 000**	**-477 773**
Pensioner mm mm	**-26 561**	**-1 000**		**-27 561**	**-1 000**		**-28 561**	**-1 000**	**-29 561**
Netto Internränta	**16 699**			**16 699**			**16 699**		**16 699**
Uppräkning				**-26 662**			**-54 083**		**-79 951**
SUMMA	**-1 204 381**	**-7 414**	**1 702**	**-1 235 755**	**-6 110**	**-22 000**	**-1 291 286**	**-4 800**	**-1 321 954**
Skatter och bidrag	**1 235 082**	**40 375**	**4 297**	**1 279 754**	**37 001**	**8 049**	**1 324 804**	**51 430**	**1 376 234**
Räntor, netto	**-6 000**	**-1 500**		**-7 500**	**-500**		**-8 000**		**-8 000**
ÅRETS RESULTAT	**24 701**	**31 461**	**5 999**	**36 499**	**30 391**	**-13 951**	**25 518**	**46 630**	**46 280**
Diff mot 2% finansiellt resultatmål				**10 904**			**-978**		**18 756**
Finansiellt resultatmål: 2% av skatter och bidrag				**25 595**			**26 496**		**27 525**

Förändringar i flerårsplanen 2019-2021

Utvecklings- och strukturfonden ***År 2019*** 2018 års tillfälliga ökning på 5,4 mnkr tas bort.

Politik ***År 2019*** 500 tkr för extra val 2018 tas bort från ramen och ***År 2020*** 600 tkr för allmänna val tas bort från ramen

Gem räddningstjänstnämnd ***År 2019*** i.o.m ny brandstation i Gimo ökar kostnaden till nämnden.

LVS ***År 2019*** 475 tkr för ledningssystem och 250 tkr för indexuppräkning verksamhetssystem.

Teknisk förvaltning ***År 2019*** enligt plan 1,8 mnkr ökning driftskostnader pga ökade investeringar där kostnaden ej kan tas ut genom ökade hyresintäkter. 600 tkr tas bort från ramen för förbättrad dokumentation av gatunätets standard. ***År 2020*** enligt plan 1,7 mnkr ökning driftskostnader pga ökade investeringar där kostnaden ej kan tas ut genom ökade hyresintäkter.

BUN ***År 2019*** 4,0 mnkr ökade lokalkostnader Frösåkersskolan och 600 tkr bibehålla standard för fler elever i grundskolan, det tillfälliga anslaget på 2,0 mnkr 2018 tas bort från ramen 2019. **År 2020** 4,0 mnkr ökade lokalkostnader Frösåkersskolan.

SN ***År 2019*** 2,0 mnkr volymökningar, 2,0 mnkr attraktiv arbetsgivare, 2,7 mnkr helårseffekt driftkostnader 10 pl LSS, det tillfälliga anslaget på 2,0 mnkr 2018 tas bort från ramen 2019. ***År 2020*** 2,0 mnkr volymökningar, 2,0 mnkr attraktiv arbetsgivare och 18,0 mnkr 36 pl särskilt boende i Öregrund. ***År 2021*** 2,0 mnkr volymökningar, 2,0 mnkr attraktiv arbetsgivare.

Pensioner mm ***År 2019 – 2021*** Enligt plan ökad ram med en miljon per år
Skatter och bidrag ***År 2019 – 2021*** En beräknad ökad befolkning med 300 personer per år.

Investeringsbudget 2018 utifrån plan 2016-11-15

	Budget 2017	Förändr enl plan	+ Uppräkn - Nedräkn 2,5%	Förslag			Budget 2018
Kommunstyrelse	**-158 750**	**-30 950**	**-3 400**	**-1 500**	**0**	**0**	**-194 600**
Vision	-5 000	0	0	0			-5 000
Oförutsett	-2 000	0	0	0			-2 000
Kommunstyrelsens kontor	-13 650	4 050	0	-1 500	0	0	-11 100
Teknisk förvaltning	-138 100	-35 000	-3 400	0	0	0	-176 500
Bygg- och miljönämnd	**-527**	**457**	0				-70
Kultur- och fritidsnämnd	**-2 500**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	-2 500
Barn- och Utbildningsnämn	**-4 000**	**-6 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	-10 000
Socialnämnd	**-3 500**	**900**	**0**	**0**	**0**	**0**	-2 600
Uppräkning			**-1 600**				-1 600
SUMMA	**-169 277**	**-35 593**	**-5 000**	**-1 500**	**0**	**0**	**-211 370**
Affärsverksamhet							
VA	**-37 000**	**-7 500**	**0**	**44 500**			**0**
Renhållning	**-1 000**	**-1 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-2 000**
SUMMA	**-207 277**	**-44 093**	**-5 000**	**43 000**	**0**	**0**	**-213 370**

FPI Faktorprisindex för byggnader april 2017 var 2,4% index för flerbostadshus.

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Investeringsbudget 2018 och plan 2019-2021 utifrån plan 2016-11-15

	2018	2019			2020			2021	
	Budget	Plan	Äskat	Förslag	Plan	Äskat	Förslag	Äskat	Förslag
Kommunstyrelse	-194 600	-90 700	-1 782	-92 482	-56 700	-22 000	-78 700	-136 700	-136 700
Vision	-5 000	-5 000	0	-5 000	-5 000	0	-5 000	-5 000	-5 000
Oförutsett	-2 000	-2 000	0	-2 000	-2 000	0	-2 000	-2 000	-2 000
Kommunstyrelsens kontor	-11 100	-7 600	0	-7 600	-7 600	0	-7 600	-7 600	-7 600
Teknisk förvaltning	-176 500	-76 100	-1 782	-77 882	-42 100	-22 000	-64 100	-122 100	-122 100
Bygg- och miljönämnd	-70	-200	0	-200	-200	0	-200	-200	-200
Kultur- och fritidsnämnd	-2 500	-2 500	0	-2 500	-2 500	0	-2 500	-2 500	-2 500
Barn- och Utbildningsnämnd	-10 000	-10 000	0	-10 000	-4 500	0	-4 500	-4 500	-4 500
Socialnämnd	-2 600	-2 700	0	-2 700	-2 300	0	-2 300	-2 300	-2 300
Uppräkning		-5 000		-5 000	-5 000		-5 000	-5 000	-5 000
SUMMA	-211 370	-111 100	-1 782	-112 882	-71 200	-22 000	-93 200	-151 200	-151 200
Affärsverksamhet				0			0		0
VA	0	-44 500	44 500	0	-39 500	39 500	0	-39 500	-39 500
Renhållning	-2 000	0	0	0	0	0	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	-213 370	-155 600	42 718	-112 882	-110 700	17 500	-93 200	-190 700	-151 200

Region Uppsala

2017-01-26 Dnr KT2017-0024

Samhälle och trafik
Stefan Adolfsson
Tfn 018-611 19 64
E-post stefan.adolfsson@ul.se

Knivsta kommun
Tierps kommun
Uppsala kommun
Östhammars kommun

Fråga om organisering av skolbusstrafik från år 2020

Idag organiserar Region Uppsala, via Kollektivtrafikförvaltningen UL (UL), skolbusstrafiken i er kommun. Med anledning av att nuvarande trafikavtal upphör vid årsskiftet 2019/2020 och att trafiken därför behöver upphandlas på nytt, önskas besked från Kommunen om UL även fortsättningsvis ska organisera skolbusstrafiken i er kommun.

UL ser en rad fördelar med att organisera Kommunens skolbusstrafik för såväl UL som Kommunen. Så långt det är möjligt koordineras båda parters behov av bussresurser med lägre totalkostnad som följd. Samtidigt erbjuder UL sin kompetens inom upphandling, planering och uppföljning av trafik. Grundkravet från UL:s sida är att trafiken ska bedrivas med fossilfritt drivmedel, vara öppen för allmänheten och att Kommunen står för de direkta trafikkostnader som härrör till skolbusstrafiken efter avdrag för övrigt resande.

Just nu pågår samtidigt en process för att utarbeta nya samverkansavtal om skolresor mellan UL och länets kommuner. Avsikten att framtida samverkansavtal ska baseras på dessa nya avtal där respektive parts åtagande och samarbetet mellan parterna regleras.

Besked om Kommunen avser att låta UL organisera skolbusstrafiken från år 2020 önskas senast 31 maj 2017. Svar skickas till registrator.ktf@regionuppsala.se.

Med vänliga hälsningar

Johan Wadman
Trafikdirektör

ÖSTHAMMARS KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Kansliet
Peter Nyberg
86 128
070-206 95 44

Datum

Sid

Barn- och utbildningsnämnden

Delegationsbeslut
Fråga om organisering av Skolbusstarfik från år 2020

Mot bakgrund av bifogad skrivelse önskar kommunstyrelsens arbetsutskott att barn- och utbildningsnämnden bereder och besvarar frågan.

Kommunstyrelsens ordförande

Jacob Spangenberg

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

Barn- och utbildningsförvaltningen
Elisabeth Lindkvist

Datum
2017-07-07

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Kommunstyrelsen
2017 -07- 10
Dnr: KS-2017-165
Dpl. 441

Fråga om organisering av Skolbusstrafik från år 2020

Mot bakgrund av bifogad förfrågan från Kollektivtrafikförvaltningen UL om att nuvarande trafikavtal upphör vid årsskiftet 2019/2020 och behöver upphandlas på nytt anser Barn- och utbildningsförvaltningen att UL även i fortsättningen ska organisera skolbusstrafiken i Östhammars Kommun.

Elisabeth Lindkvist

Elisabeth Lindkvist
Administrativ chef/ Controller

Postadress
Box 66
Fakturaadress
Box 106
742 21 Östhammar

Besöksadress/Reg.office
Stångörsgatan 10
742 21Östhammar
www.osthammar.se

Telefon
Nat 0173-860 00
Int +46 173 860 00
E-post
kommunen@osthammar.se

Telefax
Nat 0173-175 37
Int +46 173 175 37

Organisationsnummer
212000-0290
V.A.T. No
SE212000029001

Bankgiro
233-1361

Anmälningsärenden 2017-08-22

21. Bygdegården, nr 2 2017

22. Ekonomirapporten maj 2017-om kommunernas och landstingens ekonomi

23. Gästrikevatten protokoll

24. Havsutsikt – om havsmiljö och svensk havsforskning nr 1 2017

25. Beslut kultur- och fritidsnämnden 2017-06-22, Utredningsuppdrag av idrottsanläggningar i Östhammars i samband med bygg av ny grundskola

26. Länsstyrelsen Uppsala län, beslut 2017-04-28. Beslut inför ombyggnad av ledningsnätet, rasering av luftledning och nyanläggning av markkabel, inom naturreservatet Gräsö gård på fastigheten Gräsö 1:74, Östhammars kommun

27. Länsstyrelsen Uppsala län, beslut 2017-04-28, samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken och kulturmiljölagen om ombyggnad av luftledning mellan Skeberga och Nyvalla, Östhammars kommun

28. Länsstyrelsen Uppsala län, yttrande 2017-06-19. Samråd enligt 6 kap. 4§ miljöbalkan om 220 kV ledning mellan Bredåker och Gråska, delen i Uppsala och Östhammars kommuner, Uppsala län Dnr 2019/1109

29. Länsstyrelsen Uppsala län, beslut 2017-06-28. Föreläggande enligt miljöbalken för ombyggnad av ledningsnät på fastigheten Börstils-Söderby 12:32 mfl Östhammars kommun

30. Länsstyrelsen Uppsala län, beslut 2017-06-30. Dispens och tillstånd för havsörnsinventering i naturreservat, djurskyddsområden och nationalparken Färnebofjärden inom Uppsala län

31. Länsstyrelsen Uppsala län, beslut 2017-07-03. Tillstånd till ingrepp i fornlämningsområde till fornlämningarna RAÄ 310:1, 337:1, 338:1, 318:1 och 270:1, Ekeby socken, fastigheten Gillinge 11:3, Östhammars kommun

32. Länsstyrelsen Uppsala län, beslut 2017-09-28. Föreläggande enligt miljöbalken för nyanläggning av fiberkabel i området Enköping-Hummelsta-Mörsön, Enköpings kommun. Projekt ID: Östhammar

33. Reginalt Forum, minnesanteckningar 2017-05-12

34. Sveriges kommuner och Landsting, slutrapport för programberedningen för klimat

35. Socialnämnden, yttrande granskning av samverkan kring barn- och ungdomspsykiatrin

36. Trafikverket, beslut om vägnummer för väg 692 inom Östhammars kommun

37. Trygg Östhammars kommun, mötesanteckningar 2017-06-02

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2017-05-09

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Kommunstyrelsen
2017 -05- 19
Dnr: KS2017-463
Dpl: 042

§ 41

Ekonomisk månadsuppföljning
RÄN-2017-0071

Beslut
Räddningsnämndens arbetsutskott beslutar

att godkänna delårsuppföljning mars/april 2017.

Ärendet
Delårsuppföljningen är den gemensamma räddningsnämndens avrapportering till kommunstyrelserna/kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner.

Nettokostnad och resultat januari – mars 2017 i tkr:

	Nettokostnad*	Budget	Resultat
Räddningsnämnden	46 676	47 869	1 193
varav Tierp	5 566	5 708	142
varav Uppsala	35 340	36 244	904
varav Östhammar	5 770	5 918	148

*exklusive semesterlöneskuldsförändring

Helårprognos nettokostnad och resultat 2017 i tkr:

	Prognos nettokostnad	Budget	Resultat
Räddningsnämnden	189 345	191 478	2 133
varav Tierp	22 579	22 833	254
varav Uppsala	143 360	144 975	1 615
varav Östhammar	23 406	23 670	264

Beslutsunderlag
I ärendet finns förvaltningens förslag till beslut samt tjänsteskrivelse.
Räddningsnämnden beslutade 2017-03-22 § 25 att beslut fattas på extra arbetsutskott 2017-05-09.

Delges:
Kommunstyrelsen Uppsala
Kommunstyrelsen Östhammar ✓
Kommunstyrelsen Tierp

Delårsuppföljning Mars/april 2017

januari - mars/april 2017

Räddningsnämnden

Gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner

fastställd av räddningsnämnden 2017-05-09
diarienummer RÄN-2017-0071

TIERPS KOMMUN

Uppsala KOMMUN

ÖSTHAMMARS KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

INNEHÅLL

Räddningsnämnden	3
Information och rådgivning	4
Tillsyn och tillstånd	4
Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll	4
Förbereda och genomföra räddningsinsatser	5
Åtgärder efter räddningsinsats	6
Samordning och samverkan	6
Krisberedskap	6
Civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap	6
Nettokostnad	7
Helårsprognos	7
Investeringar	7
Uppföljning av inriktningsmål i kommunernas handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst	8
Uppföljning av mål och uppdrag i verksamhetsplanen	9

Bilagor

1 Resultaträkning	29
2 Resultaträkning med prognos	30
3 Resultaträkning per verksamhet	31
4 Analys delårsbokslut mars Uppsala kommun	32

Räddningsnämnden

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd i vilken Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner samarbetar, med Uppsala som värdkommun. Samarbetet startade 2012 och i nämnden sitter ledamöter från alla tre kommuner.

Räddningsnämnden ansvarar för räddningsverksamhet enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO), tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) och i tillämpliga delar kommunernas uppgifter enligt lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Under årets första kvartal har särkskilt uppmärksammat följande strategiska frågor:

- Bemanning av RiB-organisationen
- Organisatorisk och social arbetsmiljö
- Lokalförsörjning

Bemanningen av RiB-organisationen har under perioden varit mycket uppmärksammad i media. Ett antal uppsägningar inkom med hänvisning till det nytecknade centrala kollektivavtalet. Nämnden har noga följt brandförsvarets arbete samt utvecklat sin egen uppföljning av bemanningen med månatliga rapporter.

Brandförsvaret har under den senare delen arbetat med en handlingsplan beträffande organisatorisk och social arbetsmiljö. Nämnden har löpande informerat sig om vilka åtgärder som genomförts och tagit del av den omorganisation som genomfördes den 1 april.

Den oklarhet som rådde beträffande hyresnivån för Bärby och Rosendals brandstationer har under perioden klarats ut. Nämnden följer arbetet med planerad nybyggnation av brandstationer i Almunge, Gimo och Tierp.

Ordförande i räddningsnämnden: Patrik Kjellin
Brandchef vid Uppsala brandförsvar: Anders Ahlström

Information och rådgivning

Att stärka den enskildes förmåga att själv hantera olyckor och bränder är en viktig del av nämndens verksamhet. Brandskyddsutbildningar för vård- och omsorgsverksamheter i de tre kommunerna har hög prioritet. Under perioden har 550 personer utbildats fördelat på 48 utbildningstillfällen.
I lagen om skydd mot olyckor framhålls den enskildes ansvar att skydda sig själv mot olyckor. En viktig uppgift är att genom information och rådgivning öka kunskapen hos enskilda i att hantera och förebygga olyckor – såväl privatpersoner som förvaltningar, organisationer och företag. Informationsinsatser genomförs kontinuerligt i olika forum och brandförsvaret deltar i nationella kampanjer. Under perioden togs brandförsvarets nya webbplats www.uppsalabrandforsvar.se i bruk vilket bidrar till att underlätta för medborgarna i de tre kommunerna att få brandförebyggande information på ett enhetligt sätt.
Information och rådgivning ges även via brandförsvarets rådgivningstelefon där 214 samtal har besvarats under perioden. Exempel på informationsinsatser som genomförts är information för boende i HVB-hem, informationsblad som delats ut genom sotarna, information som delats ut till nyinflyttade i kommunerna, information till radhusägare, information till studenter via webbplatsen Studentnytta samt medverkan vid publika evenemang. Information har även skett via sociala medier i våra tre medlemskommuner.
Under perioden tog brandförsvaret emot studiebesök från förskolor och skolor där eleverna fick en utbildning i brandsäkerhet anpassad efter deras ålder:

- 13 förskoleklasser med sammanlagt 260 elever
- 21 klasser från årskurs 5 med sammanlagt 525 elever
- från årskurs 7 med tog vi emot 532 elever

Ett mycket uppskattat arrangemang är nämndens praoveckor som sker vid tre olika tillfällen under året. Årets första praoomgång skedde under perioden där 10 elever deltog.

Tillsyn och tillstånd

Tillsyner görs dels enligt lagen om skydd mot olyckor och dels enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. Vid vissa objekt görs tillsyn enligt båda lagstiftningarna, då samplaneras tillsynerna. Nämnden handlägger också ansökningar om tillstånd för hantering av brandfarliga varor.
Under perioden genomfördes 149 tillsyner och 24 tillstånd brandfarlig vara hanterades. Tillsyner av radhusvindar har en hög prioritet och under perioden har 28 radhus tillsynats.

Antal genomförda tillsyner enligt LSO och LBE

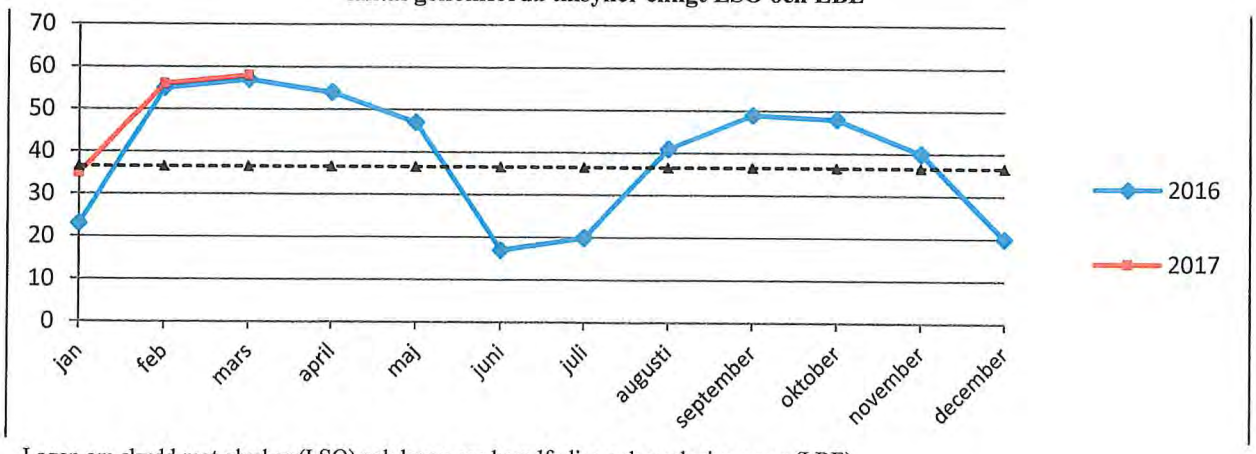

Lagen om skydd mot olyckor (LSO) och lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE)

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Räddningsnämnden har avtal om rengöring(sotning) och brandskyddskontrollverksamheten med två entreprenörer. Entreprenörerna utför rengöring och brandskyddskontroller av fasta förbränningsanordningar och därtill hörande rökkanaler och imkanaler i restauranger och storkök. Vid brandskyddskontroller delas räddningsnämndens informationsbroschyr om brandsäkerhet i hemmet ut genom entreprenörerna.
Fastighetsägare kan ansöka om att själv få sota eller att någon annan ska sota i den egna fastigheten. Under perioden har cirka 20 ansökningar om egensotning inkommit från fastighetsägare.
Nämnden arbetar kontinuerligt med att kvalitetssäkra och öka kvaliteten på förelägganden som utfärdas av sotningsentreprenörerna. Samtliga entreprenörer har genomgått utbildning i förvaltningslag och valda delar ur Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps tillsynshandbok. För att kvalitetssäkra sotningsverksamheten har nämnden kontinuerliga uppföljningar med entreprenörerna.

Förbereda och genomföra räddningsinsatser

Räddningsinsatser förbereds genom utbildning, övning, objektsorienteringar, insatsplanering samt fordons- och materielunderhåll. I förberedelserna ingår också utveckling av metod och taktik, samt fysisk träning och fysiska tester.
Färdigställande av rökdykarledarutbildning har varit prioriterad under våren 2017. Ett annat är exempel är att 7 nya medarbetare har genomgått introduktionsutbildningen för brandman. Under våren har också vi också utvecklat station Bärbys förmåga för keminsatser i linje med det regionala nätverket Regionskem.
Ett nytt höjdfordon och två FIP-bilar har tagits i drift.
När räddningsinsatser ska genomföras hanterar Storstockholms räddningscentral (SSRC) utalarmering av Uppsala brandförsvars räddningsresurser. SSRC hanterar larm och ledning för Uppsala brandförsvar i samverkan med Brandkåren Attunda, Räddningstjänsten Enköping-Håbo, Räddningstjänsten Gotland, Räddningstjänsten Norrtälje, Storstockholms brandförsvar och Räddningstjänsten Sala-Heby. Räddningstjänsterna hjälper också varandra med räddningsresurser vid större eller långvariga räddningsinsatser.
Under perioden januari-mars har 575 insatser genomförts i Tierp, Uppsala och Östhammars kommun, vilket är några fler än vid samma period 2016.

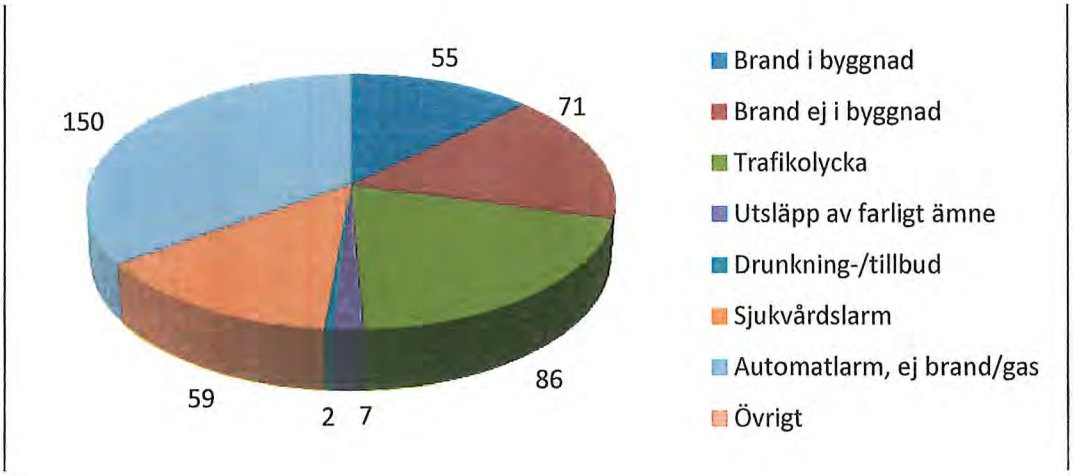

Åtgärder efter räddningsinsats

Åtgärder efter räddningsinsats omfattar att informera drabbade om behov av restvärdesräddning, sanering, bevakning eller andra åtgärder när räddningsinsatser avslutas. Undersökning av olycksorsak, olycksförlopp och utvärdering av räddningsinsatser är andra viktiga delar efter en insats.
Brandförsvaret har gjort en utvärdering efter räddningsinsats med metoden AAR (After Action Review). Att genomföra en utvärdering efter en räddningsinsats är ett viktigt led för att utveckla insatsförmågan. Metoden AAR (After Action Review) är en metod som brandförsvaret använder sig av.
Insatsstatistik och analys av dessa genomförs varje vecka i syfte att samverka med andra organisationer när det gäller anlagda bränder och skadegörelse. Månadsvis redovisas statistiken till brandförsvarets ledning och nämnd.

Samordning och samverkan

Mycket av nämndens verksamhet bygger på samordning och samverkan med andra förvaltningar, räddningstjänstorganisationer, myndigheter och frivilliga.
För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ska kommunerna se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder men även verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder. Huvudansvaret för samordningen för andra olyckor än brand finns i respektive kommun, alltså inte hos räddningsnämnden. Genom att till exempel arbeta för att riskfrågor ska beaktas i samhällsbyggnadsprocesserna bidrar nämnden i samordningen. Ett annat exempel är samarbetet mot anlagd brand.
Nämnden är även remissinstans för andra förvaltningar, organisationer och myndigheter. Till exempel biträds polismyndigheten med utlåtanden inför publika sammankomster, sakkunnigutlåtanden om brand- och rökspridning lämnas till åklagare och polismyndighet, och remissvar lämnas till de som hanterar serveringstillstånd inom kommunerna. Under perioden har brandförsvaret hanterat 551 ärenden vilket är i nivå med samma period föregående år.

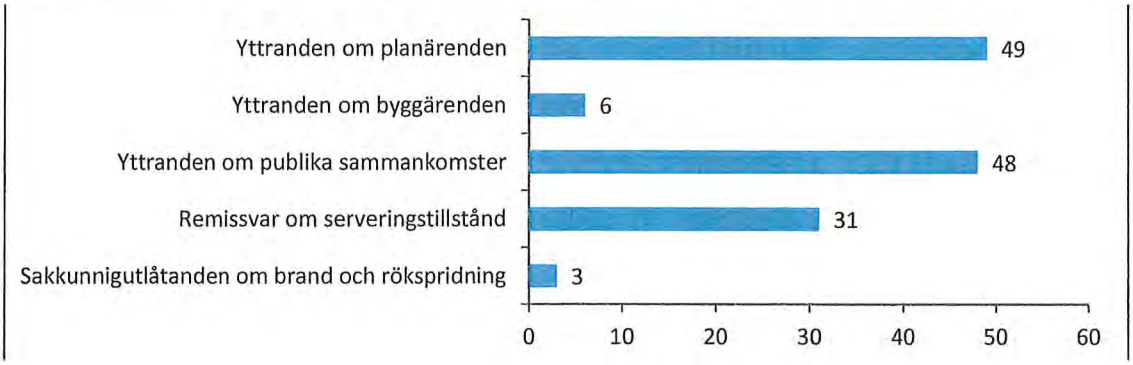

Krisberedskap

Kommunerna har ansvar för samordning av krishanteringsfrågor inom sitt geografiska område. Brandförsvaret är en av många aktörer som berörs, och det är viktigt att förbereda för kriser genom samordnad planering och övning.
Under perioden har brandförsvaret deltagit vid försvarsmaktens stabs- och ledningsövning ASSÖ 17.

Civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap

Förmågan till civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap är eftersatt i dag och planeringen har i praktisk mening legat nere under flera år. Mot bakgrund av förändringar i omvärlden behöver den stärkas.
Arbetet med att stärka förmågan beräknas starta under innevarande år. En strategi för förmågeuppbyggnad av räddningstjänst under höjd beredskap ska utformas i samband med att statliga myndigheter som MSB och länsstyrelsen ger närmare anvisningar för planering.

Nettokostnad

	2017 jan-mars Netto-kostnad*	2017 jan-mars Budget	2017 jan-mars Avvikelse nettokostnad / budget
Räddningsnämnden	**46 676**	**47 869**	**1 193**
varav Tierp	5 566	5 708	142
varav Uppsala	35 340	36 244	904
varav Östhammar	5 770	5 918	148

* exklusive semesterlöneskuldsförändring
belopp i tkr

Helårsprognos

	2017 Prognos netto-kostnad	2017 Budget	2017 Avvikelse prognos / budget
Räddningsnämnden	**189 345**	**191 478**	**2 133**
varav Tierp	22 579	22 833	254
varav Uppsala	143 360	144 975	1 615
varav Östhammar	23 406	23 670	264

belopp i tkr

Analys av aprilbokslutet

Nettokostnaden på 46 676 tkr exklusive semesterlöneskuldsförändringen följer i stort budgeten med en avvikelse på 2,5 procent. Resultatet för perioden på 1 193 tkr är högre än för samma period föregående år, som var 121 tkr. Största enskilda orsaker till avvikelsen mot budget och skillnaden mot föregående års resultat är lägre lokalhyreskostnader och högre intäkter från automatlarmsverksamheten. Lokalhyreskostnaden för Bärby brandstation och Rosendals brandstation är cirka 425 tkr lägre än föregående år. Intäkterna för onödiga brandlarm har ökat med cirka 160 tkr.

Nettokostnaden har ökat med 2,1 procent jämfört med föregående år och beror till största del på löne- och prisökningar. Nettokostnadsökningen är lite lägre än prisindex för kommunal verksamhet (PKV), framtaget av Sveriges kommuner och landsting (SKL), som är 2,7 procent för år 2017.

Investeringar

Investeringsvolymen prognostiseras till 15 000 tkr vilket följer nämndens investeringsbudget på 15 510 tkr.
Övervägande del av investeringarna är brandfordon och brandmateriel. Nämnden har en god status på brandfordon och materiel för att möjliggöra effektiva räddningsinsatser.

Analys helårsprognos

Nettokostnaden i prognosen följer i stort budgeten med ett prognostiserat resultat på 2 133 tkr. Största orsaken till det positiva resultatet är en återbetalning av en del av lokalhyran för Bärby brandstation och Rosendals brandstation från 2016. För år 2016 debiterade hyresvärden en för hög lokalhyra med cirka 1 700 tkr som ska återbetalas under året.

Nettokostnaden var föregående år 183 929 tkr. Årets prognos på 189 345 tkr är en ökning med 2,9 procent jämfört med föregående år. Ökningen beror till största del på löne- och prisökningar och på högre ränte- och avskrivningskostnader. Anledningen till de högre ränte- och avskrivningskostnader är att nämnden under de senaste fem åren enligt plan har genomfört större investeringar i fordon och materiel.

Vid en jämförelse av kostnad per invånare för räddningstjänst med likartade kommuner ligger kostnaden i Tierps kommun och Uppsala kommun ungefär på medelvärdet i respektive kommunkategori, Östhammars kommun ligger något under medelvärdet i sin kommunkategori.

För de kommande två åren 2018 till 2019 bedöms en ekonomi i balans kunna uppnås med en godtagbar nivå på verksamheten utifrån planerna i Mål och budget 2017.

Säkerheten i prognosen bedöms till -1 000 till +1 000 tkr, största osäkerhetskällorna är lönekostnaderna och lokalhyreskostnaderna.

Uppföljning av inriktningsmålen i kommunernas handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Uppföljningen av inriktningsmålen görs utifrån indikatorernas utfall och av aktiviteter kopplade till målen.

Inriktningsmål	**Prognos 2017**	**Prognos 2018**
Utveckla samarbeten med andra samhällsaktörer för att minska antalet och effekterna av bränder och andra olyckor.		
Stärka förmågan till krisberedskap.		
Återuppta planering för civilt försvar och räddningstjänst under höjd beredskap.		
Stärka skyddet mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd genom lokala aktörer.		
Verka för att riskhänsyn tas i samhällsplaneringen.		
Stärka den enskildes förmåga till riskmedvetet beteende och kunskap att handla vid bränder och olyckor genom information, rådgivning och utbildning.		
Bryta olycksförlopp i ett så tidigt skede som möjligt genom att tillgängligheten till och effektiviteten av räddningsinsatser ska förbättras.		
Utveckla förmågan att förebygga och hantera bränder och olyckor.		

Uppföljning av mål och uppdrag och i verksamhetsplanen

Inriktningsmål i handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst

Samarbetskommunernas inriktningsmål 1: Utveckla samarbeten med andra samhällsaktörer för att minska antalet och effekterna av bränder och andra olyckor

Det förebyggande arbetet står i fokus. Bränder och olyckor ska så långt möjligt förhindras från att inträffa. Arbetet är komplext och berör många olika ansvariga aktörer och ideella aktörer i samhället. Samarbete är en förutsättning för att nå ut och påverka. *Målet syftar till att brandförsvaret ska vara drivande i en bred ansats i hela samhället mot bränder och andra olyckor.*

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:
Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.
All operativ heltidsanställd personal har utbildats i akut omhändertagande vid psykisk ohälsa. Efter utbildningen kommer brandförsvarets resurser larmas till hot om suicid.

Åtgärder

Utbildning av och information till andra aktörer i samhället som kan påverka brandskyddet i hemmiljön för att åstadkomma en bättre spridning av kunskap och ett mer medvetet agerande hos utsatta grupper.

Status
Påbörjad

Kommentar:
Utbildning av främst kommunernas vård och omsorgspersonal.

Samarbeta med kommunernas grundskolor i syfte att ge skolelever kunskap om brandrisker och brandskydd.

Status
Påbörjad

Kommentar:
Information till förskoleklasser, femte och sjundeklassare.

Samarbeta med polis och ambulans om suicidprevention i syfte att minska antalet suicid.

Status
Påbörjad

Kommentar:
All operativ personal har genomgått utbildning i suicid prevention. Larmplaner kommer att ändras så att enheter kan larmas till hot om suicid i syfte att påbörja ett akut omhändertagande.

Samarbeta med andra nämnder och förvaltningar i kommunerna i arbetet mot anlagd brand.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Samarbete med skolfastigheter och deltar i BRÅ och Trygg ute.

Samarbeta med andra nämnder och förvaltningar i kommunerna i arbetet med att ge äldre och personer med funktionsnedsättning ett bättre brandskydd i sina bostäder genom tekniska hjälpmedel.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Deltagit med expertkunskap i Uppsala kommuns förvaltningars remissgrupper för utsatta personer. Kontakt tagits med Tierps kommun och Östhammars kommun.

Samarbetskommunernas inriktningsmål 2: Stärka förmågan till krisberedskap

Skogsbranden i Västmanland sommaren 2014 visade på behoven av en stärkt krisberedskap. Vid hanteringen av många kriser kommer kommunernas organisation för räddningstjänst att vara en naturlig aktör. Även om kommunernas ansvar för samordning av krishanterings-frågor inte ligger inom brandförsvarets uppdrag har organisationen kunskaper och förmåga att hantera samhällsstörningar som är en tillgång. Samtidigt kan kunskaper om kris-beredskapssystemet och civilsamhället utvecklas. *Målet syftar till att planera, öva och förbereda egen organisation och samhället för kriser.*

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Ökad

Kommentar:

Nämnden kommer att kunna bidra till måluppfyllelse, man behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan.

I samband med omorganisation har resurser särskilt avsatts för att arbeta långsiktigt med området.

Åtgärder

Se över brandförsvarets krisberedskapsplanering och tydliggöra roller och förväntningar vid en kris.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Kontakt med övriga aktörer i kommunerna startade i april.

Efter dådet på Drottninggatan i Stockholm har ett särskilt uppdrag beträffande brandförsvarets beredskap lämnats till brandförsvarets stab.

Delta vid samverkansövningar med andra samhällsaktörer.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Deltagit i Försvarsmaktens stora övning ASSÖ 2017.

Samarbetskommunernas inriktningsmål 3: Återuppta planering för civilförsvar och räddningstjänst under höjd beredskap

Förmågan till civilförsvar och räddningstjänst under höjd beredskap är eftersatt idag och planeringen har i praktisk mening legat nere. Mot bakgrund av förändringar i omvärlden behöver den stärkas. Förmågan till civilförsvar är dessutom nära förknippad med förmågan till krishantering, och ska bygga på denna. *Målet syftar till att etablera en känd och övad planering för civilförsvar och räddningstjänst under höjd beredskap.*

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Ökad

Kommentar:

Nämnden kommer att kunna bidra till måluppfyllelse, man behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan.

Initiala kontakter har tagits med några prioriterade aktörer för att samordna planeringsarbetet.

Åtgärder

Ta fram en långsiktig strategi för förmågeuppbyggnad av räddningstjänsten under höjd beredskap utifrån anvisningar från, och med stöd av, statliga myndigheter som MSB och länsstyrelsen.

Status
Ej påbörjad

Kommentar:

Avvaktar anvisningar från Länsstyrelsen och MSB.

Ta fram en översiktlig kontinuitetsplanering för personal-försörjning i samråd med samverkande räddnings-tjänst-organisationer och med hänsyn tagen till inkallning av RiB-personal med stöd av tjänsteplikt.

Status
Ej påbörjad

Kommentar:

Arbetet påbörjas under 2017.

Samarbetskommunernas inriktningsmål 4: Stärka skyddet mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd genom lokala aktörer

Sårbarheten är större på landsbygd och i glesbygdsområden. För att åstadkomma ett likvärdigt skydd mot olyckor krävs mer insatser för dem som bor, verkar och vistas där. Lokal närvaro och lokala aktörer är en viktig resurs i det arbetet. *Målet syftar till att med såväl egna resurser som genom lokala nätverk och fördjupade samarbeten åstadkomma ett stärkt skydd mot bränder och olyckor på landsbygd och glesbygd.*

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Arbetet med lokala aktörer har anpassats för att bättre passa de lokala förutsättningarna.

Åtgärder

Riktade informationsinsatser om risker för bränder och andra olyckor och hur de kan hanteras till boende i landsbygd och glesbygd.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Brandskyddsinformation delas ut i samband med brandskyddskontroller.

Informationsspridning genom RIB-personal håller på att utvecklas.

Undersöka nya möjligheter att med frivilliga resurser stärka skyddet mot bränder och olyckor i glesbygd.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Arbete ska påbörjas under 2017 för att etablera kontakt med bygdegårdsföreningar jaktklubbar etc. för att få hjälp med spridning av brandskyddsinformation.

Samarbetskommunernas inriktningsmål 5: Verka för att riskhänsyn tas i samhällsplaneringen

Nya risker ska så långt skäligen möjligt undvikas vid utvecklingen av våra samhällen. Den mark vi bebygger idag ställer krav på vår beredskap i morgon och om hundra år. Samhällsplanering är en komplex, långsiktig process med många aktörer. Brandförsvarets möjlighet att påverka ligger mer i att förmedla kunskap än att ställa krav. *Målet syftar till att påverka sammanhanget så att risker hanteras så tidigt och tydligt som möjligt i processen.*

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:
Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Åtgärder

Samarbete med Tierps kommun i syfte att hantera risker i detaljplaneskedet.

Status
Påbörjad

Kommentar:
Kontinuerliga träffar med kommunens handläggare i dessa ärenden.

Samarbete med Uppsala kommun i syfte att hantera risker i detaljplaneskedet.

Status
Påbörjad

Kommentar:
Kontinuerliga träffar med kommunens handläggare i dessa ärenden.

Samarbete med Östhammars kommun i syfte att hantera risker i detaljplaneskedet.

Status
Påbörjad

Kommentar:
Kontinuerliga träffar med kommunens handläggare i dessa ärenden.

Samarbetskommunernas inriktningsmål 6: Stärka den enskildes förmåga till riskmedvetet beteende och kunskap att handla vid bränder och olyckor genom information, rådgivning och utbildning

Den enskilde har i många fall bäst förutsättningar att minska riskerna i sin omgivning, och är dessutom oftast på plats där bränder och olyckor inträffat innan det offentligas resurser hunnit fram. Informations- och kunskapsspridning har underlättats mycket, men många utsatta målgrupper är fortfarande svåra att nå. Det är viktigt att information, råd och utbildning anpassas till målgruppen. *Målet syftar till att med stöd av befintliga och vidareutvecklade metoder rusta den enskilde med stärkt förmåga till såväl förebyggande som skadeavhjälpande åtgärder.*

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Ökad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

En egen hemsida för brandförsvaret har utvecklats och lanserats. Informationen i brandförsvarets samtliga externa kanaler har planerats och samordnats för att ge budskapen bästa genomslag.

Åtgärder

Informationsinsatser genom olika forum och kanaler samt delta i nationella kampanjer.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Kontinuerligt arbete med exempelvis utskick till vissa grupper av boende, information i lokala tidningar, planering för brandskyddsföreningens nationella kampanjer såsom brandvarnardag. Ny webbsida för brandförsvaret driftsatt.

Ta fram en informationsplan, anpassad efter olika kategorier av mottagare, om hur den enskilde kan förbygga och hantera bränder och olyckor.

Status
Ej påbörjad

Kommentar:

Arbetet med planen beräknas påbörjas under kvartal 2 2017.

Samarbetskommunernas inriktningsmål 7: Bryta olycksförlopp i ett så tidigt skede som möjligt genom att tillgängligheten till och effektiviteten av räddningsinsatser ska förbättras

Det är i det tidiga skedet som störst möjlighet finns att påverka förloppet, även med små medel. Snabbhet är en central del i responsen (samhällets svar på eller åtgärder vid) till olyckor. Samtidigt måste kvaliteten vara god, vilket ställer krav på materiel och kunskap. Övningsverksamheten är därför viktig. *Målet syftar till att under programperioden utveckla responskedjans alla delar så att snabbare och effektivare hjälp lämnas till den nödställde.*

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Ökad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Tiden till att första räddningsresurs kommer till olyckplats minskar. En åtgärd som bidragit till detta är metoden Första InsatsPerson, FIP, som införs på samtliga RiB-brandstationer.

Åtgärder

Kartläggning och analys av responskedjans olika delar för att hitta möjligheter att minimera tiden till dess en nödställd får hjälp.

Status
Ej påbörjad

Kommentar:

Arbetet börjar under hösten 2017 och förväntas vara klart 2017.

Följa upp och påverka våra avtalsparter till att minska svarstider och larmhanteringstider.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Görs löpande vid kvalitetsuppföljningar med SSRC samt andra möten rörande den gemensamma räddningscentralen.

Införa Första insatsperson, FIP, vid samtliga RiB-brandstationer.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Två nya FIP resurser har införts under januari-mars, återstående FIP resurser införs under 2017.

Samarbetskommunernas inriktningsmål 8: Utveckla förmågan att förebygga och hantera bränder och olyckor

Samhället förändras kontinuerligt, och nya risker uppkommer. Det finns ett starkt behov av att kontinuerligt utveckla såväl det förebyggande som det skadeavhjälpande arbetet. En central del i detta är lärande från inträffade händelser. *Målet syftar till att vidareutveckla rutiner och processer så att egna och andras erfarenheter snabbt omsätts i kunskap och arbetsmetoder.*

Bedömning	Trend
Delvis uppfyllt	Ökad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelsen, men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan.

Omvärldsbevakningen utvecklas. Lärande och spridning av erfarenheter efter övningar och insatser behöver utvecklas mer men en utvärdering visar att viktigare kunskaper omhändertagits i organisationen.

Åtgärder

Omvärldsbevaka och ta vara på erfarenheter och lärdomar från andra organisationer i syfte att tidigt fånga upp händelser/trender där det föreligger behov av förebyggande åtgärder.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret har deltagit i olika konferenser och har ett omfattande utbyte med brandförsvaren i regionen.

Utveckla lärande och spridning av erfarenheter efter övningar och insatser.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Åtgärder efter räddningsinsats omfattar att informera drabbade om behov av restvärdesräddning, sanering, bevakning eller andra åtgärder när räddningsinsatser avslutas. Undersökning av olycksorsak, olycksförlopp och utvärderingar av räddningsinsatser är andra viktiga delar efter en räddningsinsats.

Brandförsvaret genomför kontinuerligt utvärderingar efter räddningsinsats med metoden AAR (After Action Review). Utvärderingarna genomförs som ett led i att utveckla insatsförmågan.

Statistikinsamling från räddningsinsatser och analys av dessa genomförs med täta intervaller i syfte att hitta negativa trender och både i det korta såväl som det långa perspektivet bryta dessa. Som en del av detta genomförs även omvärldsbevakning. Brandförsvaret medverkar i flera nätverk för att ta lärdom av oönskade händelser för att gemensamt eller enskilt sprida erfarenheter av dess.

Utveckla den operativa utbildnings- och övnings-verksamheten.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Organisationen har justerats för att bland annat möjliggöra bättre utbildnings- och övningsverksamhet.

Utveckla kvalitetssäkring av den operativa förmågan.

Status

Väntar

Kommentar:

Planering av detta pågår och ska vara klart under hösten 2017.

Utveckla rättsäker tillämpning av tillsynsärenden.

Status

Färdig

Kommentar:

Samtliga tillsynshandläggare har genomgått kurs i MSBs tillsynshandbok, intern granskning av alla föreläggande.

Tillsyn av privata bostäder utifrån riskbilden.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Genomförs när det kommer till brandförsvarets kännedom att brandskyddet brister. Brandtillsyner i radhus har genomförts enligt plan.

Samarbetskommunernas kommungemensamma inriktningsmål

Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi. Tierp är en attraktiv, inkluderande och hållbar kommun med ekonomin i balans. Östhammars kommun ska ha en ekonomi och verksamhet med god ekonomisk hushållning, både i kort- och långsiktigt perspektiv.

Nämndens strategi:
En god kontroll och styrning av verksamhet och ekonomi. Kontinuerligt anpassa verksamheten utifrån tilldelade kommunbidrag från kommunerna.

Bedömning	Trend
Helt uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:
Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Åtgärder

En god kontroll på vilket behov som kommunerna har inom nämndens ansvarsområde och en god uppföljning av verksamheten och ekonomin.

Status
Påbörjad

Kommentar:
Arbete med att en god intern kontroll ska vara en naturlig del i hela verksamheten har påbörjats.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Genomföra analyser för jämställdhetsbudgetering inom minst ett nytt utvecklingsområde årligen, samt att utifrån analys ta fram åtgärder i syfte att minska ojämställdhet

Status
Påbörjad

Kommentar:
Påbörjad under april.

Åtgärder

Genomföra lokalförändringar för likvärdiga förutsättningar för kvinnor och män.

Status
Påbörjad

Kommentar:
Vid flertal brandstationer har ombyggnationer genomförts för att få både manliga och kvinnliga omklädningsrum.

Genomföra jämställdhetsanalyser i samband med kommande investeringar

Status

Påbörjad

Kommentar:

Påbörjad under april.

Åtgärder

Vid upphandlingar av fordon och materiel göra jämställdhetsanalyser.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Påbörjad under april.

Ta fram en långsiktig investeringsplan

Status

Färdig

Kommentar:

En långsiktig investeringsplan finns i verksamhetsplanen.

Åtgärder

Att i verksamhetsplanen ha en investeringsplan för kommande tio år.

Status

Färdig

Kommentar:

En långsiktig investeringsplan finns i verksamhetsplanen.

Uppsala stad och landsbygd ska växa smart och hållbart. Tierps kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål: Öka den upplevda sociala gemenskapen. Successivt utveckla tätorterna med början i Tierp genom att verka för ökat antal bostäder med attraktiva miljöer. Minska kommunens negativa klimatpåverkan genom att minska kommunens utsläpp av växthusgaser och att minska kommunens energiförbrukning. Östhammars kommunfullmäktiges prioriterade mål 4: Östhammars kommun ska vara en attraktiv och inkluderande kommun med ett gott företagsklimat och kontinuerlig tillväxt. Östhammars kommunfullmäktiges prioriterade mål 5: Östhammars kommun ska vara en kommun med minskad miljöpåverkan.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:
Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Fortsätt utveckla den samordnade planeringsprocessen för hållbar stads- och landsbygdsutveckling

Status
Påbörjad

Kommentar:
En organisationsförändring har genomförts för att stärka nämndens förmåga för strategisk planeringen och samarbete med andra delar i kommunerna.

Åtgärder

Samarbete med kommunerna och andra myndigheter.

Status
Påbörjad

Kommentar:
Förvaltningsövergripande samarbete främst inom planprocessen.

Stärk arbetet med stadsutveckling för att förebygga och förhindra social oro

Status
Påbörjad

Kommentar:
En organisationsförändring har genomförts för att stärka nämndens förmåga för strategisk planeringen och samarbete med andra delar i kommunerna.

Åtgärder

Samarbete med kommunerna och andra myndigheter.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Samarbete med både kommunala, statliga myndigheter samt ideella organisationer ute i stadsdelarna.
Brandförsvaret deltar bland annat i Uppsala kommuns lokala BRÅ och Uppsala kommuns nätverk Trygg ute.

Ta fram en lokalförsörjningsplan för räddningstjänsten (KS och RÄN)

Status

Påbörjad

Åtgärder

Ta fram en lokalförsörjningsplan

Ta fram en långsiktig lokalförsörjningsplan där det framgår vilket behov av lokaler räddningsnämnden har nu och i framtiden.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Har påbörjats och förväntas vara klart under 2017.

Öka återvinningen och en säker återanvändning

Status

Ej påbörjad

Kommentar:

Påbörjas under 2017.

Åtgärder

Säkerställa att utrangerade fordon och materiel hanteras på ett så miljövänligt sätt som möjligt.

Status

Ej påbörjad

Kommentar:

Påbörjas under 2017.

Öka andelen förnybar energi och fördubbla förbättringstakten vad gäller energieffektivitet

Status

Ej påbörjad

Kommentar:

Påbörjas under 2017.

Åtgärder

Energieffektivisera brandstationerna i samarbete med hyresvärd.

Status

Ej påbörjad

Kommentar:

Påbörjas under 2017.

Inriktningsmål 9: Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Kommunen har medarbetare med rätt kompetens att möta kommunens invånare, företag, organisationer och besökare. Ett aktivt arbete för ett jämställt och hållbart arbetsliv där god social och organisatorisk arbetsmiljö kombineras med bra villkor och utvecklingsmöjligheter lägger grunden till förmågan att både attrahera och behålla medarbetare. Kommunen ska som attraktiv arbetsgivare utveckla ett inkluderande och normkritiskt förhållningssätt.

Kommunen kännetecknas av god service, tillgänglighet och effektivitet. Verksamhetens kvalitet utvecklas kontinuerligt utifrån innovationer, omvärldsbevakning och ständiga förbättringar. Brukare och medarbetares erfarenheter och kompetens ska tas till vara i utveckling av verksamheten.

Bedömning
I hög grad uppfyllt

Kommentar:
Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Kompetensförsörjningen ska vara normkritisk och ändamålsenlig.

En stor utmaning är att säkerställa rätt kompetens på rätt plats, framför allt på längre sikt, eftersom tillväxt och demografiska förändringar kommer öka eller förändra servicebehoven. Redan idag är en del kompetenser svåra att rekrytera och behålla. Det finns också potentiella medarbetare som står långt från arbetsmarknaden som med rätt förutsättningar kan bidra.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:
Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Åtgärder

Implementering enligt föreslagen kompetensförsörjningsplan

Status
Påbörjad

Kommentar:
Kompetensförsörjningsplanen har tidssatta aktiviterer för 2017 och dessa löper enligt plan. Aktiviter för 2018-2021 ska tidssättas och prioriteras inför respektive år.
Följande aktiviteter från kompetensförsörjningsplanen är genomförda: Säkerställ systematisk återkoppling till internsökanden vid rekrytering. Innehåll för återkopplingssamtal har tagits fram. Avgångssamtal genomförs med kommunens struktur som stöd.
Följande aktiviteter från kompetensförsörjningsplanen är påbörjade eller delvis genomförda: kompetensprofiler för chefer har tagits fram avseende enhetschefsnivå, men inte för styrkeledarnivå. Uppdrag med att arbeta med att behålla och utveckla RiB-personal har initierats men inte resulterat i några aktiviteter än.

Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv där alla medarbetare mår bra, växer och utvecklas tillsammans.

Med ett ökat ärendetryck, begränsade resurser, höga krav på kvalitet i verksamheten finns en reell risk att den arbetsrelaterade ohälsan ökar.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Åtgärder

Fortsatt implementering av handlingsplan för psykosocial arbetsmiljö

Status
Påbörjad

Kommentar:

Samtliga aktiviter i handlingsplanen för psykosocial arbetsmiljö är antingen genomförda eller påbörjade. Aktiviteter med utbildningsinsats såsom kompetenshöja chefer i lönesamtal är helt genomförda medan aktiviteter såsom utveckla kommunikation mellan nivåerna kräver fortsatt arbete.

Ledarskapet ska fungera som en stark kulturbärare i förbättring, förändring och medskapande.

Givet demografiska förändringar, kvalitetskrav och ekonomiska förutsättningar blir det allt viktigare att kunna ställa om, förändra och utveckla den kommunala verksamheten.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Åtgärder

Fortsatt arbete med att ge förutsättningar för gott ledarskap.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Löpande chefsdagar ges till chefer med syfte att rusta chefer med kunskap och färdigheter i sin rom som chef och ledare.

Utbildningsinsatser riktade mot styrkeledare för att stärka dem i deras chefsroll har planerats.

I den genomförda organisationsöversynen har ett av syftena varit mer likvärdiga chefsuppdrag på enhetschefsnivå.

Kommunens medarbetare ska få, kunna och vilja ta ansvar.
Kraven på och behov av kommunal service ökar i vår region. En av kommunens stora utmaningar framöver är att mobilisera alla resurser så att kostnaderna för verksamheten minskar, samtidigt som kvaliteten vidmakthålls eller förbättras.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:
Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Åtgärder

Fortsätt med delaktighet genom t.ex. medarbetardagar, APT m.m.

Status
Påbörjad

Kommentar:
En ny APT-mall har tagits fram som stöd för chefer att genomföra ATP på ett sätt som bidrar till delaktighet.

Utveckla dialogkompetens.

Status
Påbörjad

Kommentar:
Chefer har utbildats i lönesamtal med fokus på bra dialog.
Utbildningsinsats i Förtroendefullt samarbete planeras.

Kommunen ska erbjuda rättvisa, jämställda och attraktiva villkor.
Uppsala kommun befinner sig i en region med stark tillväxt. Detta innebär att potentiella medarbetare ofta har fler arbetsgivare att välja bland, samtidigt som kommunen måste bli bättre på att ta tillvara, förädla och förändra den kompetens som finns i organisationen för att klara förändrade och/eller ökade servicebehov. Vi saknar ett normkritiskt förhållningssätt i rekryteringssammanhang.

Bedömning	Trend
I hög grad uppfyllt	Oförändrad

Kommentar:
Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Åtgärder

Brandförsvaret ska vara en attraktiv arbetsgivare för kvinnor.

Status
Påbörjad

Kommentar:
Nätverk för kvinnor i brandförsvaret startades under hösten 2016 med fortsatta möten en gång per termin under 2017.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Fortsätta genomförandet av heltidsreformen

Status

Färdig

Kommentar:

Nämnden bidrar till måluppfyllelse enligt plan.

Åtgärda strukturella löneskillnader på grund av kön

Status

Ej påbörjad

Kommentar:

Kommunens lönekartläggning ger, på grund av att det är så fåtal kvinnor anställda inom brandförsvaret, inget underlag för analys av om strukturella löneskillnader på grund av kön förekommer. Ingen ytterligare analys har gjorts på förvaltningen.

Intensifiera arbetet med att skapa attraktiva villkor för nuvarande och kommande bristyrken

Status

Påbörjad

Kommentar:

Uppdrag om att attrahera och behålla personal till deltidsbrandmansanställning är initierat.

I ökad utsträckning erbjuda personer med funktionsnedsättning arbete

Status

Ej påbörjad

Kommentar:

Inga aktiviteter genomförda.

KVARVARANDE RIKTAD SATSNING: Förändringar i attityder och rutiner som bidrar till att förbättra arbetsmiljön ska genomföras.

Den riktade satsningens fulla lydelse: Arbetsmiljön vid olyckor är komplicerad och riskerna med brandrök större än vad som tidigare uppmärksammats. Aktuella forskningsresultat ska tas tillvara i verksamheten. Förändringar i attityder och rutiner som bidrar till att förbättra arbetsmiljön ska genomföras.

Kvarvarande riktad satsning från Mål och budget 2016. Kommentar i årsredovisningen 2016:

Den riktade satsningen är påbörjad. Enkätundersökningar har gjorts för att undersöka attityder och brister i rutiner. Åtgärder för att förbättra både praktiska förutsättningar och rutiner har genomförts. En ny enkätundersökning kommer att göras under 2017 för att se om utvecklingsområdena har förbättrats.

Kommentar:
Nämnden bidrar till måluppfyllelsen enligt plan.

BILAGA 1

Resultaträkning

Resultaträkning

Uppsala kommun
Period: 201701-201703

Benämning	Ackumulerad redovisning	Ack. redov. Föregående år	Räddningsnämnden Ackumulerad budget
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Försäljningsintäkter	1,4	12,8	20,0
Taxor och avgifter	2 086,4	1 845,8	1 777,5
Hyror och arrenden	309,4	304,8	441,8
Bidrag	11 514,3	11 514,3	11 697,5
Förs. av verksamhet och konsulttjänster	841,4	861,9	1 052,5
Summa verksamhetens intäkter	**14 753,0**	**14 539,5**	**14 989,2**
- Varav externa	14 403,0	14 191,2	14 846,0
- Varav mot dotterbolag	126,3	120,3	118,2
- Varav kommuninternt	223,7	228,0	25,0
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Övriga lämnade bidrag	0,0	0,0	-15,0
Löner	-20 762,6	-19 880,1	-21 028,4
Upplupna semesterlöner, förändring	-458,8	-1 121,3	0,0
PO-pålägg	-8 209,7	-7 911,8	-8 278,9
PO-pålägg semesterlöneskuld	-176,3	-429,6	0,0
Övriga personalkostnader	-371,2	-446,1	-123,8
Lokal- och markhyror	-8 191,0	-8 646,8	-8 038,7
Fastighetskostn. och fast.entreprenader	-503,1	-273,4	-326,2
Övriga främmande tjänster	-2 116,1	-2 054,6	-2 457,8
Övriga verksamhetskostnader	-4 596,0	-4 647,4	-4 974,0
Indirekta kostnader från KLK	-532,5	0,0	0,0
Kommungemensamma kostnader från KLK	-1 072,5	-571,7	-1 314,8
Övriga gemensamma kostnader	0,0	0,0	-981,9
Ankomstregistreringar	0,0	-1 208,4	0,0
Summa verksamhetens kostnader	**-46 989,8**	**-47 191,1**	**-47 539,5**
- Varav externa	-29 010,2	-27 922,7	-30 518,6
- Varav mot dotterbolag	-82,5	-95,6	-49,0
- Varav kommuninternt	-17 897,1	-19 172,9	-16 971,9
Avskrivningar	-3 277,9	-2 815,3	-2 962,5
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	**-35 514,8**	**-35 466,9**	**-35 512,8**
Kommunbidrag	36 243,8	35 086,0	36 243,8
Summa skatteintäkter, generalla statsbidrag/utj.	**36 243,8**	**35 086,0**	**36 243,8**
Finansiella intäkter	0,7	2,0	0,0
Summa finansiella intäkter	**0,7**	**2,0**	**0,0**
Finansiella kostnader	-0,6	-0,1	0,0
Internränta	-306,4	-336,2	-287,5
Övriga finansiella kostnader	0,0	-0,1	0,0
Summa finansiella kostnader	**-306,9**	**-336,3**	**-287,5**
-Finansnetto	-306,3	-334,4	-287,5
ÅRETS RESULTAT	**422,7**	**-715,2**	**443,5**

Benämning	Ackumulerad redovisning	Ack. redov. Föregående år	Årsbudget
Årets investeringar			
Årets investeringar inkomster	0,0	0,0	0,0
Årets investeringar utgifter	-7 031,3	-1 252,7	-15 510,0
Årets investeringar netto	-7 031,3	-1 252,7	-15 510,0

BILAGA 2

Resultaträkning med prognos

Uppsala kommun

Resultaträkning med prognosvärden

Period: 201701-201703

Prognosperiod 201703

Benämning	Helårsbudget	Ackumulerad Redovisning	Räddningsnämnden Helårsprognos
VERKSAMHETENS INTÄKTER			
Försäljningsintäkter	80,0	1,4	66,7
Taxor och avgifter	7 110,0	2 086,4	7 372,2
Hyror och arrenden	1 767,0	309,4	1 669,3
Bidrag	46 790,0	11 514,3	46 240,2
Förs. av verksamhet och konsulttjänster	4 210,0	841,4	3 958,6
Summa verksamhetens intäkter	**59 957,0**	**14 753,0**	**59 307,0**
- Varav externa	59 384,0	14 403,0	58 046,4
- Varav mot dotterbolag	473,0	126,3	496,2
- Varav kommuninternt	100,0	223,7	764,5
VERKSAMHETENS KOSTNADER			
Övriga lämnade bidrag	-60,0	0,0	-50,0
Löner	-85 386,6	-20 762,6	-85 183,5
Upplupna semesterlöner, förändring	0,0	-458,8	-220,8
PO-pålägg	-33 616,7	-8 209,7	-33 426,1
PO-pålägg semesterlöneskuld	0,0	-176,3	-84,3
Övriga personalkostnader	-495,0	-371,2	-693,2
Lokal- och markhyror	-32 155,0	-8 191,0	-31 441,6
Fastighetskostn. och fast.entreprenader	-1 305,0	-503,1	-1 849,5
Övriga främmande tjänster	-9 831,0	-2 116,1	-9 396,0
Övriga verksamhetskostnader	-19 896,0	-4 596,0	-19 560,8
Indirekta kostnader från KLK	0,0	-532,5	-2 130,0
Kommungemensamma kostnader från KLK	-5 259,0	-1 072,5	-4 290,0
Övriga gemensamma kostnader	-3 927,7	0,0	0,0
Summa verksamhetens kostnader	**-191 932,0**	**-46 989,8**	**-188 325,9**
- Varav externa	-123 347,3	-29 010,2	-119 204,5
- Varav mot dotterbolag	-196,0	-82,5	-177,9
- Varav kommuninternt	-68 388,7	-17 897,1	-68 943,5
Avskrivningar	-11 850,0	-3 277,9	-13 090,2
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	**-143 825,0**	**-35 514,8**	**-142 109,0**
Kommunbidrag	144 975,0	36 243,8	144 975,0
Summa skatteintäkter, generalla statsbidrag/utj.	**144 975,0**	**36 243,8**	**144 975,0**
Finansiella intäkter	0,0	0,7	0,1
Summa finansiella intäkter	**0,0**	**0,7**	**0,1**
Finansiella kostnader	0,0	-0,6	-1,1
Internränta	-1 150,0	-306,4	-1 250,0
Summa finansiella kostnader	**-1 150,0**	**-306,9**	**-1 251,1**
- Finansnetto	-1 150,0	-306,3	-1 251,0
ÅRETS RESULTAT	**0,0**	**422,7**	**1 614,9**

Benämning	Helårsbudget	Ackumulerad redovisning	Helårsprognos April
Årets investeringar			
Årets investeringar inkomster	0,0	0,0	0,0
Årets investeringar utgifter	-15 510,0	-7 031,3	-15 000,0
Årets investeringar netto	-15 510,0	-7 031,3	-15 000,0

BILAGA 3

Resultaträkning per verksamhet

Uppsala kommun
Period (t.o.m.) 201703
Prognosperiod 201703
tkr

Räddningsnämnden

RESULTAT PER VERKSAMHET

Benämning	Ackumulerad redovisning	Ack. Redovisning föregående år	Ackumulerad budget	Årsbudget	Prognos
* Totalt					
KOSTNADER	-50 574,7	-50 342,8	-50 789,5	-204 932,0	-202 667,2
INTÄKTER EXKL KOMMUNBIDRAG	14 753,6	14 541,5	14 989,2	59 957,0	59 307,2
NETTOKOSTNAD	-35 821,0	-35 801,2	-35 800,3	-144 975,0	-143 360,1
KOMMUNBIDRAG	36 243,8	35 086,0	36 243,8	144 975,0	144 975,0
RESULTAT	422,7	-715,2	443,5	0,0	1 614,9
* POLITISK VERKSAMHET (1)					
KOSTNADER	-203,4	-169,8	-294,3	-1 177,0	-1 021,7
INTÄKTER EXKL KOMMUNBIDRAG	0,0	0,0	15,0	60,0	60,0
NETTOKOSTNAD	-203,4	-169,8	-279,3	-1 117,0	-961,7
KOMMUNBIDRAG	279,2	0,0	279,2	1 117,0	1 117,0
RESULTAT	75,9	-169,8	0,0	0,0	155,3
* INFRASTRUKTUR, SKYDD M.M. (2)					
KOSTNADER	-50 290,6	-49 601,3	-50 495,3	-203 755,0	-201 645,6
INTÄKTER EXKL KOMMUNBIDRAG	14 753,0	14 539,5	14 974,2	59 897,0	59 247,0
NETTOKOSTNAD	-35 537,7	-35 061,7	-35 521,0	-143 858,0	-142 398,5
KOMMUNBIDRAG	35 964,5	35 086,0	35 964,5	143 858,0	143 858,0
RESULTAT	426,8	24,3	443,5	0,0	1 459,5
* KOMMUNLEDNING OCH GEMENSAM VERKSAMHET (8)					
KOSTNADER	-80,6	-571,7	0,0	0,0	0,0
INTÄKTER EXKL KOMMUNBIDRAG	0,7	2,0	0,0	0,0	0,1
NETTOKOSTNAD	-80,0	-569,7	0,0	0,0	0,1
RESULTAT	-80,0	-569,7	0,0	0,0	0,1

Kommentar
Uppsala kommun är värdkommun för den gemensamma räddningsnämnden. Den gemensamma nämnden ingår därmed i Uppsala kommuns organisation och nettokostnad, resultat och prognos i resultaträkningen är då endast Uppsala kommuns. Ersättningar från Tierps och Östhammars kommuner är upptagna enligt kostnadfördelningen i avtalet mellan kommunerna.

BILAGA 4

Analys delårsbokslut mars Uppsala kommun

Räddningsnämnden – delårsbokslut mars 2017

Belopp i miljoner kronor	Utfall Resultat 201703	Utfall Resultat 201603	KF-budget nettokostnad	Helårsprognos 201703 Nettokostnad	Helårsprognos 201703 Resultat
Nämnden totalt	**0,4**	**-0,7**	**145,0**	**143,4**	**1,6**
Politisk verksamhet	0,1	-0,2	1,1	1,0	0,2
Infrastruktur, skydd m.m.	0,4	0,0	143,9	142,4	1,5
Övriga verksamheter	-0,1	-0,6	0,0	0,0	0,0
Nettoinvesteringar	**7,0**	**1,3**	**15,5**	**15,0**	
	Försämring	**Förbättring**		**Prognosspann**	
Resultatrisk	**1,0**	**1,0**		**0,6**	**2,6**

Analys av ekonomiskt utfall

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner och där Uppsala kommun är värdkommun. KF-budgeten på 145,0 mnkr (miljoner kronor) är kommunbidraget från Uppsala kommun, ersättningarna från Tierp och Östhammars kommuner uppgår till 46,5 mnkr.

Politisk verksamhet

Nettokostnaden för den politiska verksamheten består till största del av arvoden till nämndens ledamöter och lön för nämndsekreterare. Skillnaden i prognosen mot KF-budget och resultatutfallet för perioden beror till största del på ett lägre antal nämndmöten.

Infrastruktur, stadsutveckling, skydd m.m.

Resultatet för period är 0,4 mnkr, exklusive semesterlöneskuldsförändringen är resultatet 1,1 mnkr. Största enskilda orsaker till resultatet och skillnaden mot föregående års resultat är lägre lokalhyreskostnader och högre intäkter från automatlarmsverksamheten. Lokalhyreskostnaden för Bärby brandstation och Rosendals brandstation är cirka 0,4 mnkr lägre än föregående år. Intäkterna för onödiga brandlarm har ökat med cirka 0,2 mnkr.

Nettokostnaden i prognosen följer i stort budgeten med ett prognostiserat resultat på 1,6 mnkr. Största orsaken till det positiva resultatet är en återbetalning av en del av lokalhyran för Bärby brandstation och Rosendals brandstation från 2016. För år 2016 debiterade hyresvärden en för hög lokalhyra med cirka 1,7 mnkr som ska återbetalas under året.

BILAGA 4

Analys delårsbokslut mars Uppsala kommun

Nettokostnaden var föregående år 138,5 mnkr. Årets prognos på 142,4 mnkr är en ökning med 2,9 procent jämfört med föregående år. Ökningen beror till största del på löne- och prisökningar och på högre ränte- och avskrivningskostnader. Anledningen till de högre ränte- och avskrivningskostnader är att nämnden under de senaste fem åren enligt plan har genomfört större investeringar i fordon och materiel. Nettokostnadsökningen är något högre än prisindex för kommunal verksamhet (PKV), framtaget av Sveriges kommuner och landsting (SKL), som är 2,7 procent för år 2017.
För de kommande två åren 2018 till 2019 bedöms en ekonomi i balans kunna uppnås med en godtagbar nivå på verksamheten utifrån planerna i Mål och budget 2017.

Säkerheten i prognosen bedöms till -1,0 till +1,0 mnkr, största osäkerhetskällorna är lönekostnaderna och lokalhyreskostnaderna.

Investeringar

Investeringsvolymen prognostiseras till 15,0 mnkr vilket följer nämndens investeringsbudget på 15,5 mnkr.

Övervägande del av investeringarna är brandfordon och brandmateriel. Nämnden har en god status på brandfordon och materiel för att möjliggöra effektiva räddningsinsatser.

Lönekostnadsutveckling

LÖNEKOSTNADSUTVECKLING Belopp i tusen kronor					Varav effekt av löneavtal		Varav återstående del (volymer mm)	
	Utfall fg.år	Helårsprognos	Diff %	Diff tkr	%	tkr	%	tkr
Lönekostnad (konto 50-51)	82 819	85 404	3%	2 585	2%	2 000	1%	585

Lönekostnadsökningen jämfört med föregående år beror till största del på löneökningar enligt löneavtal.

UPPSALA

BRANDFÖRSVAR

VI SAMVERKAR I EN GEMENSAM RÄDDNINGSNÄMND

TIERPS KOMMUN

Uppsala KOMMUN

ÖSTHAMMARS KOMMUN
– EN DEL AV ROSLAGEN

ÖSTHAMMARS KOMMUN
TEKNISKA KONTORET
2017 -01- 03
Dnr KS-2016-625
286

Överklagande del av beslutet angående tomtavgifter och regler för tomtkö § 131

Undertecknad överklagar del av förslag till beslut i ovanstående paragraf med hänvisning till Kommunallagens Kapitel 8, 3b och 3c §§.

Beslutet gällande att kommunala tomter lämnas till mäklare för försäljning till högst bjudande, dock sätts ett lägsta pris för tomter i området. Det blir en negativ särbehandling av våra medborgare. Rättsäkerheten sätts ur spel då föreskrifter och tydliga riktlinjer saknas för att säkerställa att likabehandling sker.

3 b § Kommuner och landsting får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller.

För tjänster eller nyttigheter som kommuner eller landsting är skyldiga att tillhandahålla, får de ta ut avgifter bara om det är särskilt föreskrivet. *Lag (1998:70).*

3 c § Kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som kommunen eller landstinget tillhandahåller (självkostnaden). *Lag (1998:70).*

Med anledning av att föreskrifter med tydliga riktlinjer inte finns fastställda, vilket missgynnar kommunens medborgare, överklagar jag beslutet med hänvisning till ovanstående. Dessutom skulle ansvaret för att godkänna köparen överlåtas på annan part än kommunen (mäklaren) och likbehandlingsprincipen sätts ur spel.
Jag ifrågasätter om kommunen ska agera som ett företag med hjälp auktioner på tomtmark.

Östhammar 20170102

[redacted]

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA

Enhet 2

DOM
2017-05-30
Meddelad i Uppsala

Mål nr
88-17 E

ÖSTHAMMARS KOMMUN
TEKNISKA KONTORET
2017 -05- 31
Dnr KS-2016-625 256

KLAGANDE
[redacted]

MOTPART
Östhammars kommun
Box 66
742 21 Östhammar

ÖVERKLAGAT BESLUT
Kommunfullmäktige i Östhammars kommuns beslut den 13 december 2016, § 131

SAKEN
Laglighetsprövning enligt kommunallagen (1991:900)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Postadress
Box 1853
751 48 Uppsala

Besöksadress
Kungsgatan 49

Telefon
018-431 63 00

Telefax
018-10 00 34

E-post: forvaltningsratteniuppsala@dom.se
www.forvaltningsratteniuppsala.domstol.se

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00-16:00

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Östhammars kommun beslutade den 13 december 2016 om antagande av tomtavgifter och regler för tomtkö, **se bilaga 1.**

YRKANDEN OCH PARTERNAS INSTÄLLNINGAR

[redacted] överklagar kommunens beslut och anför, inom överklagandetiden, i huvudsak följande. Beslutet strider mot 8 kap. 3b och 3c §§ kommunallagen och innebär en negativ särbehandling av kommunmedlemmarna. Rättssäkerheten sätts ur spel då föreskrifter och tydliga riktlinjer saknas för att säkerställa att likabehandling sker. Dessutom skulle ansvaret för att godkänna köparen överlåtas på annan part än kommunen (mäklaren) och likabehandlingsprincipen sätts ur spel. Kommunen ska inte agera som ett företag med auktioner på tomtmark.

Kommunen

Kommunen vidhåller sitt beslut och anför i huvudsak följande. Kommunens avsikt med beslutet är att avskaffa tomtkön inom kommunen och att tomter ska säljas via mäklare på den öppna marknaden. Genom försäljning via mäklare med ett lägsta pris för tomter inom området tillgodoses möjligheten för alla intresserade att inkomma med bud på en aktuell tomt vilket inte innebär en särbehandling av kommunmedlemmarna. Att föreskrifter eller tydliga riktlinjer saknas så som Maja Glarke gör gällande är något som kommunfullmäktige nu slagit fast i och med antagande av detta beslut.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Kommunens beslut om antagande av tomtavgifter och regler för tomtkö överklagas i den ordning som anges i 10 kap. kommunallagen (som laglig-

hetsprövning). I mål om laglighetsprövning ankommer det inte på förvaltningsrätten att pröva beslutets skälighet eller lämplighet. Enligt 10 kap. 8 § kommunallagen ska ett överklagat beslut upphävas om det inte har tillkommit i laga ordning, beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen, det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller beslutet strider mot lag eller annan författning. Något annat beslut får inte sättas i det överklagade beslutets ställe. Vid prövningen av överklagandet får enligt 10 kap. 10 § kommunallagen inte andra omständigheter än sådana som klaganden har hänvisat till före klagotidens utgång beaktas.

[redacted] har gjort gällande att det överklagade beslutet strider mot 8 kap. 3b och 3c §§ kommunallagen, som reglerar kommunens rätt att ta ut avgifter för de tjänster eller nyttigheter som kommunen tillhandahåller. [redacted] har dock inte utvecklat på vilket sätt beslutet skulle strida mot dessa bestämmelser. Förvaltningsrätten finner därmed att det i målet inte har framkommit några omständigheter som medför att det överklagade beslutet strider mot 8 kap. 3b eller 3c §§ kommunallagen.

[redacted] har vidare gjort gällande att kommunen i och med det överklagade beslutet har åsidosatt likställighetsprincipen i 2 kap. 2 § kommunallagen, enligt vilken kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika om det inte finns sakliga skäl för något annat. Att kommunen säljer sina tomter genom mäklare till högstbjudande innebär enligt förvaltningsrättens mening inte att likställighetsprincipen åsidosätts.

Inte heller vad [redacted] i övrigt har anfört medför att beslutet är olagligt i något av de hänseenden som anges i 10 kap. 8 § kommunallagen. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (Dv 3109 1A)

Hans-Erik Jonasson
f.d. lagman

Målet har beretts av föredragande juristen Maria Romelin.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

DV 3109/1A • 2013-06 • Producerat av Domstolsverket

Förvaltningsrätten i Uppsala
Box 1853
751 48 Uppsala

Aktbilaga 1
2016 -02- 19
Målnr 828-16
FÖRVALTNINGSRÄTTEN I UPPSALA

Östhammar 2016 02 16

Överklagan beslut, enl s k kommunalbesvär av Östhammars kommuns hantering av beslut för "anslutning av Östhammars kommuns VA-verksamhet till Gästrike vatten"

Beslut har fattats i KSAU 2016 01 19 (se bilaga 1) och senare i KS 2016 02 02, om en avsiktsförklaring rörande att ansluta kommunens VA-verksamhet till ett annat kommunalägt bolag, trots att ingen generaldiskussion rörande kommunens framtida VA-strategi genomförts i fullmäktige där alla partiers företrädare har möjlighet att delta. Dat har heller inget stöd i pågående "Översiktsplan 2015".

Kommunstyrelsen valde även att presentera detta som ett "informationsärende" till fullmäktige 2016 02 16, d v s ej listat som beslutsärende, trots att det på samma föredragningslista finns en motion som berör en alternativ handlingsplan för kommunens framtids VA-strategi, vilket tydliggör att detta inte är av naturen förvaltningsmässigt slarv, utan medveten underlåtenhet och respekt för institutionen kommunfullmäktige och kommunallagen.

Kommunens VA-verksamhet som här avses är en av kommunens absolut största verksamheter som även är en direkt strategisk resurs för kommunens framtid.

Yrkande:

Detta **må strida mot KL 3 kap, 9§, "fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen eller landstinget", varför beslutet bör undanröjas varefter Östhammars kommun tvingas till ny beredning i ärendet enl KL och därefter fatta ett nytt beslut i ärendet.**

Bilaga **1: handling KS 20160202**

Bilaga **2: utdrag ur protokoll KS 20160202**

[redacted]

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA

Enhet 2

DOM
2017-05-30
Meddelad i Uppsala

Mål nr
828-16 E

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Kommunstyrelsen
2017 -05- 31
Dnr: KS.2016.343
Dpl: 900

KLAGANDE
[redacted]

MOTPART
Östhammars kommun
Box 66
742 21 Östhammar

ÖVERKLAGAT BESLUT
Kommunstyrelsen i Östhammars kommuns beslut den 2 februari 2016

SAKEN
Laglighetsprövning enligt kommunallagen (1991:900)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1853 751 48 Uppsala	Kungsgatan 49	018-431 63 00 E-post: forvaltningsratteniuppsala@dom.se www.forvaltningsratteniuppsala.domstol.se	018-10 00 34	måndag–fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Kommunstyrelsen i Östhammars kommun beslutade den 2 februari 2016 att

- ge Gästrike Vatten AB samt Tekniska förvaltningen i Östhammars kommun uppdraget att ta fram beslutsunderlag för anslutning av kommunens VA-verksamhet till Gästrike Vatten.
- beslutsunderlaget ska innefatta motiv, för- och nackdelar samt konsekvenser gällande Gästrike Vatten, ägarkommuner och Östhammars kommun samt erforderliga formella handlingar (t ex bolagsordning, aktieägaravtal, ägardirektiv och samarbetsavtal).
- en styrgrupp tillsätts bestående av ordförande i Gästrike Vatten, kommunstyrelsens ordförande i respektive ägarkommun samt teknisk chef i Östhammar, VD för Gästrike Vatten och anlitad konsult.
- vid behov samråda med kommunchefer eller motsvarande.

YRKANDEN OCH PARTERNAS INSTÄLLNINGAR

[redacted] överklagar kommunens beslut och anför i huvudsak följande. Det överklagade beslutet strider mot 3 kap. 9 § kommunallagen, enligt vilken kommunfullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen. Beslutet innebär en avsiktsförklaring rörande att ansluta kommunens VA-verksamhet till ett annat kommunalägt bolag. Detta trots att ingen generaldiskussion rörande kommunens framtida VA-strategi genomförts i kommunfullmäktige där alla partiers företrädare har möjlighet att delta. Det har heller inget stöd i pågående ”översiktsplan 2015”. Kommunstyrelsen valde dessutom att presentera detta som ett informationsärende till kommunfullmäktige den 16 februari 2016, d.v.s. inte listat som ett beslutsärende, trots att det på samma föredragningslista finns en motion som berör en alternativ handlingsplan för kommunens framtida VA-strategi. Detta innebär att man inte möjliggjort för ledamöterna

i kommunfullmäktige att påverka ärendet genom yrkanden. Kommunens VA-verksamhet är en av kommunens absolut största verksamheter och även en direkt strategisk resurs för kommunens framtid.

Kommunen

Kommunen vidhåller sitt beslut och anför i huvudsak följande. Det överklagade beslutet innebär en avsiktsförklaring gällande gemensam förstudie med Gästrike Vatten om ett eventuellt samgående. Ärendet ska beredas vidare enligt de punkter som framgår av beslutet för att man därefter, om underlaget så visar, ska kunna lämna ett förslag till samgående med Gästrike Vatten inom den allmänna VA-försörjningen. Innan beslut fattas om samgående med Gästrike Vatten kommer ärendet att behandlas i sedvanlig ordning i kommunstyrelsens arbetsutskott, kommunstyrelsen och därefter i kommunfullmäktige. I det stadium där ärendet befinner sig idag har det enligt kommunens mening beretts av rätt organ. Då ärendet är på beredningsstadiet ska det inte behandlas av kommunfullmäktige i detta skede.

Kommunen och Gästrike Vatten önskar utveckla fördjupad samverkan inom den allmänna VA-försörjningen. De främsta motiven till regional samverkan är att säkerställa en trygg, serviceinriktad, effektiv och hållbar verksamhet i regionen. Kommunen har stora utmaningar som kräver bättre förutsättningar till resurser och kompetensförsörjning som kan förvalta och utveckla verksamheterna. Utvecklingen kan kräva ökade ekonomiska behov och samverkan kan bidra till att tillvarata storskalighetsfördelar som gynnar en lägre kostnadsutveckling, vilket även gynnar Gästrike Vatten och dess ägarkommuner. Med anledning härav har kommunstyrelsen beslutat att anta en avsiktsförklaring gällande en gemensam förstudie med Gästrike Vatten om ett eventuellt samgående. Innan beslutet fattades av kommunstyrelsen har information om VA-försörjningen lämnats på kommunstyrelsens arbetsutskotts sammanträden den 8 september och den 13 oktober 2015 och därefter i kommunstyrelsen den 20 oktober samma år. Ärendet behandlades vidare i

kommunstyrelsens arbetsutskott den 19 januari 2016 och i kommunstyrelsen den 2 februari 2016 med information till kommunfullmäktige den 16 februari samma år.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Kommunens beslut avseende kommunens VA-verksamhet överklagas i den ordning som anges i 10 kap. kommunallagen (som laglighetsprövning). I mål om laglighetsprövning ankommer det inte på förvaltningsrätten att pröva beslutets skälighet eller lämplighet. Enligt 10 kap. 8 § kommunallagen ska ett överklagat beslut upphävas om det inte har tillkommit i laga ordning, beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen, det organ som har fattat beslutet har överskridit sina befogenheter, eller beslutet strider mot lag eller annan författning. Något annat beslut får inte sättas i det överklagade beslutets ställe. Vid prövningen av överklagandet får enligt 10 kap. 10 § kommunallagen inte andra omständigheter än sådana som klaganden har hänvisat till före klagotidens utgång beaktas.

[redacted] har gjort gällande att kommunstyrelsen i och med det överklagade beslutet har överskridit sina befogenheter då beslutet borde ha fattats av kommunfullmäktige. Av 3 kap. 9 § kommunallagen framgår att kommunfullmäktige ska besluta i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av stor vikt för kommunen, främst vad gäller bland annat mål och riktlinjer för verksamheten och viktiga ekonomiska frågor. Beslutsrätten i dessa frågor får enligt 3 kap. 10 § kommunallagen inte delegeras till nämnderna. I förarbetena till bestämmelsen (prop. 1990/91:117 s. 157) anges bland annat följande. Denna paragraf preciserar innebörden av att fullmäktige är beslutande församling i kommuner och landsting. Utgångspunkten är uttalandena i förarbetena (prop. 1973:90 s. 231) till 1 kap. 7 § regeringsformen. Där anges att fullmäktiges beslutskompetens i huvudsak gäller beslut av mera grundläggande natur eller av mera generell räckvidd. Det ska vara

fråga om avgöranden där det politiska momentet, allmänt sett, är dominerande.

Förvaltningsrätten konstaterar att det ifrågavarande beslutet innebär en avsiktsförklaring gällande förstudie avseende ett eventuellt samgående mellan kommunen och Gästrike Vatten. Beslutet är således ett beslut om att frågan ska beredas vidare och att beslut angående ett eventuellt samgående kommer att tas i ett senare skede. Ett beslut om att inleda en sådan förstudie är enligt förvaltningsrättens mening inte att se som ett beslut av principiell beskaffenhet eller annars av stor vikt för kommunen. Kommunstyrelsen har således inte överskridit sina befogenheter i och med det överklagade beslutet.

[redacted] har vidare gjort gällande att det ifrågavarande beslutet inte har stöd i kommunens översiktsplan. Förvaltningsrätten kan inom ramen för laglighetsprövning enbart pröva om beslutet är olagligt på någon av de grunder som anges i 10 kap. 8 § kommunallagen. En av dessa grunder är om beslutet strider mot lag eller annan författning. Kommunens översiktsplan är inte att se som lag eller annan författning, vilket innebär att förvaltningsrätten inte kan pröva om kommunens beslut strider mot den.

[redacted] har inte heller i övrigt anfört någon omständighet som medför att beslutet är olagligt i något av de hänseenden som anges i 10 kap. 8 § kommunallagen. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3109 1A)

Hans-Erik Jonasson
f.d. lagman

Målet har handlagts av föredragande juristen Maria Romelin.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

DV 3109/1A • 2013-06 • Producerat av Domstolsverket

UPPSALA KOMMUN
REVISORERNA

2016-12-19

ÖSTHAMMARS KOMMUN
Kommunstyrelsen
2016 -12- 29
Dnr: KS2017-32
Dpl. 007

Överförmyndarnämnden
Kommunstyrelsen i berörda kommuner
Kommunfullmäktige – för kännedom
Kommunrevisionen i berörda kommuner – för kännedom

Granskning av överförmyndarnämnden

Kommunrevisionen i Uppsala har gett KPMG i uppdrag att genomföra en granskning av överförmyndarens verksamhet.

Överförmyndarnämnden har en myndighetsutövande roll och ingriper mycket påtagligt i den enskilde individens liv. Härigenom är det av stor vikt med en väl fungerande verksamhet som kan garantera individernas rättssäkerhet.

I granskningsrapporten finns under avsnitt 23 - Sammanfattning och rekommendationer. Nämnden bör ta ställning till våra rekommendationer.

Revisionen begär yttrande över bifogad granskning, senast 2017-03-30 utifrån följande frågeställningar;

- Med avseende på den genomförda granskningen vilka åtgärder föreslår ni att genomföra i syfte att komma tillrätta med de påtalade bristerna?
- Under vilken tidsperiod avser ni att genomföra dessa åtgärder?
- Hur kommer ni att avläsa effekten av dessa åtgärder?
- Hur kommer dessa åtgärder att påverka innehållet på nästa revision av internkontrollplanen?
- Om ni inte anser att revisionens granskning behöver besvaras eller att den har aktuell bäring på ert nuvarande arbete vänligen utveckla skälen till er bedömning

För kommunrevisionen

Cecilia Hamenius

ordförande

Uppsala kommuns revisorer

Granskning av överförmyndarverksamheten

Revisionsrapport

Antal sidor:21

Innehåll

1.	Bakgrund	3
2.	Syfte	3
3.	Avgränsning	4
4.	Revisionskriterier	4
5.	Metod	5
6.	Överförmyndarverksamhet	5
6.1	Nationell lagstiftning	5
7.	Uppdrag	5
7.1	Förmynderskap	6
7.2	Godmanskap och förvaltarskap	6
8.	Ekonomisk redovisning	7
9.	Organisation	8
10.	Bemanning	8
11.	Verksamhetsmått	9
12.	Styrdokument	9
12.1	Verksamhetsreglemente	9
12.2	Delegation	10
12.3	Dokumenthanteringsplan	10
13.	Rättssäkerhet och intern styrning och kontroll	11
13.1	Interna kontrollplaner för överförmyndarens verksamhet	12
14.	Rekrytering och lämplighetsprövning	12
15.	Rutiner för granskning och samsyn	13

16. Förvaring 15

17. Utbildning och kompetensutveckling 15

18. Klagomålshantering 16

19. Vitesföreläggande 17

20. Omprövning av förvaltarskap 17

21. Revisionens aktgranskning 18

22. Sammanfattande bedömning och rekommendationer 19

1. Bakgrund

Vi har av Uppsala kommuns revisorer fått i uppdrag att genomföra en granskning av överförmyndarens verksamhet. Revisorerna har i revisionsplanering för 2016 uppmärksammat risker beträffande överförmyndarnämndens verksamhet.

Överförmyndarnämnden har en myndighetsutövande roll och ingriper mycket påtagligt i den enskilde individens liv. Härigenom är det av stor vikt med en väl fungerande verksamhet som kan garantera individernas rättssäkerhet.

I enlighet med 19 kap. 1-2§§, Föräldrabalken (1949:381), är överförmyndarverksamhet obligatorisk i kommunerna. I varje kommun ska det finnas en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd med uppgift att utöva tillsyn över förmyndares, förvaltares och gode mäns förvaltning. Överförmyndare/ överförmyndarnämnd utses av kommunfullmäktige, (19 kap. 5 § FB), och står under tillsyn av länsstyrelsen, (19 kap. 17 § FB).

Överförmyndarnämndens/överförmyndarens uppdrag består i huvudsak i att verka för att de individer som själva inte kan ta vara på sin rätt, inte ska drabbas av rättsförluster. Detta sker genom att överförmyndarnämnden/överförmyndaren medverkar till att utse ställföreträdare där det är nödvändigt samt kontrollerar ställföreträdarens lämplighet och kompetens. En ställföreträdare kan vara en förmyndare, god man eller förvaltare.

2. Syfte

Rapporten syftar till att granska kommunens överförmyndarverksamhet. Följande avser rapporten besvara:

- Hur är verksamheten organiserad?
- Finns dokumenterade rutiner i syfte att säkerställa att uppdragen genomförs på ett rättssäkert sätt inom överförmyndarnämnden?
- Efterlevs gällande samverkansavtal vad avser efterlevnad av styrdokument?
- Finns dokumenterade rutiner för rekrytering av ställföreträdare?
- Hur säkerställs ställföreträdarnas lämplighet? (Vilka former av lämplighetsprövningar genomförs?)
- Sker fysiska möten med de som anmäler intresse till ett ställföreträdarskap?
- Erhålls samtycke innan lämplighetsprövning av intresserade ställföreträdare?

- Finns dokumenterade rutiner för granskning av årsräkningar?
- Finns rutiner som säkerställer samsyn i ärendehandläggningen?
- Finns det ett formaliserats samt systematiskt internkontrollarbete?
- Genomförs årliga risk- och väsentlighetsbedömningar?
- Finns dokumenterade rutiner för klagomålshantering?
- Finns dokumenterade rutiner för vitesföreläggande?
- Hur säkerställs nämndens kompetens?
- Hur säkerställs handläggarnas kompetens?
- Hur säkerställs verifiering av lämnade uppgifter i årsräkningarna? Genomförs det några stickprovskontroller?
- Erhåller ställföreträdarna tillräcklig med utbildning för att klara av sina uppdrag?
- Sker årliga omprövningar av förvaltarskap?
- Hanteras och förvaras akter på ett tillfredställande sätt?
- Aktgranskning

3. Avgränsning

Granskningen omfattar samverkanskommunernas överförmyndarverksamhet.

4. Revisionskriterier

Vi bedömer om rutinerna/verksamheten uppfyller:

- Föräldrabalken, (1949:381)
- Förmynderskapsförordningen, (1995:379)
- Kommunallagen, (1991:900)
- Lokala föreskrifter

5. Metod

Studium och genomgång av relevanta styrdokument och beslutsunderlag. Intervjuer och avstämningar har genomförts med överförmyndarnämndens presidium, tre överförmyndarhandläggare samt chef för överförmyndarförvaltningen. Vidare har slumpmässigt utvalda personakter granskats.

Rapporten har faktagranskats av chef för överförmyndarförvaltningen.

6. Överförmyndarverksamhet

6.1 Nationell lagstiftning

Den kommunala skyldigheten att driva överförmyndarverksamhet regleras i *19 kap.*, i Föräldrabalken, där det antingen skall finnas en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd som utses av kommunfullmäktige.

Sedan 2006 är det också möjligt att två eller fler kommuner har en gemensam överförmyndarnämnd, (*FB, 19 kap. 16 §*).

Överförmyndare eller ledamöter och ersättare väljs för fyra år, vilket innebär att kommunens val av antingen överförmyndare eller överförmyndarnämnd gäller under hela mandatperioden, där **organisatoriska förändringar** endast får ske i anslutning till en ny mandatperiod.

Antalet ledamöter och ersättare i en överförmyndarnämnd får ej understiga tre.

7. Uppdrag

Överförmyndarens/överförmyndarnämndens uppdrag består i huvudsak i att verka för att de individer som själva inte kan ta vara på sin rätt, inte skall drabbas av rättsförluster. Detta sker genom att överförmyndaren/nämnden medverkar till att utse ställföreträdare där det är nödvändigt samt kontrollerar ställföreträdarens lämplighet och kompetens. Härigenom har överförmyndarverksamheten en myndighetsutövande roll.

En ställföreträdare kan vara en *förmyndare, god man* eller *förvaltare* och har till uppgift att ta till vara "huvudmannens" intressen.

7.1 Förmynderskap

En ställföreträdare i egenskap av ***förmyndare*** företräder barn under 18 år. Barnets föräldrar är i första hand de legala förmyndarna och har ansvaret att förvalta barnets egendom. Överförmyndarverksamheten utövar tillsyn över föräldrar vars barn har tillgångar som överstiger åtta prisbasbelopp, (*prisbasbelopp för år 2016: 44 300kr*), (*FB, 13 kap, 2§*). Om ett barn har en förmögenhet som överstiger åtta prisbasbelopp (*354 400 kr för 2016*), är föräldrarna skyldiga att årligen lämna in en redovisning över barnets egendom till överförmyndaren/överförmyndarnämnden, enligt följande:

Föräldrabalken, 13 kap, 3§:

"*Inom en månad efter det att värdet på en omyndigs tillgångar överstigit det belopp som anges i 2 § första stycket skall föräldrarna ge in en förteckning över den omyndiges egendom till överförmyndaren*".

7.2 Godmanskap och förvaltarskap

En person som på grund av sjukdom, psykisk störning eller försvagat hälsotillstånd inte kan *bevaka sin rätt, förvalta sin egendom* eller *sörja för sin person*, kan få hjälp av en *god man* eller *förvaltare*.

God man

Godmanskapet är frivilligt, där huvudmannen **behåller sin rättshandlingsförmåga**, vilket innebär att ställföreträdaren i egenskap av god man skall inhämta huvudmannens samtycke innan han/hon vidtar en rättshandling, (FB, 11 kap, 4 §). Undantaget är om den enskildes tillstånd hindrar inhämtande av samtycke.

Huvudmannen kan när som helst begära att godmanskapet ska upphöra.

Förvaltare

Omyndigförklaring avskaffades 1989 och ersattes med förvaltarskap. ***Förvaltarskap*** är en tvångsåtgärd, där huvudmannen **förlorar sin rättshandlingsförmåga** över de delar som omfattas av förvaltarförordnandet.

Förvaltarskap avser de individer som är ur stånd att vårda sig själva eller sin egendom. Uppdraget kan anpassas till behovet och kan begränsas till att avse viss egendom, så som förvaltningen av en fastighet eller viss del av huvudmannens kapital. För att ett förvaltarskap skall upphöra krävs läkarintyg eller annan utredning som bekräftar att

huvudmannen inte längre är i behov av en förvaltare. Förvaltarskapet anses vara ett stort ingrepp i den personliga integriteten och skall **årligen omprövas** av överförmyndaren/ överförmyndarnämnden.

Föräldrabalken 11 kap, 7§:

"*Om någon som befinner sig i en sådan situation som anges i 4 §, är ur stånd att vårda sig eller sin egendom, får rätten besluta att anordna förvaltarskap för honom eller henne. Förvaltarskap får dock inte anordnas, om det är tillräckligt att godmanskap anordnas eller att den enskilde på något annat, mindre ingripande sätt får hjälp.*

Förvaltaruppdraget skall anpassas till den enskildes behov i varje särskilt fall och får begränsas till att avse viss egendom eller angelägenhet eller egendom överstigande ett visst värde.

Rätten får överlåta åt överförmyndaren att närmare bestämma uppdragets omfattning".

8. Ekonomisk redovisning

Förmyndare, god man och förvaltare är skyldiga att genom en s.k. årsräkning redogöra för sin förvaltning av huvudmannens egendom, (*FB, 14 kap. 15 §*).

Redovisning över räkenskaperna skall täcka föregående kalenderår eller den del som ställföreträdaren har ansvarat för och skall styrkas med verifikationer.

Årsräkningen skall innehålla:

- Uppgifter om huvudmannens tillgångar i form av fastigheter, bostadsrätter, värdepapper och bankkonto/kontanter.
- Inkomster under redovisad period så som: Pension, lön, bostadstillägg, socialbidrag, handikappersättning, skatteåterbäring, arv, gåvor m.m.
- Skulder och utgifter.
- Tydlig sammanställning av inkomster och utgifter.
- Kontobesked för bankmedel och deponerade värdehandlingar samt intyg för andra medel.

En årsräkning skall inlämnas till överförmyndaren före den 1 mars varje år, (*FB, 14 kap. 15 §*).

9. Organisation

Iakttagelser

Uppsala kommun har tillsammans med Heby, Knivsta, Tierp, Älvkarleby och Östhammars kommuner ingått ett samarbetsavtal avseende en gemensam överförmyndarnämnd följt av ett gemensamt överförmyndarkansli.

Samarbetsavtalet och den gemensamma organisationen trädde i kraft i januari 2011. Uppsala kommun är värdkommun för det gemensamma överförmyndarkansliet och kansliet finns lokaliserad i Uppsala kommun. Av avtalet framgår att värdkommunen väljer ordförande och vice ordförande.

Avtalet löper tills vidare och kan sägas upp senast två år före innevarande mandatperiodens utgång.

Kommentarer

Av 8 § i avtalet, (Verksamhetsstyrning och budget), framgår bl.a. att: *Medlemmarnas kommunstyrelseordföranden utgör ett forum där medlemmarna i första hand skall verka för att träffa överenskommelser beträffande verksamheten och följa upp densamma.*

Bör beaktas att överförmyndaverksamheten är en självständig myndighet som inte kan lyda under någon annan myndighet. Därav är det överförmyndarnämnden som ansvarar för verksamhetsstyrningen och uppföljning av densamma samt innehar ett budgetansvar.

10. Bemanning

Iakttagelser

Personalen inom överförmyndarförvaltningen är anställda av Uppsala kommun, vilket innebär att Uppsala kommun är anställningsmyndighet och därmed innehar personalansvaret.

Vid tid för granskningen omfattar grundbemanningen 16,0 tjänster. Det finns planer på att utöka bemanningen med 3,0 heltidstjänster fr.o.m. årsskiftet.

Handläggarna bedömer nuvarande arbetsbelastning som normal. Det uttrycks dock att hösten 2015 och våren 2016 rådde en hög arbetsbelastning i och med den ökade flyktingströmmen.

11. Verksamhetsmått

Nedan redogörs för överförmyndarens verksamhetsmått under tre år i ett komparativt syfte:

Figur 11:1

Antal ärenden	2014	2015	2016 t.o.m 1 okt
Godmanskap	1799	1876	1860
Förvaltarskap	295	297	318
Förmynderskap	631	664	717
Godmanskap ensamkommande flyktingbarn	227	1261	1372
Totalt	**2952**	**4098**	**4267**

12. Styrdokument

12.1 Verksamhetsreglemente

Ett verksamhetsreglemente utgör ett viktigt styrdokument, där uppgifter och ansvaret för verksamhetens olika delar fastställs och tydliggörs så som budgetansvar, PUL-ansvar, arkivansvar, delegationsrätt, säkerställande av intern kontroll etc.

Iakttagelser

Vi har tagit del av ett verksamhetsreglemente för den gemensamma överförmyndarnämnden, (antaget av samtliga samverkanskommuner under december månad 2010).

Kommentarer

Reglementet bör kompletteras med paragrafer som berör personuppgifter,

arkivhantering samt delegationsrätt. Ansvaret och hanteringen av personuppgifter blir ännu viktigare i samband med *Dataskyddsförordningen* som träder i kraft under maj 2018. Därmed upphävs personuppgiftslagen i sin helhet. Vi bedömer förberedelser inför tillämpning av den nya lagstiftningen som viktiga för nämndens verksamhet.

12.2 Delegation

En delegationsordning har bl.a. till syfte att effektivisera verksamheten samt avlasta överförmyndarnämnden/överförmyndaren ifråga, där framförallt rutinärenden delegeras till tjänstemän. Delegering av arbetsuppgifter bidrar vidare till minskad sårbarhet inom verksamheten. Dock kan en alltför omfattande delegation till tjänstemän leda till en passivitet inom nämnden.

Iakttagelser

Det finns en delegationsordning för överförmyndarnämnden som har antagits av nämnde per 2016-06-20. Dagen delegationsordning innehåller en separat bilaga där samtliga vidaredelegationer till handläggarna framgår i form av personnamn.

Kommentarer

Vi rekommenderar att vidaredelegationer infogas i själva delegationsordningen samt att befattningar anges istället för personnamn. En grund till att ange befattningar är när personal slutar, byter funktioner och ny personal tillsätts, där detta ska inte kunna påverka delegationsordningens aktualitet.

Vid avstämning med förvaltningschefen framgår en medvetenhet kring ovan nämnda punkter, där delegationsordningen är under revidering och kommer att hanteras av nämnden under januari 2017. Detta bedöms som positivt.

12.3 Dokumenthanteringsplan

Ett dokumenthanteringsplan redogör för hanteringen av en myndighets handlingar, där registrering, placering, förvaring, och gallring av inkomna och upprättade handlingar ska framgå.

Iakttagelser

Av granskningen framkommer att nämnden har antagit en dokumenthanteringsplan, (kallad för bevarande- och gallringsplan), per 2015-01-19.

Av intervjuerna framgår att mot bakgrund av bristande tid sker ingen systematisk gallring.

Planen fastställer att vid gallring ska gallringsprotokoll upprättas.

Det råder enighet om att efterlevnad av dokumenthanteringsplanen är eftersatt.

Kommentarer

Vi bedömer att dokumenthanteringsplanen bör kompletteras med följande delar:

- Arkivansvarig bör framgå av planen.
- Arkivredogörare bör framgå av planen.
- Arkivbeskrivning i enlighet med arkivlagen bör fastställas.
- Placering av handlingar framgår av planen, dock inte förvaringsplats så som dagarkiv, närarkiv eller centralarkiv. Dessa rubriker bör tillföras planen.
- Ärendekategorierna bör utökas samt brytas ned i mer detaljerade ärendearter i syfte att förtydliga samt få med samtliga handlingar som förvaltningen hanterar. Vi kommer att delge förvaltningen goda exempel från andra kommuner i syfte att underlätta arbetet. Vidare kan gallringsråden från SKL och Riksarkivet nyttjas.

Efterlevnad av dokumenthanteringsplanen är bl.a. en viktig del för återsökning av handlingar samt hantering av sekretessbelagda handlingar. Vi bedömer att rutiner för ett systematiskt gallringsarbete bör fastställas, där detta är en del av upprätthållandet av huvudmännens rättssäkerhet.

Vi rekommenderar att gallring sker vid två tillfällen årligen.

13. Rättssäkerhet och intern styrning och kontroll

Överförmyndarnämnden/överförmyndaren har en myndighetsutövande roll och ingriper mycket påtagligt i den enskilde individens liv. Härigenom är det viktigt att det finns en väl fungerande **intern styrning och kontroll** av hela verksamheten i syfte att i första hand garantera individernas rättssäkerhet.

Ansvaret för den interna kontrollen av kommunala verksamheter framgår av kommunallagen, (*KL, 6 kap, 7 §*),:

"Nämnderna skall var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De skall också se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.
Detsamma gäller när vården av en kommunal angelägenhet med stöd av 3 kap. 16 § har lämnats över till någon annan. Lag (1999:621)".

13.1 Interna kontrollplaner för överförmyndarnämndens verksamhet

Arbetet med upprättande av interna kontrollplaner bör föregås av genomförda risk- och väsentlighetsbedömningar som ska ligga till grund för framtagande av olika kontrollmål.

Iakttagelser

Granskningen visar att förvaltningen genomför årliga risk- och väsentlighetsbedömningar, där olika kontrollmål värderas. Utifrån genomförd risk- och väsentlighetsanalys upprättas årliga internkontrollplaner med tre till fem kontrollmål. Av intervju med presidiet samt förvaltningschefen framkommer att risk- och väsentlighetsanalysen genomförs tillsammans med nämnden.

Kommentarer

Vi bedömer det som positivt att nämnden är involverad i internkontrollarbetet, då det är nämnden som har det yttersta ansvaret för en fungerande intern kontroll.

Sammantaget bedömer vi internkontrollarbetet ligga på en tillfredställande nivå. En rekommendation är att utöka antalet kontrollmål utifrån verksamhetens omfattning och karaktär, i syfte att minimera riskerna. I samband med faktakontrollen framkommer att nämnden har valt ut åtta kontrollmål för 2017, vilket bedöms som positivt.

14. Rekrytering och lämplighetsprövning

Gemensamt för en god man och förvaltare gäller att det är en rättrådig, erfaren samt lämplig person, (*FB, 11 kap. 12 §*). Föräldrabalken fastställer att innan någon förordnas till god man eller förvaltare ska hans eller hennes lämplighet kontrolleras i den utsträckning som behövs. Härigenom bör överförmyndaren/överförmyndarnämnden genomföra en lämplighetsutredning. Exempel på en sådan utredning kan vara kontroll genom belastningsregistret, Kronofogdemyndighetens register eller tagande av referenser i syfte att försäkra sig om ställföreträdarens lämplighet.

Iakttagelser

Vid tid för granskningen finns en fastställd rutin för rekrytering av ställföreträdare, dock saknas fastställelsedatum.

Rekrytering sker i form av en intresseanmälan, där intresserade kan antingen via hemsidan eller brevledes skicka in en ansökan. Därefter skickas en kallelse till en informationsträff.

Personer under 23 år ombeds att motivera på vilket sätt de är lämpliga att åta sig ett uppdrag som god man eller förvaltare.

I samband med informationsträffen erhålls skriftliga samtycken till registerkontroll. Av granskningen framkommer att lämplighetskontroller genomförs via Rikspolisstyrelsens belastningsregister, Kronofogdemyndigheten samt socialförvaltningens register.

Vidare får de deltagare som önskar gå vidare i rekryteringsprocessen låna hem en handbok som ger en närmare beskrivning av uppdraget som god man och förvaltare.

Kommentarer

Rutinbeskrivningen för rekrytering av ställföreträdare bör kompletteras med ett fastställelsedatum. I övrigt bedömer vi att det finns fungerande rutiner för rekrytering av ställföreträdare.

15. Rutiner för granskning och samsyn

Det är av stor vikt att det finns dokumenterade rutiner granskningsrutiner utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv, där granskningsarbetet inte ska vara avhängig den enskilda handläggarens noggrannhet.

Vidare är granskning av årsräkningar en central del i att bevaka huvudmännens rättssäkerhet. I majoriteten av fallen är det först genom årsräkningen som överförmyndaren kan upptäcka om en ställföreträdare missköter sitt uppdrag. Granskning av årsräkningar utgör en garanti för att huvudmannens tillgångar används på ett sätt som är till fördel för huvudmannen.

Iakttagelser

Vi har tagit del av dokumenterade rutiner för granskningar, antagen av överförmyndarnämnden per 2016-01-18. Rutinen har bl.a. till syfte att skapa en samsyn i granskningsarbetet.

Granskning av räkenskapsredovisningar delas upp i två kategorier i enlighet med antagen granskningsrutin: Normalgranskning och djupgranskning. Vid normalgranskningar ska en fastställd checklista följas och fyllas i samt bifogas respektive årsräkning.

Vid djupgranskningar ska samtliga poster i årsräkningen verifieras.

Av intervjuerna med professionen framgår att årligen väljs ut ca 90 ärenden som djupgranskas. Dock har detta inte genomförts under 2016 mot bakgrund av tidsbrist.

Vidare djupgranskas de årsräkningar som föregående år granskats med anmärkning men som inte har lett till entledigande av ställföreträdaren.

Det finns ingen fastställd rutin avseende djupgranskning av nytillträdda ställföreträdare.

Nämnden har ett mål för 2016 vad avser granskning av årsräkningar, där samtliga årsräkningar ska var färdiggranskade senast den 1 okt.

Granskningen visar att samtliga årsräkningar var färdiggranskade den 15 oktober, förutom en årsräkning där komplettering inväntas. Vidare finns ett tjugotal årsräkningar, där vitesföreläggandenen har utgått. Av avstämning med förvaltningschefen framgår att granskning av årsräkningar halkade efter p.g.a. att resurserna riktades mot ensamkommande barn och ungdomar. Det uttrycks att en svaghet i organisationen är att samtliga handläggare inte har kunskaper om granskningsarbetet och därmed inte kan granska. Det finns dock ambitioner att under 2017 utbilda de handläggare som idag inte kan granska.

Nytt mål för 2017 är att samtliga årsräkningar ska vara färdiggranskade senast den 1 september.

Kommentarer

Dagens metod för djupgranskning, där ca 90 akter väljs ut, tar ej hänsyn till de olika kategorierna av ställföreträdarskap, (godmanskap, förvaltarskap, förmynderskap, godmanskap ensamkommande barn/ungdomar), där det finns en risk att vissa kategorier inte djupgranskas. Härigenom bör en rutin fastställas som garanterar att samtliga former av ställföreträdarskap inkluderas i urvalet av de akter som djupgranskas.

Vi anser att årsräkningar som berör *förvaltarskap* bör prioriteras. Detta utifrån att förvaltarskap är en tvångsåtgärd, där huvudmannen har fråntagits sin rättshandlingsförmåga. Härigenom finns ett större behov av att bevaka huruvida huvudmannens egendom förvaltas på ett bra sätt eller ej.

Vi bedömer vi att antalet djupgranskningar var för få i förhållande till antalet ärenden. Utifrån erhållen statiskt från oktober månad skulle det innebära att ca 2,1 % av ärendena djupgranskas.

Vidare bör överförmyndarnämnden säkerställa att djupgranskningar kan ske årligen.

Vidareutbildning av de handläggare som idag inte kan granska bör prioriteras i syfte att uppnå en effektivitet i verksamheten.

16. Förvaring

Enligt arkivlagen skall handlingar förvaras på ett betryggande sätt, vilket innebär krav på fullgott skydd mot vatten, brand, förstörelse, stöld och olaga intrång.

Iakttagelser

Av granskningen framkommer att överförmyndarförvaltningen har ett eget arkiv som är brandsäkert.

Av intervjuerna framkommer att endast överförmyndarkansliets personal har tillgång till arkivet.

Kommentarer

Vi anser att förvaring av handlingar utifrån vad som har framkommit vid tid för granskningen sker på ett tillfredställande sätt.

17. Utbildning och kompetensutveckling

Utbildning för verksamma politiker inom överförmyndarverksamhet är lagstadgat, där länsstyrelsen har till uppgift att se till att utbildningen av överförmyndarna samt ledamöter och ersättare i överförmyndarnämnderna är på en tillfredställande nivå, (*FB, 19 kap. 17 §*).

Likaledes är det av stor vikt att säkerställa ställföreträdarnas kompetens och kunskaper, då de har en avgörande roll i huvudmännens vardag. Genom en lagändring som trädde i kraft januari 2015 ansvarar överförmyndarnämnden/överförmyndaren för att gode män

och förvaltare erbjuds den utbildning som behövs, (*FB, 19 kap, 18 §*).

Iakttagelser

Av granskningen framgår att handläggarna har deltagit i riktade utbildningsinsatser. Det uttrycks vidare att vid behov kontaktas kommunens jurister.

Vad gäller utbildning för nämndens ledamöter och ersättare framkommer av intervju med presidiet att nämnden i sin helhet har deltagit i en grundutbildning i början av mandatperioden. Vidare deltar presidiet i FSÖ:s, (Föreningen Sveriges Överförmyndare) årliga studiedagar.

Vad avser utbildningar för ställföreträdarna upphandlas kurser via Godmansföreningen som äger rum 4 gånger årligen. Förvaltningen anordnar även föreläsningar i egen regi 1-2 gånger årligen.

Av intervjuerna framgår att utvärderingar av Godmansföreningens utbildningar genomförs i syfte att säkra kvalitén.

Kommentarer

Vi bedömer utbildningsmöjligheterna och kompetensutvecklingen ligga på en tillfredsställande nivå, (se sid. 15 vad gäller utbildning av handläggarna inom granskningsarbetet).

18. Klagomålshantering

Iakttagelser

Granskningen visar att det finns dokumenterade rutiner för hantering av klagomål från huvudman, anhöriga eller ställföreträdare. Av intervju med professionen samt presidiet framgår en noggrannhet att följa rutinerna oavsett hur ett visst klagomål har kommit till nämndens eller förvaltningens kännedom.

Kommentarer

Rutinen för klagomålshantering bör kompletteras med ett fastsällesdatum.

19. Vitesföreläggande

Enligt föräldrabalken skall en *årsräkning* inlämnas till överförmyndaren före den 1 mars varje år.

En *förteckning* över förvaltad egendom ska inlämnas två månader efter förordnandet.

Vid utvidgning av omfattningen av god mans eller förvaltarens uppdrag skall *förteckning* över förvaltad egendom inlämnas inom en månad från beslutet.

Om en förordnad förmyndares, god mans eller förvaltares uppdrag har upphört, skall en *sluträkning* inlämnas inom en månad efter upphörande av uppdraget.

Iakttagelser

Av granskningen framkommer att det finns dokumenterade rutiner för vitesföreläggande avseende ej inlämnade årsräkningar, förteckningar och sluträkningar.

Rutinerna fastställer att vite utgår efter tre påminnelser.

Kommentarer

Rutinen för vitesföreläggande bör kompletteras med ett fastsällesdatum.

20. Omprövning av förvaltarskap

I enlighet med förmynderskapsordningen ska överförmyndaren årligen granska samtliga förvaltarskap för att pröva om det finns skäl att ansöka om upphörande av förvaltarskapet.

Iakttagelser

Av länsstyrelsen tillsynsrapport, (hösten 2015), framgår en bristande hantering av

omprövning av förvaltarskap.

Kommentarer

Omprövning av förvaltarskap är en viktig del som berör huvudmännens rättssäkerhet och ska genomföras årligen. Av intervju med professionen framgår att sedan 2016 hanteras detta på ett korrekt sätt, där samtliga förvaltarskap omprövas årligen. Det framgår vidare att omprövningsunderlaget skickas ut till ställföreträdarna under april månad årligen.

21. Revisionens aktgranskning

Iakttagelser

I samband med revisionen har slumpmässigt utvalda akter granskats. Uppdrag som avser förvaltarskap har prioriterats. Då förvaring av akterna ej sker genom kategorisering av ställföreträdarskap ombads handläggarna att själva plocka fram de akter som avser förvaltarskap.

Följande noterades:

- Gällande checklistor vid granskning av räkenskapsredovisningar ifylls i olika grad av handläggarna. Detta signalerar om att samsyn i handläggningen bör ses över.

- Avsaknad av notering om justering i årsräkning i samband med godkännande. Vid godkännande av en årsräkning ska det av årsräkningens framsida framgå huruvida den har godkänns med korrigeringar eller ej.

- Avsaknad av omprövning av förvaltarskap.

- Ej ikryssad samtyckesruta i samband med anordnande av godmanskap.

- Avsaknad av aktomslag för "anordnande och byte" eller avsaknad av förtydligande, (ej ikryssad ruta), av vad aktomslaget innehåller.

- Registerutdrag från polisens belastningsregister finns kvar i akten. Rutinen är enligt professionen att utdraget ska rivas efter genomförd kontroll, vilket är korrekt.

- Post-it lappar förekommer. Noteringar av vikt bör ske i form av en tjänsteanteckning och bifogas akten.

Kommentarer

Aktgranskningen påvisar att samsyn och enhetlig handläggning i granskningsarbetet bör ses över, förtydligas och förbättras. Av avstämning med förvaltningschefen framgår att nuvarande checklista som utgör en grund för granskningsarbetet ska omarbetas och förankras i organisationen. Likaså kommer vikten av samsyn i granskningsarbetet att lyftas och belysas.

Vad gäller avsaknad av omprövning av förvaltarskap i de granskade akterna framkommer att samtliga omprövningar har inkommit, dock ligger de på hög, där handläggarna inte har hunnit lägga in underlagen i respektive akt. Vidare ska nämnden fatta ett självständigt beslut inom ramen för samtliga förvaltaskapsärenden. Av avstämning med förvaltningschefen framgår att de kvarvarande omprövningarna kommer att beslutas av nämnden den 15 december. Vi bedömer att rutinerna avseende omprövning av förvaltarskap bör ses över snarast och förbättras.

Vi bedömer de olika aktomslagen för olika handlingar som en positiv åtgärd. Detta bidrar till en säkrare hantering av inkomna och upprättade underlag samt underlättar eftersökning av handlingar, vilket i sin tur bidrar till effektivitet i det dagliga arbetet. Dock är det av stor vikt att det finns en enhetlig struktur i akterna.

22. Sammanfattande bedömning och rekommendationer

Utifrån våra iakttagelser bedömer vi att följande punkter bör ses över:

- Vid en framtida revidering av samverkansavtalet bör formuleringen under 8 § ses över. Överförmyndaverksamheten är en självständig myndighet som inte kan lyda under någon annan myndighet. Därav är det överförmyndarnämnden som ansvarar för verksamhetsstyrningen och uppföljning av densamma samt innehar ett budgetansvar.

- Reglementet bör kompletteras med paragrafer som berör personuppgifter, arkivhantering samt delegationsrätt.

- Nämnden bör kartlägga dagens hantering av personuppgifter samt förbereda inför tillämpningen av *Dataskyddsförordningen.*

- Vi rekommenderar att vidaredelegationer infogas i själva delegationsordningen samt att befattningar anges istället för personnamn.
- Dokumenthanteringsplanen bör ses över och kompletteras, (se sid 11).
- En arkivbeskrivning bör arbetas fram.
- Rutiner för ett systematiskt gallringsarbete bör fastställas, där detta är en del av upprätthållandet av huvudmännens rättssäkerhet. Vi rekommenderar att gallring sker vid två tillfällen årligen.
- Rutinbeskrivningen för rekrytering av ställföreträdare bör kompletteras med ett fastställelsedatum.
- En rutin fastställas som garanterar att samtliga former av ställföreträdarskap inkluderas i urvalet av de akter som djupgranskas. Dagens metod för djupgranskning, där ca 90 akter väljs ut, tar ej hänsyn till de olika kategorierna av ställföreträdarskap, (godmanskap, förvaltarskap, förmynderskap, godmanskap ensamkommande barn/ungdomar), där det finns en risk att vissa kategorier inte djupgranskas.
- En rekommendation är att införa en granskningsrutin avseende djupgranskning av nytillträdda ställföreträdare.
- Överförmyndarnämnden bör säkerställa att djupgranskningar kan ske årligen.
- Vidareutbildning av de handläggare som idag inte kan granska bör prioriteras i syfte att uppnå en effektivitet.
- Rutinen för klagomålshantering bör kompletteras med ett fastställelsedatum.
- Rutinen för vitesföreläggande bör kompletteras med ett fastsällesdatum.
- Samsyn och enhetlig handläggning i granskningsarbetet bör ses över, förtydligas och förbättras.
- Rutinerna avseende omprövning av förvaltarskap bör ses över snarast och förbättras.
- En enhetlig struktur bör eftersträvas i akterna.

Uppsala kommuns revisorer
Granskning av
överförmyndarverksamheten
Dec 2016

KPMG

Viktoria Bernstam
Revisor/juridisk sakkunnig

Bo Ädel
Kundansvarig

§

Granskning av överförmyndarnämnden

Bakgrund

Kommunrevisionen i Uppsala har gett KPMG i uppdrag att genomföra en granskning av överförmyndarens verksamhet. Nämnden kommer nedan att yttra sig över de rekommendationer som revisonen resulterat i under avsnitt 22 i granskningsrapporten.

Rekommendationer

- Formuleringen i 8 § i samverkansavtalet finns inte kvar. Ett nytt samverkansavtal är framtaget med anledning av att Håbo kommun gick med i den gemensamma förvaltningen. Avtalet bifogas (bilaga 1) och av det framgår att de formuleringar som revisionen hade synpunkter på inte längre finns kvar. Det är antaget av kommunfullmäktige i Uppsala 2016-11-07, i Heby 2016-09-19, i Håbo 2016-09-26, Knivsta 2016-10-26, Tierp 2016-09-06, Älvkarleby 2016-09-28, Östhammar 2016-09-27 och kommer att undertecknas under våren.
- Reglementet har kompletterats med paragrafer som berör personuppgifter, arkivhantering samt delegationsrätt. Det nya reglementet är föremål för beslut i samtliga kommunfullmäktige i februari och mars eftersom Enköpings kommun vill gå med i gemensam förvaltning och nämnd. Det nya reglementet bifogas (bilaga 2).
- Dagens hantering av personuppgifter finns kartlagd i en databas som heter PUB där all personuppgiftshantering i kommunen hanteras och PUL-ombud finns på förvaltningen. Frågan om behov av information om tillämpningen av dataskyddsförordningen har meddelats till stadsjuristen.
- Ny delegationsordning är antagen i januari och bifogas detta yttrande (bilaga 3)
- Dokumenthanteringsplanen för överförmyndarförvaltningen är antagen 2015-01-19, § 16. I denna tas det upp att nämnden har tagit beslut om gallring. Gallringen sker kontinuerligt på förvaltningen enligt detta beslut. Planen saknar uppgifter om placering därför att arkivmyndigheten inte har efterfrågat detta i sina tidigare mallar för bevarande- och gallringsplaner/dokumenthanteringsplaner. Arbetet med att uppdatera nämndens plan är planerat att påbörjas under 2017. I *informationshanteringsplanen* som dokumentet då kommer att kallas, ingår bl.a. mer detaljerade uppgifter om placering i form av s.k. hanteringsanvisningar kallade. Arbetet kommer att ske i samarbete med Stadsarkivet.
- I Uppsala kommun heter arkivbeskrivning *Beskrivning av allmänna handlingar.* Överförmyndarnämnden har en sådan som fastställdes 2016-12-12 och som revisor delgetts. I denna anges uppgifter såsom arkivansvarig, arkivsamordnare samt arkivredogörare. Beskrivningen är upprättad i enlighet med OSL och arkivlagen. Mallen som Uppsala kommun använder är enligt SKLs rekommendationer och uppfyller lagkraven. Därför finns inte uppgifter angående arkivansvarig, arkivsamordnare och arkivredogörare i dokumenthanteringsplanen.

- De rutiner som saknar fastställelsedatum skall tillfogas det under mars månad 2017.
- Rutinen för djupgranskning samt urvalet kommer att ses över under hösten 2017. Redan under våren kommer djupgranskning att göras av samtliga nya ställföreträdares årsräkningar. Förvaltningen skall sedan utvärdera om detta var ett bra urval för djupgranskning framöver.
- Djupgranskning kommer att göras årligen framöver och har utgått enbart på grund av den historiskt höga inströmningen av ensamkommande barn. Nämnden menar att detta var en medveten och nödvändig strategi. Djupgranskning gjordes även 2016 men av ett mindre antal ärenden, enbart de som granskats med anmärkning året innan.
- I samband med revisionen meddelades att samtliga handläggare höll på att lära sig granska för att uppnå ökad effektivitet. Samtliga handläggare kan nu granska och granskar årsräkningar enligt den nya organisation på förvaltningen som gäller sedan 1 januari.
- Granskningsinstruktionen har setts över samt en ny checklista för granskning tagits fram. Granskningsinstruktion med checklista beslutades av nämnden i januari och bifogas yttrandet (bilaga 4).
- Omprövningarna av förvaltarskap har gjorts under hösten men fanns inte på plats i akterna när aktgranskningen gjordes. De har samlats på hög eftersom handläggarnas arbetsbelastning gjort att det haft svårt att hinna med att sortera in under hösten. Handlingarna är nu insorterade. Om revisionen hade bett att få utdrag ur dagboken i verksamhetssystemet Wärna på samma sätt som Länsstyrelsen gör hade det gått att se att beslut var fattade i de flesta ärenden under hösten. Ett tiotal fanns kvar och beslutades i mitten på december. Dessa hade påbörjats tidig höst och läkarintyg inväntades bara. Nämnden tycker att det är lämpligt att göra omprövningar av förvaltarskap under hösten eftersom det då finns mer tid än under den mer intensiva årsräkningsperioden från slutet på januari fram till september. Den nya organisationen skall tillförsäkra att tid finns att sortera in handlingar så att de finns på plats i akterna.
- Det är meningen att en enhetlig struktur skall finnas i akterna och aktomslagen är del av denna struktur. I samband med att de flesta större rutiner nu har uppdaterats har de förtydligats med hur aktomslagen skall användas vilket bör leda till än bättre ordning i akterna framöver.

DNR KS-2017-514
DPL 007

UPPSALA KOMMUN
REVISORERNA

2017-04-24

UPPSALA KOMMUN
Räddningsnämnden
Inkom 2017 -05- 30
Diarienr 2017-0092
Aktbilaga

Räddningsnämnden
Kommunfullmäktige – för kännedom

Granskning av intern kontroll

Kommunrevisionen i Uppsala har gett KPMG i uppdrag att granska den interna kontrollen 2016. KPMGs sammanfattande bedömning är att kommunens arbete med intern kontroll har förbättrats men fortfarande kan utvecklas.

Utifrån KPMGs granskningsrapport lämnar revisionen följande rekommendationer till samtliga nämnder:

- Planerna för uppföljning av intern kontroll ska inkludera moment inom de obligatoriska områden KS anger
- Uppföljning av intern kontroll bör ske minst tertialvis i nämndssammanträden
- Nämndledamöter bör aktivt medverka i riskanalys, fastställande av plan för uppföljning av intern kontroll samt uppföljning av planen
- Avvikelser i planen för uppföljning av intern kontroll 2016 bör följas upp och åtgärdas
- Utbildningsinsatser bör genomföras för politiker och tjänstemän

Revisionen begär yttrande över bifogad granskning, senast 30 september 2017 och önskar att yttrandet ska inkludera svar på följande frågor:

1) Hur avser nämnden att utforma sitt arbete med intern kontroll 2017 och 2018?

2) Hur är arbetet med uppföljning av den interna kontrollen organiserat? Finns ansvarig tjänsteman utsedd? Hur dokumenteras arbetet, inklusive riskanalys?

3) Hur ställer sig nämnden till rekommendationerna ovan?

4) Hur bedömer nämnden att arbetet med intern kontroll i nämnden sker i förhållande till fastställda styrdokument och anvisningar från KF och KS?

5) Anser nämnden att stödet i form av styrdokument och anvisningar från KF och KS är tillräckligt?

6) Hur bedömer nämnden nivån på det egna arbetet med intern kontroll i förhållande till andra nämnder utifrån antalet kontrollmoment för 2017 och andelen avvikelser i kontroller genomförda avseende 2016?

7) Hur säkerställer nämnden att politiker och tjänstemän har tillräcklig kunskap om området intern kontroll? Sker utbildningsinsatser?

8) Om ni inte anser att revisionens granskning behöver besvaras eller att den har aktuell bäring på ert nuvarande arbete vänligen utveckla nedan skälen till er bedömning.

För kommunrevisionen

Erica Närlinge
Ordförande

Granskning av intern kontroll

Uppsala kommun

KPMG AB

2017-04-10

Antal sidor 18

Uppsala kommun Granskning intern kontroll 2016 slutlig.docx

© 2017 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved

Document classification: KPMG Public

Uppsala kommun
Granskning av intern kontroll
KPMG AB
2017-04-10

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning och rekommendationer	2
2	Bakgrund	3
3	Syfte	4
4	Avgränsning	5
5	Revisionskriterier	5
6	Metod	5
7	Projektorganisation	6
8	Kvalitetssäkring	6
9	Resultatet av granskningen	6
9.1	Reglemente för intern kontroll	6
9.2	Riktlinjer för intern kontroll beslutade 2016-09-14	7
9.3	Riktlinjer för riskhantering	8
9.4	Tidigare riktlinjer för intern kontroll	9
9.5	Förvaltningsplan	9
9.6	Attestreglemente	11
9.7	Utvecklingsarbete under 2016 av intern kontroll i redovisningen	12
9.8	Styrelser och nämnders uppföljning av intern kontroll 2016	14
9.9	Planer för uppföljning av intern kontroll 2017	15
9.10	KS bedömning av intern kontroll i styrelser och nämnder 2016	16
9.11	Nämndernas ansvar för den interna kontrollen	16
9.12	Uppföljning av frågor från tidigare år	17

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification KPMG Public

1 Sammanfattning och rekommendationer

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna har vi granskat kommunens arbete med intern kontroll 2016.

Som nytt sakkunnigt biträde har vi tagit del av revisionens synpunkter på den interna kontrollen från tidigare år. Vi har noterat en hel del kritik från revisionen.

Vi har i vår granskning kommit fram till att kommunstyrelsen under 2016 tagit sitt kommunövergripande ansvar för området intern kontroll. Ansvarig befattningshavare i förvaltningsorganisationen finns utsedd för den interna kontrollen, även förvaltande ansvarig tjänsteperson. Det har också säkerställts att ansvariga tjänstepersoner finns inom varje nämnd.

Under året har olika styrdokument fastställts eller uppdaterats av kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och kommunstyrelsens förvaltning, främst

- Riktlinjer för intern kontroll
- Riktlinjer för riskhantering
- Förvaltningsplan för intern kontroll
- Attestreglemente

Det är vår bedömning att dokumenten har bra innehåll och ger bra stöd för arbetet med intern kontroll i kommunen.

Vi har tagit del av styrelsers och nämnders uppföljning av planer för intern kontroll avseende 2016. Från dessa uppföljningar noterar vi:

- Det är relativt stor skillnad i omfattning på de planer som fastställs
- Det är relativt stor skillnad i omfattning på de redovisningar som görs av resultatet av uppföljningarna enligt plan
- Det är inom många områden relativt stor andel avvikelser i de kontroller som görs

Vi har tagit del av KS och nämndernas planer för uppföljning av intern kontroll 2017. Vi noterar att omfattningen på planerna i de flesta fall ökats, vilket är bra. Det är fortfarande en relativt stor skillnad i omfattning mellan olika nämnder och flera nämnder torde behöva utöka sin uppföljning av intern kontroll. Kommunstyrelsen gör samma bedömning i sin utvärdering av nämndernas redovisning av uppföljningen av intern kontroll och i planerna för uppföljning 2017.

Det är viktigt att nämnderna aktivt deltar i arbetet med intern kontroll, särskilt i de riskanalyser som görs och som ligger till grund för planerna för uppföljning och de områden som följs upp. Uppföljningen av intern kontroll bör dock redovisas och behandlas åtminstone i anslutning till redovisning av tertial- och årsbokslut i respektive nämnd. Utbildningsinsatser torde också kunna öka kunskapen om och förståelsen för intern kontroll.

Den interna kontrollen är inte begränsad till planerna för uppföljning. Den ska finnas integrerad i de processer, rutiner och system genom vilka verksamheterna bedrivs. Inom

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

området redovisning har den interna kontrollen under 2016 förstärkts bland annat inom anläggningsredovisning, manuell bokföring, manuella utbetalningar och upplägg av nya leverantörer i reskontran.

PWC lämnade i februari 2016 rapporten "Intern kontroll i redovisningsprocessen och rutiner för utanordningar och leverantörsfakturor 2015". I den sammanfattande rapporten skrev PWC att "allvarliga brister kvarstår alltjämt". Vi har följt upp de brister som lyftes fram i PWCs rapport.

I vår uppföljning har vi noterat att kommunen vidtagit olika åtgärder för att minska riskerna för fel och avvikelser från attestregler. Det är vår bedömning att vidtagna och planerade åtgärder är ändamålsenliga. Avvikelser torde fortfarande förekomma men i mindre omfattning.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunens arbete med intern kontroll har förbättrats men fortfarande kan utvecklas. En hundraprocentig eliminering av risk är inte praktiskt möjlig och inte heller önskvärd från ett kostnads/nyttoperspektiv. Fel och avvikelser från fastställda regler kommer därför att förekomma även 2017. Utvecklingsarbetet bör dock leda till att färre och mindre allvarliga fel uppstår.

Våra rekommendationer till kommunstyrelsen och nämnderna:

- Nämnder och förvaltningar bör stöttas av KS så att arbetet med uppföljning av den interna kontrollen blir mer likartat inom hela kommunen, på en ändamålsenlig nivå.
- Stöttning bör även ske till nämnder och förvaltningar i arbetet med riskanalyser.
- KS bör tillse att samtliga nämnder i sina planer för uppföljning av intern kontroll inkluderar moment inom de obligatoriska områden KS anser motiverade.
- Nämndernas åtgärdsplaner och åtgärder för att minska antalet och andelen avvikelser i stickprovskontrollerna bör följas upp.
- Nämndledamöters aktiva engagemang i arbetet med intern kontroll bör säkerställas.
- Utbildningsinsatser bör genomföras för politiker och tjänstemän.
- En samordning av nämndernas och bolagens arbete med och uppföljning av intern kontroll borde kunna ha positiv effekt i både kommun och bolag. Nämndernas obligatoriska områden torde ha samma giltighet i bolagen.

2 Bakgrund

Uppsala kommun bedriver verksamheter inom skola, omsorg, exploatering och kultur m m för ca 10 miljarder kr årligen.

Den finansiella rapporteringen har mycket stor betydelse som underlag för politiska beslut om hur stora resurser som totalt ska satsas på de områden kommunen ansvarar för och hur de ska fördelas. Det ekonomiska utfallet för ett år kan jämföras med föregående år, med förväntningar i budget och med kostnaden för motsvarande verksamheter i andra kommuner. Med nyttjande av relevanta nyckeltal kan också olika enheter inom

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

kommunen jämföras med varandra. Analyser kan göras både av effektivitet och av rimligheten i de budgetar som fastställs för områden som genomgår väsentliga och snabba förändringar i behov.

Mot bakgrund av redovisningens tänkta betydelse är det av mycket stor vikt att redovisningen i allt väsentligt är korrekt.

Styrelser och nämnder ansvarar för den interna kontrollen enligt KL 6 kap 7 §: De ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

I de förtroendevalda revisorernas uppdrag ingår bl a att uttala sig om huruvida årsredovisningen är korrekt och om den interna kontrollen är tillräcklig.

Redovisningsrevisionen i Uppsala kommun utförs genom övergripande granskning av delårsrapport, granskning av årsbokslut och årsredovisning samt genom olika fördjupningsprojekt.

Poster som fakturering, inköp och löner, består av ett mycket stort antal transaktioner och underlag och granskas bäst genom bedömning av övergripande kontroller och nyckelkontroller inbyggda i de processer som omger dessa poster. Uppsala kommun hanterar årligen ca 300.000 kundfakturor, 300.000 leverantörsfakturor och 200.000 löneutbetalningar.

Övergripande kontroller kan utgöras av löpande analyser av utfall i förhållande till budget på olika nivåer i de olika verksamheterna samt styrelsers och nämnders behandling av dessa analyser. Ett reglemente för intern kontroll kan också vara en övergripande kontroll, liksom planer för uppföljning av den interna kontrollen. Vidare kan system med elektronisk fakturahantering med behörighets- och beloppsgränser utgöra övergripande kontroller.

Nyckelkontroller i processer kan utgöras av just attesten av ett fakturaunderlag eller en specifik utgift, fyraögonsprincipen vid betalningar eller kontoavstämningar och deras godkännande.

Revisorerna i Uppsala kommun har i sina revisionsberättelser de senaste åren pekat på allvarliga brister i den interna kontrollen i väsentliga processer som lönerutin, barnomsorgssystem, behörighetstilldelning och kontroll avseende viktiga IT-system samt rutin för utbetalningar. KPMG har efter inledande möten med ansvariga ekonomer konstaterat att kommunens egna centrala ekonomer bedömer att den interna kontrollen behöver förstärkas.

Revisorerna har därför uppdragit åt KPMG att granska kvaliteten och tillförlitligheten i den interna kontrollen i redovisningen. Projektet ingår i revisionsplanen för 2016.

3 Syfte

Syftet med granskningen har varit att granska kvaliteten och tillförlitligheten i den interna styrningen och kontrollen i redovisningen, som underlag och process för informationsgivningen i årsredovisningen.

Exempel på frågor som avsetts att beröras:

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

- Kommunen har ett övergripande reglemente för intern kontroll, senast fastställt 2007. Mot bakgrund av styrelsers och nämnders arbete med intern kontroll, är reglementet ändamålsenligt?
- Finns för varje styrelse och nämnd planer för uppföljning av intern kontroll och är dessa planer ändamålsenliga?
- Hur ser processen ut för styrelser och nämnder vad gäller risk- och väsentlighetsanalys och framtagning av planer för uppföljning av intern kontroll? Hur involverade är ansvariga politiker i detta arbete?
- Hur arbetar styrelser och nämnder i övrigt med den interna kontrollen?
- Vilka delegationsordningar och attestreglementen finns? Är de ändamålsenliga?
- Vilka viktigare övergripande styrdokument finns och är de aktuella och ändamålsenliga?
- Hur agerar KS i sin uppsiktsplikt över styrelser och nämnder, rörande den interna kontrollen?
- Uppföljning av revisionens tidigare påpekanden rörande brister i den interna kontrollen.
- Är den samlade interna kontrollen tillräckligt bra för att minimera risken för väsentliga fel i årsredovisningen?

4 Avgränsning

Granskningen har avsett de rutiner och regler som tillämpats för verksamhetsåret 2016 inom Uppsala kommun.

5 Revisionskriterier

Vi har bedömt om styrelsers och nämnders arbete med intern kontroll är ändamålsenligt och förenligt med

- Kommunallagen
- Interna regelverk

6 Metod

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument såsom reglemente för intern kontroll.
- Intervjuer med ledande tjänstemän.

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

- Analys av styrelsers och nämnders planer för intern kontroll 2016. Hur ser riskanalyserna ut och är beslutade åtgärder för uppföljning ändamålsenliga och tillräckligt omfattande?
- Uppföljning av styrelsers och nämnders planer för intern kontroll 2016.
- Läsning av styrelsers och nämnders protokoll från sammanträden 2016. Hur behandlas området intern kontroll?
- Dialog med styrelsers och nämnders presidier, i anslutning till möten rörande delårsbokslut.
- Sammanfattande analys.

7 Projektorganisation

Granskningen har utförts av ett team med Bo Ädel som ansvarig. Bo är auktoriserad revisor och kundansvarig för KPMGs biträde till Uppsala kommuns revisorer.

8 Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring av granskningen och granskningsrapporten har skett i enlighet med KPMGs gällande rutiner.

9 Resultatet av granskningen

9.1 Reglemente för intern kontroll

Gällande reglemente för intern kontroll inom Uppsala kommun och dess helägda bolag fastställdes av fullmäktige år 2007 och ersatte då ett reglemente från år 2000.

Reglementet förklarar innebörden av begreppet intern kontroll och att den syftar till att uppnå

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, policyer och riktlinjer.

KS övergripande ansvar tydliggörs. Varje styrelse och nämnd ska för sina egna verksamheter utifrån riskanalyser upprätta årliga planer för uppföljning av intern kontroll. I det praktiska arbetet är det tjänstemannaorganisationen som ska tillse att en god intern kontroll upprätthålls.

Det är vår bedömning att reglementet har ett bra innehåll.

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

9.2 Riktlinjer för intern kontroll beslutade 2016-09-14

Den 14 september 2016 fattade kommunstyrelsen (KS) beslut om dokumentet *Riktlinjer för nämndernas och bolagsstyrelsernas verksamhetsplanering och uppföljning samt interna kontroll.* Dokumentet ersätter tidigare gällande riktlinjer för intern kontroll.

I det nya dokumentet definieras en god intern kontroll att kännetecknas av

- Tydlig ansvarsfördelning genom delegationsordningar, behörighetstilldelningar och liknande
- Riskidentifiering och riskanalys kopplad till uppdrag och verksamhet
- Kontrollaktiviteter för att förhindra, eliminera eller minimera risker
- Information och kommunikation
- Uppföljning och förbättringar

Dokumentet innehåller ett avsnitt för riskhantering. i denna ska en riskanalys genomföras som underlag för upprättande av plan för uppföljning av intern kontroll. Denna plan ska alltid innehålla:

- Verksamhetskontroller
- Kontroller av system och rutiner
- Kontroll av efterlevnad av regler, policyer och beslut
- Finansiell kontroll
- Kontroll avseende oegentligheter, mutor och jäv

Dessa områden var inte obligatoriska i tidigare gällande riktlinjer.

Av planen ska framgå vad som ska kontrolleras, när och hur, vem som är ansvarig och hur rapportering ska ske. Styrelser och nämnder ska fatta beslut om internkontrollplanen i särskilt ärende i samband med beslut om verksamhetsplan och budget. Planen ska beslutas om senast 31 december året innan aktuellt år och därefter anmälas till KS.

Uppföljning av planen ska sammanfattas minst en gång per år i en rapport som fastställs genom beslut av respektive styrelse eller nämnd. Uppföljning ska ske senast den 31 januari året efter. Av rapporten ska framgå:

- Vad som kontrollerats
- Hur kontrollerna skett
- Resultatet
- Åtgärder med anledning av resultatet
- Tidpunkt för när förbättringar ska vara genomförda

Uppföljningsrapporten anmäls till KS i samband med rapportering av årsbokslut. De åtgärder som beslutats ska följas upp av styrelse/nämnd.

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

KS ska årligen följa upp utfallet av arbetet med intern kontroll.

Det är vår bedömning att riktlinjerna har ett bra innehåll.

9.3 Riktlinjer för riskhantering

I samma dokument som riktlinjerna för intern kontroll finns även *Riktlinjer för riskhantering*. Här beskrivs att riskhanteringen behövs för att upptäcka och motverka risker och för att utveckla verksamheter. Processen riskhantering tydliggörs. Som exempel på områden där risker behöver analyseras nämns

- Mål och budget
- Arbetsmiljö
- Extraordinära händelser
- Skydd mot olyckor
- Miljörisker
- Intern kontroll
- Verksamhetsförändringar inom organisation och IT
- Säkerhetsfrågor inom information

I processen riskhantering ska risker identifieras, analyseras, värderas, hanteras och följas upp.

Olika typer av risker räknas upp och förklaras med exempel;

- Strategiska risker
    - Omvärldsrisker
    - Social oro
    - Infrastrukturella risker
- Operativa risker
    - Organisation, ledning, styrning
    - Risk för handhavandefel
- Finansiella risker
    - Redovisningsrisker
    - Risk för handhavandefel
- Efterlevnadsrisker
    - Legala risker
    - Rättssäkerhet
    - Risk för förtroendeskada
    - Mutor och jäv

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

Riktlinjerna beskriver även en ansvarsfördelning och nödvändigheten av att dokumentera riskhanteringen.

Det är vår uppfattning att riktlinjerna för riskhantering är mycket bra och att de måste ge ett mycket bra stöd för styrelser och nämnders arbete med intern kontroll.

9.4 Tidigare riktlinjer för intern kontroll

För 2016 gällde de riktlinjer för intern kontroll som beslutades av KS 2015-06-17, intagna i dokumentet "Riktlinje för riskanalys och intern kontroll". Riktlinjerna hade i stora delar samma innehåll som i de riktlinjer som beslutades 2016-09-04 och som tillämpas första gången 2017. Planer för uppföljning av intern kontroll skulle upprättas, baserade på riskanalyser inom olika områden. I de tidigare riktlinjerna ingick dock inte de obligatoriska kontrollområden som intagits i de nya.

9.5 Förvaltningsplan

En förvaltningsplan för intern kontroll har framtagits under hösten 2016 och fastställts 2017-03-08. Där beskrivs ansvarig befattningshavare för den interna kontrollen på kommunövergripande nivå, förvaltande ansvarig tjänsteperson och den period planen gäller för, som framöver är tänkt att gälla årsvis maj-april. Ett årshjul beskriver process och aktiviteter i kommunens arbete med intern kontroll.

Uppdraget ges följande beskrivning:

1. Analys och aggregering av resultat av riskhantering och intern kontroll och utformning av eventuella förslag till åtgärder från KS och KF med anledning av detta (del av KS:s uppsiktsplikt), t.ex. i form av kontrollmoment i KS:s internkontrollplan.
2. Att följa upp och säkerställa att nämnderna arbetar på ett bra sätt med intern kontroll och följer reglemente och riktlinjer och att bidra till att skapa förutsättningar för att deras internkontrollplaner håller en hög kvalitet.
3. Rapportering till KS och KF om hur den interna kontrollen fungerar i allmänhet och om eventuella brister i den interna kontrollen.
4. Att vårda och utveckla reglemente, riktlinjer och vägledning för intern kontroll.
5. Att ge ansvariga chefer relevant underlag till deras kontakter med kommunrevisionen i frågor som rör arbetet med intern kontroll.
6. Att (upprätta,) vårda och utveckla en struktur för hur arbetet med intern kontroll organiseras inom kommunen.
7. Utveckling av arbetet med intern kontroll i kommunen, både kommunövergripande och på nämndnivå.

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

Förvaltningsorganisationen ska i huvudsak leverera:

- Vägledning för arbetet med intern kontroll
- Bilaga om intern kontroll till årsredovisningen
- Information på Insidan

Under förvaltningsperioden ska följande aktiviteter genomföras:

Problem	Aktivitet	Ansvar
Förståelsen för vad intern kontroll är och vad den kan betyda för verksamheten behöver bli större.	Ta fram helhetsbild över arbetet med intern kontroll	Objektledare
Det finns inte lika tydliga förväntningar på arbetet med internkontrollplanerna som på arbetet med verksamhetsplanerna.	Utvärdera mallar för rapportering i Hypergene.	Objektledare
KLK har inte gett samma typ av stöd till och prioritering av den interna kontrollen som för verksamhetsplaneringen.	Samla grupp med ansvariga för intern kontroll för att inventera behov, utbyta erfarenheter och utveckla arbetet.	Objektledare
	Genomför utbildnings -insatser.	Objektledare
Det finns inte lika tydliga förväntningar på arbetet med internkontrollplanerna som på arbetet med verksamhetsplanerna. Det behövs mer av gemensamma strukturer i redovisning och avrapportering för att underlätta överblick över helheten. Det finns också anledning att ta fram förslag på mer av gemensamma metoder för kontroller av liknande företeelser.	Utveckla arbetet med att sammanställa, aggregera och analysera nämnders och bolags internkontrollplaner och uppföljningar av internkontrollplaner, på kommunövergripande nivå.	Objektledare

Arbetet utifrån denna plan inleds i mars 2017.

Planen redovisar mål med arbetet under förvaltningsperioden:

1. Det finns en bättre helhetsbild av arbetet med intern kontroll för att öka förståelsen för vad intern kontroll är och av internkontrollplanens roll i sammanhanget. Den interna kontroll som inte ingår i internkontrollplanerna blir belyst.
2. Förståelsen för vad intern kontroll är ökar. Nämnder och förvaltningar prioriterar den i tillräcklig utsträckning.
3. Den interna kontrollen integreras i högre utsträckning i kommunens ledningssystem.
4. Riskregister och internkontrollplaner liksom uppföljning av internkontrollplaner rapporteras i Hypergene.
5. Utveckling.

Av planen framgår namngivna ansvariga tjänstepersoner för intern kontroll inom varje nämnd.

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

Det är vår bedömning att förvaltningsplanen som sådan är ett mycket bra dokument och att ansatsen i planen ger goda förutsättningar för att kommunens arbete med intern kontroll ska kunna utvecklas och ligga på en tillfredsställande nivå.

9.6 Attestreglemente

Kommunfullmäktige fattade 2016-10-03 beslut om nytt attestreglemente. I reglementet beskrivs reglernas betydelse för den interna kontrollen och nämndernas ansvar för den interna kontrollen inom sina verksamhetsområden. Nämnderna ansvarar bland annat för att

- utse eller uppdra åt förvaltningsdirektör att utse attestanter samt ersättare
- upprätta och hålla aktuell förteckning över attestanter med namnteckningsprov
- det årligen fattas beslut om all attestanter samt att beslut fattas vid varje förändring
- antagna regler och rutiner avseende reglementet följs

Förvaltningsdirektörer ges specifikt ansvar att informera, följa upp och utvärdera.

Verksamhetsansvariga chefer och attestanter ges ansvar att följa reglerna, se till att de fungerar väl och rapportera brister.

Attestansvaret knyts till roll eller befattning, kodintervall, beloppsgräns och eventuella andra begränsningar. Fem olika beloppsgränser kan tillämpas.

Attesterna ska utformas så att ansvarsfördelningen är tydlig. Dualitet ska gälla. Ingen person ska kunna hantera en transaktion från början till slut. Den som kontrollerar ska ha tillräcklig kompetens och ha en självständig ställning. Utförda kontroller ska dokumenteras ändamålsenligt.

Sakattest (förattest) innehåller:

- Kontroll av att leverans eller prestation ägt rum samt att ett rimligt samband finns mellan ekonomisk händelse och nämndens verksamhet.
- Kontroll av belopp och kvantiteter överensstämmer med beställning, händelsens underlag och den verkliga leveransen.
- Säkerställ att tillräckliga formella underlag finns för att verifiera händelsen.
- Angivelse av korrekt kontering och periodisering av underlaget eller i systemet för registrering av ekonomisk händelse.

Slutattest (beslutsattest) innehåller:

- Intygande och beslut att leverans eller prestation ägt rum samt att ett rimligt samband finns mellan ekonomisk händelse och nämndens verksamhet.
- Intygande och beslut att belopp och kvantiteter överensstämmer med beställning, händelsens underlag och den verkliga leveransen.
- Intygande och beslut att tillräckliga formella underlag finns för att verifiera händelsen.

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

- Intygande och beslut om att korrekt kontering och periodisering av underlaget eller i systemet för registrering av ekonomisk händelse

Vad gäller stora belopp ska samtliga fakturor i det elektroniska leverantörsfakturaflödet överstigande 200.000 kr granskas i ett extra steg. Förutom kontroll av fakturans korrekthet ska bedömning göras om utgiften ska hänföras till drift eller investering och om fakturan periodiserats korrekt.

En attestant får aldrig slutattestera ekonomisk händelse som avser egen användning. Detta gäller även i förhållande till närstående, jäv eller där attestanten är i en beroendeställning.

Varje medarbetare ansvarar för att rapportera till överordnad eller annan person incidenter rörande brister, oegentligheter eller liknande.

Det är vår bedömning att attestreglementet har en ändamålsenlig utformning och att det om det följs är en bra förutsättning för god intern kontroll.

9.7 Utvecklingsarbete under 2016 av intern kontroll i redovisningen

Under 2016 har ett antal åtgärder vidtagits för att stärka den interna kontrollen i redovisningen, bland annat:

- Anläggningsredovisning
  - Centraliserad hantering från oktober 2017 i ny anläggningsmodul AT.
  - Uppdaterade rutiner inför 2016.
  - Ett mycket omfattande utredningsarbete för att skapa ordning och reda i redovisningen av exploateringsprojekt.

- Kundreskontra
  - Uppdaterade rutiner.
  - Förnyad tjänstekoncession med Inkassoföretag (Visma).

- Manuell bokföring
  - Samtliga verifikat till manuella bokföringsserier samlas nu på redovisningsenheten för att säkerställa kvalitet och spårbarhet från elektronisk huvudbok till verifikat.
  - Från årsskiftet finns möjlighet till "bokföringsorder på flöde". Bokföringsorder kan skickas till attest innan definitivbokföring. Möjligheten kommer inte att tillämpas på alla bokföringsorder då det anses för tidskrävande i förhållande till riskerna.

- Manuella utbetalningar
  - Ca 80 procent av alla manuella utbetalningar läggs sedan 2016 på flöde för attest.
  - Övrig andel erhålls på attesterade underlag som läses eller registreras in i Agresso.

- Kodplaner/Agresso m m
  - Ny uppdaterad senaste version oktober 2016 (M5).

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

    - Möjliggör implementering av ny funktionalitet, bland annat leverantörsupplägg på flöde som skiljer uppgiften från reskontraenheten. Implementeras hösten 2017.
  - Obligatoriska koddelarna
    - Konto, motpart och verksamhetskod ägs av redovisningschef och läggs endast upp efter underlag från denne.
    - Ansvarskoder (motsvarande kostnadsställe) beställs i och av respektive förvaltning via ett webb-formulär till förvaltarna. Kontrollen kan bli bättre.
  - Frivilliga koddelar
    - Produkt och objekt beställs av den verksamhet som behöver dem.
    - Projektkoder läggs upp av anläggningsgruppen inom redovisning för att säkerställa att inga felaktiga projekt finns (projektanvändning avgör om en bokföringspost betraktas som investering/exploatering eller drift).

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

9.8 Styrelser och nämnders uppföljning av intern kontroll 2016

För 2016 blev resultatet av KS och nämnders uppföljning av intern kontroll som följer:

Styrelse/nämnd	*Kontroll-områden*	*Anmärk-ningar*	*Kommentarer*
Kommunstyrelsen	17	2	- Lönekostnad: 25% osignerad i maj - Låg kunskap om representation och mutor - Leverantörstrohet på 65% uppges som utan anmärkning - Av 153 handlingar hade två inte registrerats, uppges som utan anmärkning - Anläggningsregister uppges som utan anmärkning. Det är dock känt att redovisningen av infrastruktur släpar efter med upp till 30 år, vår kommentar.
Arbetsmarknadsnämnden	13	5	Bra uppföljning och förslag till åtgärder.
Gatu- och samhällsmiljönämnden	7	3	Anmärkning bl a kring representation.
Idrotts- och fritidsnämnden	6	3	Anmärkning bl a kring representation.
Kulturnämnden	11	6	Anmärkning bl a ej attest på löner.
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	8	3	Anmärkning bl a kompetensförsörjning samt mutor och jäv.
Omsorgsnämnden	6	2	
Plan- och byggnämnden	8	4	Anmärkning bl a kring representation.
Räddningsnämnden	3	1	Kompetensförsörjningsplan saknas.
Socialnämnden	12	5	En kontroll kunde inte utföras, en kunde inte utvärderas. Anmärkning bl a kring representation.
Utbildningsnämnden	5	3	
Äldrenämnden	5	?	Oklart vilka kontroller om genomförts. Åtgärder redovisas.
Överförmyndarnämnden	3	0	
Namngivningsnämnden			Ingen plan upprättad.
Styrelsen Uppsala Vård och omsorg	4	2	
Styrelsen för teknik och service	?	?	Resonerande uppföljning, främst rörande kontanthantering.
Totalt	103	39	Summorna avser de styrelser och nämnder där vi kunnat utläsa antal. Ca 38%, dvs anmärkningar i mer än var tredje kontrollområde.

Resultatet ska ses bland annat utifrån att de områden som kontrollerats valts ut därför att de ansetts ha högre risk för fel än andra områden. Vi bedömer ändå att andelen fel eller anmärkningar i genomförda kontroller är högre än vad som är acceptabelt. Vi betonar att sammanställningen ovan är KPMGs tolkning av respektive styrelse/nämns kontrollresultat utifrån de redovisningar som gjorts. I en del fall är redovisningarna lätta att

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

kategorisera i anmärkning eller inte anmärkning men flertalet redovisningar är även resonerande. Vad gäller Äldrenämndens redovisning framgår inte om några kontroller genomförts. Områden beskrivs men inte kontroller.

Redovisningarna innehåller kommentarer till hur brister ska följas upp 2017.

Det är relativt stora skillnader mellan styrelser och nämnder när det gäller omfattningen på de egna utvärderingarna för 2016. Som exempel kan nämnas kommunstyrelsen och socialnämnden med dokument på 8-9 sidor medan flera andra nämnders redovisningar omfattar endast ett par sidor text.

9.9 Planer för uppföljning av intern kontroll 2017

Styrelse och nämnders planer för uppföljning av intern kontroll har utvecklats inför 2017 jämfört med 2016. I de flesta fall har antalet kontrollområden utökats:

Styrelse/nämnd	*Kontroll-områden 2017*	*Kontroll-områden 2016*	*Repre-sentat-ion, mu-tor, jäv*	*Markex-ploate-ring*	*Återsök-ning statsbi-drag*	
Kommunstyrelsen	19	17	Ja	Nej	Nej	
Arbetsmarknadsnämn-den	17	13	Ja		Ja	
Gatu- och samhällsmiljö-nämnden	11	7	Ja			
Idrotts- och fritidsnämn-den	7	6	Ja			
Kulturnämnden	6	11	Ja			
Miljö- och hälsoskydds-nämnden	5	8	Nej			Inte hel-ler andra obligato-riska
Omsorgsnämnden	17	6	Ja			
Plan- och byggnämnden	6	8	Ja			
Räddningsnämnden	8	3	Ja			
Socialnämnden	15	12	Ja			
Utbildningsnämnden	7	5	Nej		Ja	
Äldrenämnden	8	5	Ja			
Överförmyndarnämnden	8	3				
Namngivningsnämnden						

AMN: Riskhanteringsprocess och interkontrollplanearbete kommer under 2017 att flyttas in i det digitala verksamhetssystemet Hypergene, vilket innebär att en stor del av dokumentation och uppföljning av internkontrollplanen kommer att ske digitalt.

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

9.10 KS bedömning av intern kontroll i styrelser och nämnder 2016

Enligt 10§ i reglementet för intern kontroll ska KS utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll och rapportera till kommunfullmäktige.

I årsredovisningen för 2016 ingår ett avsnitt om intern kontroll. Vi konstaterar att KS i sin utvärdering kommer till ungefär samma slutsatser som vi.

Ur KS utvärdering:

Avrapporteringarna av internkontrollplanerna för 2016 har skiftande omfång, innehåll och kvalitet. Fem avrapporteringar bedöms hålla en god kvalitet, fem avrapporteringar en acceptabel kvalitet medan tre avrapporteringar håller en lägre kvalitet. I de fall avrapporteringarna har lägre kvalitet bedöms detta mycket bero på brister i kontrollmomentens utformning.

I stort sett samtliga planerade kontrollmoment har genomförts. Endast i undantagsfall redovisas vilka beslut som granskats eller vilka frågor som ställts. Resultatet av kontrollerna är mer utförligt beskrivna. De genomförda kontrollerna bedöms ha haft möjlighet att upptäcka avsedda brister. De flesta av de nämnder som upptäckt brister beskriver hur dessa ska åtgärdas. Tidpunkter för detta redovisas dock endast i undantagsfall.

Avrapporteringarna visar att det finns anledning att titta på utvecklingen av de ekonomiska kontrollerna, kontroll av diarieföring, ramavtal och digital utveckling. Förutom digital utveckling är detta också sådant som i internkontrollplanerna för 2017 identifierats som möjliga utvecklingsområden inom den interna kontrollen. Även beskrivningarna av hur kontrollerna genomförts bör utvecklas.

Samtliga kontrollmoment för 2017 är kopplade till risker i riskregister. Nämndernas riskhantering bedöms ha utvecklats markant jämfört med 2016.

Under kommande verksamhetsår eftersträvas ytterligare samarbete över nämndgränserna inom arbetet med den interna kontrollen. Anledningen till detta är en strävan att ytterligare öka förståelsen för vad intern kontroll är och hur den kan användas för att kvalitetssäkra och utveckla verksamheten. En vägledning för nämndernas arbete med intern kontroll är under framtagande.

Det finns också anledning att ta fram förslag på mer av gemensamma kvalitetssäkrade strukturer och metoder när det handlar om gemensamma risker och kontrollmoment. Mer av gemensamma strukturer i redovisning och avrapportering kan också underlätta överblicken över helheten.

9.11 Nämndernas ansvar för den interna kontrollen

I de intervjuer vi genomfört har vi fått intrycket att politikerna i stor utsträckning överlämnar arbetet med intern kontroll till tjänstemännen. Vi ser det som nödvändigt att politikernas aktiva deltagande framför allt i riskanalyserna utvecklas. Det kan ske genom täta uppföljningar av intern kontroll i nämndernas sammanträden, åtminstone i samband med behandling av tertial- och årsbokslut. Även utbildning torde kunna behövas, inom till exempel områden som risk att verksamhetsmål inte nås och anseenderisk.

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

9.12 Uppföljning av frågor från tidigare år

PWC lämnade i februari 2016 rapporten "Intern kontroll i redovisningsprocessen och rutiner för utanordningar och leverantörsfakturor 2015". I den sammanfattande rapporten skrev PWC att "allvarliga brister kvarstår alltjämt".

Specifikt lyftes fram:

- I löneprocessen var 20% av utanordningslistorna inte attesterade
- Löneutbetalningsfilen attesteras inte
- I leverantörsprocessen saknades signaturprover för alla nämnder
- Efterkontroller av utanordningar under 50 tkr skedde inte

Under 2016 har mycket genomförts för att höja kvalitet och kontroll i administrativa rutiner och redovisningsrutiner. Bland de åtgärder som vidtagits finns följande med betydelse för de brister PWC anmärkte på, med kommunens kommentarer:

- **Löneprocessen**
  - Lönelistorna som inte attesteras av chef skickas nu till chefens chef. Det kommer att förbättra efterlevnaden av kontrollrutinerna med högre andel attester. Alla fasta ersättningar attesteras, liksom avvikelserapporteringen. Attest av utbetalningslista/motsvarande efter lönebearbetning är inte tvingande (i mening att lönen kommer betalas ut oavsett). Andelen icke attesterat var den 7 mars 2017, avseende februarilön, 16,6 procent.

	Andel
september 2016	25,6%
oktober 2016	13,3%
november 2016	22,2%
december 2016	16,3%
januari 2017	20,9%
februari 2017	16,6%

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.
Document classification: KPMG Public

- **Leverantörsreskontra**
  - Ett projekt pågår att hantera omkring 9000 sekretessfakturor från vård och omsorg i Agresso. Idag hanteras de manuellt.
  - Ständiga försök att minska felscanning,
  - Betalningar till bankkonto minskas till förmån för bank- och plusgiro (då framgår betalningsmottagaren).
  - Utbildning och regelbundna möten med medarbetare inom validerings-steget (tredje kontrollsteg efter attest vid belopp >200 tkr; alla representationskonton för att kontrollera syfte, moms och deltagarlista m m).
  - Kontinuerlig uppdatering av rutinbeskrivningar.
  - Upplägg av leverantör på flöde implementeras under 2017 (höst). Det är möjligt i vår uppgraderade version av Agresso (M5). Det innebär att reskontrarollen kan skiljas från godkännande av upplägg av leverantör.

KPMG, dag som ovan

Bo Ädel
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunrevisor

© 2017 KPMG AB. All rights reserved.

Document classification: KPMG Public

Bergskraft Bergslagen Ekonomisk förening

Protokoll ordinarie föreningsstämma
Stora Gården, Kopparberg, den 18 maj 2017

Föreningens ordförande Stefan Sädbom öppnade mötet och hälsade alla välkomna.

§1 Val av mötesordförande och vice mötesordförande.

Beslut: Stefan Sädbom valdes till mötesordförande och Lotta Sartz valdes till vice mötesordförande.

§2 Val av mötessekreterare.

Beslut: Lotta Sartz valdes till mötessekreterare.

§3 Fastställande av röstlängd.

Närvarande röstberättigande medlemmar: Lotta Sartz (privat medlem och BKBEF-styrelseledamot), Stefan Sädbom (privat medlem och styrelseledamot, representerar även Lovisagruvan AB), Bo Wallströmer (Ljusnarsbergs kommun), Erik Degerstedt (Nordkalk AB), Ann-Sofie Almén (Bergslagens Sparbank AB och BKBEF styrelseledamot), Ingvar Sahlander (Falu kommun).

Närvarande men icke röstberättigade åhörare: Ewa-Leena Johansson (Ljusnarsbergs kommun), Mikael Haapala (BKBEF styrelseledamot och Ljusnarsbergs kommun).

Konstaterades att 7 medlemmar finns representerade vid stämman.

Beslut: Närvarolistan godkändes som röstlängd.

§4 Val av två justeringspersoner tillika rösträknare.

Beslut: Bo Wallströmer och Ann-Sofie Almén valdes att justera protokollet.

§5 Fråga om stämman utlysts i stadgeenlig ordning.

Kallelse till stämman gick till alla medlemmar via e-post 2017-04-18 och påminnelse skickades den 16 maj.

Beslut: Stämman var utlyst i stadgeenlig ordning.

§6 Fastställande av dagordning.

Beslut: Dagordning fastställdes enligt kallelsen.

§7 Verksamhetsberättelse och årsredovisning

§7 a) Verksamhetsberättelse
Föreningens och bolagens verksamhet presenterades. (bilaga "Verksamhetsberättelse").

§7 b) Ekonomisk Årsredovisning
Den ekonomiska årsredovisningen (bilaga Årsredovisning) presenterades och deltagarna erbjöds möjlighet att ställa frågor.

§ 7c) Revisionsberättelse
Föreningens revisor Terje Eggen (Baker Tilly Östra Värmland AB) hade inlämnat en skriftlig revisionsberättelse (bilaga: Revisionsberättelse). Revisionsberättelsen var utan anmärkning och föreningens revisor rekommenderade stämman att: tillstyrka resultaträkning och balansräkningen, att föreningsstämman disponerar vinsten enligt förslag i förvaltningsberättelsen samt beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

§8 Godkännande av verksamhetsberättelse och årsredovisning

§8 a) Styrelsens verksamhetsberättelse
Beslut: Styrelsens verksamhetsberättelse godkändes

§8 b) Styrelsens ekonomiska berättelse
Beslut: Styrelsens ekonomiska berättelse godkändes

§8 c) Revisorernas berättelse.
Beslut: Revisorernas berättelse godkändes

§9 Fastställande av balans- respektive resultaträkning.
Beslut: Balans- och resultaträkning fastställdes.

§10 Beslut om ansvarsfrihet åt styrelsens ledamöter.
Beslut: Beslutades om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter för räkenskapsåret.

§11 Beslut om hantering av ekonomiskt resultat.
Beslut: Vinsten disponeras enligt förslag i förvaltningsberättelsen.

§12 Fastställande av årsavgift.
Styrelsen föreslog: Att den årliga medlemsavgiften för fysisk person bibehålls oförändrad till 200 kr per år och för juridisk person till 5 000 kr. Samtidigt så erbjuds fysisk person 1 timma fri konsultation per år samt juridisk medlem 5 timmar per år fri konsultation.
Beslut: Årsavgiften fastställdes enligt styrelsens förslag.

§13 Fastställande av arvode till föreningens styrelse
Valberedningen föreslår att ersättningarna för föreningens och dess dotterbolags funktionärer lämnas oförändrade enligt följande:

Uppdrag	Grundarvode. Normalt styrelsearbete	Merarbete	Uppkomna kostnader/utlägg
Föreningens styrelseordförande	¼ prisbasbelopp	200 kr/ timma	Ersätts mot kvitto och efter framställan.
Föreningens sekreterare	¼ prisbasbelopp		
Föreningens kassör	¼ prisbasbelopp		
Föreningens ordinarie ledamot	1/8 prisbasbelopp		
Föreningens suppleanter	1/16 prisbasbelopp		
Bolags styrelseordförande	½ prisbasbelopp		
Bolags ledamot	¼ prisbasbelopp		
Bolags suppleant	1/8 prisbasbelopp		

Prisbasbeloppet för år 2017 är 44 800 kr.

Med *"normalt styrelsearbete"* avses, för föreningen:

- ledamot: tid i samband med styrelsemöte, någon timma för inläsning, några timmar restid, 2-6 timmar i styrelsemötet och någon timma för efterarbete, genomläsning av protokoll, justering etc.
- sekreterare, kassör och styrelseordförande: ca 100 timmar per år.

Med *"normalt styrelsearbete"* avses, för föreningens bolag:

- ledamot: tid i samband med styrelsemöte, någon timma för inläsning, några timmar restid, 2-6 timmar i styrelsemötet och någon timma för efterarbete, genomläsning av protokoll, justering etc.
- sekreterare, kassör och styrelseordförande: ca 150 timmar per år.

Med *"merarbete"* avses tid utöver ovanstående, som tex ledamot måste ägna föreningens eller bolagets verksamhet men som inte ersätts på annat sätt. Merarbete av denna art måste i förväg godkännas av styrelseordförande och en ledamot.

Med *"uppkomna kostnader/utlägg"* avses styrkta kostnader för resa eller arbetsmaterial som ej kan införskaffas genom föreningen. Telefonsamtal från privat telefon ersätts bara då det på grund av särskilt uppdrag eller liknande överstiger vad som kan anses normalt för deltagande i styrelsearbete (mer än några hundra kronor per år). Resa ersätts mot reseräkning med de skattefria belopp som fastställs av Skatteverket varje år.

BW

VS

88

§14 Val av ordförande till föreningen (ett år).

Beslut, valdes: Stefan Sädbom till ordförande 1 år (till stämman 2018)

§15 Val av ledamöter till föreningens styrelse.

Beslut, valdes:
Ann-Sofie Almén, omval 2 år (till stämman 2019)
Örjan Rauker, nyval 2 år (till stämman (2019)
Mikael Haapala (vald 2 år 2016 till stämman 2018)
Lotta Sartz (vald 2 år 2016, till stämman 2018)
Sten Nordström (vald 2 år 2016 till stämman 2018)

§16 Val av ersättare till styrelsen.

Beslut, valdes:
Mattias Bäckström, omval 1 år (till stämman 2018)
Erik Degerstedt, nyval 2 år, (till stämman 2019)

§17 Val av revisor och ersättare.
Beslut, valdes:
Terje Eggen, omval 1 år (till stämman 2018)
Eva-Britta Andersson, omval 1 år (till stämman 2018)

§18 Val av valberedning.

Beslut, valdes:
Jan-Erik Björklund, Lovisagruvan AB

§19 Behandling av stadgeenligt inkomna motioner eller av styrelsen anmälda ärenden till föreningsstämman.

Inga motioner inkomna.

§20 Föreningsstämmans avslutande.

Ordförande tackade alla för aktivt deltagande på stämman.

Kopparberg 2017-05-18

.....
Lotta Sartz

.....
Stefan Sädbom

Justeras

.....
Bo Wallströmer

.....
Ann-Sofie Almén

Bilagor:
Verksamhetsberättelse
Årsredovisning
Revisionsberättelse

BERGSKRAFT BERGSLAGEN EKONOMISK FÖRENING Org Nr: 769620-6403

VERKSAMHETSBERÄTTELSE för 2016

1. Flerårsjämförelse 2015-2016

	31 december 2016	31 december 2015
Antal medlemmar	28	29
Ny medlem **Avgående medlem**	0 2	2 2
Årsmedlemsavgift	200 kr fysisk person	200 kr fysisk person
	5000 kr juridisk person	5000 kr juridisk person
Medlemsinsats	10 000 kr	10 000 kr
Antal medlemsinsatser	28	29
Antal överinsatser	32,99	32,99
Resultat	31 061 kr	-100 480 kr
Tillgångar	1 344 982 kr	1 126 302 kr
Kassa	917 646 kr	691 892 kr
Styrelse		
Ordförande	Stefan Sädbom	Stefan Sädbom
Sekreterare	Lotta Sartz	Lotta Sartz
Ledamot	Ann-Sofie Almén	Andreas Auer
	Göran Nordenhök Sten Nordström Mikael Haapala	Göran Nordenhök Åsa Eriksson Mikael Haapala
Suppleanter	Örjan Rauker	Gunilla Pöchhacker
	Mattias Bäckström	Mattias Bäckström
Revisor	Terje Eggen, Baker Tilly	Terje Eggen, Baker Tilly

BKBEF årsstämma 2017

2. Styrelsens berättelse

Bergskraft Bergslagen Ekonomisk Förening (BKBEF) bildades hösten 2009 och föreningen är sedan 28 december 2009 registrerad hos Bolagsverket med organisationsnummer 769620-6403. Föreningen bildades med syfte att fortsätta det arbete som tidigare "Bergskraft"-projektorganisation utfört på uppdrag av län, regioner, kommuner och organisationer med medel från EU- med flera, under perioden från 2005.

Efter EU-regionalfondsprojektens slut, har föreningen åtagit sig att förvalta och vidareutveckla de tidigare projektens verksamheter och resultat. I och med detta har föreningen det ekonomiska och praktiska ansvaret från tidigare projektfinansiärer för databaser, nätverk, testfält, forskningsstation, borrkärnesamlingar och arkiv samt fasta och digitala "anläggningar" som skapats genom tidigare projekt.

Syftet med övertagandet är att utveckla och vidmakthålla de installationer för miljöforskning, databaser för bergsbruksrelevant information, borrkärnearkiv mm som tidigare projektet och föreningen skapat och som vi anser på sikt kan bidra till att uppfylla föreningens vision att:

"Hållbart bergsbruk skall vara en ekonomisk drivkraft för Bergslagens utveckling".

Under 2016 har de genom tidigare projekt insamlade materialet med historiska rapporter och kartor m.m. från Bergslagens Bergsbruksarkiv underhållits och delvis varit tillgängligt för allmänheten genom föreningens WeBerGIS portal. Insamling av Bergsbruksrelevanta dokument från externa arkiv har vilat under året och fokus har i stället legat på att framtidssäkra databaser och system för framtida fortsatt bildbearbetning, koordinatsättning och registrering av dokumenten i Bergskrafts digitala **dokumentarkiv**. Arbetet har delvis utförts med ekonomiskt stöd från Knutsbergs- och Minprostiftelserna.
Antalet dokument i den publika delen av WeBerGIS har under året varit oförändrat genom att 37934 sidor om **Bergslagens geologi, prospekteringsrapporter, industrihistoria, miljöhistoria, analyser, fotografier, gruvkartor, borrkärnekarteringar** mm har varit fritt tillgängligt för forskning, näringsliv och allmänhet. Stora delar av materialets förlagor utgörs av original och finns inte digitalt tillgängligt någon annanstans.

WeBerGIS-systemets hård- och delvis mjukvara är i år nära 11 år och risken för att den fysiska server, där mer än 350 000 sidor inscannade dokument och våra programvaror för hantering av dokumenten finns, skall få avbrott ökar för varje vecka som går. Under senare delen av 2016 har därför www.webergis.se stängts ned för att minska belastningen och nu våren 2017 pågår förberedelser för att flytta hela innehållet till en molntjänst.

Föreningens helägda dotterbolag Bergskraft Bergslagen AB har fortsatt att bedriva miljöforskning på olika typer av gruvavfall under året. Forskning i långtidsförsök bedrivs i samarbete med Örebro Universitet på testfältet invid **Ljusnarsbergsgruvan** i Kopparberg, i våra egna laboratorier samt vid forskningsstationen **Kvarntorp** söder om **Kumla** där den speciella miljöproblematiken kopplad till **alunskiffer** studeras.

BKBEF årsstämma 2017

Genom vårt långvariga arbete med såväl historiska som moderna gruvor och från problemlösning i anslutning till historiska gruvor har vi ständigt påmints om att varphögarna vid Bergslagens tusentals gruvor bjuder såväl miljömässiga utmaningar som att de vilar på en stor potential för sekundär utvinning av såväl "triviala" som mer ovanliga, "exotiska"/kritiska mineral och råvaror.

Eftersom vi anser att det för **framtida råvaruförsörjning, hantering av miljöproblem** från historiska gruvor och för det framtida bergsbruket i Bergslagen är av stor betydelse att de historiska varphögarnas innehåll kartläggs, har Bergskraft har under 2016 med stöd av Knutsbergs- och Minprostiftelserna inom det interna så kallade: "**Varpprojeket**" utfört systematisk och yttäckande provtagning och dokumentation av varphögar i Bastnäs och Korphyttefältet i Riddarhyttan, Håkansboda i Stråssa och Ljusnarsbergsfältet, yttäckande varpprovtagning av ett delområde i Gladhammar (Eriks hög) samt "ströprovtagningar" i Venafältet, Källfallet(Riddarhyttan), Hästefältet Norberg samt Malmkärra(Norberg) och Persgruvan (Riddarhyttan). Därtill har anrikningsavfall provtagits vid Persgruvan och Källfallet i Riddarhyttan samt vid Mårsätter sydväst om Zinkgruvan. Totalt bedömer vi att vi genom projektet skapat oss en preliminär bild av råvaruinnehållet i motsvarande knappt 500 000 ton varp, avfallssand och slagg.

Preliminärt kan vi konstatera att provtagning av varphögar på ett snabbt och relativt enkelt och billigt sätt kan ge en fingervisning av var värdefulla ämnen och mineral kan stå att finna. Till exempel så visade provtagning av Bastnäsfältets (norr om Riddarhyttan i Skinnskattebergs kommun) varphögar (totalt 51 prover, 196 kg) att guld generellt sett är förhöjt med detekterbart guld i 23 av 51 prover, med toppvärden 5,11 gram per ton och 2,15 gram per ton. Även Håkansbodafältet i Lindesbergs kommun hade generellt sett anomalt höga guldhalter med i medel 0,37 gram per ton med som mest 2 gram per ton guld.

Bastnäsfältet visade förutom guld, även höga halter av sällsynta jordartsmetaller (som förväntat eftersom det var här som kemisten Jöns Jakob Berzelius med kollegor i början av 1800-talet upptäckte grundämnena cerium och lantan för första gången). Halten lätta sällsynta jordartsmetaler (LREE=La, Ce, Pr, Nd, Pm, Sm, Eu, Gd) var i medel 7 467 gram per ton med topp 30 212 ppm (inklusive 10 prover "over limit" räknade som 10 000 gram per ton) vilket är mycket högt.

Arbetet med varpprojektet har under 2016 bidragit med många såväl praktiska som teoretiska kunskaper om enskilda grundämnens fördelning i de undersökta gruvfälten och vi avser att dels publicera resultaten i någon vetenskaplig tidskrift, dels under 2017 utvärdera och **fortsätta kartläggningen**.

Föreningens ser det också som sin uppgift att bevaka, stimulera och samla intressenter runt frågeställningar om utveckling av infrastruktur, kompetensförsörjning och samhällsutveckling relaterat till nya och befintliga gruvor i Bergslagen. Vi anser att de utmaningar som bergsbruket står inför är av sådan art att samhällets aktörer måste engageras om hållbart bergsbruk skall kunna utvecklas.

BKBEF årsstämma 2017

Representanter för föreningen och dess dotterbolag har presenterat föreningens verksamhet för ledande befattningshavare på **SGU** och även diskuterat potentiella samverkansprojekt, speciellt relaterade till olika gruvavfallsfrågor.

Föreningen fortsätter att tillhandahålla borrkärnor från Bergslagsområdet för prospekteringsbolag och forskare, och tack vare bidrag från MinPro stiftelsen kunde vi 2016 rädda en stor samling **borrkärnor** från Drake Resources nu nedlagda prospekterings-verksamhet i Bergslagen. Borrkärnorna har redan kommit till nytta och kärnor från Domängruvan utanför **Falun** studeras i skrivande stund av en student från Stockholms Universitet.

Bergsbrukets framtid i Bergslagen är starkt kopplat till såväl gruvors som teknikutvecklares förmåga att kostnadseffektivisera och utveckla en ekonomiskt och miljömässigt effektivare utvinning av de mineraliska naturresurserna. Föreningen har därför genom dotterbolaget Bergskraft Bergslagen AB deltagit i en ansökan; **"X-MINE"** till EU's innovationsprogram **H2020**.

Projektet har nu beviljats medel för forskning och utveckling av ny teknik för analysering av borrkärnor och för utveckling av teknik för effektivare sortering av malmkvalitéer och gråberg. Projektet X-MINE är ett samarbete mellan organisationer i Sverige, Finland, Polen, Bulgarien, Republiken Tjeckien, Grekland, Cypern, Rumänien och Australien.

Forsknings och teknikutvecklingsparter i projektet skall utifrån de fyra deltagande gruvbolagens (däribland Begskrafts medlemsföretaget Lovisagruvan AB) behov och varierande geologi, mineralogi och produktionstakt, utveckla utrustning för snabb penetrativ XRF- analysering (XRF= röntgen flourescens) av borrkärnor och borrkax från prospekterings- och produktionsborrhål med hjälp av XRF-teknik. Projektet skall även utveckla sorteringsmetoder och utrustning för avskiljning av "gråberg" och försortering av olika malmkvaliter. Svenska parter i projektet är förutom Bergskraft, Orexplore i Stockholm samt vår medlem Lovisagruvan AB i Lindesberg.

Total kostnadsbudget för hela det tre-åriga projektet är €11,9M och Europeiska Unionen bidrar med €9,3M. Bergskrafts och Lovisagruvans insats finansieras genom eget arbete. Bergskrafts kostnadsbudget över tre år är 320k€ och Lovisagruvans kostnadsbudget är €1,3M. Den Europeiska Unionen bidrar med 224k€ respektive €0,9M€.

Bergskrafts roll i projektet är att **kunskapsöverbrygga och att ansvara för och koordinera kommunikation och spriding av resultat** inom projektet och med externa parter. Vi ser projektet som en unik möjlighet att "revitalisera" våra nätverk såväl inom landet som internationellt och ser stora värden i möjligheten för våra medlemmar och andra intressenter i Bergslagen att tillsammans med organisationer aktiva inom mycket avancerad analys- och processteknik, utveckla skräddarsydda metoder för att effektivisera prospektering, utvinning av metaller och för att minska gråbergsinblandningen.

På sikt förväntar vi oss att projektet skall bidra till **lägre kostnad per producerad mineral/metallmängd, minskad miljöbelastning** från såväl transporter, malmbearbetning som kemikaliehantering samt nya möjligheter till **utvinningen** av värdefulla grundämnen från såväl jungfrulig malm som från övergivna historiska deponier, eventuellt identifierade genom det tidigare beskrivna "Varpprojektet".

Bergskraft stöttar också Sveriges Geologiska Undersöknings ansökan till H2020 om projektet **MINLAND** där nationella geologiska myndigheter inom EU vill utreda status för, och utveckla policies runt **markanvändning** och "tillgång till land" **för planering av samhällets råvaruförsörjning** i relation till riksintressen, friluftsliv, N2000 mm. SGU är huvudman för detta projekt och vi ser att både våra kommunala och mineralproducerande medlemmar kan bidra med värdefulla erfarenheter och synpunkter till myndigheterna samtidigt som de bereds möjlighet att lära av kollegor från runt om i Europa.

Föreningen deltar också i en tredje H2020- ansökan om projekt **MINREG** där olika **gruvregioner i Europa vill söka samarbete**. Totalt deltar 23 st. medlemmar i konsortiet. Precis som i MINLAND ansökan, ser vi en potentiell möjlighet för våra medlemmar att genom Bergskraft få ingångar i internationella nätverk till kollegor runt om i Europa och på detta sätt bereds möjlighet att påverka utformningen och tillämpning av nuvarande och framtida regelverk.

Föreningen har våren-2017 informerat ***Intresseföreningen Bergslagets*** *styrelse* om vår förening och Bergsbrukets utveckling i Bergslagen.

I Norberg har olika intressenter bildat en referens- och en styrgrupp för att förverkliga iden om ett **Medeltidsmuseum**, ett **Järnets Hus** som skall förläggas i anslutning till Nya Lapphyttan i Norberg. Anläggningen skall bli en del i treenigheten **Järn-Koppar–Silver**, där Norberg vill bli besöksmålet där järnets roll för Bergslagen kan presenteras (Falun och Sala är de andra noderna). Föreningens ordförande ingår i referensgruppen.

Föreningen hade vid utgången av 2016 två dotterbolag; *Bergskraft Bergslagen AB* med tre anställda samt *Bergskraft Bergslagen Service AB*. Det sistnämnda bolaget har inte haft någon verksamhet under 2016 och avvecklas för tillfället.

Bergskraft Bergslagen AB har under året bedrivit en lång rad olika konsultuppdrag i samarbete med medlemmar och partners i Bergslagen. Många av Bergslagens mer än 11 500 övergivna gruvor finns nära tätbebyggt område, eller är i sig själva besöksmål. **Kommuner har enligt lagen om skydd mot olyckor, ett generellt ansvar att kartlägga och förebygga risker.** Bergskraft Bergslagen AB har under 2015 och 2016 utrett **gruvrisker** i **Örebro** och **Norberg**s kommuner med efterföljande detalj-riskutredningar relaterat till närhet till skolor och bebyggelse samt platser där många människor vistas. Bolaget har även utrett och kommit med rekommendationer för att eliminera risker vid **"slukhål"** vid igenfyllda gruvor i tätbebyggt område i **Nynäshamn**s kommun.

Bolaget har också undersökt och utarbetat underlag för miljökonsekvensbeskrivningar och ansökningar relaterade till flera **bergtäkter** i Bergslagen samt även projektledning av

prospekteringsprojekt. Bolaget har tidigare utvecklat **filter** och metoder för **rening av metallhaltigt vatten** vid Lovisagruvan vilka nu kontinuerligt följs upp och utvärderas.
Bolaget har under året även drivit ett stort VINNOVA finansierat projekt om **injektering** av grönlutslam i gruvavfall vid **Uddengruvan** i Skelleftefältet samt har av VINNOVA beviljats extra medel för ett litet, men dock fullskaleprojekt där grönlutslam kommer att injekteras i varphögar vid **Gladhammars** gruvor i **Vätervik**s kommun. Injektering som metod, bedöms där kunna minska urlakning av metaller samtidigt som varphögarnas estetiska och industrihistoriska värde bibehålls och högarna även fortsättningsvis kan vara tillgängliga för mineralogisk forskning.

Bergskraft Bergslagen Ekonomisk Förening och Bergskraft Bergslagen AB anlitar PwC i Örebro AB för löpande redovisnings- och bokföringstjänster. Samtliga företag i koncernen har utarbetet och använder rutiner för attestinstruktioner, delegations- och arbetsordning.

Revisionen av föreningen och dess dotterbolags ekonomi utförs av Terje Eggen på Baker Tilly i Karlskoga.

Föreningen har ett löpande avtal med Ljusnarsbergs kommun om att få använda Bergskraft logotyp som föreningens symbol och Bergskraft Bergslagen AB ansvarar för driften av koncernens hemsida på www.bergskraft.se

3. Föreningens aktiebolag

Grundfakta för föreningens dotterbolag sammanfattas i tabellen nedan.

	Bergskraft Bergslagen AB	Bergskraft Bergslagen Service AB
Organisationsnummer	556776-2405	556837-4481
Nettoomsättning	2 043 519 kr	325 154 kr
Resultat efter skatt	14 637 kr	-161 213 kr
Tillgångar 31 dec 2016	3 459 976 kr	139 071 kr
Summa Kassa och bank	3 451 469 kr	137 191 kr
Medeltalet anställda	3 personer	1 person
Styrelse		
Ordförande	Stefan Sädbom	Mattias Bäckström
Ledamot	Hans Forsling	
Ledamot	Jan-Erik Björklund	
Suppleant		Stefan Sädbom
VD	Mattias Bäckström	

Styrelsen för Bergskraft Bergslagen Ekonomisk Förening

Genom ordförande

Stefan Sädbom

Årsredovisning

för

Bergskraft Bergslagen ekonomisk förening

769620-6403

Räkenskapsåret

2016

Fastställelseintyg

Undertecknad styrelseledamot i Bergskraft Bergslagen ekonomisk förening intygar att resultaträkningen och balansräkningen i årsredovisningen har fastställts på föreningsstämma 2017-05-18. Föreningsstämman beslutade att godkänna styrelsens förslag till resultatdisposition.

Jag intygar också att innehållet i årsredovisningen och revisionsberättelsen stämmer överens med originalen.

Ljusnarsberg 2017-05-18

Lotta Sartz

Årsredovisning

för

Bergskraft Bergslagen ekonomisk förening

769620-6403

Räkenskapsåret

2016

Styrelsen för Bergskraft Bergslagen ekonomisk förening får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2016.

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.

Förvaltningsberättelse

Verksamheten

Allmänt om verksamheten
Det formella bildandet av Bergskraft Bergslagen Ekonomisk Förening (BKBEF) skedde hösten 2009 och föreningen är sedan 28 december 2009 registrerad hos Bolagsverket med organisationsnummer 769620-6403, det har sitt säte i Ljusnarsberg.

Då föreningen bildades i september 2009 sammanföll det med att EU-projektet Bergskraft Bergslagens sista verksamhetsår inleddes och ett av de bakomliggande syftena med föreningens bildande var att ta vid där projektet avslutades för att förvalta och vidareutveckla projektets verksamhet.

Föreningen bildade vintern 2009-2010 Bergskraft Bergslagen AB för att ta vara på de kommersialiseringsbara delarna av projektet. Aktiebolaget har sedan dess haft en hel rad uppdragsgivare både bland medlemmar och utanför föreningen.

Föreningen hade vid utgången av 2016 två dotterbolag; *Bergskraft Bergslagen AB, org nr 556776-2405* samt *Bergskraft Bergslagen Service AB, org nr 556837-4481, båda med säte i Ljusnarsberg.* Det sistnämnda drivs som ett socialt företag.

Föreningen har sitt säte i Ljusnarsberg.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret
Föreningen har genom dotterbolaget Bergskraft Bergslagen AB deltagit i en ansökan; "X-MINE" till EU's innovationsprogram H2020. Projektet har nu beviljats medel för forskning och utveckling av ny teknik för analysering av borrkärnor och för utveckling av teknik för effektivare sortering av malmkvalitéer och gråberg. Total kostnadsbudget för hela det treåriga projektet är €11,9M och Europeiska Unionen bidrar med €9,3M. Bergskrafts kostnadsbudget över tre år är 320k€ och den Europeiska Unionen bidrar med 224k€.

Medlemsinformation

	2016-01-01 - 2016-12-31	2015-01-01 - 2015-01-01
Antal medlemmar vid årets ingång	29	29
Antal tillkommande medlemmar	0	2
Antal avgående medlemmar	-3	-2
Antal medlemmar vid årets utgång	26	29

Flerårsöversikt (Tkr)	**2016**	**2015**	**2014**	**2013**
Nettoomsättning	0	0	-117	662
Resultat efter finansiella poster	464	-100	-401	-286
Soliditet (%)	80	95	90	91

Förändring av eget kapital

	Inbetalda insatser	Reserv-fond	Över-insatser	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	310 000	49 150	329 900	479 452	-100 480	**1 068 022**
Minskning av insatskapital	-20 000					**-20 000**
Disposition av föregående års resultat:						
Årets resultat				-100 480	100 480	**0**
					31 061	**31 061**
Belopp vid årets utgång	**290 000**	**49 150**	**329 900**	**378 972**	**31 061**	**1 079 083**

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	378 971
årets vinst	31 061
	410 032
disponeras så att	
i ny räkning överföres	410 032
	410 032

Resultaträkning

	Not	2016-01-01 -2016-12-31	2015-01-01 -2015-12-31
Rörelseintäkter, lagerförändringar m. m.			
Övriga rörelseintäkter		647 800	87 000
Summa rörelseintäkter, lagerförändringar m.m.		**647 800**	**87 000**
Rörelsekostnader			
Övriga externa kostnader		-127 279	-125 762
Personalkostnader	2	-56 530	-61 890
Summa rörelsekostnader		**-183 809**	**-187 652**
Rörelseresultat		**463 991**	**-100 652**
Finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		71	172
Räntekostnader och liknande resultatposter		-1	0
Summa finansiella poster		**70**	**172**
Resultat efter finansiella poster		**464 061**	**-100 480**
Bokslutsdispositioner			
Lämnade koncernbidrag		-433 000	0
Summa bokslutsdispositioner		**-433 000**	**0**
Resultat före skatt		**31 061**	**-100 480**
Årets resultat		**31 061**	**-100 480**

Balansräkning

	Not	2016-12-31	2015-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	3	150 000	150 000
Summa finansiella anläggningstillgångar		**150 000**	**150 000**
Summa anläggningstillgångar		**150 000**	**150 000**
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		20 300	5 300
Fordringar hos koncernföretag		0	266 422
Övriga fordringar		7 036	12 688
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		250 000	0
Summa kortfristiga fordringar		**277 336**	**284 410**
Kassa och bank			
Kassa och Bank		917 646	691 892
Summa kassa och bank		**917 646**	**691 892**
Summa omsättningstillgångar		**1 194 982**	**976 302**
SUMMA TILLGÅNGAR		**1 344 982**	**1 126 302**

Balansräkning

	Not	2016-12-31	2015-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Medlemsinsatser		619 900	639 900
Reservfond		49 150	49 150
Summa bundet eget kapital		**669 050**	**689 050**
Fritt eget kapital			
Balanserat resultat		378 971	479 451
Årets resultat		31 061	-100 480
Summa fritt eget kapital		**410 032**	**378 971**
Summa eget kapital		**1 079 082**	**1 068 021**
Kortfristiga skulder			
Skulder till koncernföretag		181 578	0
Övriga skulder		25 972	0
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		58 350	58 281
Summa kortfristiga skulder		**265 900**	**58 281**
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		**1 344 982**	**1 126 302**

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) om årsredovisning i mindre företag.

Not 2 Medelantalet anställda

	2016	2015
Medelantalet anställda	0	0

Föreningen har inte haft några anställda under året. Personalkostnader består av styrelsearvoden till föreningens styrelsemedlemmar.

Not 3 Andelar i koncernföretag

	2016-12-31	2015-12-31
Ingående anskaffningsvärden	150 000	150 000
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	**150 000**	**150 000**
Utgående redovisat värde	**150 000**	**150 000**

SS

Ljusnarsberg 2017-05-16

Lotta Sartz

Göran Nordenhök

Stefan Sädbom

Mikael Haapala

Sten Nordström

Ann-Sofie Almén

Min revisionsberättelse har lämnats 2017-05-16

Terje Eggen
Auktoriserad revisor

Bergskraft Bergslagen ekonomisk förening
Harald Ols gata 1
714 31 Kopparberg

2017-05-12

Till revisor Terje Eggen

Detta uttalande lämnas i anslutning till din revision av Bergskraft Bergslagen ekonomisk förenings finansiella rapporter för det räkenskapsår som slutade 2016-12-31 som syftar till att du ska ge uttryck för din uppfattning om huruvida de finansiella rapporterna i alla väsentliga avseenden ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen.

Vi bekräftar följande.

Finansiella rapporter

1. Vi har tagit vårt ansvar för upprättandet av de finansiella rapporterna enligt villkoren för revisionsuppdraget daterade [datum], särskilt att de finansiella rapporterna ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen.
2. Betydelsefulla antaganden som vi har använt för att göra uppskattningar i redovisningen är rimliga.
3. Närståenderelationer och närståendetransaktioner har redovisats korrekt och upplysningar har lämnats enligt årsredovisningslagen.
4. För alla händelser efter datumet för de finansiella rapporterna som enligt årsredovisningslagen kräver justeringar eller att upplysningar lämnas har justeringar gjorts eller upplysningar lämnats.
5. Effekterna av felaktigheter som inte har rättats är oväsentliga, både enskilt och sammantaget, för de finansiella rapporterna som helhet. En förteckning över de felaktigheter som inte har rättats finns som bilaga till detta uttalande.

Lämnad information

1. Vi har försett dig med:
   - tillgång till all information som vi har kännedom om och som är relevant för upprättandet av de finansiella rapporterna, t.ex. bokföring, dokumentation och annat.
   - ytterligare information som du har begärt av oss för revisionens syfte.
   - obegränsad tillgång till personer inom företaget som du har bedömt att det är nödvändigt att inhämta revisionsbevis från.
2. Alla transaktioner har bokförts i räkenskapsmaterialet och avspeglas i de finansiella rapporterna.
3. Vi har upplyst dig om resultaten av vår bedömning av risken för att de finansiella rapporterna kan innehålla väsentliga felaktigheter som beror på oegentligheter.
4. Vi har upplyst dig om all information som rör oegentligheter eller misstänkta oegentligheter som vi känner till och som påverkar företaget och inbegriper
   - företagsledningen,
   - anställda som har viktiga roller inom den interna kontrollen, eller
   - andra personer

   när oegentligheterna kan ha en väsentlig inverkan på de finansiella rapporterna.
5. Vi har lämnat all information till dig om påstådda oegentligheter, eller misstänkta oegentligheter, med inverkan på företagets finansiella rapporter, som vi har fått kännedom om genom anställda, tidigare anställda, analytiker, tillsynsmyndigheter eller andra.
6. Vi har upplyst dig om alla kända fall av överträdelser eller misstänkta överträdelser av lagar och andra författningar vars effekter ska beaktas när finansiella rapporter upprättas.
7. Vi har upplyst dig om vilka företagets närstående är och om alla närståenderelationer och närståendetransaktioner som vi känner till.
8. Vi gör bedömningen att förutsättningar finns för fortsatt drift för de närmaste 12 månader.
9. Det föreligger ej någon tvist och det finns ingen tvist vi har vetenskap om.

Stefan Sädbom

BAKER TILLY
ÖSTRA VÄRMLAND

Box 288
681 26 Kristinehamn
Tel 0550-831 30
E-mail: eja.andersson@bakertilly.se

Kyrkbacken 1
691 31 Karlskoga
Tel 0586-328 20
E-mail: eja.andersson@bakertilly.se

Revisionsberättelse

Till föreningsstämman i Bergskraft Bergslagen ekonomisk förening
Org.nr 769620-6403

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Bergskraft Bergslagen ekonomisk förening för räkenskapsåret 2016.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 2016-12-31 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att föreningsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för föreningen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Övriga upplysningar

Revisionen av årsredovisningen för räkenskapsåret 2015 har utförts av en annan revisor som lämnat en revisionsberättelse daterad med omodifierade uttalanden i *Rapport om årsredovisningen*.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om beslut har fattats om att avveckla verksamheten.

BAKER TILLY
ÖSTRA VÄRMLAND

☐ Box 288
681 26 Kristinehamn
Tel 0550-831 30
E-mail: eja.andersson@bakertilly.se

☐ Kyrkbacken 1
691 31 Karlskoga
Tel 0586-328 20
E-mail: eja.andersson@bakertilly.se

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar jag mig en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.

- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

BAKER TILLY
ÖSTRA VÄRMLAND

Box 288
681 26 Kristinehamn
Tel 0550-831 30
E-mail: eja.andersson@bakertilly.se

Kyrkbacken 1
691 31 Karlskoga
Tel 0586-328 20
E-mail: eja.andersson@bakertilly.se

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Bergskraft Bergslagen ekonomisk förening för räkenskapsåret 2016 samt av förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att föreningsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som föreningens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av föreningens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för föreningens organisation och förvaltningen av föreningens angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma föreningens ekonomiska situation och att tillse att föreningens organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och föreningens ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen, eller

- på något annat sätt handlat i strid med lagen om ekonomiska föreningar, årsredovisningslagen eller stadgarna.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med lagen om ekonomiska föreningar.

BAKER TILLY
ÖSTRA VÄRMLAND

☐ Box 288
681 26 Kristinehamn
Tel 0550-831 30
E-mail: eja.andersson@bakertilly.se

☐ Kyrkbacken 1
691 31 Karlskoga
Tel 0586-328 20
E-mail: eja.andersson@bakertilly.se

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen, eller att ett förslag till dispositioner av föreningens vinst eller förlust inte är förenligt med lagen om ekonomiska föreningar.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med lagen om ekonomiska föreningar.

Karlskoga den 16 maj 2017

Terje Eggen

Terje Eggen
Auktoriserad revisor

BERGSKRAFT BERGSLAGEN EKONOMISK FÖRENING Org Nr: 769620-6403

VERKSAMHETSBERÄTTELSE för 2016

1. Flerårsjämförelse 2015-2016

	31 december 2016	31 december 2015
Antal medlemmar	28	29
Ny medlem **Avgående medlem**	0 2	2 2
Årsmedlemsavgift	200 kr fysisk person	200 kr fysisk person
	5000 kr juridisk person	5000 kr juridisk person
Medlemsinsats	10 000 kr	10 000 kr
Antal medlemsinsatser	28	29
Antal överinsatser	32,99	32,99
Resultat	31 061 kr	-100 480 kr
Tillgångar	1 344 982 kr	1 126 302 kr
Kassa	917 646 kr	691 892 kr
Styrelse		
Ordförande	Stefan Sädbom	Stefan Sädbom
Sekreterare	Lotta Sartz	Lotta Sartz
Ledamot	Ann-Sofie Almén	Andreas Auer
	Göran Nordenhök Sten Nordström Mikael Haapala	Göran Nordenhök Åsa Eriksson Mikael Haapala
Suppleanter	Örjan Rauker	Gunilla Pöchhacker
	Mattias Bäckström	Mattias Bäckström
Revisor	Terje Eggen, Baker Tilly	Terje Eggen, Baker Tilly

2. Styrelsens berättelse

Bergskraft Bergslagen Ekonomisk Förening (BKBEF) bildades hösten 2009 och föreningen är sedan 28 december 2009 registrerad hos Bolagsverket med organisationsnummer 769620-6403. Föreningen bildades med syfte att fortsätta det arbete som tidigare "Bergskraft"-projektorganisation utfört på uppdrag av län, regioner, kommuner och organisationer med medel från EU- med flera, under perioden från 2005.

Efter EU-regionalfondsprojektens slut, har föreningen åtagit sig att förvalta och vidareutveckla de tidigare projektens verksamheter och resultat. I och med detta har föreningen det ekonomiska och praktiska ansvaret från tidigare projektfinansiärer för databaser, nätverk, testfält, forskningsstation, borrkärnesamlingar och arkiv samt fasta och digitala "anläggningar" som skapats genom tidigare projekt.

Syftet med övertagandet är att utveckla och vidmakthålla de installationer för miljöforskning, databaser för bergsbruksrelevant information, borrkärnearkiv mm som tidigare projektet och föreningen skapat och som vi anser på sikt kan bidra till att uppfylla föreningens vision att:

"Hållbart bergsbruk skall vara en ekonomisk drivkraft för Bergslagens utveckling".

Under 2016 har de genom tidigare projekt insamlade materialet med historiska rapporter och kartor m.m. från Bergslagens Bergsbruksarkiv underhållits och delvis varit tillgängligt för allmänheten genom föreningens WeBerGIS portal. Insamling av Bergsbruksrelevanta dokument från externa arkiv har vilat under året och fokus har i stället legat på att framtidssäkra databaser och system för framtida fortsatt bildbearbetning, koordinatsättning och registrering av dokumenten i Bergskrafts digitala **dokumentarkiv**. Arbetet har delvis utförts med ekonomiskt stöd från Knutsbergs- och Minprostiftelserna.
Antalet dokument i den publika delen av WeBerGIS har under året varit oförändrat genom att 37934 sidor om **Bergslagens geologi, prospekteringsrapporter, industrihistoria, miljöhistoria, analyser, fotografier, gruvkartor, borrkärnekarteringar** mm har varit fritt tillgängligt för forskning, näringsliv och allmänhet. Stora delar av materialets förlagor utgörs av original och finns inte digitalt tillgängligt någon annanstans.

WeBerGIS-systemets hård- och delvis mjukvara är i år nära 11 år och risken för att den fysiska server, där mer än 350 000 sidor inscannade dokument och våra programvaror för hantering av dokumenten finns, skall få avbrott ökar för varje vecka som går. Under senare delen av 2016 har därför www.webergis.se stängts ned för att minska belastningen och nu våren 2017 pågår förberedelser för att flytta hela innehållet till en molntjänst.

Föreningens helägda dotterbolag Bergskraft Bergslagen AB har fortsatt att bedriva miljöforskning på olika typer av gruvavfall under året. Forskning i långtidsförsök bedrivs i samarbete med Örebro Universitet på testfältet invid **Ljusnarsbergsgruvan** i Kopparberg, i våra egna laboratorier samt vid forskningsstationen **Kvarntorp** söder om **Kumla** där den speciella miljöproblematiken kopplad till **alunskiffer** studeras.

BKBEF årsstämma 2017

Genom vårt långvariga arbete med såväl historiska som moderna gruvor och från problemlösning i anslutning till historiska gruvor har vi ständigt påmints om att varphögarna vid Bergslagens tusentals gruvor bjuder såväl miljömässiga utmaningar som att de vilar på en stor potential för sekundär utvinning av såväl "triviala" som mer ovanliga, "exotiska"/kritiska mineral och råvaror.

Eftersom vi anser att det för **framtida råvaruförsörjning, hantering av miljöproblem** från historiska gruvor och för det framtida bergsbruket i Bergslagen är av stor betydelse att de historiska varphögarnas innehåll kartläggs, har Bergskraft har under 2016 med stöd av Knutsbergs- och Minprostiftelserna inom det interna så kallade: "**Varpprojeket**" utfört systematisk och yttäckande provtagning och dokumentation av varphögar i Bastnäs och Korphyttefältet i Riddarhyttan, Håkansboda i Stråssa och Ljusnarsbergsfältet, yttäckande varpprovtagning av ett delområde i Gladhammar (Eriks hög) samt "ströprovtagningar" i Venafältet, Källfallet(Riddarhyttan), Hästefältet Norberg samt Malmkärra(Norberg) och Persgruvan (Riddarhyttan). Därtill har anrikningsavfall provtagits vid Persgruvan och Källfallet i Riddarhyttan samt vid Mårsätter sydväst om Zinkgruvan. Totalt bedömer vi att vi genom projektet skapat oss en preliminär bild av råvaruinnehållet i motsvarande knappt 500 000 ton varp, avfallssand och slagg.

Preliminärt kan vi konstatera att provtagning av varphögar på ett snabbt och relativt enkelt och billigt sätt kan ge en fingervisning av var värdefulla ämnen och mineral kan stå att finna. Till exempel så visade provtagning av Bastnäsfältets (norr om Riddarhyttan i Skinnskattebergs kommun) varphögar (totalt 51 prover, 196 kg) att guld generellt sett är förhöjt med detekterbart guld i 23 av 51 prover, med toppvärden 5,11 gram per ton och 2,15 gram per ton. Även Håkansbodafältet i Lindesbergs kommun hade generellt sett anomalt höga guldhalter med i medel 0,37 gram per ton med som mest 2 gram per ton guld.

Bastnäsfältet visade förutom guld, även höga halter av sällsynta jordartsmetaller (som förväntat eftersom det var här som kemisten Jöns Jakob Berzelius med kollegor i början av 1800-talet upptäckte grundämnena cerium och lantan för första gången). Halten lätta sällsynta jordartsmetaler (LREE=La, Ce, Pr, Nd, Pm, Sm, Eu, Gd) var i medel 7 467 gram per ton med topp 30 212 ppm (inklusive 10 prover "over limit" räknade som 10 000 gram per ton) vilket är mycket högt.

Arbetet med varpprojektet har under 2016 bidragit med många såväl praktiska som teoretiska kunskaper om enskilda grundämnens fördelning i de undersökta gruvfälten och vi avser att dels publicera resultaten i någon vetenskaplig tidskrift, dels under 2017 utvärdera och **fortsätta kartläggningen**.

Föreningens ser det också som sin uppgift att bevaka, stimulera och samla intressenter runt frågeställningar om utveckling av infrastruktur, kompetensförsörjning och samhällsutveckling relaterat till nya och befintliga gruvor i Bergslagen. Vi anser att de utmaningar som bergsbruket står inför är av sådan art att samhällets aktörer måste engageras om hållbart bergsbruk skall kunna utvecklas.

BKBEF årsstämma 2017

Representanter för föreningen och dess dotterbolag har presenterat föreningens verksamhet för ledande befattningshavare på **SGU** och även diskuterat potentiella samverkansprojekt, speciellt relaterade till olika gruvavfallsfrågor.

Föreningen fortsätter att tillhandahålla borrkärnor från Bergslagsområdet för prospekteringsbolag och forskare, och tack vare bidrag från MinPro stiftelsen kunde vi 2016 rädda en stor samling **borrkärnor** från Drake Resources nu nedlagda prospekterings-verksamhet i Bergslagen. Borrkärnorna har redan kommit till nytta och kärnor från Domängruvan utanför **Falun** studeras i skrivande stund av en student från Stockholms Universitet.

Bergsbrukets framtid i Bergslagen är starkt kopplat till såväl gruvors som teknikutvecklares förmåga att kostnadseffektivisera och utveckla en ekonomiskt och miljömässigt effektivare utvinning av de mineraliska naturresurserna. Föreningen har därför genom dotterbolaget Bergskraft Bergslagen AB deltagit i en ansökan; **"X-MINE"** till EU's innovationsprogram **H2020**.

Projektet har nu beviljats medel för forskning och utveckling av ny teknik för analysering av borrkärnor och för utveckling av teknik för effektivare sortering av malmkvalitéer och gråberg. Projektet X-MINE är ett samarbete mellan organisationer i Sverige, Finland, Polen, Bulgarien, Republiken Tjeckien, Grekland, Cypern, Rumänien och Australien.

Forsknings och teknikutvecklingsparter i projektet skall utifrån de fyra deltagande gruvbolagens (däribland Begskrafts medlemsföretaget Lovisagruvan AB) behov och varierande geologi, mineralogi och produktionstakt, utveckla utrustning för snabb penetrativ XRF- analysering (XRF= röntgen flourescens) av borrkärnor och borrkax från prospekterings- och produktionsborrhål med hjälp av XRF-teknik. Projektet skall även utveckla sorteringsmetoder och utrustning för avskiljning av "gråberg" och försortering av olika malmkvaliter. Svenska parter i projektet är förutom Bergskraft, Orexplore i Stockholm samt vår medlem Lovisagruvan AB i Lindesberg.

Total kostnadsbudget för hela det tre-åriga projektet är €11,9M och Europeiska Unionen bidrar med €9,3M. Bergskrafts och Lovisagruvans insats finansieras genom eget arbete. Bergskrafts kostnadsbudget över tre år är 320k€ och Lovisagruvans kostnadsbudget är €1,3M. Den Europeiska Unionen bidrar med 224k€ respektive €0,9M€.

Bergskrafts roll i projektet är att **kunskapsöverbrygga och att ansvara för och koordinera kommunikation och spriding av resultat** inom projektet och med externa parter. Vi ser projektet som en unik möjlighet att "revitalisera" våra nätverk såväl inom landet som internationellt och ser stora värden i möjligheten för våra medlemmar och andra intressenter i Bergslagen att tillsammans med organisationer aktiva inom mycket avancerad analys- och processteknik, utveckla skräddarsydda metoder för att effektivisera prospektering, utvinning av metaller och för att minska gråbergsinblandningen.

På sikt förväntar vi oss att projektet skall bidra till **lägre kostnad per producerad mineral/metallmängd, minskad miljöbelastning** från såväl transporter, malmbearbetning som kemikaliehantering samt nya möjligheter till **utvinningen** av värdefulla grundämnen från såväl jungfrulig malm som från övergivna historiska deponier, eventuellt identifierade genom det tidigare beskrivna "Varpprojektet".

Bergskraft stöttar också Sveriges Geologiska Undersöknings ansökan till H2020 om projektet **MINLAND** där nationella geologiska myndigheter inom EU vill utreda status för, och utveckla policies runt **markanvändning** och "tillgång till land" **för planering av samhällets råvaruförsörjning** i relation till riksintressen, friluftsliv, N2000 mm. SGU är huvudman för detta projekt och vi ser att både våra kommunala och mineralproducerande medlemmar kan bidra med värdefulla erfarenheter och synpunkter till myndigheterna samtidigt som de bereds möjlighet att lära av kollegor från runt om i Europa.

Föreningen deltar också i en tredje H2020- ansökan om projekt **MINREG** där olika **gruvregioner i Europa vill söka samarbete**. Totalt deltar 23 st. medlemmar i konsortiet. Precis som i MINLAND ansökan, ser vi en potentiell möjlighet för våra medlemmar att genom Bergskraft få ingångar i internationella nätverk till kollegor runt om i Europa och på detta sätt bereds möjlighet att påverka utformningen och tillämpning av nuvarande och framtida regelverk.

Föreningen har våren-2017 informerat ***Intresseföreningen Bergslagets*** *styrelse* om vår förening och Bergsbrukets utveckling i Bergslagen.

I Norberg har olika intressenter bildat en referens- och en styrgrupp för att förverkliga iden om ett **Medeltidsmuseum**, ett **Järnets Hus** som skall förläggas i anslutning till Nya Lapphyttan i Norberg. Anläggningen skall bli en del i treenigheten **Järn-Koppar–Silver**, där Norberg vill bli besöksmålet där järnets roll för Bergslagen kan presenteras (Falun och Sala är de andra noderna). Föreningens ordförande ingår i referensgruppen.

Föreningen hade vid utgången av 2016 två dotterbolag; *Bergskraft Bergslagen AB* med tre anställda samt *Bergskraft Bergslagen Service AB*. Det sistnämnda bolaget har inte haft någon verksamhet under 2016 och avvecklas för tillfället.

Bergskraft Bergslagen AB har under året bedrivit en lång rad olika konsultuppdrag i samarbete med medlemmar och partners i Bergslagen. Många av Bergslagens mer än 11 500 övergivna gruvor finns nära tätbebyggt område, eller är i sig själva besöksmål. **Kommuner har enligt lagen om skydd mot olyckor, ett generellt ansvar att kartlägga och förebygga risker.** Bergskraft Bergslagen AB har under 2015 och 2016 utrett **gruvrisker** i **Örebro** och **Norberg**s kommuner med efterföljande detalj-riskutredningar relaterat till närhet till skolor och bebyggelse samt platser där många människor vistas. Bolaget har även utrett och kommit med rekommendationer för att eliminera risker vid **"slukhål"** vid igenfyllda gruvor i tätbebyggt område i **Nynäshamn**s kommun.

Bolaget har också undersökt och utarbetat underlag för miljökonsekvensbeskrivningar och ansökningar relaterade till flera **bergtäkter** i Bergslagen samt även projektledning av

prospekteringsprojekt. Bolaget har tidigare utvecklat **filter** och metoder för **rening av metallhaltigt vatten** vid Lovisagruvan vilka nu kontinuerligt följs upp och utvärderas.
Bolaget har under året även drivit ett stort VINNOVA finansierat projekt om **injektering** av grönlutslam i gruvavfall vid **Uddengruvan** i Skelleftefältet samt har av VINNOVA beviljats extra medel för ett litet, men dock fullskaleprojekt där grönlutslam kommer att injekteras i varphögar vid **Gladhammars** gruvor i **Västerviks** kommun. Injektering som metod, bedöms där kunna minska urlakning av metaller samtidigt som varphögarnas estetiska och industrihistoriska värde bibehålls och högarna även fortsättningsvis kan vara tillgängliga för mineralogisk forskning.

Bergskraft Bergslagen Ekonomisk Förening och Bergskraft Bergslagen AB anlitar PwC i Örebro AB för löpande redovisnings- och bokföringstjänster. Samtliga företag i koncernen har utarbetet och använder rutiner för attestinstruktioner, delegations- och arbetsordning.

Revisionen av föreningen och dess dotterbolags ekonomi utförs av Terje Eggen på Baker Tilly i Karlskoga.

Föreningen har ett löpande avtal med Ljusnarsbergs kommun om att få använda Bergskraft logotyp som föreningens symbol och Bergskraft Bergslagen AB ansvarar för driften av koncernens hemsida på www.bergskraft.se

3. Föreningens aktiebolag

Grundfakta för föreningens dotterbolag sammanfattas i tabellen nedan.

	Bergskraft Bergslagen AB	**Bergskraft Bergslagen Service AB**
Organisationsnummer	556776-2405	556837-4481
Nettoomsättning	2 043 519 kr	325 154 kr
Resultat efter skatt	14 637 kr	-161 213 kr
Tillgångar 31 dec 2016	3 459 976 kr	139 071 kr
Summa Kassa och bank	3 451 469 kr	137 191 kr
Medeltalet anställda	3 personer	1 person
Styrelse		
Ordförande	Stefan Sädbom	Mattias Bäckström
Ledamot	Hans Forsling	
Ledamot	Jan-Erik Björklund	
Suppleant		Stefan Sädbom
VD	Mattias Bäckström	

Styrelsen för Bergskraft Bergslagen Ekonomisk Förening

Genom ordförande

Digitalt utfärdad signatur

Stefan Sädbom